شبیه سلواران دلبر چو بکشادم

شبیه شلواران دلبر بصد حیله چو بکشادم
دو عقد نازنین دیدم یکی عشرین یکی شعبان
بیا ای لنک مبر فتنم من بیچاره مسکین
کهی بر جانب عشرین کهی بر جانب شعبان

باب سیوم در فضیلت قناعت قناعت مصدردر
علم بابندن مالك اولدوغنه راضی اولمغه دیرلر اما فتح بابندن دیلنمکه دیلـ
ـنکه دیمشلردر العبد حرّ ان قنع والحرّ عبد ان قمع حکایت
خواهنده مغربی در صف بزازان حلب میگفت ای خداوندان
نعمت اگر شمارا انصاف بودی ومارا قناعت رسم سؤال از جهان برخاستی
خواهنده مغربی بیانیه ویاء حرف نسبت همزه وحدت ایچون طوتب معناسی
برمغربی دلنجیسی یعنی غریب مغربلی لك ایلمش صف فانك تشدیدیله صره
معناسنه در مراد دکانلر صره سیدر بزازانه اضافت لامیه در
حلبه ده بویله در حلب حانك ولامك فتحه لریله دیار عربده معمور
ومشهور برشهردر بزازان مبالغه اسم فاعلدر بز صاتجیلر دیمکدر
مراد بزازستانلردر والف ونون ادات جمعدر خداوندان نعمت
یعنی اغنیا اصحاب نعمت دیمکدر اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر
شمارا را ادات تخصیص انصاف عدالت دیمکدر افعال بابندن
مصدردر رسم سؤال لامیه در عادت سؤال دیمکدر بودی وبرخاستی
یالری حرف حکایه در محصول ترکیب مغرب دلنجیسی حلب بزجیلری
بازارنده سویلردی ای نعمت اصحابی اغنیالر اگر سزك انصافلریکز اولسا
ایدی یعنی زکوة وصدقاتکزی بغیر سؤال ادا ایلسکز وبزم دخی تحملمزله
قناعتمز اولیدی دلنجیلك عادتی قانونی جهاندن قالقیدی
یعنی مرفوع اولیدی قطعه ای قناعت توانگرم گردان که ورای
تو هیچ نعمت نیست توانگر ادات فاعلدر غنی معناسنه توانگر
غنی معناسنه در میم معنا جهتندن گردان فعلنه مقیددر ضمیر منصوب

متصل مغاسنه • كردان كاف عجمك فتحيله فعل امر مفرد مخاطبدر • بو نوع
مغاسنى افاده ايدر • ضمير مفعول اولى د توانكر ثانيسى بنى غنى ايله ديمكدر •
كه حرف تعليل • ورا اكارى ديمكدر • تو يه اضافت لاميه در • محصول بيت
قناعته مجازا خطاب ايدوب بيورر اى قناعت بنى غنى ايله زيرا سندن
اوته واكارى هيچ نعمت يوقدر • يعنى جميع نعمتلرك منتهاسى سنسن •
كنج صبر اختيار لقمانست • هر كرا صبر نيست حكمت نيست • كنج كاف
عربينك ضميله بوجقدر كه عرب ذاديه دير • وكاف عجمك فتحيله خزينه
معناسنه در • بو نوع ايكسنده ده مساع واد در صبره اضافت لاميه
و مبتدا اختيار لقمان لاميه و خبر محصول بيت كنج صبر يعنى صبر بوجغى ديا
صبر خزينه سى لقمانك مختاريدر • يعنى حكيم مشرب كركدر كه كنج صبر اختيار
ايليه • زيرا هر كمسنك كه صبرى يوقدر حكمتى يوقدر • يعنى كنج صبر مختار لقماندر •
پس هر كس كه انك مختارينى اختيار ايلدى حكيم مشربدر حكايت
دو امير زاده در مصر بودند يكى علم آموخت وديكرى مال اندوخت
آن علامه عصر شد واين عزيز مصر كشت پس اين توانكر بچشم حقارت در
فقيه نظر كردى وكفتى من بسلطنت رسيدم واين همچنان در مسكنت
بماندى كفت اى برادر شكر نعمت بارى تعالى بر منست كه ميراث پيغمبران
يافتم • يعنى علم • و تو ميراث فرعون وهامان يعنى ملك آموخت واندوخت
بو ايكى فعلده قياسى ياى حكايه ايله اولمق ايدى • بعض نسخه ده اندوخت دن
صكره عاقبت الامر واقعدر آن اسم اشارتدر • كاسب علمه واين كاسب
ماله • علامه عصر لاميه در • علامه مبالغه صيغه سيدر • مذكر ومؤنثه صفت
اولور • عصر زمانه ديرلر • عزيز مصر لاميه در باء حرف مصاحبت چشم حقارت

بيانه

بيانيه در • حرف صله فقيه يعنى كاسب علم فقيه يرينه فقير باران متن صحيحه مخالف
يازمش كردى وكفتى يالرى حرف حكايه در • يا حرف سلطنت پادشاهلقدر
همچنان اولكى كبى ديمكدر • يعنى كسب علمدن اول بحثه كه مسكين ايدك كنه
انحلين مسكين سين ديمكدر • مسكنت مصدر در شكر نعمت مصدرك مفعولنه
اضافتيدر • وباريه اضافت لاميه در بارى عربيده خالق معناسنه در •
يعنى علم بو نعمت متضمنكدر • ميراث فرعون لاميه هامان وزير فرعوندر
ديرلركه فرعونك ربوبيتنه دل اقرار ايدن واعتراف ايلين دعوى
الوهيتنى تصديق ايلين هاماندر • يعنى ملك مصر بوده شيمكور •
محصول تركيب مصرده ايكى بكزاده وار ايدى برسى كسب علم ايدردى
وبرسى كسب عافيت اول علامه عصر ولدى بو عزيز مصر • يعنى حاكم
مصر اولدى • پس بو غنى قرداشى عالم قرداشنه حقارت كوزيله نظار
ايدى • و ديردى بن سلطنته ايرشدم • وسن اولكى كبى مسكنتده قالدك
عالم ديدى اى قرداش خدانك شكر ونعمتى بنم اوزرمه دركه انبيا ميراثنى
بولدم كه • العلماء ورثة الانبياء در • وسن ميراث فرعون وهامان كه انلر مزبله
بو سلطنت سببيله دعواى الوهيت ايدرلردى مثنوى
من آن مورم كه در پايم بمالند • نه زنبورم كه از نيشم بنالند كه حرف رابطه
صفتدر • در حرف ظرف پايم ميم معناده بمالند فعلنه مفعولدر • ضمير منصوب
متصل مغاسنه • بمالند فعل مضارع جمع غايب اوارلر ديمكدر • يعنى جكرلر
زنبور آرى جنسنه ديرلر • كه حرف رابطه صفت نيش زبانه دست بازان
اولى وابنى بلمز ايمش • باء حرف تاكيد نالند فعل مضارع جمع غايب ايكلرلر ديمكدر
محصول بيت بن اول قرنجه ام كه بنى ايقدم جكنلر • يعنى اول حقيرم كه حقارتمدن بنى

يا يمال ايدرلر او لاري دكلم نيشمدن ايكلرلر يعني دل موزي دكلم كه مظلوملرينك
فرياد و فغان ابدەلر بجا خود شكر اين نعمت كذارم كه زور مردم آزاري نداشم
خود ادات تأكيد شكر اين نعمت مصدرك مفعولنه اضافتيدر
كذارم فعل مضارع متكلم وحدە ادا ايدرم ديمكدر بو معنايه اولان كزارم
زايله يازيلور پس ذالله يازانلر بوادايي بلمزلر ايمش كه حرف بيان نعمتي بيان
ايدر زور مردم آزار مصدرك مفعولنه اضافتيدر مردم آزار وصف
تركيبي در مردم انجيديجي ديمكدر ويا حرف مصدر نداره طوتمام يعني بنم زور
يوقدر يعني كيمسه جفا وازا ايتمكه قادر اولمدم و بو عظيم نعمتدر پس بو نعمتك
نعمتك شكريني قنده ادا ايدە بيلورم يعني بن فرمزم

حكايت

درويش را شنيدم كه در آتش فاقه ميسوخت و خرقه برخرقه ميدوخت و
تسلي خاطر خود بدين بيت ميكرد آتش فاقه بيانيه فقر آتشي ديمكدر
خرقه بو نوع پاره معناسنه در اولكي خرقه برينه رقعه يازن پاره بانندن يا وصلش
ميسوخت و ميدوخت و ميكرد حكايت حال ماضي لردر تسلي تفعل
بابندن مصدردر خاطر اضافتي مصدرك مفعولنه اضافتيدر و خود
لاميه محصول تركيب بر درويشي ايشتدم كه فقر آتشنه ياناردي و
پاره پاره اوزره ديكردي يعني يماردي وكندي خاطرني بو بيتله تسلي
ايدردي **بيت** به نان خشك قناعت كنيم جامه دلق كه بار محنت خود
به كه بار محنت خلق نان خشك بيانيه جامه دلق بويله كه حرف تعليل
بار محنت خود بيانيه و لاميه در بار منت خلق ده بويله در محصول بيت
قوري اتمكله قناعت ايدەرز ديا ايدەلم فعل مضارع ويا فعل امر ادلنه
داخي فقراخرقه سيله يعني لباس فاخر استمزز زيرا كندي محنتم

يوكى

يوكى يكدر خلقك محنتي يوكندن يعني خلقك نفايس لباس ايچون منت
داري اولمقدن محنت دار فقر و فنا اولمق يكدر كسي كفتش چه نشستي كه
فلان درين شهر طبع كريم دارد و كرم عميم ميان بخدمت آزاده كان بسته
و بر در دلها نشسته اگر بر صورت حال تو مطلع گردد پاس خاطر عزيزان
منت دارد گفت خاموش كه در نيستي مردن به كه حاجت پيش كسي
بردن كه گفته كسي يا حرف وحدت گفتش شين ضميري درويشه راجعدر
كه حرف تعليل فلان بونده شخص ذوالعقولدن كنايەدر كرم عميم
بيانيه در كرم عام معناسنه يا حرف صله خدمت آزاده كان مصدرك
مفعولنه اضافتيدر در دلها لاميه در مجازا صورت حال تو لاميه لردر
پاس باي عجميله حفظ معناسنه در و خاطره اضافتي مصدرك مفعولنه در
و عزيزانه لاميه خاموش فعل امر مفرد مخاطب اسم اول ديمكدر كه
حرف تعليل نيستي يا حرف مصدر در يوقلق ديمكدر كه حرف تفضيل
من معناسنه حاصلي من تفضيليه معناسنه در حاجت بزلك
مقدم مفعوليدر و پيش ظرف مكان و كسي يه اضافتي لاميه در
ويا حرف وحدت محصول تركيب بر كمسه درويشه ديدي نه اوتورر سن
كه فلان كمسه بو شهرده طبع كريم و كرم عميم صاحبي در آزاده لر يعني
ايولر خدمتنه بل بغلمش اگر سنك صورت حالكي مطلع اولورسه
عزيز خاطرني رعايت ايدر يعني سز عزيزك خاطرني رعايت ايلمكي
جاننه منت بيلور درويش ديدي اي كمسه اول زيرا يوقلقده اولمك
يكدر كمسه اوكنه احتياج ايلدوب غرض ايلمكدن زيرا ديمشلردر
هم رقعه دوختن به و الزام كنج صبر كز بهر جامه رقعه بر خواجه كان نوشت

رقعه بوندن يما معناسنه در * دوختن مصدر در دكمك معناسنه * رقعه مقدم
مفعوليدر * الزام كنج صبر مصدرك مفعولينه وبيانيه اضافتلريدر * الزام مصدردر
انفعال بابندن برنسنه يه برنسنه يه ياپشدرمق * بوندن مراد كنج صبري نفسنه
لازم ايلمكدر * ويا كنج صبره ملازم اولمقدر * صبره كنج اضافتي استعاره طريقيله در
زيرا صبرك بو جهتي اولمازنهايتي اوتوروب صبر ايلدوكي بوجهه مجازا كنج صبر ديرلر *
سايرلرندن بوكا قياس ايله * الزام بوندن اعتناق معناسنه در دين مقامه
مناسب سويلنمش * زيرا اعتناق قوجمقدر كه عجم در اغوش ايله تعبير ايدر *
اول ايله التزامك معناسي در الزامك دكل * كرمن تفصيليه معناسنه در
بعض نسخه ده كزير ينه آز دو اقعدر * اصح بويله اولمقدر * اگرچه اكثر نسخه ده كزو اقع
بهر جامه لاميه * رقعه بوندن كاغذ پاره سيدر كه انده حسب حال ويا عرض
حال يازوب اكابره صونرلر * برخواجه كان لاميه در اكابر قاتنه ديمكدر *
بوندن نوشتن معناسنه در * محصول بيت يمه يما اوزرينه دكمكدن
صبر بو جهتي لازم ايلمك يكدر * جامه ايچون اكابر قاتنه رقعه وعرض حال يازمق
يعني يمالي لباس گيوب بر بوجقده صبر ايدوب اوتورمق خواجه لره لباس ايچون عرض
حال يازمقدن افضل واولادر * حقا كه با عقوبت دوزخ برابر است *
رفتن بپاي مردي همسايه در بهشت * حقا بو لفظي عرب قسم موضعنه استعمال ايدر وحرف
نفي ايله حقا لا انيك ديرلر * اما عجم صدق مقابلنده استعمال ايدر حقيقت امر
ديمك يرده * قسم معناسي مراد اولنسه محتمل واركه حرف بيان يا حرف
مصاحبت عقوبت شكنجه معناسنه در * دوزخه اضافتي لاميه * يا حرف
مصاحبت پاي مرد اصطلاحلرنده شفيع ومعين معناسنه در * نته كه بوستانده
بيورمشلردر * يكي گفتش اي مجلس آراي مرد * كه بود اندرين مجلست پاي مرد * پاي

مصدري لاحق اولمغله شفاعت معناسني افاده ايدر * نته كه لساني ديوانينده
واقعدر **بيت** خود كرده ايم كار لساني درست وراست * از غيري پاي مردي همت
نديده ايم * پس بوندن پاي مرد وپاي مردم يازلر مذكور اصطلاحه واصل اولمغله
همسايه اضافت لاميه در * در حرف صله در * با معناسنه * محصول بيت حقيقت حال
جهنم عذابيله برابر در قوكشي شفاعتيله ومعاونتيله جنته كتمك * يعني غيريلر عونيله
عنايتيله حضوره وذوقه داخل اولمق جهنم عذابنه مقارن اولمقدر

حكايت

يكي از ملوك عجم طبيبي حاذق بخدمت مصطفي عليه السلام فرستاد سالي چند
در ديار عرب بود كسي به تجربتي پيش او نيامد ومعالجتي ازوي در نخواست روزي
پيش سيد الانبيا عليه الصلاة والسلام آمد وگله كرد كه مرا براي معالجت اصحاب
فرستاده اند ودرين مدت كسي التفاتي نكرد تا خدمتي كه برين بنده
معينست بجاي آرم رسول عليه السلام فرمود كه اين طائفه را طريقتيست
كه تا اشتها غالب نشود چيزي نخورند وهنوز كه اشتها باقي باشد
دست از طعام باز دارند * حكيم گفت اينست موجب تندرستي پس زمين خدمت
ببوسيد وبرفت * حاذق ماهر ديمكدر * كسي يا حرف وحدت يا حرف مصاحبت
تجربتي يا حرف وحدت ويا تنكير معالجتي ياسي ده بويله در * در نخواست در حرف
تأكيد * روزي يا حرف وحدت گله كاف عجمك كسريله شكايت معناسنه در
مرا بني ديمكدر * براي معالجت اصحاب براي ياي اصليه ايله ادات تعليل معالجت
اضافتي لاميه در * اصحاب مصدرك مفعولنه اضافتيدر * درين مدت
بو قدر مدت زماننده كه بوندن اوتوردم هيچ كس هيچ كيمه ديمكدر * تا حرف
تعليل خدمتي يا حرف وحدت بجاي آرم يرينه كتوره يم * يعني ادا ايدم ديمكدر *
طريقتيست يعني قاعده يا حرف وحدت كه تا حرف توقيت * ما دام معناسنه

ومسنوزکه بوکه حرفی مسنوزدن صکره یا زجیوب باشدن صکره یازان کلمه

یازلمامش باز دارند لقمه کیرو جکرلر دیمکدر اما مراد ترک اکل ایدرلر دیمکدر

مسنون قدیم بدارند دونمش باز دارند بدلی پس بدارند دینه اعتراض ایلین کندی

معترض واقعدر زیرا ایکی دادن مقصود بردر موجب حیثک کسر یا سببیت دیمکدر

تنابت سه اضافتی لامیه در ویا حرف معید در باز دارند ک معناسنی کیرو

طوتارلر دین معنای کیرو طوتمش محصول ترکیب عجم پادشاهلرندن برکیسی

برحاذق طبیب حضرت پیغمبرک خدمتنه ارسال ایلدی برنجه سیل دیار عربده اولدی

کمسه تجربه طریقیله اوکنه کلمدی یعنی اصحابدن کمسه بونی تجربه ایتمدیکه بونک برفنده

برخواقتی وار میدر یوخ بونک معالجه ده طبابت ایلمدی برکون حضرت

سرورکائناتک قاتنه کلدی وشکایت ایلدی که بنی معالجه اصحاب ایچون

ارسال ایلدیلر و بوقدر که مدت که دیار عربده اولدم هیچ کمسه بکا التفات

ایلمدی تا رخدمت که بونی بونکا وزرینه تعیین اولنمشدر دا ایلیم حضرت

بیوردی که بو طایفه اصحابک برقانونلری واردر یا دا که اشتهالری

غالب اولمیه برنسنه یمزلر و الآن اشتهالری باقی ایکن الترین طعامدن

چکرلر حکیم دیدی صحت و تندرستلک سبب بومعنادر اندن صکره زمین

خدمتی اوپدی وکتدی مثنوی سخن تا نه کند حکیم آغاز * یا سر انکشت سوی لقمه دراز

سخن کندک مقدم مفعولیدر آغاز ابتدا دیمکدر و مفعول ثانیسیدر یا حرف

عطفدر رادرام معناسنه انکشت برمقدر اما مراد الدر مجاز مرسل

طریقیله سرانکشت برمق اوجی دیمکدر بونک کبی اضافت ایله ده اوقنور

وزن تحمل ایلددکی یرده سرانکشت کندک مفعول اولی و سوی لقمه لامیه

ومفعول ثانیسی و دراز ثالثی دراز الک فتحی و کسریله اوزدن دیمکدر محصول بیت

بو بیت لف و نشر طریقیله ما بعدینه مرهوندر بیوررکه حکیم سوزه اول وقت

ابتدا ایدر یعنی سوز سویلمکه اول وقت باشلر و یا لقمه جانبنه پرمغین اول

وقت اوزادر یعنی طعام اکل ایلمکه اول حینده ابتدا ایدر که کر ناکفتنش خلل زاید

یاز ناخوردنش بجان آید که حرف بیان ناکفتن سویلمک و شین ضمیر حکیمه راجعدر

خلل بونده ضرر معناسنه در زاید فعل مضارع مفرد غائب بونده طوغه دیمکدر

زاییدندن یعنی صادر اوله یا حرف عطف ناخوردن یمه مک شین ینه حکیمه

راجعدر یا حرف صلجانه کلمکدن محمصیه قریب اوله دیمکدر محصول بیت

حکیم سوزه شول دمده ابتدا ایلرکه سویلمه مکدن ضرر مترتب اوله دیمکدر اول

وقت اوزادرکه یمه مکدن مضطرب اوله یعنی محمصیه قریب اوله لاجرم حکمتش بود

کفتار خوردنش تن درستی آرد بار لاجرم لاشک ولاشبهه دیمکدر

حکمتش شین معناده کفتار مفیددر کفتارش حکمت بود دیمکدر اولور

مبتدا خبر طریقیله خوردنش مبتدا آرد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی

یکنندم خورد نه راجعدر ضمیردر تندرستی مفعول اولی و بار ثانیسی و جمله فعلیه

خبر مبتدادر بار حاصل و نتیجه معناسنه در محصول بیت حکیم مذکورکبی

ایدیجنک یوق که کفتاری حکمت اولور و یمسی تندرستلکه حاصل و نتیجه کتورر

یعنی کلامی محض حکمت و طعامی اکل ایلسی محض صحت اولور حکایت

یکی توبه بسیار کردی و باز بشکستی تا یکی از مشایخ بدو گفت چنین میدانم که

بسیار خوردن عادت داری و قید نفس از موی باریکتر است یعنی توکه

و نفس را چنین که تو می پروری زنجیر بگسلاند و آید روزی که تراید ردیکر

مبتدا توبه کردینک مفعول اولی و بسیار ثانیسی و جمله فعلیه خبر مبتدادر

و جمله استمیه مستانفه در توبه بسیاره اضافت ایدنلر تی وجه ایتملشلر

وباز شکستی تعذری توبه بسیاره اضافت ایدنلرلی وجه ایلمشلر وباز شکستنی
تعذری توبه زباز شکستی در بالکر حرف حکایه در ناجایزدر که حرف انتها اوله
الی معناسنه و جایزدر که حرف تعلیل اوله قید نفس لامیه در نفسک باغی
دیمکدر باریک بای عربی و رانک کسریله اینجه دیمکدر و تراءات تفصیل
انجه رک دیمکدر یعنی توبه مذکور رشتهٔ قید نفس قولنی تفسیر در و نفس را
چنین که تو می پروری واو حرف حال نفس میورینک مقدم مفعولی در
را ادات مفعول میپروری فعل مضارع مفرد مخاطب پروریدن زنجیرموی
مناسبتیله مذکور در بگسلاند با حرف تاکید گسلاند کاف عجمک ضمی
و سینک فتحیله فعل مضارع مفرد غایب در گسلیدندن قرار دیمکدر و اید
فعل مضارع مفرد غایبدر آییدندن فاعلی روزدر برگون گلور یعنی
برگون اولور که حرف بیان و یا حرف صفت ترا سنی دیمکدر با حرف
تاکید در دال دالک فتحی و کسریله و رانک فتحیله فعل مضارع مفرد غایبدر
دریدندن محصول ترکیب برکمسه چوق توبه ایدردی و کنه صردی حتی مشایخدن
بری اکا دیدی شویله اکلرم که چوق یمک عادتکدر حال بوکه نفس قیدی که
توبه در قیلدن انجه رکدر و نفسی شویله بسلرسن که زنجیر قرار
و برگون واقع اولور که سنی یرتار **بیت** یکی بچهٔ گرگ می پروریدی
چو پرورده شد خواجه را بردرید بچه بای عربی و جیم عجمیله انکه دبرلر یاوروسی
دخی تشدید ضرورت وزن ایچون گلمشدر گرگ اضافتی لامیه در می پروریدی
حکایت حال ماضی در بسلردی دیمکدر زیرا اسم مفعول انلرده افعال عامه نک
بریله مقید اولانغندر گاه اولور که قید حذف اولنور قرینه قایم اولدوغی
برده پس بسلنمش اولدی دینلر بو تحقیقدن آگاه دگلمش خواجه دن مراد صاحبی

در آدات مفعول بر حرف تاکید درید فعل ماضی مفرد غایب یرتدی دیمکدر
محصول بیت برکمسه قورد انیکنی بسلردی یعنی تربیه ایدردی چونکه تمام
بسلندی یعنی بیودی صاحبنی یرتدی یعنی هلاک ایلدی **حکایت**
در سیرت اردشیر بابکان آمده است معلوم اوله که شاهنامه ده مسطور
اولان اردشیر ایکی در بریسی اردشیر ابن اسفندیار بن گشتاسب شاه که
اسفندیار روین تن دیمکله مشهوردر بریسیده اردشیر بن ساساندر که
بابکانک قزی دوغیلدر زیرا بابکان قزینی ساسانه ویردی اردشیر انلردن
اندن متولد اولدی ایمدی بابکان قیدی احترازیدر اردشیر ابن اسفندیاردن
که اردشیر بن بابکانک یدنجی جد اعلاسی در بوده معلوم اوله که حضرت
سید الانبیادن اول پادشاهلک قوتندن صکره وارث سلطنتی
قالمیه ساسانیلردن بریسی اولوب پادشاه ایدرلردی اما عمر خلافتنه دک
حال بویله ایدی اندن صکره بو قانون مرفوع اولدی فاحفظ که حکیم
عرب را پرسید که روزی چه مایه طعام باید خورد گفت صد درم
سنگ کفایت میکند گفت این قدر چه قوت دهد گفت هذا
المقدار یحملک و ما زاد علی ذلک فانت حامله یعنی این قدر
ترا بر پای همی دارد و هر چه برین زیاده زیادتی کی تو حمال آنی
بابکان نرم بابکده اردوان نام پادشاهک بکلرندن برینک اسمیدر
پس زیادت بابکانی جمع ظن ایلین اصل قصه یی بلمز امش حکیم لفظی یای وحدتله
ایراد ایلین جمیع نسخه لره مخالف یازدوغندن غیری معناسی یوقدر
روزی یعنی هر روز مایه بونده مقدار معناسنه در درم درهم
معناسنه در صد درم سنگ یوز درهم طاشی وزنی دیمکدر قدر

قدر قافک و دالک فتحه‌لریله و سکون دال ایله بر معنایه در یعنی مقدار
معناسنه هذا اسم اشارت محلا مرفوع مبتدا المقدار لفظا مرفوع
نعتی ویا عطف بیانی یجلک فعل مضارع مفرد مذکر غایب فاعلی
هذا یه راجع تحتنده ضمیر و کاف ضمیر منصوب متصل مفعولی وجمله
فعلیه محلا مرفوع خبر مبتدا در وجمله اسمیه‌نک اعرابدن محلی یوق جمله
مستأنفه واو حرف عطف فالذی معناسنه اسم موصول محلا
مرفوع مبتدا زاد فعل ماضی مفرد مذکر غایب فاعلی تحتنده مایه راجع
ضمیر علی ذلک جار مع المجرور زادیه متعلقدر جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق
صله‌سی در مانک فانت فا مبتدا اسم موصوله ولدوغیچون خبره داخل
اولمشدر انت ضمیر مرفوع منفصل محلا مرفوع مبتدا حامل لفظا مرفوع خبر
ضمیر محلا مجرور مضاف الیه جمله اسمیه محلا مرفوع خبر مبتدای اولدر که
اسم موصولدر و بو جمله‌نک اعرابدن محلی یوق معطوفدر جمله اولا حضرت
شیخ بو عربی ترکیبی شرح ایدوب بیورر یعنی بن قدر بو مقدار دیمکدر
میمی ها حرف تاکید زیادت معلوم اوله که مصادر دا فرنک واقع اولان تالری
عرب کرده یازر واکا تای مربوط دیرلر اما عجم گاه اولور که ها رسمی شکلنده
یازر واوقور گاه اوزدن یازوب تا اوقور دولت وسعادت تالری گبی
و بو تایه تای مطوله دیرلر فاحفظ حمال آن اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر
وضمیر خطاب محصول ترکیب بر دشیر بن بابکانک اخلاق واطوارنده دار
اولمشدر یعنی انک طریقنده مذکوردر که عرب حکیمنه صوردیکه گونده نه مقدار
طعام یمک گرک حکیم دیدی یوز درهم طاشی کفایت ایدر اردشیر دیدی
بو قدر نه قوت ویرر یعنی بدنه بو مقدار ترحی حکیم دیدی بو مقدار سنی گوتر

دبو

دبو مقداردن زیاده‌یی سن گتورر سن یعنی بو مقدار طعام سنی ایاق
وزره طوتار حاصلی قیام بدنه کافیدر وبرنه که بو مقداردن زیاده
ایدرسک سن انک حمالی سن دیمکدر بیت خوردن برای زیستن و ذکر کرد
تو معتقد که زیستن از بهر خوردنست خوردن مبتدا ما بعدی خبری برای
ادات تعلیل و زیستنه اضافتی لامیه در و ذکر کردنک مقدم مفعولیدر
تو مبتدا معتقد خبری انفعال بابندن اسم فاعلدر که حرف بیان زیستن
مصدر در دیرلمک معناسنه بهر ادات تعلیل خوردنه اضافتی لامیه در
محصول ترکیب یمک حیاتچون اولوب ذکر حقه مشغول اولمق ایچوندر
سن ایسه معتقد سن که حیات اولمق یمک ایچوندر یعنی ضایع اولمق
طعام اکل ایلمک ایچون اوله حکایت دو درویش خراسانی
ملازم صحبت یکدیگر سیاحت کردندی یکی ضعیف بود که بهر دو شب
افطار کردی و آن دیگر قوی که روزی سه بار خوردی قضارا بر در شهری
به تهمت جاسوسی گرفتار آمدند مردو دو انخانه کردند و درش به گل بر آوردند
بعد از دو هفته معلوم شد که در بی گناهند قوی را دیدند مرده و ضعیف
جان بسلامت برده درین عجب بماندند حکیمی گفت خلاف این عجب بودی
آن یکی بسیار خوار بود طاقت بی نوایی نداشت هلاک شد و آن دیگر
خویشتن دار بود بر عادت خود صبر کرد و بسلامت بماند خراسانی یا حرف نسبت
ملازم صحبت اسم فاعلک مصدره اضافتیدر ملازم اولنلر که حرمونی
زیاده ایلین زاید ایلمش ویکدیگر مصدرک مفعولنه در سیاحت
سینک کسریله مصدردر ساخ سیختن یعنی ضرب بابندن اجوف یاییدن
گتمک دیمکدر ذهاب معناسنه کردندی یا حرف حکایه بهر با حرف ظرف

بیگناهم

وبرادات تحسین افطار لغتده صومی آچمقدر اما بونده مطلق اکل مراددر افطار
یای وحدتله اراده ایلین زاید ایلمش کردی یا حرف حکایه در قویدن صکره
بربود مقدردر که حرف تعلیل در زبونده خوردینک ظرفیدر ویا حرف
وحدت سه بار اوج کره دیمکدر خوردیا حرف حکایه قضارا ناکهانی دیمکدر
بعض نسخه ده اتفاقا دوشمشدر درشهری لامیه ویا حرف وحدت با حرف
مصاحبت سببیتی متضمن تهمت جاسوسی لامیه ویا حرف مصدر بخانه بعض
نسخه ده بخانه دوشمشدر در حرف صله در با معناسنه ویا حرف وحدت
ومیمده حرف توسل برخانه یه ایلدیلر یعنی حبس ایلدیلر درش ضمیر خانه یه راجعدر
با حرف مصاحبت بگل برآوردند باگچله یا بدیلر یعنی دیوار اوردیلر بومعنا
بر حیله مستعملدر پس دره حیله یازانلر بو استعمالدن اگاه دکل ایمشلر
عجب بودی که حرف تعلیل بسیار خور وصف ترکیبی در چوق یجی معناسنه در
طاقت بی نوائی مصدرک مفعولنه اضافتیدر نوا بونده التزاماً آزوق معناسنه
نوانک لغتلرده مذکور اولان معنالرنی بونده جمع ایدوب محله مناسب و
ملایمنی تعیین ایلمیوب نوائی زادله تفسیر ایدن نه اعتراض ایله کندی معترض
اولمشدر یا یای حرف مصدردر خویشتندار وصف ترکیبی در کندینی حفظ
ایدیجی یعنی پرهیزکار که طعام اکل ایلمکله زیاده تقید ایلمزدی بل احتما ادرده
اولوردی بسلامت با حرف ظرف ویا حرف مصاحبت محصول ترکیب
ایکی فراسان درویشی بری برینک صحبتنه ملازم اولوب سیاحت ایدرلر
ایدی یعنی متحد اولوب عالم سیر ایدرلردی بری ضعیف ایدی که ایکی گیجه ده
بر افطار ایدردی واول بریسی قوی ایدی که کونده اوچ کز یمک یردی ناگهانی
بر شهرک قپوسنده جاسوسلق تهمتیله گرفتار اولدیلر ایکیسنی بیله برخانه ده حبس ایدوب

قپوسنی

قپوسنی دیوار ایلدیلر یعنی طاشله ویا کرج ایله اوردیلر ایکی هفته دنصکره
معلوم اولدیکه بی گناهلردر قپویی اچدیلر قویسی کوردیلر که اولمش وضعیف
جانینی سلامته ایلتمش یعنی اولمکدن خلاص بولمش خلق بوخصوصده
عجبه قالدیلر برحکیم انده حاضر بولنوب دیدی بونک خلافی عجب ایدی
یعنی ضعیف اولوب قوی سالم قالسه زیرا اول بریسی اکول ایدی که کونده
اوچ کره یردی پس آچلغه طاقت کتورمدی هلاک اولدی واول بریسی
کندینی اکل وشربدن حفظ ایدوب پرهیز ایدردی پس عادتی اوزره
آچلغه صبر ایلدی وسلامتله قالدی **قطعه** چوکم خوردن طبیعت شد کسی را
چو سختی پیش آید سهل گیرد طبیعت بونده عادت وخوی معناسنه در
سختی یای مصدریله شدت معناسنه در سهل آسان معناسنه در
محصول بیت چونکه برکمسنه یه آز یمک عادت وخوی اولدی یعنی چوق
یمک یمکه معتاد اولدی اوکینه شدت کلنجه آسان طوتار یعنی بر گیجه
کون طعام بولنمسه ویا مدت مدید حبس اولنسه مذکورلرکبی چوق زحمت
چکمز وگر تن پرورست اندر فراخی چو تنگی بیند از سختی بمیرد
تن پرور وصف ترکیبی در تن بسلیجی یعنی چوق ییجی فراخ گینک معناسنه در
یعنی واسع ویا حرف مصدر وسعت دیمکدر تنگی نقیض فراخیدر
محصول بیت واگر برکمسنه وسعت وبوللقده تن پرور اولوب اکول ویمکه
بی صبر ولی اختیار اولورسه چونکه طارلق ومضایقه کوره آچلق شدتندن
یعنی محنتندن اولور **حکایت** یکی از حکما پسر را نهی کرد از بسیار
خوردن که سیری مرد را رنجور دارد گفت ای پدر گرسنگی بکشد خلق را نشنیده
که ظریفان گفته اند بسیری مردن به که گرسنگی بردن گفت اندازه نگه دار

قال الله تعالى كلوا وشربوا ولا تسرفوا، سيري ياوف مصدر ر بخور مريض
ديمكدر، كرسنه كاف عجمك ضمي ورانك كسري وسينك سكونيله آج ديمكدر
كه عوبيده جيعان ديرلر، وكاف عجمي هاي رسميدن بدلدر وياوف مصدر
باوف مصاحبت سيرسينك كسري وياي مجهوله طوق ديمكدر كه عرب
شبعان دير، ويا وف مصدر، به يك كه وف تفضيل، اندازه مقدار
نگه دار حفظ ايله كلوا كافك ولامك ضمه لريله فعل امر جمع مذكر مخاطبدر
نهيا بنيك همزه الفاسندن اكل ايلمك يعني ييك واشربوا واو
عطف اشربوا فعل امر جمع مذكر مخاطب، علم بابندن ايچكز ديمكدر،
ولا تسرفوا فعل نهي جمع مذكر مخاطبدر، افعال بابندن اسراف ايلمك
يعني ييمه وايچمه ده حددن تجاوز ايلمك ديمكدر، محصول تركيب حكماء دن
برليسي اوغلني چوق يمكدن نهي ايلدي كه طوقلق شخصي مريض طوتار يعني مريض
ايدر اوغل ديدي اي بابا آجلق اولدرر حاصلي طوقلقدن آدم مريض اولور
اما آجلقدن اولور، ايشتمه مش ميسن كه ظريفلر نه ديمشلر طوقلقله
اولمك يكدر آجلق چكمكدن، بابا ديدي اي اوغل اندازه يي رعايت ايله
يعني نه قتي طوق اول كه امتلا اولوب مريض اوله سن نه قتي آج اول كه
مخمصه يه واروب هلاك اوله سن، زيرا خدا قوللرينه بيورمشدر ييك
وايچك اما اسراف ايلمك يعني حد اعتدالي رعايت ايدوب حددن
تجاوز ايلمك ديمكدر بيت نه چندان بخور كز دهانت برآيد
نه چندان كه از ضعف جانت برآيد، وف نفي معناده بخور امرينه
مقيددر نهي معناسنه چندان مخور تقديرنده كه كه وف بيان ويا وف
تعليل، مصراع ثانيده نه چنداندن صكره بر فعل تقدير اولنور تقديري

چندان

چندان كرسنه مباش ديمكدر، كه وف تعليل، محصول بيت اولقدر
چوق يمه كه اغزكدن چقه يعني استفراغه محتاج اولاسن اولقدر دخي آجلق
چكمه كه ضعفدن جانك چقا، يعني حالت مخمصه يه وارمق مقداريني
آج اولمه، حاصلي ايت كريمه ايله عامل اول نته كه شاعر دير بيت
گرچه خدا گفت كلوا واشربوا، درعقبش گفت ولا تسرفوا، برآيدك
معناسني يوقاري كله ديمكله تعبير ايليين استعمالدن خبردار دكل ايمش،
با انكه در وجود طعامست حظ نفس، رنج آورد طعام كه بيش قدر بود،
طعام مبتدا ومبين وتا معناده نفسه قيددر، وحظ نفس لامنه
وخبر مبتدا رنج آوردك مقدم مفعوليدر، وطعام فاعلي كه وف رابطه
صفت، بيش باي عجمك كسريله زياده معناسنه در، قدر قافك
ودالك فتحه لريله مقدار معناسنه در، محصول بيت انكله برله
كه يعني بويله ايكن، حاصلي وجود حيوانده طعام اگرچه كه حظ نفسدر يعني
حظ نفس ايكن طعام مرض ايراث ايدر، چونكه مقداردن زياده اوله
حاصلي بدنه نافع ايكن حد اعتدالدن زياده اولنجه مرض گتورر،
گر گل شكر خوري بتكلف زيان كند، ور نان خشك دير خوري گل شكر بود،
گلشكر، وگل با شكر، وگل شكر شكرله گلمربا سنه ديرلر، امتلاءيه نافعدر
زيرا مسهلدر تكلفدن مراد طوقلقدر نان خشك بيانيه در قوري اتمك
ديمكدر رقفنز، دير گج ديمكدر، بونده آجلقدن كنايتدر، محصول بيت
اگر طوقله گل شكر ييسك نافع محض ايكن زيان ايدر، زيرا امتلا ايدر اگرچه
بر مقدار شكمده مكثله اسهال ايدر اما قتقسز قوري اتمك آجله ييك
فائده ده گلشكر حكمينده در، حاصلي طوقله يمك ييمك ضرر محضدر،

اما جمله اعتدال ایله یمک نفع محضدر **حکایت** رنجوری را گفتند
دلت چه میخواهد گفت آنکه دلم هیچ نخواهد بعض نسخه ده آنکه دلم
چیزی نخواهد یله مال بردر محصول ترکیب بر مریضه دیدیلر کوکلک
نه استر دیدی کوکلم هیچ نسنه استمدوکین استر یعنی کوکلم
هیچ بر نسنه یه طالب و راغب اولمادوغین حاصلی کوکلم نسنه
استمدکین استر **بیت** معده چو پر گشت و شکم درد خاست
سود ندارد همه اسباب راست معده میمک کسری و عینک
سکونیله و میمک فتحی و عینک کسریله ایکیسی بر معنایه لغتدر عربی
حیوان جنسنک شیردانی منزله منزه در آنلرک شکم معطوفدر معده یه
واو عاطفه نک اولماسنی تجویز ایدوب معناسنی چونکه معده طعامله طولدی
شکمه درد قالقدی یعنی مرض حاصل اولدی ترکیبی معنا ویرمه ده نیک نظردر
درد مبتدا و خاست خبری درد قالقدی یعنی ظاهر و هویدا اولدی
سود مبتدا فایده دیمکدر ندارد فعل نفی مستقبل طوتماز یعنی ایلمز دیمکدر
خبر مبتدادر همه ادات تاکیددر جمع کبی اسبابلست بیانیه
اسباب ندارد ک فاعلیدر راستدن مراد صحتدر یعنی صحیح
اسباب یعنی تجربه صحیح ایله مجرب اولان معالجه نفع ایلمز دینک
کلامنه اعتراض ایلمش که مقامه مناسب دکلدر بوا باکندی معترض
اولدوغندن خبردار دکل عفا الله عنه مصراع ثانی بر مقدار کلام
اقتضا ایدر دیمار بن لفظنی محصول بیت معده ایله شکم که ممتلی اولدی درد
هویدا و ظاهر اولدی بویله اولنجه نفع ایلمز جمیع معالجات صحیحه ایله صحت پذیر اولمان
حضرت شیخک سوزدکی معالجه طریقیلدر والا علاج که صحیح اوله البته

مرض

مرض دفع ایدر حاصلی نافع اولور **حکایت** قصابی در شهر واسط بر
صوفیان درمی چند گرد آمده بود هر روز مطالبت کردی و سخنهای
با خشونت گفتی اصحاب از تعنت او خسته خاطر بودند و از تحمل
چاره نبود صاحبدلی از آن میان گفت نفس را وعده دادن بطعام سا
آسانترست که قصاب را بدرم بعض نسخه ده قصاب یرینه بقال دیمش
و شراح آنی اختیار ایلمشلر لیکن خطا ایلمشلر زیرا بوندن صکره مذکور
قطعه نک قافیه سی فاسد اولور زیرا بو ابله بقال قافیه اولماز حال
بوکه قطعه ده مذکور اولان کوشت و قصابدر بقال دکل شهر واسط
بغداد ایله بصره بیننده بر شهردر که بغداد جانبندن کلان سیاه
قلم اول دیارده حاصل اولور انکچون قلم واسطی دیرلر لیکن
شراح شهر واسطی ذکر ایتمه مشلر ظاهر بودر که بو کتابی چوق کورممشلر
گرد آمده جمع اولمش دیمکدر مطالبت ناسی اسلوب عجم اوزره
مطول کتابت اولنور سخنهای با خشونت بیانیه در نا معقول
کلمات دیمکدر کردی و گفتی باتری حکایت ایچوندر اصحاب یعنی
صوفیلر تعنت تفعل بابندن مصدردر ذلت دیمکدر یعنی بر
کمسه نک سوز چیب بقلدوغین استمکدر بونده مراد جفا و ازادر
صاحبدلدن بونده مراد حضرت شیخ کندیلر بو بو کتابده هر برده
که صاحبدل سوزر کندیلر مراددر دیمشلر والعلم عند الله از آن میان
یعنی اصحاب آرالرندن نفس را وعده دادن بطعام نفسه طعامله وعده
ویرمک معناسی اولدر که دیه سن ای نفس انشا الله صدقات و زکات
کلدکده سکا اعلا نفایس ییدره یم دیو محصول ترکیب بر قصابک

شهر واسطته صوفیلر اوزره برنجه اقجه‌یی دین طریقیله جمع ادنشیدی وس
کون اقچه‌سنی مطالبت ایدردی، بونلره خشونتلی یعنی ایری یاری سوزلر
سویلردی، اصحابک انک تعنت و جفاسندن خسته خاطر اولورلردی
لیکن تحملدن غیری یه چاره‌لری یوغیدی، زیرا فقیرلر ایدی وادا سنه
مالک دکللرایدی، اول جهتدن بر نه بلا ایسه چکرلردی، آنلرندن بر
صاحب دلی بدی نفسه طعامله دعوت ویرمک آسانترقدر، قصابه اقچه ایله
وعد ویرمکدن نته که ادای دینه مالک اولمیان مدیونلر وعد ویرد
یاخشونت برینه ناخوش بازانلر نسخه‌لره مخالف ناخوش یازمشلردر،
قطعه ترک احسان خواجه اولیتر، که احتمال جفای بوابان، ترک احسان
مصدرک مفعولنه اضافتیدر خواجه‌یه اضافت مصدرک فاعلنه در،
ترک مبتدا اولیتر خبری کمن تفضیلیه معناسنه در احتمال
جفای بوابان ایکی اضافت بیله مصدرک فاعلنه اضافتیدر
بوابان بواب نصاروزنی اوزره قپوجی دیمکدر، والف ونون
ادات جمعدر، محصول بیت خواجه‌نک یعنی ذی ذرک دیابر
اکابرک احسانی ترک ایلمک اولیدر قپوجیلرک جفاواذاسین
چکمکدن، بتمنای کوشت مردن به، که تقاضای زشت قصابان
با وف مصاحبت تمنای کوشت مصدرک مفعولنه اضافتیدر،
تمنا تفعل بابندن مصدردر، نونی مفتوح قلوب بالی الفه قلب ایلمک
تمناکبیدر، زشته اضافت بیانیه در، وقصابانه لامیه، قصاب
مبالغه اسم فاعلدرات پاره‌لیجی دیمکدر، مصدری قصب کلور فا
فتحی وصادک سکونیله محصول بیت اتدن سبلاولمک یکدر،

قصابلرک چرکین تقاضالرندن یعنی نانرک چرکین تقاضالرین چکمکدن
اسنرلک چکمک یکدر حکایت جوان مردیرا درجنک تاتار جراحتی
هولناک رسید کسی کفتش فلان بازرگان نوش دارو دارد اکر خواهی
شاید که قدری بدهند وکویند آن بازرکان بنجل معروف بود، جوانمرد
سخی معناسنده مستعمل لغتدر، پس جوانمرد سمان جوان دیمکدر دین
نامرد لک ایلمش، ویا حرف وحدت راحرف صله در با معناسنه تاتار
مراد هلاکو تاتاریدر که کافرلرایدی، جراحتی یا حرف وحدت هولناک
قتیله قورقنج که عوب مخوف ذی رواحته صفتدر، نوشدارو بونوع قاین
معناسنه در یعنی یومرمیم قدری فائک ودالک فتحه لریله ویا حدتله
برمقدار دیمکدر، وکویند وادا حرف حال محصول ترکیب برسخی اره هلاکو
تاتاری جنکده برقورقنج یاره ایرشدی یعنی جنکده یاره لندی برکمسنه
دیدی فلان بازرکانک نوشدارو دسی وار یعنی نافع مرهمی وار اکر دیلرسک
جایزدرکه برمقدار ویره ودیرلرکه اول بازرکان بخلله معروف ایدی،
بیت کرنجای نانش اندرسفره بودی افتاب تا قیامت روز روشن کس
ندیدی درجهان، بعضیلر بوبیت مطلع اولمغیچون درجهان برینه درخواب
یازمشلر، لیکن صحیح نسخه‌لره مخالف یازمشلر، محصول بیت اکر اندکور
بازرکانک سفره سنده اتمک برینه آفتاب اولیدی قیامته دک
کمسه جهانه آیدنلی کون کورمزدی، زیرا کمسه‌یه سفره سنین اچمازدی
حاصلی هیچ کمسه‌یه اتمکنک یوزین کوسترمزدی، جوانمرد کفت اکبی
نوشدارو خواهم دهد یاندهد واکر دهد منفعت کند یا نکند بهرحال ازوجیم
خواستن زهرقاتلست، محصول ترکیب جوانمرد دیدی اکر نوشدارو

دیره یا دیرمیه، داکر ویره فانع اوبره یا دیرمیه، بهر حال اندن بر نسنه ایتمك
ازمز فاتلدر **بیت** هرچه از دونان بمنت خواستی، در تن افزودی واز جان
کاستی، دونان دونك جمعی در الچقلر دیمکدر، خواستی فعل ماضی مفرد مخاطب
دیلدك دیمکدر، افزودی لازمله متعدی بیننده مشترکدر، بونده لازمدر
ارتدك دیمکدر، کاستی ده بویله در، لیکن بونلر لازمدر، اکسلدك دیمکدر،
نته که غین مثلثه نقص لازمله متعدی بیننده مشترکدر، محصول بیت بر
نسنه که الچقلردن منتله استدك اکرچه تنك ارتدك اما جانك اکسلدی
یعنی تنکه اندن منفعت حاصل اولدی، اما جانکه نقصان محض در، زیرا
اول نسنه دیلمکله عرضك کسر ویردك، وحکیمان گفته اند اگر آب حیات
فی المثل به آب روی فروشند دانا نخرد، فی المثل میمك وثانك فتحه لریله
فرضیات وتقدیریاتده مستعملدر، فرضا دیمکدر، یا حرف مقابله آب رویك
یوز صویدر عرض معناسنه، فروشند فعل مضارع جمع غائبدر صاتالر
ویا صاتسه لر، دانا عالم دیمکدر لیکن مراد عاقلدر التزاما، پس دانایی عاقل
ایله تفسیر ایده نه دخل ایلین کندی مدخولدر، نخرد خانك فتحی وکسریله
فعل نفی مستقبل صاتون المز دیمکدر، محصول ترکیب وحکیملر دیشلردر،
اکر آب حیاتی مثلا یوز صوینه صاتالرسه عاقل دانا صاتون المز،
که مردن بعزت به از زندکانی، به مذلت که حرف تعلیل بعزت مردنه
متعلقدر، زندکانی کاف عجمیله رسیمدن بدلدر، والف ونون
تحسین کلام الچون کلمشدر، ویا حرف مصدر با حرف مصاحبت مذلت
مصدر میمیدر حقارت معناسنه، محصول ترکیب دانا آب حیاتی یوز
صوینه المز زیرا عزت ایله اولمك ذلت وحقارت ایله زندکانیدن

ایکدر

ایکدر **بیت** اکر حنظل خوری از دست خوش خوی، به از شیرینی از دست
ترش روی، حنظل حای مهمله ایله وظای معجمه ایله ابوجهل قربوزینه دیرلر که
بریه ده تر قربوز شکلنده اولور، اما آیری اولماز، بلکه ممان بیلان نجع مقداری
اولور، زیاده اجیدر، فرغه دوملکنه بکزر، لیکن اطبا بعض علاجلره جنس الوب
انکله بعض امراضه علاج ایدرلر، خوشخوی وترش روی رانك سکونیله وصف
ترکیبیلردر، ایو خویلی واکشی صورتلی دیمکدر، محصول بیت اکر مثلا
حنظل ترسك خوش خویلی الندن ترش رویلی الندن لذیذ وطتلو نسنه
یمکدن یکدر، نته که شاعر دیمش **بیت** اکر زهر بسه خوش شد ریار الندن
ترکمز شکری اغیار الندن **حکایت** یکی از علما خورنده بسیار
داشت وکفاف اندك با یکی از بزرکان که حسن ظن بلیغ در حق وی داشت
بکفت روی از توقع وی در هم کشید وتعرض سؤال از اهل ادب
در نظرش ناپسند آمد، خورنده اسم فاعلدر یمجی معناسنه مراد اهلی وعیالیدر
خورنده بسیاره مضاف ایدیلر معنا جانبنه ناظر دکل ایمشلر،
کفاف بونده رزق معناسنه در، با یکی با حرف صله از بزرکان یکی یه
بیاندر که حرف رابطه صفت حسن ظن مصدرك فاعلنه اضافتیدر،
وبلیغه بیانیه حق اولامیه، روی درهم کشیدك مفعول صریحی واز توقع
غیر صریحی ویه اضافت مصدرك فاعلنه در، توقع امید معناسنه در،
بونده مراد عرض حال وطلبدر، وی ضمیری عالمه راجعدر، وداشت
ودرهم کشید فاعلی یکی از بزرکاندر، تعرض سؤال مصدرك مفعولنه
اضافتیدر، دیلنمه تعرض دیمکدر، نظرش شین ضمیری یکی یه راجعدر،
محصول ترکیب علمادن برینك اهلی وعیالی چوق ایدی، وکفافی از ایدی

اکابردن برینه که انک حقنده حسن ظن بلیغ وار ایدی حالنی اکا سویلدی
بوزنی انک توقعندن بورشدردی یعنی ابوس الوجه اولدی و اهل
ادبدن دیلنمک یعنی تعرض ایلمک نظرنده ناپسند کلدی حاصلی
نامعقول و نامقبول کلدی **قطعه** ز تخت روی ترش کرده بیش یار عزیز
مرد که عیش بروی تلخ کردانی ، روی کرده نک مفعول اول صریحی و ترش
ثانیسی و ز تخت غیر صریحی کرده ده های رسمی حرف ترتیبدر های ترتیبی بلنلر
کرده مردودن حال طوتوب خطا ایتمشلر ، پیش یار عزیز لامیه و بیانیه در
پیش مرونک مقدم مفعولیدر ، مرو فعل نهی مفرد مخاطب رویدندن
کتمه دیمکدر ، که حرف تعلیل عیش عیشک تخفیفیدر بونده دیرلک مراد در
بر دبر حرف استعلا و او ضمیر غایب یار عزیزه راجعدر ، انک اوزرینه
دیمکدر رعب علته دیر ، بونده معنا اکا دیمکدر ، تلخ تانک فتحی و لامک
سکونیله آجی دیمکدر ، نیز حرف عطفدر و او کی دیدم کل تازه چند دسته
حکایه سنده کلمش ایدی ، و بعض شارح انده ذکرینی اهمال ایدوب
بونده ذکر ایدوب واو عطف معناسنه دردیمش ، و بعض شارح
انده اهمال ایدوب بونده ذکر ایلدوکنی خطاسنه حمل ایدوب زیاده
تعرضلر ایلمش ، لیکن حقیقت حاله نظر ایدیجه محل تعرض کل فتامل کردانی
فعل مضارع مفرد مخاطبدر ، کردانیدندن ایلرسین دیمکدر ، عیش مفعول
اول صریحی ، و تلخ ثانیسی و بر و غیر صریحی ، محصول بیت طالعکدن یوز
اکشیدوب عزیز یارک دکنه وارمه زیرا که اکاده دیرلکی وصفالی
تلخ ایدرسین یعنی سنک بحضورلغکدن اوله بحضور اولور **بیت**
بجاجتی که روی تازه روی خندان رو ، فرو نه بند دکاری کشاده پیشانی

بجاجتی

بجاجتی که حرف صله که حرف بیان و یا رابطه صفت رویی فعل مضارع
مفرد مخاطبدر ، رویدندن کیدرسین دیمکدر ، تازه رو وصف ترکیبی در
تازه یوزلی دیمکدر ، کلج یوزلی معناسنه ، خندان تازه رویه معطوفدر
خندان رو تقدیرنده یعنی کلج یوزلی دیمکدر ، رودر انک فتحیله فعل امر
مفرد مخاطبدر ، رویدندن کیت دیمکدر ، تنازع طریقیله ایکی وصف
ترکیبیه مصروفدر ، مصراع ثانی مقام تعلیلده واقعدر ، فرو بونده ادات
تاکیددر ، نه بندد فعل نفی مستقبل بنای مجهول معناسنه بغلنماز
دیمکدر ، کارکشاده پیشانی یه مضافدر بای بطنیله پیشانی بطنیه
و فو حدت دین ظاهر در که بابی کتابینده اثبات ایلمش بونلر ایدنجه
خطا ایلمش ، کشاده پیشانی وصف ترکیبی در ، اچق النلی دیمکدر النی
آچق معناسنه ، محصول بیت بر حاجته که کیدرسن تازه رو و خندان
رو کیت زیرا اچق النلینک ایشی بغلنماز ، یعنی ایشی فتح اولور منعقد
اولماز ، خندانی حامل طوتانلر سحال ایلمشلر و روز رفتن دن مشتقدر
دین ابو وار رامش ، مصراع ثانینک معناسنی النی اچلمش اولانکسه
ایشی اشغه باغلنمز دین فنی اشغادن سویلمش آورده اند که در وظیفه
او زیادت کرد و بسیاری از ارادت کم بس از چند روز چون محبت
معهود بر قرار ندید گفت ، آورده اند روایت ایلمشلر در که حرف بیان
اندکی یا حرف تنکیر زیادت تا اسلوب عجمیه مطول یازمشدر ، زیادت
کبی محبت معهود بیانیه ، محصول ترکیب روایت ایتمشلر در که صاحب
دولت وظیفه سنده آز اچوق زیاده ایلدی و ارادت و محبتیدن
چوق نقص ایلدی یعنی ارادتنی ناقص ایلدی ، و عالم بجه کوندن صکره چونکه معهود

بخشی قرارا وزره کورمدی دیدی شعر بئس المطاعم حین الذل تکسبها ، القدر
منتصب والقدر محفوظ ، بئس فعلدر افعال ذمدن المطاعم معروف
باللام فاعل مفردی مطعم کلور میمک فتحی وطانک سکونی وعینک
فتحیله یمکلن نسنه نک اسمیدر ، محصوص بالذم محذوفدر ، تقدیری
بئس المطاعم حین منصوبدر ، تکسبک ظرفیتیله مضافدر ذل تکسبها
فاعلی تحتنده مخاطبدن کنایت ضمیر وها ضمیر منصوب متصل مفعولی
راجعدر مطاعمه ، القدر قافک کسریله چوملک لفظاً مرفوع مبتدا
منتصب افتعال بابندن اسم فاعلدر ، خبر مبتدا انتصاب لغتده
دیکلوب طورمقدر ، بونده مراد چوملک قینامقدر ، واو حرف
عطف قدر قافک فتحی ودالک سکونیله مرتبه و رفعت دیمکدر ،
لفظاً مرفوع مبتدا محفوظ ، اسم مفعول نقیض مرفوعدر ، خبر مبتدا
مصراع ثانی مصراع اوله نسبت مقام تعلیلده در ، محصول بیت
نه بارابار بیجکلردر شو بیجکارکه انلری ذل وهوان وقتنده کسب ایدرسن
زیرا اگرچه چوملک ذل وهوان آتش کنارنده طعام ایله مملو دیکلوب قینار
یعنی گرچه ذل وهوان وقتنده کسب ایدرسن زیرا اگرچه چوملک ذل آتش
کنارنده طعام ایله مملو ایله مکسوبک ازدیاد نعمته سببدر ، اما مرتبه و قدرنک
انتقاصنه باعثدر حاصلی دیلنجینک یوزی قاره وتوربه سی طلودر دیمکدر

بیت ناتم افزود آب ونیم کاست بی نوایی به از مذلت خواست ،

ناتم مبتدا اتمکم دیمکدر ، افزود فعل ماضی مفرد غایب لازمله متعدی
بیننده مشترکدر ، بونده لازمدر ارتدی یعنی زیاده اولدی دیمکدر ،
خبر مبتدادر ، آب ردیفم لامیه وبمبند اکاست کاف عربیله فعل ماضی

مفرد

مفرد غایب لازمله متعدی بیننده مشترکدر بونده لازمدر اکسلدی
معناسنه خبر مبتدادر ، بی نوایی از فزلق وفقیرلک معناسنه در
مذلت خواست لامیه در ، مذلت مصدر میمیدر حقارت معناسنه
خواست فعل ماضی در خواستن معناسنه یعنی دیلنمک محصول بیت
اتمکم زیاده اولدی اما یوزم صویی اکسلدی ، پس نوانرلق یکدر دیلنمک
مذلتی وهوانندن ، یعنی خلقه عرض حاجت ایدوب عرض ناموسنی
تلف ایلمکدن ، نوانزلغله وفقریله کچنمک اولادر

حکایت

درویشی راضر ورتی پیش آمد کسی کفتش فلان نعمت بی قیاس دارد
اگر بر حاجت تو واقف گردد همانا در قضای آن توقف روا ندارد
کفت من اورا ندانم کفت منت رهبری کنم دستش بگرفت تا منزل
آن کس درآورد درویش یکی را دید لب فروهشته وتند نشسته
سخن نکفت وباز کشت کفتنش چه کردی کفت عطای او بلقای

او بخشیدم ، درویشی مضطر ورتی یالری وقف وجدت نعمت بی قیاس
بیاننه در ، همانا کاه دعا مولدر دیمکدر ، قضای آن مصدرک مفعولنه
اضافتیدر ، منت بن سکا دیمکدر ، رهبر وصف ترکیبی در ، بریدند
قولاغوز معناسنه در ، با وف مصدر تاوف غایت باوف صله
منزل انکس لامیه در ، وف تاکید آورد کتوردی فروهونه وفدر
اشنالق معناسنی افاده ایدر ، هشته ماضیدن قسمدر ، لغتده
صالیویرمش معناسنه در ، اما فرو لفظیله صرقتمق معناسنی افاده ایدر
لب مقدم مفعولیدر ، دوداغین صرقتمش دیمکدر ، تند تانک ضمی
ونونک سکونیله لغتده اینی یعنی کسکین دیمکدر ، اما بونده عبوس الوجه

اولمقدن كنايتدر، بازكشت كيرو دوندي، عطاي مصدرك فاعلنه اضافتي
باحرف صله لقاي اولاميه، لقا يوز كورمكه ديرلر، بونده يوز مراد در محصول
تركيب بر درويشك ادكنه بر ضرورت كلدي يعني بر فقر وزرتي واقع اولدي
بر كمسه اكا ديدي فلان كمسه نك بي قياس نعمتي واردر، اكر سنك حاجتكه
واقف اولورسه اميددر كه اني قضا وادا ايلمه ده توقفي روا طوتمايه، درويش
ديدي بن اني بلمم، اول كمسه ديدي بن سكا قولغوزلق ايدين درويشك
الين طوتدي اول ديدوكي كمسنك اوينه ادخال ايدنجه اني يدي، درويش
بو شخصي كوردي طوداغين صارقتمش وغضبناك وعبوس الوجه اوتورمش
هيچ بر سوز سويلميوب كيرو دوندي قولغوز درويشه نيلدك ديدي
انك عطا واحساني لقاسنه يعني صورتنه باغشلادم **قطعه** مبر حاجت
به نزديك ترش روي، كه از خوي بدش فرسوده كردي، مبر فعل نهي مفرد
مخاطبدر، بريدن ايلتمه ديمكدر، حاجت مفعول صريحي، وبه نزديك
غير صريحي باحرف صله، ترش رو ديه اضافت لاميه در، ترش روي وصف
تركيبي در، اكشي صورتلي معناسنه كه حرف تعليل خوي بد بيانيه دشمن
ضمير ترش رويه راجعدر، فرسوده لغتده اشتمش معناسنه در
قسمدر، اما استعمالده اضطراب وبحضورلق معناسنه در بو
كبي صيغه لره اسم مفعول اطلاق ايدنلرك تتبعي يوغمش، فرسودن ازمكدر
دين خطا ايلمش، زيرا ازمك سودنك معناسي در، فرسودنك دكل
كردي كاف عجمك فتحيله وسكون رايله فعل مضارع مفرد مخاطب اولور
ديمكدر، ضرورت معناسنه مصدري كرديدن كلور اصلنده دونمكدر
مولوي كبي، ودكرمن كبي وعربه تكرلكي كبي ودولاب كبي وغيري صكره انقلاب

معناسنده ده استعمال ايلديلر، بر حالدن بر حاله دونمك معناسنه
بوندندركه اولق معناسنده استعمال ايدرلر فاحفظ محصول بيت
اكشي صورتلينك يانينه حاجتك ايلتمه يعني عبوس الوجه اولنه عرض حاجت
ايلمه، زيرا اوكين خويندن ويدمشربندن بحضور ومضطرب اولورسين
يعني حاجتك بتمز، پس بحضورلق لازم كلور، اكر كوكلي غمدل باكسي كوي
كه از درويش به نقد آسوده كردي، كوني فعل مضارع مفرد مخاطب
غم دل لاميه، وكوينك مفعولي باحرف صله كسي باحرف وحدت باكسي
كوينك مقدم مفعوليدر، كه حرف رابط صفت به نقد الآن و
بالفعل ديمكدر، آسوده آسودن قسمندن ديكلنمش ديمكدر، راحت معناسنه
محصول بيت اكر كوكل غمني سويلرسك بر كمسنه يه سويله كه كورلر يوزندن
حالا وبالفعل آسوده وراحت اولاسين، يعني كوكل غمني ديمك لازم
اولنجه بر كمسنه يه سويله كه روي خنداندن منتج وراحت اوله سن
ديمش، دبرلسي مستريح عبارتني ترك ايدوب تعصب طريقيله يالكوز
فرح عبارتني اسناد ايدوب اعتراض ايلمش، ليكن بو خصوصده كندي
معترض در، ومصراع ثانينك معناسني كه انك يوزندن اول حالده
آسوده ومسرور دونه سين بن معنالي يابانه دوندرمش **حكايت**
خشك سالي در اسكندريه بديد آمد چنانكه عنان طاقت خلق
از دست رفته بود ودرهاي آسمان بر زمين بسته وفرياد اهل زمين
به آسمان پيوسته، خشك سال قورقلق ييل يعني قتلق ويا حرف وحدت
حرف مصدر دن يابس سويلمش، اسكندريه دن مراد مصرك اسكندريه سيدر
بديد جيم باي عجميله اوقونور، وديدميلر ياي عربيله آشكاره ديمكدر عيان طاقت

طافت خلق بیانیه ولامیه در • درنمای آسمان لامیه در مجازاً محصول بیت
اسکندریه ده برقور قلق سیل ظاهر اولدی شویله که خلقك غمدن طاقتی
الدن کتمش ایدی • زیاده قیلقدن و اجلقدن و کوك قپوسی برادزره
بغلنمش ایدی • یعنی یغمور یاغمزدی دیریوزندن برکت قالقمش ایدی •
واهل زمینك زیاده فغانی آسمانه اولاشمش ایدی • آجلقدن وقیلقدن
خلق برینه دردیشان یازنلر نسخه لری تتبع ایلمه مشلر **قطعه** نماند جانور
از وحش وطیر وماهی ومور • که بر فلك نشد از بی نوایی افغانش •
جانور نونك سکونیله واوك فتحیله جانلی دیمکدر • زیرا آور واوك فتحیله
ادات نسبتدر از بونده حرف تبیین در • وحش انسانله نا انوس
اولمیان حیوان که خوف بیان نشد بونده رفت معناسنه در •
بی نوایی بی زادی وبی نعمتی دیمکدر • دو درویش خراسانی حکایه سنده
نوانك معناسنی بیان ایلمیوب بونده صحاح فرسدن تتمه له تفسیر
ایده نه تعرض ایلین بی وجه تعرض ایلمش • افغانش شین ضمیر جانوره
راجعدر محصول بیت وحش وطیر وماهی ومور دن جانلی قالمدی که
نواسزلقدن فلکه افغانی کتمدی یعنی کتدی • نشد کی فاعلی افغاندر
حاصلی جمیع جانبلر محنت و عذابده ایدی قیلقدن عجب که دود دل
خلق جمع می نشود • که ابر کردد وسیلاب دیده بارانش • دود دل خلق
لامیه لردر • مجازاً می نشود تقدیری نمی شود در • ضرورت وزن ایچون
بویله اولدی • که بونده حتی معنادر • کردد فعل مضارع مفرد غایبدر کردیدن
که اصلنده دونمك معناسنه در • نته که کردی فعلنده مفصل بیان اولنمشدی
ایدی • علی کل حال صیرورت معناسنه استعمال نقل طریقیله در • سیلاب

مکبدر سیل ایله آبدن سیل عربیدر صو سیل دیمکدر • دیده یه اضافتی
استعاره طریقیله در • بارانش شین ضمیر آبه راجعدر • محصول بیت
عجبدر که چوق اغلیوب باش دوکمدن وآه وناله ایلمکدن خلقك کوکلی
دودتی بولت اولوب کوزلرینی سیلابی بارانی اولمیه • یعنی عجبدر که
خلقك کوکل دودتی جمع اولمیه که بولت اوله • وکوزلری سیلابی اول
بولدك یغموری اوله • حاصلی بو محل تعجبدر زیرا حددن زیاده آه وناله
وکریه ایلدیلر • قیلق محنت و عذابندن در • چنین محنتی دراز دستان که
سخن از وصف و ترك ادبست خاصه در حضرت بزرکان وبطریق اهمال
از سران درکذشتن بهم نشاید که طایفه بر عجز کوینده حمل کنند بدین
دو بیت اختصار کنیم که اندکی دلیل بسیاری بود ودشتی نمونه خرواری
سالی یا حرف وحدت محنتی یا حرف وحدت محنت تفعیل بابندن اسم
مفعولدر بو کلمش دیمکدر • ظاهر بودر که بیت انساندن کنایه در • ددر
از دستان دعاکوله در • دستلر دن ایراغ اوله دیمکدر • بو دعانك
معناسنده که حرفی ایرادایدن یعنی بر محنت که دستلردن ایراغ اوله
دین دایه خلل ویرمش که حرف رابط صفت سخن مبتدا وصف مصدر
مفعوله اضافتدر ترك ادب داخی بویله در وخبر مبتدا در • خاصه
خصوصا دیمکدر • نته که نظامی مخزن الاسرارنده بیورر • **بیت**
هست زیاری همه راناکزیر • خاصه زیاری که بود دستکیر • شدید ضرورت
وزن ایچون کتمشدر • حضرت حضور معناسنه در • بزرکانه اضافت لامیه در
یا حرف مصاحبت طریق اهمال بیانیه سران لامیه نه جهت وبود امعنا
وآن اشارتدر وصف محنته در • کذشتن تجاوز ایلمك دیمکدر • یعنی

اهمال ایلمک نشاید لایق دکل که حرف تعلیل طایفه یا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل ممنوع حرف وحدت دن خطای سابق اوزره ذا
اولمش عجز کوینع لامیه در برعجز کوینع حمل کنندک مقدم مفعولیدر
بزین بوننع بدین معناسنه در نته که بعض نسخه ده بویله واقع یا حرف
مصاحبت ده یا حرف ظرف کنیم فعل مضارع متکلم مع غیره در ویا حرف
ام متکلم مع غیره در اختصار ایچون رز ده یا ایچون لم دیمکدر که حرف تعلیل
اندکی مبتدا دلیل بسیاری لامیه در ومبتدای ثانی بود فعل
مضارع مفرد غایب خبر مبتدای ثانی ده جمله اسمیه خبر مبتدای اول
وایکی یا حرف تنکیر حرف مصدر ده حرف وحدت طونانلر معنا جهتنه
ناظر اولمامشلر مشتی یا حرف وحدت بوننع براوج دیمکدر نمونه
اورنک دیمکدر وهمزه اضافت ایچون کلمشدر حروار اصلنده
الشک یوکنه اسمدر صکره مریوکه اطلاق ایلدیلر تخفیفا بدوب
ترکجه وار دیدیلر شول معروف ظرفه وبعضیلر دیدیلر حروار غواره دندر
یعنی حایه تبدیل ایلدیلر یا حرف وحدت در حرف اصلیه در دینلر عندی
سویلمشلر نمونه حرواری لامیه در محصول ترکیب شوبخلین بر تحطه و
غلاسنه ده بر مخنث دوستلردن براغ اولسون که انک وصفنده
سوز سویلمک ترک ادیدر خصوصا اکر نظر تدع وطریق اهمال ایله انک
اوصافی ذکرندن تجاوز ایدوب تحمله ده لایق دکل زیرا بعض طایفه
کوینع عجزینه تحمل ایدرلر که قادر اولمامزدی شانه کوره انی وصف
ایلمکه دیرلر پس بو ایکی بیتله اختصار ایچون لم کرازاجق نسنه چونکه
دلیلی اولور وبراوج نسنه براشک یوکندن اورنک اولور قطعه

کرتر بکشند آن مخنث را تتر تاتار دن مخففدر
ضرورت وزن ایچون بکشد بانک ضمی وسکون کاف عربیله ضرورت وزن
ایچون تتری یا حرف تنکیر ورا ادات مفعول دکر لفظ مشترکدر دا
معناسیله غیری معناسی بیننع دکرکس دیمکدر نباید کشت
کشتن معناسنه در شراح دیکر بر نیه بدان یازرلر لیکن صحیح
نسخه لره مخالف یازمشلر محصول بیت اکر اول مخنثی تاتار اولدر
قتلنه تاتاری تعیین ایلدوکی انک ایچوندر که اول زمان عرب وعجمک
پادشاهی هلاکو ایدی واول جمیع عسکریله کافر تاتارلر ایدی وتاتار زیاده
بی رحم وخونخوار اولور علی الخصوص که کافر اوله تتری دافعی انک ایچون
قتل ایلمک کرک ویاغیر کمسه تتر انی قتل ایلدوکیچون اولدرمک
کرک حاصلی بویله مخنثی قتل ایدن تاتاری قصاص ایلمک کرک
چند باشد چو جسر بغداد خس آب در زیر وآدمی بر پشت
جسر جیمک کسری وسینک سکونیله کمیلر اوزره قوریلان کوپری
که بغداد کوپروسی بویله در وشین ضمیر مذکور مخنثه راجعدر
آب باشدک اسمی ودر زیر خبری آدمی به معطوف بر پشت در
زیرکبی در محصول بیت نیجه یه دک بغداد کوپرسی کبی واستندن
آدم التندن صو کچه یعنی اوزرندن آدم التندن صو اوله
در زیرم حسک صو لغمسندن کنایه در چنین شخصی که طرفی زنعت
اوشنیدی دران سال نعمت لی کران داشت تنک دستان
سیم وزر دادی ومسافران سفره کرومی درویشان از جور فاقه
بجان آمده بودند آهنک دعوت او کردند ومشورت بمن آوردند

سر از موافقت باز زدم و گفتم . شخصی یا حرف وحدت کاحرف رابطه تعقیب
نعت بوزند وصف و یا صفت معناسنه در . زیرا نعت مدح
مستعملدر . اویه اضافت لامیه در . نعمت لی گران بیانیه تنکیت
وصف ترکیبی در بحسب لغت آلی طار یعنی الی یبفقه فقردن کنایه در .
والف و نون ادات جمع در . حرف صله دادی یا حرف حکایه نهادی
یاسی ده بویله در . گروه بولک دیمکدر . و یا حرف وحدت . درویشان
بللدر گروهدن جو زفاقه لامیه در . بجان با حرف صله جانه کلابلر آمدح
استعمالدر جاندن اوصاندیلر دیمکدر . آهنگ دعوت مصدرک
مفعولنه و لامیه اضافتلر بدر . بوکلامدن معلوم در که حضرت شیخک درویشلرینی
دعوت ایتمش اوله . مشورت میمک و داوک و رانک فتحه لری ایله .
و شینک ضمی و سکونیله . و شوری شینک ضمی و رانک فتحیله بر معنایه
طی نشقلق دیمکدر . سر از موافقت باز زدم باشمی انلره موافقت
ایلمکدن گیرو اوردم اعراض ایلمکدن کنایه در . محصول ترکیب
بو بجلین بر شخص که نعمتدن بر مقداری ایشتدک اول نعمتده
بی نهایه سی وار ایدی حاصلی اهل نعمت و قدرت ایدی الی یبفقه اولنلره
اقچه و التون ویردی و مسافران و غربایه سفره قوردی یعنی ضیافت
ایدردی . بر بولک درویشلر فقر جو رندن جاندن اوصانمشلر ایدی .
انک دعوت و ضیافتنه قصد ایلدیلر . و بکا مشورت کتوردیلر یعنی
بنمله مشاوره ایلدیلر . انلره موافقتدن اعراض ایلدم و دیدم **قطعه**
نخورد شیر نیم خورده سگ . ور بسختی بمیرد اندر غار . نخورد فعل نفی
استقبال . شیر فاعلی نیم خورده بمه دن واجمه دن بر کمنک ویابر

نسنه نک آرتوغنه دیرلر فضله معناسنه که عربجه سور دیرلر . اضافت لامیه در .
ایتک آرتغی دیمکدر . واو حرف حال ور آی مفرده حرف شرط اگردن مخففدر .
تراح واو نز اگر باز مثلر . لیکن صحیح نسخه لره مخالف یاز مثلر . بسختی با حرف
مصاحبت و یا ظرف و با حرف مصدر غار مغاره معناسنه در محصول
بیت ارسلان ایت آرتغی یمز حال بوکه مغاره ده شدت جوعله اولورسه ده
بیت تن به بیچارگی و گرسنگی . بنه و پیش سفله مدار دست . مصراع
ثانی اولنه بنه فعلک مقدم مفعولیدر . یا حرف صله بیچاره کی کاف
های رسمیه دن بدل و یا حرف مصدر بیچاره لک دیمکدر . گرسنگی کاف
عجمک ضمی و رانک سکونی و سینک کسریله مخاطب در . و یای مصدر
ایله اجلق دیمکدر . بو ایکی لفظ بنه فعلنک مفعول غیر صریحلریدر . بنه یا
حرف تاکید و نه نونک کسریله و های اصلیه ایله فعل امر مفرد مخاطب
قو دیمکدر . واو حرف عطف و مدار معناده بنه فعل نه معطوفدر .
و دست مفعولی و پیش ظرف مکانی و سفله اضافتی لامیه محصول بیت
تنکی بیچاره لکه و اجلغه قو یعنی تسلیم ایله والکی اجق ال اوکنه طوتمه یعنی
احتیاج عرض ایلمه دیمکدن کنایه در . گر فریدون شود بنعمت و مال
بی هنر را بهیچ کس مشمار . بهیچ کس با حرف تاکید . مشمار فعل نهی مفرد
مخاطب صایمه یعنی حسابه آلمه . محصول بیت اگر نعمت و مال ایله
فریدون اولورسه هنرسزی هیچ کمسه یه صایمه یعنی بی هنر اولانی
هیچ صایمه حاصلی انسان یرینه قومه دیمکدر . پرنیان و نسیج بر
نا اهل . لاجورد و طلاست بر دیوار . پرنیان منقش قماش جنسنه
دیرلر . و نسیج آغر بهالی قماشه دیر . یعنی معتبر قماشه دیر . بر حرف استعلا

نا اهلدن مراد نادانلردر لاجورد معروف وطلا طانك كسريله يالدز
التوننه ديرلر محصول بيت نادانك اوزرنه برنيان ايله بيج
ديوارك اوزرنه لاجورد ايله طلا كبيدر را دات تشبيه مضمردر
يعني نا اهلك اوزرنه اغر بهالي قماشلر لاجورد و التون صويله
منقش ديوردر طلايي عجم اماله ايدوب طلي دير موسى يي موسي وعيسى يي عيسي
ايلدكلري كبي حكايت حاتم طائي را گفتند از خود بزرگتر همت
درجهان ديده ئي يا شنيده ئي گفت روزي چهل شتر قربان كرده بودم
وبا امراي عرب بگوشه صحرا بر دن رفتيم خاركني را ديدم كه پشته خار فراهم
آورده گفتمش بمهماني حاتم چرا نه روي كه خلقي برسماط او گرد آمده اند گفت
بيت هر كه نان از عمل خويش خورد منت حاتم طائي نبرد من اورا بهمت
وجوانمردي برتر از خود ديدم حاتم عرب تانك كسريله اقور اسم فاعل وزني
اوزره اما عجم تانك فتحيله استعمال ايدر شارحك بري عجم تايي مفتوح
اوقودوغينه واقف اولمدوغندن فتحي تايه منكردر طائيه اضافت
بيانيه در طائي اسم منسوبدر طي قبيله سنه نسبتدر كوزني وزره پس
طائي قبيله سنه منسوبدر دين اصل لغت طئي اولوب لتشاذه دن
اولدوغنه اكاه دگلمشن بزرگتر اسم تفضيل وهمت هانك فتحي وكسريله علي
معناسي قصد وارادتدر ديده ده وشنيده ده اولان يا ضمير خطاب
ديمزه حرف توسل همزه لر خطاب ايچوندر دين قابل خطاب دگل ايكن
روزي يا حرف وحدت چهل فرقلر امراي عرب لاميه امرا اميرك جمعيدر
زيرا فعيل وزني وزره اولان اسم اكثر بو وزن اوزره جمع اولور فقيرك
فقرا كبي خاركن وصف تركيبي دركسيدندن دكن قرنجي ديا حرف وحدت

دكن

دكن بولنجي دنسه ده جايزدر اما قوياردلمز بعض شارح ديدوكي كبي كه حرف
بيان ويا حرف رابط صفت پشته ديه ويغنه ديرلر بوننده مراد يغندر
پس رفه بوكي دين غلط سويلمش خاره اضافتي بيانيه در پشته ده اولان
همزه وحدت ايچوندر دين ايكي وجهله خطا ايلمش فتدبر فراهم آورده
جمع ايلمش ديمكدر يا حرف صله مهمان ميمك كسري وهانك سكونيله ونفعه
ديرلر كه عربجه ضيف ديرلر ضادك فتحيله ويا حرف مصدردر كه حرف
تعليل خلقي ياي حرف وحدت بر حرف استعلا سماط بوننده سفره معناسنه در
گرد آمده اند جمع اولمشلر هر كه تقديري هر كس كه در حذف وايصال الحرف قبيله
ترك اولندي پس هر كه مبتدا نان خوردك مقدم مفعول صريحي و از عمل
غير صريحي عمل خويش لاميه در خورد داورميله خانك درانك فتحه لريله فعل
مضارع مفرد غايب يرر ديمكدر منت حاتم طائي مصدرك فاعلنه
اضافتيدر نبرد وصل نفي مستقبل مفرد غايب ايلتمز ديمكدر بوننده
كوسترمادر من اورا بن اني ديمكدر بهمت با حرف ظرف ويا حرف
مصاحبت جوانمردي يا حرف مصدر برتر يوجه رك يعني محصول حكايه
حاتم طائي يه ديديار كه كندكدن اولورق همتلو كمسنه جهانده كورمش
ويا اشتمش ميسين حاتم ديدي بر كون قرق دوه قربان ايلمش ايدم وعرب
بكلري ايله كوشه صحرايه طشره گتمش ايدك بر خاركني كوردم كه دكن يعني جمع ايلمش
ديدم نيچون حاتم ضيافتنه وارمزسن كه بربولك خلق انك ضيافتنه
واروب سفره سي اوزره جمع اولمشلر خاركن بو بيتله جواب ويردي يعني هر
كمسنه كه كندي عملندن اتمك يير يعني هر كس كه كندي كسبيله معاش ايدر
حاتم طائينك منتني كوتورمز حاصلي انك منتي يوكني چكمز حاتم ديدي بن اني

همتنی وجوانمردلکده کنددن یوجه رک کوردم یعنی کنددن زیاده بلند همت کوردم **حکایت** موسی پیغمبر علیه السلام درویشی را دید که از برهنکی به ریک اندر نهان شده بود گفت یا موسی دعائی بکن تا خدای تعالی مرا کفافی دهد که از بی طاقتی بجان آمدم موسی علیه السلام دعا کرد تا حق تعالی اورا دستکاهی داد پس از چند روزی که از مناجات باز آمد دیدش کرفتار وخلقی انبوه برو کرد آمده گفت این را چه حالست گفتند خمر خورده وعربده کرده ویکی را کشته اکنون قصاص میکنند درویشی یا وحدت درا اداة مفعول برهنه مادة فتح وکسر جایزدر را مفتوحدر جلق دیمکدر یعنی عربان دیرلر عنبک ضمیله وکاف عجمیله ی رهمیدن بدلدر ویا مصدر جیلقلق دیمکدر یا حرف ظرف ریک رانک فتحی ومیمک سکونیله اندر ما متضمن اولدوغی معنای ظرفنی تاکید ایدر نهان نونک کسریله کزلی دیمکدر دعائی یا حرف وحدت ویا تنکیر تا حرف تعلیل کفاف یا حرف وحدت ویا تنکیر که حرف تعلیل دستکاه دالک فتحی وسین وتانک سکونیله قدرت ومکنت دیمکدر ویا حرف وحدت ویا حرف تنکیر حرف وحدته تخصیص ایلین امعان نظر ایلمامش دستکاهیدن صکره واو یرینه دهد ایله اجابت آمد یازنلر صحیح نسخه لره مخالف یازمشلر دید فاعلی موسی دش ضمیر درویش برهنه یه راجعدر خلقی یا حرف تنکیر انبوه فتح همزه وسکون وضم وهای اصلیه ایله چوق معناسنه یعنی کثیر عربده سرخوش صواشنه دیرلر محصول ترکیب حضرت موسی بر درویشی کوردی چیلاقلقدن قم ایچنده پنهان اولمش یعنی کندینی قم ایله ستر ایلمش دیدی یا موسی دعا ایله خدا بکا کفاف ویره که طاقتسزلکدن جاندن بزار اولدم موسی دعا ایلدی تا

حق تعالی اکا قوت وقدرت ومکنت ویردی نچه کوندن صکره که موسا مناجاته کلدی کوردی یعنی مواخذ وکرفتار کوردی واوزرینه خلق کثیر جمع اولمش دیدی بوکا نه حالت اولدی دیدیلر که خمر اچمش وسرخوشلغه غوغا ایلمش وبرینی قتل ایلمش شمدی کوردی یعنی قصاص ایدرلر **بیت** کربه مسکین اکر پر داشتی تخم کنجشک از جهان برداشتی کربه مسکین بیانیه پر بای عجمک فتحیله بونده قنت معناسنه در داشتی حکایه حال ماضی مفرد غائب قنت طوتیدی یعنی قنادی اولیدی تخم معروف کنجشک کاف اولی بعض اعجام عربی وبعضی عجمی اوقودیلر وجیم عربیدر کاف ثانینک فتحیله برداشتی فعل ماضی حکایت حال ماضی مفرد غائب یای شرطیدر قالدردی دیمکدر محصول بیت مسکین کربه نک اکر قنادی اولیدی سرچه نک تخمنی جهانک جهاندن قالدرردی یعنی فرصت الینه کیرسه دنیاده سرچه قومزدی المدق **بیت** بو بیت شجره احزب وزانندن اولدوغیچون شراح بونی شرح ایلمشلر که نثر شکنده یازمشلر عاجز باشد که دست قدرت یابد برخیزد ودست عاجزان برتابد عاجز تقدیری شخص عاجزدر باشد که اولورکه دست قدرت بیانیه در ویابدک مقدم مفعولی یابد بونده بولمق معناسنه دریابیدن برخیزد فعل مضارع مفرد غائبدر برخیزیدن قالقار واو حرف عطف دست عاجزان لامیه ور نابدک مقدم مفعولی بر حرف تاکید تابد فعل مضارع مفرد غائبدر تابیدن تافتندن دینلر خطا ایلدیلر محصول بیت عاجز وزبون کمسه اولورکه قدرت الینی بولور یعنی قادر اولنجه قالقار وعاجزلرک الینی بورر حاصلی عاجز اکا قدرت ال ویرنجه ضعیف وزبون اولنلره جور وجفا ایدر تنکه عالمده نکرار باشد که بونده اولور

واده مغاسنه متحد در یعنی چوق واقع اولورکه عاجز اولان کمسه قوت
وقدرت صاحبی اولنجه یعنی اکا قدرت ال ویرنجه عاجز اولان کمسه لرک
الین بورر یعنی جفا وازا ایدر • موسی علیه السلام بحکمت جهان آفرین
اقرار کرد واز تجاسر خویش استغفار • وآیت ولو بسط الله الرزق
لعباده لبغوا فی الارض برخواند • با حرف صله حکمت جهان آفرین لامیه
جهان آفرین وصف ترکیبی در تقدیری خدای جهان آفریننده در • تجاسر
تفاعل بابندن مصدر در جرأت معناسنه در بلشنی جارتدر • پس
تجاسره گستاخلق دین گستاخلق ایلمش • خویشه اضافت لامیه در
استغفاردن صکره برکرد لفظی مقدر در • لو حرف شرط بسط فعل
ماضی مفرد مذکر غایب فعل شرط الله لفظا مرفوع فاعلی الرزق انک
کسریله مفعول صریحی لعباده غیر صریحی لبغوا فعل جمع مذکر غایب جواب
شرط • فی الارض ظرف مکاندر لبغوا فعلنک محصول ترکیب
حضرت موسی خدانک حکمتنه اقرار ایلدی • وکندینک اول حریف
الجون ایلدوکی دعایه جرأتندن استغفار ایلدی • ومذکور آیتک
مضمونني اوقودی • واکر خدا قوللرینه رزقی واقع ایلسه بریوزنده
البته بری بری اوزره ازغونلق ایدرلردی • یعنی جمیعسی غنی ایلسه
بری برینه ظلم ایدرلردی • دیدیلر که بو آیت کریمه اصحاب صفه نک بر
طایفه سی حقنده نازل اولدی که وسعت رزق وغنا طلب ایلدیلر •

بیت ماذا اخاضک یا مغرورا فی الخطر • حتی هلکت فلیت النمل لم تطر

ماذا اسلوب بیت اوزره ایکی وجه اولور • برسی ما اسم استفهام
محلا مرفوع مبتدا وذا اسم موصول الذی معناسنه در اخاض فعل ماضی

مفرد

مفرد مذکر غایبدر افعال بابندن ادخال معناسنه • اما اصلنده صوده
ستعملدر • یعنی صویه ادخال ایلمک مثلا اخاض دابته فی الماء اذا ادخلها
دیرلر • یعنی دوارینی صویه کوردی • ثلاثیسی لازمدر افعاله نقل ایلمکله متعدی
اولور • خاض یخوض خوضا وخیاضا نصر بابندن اجوف واویدندر کاف
ضمیر منصوب محلا منصوب مفعولیدر وجمله فعلیه اعرابدن محلی یوق صلهسی در
ذانک وذا اصلهسیله اعرابدن محلی مرفوع خبر ما در • وجمله اسمیه نک اعرابدن
محلی یوق جمله ابتدائیه • پس معناسنه در شول که سنی ادخال ایلدی
دیمکدر • ایکنجی وجه اولدر که ماذا مجموعی اسم واحد اعتبار اولنه ای شی
معناسنه محلا مرفوع مبتدا اوله نسنه دیمکدر • اخاضک جمله فعلیه
اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدا معناسی ای شی جعلک خایضا دیمکدر •
یعنی سنی نه شی داخل ومقتحم قلدی دیمکدر • یا حرف ندا مغرورا منادای
مفرد معرفتده مبنی در ضم اوزره • فی الخطر جار مع المجرور اعرابدن محلا
منصوب مفعول فیه سیلدر • خاض فعلنک یعنی غیر صریح ظرفیدر • خطر
حای معجمه نک وطای مهمله نک فتحه لریله اشراف علی الهلاک ایله
تفسیر ایدرلر • یعنی هلاکه قریب اولمق • حتی بونده نای تعلیلیه معناسنه در •
هلکت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب در • ضرب بابندن هلاکا وهلوکا و
تهلکا ومهلکا ومهلکا ومهلکه کلور • ومصدرلری اسمی مهلک کلور • تانک
ضمیله مصدری تهلکه ده کلور • شذ وذا اما حفظ فلیت فا شرط محذوفه
جوابدر • لیت لامک فتحیله وقدر حروف مشبهه بالفعل دن نونک
فتحیله فرجه دیمکدر • لفظا منصوب اسم لیت در • لم تطر طانک کسریله فعل
جحد مفرد مذکر غایب جمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر لیت در ایکی راضرورت

وزن ایچون کسرک اشیا عیله اوقنور که تقدیر آبریا متولد اولور بعض شارح
لم یطرک طاسی مفتوح اوقنمق کرک خطرک طاسنه قافیه وموافق اوله
دیمش وبعضیسی فتحک جوازنه حکم ایلمش لیکن ایکیسی بیله سهو ایلمش زیرا طا
وحرکت حروف وحرکات قافیه داخل دکلدر رفت برتر لم یطرده طا فتحیله
ور الکسریله اوقنور قافیه ضرورت ایچون دین خطا ایلمش زیرا طانک حالی
مذکور کبیدر اما رانک کسری وتولد یاسی ضرورت وزن ایچوندر ضرورت
قافیه یه تعلقی یوقدر قنا ملی تحصول بیتک ای مغرور سنی نه شروع ایتدردی
خطرناک محل نا کیم هلاک اولدک یعنی مخوف محله سنی نه سنه ادخال
ایلدی که هلاکه سبب اولدی نه اولیدی قریحه او حمیدی جمیع
دللرده قریحه قنادلنمش ضرب مثلدر مذکور عربک ضرب مثلی دردر و
عجک کبی بوندن صکره کلن قطعه ده کندی حضرت شیخ ایراد ایدر
دنرکیده قریحه نک قنا دیدر زوالی دیرلر نظم سفله چو جاه آمد وسیم وزرش
سیلی خواهد بضرورت سرش بو ایکی بیتی رباعی دیو یازنلر احوال نظمدن
عجب بی بهره ایمشلر وبو نظمه بیت اطلاق ایلین شرحنده بیت یازان
همو زبیت نه دیرلر بلمز ایمش سفله اصل لغتده سینک فتحی وفانک
کسریله اسم جمع در الچق قوم معناسنه صکره بعض عربک فانک کسرینی سینه
نقل ایلدیلر بعده سلب حرکت سین وسفله دیدیلر که جمع معناسنه لیکن
عجم بو شکلی مفرد ده استعمال ایلدیلر بو نره کی کبی الچق معناسنه بر را
تقدیر بریله آمد مقدم مفعولیدر ش ضمیر سفله یه راجعدر سیلی سینک
ولامک کسره لریله ویای اصلیه ایله ترکیبده سیله معناسنه در همزه ده دیلر
سیلینک یاسنه کسره حرکت ویریلور ضرورت وزن ایچون دینلرکه

صورتنه

صورتنه سیلی ورمق کرک احوالی وزنه مطلع دکل ایکن بویله کتابلره شرح
یازدقلری ایچون بانه کسره حرکت ویرمکسزین موزوندر نته که حضرت مولانا جامی
عروضنده بسمله یی تقطیع ایلدکده مفعولن مفعول مفعولن فاعلات بیورمشدر
بونکده اولی مفعولن کلمکله ناموزون اولماز نهایتی سایر مصراعلره تقطیعده
موافق اولماز لیکن ضرورپرمزنکه اوزانی تتبع ایدنه معلومدر نظامینک
مخزن الاسرار اولی ونوائینک حیرت الابرار اولی بسمله یله واقع اولمش
وسایر ابیاتک تقطیعاتنه موافق دکل لیکن موزوندر حضرت
مولانا جامینک تقطیع ایلدوکی کبی سیلی بعض شارح اوقلا لجفالر
اثبات جیننده یوزینه اوریلان تپانچه ایله بیان ایلمش وبعضیسی
انکسه یه اوریلان سیله یه تخصیص ایلمش لیکن ایکیسی ده تخصیصده
خطا ایلمش زیرا استعمالده اعمدر نته که ترکیبه الی سیله معلومدر
سیلی سیله معناسنه در واکا متصل اولان همزه وحدت ایچوندر دین ایکی
جهتدن خطا ایلمش زیرا بونده همزه وجودی یوغیکن همزه اثبات ایلمش
ووحدت ایچون منصوص اولان یا ایکن وحدته دلالتی همزه یه حکم ایلمش
بحقیقت با حرف ظرف ودباحرف مصاحبت بعض نسخه ده حقیقت
بیرینه ضرورت دوشر لیسرش ضمیرینه سافله یه راجعدر محصول بیت
الچق کمسه یه که منصب الینه و انجه کله یعنی بوندکورلره که مالک اوله
دنا نتندن نامعقول وناشایسته اشلر وتکبر وغرور باغلر پس انک
ناسنی بالضرورت ویا بحقیقت تپانچه استر حاصلی اکاتادیب لازمدر
این مثل از نه حکیمی زدست مور همان به که نباشد پرش این اسم اشاره
مصراع ثانیه یه ومثلدن مراد ضرب مثلدر که مصراع ثانیدن عبارتدر آو

دات تاکید وتقریر نه بونده ادات استفهام انکاریدر حلمی یا حرف
وحدت ، ز دست اصلنده زده است در ضرورت وزن ایچون حذف
وایصال ایلدی ، محصول بیت بو ضرب مثلی بر حکیم اورمدیمی یعنی
البته اوردی ترنجه نک اول یکدرکه فنادی اولمیه حکیمک سوزی حاصلی
بودرکه ترنجه نک فنا دیدر زوالی ، قصه دن حصه بودرکه حضرت موسی
دعا ایلدوکی کمسنه نک تمناسی سبب قصاص اولدی **حکمت** بدررا
علل بسیار ست ، ولیکن پیر گرمی دارست ، گرمی دار وصف ترکیبیدر
حرارت دار معناسنه ، زیرا گرمی یای مصدریله حرارته دیرلر گرگسه
ذاتی اولسون گرگسه عارضی ، خار المزاج دین ذاتیته تخصیص بلا مخصص
ایمش ، محصول ترکیب بر حکمت سابق حکایته تمثیل طریقیله واقع اولمش
بودرکه بدرک علتی چوق قدر اما اوغلی حرارتدار در ، یعنی باباسی اوغلنک
علل بدنی بخلندن دکل حرارتندن دکلدر بلکه حرارتندن حوف
ایدرکه حرارتنی ارتوره دیو تورتدار ، آمدی الله تعالی هرکسی غنی ایلمدوکی
اول جهتدندرکه هرکس غنایه تحمل ایلمز ، حضرت موسی حقنده دعا ایلدوکی
فقیر کبی ، بیت تمام مقصودی توضیح وتنویر ایدر **بیت** آن کسی که
توانگرت نمی گرداند ، او مصلحت تو از تو بهتر داند ، توانگر قوت
وقدرت صاحبی دیمکدر ، ونا ضمیر خطابدر ، گرداند فعل مضارع مفرد
مذکر غایبدر ، گرداندن بصیر معناسنه ، سابقا مذکور اولان کبی
محصول بیت اول کمسنه که سنی غنی ایلمز یعنی الله تعالی که سنی اغنیادن
وصاحب ثروتدن ایلمز اول سنک مصلحتکی وسکا لایق وموافق
اولانی سندن یکرک بیلور ، زیرا هر کس غنایه تحمل ایلمز فقیر بیک

نفین

حکایت اعرابی را دیدم در حلقه تشنن کبی که سابقا مذکور اولدی
جوهریان بصره حکایت همی کرد که وقتی در بیابان راه گم کرده بودم که
ناگه کیسه یافتیم پر از مروارید هرگز آن ذوق وشادی فراموش نکنم که پنداشتم
گندم بریانست وباز آن تلخی ونا امیدی که معلوم کردم که مروارید است
اعراب بریه ده ساکن اولان قومک اسمیدر اسم جنسدر ، جمعی اعاریب کلور
پس تشنیخک اعرابی بیوردوغی یای وحدتله در ورا ادات مفعول حلقه دن
چارسولریدر ، مراد جوهریان یا حرف نسبت والف ونون ادات جمع
جواهر صاحبلرندن عبارتدر ، حلقه نک اضافتی بیانیه در وبصره یه لامیه در
زاد معنی بیانیه در نیجکدن عبارتدر رمز نه ایسه ، پس زاد سفر ایچون
النان طعام ، ومعنا ذخیره ایدیلن طعام دین یانندن سویلمش
دل بر هلاک نهاده بودم ، کوکلمی هلاکه توتمش ایدم یعنی اولمکی مقرر
ایلدم ایدی ، که حرف بیان ناگه کیسه یا حرف وحدت وهمزه حرف
توسل مروارید میمک ضمی وراءنک سکونیله انجی دیمکدر ، شادی
یا حرف مصدر ، پنداشتم یای عجمک کسریله فعل ماضی متکلم وحده ظن
ایلدم دیمکدر ، گندم بریان بیانیه ، گندم کاف عجمک فتحیله بغدای
دیمکدر ، بریان بو نده قاورلمش معناسنه در ، شارحک بریسی
قاولمش بغدای دیدکدن صکره بعضیلر دیدیلر که اوتمه بغدایدر
دیمش ، وبعض شارح قاورلمش بغدایدر دیدوکنی کندویه اسناد
ایدوب واوتمه مذکور شارحه اسناد ایدوب تعصب ایدوب دخل
ایلمش ، لیکن بو قولی مدخولدر ، تلخی ونا امیدی یالری مصدریه لردر
محصول ترکیب بصره جوهر فروشلری مجلسنده براعرابی کوردم یعنی

واز زاد معنی با من چیزی نمانده
بود ودل بر هلاک نهاده

بر بریه نشین کوردم که حکایت ایلدیکه بر وقت بیابانده یول ترمش
ایدم وزاد معیدن بنمله هیچ برنسنه قالمه مش کوکلی هلاکه قودم یعنی
مونمی مقرر بلدم ناکاه انجودن طاوبر کیسه بولدم هرکز اول ذوق وشادی یی
فراموش ایلمزم که بولدوغمده ظن ایلدم که قاورلمش بغدایدر وکنه اول
امیدسزلکی واجیلغی که تحقیق بلدم که انجو ایمش قاورلمش بغدای دکل ایمش
یعنی بوندن مراد ولازم اولان لفظنه معناسنه دردین بی معنی سوپلمش
ولک ماقبلنده بروا ایراد ایدن زاید ایلمشلر وباز لفظندن صکره فراموش
ایلمزم عبارتنی ذکر ایدنلر یعنی کتابه کتورنلر بی فائده ذکر ایلمشلر، قطعه
در بیابان خشک وریک روان ، تشنه را در دهان چه در چه صدف ، ریک
رانک کسریله وکاف عجمله قوم دیمکدر ، روان صفت مشبهه در ، افقان معناسنه
تشنه را ، را ادات تخصیص صدف معروف ، محصول بیت قوری بیابانده
واقعان قومده یعنی بریه قومنده تشنه نک دهاننده انجی نه صدف نه یعنی
ایکسی برابردر ، زیرا کسر عطشی یدوب صوسزلغی قاندرماز ، شارحلک
بریسی مصراع اولکی معناسنده یعنی دربریه دیمش وبریسی شوبلا ظن ایلمشکه
ریک روانی بیاندر ، واعتراض ایلمش لیکن مقصوده عدم وصولندن کندی
معترض اولمش بیت فکم من عائب قولاً صحیحاً ، وآفته من الفهم المستقیم
مردی توشنه که اوفتاد زپای ، درکمربند او چه زر چه خذف ، مرد بی توشه
از قدرکه اوفتاد ، اصلی که افتاد ایدی ضرورت وزندن ایچون حذف وایصال
اولدی که حرف رابط صفت اوفتاد در اوله وواو تنزلغندر دوشدی دیمکدر
سقوط معناسنه ، پس شراح کاواصلنده که آواید اوضمیر غایب مردی
توشه یه راجع وفتادرانک کسریله یعنی سنک قولی آوزره وضمیله بعضی

وبری برینک قولنه دخل وتعرض ایلدکلری معیب فاسددر ، فارسیده
بومقدر بضا عنله بویله معلق کتابه شرح یازمق غوا تنلردر ، از پای وفتاد
فعلنه متعلقدر ، در حرف ظرف کمربند قوشعه دیرلر ، زر معروف خزف حا
وزای معجمه ایله سقسی دیمکدر ، خزف سقسی پاره سی دینه اعتراض ایلین زاید
ایلمش ، محصول بیت از قتنزارکه ایاقدن دوشه یعنی یوریمکه
طاقت وقدرتی قالمیه ، انک قوشاغنده التون ولمق نه سقسی اولق نه
یعنی التونله طپراق اکا کوره برابردر ، زیرا بونلر قارن طویرماز قوشقده
التون اولمغی معناسی بودرکه عرب وعجم فقراسی التونی واقچه یی قوشاغنده
باغلر ، پس دربریه بریانلر بومعنادن اکاه دکللردر ، حکایت
یکی از عرب از غایت تشنکی همکفت شعر یالیت قبل منیتی
یوماً افوز بمنیتی ، یا حرف ندا منادی محذوف تقدیری یا الله لیت
حرف قدر ، حروف مشبهه دن اسمی وخبری محذوف در تقدیری لیت الحال کما امنی
قبل ظرف افوز در منیتی فعلیه ویومی اوزره اسمدر موت معناسنه ویا ضمیر
متکلم محلا مجرور مضاف الیه یوما بدلدر ظرفدن یومدن بونوع مراد مطلق
ظرفدر ، یعنی مطلق وقت ، پس یومی تعریف مشهورله تعریف ایلدکدن
صکره ، اما بونوع مناسب اولان یومدن مطلق وقت مراد اولمقدر ، وبونه
اعتراض ایلین بی تقریب تعصب ایلمشدر ، افوز فعل مضارع متکلم وحده
ظفر بولم دیمکدر ، نصب یا بندن جوف واو ایدر ، با حرف جر منیه میمک
ونونک سکونیله آرزو مراد معناسنه در ، ویا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه
وجار ومجرور افوزه متعلقدر ، محصول بیت یا الله نولیدی موت
وقوتمدن اول برکون آرزو مراده ظفر بولیدم ، مهر تلاطم بکیتی فاطل املا قربتی

مجروردر منه دن بدل ولمغله مرفوع اولمقده جائز مبتدای محذوفه خبر اولمغله
تقديري تلك المنية نهر تلاطم فعل ماضي مفرد مذكر غائب لغتده تبانجه اورمق
اما بونده مراد موج جارنمقدر زيرا تلاطم بري برينه طوقنمقده مستعملدر
زكبه رانك ضمي وكافك سكونيله دیز دیمكدر يا ضمير متكلم وحرف محلا مجرور
مضاف اليه در زكبه تقديراً منصوب مفعول به صريحيدر تلاطمك املانك
وجملهٔ فعليه صفت نهردر فاظل ان مقدراً منصوب جواب لتتنيدر
تقديري فان اظل در فعلدر افعال ناقصه دن اصبح معناسنه فاعلي تحتنده
مستتر انا عبارتدر متكلمدن اما فعل مضارع متكلم وحرف فتح بانك
مهموز الكلامندن طولدرام ديمكدر قربه قافك كسريله نوله دیرلر
عجم مشك دیر ميمك فتحي وشينك سكونيله يا ضمير متكلم محلا مجرور مضاف
اليه وقربه تقديراً منصوب مفعول به صريحيدر املانك وجملهٔ فعليه محلا
منصوب خبريدر اظلك محصول بيت منيه دیديكم موجي دڭزمي جارر
يعني بنم مرادم دڭزه دك نهردر حاصلي دڭزه دك ايرمغه كرسم وقربه مي
طولدررالسم يعني نه اوليدي بويله برايرمغه طوغرو بوسم دنمدن اول
تلاطم فعل ماضي صورتنده كلدوكي تفاؤل قصديلدر فتدبر

حکایت همچنين در قاع بسيط مسافري كم شده بود وقوت وقوتش
بسختي نمانده ودرمي چند برميان داشت بسيار بگرديد بجايي نبرد وبسختي
هلاك شد طايفه برسيدند ودرمها پيش رويش نهاده ديدند و
برخاك انبشته قاع بونده صحراى معناسنه در وبسيط مبسوط
معناسنه در يعني اوزون وكڭش حاصلي يول صحرا ديمكدر مسافري يا حرف
وحدت كم كافك تجمك ضميله يتك ديمكدر كم شده بود يتمش ايدي كيدي

وقوت وقدرتي داخي قوت وتوشه سي نمانده قالمامش ايدي بربود
تقدير بلنه كه اسيجا غده قاعده در بكر ديكر جكزندي يعني مذكور صحراده
جوق كزدي با حرف صله جايي يا حرف وحدت راه نبرد دك مفعول
صريحي وبجا غير صريحي با حرف مصاحبت سختي يا حرف مصدريه شدتيله ديمكدر
طايفه يا حرف وحدت ونمزه حرف توسل درمها ها ادات جمع اقجه لر
ديمكدر نهانه ها ده نك مفعول اول وپيش مفعول ثاني ومجموعي غير
ديدندك مفعولي برخاك انبشته نك مفعول غير صريحي در مضمون بيت
صريحي محصول تركيب مذكور ايكي عربي بيتي اوقيان عربكمي بر بيوك
صحراده بر مسافر ضايع اولمش ايدي دقوت وتوشه سي قالمامش
ايدي وبيلنده بر قاج اقچه سی ده وارايدي صحراده جوق طولندي و
جكزندي وبر يره يول ايلدمدي يعني سلامت بقاسنه يول جيقارمدي
وشدتله هلاك اولدي هلاك اولدوغي يره بربولك طايفه ايرشدي
وكوردیلر اقچه يوزي اوكنه قومش وطپراق وزرينه بوقطعه يازمش

قطعه كرهمه زر جعفري دارد مرد بي توشه بر نكيرد كام زر زاده
تشديد ضرورت وزن ايچوندر جعفري يه اضافت بيانيه در
جعفره منسوب التون ديمكدر كه ايلكلو وخالص لكله مشهوردر
مردبي توشه بيانيه برنه كيرد قالدرماز كام كاف عجمك آزم معناسنه در
كه عرب خطوه دير خاي معجمه نك ضمي وطاي مهمله نك سكونيله
وجايزدركه كام كاف عربيله مراد معناسنه اوله زيرا قرينه سيله
حاصلي مقام قرينه سيله زر قرينه سی تعارض ايدر محصول بيت
مردبي توشه آدم قالدرماز يعني آدم آتامز حاصلي حركته مالك اوليماز

اگر کسه مالی جمیعا جعفری التون ایسه ده یعنی مسافرده توشه اولمایجه زر
خالص حرکته قوت ویرمز. زیرا التون اکل اولماز. بعض شراح کاف غنیله
کام اولماسنی تجویز ایلمش. وبعضیسی تجویزی رد ایلمش. لیکن بو ردی
مردوددر. در بیابان فقیر سوخته را شلغم پخته به که نقرهٔ خام
فقیر سوخته بیابانه شلغم پخته ده بویله در. نقرهٔ خامده بویله در نقرهٔ خام
سکه لنمامش کمش. محصول بیت بیابانده سوخته فقیره هوا وکنشک اسیجاقلغندن
یانمش فقیره پشمش شلغم خام کمشدن یکدر. زیرا شلغم غدا اولور اما
سیم خام اولماز. نقرهٔ خام سبیکه کمش معناسنه در. دین مسامحه
ایلمش حکایت هرگز از دور زمان ننالیده بودم ودردی
از گردش آسمان در هم نکشیده مگر وقتی که پایم برهنه بود و استطاعت
پای پوشی نداشتم بجامع کوفه در آمدم دلتنگ یکی را دیدم که پای
نداشت سپاس وشکر نعمت حق بجای آوردم وبر بی کفشی صبر کردم
هرگز لفظ فارسیده شراحک بری اصلا دیمکله تفسیر ایلمش
وبری اعتراض ایلمش لیکن اعتراضینک اصلا اصلی یوق. دور زمان
لامیه در مجازا. زیرا تغیرات زماندن عبارتدر. زمان نسبه
متغیر اولماز بلکه احوال ناس متغیر اولور. فتدبر. ننالیده بودم نون
حرف نفی اینکلنمش یدم دیمکدر. بحضور اولمامقدن کنایتدر.
گردش اسم مصدر در. دونش معناسنه. آسمانه اضافتی لامیه در
دور فلک دیمکدر. مگر ادات استثنا در. الا معناسنه.
وقتی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت. استطاعت
قدرت معناسنه در. پای پوش وصف ترکیبی در پابوج معناسنه

ویا حرف

ویا حرف وحدت با حرف صله جامع کوفه حضرت امام علی امامت ایلدوکی
جامعدر که کوفه شهرینک اندن غیری جامعی یوقدر. حضرت شیخک بوردیغی
زماننده معمور ایمش. اما بو زمانده جدرانک اربعه سی قالمشدر. باقیسی
شهر کوفه کبی خراب بیابادر. شویله که اثر بنادن نام ونشان قالمامشدر.
در آمدم داخل اولدم. دلتنگ وصف ترکیبی در. گوکلی طار دیمکدر. قسوت
قلبندن کنایتدر. شکر نعمت مصدرک مفعولنه اضافتیدر. وحق
اضافت لامیه. بر پای صله معناسنه در. بی ادات سلب. کفش کاف
عربک فتحیله وسکون فا ایله پشمق دیمکدر. ویا حرف مصدر. محصول نظم
هرگز دور زماندن اینکلمه مش ایدم. ودگردش آسماندن یوزم بورشدرمش
ایدم. یعنی بحضور ومضطرب اولمامش ایدم. مگر او وقتدم که ایاغم
چپلق قالمش ایدی. یعنی یالک ایق قالدم ایدی. وبر پابوج الماغه قدرتم
یوغیدی. جامع کوفه یه قاسی القلب یعنی گوکلی طار تنگیل وبحضور لغله
گیردم وبر کیسنی ایاقسز گوردم. یا برایاقسز یا ایکی ایاقسز. پس حقک نعمتنه
شکر ایلدم. وپشمق سزلغه صبر ایلدم که پشمغم یوغیسه الحمد لله الم وایاغم
صاغدر دیو اول کمسنه دن عبرت الدم قطعه مرغ بریان بچشم مردم سیر
کمتر از برگ تره بر خوانست مرغ طاهر بودر که بوندن مراد خانه
یعنی طوق مطلق مرغ دکلدر. نته که استعمالات خلقدن معلوم در.
پس مطلق قوشیله بیان ایدنلر اصابت ایلمه مشلر. بریانه اضافت
بیانیه در. با حرف صله. چشم مردم سیر لامیه وبیانیه در. طوق دمک
کوزینه دیمکدر. برگ تره تشدید ضرورت وزن ایچوندر. اضافت لامیه در
تره ترکیبنده ده بو اسلمه در. خوان بوندن سفره معناسنه در. محصول بیت

بتمش طاوق طوق شبنك كوزينه تره براغندن سفره سنك السلاله
يعني اندن نه قدر دقيمتدر • حاصلي بي اعتبار در • زيرا طوقلق ندن كوزينه
كورنمز • وانكه را دستگاه وقدرت نيست • شلغم پخته مرغ بريانست •
وانكه را اصلنده وانكس را كه در حروف وايصال طريقيله ترك اولندي
دستگاه وقدرت وعطف تفسيري شكليدر • شلغم پخته بيانته
مرغ بريانه بويله در • محصول بيت اما اول كمسه نك كه قدرت وتمكني
يوقدر • يعني فقير اولان كمسه يه پشمش شلغم همان پشمش طاوقدر • يعني
پشمش طاوق كبي خواره كلير • حاصلي شنهايه وار در

حكايت

يكي از ملوك با تني چند از خاصان در شكارگاهي به زمستان از عمارت
دور افتاد شب در آمد خانه دهقاني ديدند ملك گفت شب انجا
رويم تا زحمت سرما نباشد يكي از وزرا گفت لايق قدر پادشاهان نباشد
التجا بخانه دهقاني ركيك بردن هم اينجا خيمه زنيم وآتش افروزيم
از خاصان تني چندي يانندر • با حرف ظرف زمستان زانك ميمك
كسره سيله قيش ديمكدر • خانه دهقاني لاميه در • وبا حرف وحدت رويم
فعل ومتكلم مع الغير كده لم ديمكدر • تا حرف تعليل زحمت سرما لاميه
صوق زحمتي التجا افتعال بابندن مصدر در صغنمق ديمكدر • زنيم وافروزيم
فعل امر متكلم مع الغير در • زنيدندن وافروزيدندن محصول تركيب
پادشاهلردن بريني خاصلردن بر نچه شخصله شكارگاهده برنجه قيش
كونلري عمارتدن ايراق دوشدي يعني اولدوغي شهردن دور دوشدي كيجه كلدي
بر كويلي اوي كوردلر پادشاه ديدي كيجه انده كيده لم تاكيم صوق زحمتي اولميه •
يعني صوق زحمتي چكميه لم • وزرادن بريسي ديدي پادشاهلرك قدرينه لايق

دكل

دكل ضعيف كويلينك خانه سنه پناه ايلمك يعني اونه صغنمق بونده
چادر قوراليم وآتش ياقه لم • دهقان را خبر شد ما حضري از طعام ترتيب
كرد وپيش سلطان برد وزمين خدمت ببوسيد وگفت قدر بلند
سلطان بدين قدر نازل نشدي وليكن نخواستند كه قدر دهقان بلند شود •
دهقان را • را ادات مفعول • ما حضري ما حرف وحدت بر ما حضر ديمكدر • زيرا
ما اسم موصول حضر فعل ماضي مفرد مذكر غائب صله سيدر الذي حضر ديمكدر •
از طعام ما حضري بياندر • ما حضر ترتيب كردك مقدم مفعوليدر • زمين
خدمت لاميه در • قدر قافك فتحي ودالك سكونيله مقدار معناسنه در •
بلند اضافت بيانيه وبسلطانه لاميه در • بدين دال تمزه دن بدلدر اشارتدر
پادشاهك كندينك خانه سنه مهمان اولمغه • قدر قافك ودالك
فتحه لريله كه مقدار معناسنه در • نازل شدي لطف وللمازدي يعني
مرتبه سندن دوشمزدي يعني مرتبه سندن • محصول تركيب دهقانه
خبر اولدي پادشاه انك خانه سنه ميل ايدوب وزير مانع اولدوغني
طعامدن بر ما حضر ترتيب ايدوب پادشاه اوكنه ايلتدي وزمين خدمتي
بوس ايلدي • وديدي پادشاهك بلند مقداري بنم خانه مه مهمان اولمغله
نازل اولمزدي يعني قدرينه نقصان كلمزدي وليكن استمديلر كه دهقانك
قدري بلند اوله • ملك را سخن گفتن او مطبوع آمد شبانگاه بمنزل
او نقل كردند بامدادان خلعت ونعمتش بخشيد شنيدم كه در ركاب
ملك قدمي چند ميرفت وميگفت • محصول تركيب پادشاهه
انك سوزي سويلمسي مطبوع ومقبول كلدي كيجه سي يعني مهمان اول كيجه
انك منزلنه نقل ايلديلر • ايرتسي پادشاه اكا خلعت ونعمت باغشلدي

استدم كه پادشاهك وزنكيسنه برنجه قدم يعنى بر قاج آيق كيدردى د
سويلدى **قطعه** زقدر وشوكت سلطان نكشت چيزى كم ‌ز التفات بمهمان
سراى دهقانى شوكتك شينك كافك فتحه‌لريله و سكون واو ايله شدت
حرب يعنى فتى صواشى والف حربه كامل كيرمكده حاصلى الت حربى تمام
اوستنده المقده ديرلر اما عجم هيبت وعظمت معناسنده استعمال
ايدر سلطانه اضافت لاميه در نكشت كاف عجمك فتحيله فعل نفى ماضى
مفرد غايب اولمادى ديمكدر زيرا كشتن وكرديدن مترادفلردر
اصلنده دونمك معناسنه در سابقا ذكر ايلدوكمز كبى سرنه وجبله
اولورسه دونمك بوندركه معنا انتقال معناسنده مستعملدر مثلا
شراب سركه دونمك كبى پس ضرورت معناسنده استعمالى بوندندر
فاحفظ فانه من المهمات فى هذه اللغه چيزى يا حرف وحدت كم كاف
عربك فتحيله اكسك ناقص معناسنه نكشتك چيزى اسمى وكم خبرى
ز التفات نكشته متعلق زاى مفرده ازدن مخففدر تخفيفسزده نسخه
واقعدر حاصلى بو تجرده ايكيسى جايزدر بلا تفاوت التفات افتعال
بابندن مصدردر لغتده كيدركن باشنى دونوب باقمغه ديرلر
اما استعمالده مطلق باقمغه ديرلر يا حرف صله مهمانسراى تركيب مزجيدر
اصلنده سراى مهماندر اضافتله قونقاوى معناسنه در روم ايلنده
غريبخانه ديرلر دهقانه اضافت لاميه در ويا حرف وحدت ويا تنكير
محصول بيت پادشاهك عظيم قدرتندن وهيبتندن وعظمتندن
هيچ برنسنه اكسك اولمدى يعنى هيچ نقصان ويرمدى بر ركيك
وضعيف كويلنك اوينه نزول ايدوب قونقدن نشان سلطنته

نقصان

نقصان ويرمدى كلاه‌كوشه دهقان به آفتاب رسيد كه سايه برسرش
افكند چون سلطانى كلاه كوشه هانك سكونيله تركيب مزجيدر اصلنده
كوشه كلاه ايدى اضافتله كلاه اوجى ديمكدر دهقانه اضافت لاميه در
با حرف صله آفتاب فانك سكونيله كنش رسيد فعل ماضى مفرد غايب
فاعلى تحتنده كلاه كوشه‌يه راجع ضمير وبا آفتاب مفعول غير صريحى كه حرف
تعليل سايه كولكه بر حرف استعلا سر باش شين ضمير دهقانه راجعدر افكند
فعل ماضى مفرد غايب فاعلى سلطان ومفعول صريحى سايه وبرسرش
غير صريحى سلطانى ياسى حرف وحدت ويا حرف تنكير محصول بيت
كويلينك بركى اوجى قدر وشرفدن آفتابه ايرشدى يعنى دهقان مكرم
ومعزز اولدى زيرا باشنه سايه صالدى سنك كبى بر عظيم الشان
پادشاه حاصلى سلاطين هما مثالدر هر كيمك كه باشنه سايه رافت
وعنايت صالسه‌لر قدر وشرف صاحبى اولور **حكايت**
كدايى هول را حكايت كنند كه نعمتى وافر داشت يكى از ملوك گفت
مى نمايد كه مالى بيكران دارى وما را مهمى هست اگر برخى از ان دستگيرى
كنى بحكم عاريت چون ارتفاع ولايت رسد وفا كرده شود گفت
لايق قدر بلند خداوند جهان نباشد دست همت بمال چون من گدايى
آلودن كه جو جو فراهم آورده ام گفت غم نيست كه بتاتار ميدهم كه
الخبيثات للخبيثين كدايى يا حرف وحدت هول خوف يعنى قورقنج
يعنى هر كس بويله ديلنجى اولمقدن خوف ايدردى شهر آمدده مولانا مصلح
مصلح الدين لاريدن سؤال ايلدم كه كداى هول كيمدر ديدى كه
شول كدادر كه سؤال ايلدوكى كمسه‌دن الميخه اولميه كه عربلر اكا ذو الوجه الوقاح

اندوخته

ر دیدی کدا یه صفتدر بعض نسخه ده اضافتله واقع در بیانیه طریقیله زرا
ذات مفعول کننده‌ک کدای مفعول اولی وحکایت ثانیسی که حرف
بیان ویا حرف رابط صفت نعمت وافر بیانیه ودا شنک مقدم
مفعولی می نماید فعل مضارع مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه کورینور
دیمکدر که حرف بیان بی کران بیانیه مال بحد دیمکدر داری فعل
مضارع مفرد مخاطب طوتارسین یعنی سنک وار دیمکدر
مهتی یا حرف وحدت با حرف مصاحبت برج بانک فتحیله بعض معناسنه
یا حرف وحدت بر مقدار ایله دیمکدر دستگیر وصف ترکیبی در
کیم بیدندن ال طوتجی دیمکدر یای مصدریکه معاونت معناسنه در
کنی فعل مضارع مفرد مخاطب عاریت یا نک تشدیدیله قرض مراددر چون
ادات تعلیل ارتفاع ولایت مصدرک فاعلنه اضافتیله کرده شود
کرده انضمامیله شود فعل مضارع مبنی للمفعول معناسین افاده ایدر
کفت کدا دیدی لایقک قدره اضافتی اسمی فاعلک مفعولنه در و
قدرک بلند بیانیه وبلندک خداوند وخداوندک جهانه لامیه‌لردر
دست همت بیانیه یا حرف مصاحبت مال چون من لامیه کدانی یا حرف
وحدت آلوده کردن آلوده بولشمق دیمکدر که حرف تعلیل چو یعنی چونکه
حاصلی آز دیمکدر فراهم آورده ام جمع ایلمشم دیمکدر کفت پادشاه
دیدی به تاتار یا حرف صله تاتار بوننده کفار معناسنه در زیرا اول
زمانده بعض سلاطین هلاکو یه جزیه طریقیله مال تعیین ایلمش ایدی
بعض نسخه ده بکافران دوشمن که خبیثات جیننک جمعیدر مردار
دیمکدر محصول ترکیب بر قورقنج دلنجی حکایت ایدرلرکه وافر مال

دثمتی وار ایدی پادشاهلردن بریسی کا دیدی شویله کوریور که بیحدو بی فنا
مالک وار ایمش بر مهم ایشمز وار اکر بر مقدار ایله بزه عاریت ودین طریقیله
معاونت ودستگیرلک ایدرسک محصول مملکت ایرشنجه وفا اولنه
یعنی قرض طریقیله استرم غصب طریقیله دکل کدا دیدی جهان پادشاهنک
بلند قدرینه لایق دکل همتی الینی بنم کبی بر کدانک مالیله آلوده ایلمک یعنی
بولشدرمق که آز آز جمع ایلمشم پادشاه دیدی غم دکل که سندن الاجق
مالی کافر تاتاره ویره جکم زیرا خبیثلر خبیثلره لایقدر یعنی سندن الاجغم مال
مردار ایسه غم دکل زیرا انی کافره ویره جکم که مردارم داره لایقدر
قالوا عجین الکلس لیس بطاهر قلنا نسد به شقوق المبرز عجین فعیل
بمعنا مفعولدر یعنی خمیر کلس کافک کسری وسکون لام ایله الچی که حاملی
بنجره‌لری اندن دوزرلر عجین الکلس جر فطیفه کبیدر لیس اسمی
تحتنده عجینیه راجعدر ضمیر بطاهر بای زایده له محلا منصوب خبری
قلنا جواب قالوا نسد فعل مضارع نفس متکلم مع الغیردر نصره بابنک
مضاعفندن سد ایدرز مثلا برکدکی ویا بر دلیکی بقلمغه واصلاح ایلمکده
استعمال ایدرلر به نسد به متعلقدر وضمیر عجینه کلسه راجعدر
شقوق المبرز لامیه شقوق شقک جمعیدر اصلنده مصدردر اما بونده
یارق وکدک مراددر مبرز رانک زای وزرده نقدیمیله اسم مکاندر محل برز
معناسنه یعنی چقاجق یر مراد خلادر بیت کرآب چاه نصرانی نه پاکست
جهود مرده میشوییم چه باکست آب چاه نصرانی لامیه‌در نصران شامده
برکویه دیرلرکه بو طایفه اندن ظهور ایلمشدر یا حرف نسبتدر نه پاکست
معناسنه‌در جهود مرده بیانیه دریای بطنیله میشوییم فعل مضارع متکلم وحده

شو یدندن محصول بیت اگر بت پرست کافر گونلی پیسی صوبی پاک
دکل ایسه یعنی ناپاک ایسه قرماز زیرا انکلا ولمش چهودی یورم حاصلی
مرداری مردار ایله یورم ٭ شنیدم که سر از فرمان ملک باز زد و حجت
آوردن گرفت و شوخ چشمی کردن ملک فرمود تا مضمون خطاب
از و بزجر و توبیخ مستخلص کردن ٭ فرمان ملک مصدر ک فاعلنه اضافتدر
باز زد کیرو آوردی یعنی ملکک قولنه اطاعت ایلمدی ٭ وسرکشلک ایلدی
شوخ چشم بونده یوزسز و حشری مقابلسنه در ٭ دیا حرف مصدر تاو حرف تعلیل
زجر و توبیخ بونده عطف تفسیری کبیدر ٭ سرزنش معناسنه مستخلص لامک
فتحیله اسم مفعولدر ٭ استفعال بابندن محصول ترکیب اشتدم که
ملکک فرماندن باشنی دوندردی یعنی سوزینی قبول ایلمدی و دلیل و
حجت کتورمکه باشلدی ٭ وادبسزلک و گستاخلق ایلمکله پادشاه بیوردی
تا کم مضمون خطابنی یعنی بیوردوغی مقداری مالی اندن زجر و توبیخله یعنی
سرزنش و غضبله استخلاص ایلدیلر مثنوی بلطافت چو بر نیاید کار ٭
سر بی حرمتی کشد ناچار ٭ بر نیاید حاصل اولماز دیمکدر سر تقدیری سرش
سر بونده اوج دیمکدر ٭ یعنی حدی و غایتی دیمکدر ٭ شین کاره راجعدر
با حرف صله بی ادات سلب حرمتی با حرف مصدر کشد فعل مضارع مفرد
غایب مبنی للمفعول معناسنه چکلور دیمکدر ٭ فاعلی کاره راجع ضمیردر
ناچار تدر یعنی منقلب اولور نته که دیرلر شراب سرکه چکلدی ناچار بالضروره
دیمکدر ٭ محصول بیت لطافت و رفق و ملایمت ایله چونکه ایش حاصل اولیه
یعنی ایلکله بر مصلحت بتمیه حدی و غایتی بی حرمتلکه منجر و متحول و منقلب اولور
حاصلی بی حرمتلکه موذی اولور ٭ بالضروره ٭ هر که بر خویشتن نبخشاید ٭

کو نبخشد

تا پنجاه هزار دینار

نبخشد بر و کسی شاید ٭ هر که یعنی هر کس که بر حرف صله خویشتن کندی نفسنه
نبخشاید فعل نفی مستقبل مفرد غایب نبخشایدندن ترحم ایلمز دیمکدر کو
حرف شرط نبخشد فعل نفی مستقبل مفرد غایب بخشیدندن که مشترکدر
اسرکمک ایله بغشلمق بیننده ٭ بونده اسرکمک معناسنه در بخشودید
مشتقدر دین لغو سویلمش ٭ شاید لایقدر ٭ محصول بیت هر کس که
کندیسنه ترحم ایلمز اگر کمسنه اکا ترحم ایلمزسه لایق و سزاوار در حکایت
بازرگانی را دیدم که صد و پنجاه شتر بار داشت و چهل بنده و خدمتگار
شبی در جزیره کیش مرا بحجره خویش برد و همه شب نیارامید از سخنهای
پریشان گفتن که فلان انبارم بترکستانست و فلان بضاعت
بهندوستان و این قباله فلان زمینست و فلان چیز را فلان
ضمین گاه گفتی که خاطر اسکندریه دارم که هوای خوشست و گاه گفتی
نه که دریای مغرب مشوشست سعدیا سفری دیگر در پیشست اگر
آن کرده شود بقیت عمر خود بگوشه بنشینم و ترک کنم گفتم آن کدام سفر
گفت گوگرد پارسی بچین خواهم بردن شنیدم که آنجا عظیم قیمتی دارد
و از آنجا کاسه چینی بروم آرم و دیبای رومی بهند و پولاد هندی
بحلب و آبگینه حلبی بیمن و برده یمانی بپارس و از آن پس
ترک تجارت کنم و بدکانی بنشینم چندین ازین مالیخولیا فرو خواند
بیش طاقت گفتنش نماند گفت ای سعدی تو نیز سخنی بگوی از آنها که
دیدۀ و شنیدۀ گفتم شتر باره دوه یوکی جزیره کیش بر جزیره در بحر عمان
بر جزیره نک اسمیدر ٭ نیارامید فعل نفی مستقبل مفرد غایب
آرام ایلمدی یعنی دکلنمدی آرامیدندن انبار فتح همزه ایله شریک دیمکدر

ودرتن معناسنه به ترکستان با حرف ظرف بضاعت بونم سرمایه معناسنه در
قباله فتح قافله قاضي مکتوبي فلانه اضافتي لامیه در ضمین کفیل معناسنه
خاطر اسکندریه دیمکدر که حرف تعلیل هوائی یا حرف تنکیر هوائیمیندر
وخوش خبری نه یعني اسکندریه کتیم که حرف تعلیل دریای مغرب لا
میمیندر امنوش خبر دریای مغرب بریته دریا عرب یازنلر متنی بیع ایتمشلر
سفری دیکر دید وکندن یاي وحدتله معلوم مدرکه متعدد استعاره کیماف
بعیند ده واقع اولور بر سفر عزا ایدر کرده شود ایلنمش وله یکوشه
یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل ترک تجارت مصدرک مفعولنه
اضافتیدر کدام فتحي دیمکدر کفر دید کلری ایکی کاف عجمیله ترکجه ایکیجی
عیله کرد دید کلریدر که عرب کبریت دیر یار سیه اضافت بیانیه در
کاسه چینیم بیانیه در دیبای رومی ده بویله در پولاد هندیم بویله
بولاد چلیک دمر ایکنه جنسیم بویله در برده یمانیم بویله در برده
برجنس یعنی بر نوع آلجه در که یمندن کلور اکثر مکه خلقی آنی کیرلر
جنددان ولقدر دیمکدر آن بن بونک کبی دیمکدر یعني تشبیه
افاده ایدر تکه سابقا بیان اولندی مال خولیا فکر فاسد دیمکدر
فرو داشت تاکید خواندن اوقودی یعني سویلدی که حرف بیان
بیش زیاده طاقت کفتن مصدرک مفعولنه اضافتیدر
محصول ترکیب بر بازرکانی کوردم که یوز اللی دوه یوکی تجارت
اسبابنه مالک ایدی ودرت عدد قوللر خدمتکاره برکیجه بر امر ایدی
بریشان سوزلر سویلیکدن که فلان شریکم ترکستانده در وفلان
بضاعتم هندستانده در وبو کاغد فلان یرک قبالیسیدر

دفلان نسنه یه فلان کمسنه کفیلدر کاه دیر ایدی که خاطرم اسکندریه سفر ایلمکدر
که هواسی خوشدر وکاه دیر ایدی که یوق دریای مغرب مشوش یعني مخوفدر
کفاردن ولوند اندن بعض نسخه ده دریای مغرب برینه دریای عرب
واقعدر رفتند بر ای سعدی اوکمز برسفرم دخی وار اکر اول سفر ایلمش اولنور
بقیة عمرم بر کوشه ده اوتورم ونجارتي ترک ایدرم شیخ دیردیکه
اول سفر قنغی سفردر دیدی فارسی ککردی چینه ایلدیرم ایشتدم که
انده عظیم قیمتی وار ایمش واندن کاسه چینی روم کتورم ودیبای رومی
دیبای هندم وپولاد هندي حلبه وحلب شیشه سنی یمنه وبرده
یماني فارسه واندن صکره تجارتی ترک ایدرم ودر دکانمده اوتورم
اولقدر بونک کبی مالخولیالی اوقوردی که ارتق سویلمکه طاقتی قالمدی
اندن صکره دیدی ای سعدی سنده برسوز سویلیه انلردن که کورمشسن
وایشتمشسن یعني کوردکلردن وایشتدکلرکدن بنم دیدم نظم

آن شنیدستی که در صحرای غور بار سالاری بیفتاد از ستور آن اشارتدر
بیت ثانی یه شنیدستی سین وتا ادات خبر ویا ضمیر خطاب ایشتمشسکدر
دیمکدر صحرای غور بیانیه غور ایکی در بریسی تهامه ایله یمن ما بیننده
اولاندر دیکریسی داخی هند ایله بلخ ارا سنده در تکه انوری شعرندن
فهم اولنور بار سالار بار بای عربی ایله وسکون را ایله یوکدر وسالار
اولویه دیرلر مراد تجار ارا سنده کاروان باشی دیدکلری بازرکاندر
پس باری بای عربیله بار بای عجمیله اعتبار ایدوب بولدر معناسنه اخذ
ایدنلر معناسنی بچین بیل بر سالار دینلر تراکیب فارسیده غریب متصرفلردر
بو تصرفدن صکره تصرف خاص ایدوب باری یای عربیله سالاره اضافت ایدر

سالارک باری دین اغرب تصرف ایلمش غرابت بومقدار بضاعت
ومطالعه ایله صحیح معنایه واصل اولانه اعتراض ایلمکدر ❁ بیت
فکم من عایب قولاً صحیحاً ❁ وآفته من الفهم السقیم ❁ ستوردوار معنا
آت وفاتر غیرلیسی کبی حاصلی بیت مراددر ❁ محصول بیت انی ایشتمش ایمندن
که صحرای غورده برکاروان باشی طواردن دوشدی یعنی دوشدوکین
ایشتدکمی ❁ گفت چشم تنگ دنیادار را ❁ یاقناعت پرکند یاخاک گور ❁
گفت فاعلی پارسالار در ❁ چشم تنگ بیانیه در ❁ طار گوز دیمکدر ❁ یعنی آج
گوز ❁ دنیادار اضافتی لامیه در ❁ ودنیادار وصف ترکیبیدر ❁ مالدار
وخزینه دار کبی ❁ اهل دنیا ومحب دنیا دیمکدر ❁ یا ع بیده اما کیسیدر ❁
گاه ابتدای کلامه وگاه مقام عطفده واقع در ❁ خاک گور لامیه در ❁
مقبره طپراغی دیمکدر ❁ محصول بیت پارسالار طواردن دوشدیکی
دیدی دنیادارک آج گوزینی یعنی مالا طویمز گوزینی یاقناعت پرایدر
ویامقبره طپراغی ❁ یعنی یاقناعت گوزینی طویورر ویا اولدکده مقبره ترابی
بواکلی بیتی رباعی یازنلر افهام شوی غریب ای بیلورلر ایلمشلر یارک اللهدر
حکایت مالداری را شنیدم که بنجل چنان مشهور بود که حاتم طائی
بنجی ظاهر حالش بنعمت دنیا آراسته وخست نفس جبلی در نهاد ش
همچنان که نانی بجانی از دست ندادی وگربه ابی هریره را بلقمه ننواختی
وسگ اصحاب کهف را استخوانی نینداختی فی الجمله خانه او را کسی
ندیدی درکشاده وسفره او راسر کشاده ❁ بنجل یاحرف مصاحبت
حاتم طائی بیانیه ❁ بنجی یاحرف مصاحبت ظاهر حالش لامیه اضافت
برنلمش یعنی معمور وخست نفس جبلی مصدرک فاعلنه وبیانیه اضا

اضافتلردر

ضافتلریدر جبلی خلقی دیمکدر ❁ چنانکه کسر یله ویاحرف نسبت یادلشلی
دیمکدر ❁ نهاد طبع معناسنه در ❁ متمکن تفعل بابندن اسم فاعلدر ثابت
معناسنه ❁ که حرف بیان نانی یاحرف وحدت بجانی باحرف مقابله
ویاحرف وحدت ندادی یاحرف حکایه ❁ وگربه کدی کا بجمک ضمی
ورانک سکونیله ❁ ابی هریره یه اضافت تعظیما در ❁ ورا حرف تخصیص
باحرف مصاحبت لقمه یاحرف وحدت وهمزه حرف توسل بنواختی
فعل نفی ماضی مفرد غایب ویاحرف حکایه نواختن دن اوخشمزدی ❁ یعنی
رعایت ایلمزدی ❁ کهف را برا ادات مفعول اصحاب کهفک
بکینه دیمکدر ❁ بنینداختی فعل ماضی مفرد غایب ویاحرف حکایت
انداختن دن اتمزدی دیمکدر ❁ فی الجمله حاصل کلام خانه او لامیه درا
حرف تخصیص ندیدی باحرف حکایه گورمزدی دیمزدی ❁ درکشاده قپوسی
اچق دیمکدر ❁ سفره او لامیه ورا ادات تخصیص سرکشاده سربونده
اوست معناسنه در ❁ اوستی اچق دیمکدر ❁ محصول ترکیب بر مالداری
اشیتدم که بنجلله شویله مشهور ایدی ❁ ظاهر حالی نعمتله مزین ویراسته
یعنی چوق ایدی ❁ ونفسینک خستی وبنجل جبلیسی طبیعتنده شویله متمکن ایدی که
بر اتمکی برجانه دکشمزدی ❁ یعنی یانتده اتمک جاندن عزیز ایدی ❁ ابوهریره
حضرتلرینک کدیسنی برلقمه ایله اوخشامزدی یعنی برلقمه ویرمزدی ورعایت
ایلمزدی ❁ واصحاب کهفک ایتنه کمک اتمزدی ❁ ایکسنک سلی رعایتنه
استحقاقی وار ایکن حاصل کلام انک اوینک کمسه قپوسنی اچق گورمزدی
سفره سنکده اوستنی واغزینی کمسه اچق گورمزدی ❁ حاصلی کمسه اوکنه سفره
چکمزدی ❁ یعنی هیچ برکمسه یه اتمک یدرمزدی ❁ بنجلی بوم تبه ده ایدی بیت

درویش بخر بوی طعامش نشنیدی ۰ مرغ از پس نا نخوردن او ریزه نخندی
درویش یعنی فقیر بخر باء حرف زاید بوی طعام لامیه دشتین مذکوره تحلیله
راجعدر نشنیدی فعل نفی حال ماضی مفرد غایب بونده دیمازدی دیمکدر
مجازاً اشتممک معناسنه دکلدر شراح ظن ایلدوکی کبی نته که ترکیبده بو نظم
فوقی طوبیز دیرلر مرغ طعام مراد مرغ خانه کی در یعنی طاوق مطلق مرغ دکلدر
پس پای تحمل اردوصوک معناسنه در نان خورده اضافتی لامیه در
نان خوردنک مقدم مفعولیدر اویه اضافتده لامیه در ریزه دوکندی
معناسنه در بونده اتمک خورده سی مراددر نخندی فعل نفی ماضی مفرد
غایب دیا حرف حکایت ویرمزدی یعنی دیوشمزدی دیمکدر یعنی
خساستدن اتمک دوکندیسنی بیله دیوشردب یرایدی محصول بیت
فقیر یعنی فقرا جنسی طعامنک قوقوسنی انجق استشمام ایدردی یوزین
کورمک یا اکل ایلمک میسر دکل ایدی نوق داخی انک و اتمک دوکندیدن
صکره اتمک واغین دیوشمزدی یعنی کندی یوشروب یردی
نونه قالمازدی زیاده خساستدن ۰ شنیدم که بدریای مغرب
راه مصر بر گرفته بود و خیال فرعونی در سر قوله حتی اذا ادرکه الغرق براه
مصر لامیه و برگرفته نک مقدم مفعولی خیال فرعونی بیانیه در دراه مصر
معطوف تقدیری خیال فرعونی در سر گرفته بود در اذا ادات شرط
ادرک فعل ماضی مفرد مذکر غایبدر افعال بابندن وضمیر فرعونه راجع محلا
منصوب مفعولی غرق لفظاً مرفوع فاعلی مذکور کلام فرعونک حقنده
نازل اولان آیة کریمه نک بعضیدر محصول ترکیب ایشتدم که
مغرب دریاسنده مصر یولنی طوتمش ایدی یعنی مصره کیدردی وفرعونه منسوب

یادنیاآورد صح

خیالی

خیالی یعنی تکبر وغروری باشنده طوتمشیدی حتی کا غرق اولمق یتشدکده
ناگاه باد مخالف گرد کشتی بر آمد چنان که گفته اند محصول ترکیب خوف
فرعونکی غرور ایله مصره کیدرکن ناگاه مخالف یل کمی اطرافنه طولندی
گرد بر آمد طولندی دیمکدر شویله کردیشلردر بیت باطبع ملولت چه کند
دل که نسازد ۰ شرطه همه وقتی نبود لایق کشتی ۰ با حرف مصاحبت دیا حرف
صله طبع ملول بیانیه و تا ضمیره اضافت لامیه چه کند بونده نیه مالک
دقادر در دیمکدر کند کند دل فاعلی که حرف بیان نسازد فعل نفی
استقبال مفرد غایب در اولمیه دیمکدر یعنی موافقت ایلیه فاعلی دلدر
جمیع شراح یای مکسوره ایله یازمشلر لیکن خطا ایلمشلر که بونده یا ایله اولنجق معنا
اولمازدی فتأمل شرطه شینک فتحیله یوریزدیکلری یلک اسمیدر موافق
یلک اسمیدر دنلر نکره نوبیلمشلر زیرا موافق یل کشتی یه لایق اولدیغنک
معناسی یوقدر ادنی فکره مالک اولان بیلور وقتی یا حرف تنکیر لایق کشتی
اسمی فاعلک مفعولنه اضافتیدر محصول بیت کوکل نیه مالکدرکه
سنک ملول طبعکه اویمیه یعنی موافق اولمیه حاصل موافق اولمسی ضرورت
زیرا صاحبی آنی اقتضا ایدر یعنی موافقت ایدرسه بالطبع الم بلکه
بالقسر ایلر نتکه بیج شرطه بالطبع کشتی یه لایق اولماز مثلا مصره کیدن
کشتی یه یوریز لایقدر اما کلنه لایق دکل بلکه لدوزیلی لایقدر مصراع
مصراع اولک نسبت مقام تعلیله واقع در دست غایبه آورد
دفریادی فایع کردن گرفت قال الله تعالی فاذا ركبوا في الفلك دست
لامیه در مجازاً برآورد قالدردی دیمکدر یوقاری کتوردی دیمک دکلدر
فریادی فایع بیانیه کردن گرفت ایلمکه باشلدی یعنی شروع ایلدی

اذا ادات شرط در کلبوا فعل ماضی جمع مذکر غایبدر علم بابندن تخلکم کبی یه نسبت
ویمکدر فی الفلک فی حرف جر رکبوا فعلنه متعلقدر فلک فانک
ضمی ولامک سکونیله کشتی معناسنه در بو کلام شریف بر محذوف
کلامه متصلدر که بوندن اول شرح حال مشرکینه دلالت ایدر و بو مقابله
مفصل بیانی تطویله مؤدیدر محصول ترکیب شیخک بو کلامی
ناگاه باد مخالف کلامنه مربوط در دعا ایتمی قالدردی یعنی دعا
ایچون ال قالدردی دیمکدر و قایغ بن فریاده باشلدی شول طایفه
کبی که خدایه شریک اثبات ایدرلر اما کمی یه بنارکلرندم الهه دعا
و تضرع ایدرلر انتها ایچون دینی خالص ایلدکلری حالده مؤمنلر کبی
یعنی کندیلرینی مؤمنلر صورتنده مخلص اظهار ایلدکلری حالده دعایه
مشغول اولورلر لکن خدا انلری کمی اضطرابندن قورتاروب نجات
ویردکده کنا ولکی شرک اوزره اولورلر بیت دست تضرع چه سود
بندهٔ محتاج را وقت دعا بر خدا وقت کرم در بغل دست تضرع بیانیه
تضرع تفعل بابندن مصدر در زارلق ایدوب عرض نیاز ایلمکه دیرلر
بندهٔ محتاج بیانیه در ادات صله وقت دعا لامیه بر حرف ظرف
بغل بانک و غینک فتحه لری ایله قولتق معناسنه در که عوجه ابط دیرلر
همزه نک و بانک کسره لریله محصول بیت محتاج بنده یه تضرع و نیاز
الی یعنی تضرع و نیاز ایله دعایه ال قالدرمق نه فایده مصراع ثانی اول
نسبت مقام تعلیلده در تضرع و نیاز فایده ویرمدوکی ایتک ایچوندر
که ضرورت و قتنده دعا الی خدایه در یعنی حین مضایقه ده خدایه دعا
ایچون ال قالدرسین حاصلی دعادن دعا ایله مرادک دیلرسین

اما کرم و احسان وقتنده الک قولتغکده در یعنی محتاج اولنلره
برشنه اعطا ایچون الک اوزتمازسین بلکه ایکی قولتغکه قصد ایدرسین
حاصلی فقرایه نسنه تصدق ایلمزسین پس دعاک نجه مقبول اولسون
وقت دعا بر خدا انک دعاسنی دعا وقتی ال خدا اوزره اوله دین
خطا سویلمشدر قطعه از زر و سیم راحتی برسان خویشتن هم
تمتعی برکیر راحتی یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر با حرف تاکید رسان
فعل امر مفرد مخاطبدر رسانیدندن ایرشدر دیمکدر الف و نون ادات
تعدیه در اصلی رسیدندر ایرشمک معناسنه خویشتن اوزیمیله
کندی دیمکدر تمتع تفعل بابندن مصدر در فایده لنمک دیمکدر
و یا حرف وحدت و با حرف تنکیر بر حرف تاکید کیر فعل امر مفرد
مخاطب اخذ ایله دیمکدر محصول بیت زر و سیمدن محتاجلره
راحت ایرشدر یعنی فقرایه مال بذل ایلمکله آسوده حال ایله کندک
دخی بذل و احسان سببیله فایده اخذ ایله یعنی الصدقة ترد البلاء و
تزید العمر ایله عامل اول که بوندن ای فایده اولماز وانکه این خانه
از تو خواهد ماند خشتی از سیم و خشتی از زر کیر وانکه بر بنه وانکه
یازان صحیح نسخه لره مخالف یازمشلر این خانه یعنی کندی خانه ک
مانع بونده ماندن معناسنه در زیرا مضارعه مقارندر خشتی
یالری حرف وحدت کیر طوت یعنی فرض ایله ترکیبده طوت فرض ایله
معناسنده مستعملدر محصول بیت بلکه بونده کی اوک سندن
کیرو قالیسر در بر کرپجی کمشدن بر کرپجی التوندن فرض ایله یعنی خانه کی بر
نقدر که تزیین ایدرسک غیری ایچوندر پس مالکی خانه زینتنه صرف ایلمه

بلکه صدقات وزکوة وآخرت یولنه صرف ایله که منتفع اوله سین تاکه
ورثیه قالمیه زیرا انلر عدولردر که سنک موت وفوتک استرلر
وتمنی یدرلر آورده اند که در مصر اقارب درویش داشت بقیت
مال وتوانکر شدند وجامه های کهن بمرک او بدریدند وخز دمیاطی بریدند
هم دران هفته یکی را دیدم ازیشان بربادپایی روان وغلامی پری پیکر
در پی او دوان باخود کفتم آورده اند روایت ایلمشلر دیمکدر اقارب
اقربانک جمعیدر اصدقا صدیقک جمعی اولدوغی کبی درویشه اضافت
بیانیه در وخز خای معجمه نک فتحی وزای معجمه نک تشدیدیله دکز قنوقی دانک
بو کونه دیرلر سمور وسنجاب وجز هم حیوانیه سم کرکینه دیدکلری کبی
دمیاطی دالک کسریله دمیاط مصرده اطوقنان الاجه جنسیدر بریدند
فعل ماضی جمع غایبدر کسدیلر یعنی بچدیلر بادپای اتک صفتلرندن
وصف ترکیبی در یل ایاقلی دیمکدر روان صفت بادپا ویوریکن
معناسنه در وان صفت مشبهه در غلامی یا حرف وحدت پری
پیکر وصف ترکیبی در پری یوزلی معناسنه در وان صفت مشبهه در
غلامی یا حرف وحدت پری پیکر وصف ترکیبی در پری یوزلی معناسنه در
غلامه دو یدندن بلچی دیمکدر محصول ترکیب روایت ایلمشلر درکه
مصرده فقیر اقرباسی وار ایدی انک مالنک بقیه سیله یعنی دریاده کندیله
غنی اولان مالدن غریله غنی اولدیلر واسکی لباسلرینی انک اولمسی سببیله
یرتدیلر بونده ایهام وار فندبر وخز دمیاطی بچدیلر هم اول هفته
اولدوغی هفته ده انلردن برینی کوردم بر یوزنده آتک اوزرنده وار بچه
بر پری پیکر قول یلوب کیدرکن کندمه دیدم قطعه وه که کر مرده باز کردی

گویند سخن

بمیان

فرزندی سخن

بمیان قبیله وپیوند وه واوک فتحی وهای صلیه ایله ادات حسرت
وتغابندر واه ده دیرلر مرده اولی باز کیر وکردیدی فعل حکایت
مفرد غایب دوندی یعنی کنه دنیایه کلیدی یا حرف صله میان قبیله
لامیه قبیله اورتاسنه واراسنه دیمکدر پیوند خصم وقوم معناسنه در
محصول بیت حیف که اکر میت کیرو دوندی یعنی اولوب دنیایه کلیدی
قبیله سی واقرباسی اراسنه حاصلی تکرار حیات بولوب قبیله سی وپیوندی
ایله سابقا کبی اختلاط ایلسه رد میراث سختر بودی وارثان را زمرک
خویشاوند رد میراث مصدرک مفعولنه اضافتیدر سختر اسم
تفصیل قتی ودشوارک دیمکدر وارثان فاعل ردد در را ازمرک
صله زای مفرده من تفضیلیه معناسنه در مرک خویشاوند مصدرک
فاعلنه اضافتی قبیلندندر خویشاوند اسم جمعدر اقربا معناسنه
مفرد مقامنده ده مستعملدر محصول بیت اکر مرده مذکور کبی
کنه کلیدی وارثلره میراثی رد ایلمک خصملرک موتندن قتیرق
ومشکلرک اولوردی یعنی مال جاندندر پس مال ویرمک همان جان ویرمکدر
بسابقه معرفتی که میان ما بود استینش کشیدم وکفتم با حرف
مصاحبت سببیتی متضمن سابقه معرفت لامیه معرفت بوزیده
آشنالق معناسنه در یعنی کچمش آشنالق سببیله معرفت لفظ صفت
میان ما لامیه محصول بیت یورغات اوزره سوار اولان خصمیله
کچمش آشنالق سببیله که ارامزده وار ایدی یکینی چکدم ودیدم بیت
بخور ای نیک سیرت سره مرد کان نکون بخت کرد کرد ونخورد
نیک سیرت وصف ترکیبی در خوشخوی معناسنه در سره مرد اضافتی

بيانيه در نيك مرد ديمكدر • زيرا اصلنده چون الي اچه يه ديرلر بره مردي
كا عطف ايدنلر اسلوب عجمه مخالفا يلمشلردر • كان اصلنده كه آن دركه
حرف تعليل نكون بخت وصف تركيبي در • نونك كسري وكاف عجمينك
ضمه باشي اشاغه ديمكدر • كرعين منتكس درلر افتعال بابندن اسم
فاعلدر • عجم روستايلري نونك ضمه اوقورلر • پس بضم النون يعني
روستايلق ايلمش • بدبخت معناسنه در • كرد كرد كاف اول
عجمي ومكسوردر • دثاني عربي ومفتوحدر جمع ايلدي ديمكدر • بخورد خانك
فتحي وواوك سميه فتحه قافيه ضرورتيچون در • وزن ضرورتيچون ديين خطا
سويلمش • محصول بيت اي اني خويلي الي مرد زيرا اول بدبخت جمع
ايلدي ويميدي • يعني چونكه اول بدبخته يمك ميسر اولمدي اي نيك مرد
سن يي نوش جان اولسون **حكايت** صياد ضعيفرا ماهي
قوي در دام افتاد • صياد ضعيف بيانيه • ورا
ادات تخصيص ماهي قوي بيانيه در حرف صله دام بونده آغ معناسنه در
كرعين شبكه ديرلر • طاقت ضبط مصدرك مفعولنه اضافتي در
ضبطك آنه مصدرك مفعولنه در • ماهي بيستد غالب آمد
خبري در • حرف تاكيد ربود فعل ماضي مفرد غايب قپدي ديمكدر
محصول تركيب صياد ضعيفك قوي بالق يعني ايري وقوتلي
بالق آغنه دوشدي • اني ضبط ايلمكه طاقتي اولمدي يعني ضبط ايتمدي
ماهي اكا غالب كلدي واغي الندن قاپدي كتدي **قطعه** شد غلام
كه آب جوي آرد • آب جوي آمد وغلام ببرد • شد بونده رفت
معناسنه در • غلام بونده اوغلان ديمكدره • ويا حرف وحدت

افتاد وطاقت
ضبطان نداشت
ماهي بر وغالب آمد
ودام از دستش ج

دوشي جيحون

كه حرف بيان آب جوي لاميه جوي ارمق غلام برك مقدم مفعوليدر •
محصول بيت اوغلان كتدي كه ارمق صوين كتوره يعني ارمقدن صو
كتوره ارمق صويي كلدي واوغلاني كتوردي ماهي دخي يعني اغي كتوردي
كبي • دام هر بار ماهي آوردي • ماهي اين بار رفت ودام ببرد • بار بونده
كره معناسنه در • محصول بيت آغ هر زمان بالق كتوردي يعني
بالق دلاردي ماهي بوكره كتدي واغي ايلتدي يعني اغي قاپدي كتوردي
ديكر صيادان دريغ خوردند • وملامتش كردند كه چنين صيدي در دام
افتاد ونتوانستي نكاه داشتن كفت اي برادران چه توان
كرد كه مرا روزي نبود وماهي همچنان روزي مانده بود • دريغ دالك
كسريله مشهوردر اما ميم حسين معناسنده ضمه ايله ده كلمشدر حيف
ديمكدر • دريغ ييديلر يعني حيفلنديلر • كه حرف تعليل چنين صيدي
يا حرف وحدت بونجلين بر صيد ديمكدر • واو حرف حال نتوانستي
فعل نفي ماضي مفرد مخاطب نكاه داشتن حفظ ايلمك • يعني ضبط
ايده مدك • مرا روزي باي اصليه ايله رزق ونصيب معناسنه در
ايكنجي روزين رزق ونصيب معناسنه اولمق جايز • ويا يايي تنكيرله
يوم معناسنه اولمق جايز • محصول تركيب غيري صيادلر حيفلنديلر
واني ملامت ايلديلر كه بونجلين صيد داغه دوشدي وضبطنه
مالك اولمدك ديو • ديدي اي قرداشلر نجه ايلمك كرك كه بنم
نصيبم دكل ايدي • وماهينك بنم نصيبم اولمدوغي كبي نصيبي قالمش
ايدي • يعني بو چاي جاني ويا دريا ده ديري كزمكه كونتي قالمش ايدي •
يعني دخي اجلي كلمه مش ايدي **حكمت** صياد بي روزي در دجله ماهي نكيرد

وماهی‌یی اجل بر خشکی نمیرد محصول ترکیب نصیب نمز صیاد دجله ده
ماهی طوتماز چوقلغنك مقامی ایکن و اجلسز ماهی قراده اولمز زیرا
گاه اولور که صیاد شبکه سندن بالقلری قراده دوکر و بعضیسی
طالبنرق کنه صویه دوشوب خلاص اولور **حکایت**
دست و پا بریده هزار پایی را بکشت صاحب دلی برو بگذشت
وگفت سبحان الله باهزار پای که داشت چون اجلش فرا رسید
از بی دست و پایی نتوان است گریخت بریده اسم مفعولدر و پا
حرف وحدت و هزار حرف توسل هزار پا قرق ایقلی دیدکلری بوجکدر
و یا حرف وحدت و را ادات مفعول سبحان مصدر لغة منصوبدر
بر فعل مقدر ایله تقدیری اسبح در اتنزه معناسنه یعنی تنزه ایتدم تنها
اکثر مقام تعجبده مستعملدر بونده کی فرا حرف تأکید گریخت
بوننده گریختن معناسنه در محصول ترکیب الی و ایاغی کسلمش
کمسنه بر هزار پایی قتل ایلدی بر صاحب دل اوزرینه اوغرادی دیدی
سبحان الله بیك ایاغیله که طوتاردی یعنی بیك ایاغله که انك وار
ایدی چونکه اجل ارشدی بر السز و ایاقسزدن قاچمغه قادر اولمادی یعنی
خلاص بولمادی **مثنوی** چو آید ز پی دشمن جان ستان ببندد اجل
پای مرد دوان بی بونده آرد معناسنه در دشمن جان ستان بیانیه
جان ستان وصف ترکیبی در جان الیجی معناسنه ببندد فعل
مضارع مفرد غائب اجل فاعلی و پای مرد لامیه و مفعولی دوان اضافت
بیانیه محصول بیت چونکه اردن جان الیجی دشمن ایرشه یعنی کله
اجل یلیجی مردك ایاغین بغلر شویله که بر آدم اداغه قادر اولماز

حاصلی اولجك وقتی کلدکده دشمندن خلاص بولنماز در آندم که
دشمن بپایی رسید کمان کیانی نشاید کشید دم بونده وقت
و ساعت معناسنه در که حرف رابط صفت بپایی بری بر
اردنجه کمان کیانی بیانیه سلاطین ماضیه‌نك بر قسمنه کیانیان دیرلر
اولکری کیخسرو و آخری اسکندر بن دارادر نشاید فعل نفی مستقبل
مفرد غائب لایق دکل دیمکدر بونده عدم امکاندن عبارتدر
کشید مصدر معناسنه در زیرا مضارعه مقارندر محصول
بیت اول دمده که دشمن بری بری اردنجه کله ایریشه کمان کیانی
چکمك ممکن دکل یعنی نه تقدر که کمان کش زور بازو ایسه الی
ایاغی دترر شویله که کماننی چکمکه قادر اولماز کمانی کیانه تخصیص
ایلدی زیرا انلرك کمانلری هم الی و هم قاتی اولور آیمش وانلر
جمیعا کمانکش اولور ایمش نته که بعض تواریخده ذکر اولنمش
حکایت ابلهی را دیدم سمین و خلعتی در بر ثمین و مرکب
تازی در زیر و قصب مصری بر سر کسی گفت ای سعدی چه گونه می‌بینی
این دیبای معلم برین حیوان لا یعلم گفتم خطی زشتست که به آب زر نوشته
است ابلهی یا حرف وحدت و را ادات مفعول سمین فعل وزنی
اوزره سمیز دیمکدر و ثمین بهالی دیمکدر زیرا ثمن قیمت معناسنه در
اسب تازی عربی آت دیمکدر بعض نسخه ده مرکب عربی دوشمش قصب
مصری اریشی ایپك و ارغجی کتاندن طوقنور بر در لو الاجه بزدر که مصرك
تازه جوانلری اولو نلاتی باشنه صارر الآن ارالرنده مستعملدر دیبا
معلم بیانیه معلم اسم مفعولدر افعال بابندن مراد طرازلیدر که اول زمانده

لباسه‌ني نشان ايدرلردي • اوموزلرنڭ دوكسلرنڭ • اما بوزماننڭ
مهجور ومتروكدر • الا آل عثمانڭ برابلرنڭ اچ اوغلانى استعمال ايدر •
حاصلى ايكدن بهار شكلنده يعنى كل وسنبل وقرنفل وغيريلرى كبى ايدرلر • يني
تويدن برپاره دركه ايكى اوموزده ديكرلر ديبلر طرازى بلمز ايمش • محصول
تركيب بر بيموز ابلهى كوردم اوندنڭ اغربهالى خلعت والتنڭ عربى آت
وباتشننڭ قصب مصرى بركمسه بكا ديدى اى سعدى نجه كوررسين بو
ديباى معلم ومطرزى بوحيوان لايعلم ولايفهم اوزره ديدم برچركين خطدر
التون صويله يازلمشدر • بيت قدشابه بالورى حمار • عجلاً جسداً له خوار
قد حرف تحقيق • شابه فعل ماضى مفرد مذكر غائبدر • مفاعله بابندن باء حرف
صله • ورى واوڭ ورانڭ فتحه لريله بنى آدم ديمكدر • حرف جر فعل
متعلقدر • تقدير الجر وز مفعول به غير صريحدر • وحمار لفظاً مرفوع فاعلدر
عجلاً قياس مرفوع اولمق ايدى حماردن بدل الغلط ليكن قرآندن اقتباسه
دلالت ايلمك ايچون نصب ايلدى • زيرا انده منصوبدر مفعول لتلك
اتخذ فعلندن اما بونده جائزدركه دينلن كبى حكايت اوله • وجائزدركه اعنى
تقديريله اوله • وجسداً بدلدر عجلاً دن • له خوار جمله مقدم خبر وخوار مؤخر
مبتدا وجمله اسميه صفت جسددر • خوار خاى معجمه نڭ ضميله بقر
آوازينه ديرلر • محصول بيت مذكور ابلهى كاه حماره تشبيه ايلدى
وكاه بقره تحقيق جاريتى آدمه مشابه اولدى • اعنى بوزاغى جسدى كه صغر
آوازى صاحبيدر • حاصلى صغر آوازلى بربوزاغى جسدلى حمار بنى آدمه
مشابه اولدى • قطعه بآدمى نتوان گفت ماند اين حيوان • مگر دراعه و
دستار ونقش بيرونش • بآء حرف صله آدمى انسان گفت مصدر •

مغافسنه

مغافسنه در • ماند فعل مضارع مفرد غائبدر • مانيدندن بكزر ديمكدر •
مانستن دن دين خطا ايلمش • مصراعڭ تقديم وتأخيروار • تقديرى نتوان
گفتن كه بآدمى ماند اين حيوان دراعه دالكُ كمريا طيلسان ديدكلرى
لباسدركه بوزماننڭ مهجور ومتروكدر • دستار بوننڭ دلبنددر •
محصول بيت ديمك اولمزكه آدميه بكزر بوحيوان مكر طيلسانلردر دلبند
ونقش وشكل برونى يعنى حقيقتڭ انسان دكلدر ونشانه بكزرمكر
صورت ظاهرسنى بعض نسخه ده مكر برينه بجز دوشمش بكرددر تتمه
اسباب وملك هستى او • كه بيخ بنياى حلال جو خوشتن • بآء حرف
كردكاف عجمك فتحيله فعل امر مفرد مخاطبدر • كرديدندن چكزن وطولان
ديمكدر • ملك هستى بيانيه • محصول بيت جميع دوارلغى ملكلدم يعنى
تجسس وتفحص ايله كه هيچ برنسنه سنى حلال بولمزسين قاندن غيرى
يعنى فانى حلال وسائر اسباب واملاكى جميعا حرامدر • قطعه
شريف اكر متضعف شود خيال مبر • كه پايگاه بلندش ضعيف خواهد شد
متضعف تفعل بابندن اسم فاعلدر ضعفدن كه ضد نقيض قوتدر •
كه حرف بيان • پايكاه باى عجميله بوندنڭ مرتبه مراد در • بلندڭ اضافتى بيانيه در
شد مصدر معناسنه در • محصول بيت شريف اكر ضعيف
اولورسه خيال ايلمه يعنى ايله حاصلى خيال طوتمه كه آنڭ بلند مرتبه سى
وعالى منصبى ضعيف اوليسردر • يعنى شريفڭ وجودى ويا امرديوى
ضعيف اولمغله شريفڭ مرتبه سنه ضعف ونقصان كلمز
كنه شريف شريفدر • ور آستانه سيمين بميخ زر دوزند
گمان مبر كه يهودى شريف خواهد شد • آستانه سيمين آستانه

با حرف مصاحبت مینح زرده بیانیه در • دزد فعل مضارع مفرد
غایب دوزندیدن مینحلیه دیمکدر • زیرا دوختن و دوزندیدن مشتملدر
دیکمک ایله میخلمق بیننده بعض نسخه ده بزند دوشدکنه بو معنایه
شریف بونرم عزیز و مقبول معناسنه در • محصول بیت و اکرکش
التون اکسیر ایله میخلرسه یعنی بوقدر اموال و اشیایه مالک
اولورسه ظن ایلمه که یهودی شریف و عزیز اولیسر در • یعنی مال و ملک
چوقلغیله یهودی معزز و مکرم اولماز **حکایت** دزدی گدائی
گفت نرم نرادی که از برای جوی سیم دست پیش هر لئیم دراز مکنی
گفت • محصول ترکیب بر اوغری بر دلنجیه دیدی او تانمزمیسن که بر ارپه
مقدار نحکمش الچون الیکی هر الچغه و کینه او زادرسن دلنجی دیدی
بیت دست دراز ازپی یک حبه سیم • به که ببرند بدانکی و نیم
دست دراز تقدیری دست دراز کردنددر • پس دست کردنکی
مفعول اولی ودراز ثانیسی • پس دست دراز وصف ترکیبی در • درین معنی
بته واصل اولماش • بعض نسخه ده دست درازی دوشمش یا ایله بو
تقدیرجه وصف ترکیبی اولور • بی یای عجمک فتحیله ادات تعلیلدر
حبه تخفیفیله قلیلدن عبارتدر • ببرند فعل مضارع جمع غایب تقدیر
ضرورت وزن الچون دركسه لر دیمکدر • دانک کاف عجمیله درهمدن
التی حصه دن بر حصه یه دیرلر • محصول بیت بر حبه کمش الچون ال
اوزون ایلمک یعنی ال اوزتمق یکدر که کسه لر بر دانک کمش الچون
ویا یاریم دانک حاصلی اوغرلق ایدوب ال کسلمکدن دلنجیلک
ایدوب ال صاغ قالمق اولیدر • بو نده بی بعض معناسنه در • درین خطا

سویلمش **حکایت** مشت زنی را حکایت کنند که از دهر
مخالف بجان آمده بود از خلق فراخ و دست تنگی بفغان شکایت
پیش پدر برد و اجازت خواست که عزم سفر دارم تا مگر بقوت بازو دامن
کامی بکف آرم • مشت زن وصف ترکیبیدر • یومروق اورنجی دیمکدر
بونک اصلی بودر که مشت زنلک برفندر که صانع آتش پرماغنی سباب
و وسطی بیننه الور وصوول اللرع بر نسنه بیه ایدر • مطرق اویوقی کبی و بنام
حاصلی صانع الینی مطرق یرینه استعمال ایدر • بو طایفه بو فنده اول قدر
ادمان ایدرلر که صانع الینک هر برمغی خیاره دونمشدر تحصیلم زماننده
شام شریفه برقاچ سمرقندی طالب علم کلدی و بعضنک بو فنده
بر مقدار مهارتی وار ایدی مسافرلر دیو بونلری منجیک حمامنه
ایلندک ایچروده بر مقدار درلدکدن صکره حامک دیوارینه اول قدر
مشت اوردیلر که قابل تعبیر دکل • مکر انواع ادمانلرندن بو بر نوع ادمان
ایمش • و بر کره بونلری ربوه جانبنه سیره چیقاردق حین مصاحبتده
بر درزمانی بر ضعیف سنه قالق بر مقدار او یناملم دیدی قالقدیلر
و اوینایرق اول ضعیف توانانک قولاغی توزینه بر مشت اوردی
همان دپه سی او سته نه کلدی و کوم کوک اولدی • بز برقاچ روحی
طالب علملر ایدک خوف ایلدک که اولدی دیو اما انلر هیچ
النمادی • و قالقدیلر اول مضروبی اوردیلر عقلی باشنه کلنجه • پس
مشت زنی زور بازو له تفسیر ایدنلر تعبیر ایلمشلر • با حرف صدد
وتنا ادات مفعول • دهر مخالف زمان غیر مساعددن عبارتدر
اضافت بیانیه در • خلق فراح بویله در • خلق تقطیعی بین بوغزه

دیرلر و فارسیدن کلور دیرلر کاف عجمک فتحی و ضمیله فراخ فاتحی و کسریله
گکش دیمکدر واسع معناسنه کثرت اکل و عدم قناعتدن کنایتدر
دست تنگ وصف ترکیبی در و یا حرف مصدر ال طارلغی دیمکدر
صفر الید معناسنه حاصلی افلاسدن کنایتدر دست تنگک کثرتینه
تنبیه ایدوب اضافتله اوقیانلر تنگ طبع ایمشلر بفغان با حرف صله
تقاریری به فغان آمده بود در شکایت ایدرلر بعض نسخه ده مشهور
دوشمش شکایت برینه که حرف بیان عزم سفر مصدرک مفعولنه
اضافتی در تا حرف تعلیل مگر حرف تمنی تا اوله که دیمکدر با حرف مصاحبت
قوت بازو مصدرک فاعلنه اضافتی در دامن کام لامیه در مجازاً
دیا حرف وحدت و یا حرف تنکیر مراد اتکینی دیمکدر با حرف صله کف ال
آیه سیارم مراد الدر مجاز مرسل طریقیله آرم فعل مضارع متکلم وحده در
الله کتورم دیمکدر بعض نسخه ده به جنگ دوشمش محصول تراکیب
برمشت زنی حکایت ایدرلر که دهر مخالفدن جانه کچمش ایدی یعنی جانندن
اوصانمش و بیزار اولمش ایدی و کیک بوغزدن و ال طارلغندن فغانه
و اضطرابه شکایتی باباسی قتنه ایلتدی یعنی باباسنه حالندن
شکایت ایلدی و اجازت دیلدی که سفره نیت ایدرم اوله که
قوة بازو ایله مراد اتکینی اله کتورم دیو بیت فضل و هنر ضایعست
تا ننمایند عود بر آتش نهند و مشک بسایند تا حرف توقیت در مادام
معناسنه محصول بیت فضل و هنر ضایعدر مادام که کورنمیه لر و نمایان
کوسترمیه لر لزوم و تعدی طریقیله مصراع ثانی تمثیل طریقیله واقعدر
پس عودی قورلر قوقوسی ظاهر اولمغیچون و مسکی ازرلر زیرا ازمکله

قوقسی زیاده اولور حتی زلفه و کاکله و کیسویه مشکسا دیرلر بو معنایه
اعتبار ایله قتدیرلر پدر گفت ای پسر خیال از سر بدر کن و پای قناعت
در دامن سلامت کش که بزرکان گفته اند دولت نه بکوشیدنست
چاره کم جوشیدنست خیال محال بیانیه پای قناعت لامیه در
مجازاً دامن سلامت تبع بویله در کش فعل امر مفرد مخاطبدر کشیدندن
که حرف تعلیل کوشیدن درشمک دیمکدر یعنی سعی ایلمک کم
بونک کبی یرلرده اضطراب و مشقتدن عبارتدر محصول ترکیب
باباسی دیدی ای اوغل خیال محالی باشکدن چقار یعنی اخراج ایله و
پای قناعتی دامن سلامته چک یعنی ممکن اولدوغی دکلو قناعت
ایدوب اضطراب و مشقتدن سالم و آزاده اول زیرا اکابر
دیمشلردر دولت و سعادت سعی و کوشش ایله دکل یعنی چالشمغله
دولت ال ویرمز مادامکه جانب حقدن عنایت اولمیه پس چاره
اضطراب و مشقتی ترک ایلمکدر یعنی صبر ایدوب بحضور اولمقدر
بیت کس نتواند گرفت دامن دولت به زور کوشش بی فایده
است وسمه بر ابروی کور گرفت مصدر معناسنه در دامن دولت
لامیه در مجازاً کوشش بی فایده بیانیه در وسمه واوک فتحی و سینک
سکونیله بو نوع راستق مراد در که دیشی اهلی قاشلرینه چکرلر ابروی
کور بیانیه در زیرا بو نوع کور عدم ابرودن عبارتدر اعمی معناسنه
دکل یعنی بر دونک قللو اولمایه ابروایه راستق چکمک فایده ویرمز
شراح کورک بو معناسنه تعرض ایلمدکلرندن معلومدر که کوری
اعما معناسنه اخذ ایدرلر محصول بیت کمسه دولت اتکنی زور ایله

طوتمغه قادر دکل یعنی قوت بازو ایله دولت آل ویرمز زیرا ابروی کوزه وسمه چکمک کبی بی فایده در دولت وسعادته سعی جانب حقدن عنایت اولمایخه **بیت** اگر بهر سر مویت هنر دوصد باشد هنر بکار نیاید چو بخت بد باشد بهر با حرف ظرف بهر مولامیه قلوجی دیمکدر هنر دوصد ضرورت وزن ایچون تقدیم وتاخیر اولنمش اصلنده دوصد هنردر محصول بیت اگر مر بر فلکک وجنده ایکی یوز هنرک اولورسه هنر ایشه کلمز یعنی فایده ایلمز چونکه بخت وطالع یار اولمیه یعنی طالعک مساعده اولمینجه هنر فایده ایتمز **بیت** چه کند زورمند وارون بخت بازوی بخت به که بازوی سخت زورمند زورلی دیمکدر زیرا مند ادات نسبتدر پس زورمند وصف ترکیبی در زدن خطا ایلمش وارون بخت وصف ترکیبی در نحس طالعلی دیمکدر زورمندک اضافتی بیانیه در بازوی بخت وبازوی سخت لامیه لر در مجازا محصول بیت زورلی نحس طالعلو نه ایلسون یعنی نه قادر در ونه مالکدر طالع اشلمینجه مصراع ثانی مقام تعلیلدر زیرا طالع بازوسی یکدر قوی بازودن یعنی طالع قوی اولمایخه بازو قوتی فایده ایلمز بو ایکی بیتی بر یرده ظن ایدن مثنوی بازنلر غریب بی تشخیص ایلمشلر **نثر** گفته‌اند پدر فواید سفر بسیار است از نزهت خاطر وجذب فوائد ودیدن عجایب وشنیدن غرایب وتفرج بلدان ومجاورت خلان وتحصیل جاه وادب ومزید مال ومکسب ومعرفت یاران وتجربت روزکاران چنانکه سالکان طریقت گفته‌اند فواید سفر لامیه دیمکدر جذب فواید مصدرک مفعولنه اضافتیدر یعنی فواید تحصیل ایلمک دیدن عجایب تفرج بلدان فائده لر چکمک

وشنیدن غرایب ایکیسی بیله مصدرک مفعولنه اضافتیدر تفرج بلدان مصدرک مفعولنه در بلدان بانک ضمیله بلدک جمعیدر شهرلر دیمکدر مجاورت مفاعله بابندن مصدردر خلانه اضافتی مفعولنه در سابقلر کبی خلان خلیلک جمعیدر تشدید لامله فرید مصدر میمی ماله اضافتی علیه ومعرفت یاران مصدر میمینک مفعولنه اضافتیدر تجربت تفعیل بابندن مصدردر زیرا مفتعل اللام اولماینجه یای مصادری حذف ایلمک سماعیدر رفتامل روزکارانه اضافتی مفعولنه در روزکاران الف ونون ایله جمع اولمسی خلاف قیاسندر محصول ترکیب پسر دیدیکی پدر سفر فایده لری چوقدر خاطر سرورندن وجذب فوایددن ومنصب وادب تحصیلندن ومال ومکسب زیاده لکندن ویارانی بلمدن وروزکارلر تجربه سندن شویله که طریقت سالکلری دیمشلر **قطعه** تا به دکان وخانه در گروی هرگز ای خام آدمی نشوی تا حرف توقیت مادام معناسنه بدکان با حرف ظرف در حرف تاکید گروکاف عجمک کسریله وراینک فتحیله رهن معناسنه در وی یا ضمیر خطاب نشوی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر محصول بیت مادامکه دکان وخانه ده رهنسین یعنی انلرله مقیدسن هرگز ای خام کمسه آدمی اولمازسین یعنی مادامکه دکان وخانه ده سین چقوب غربته کتمزسن هرگز خام ملقلکی کتمز وانسان اولمزسن برو اندر جهان تفرج کن پیش ازان روز کز جهان بروی برو فعل امر مفرد مخاطب کیت دیمکله اندر همزه نک فتحیله ادات ظرفدر کز اصلنده که از ایدی محصول بیت وار جهاننی تفرج ایله اول کوندن اول که جهاندن کیدرسین یعنی دکاندن و

داودن چقوب وار عالمی سیر ایله اول کوندن اول که عالم فانیدن باقیه
گیدرسین یعنی اولمزدن اول • پدر گفت ای پسر منافع سفر برین نمط که
گفتی بسیار است ولیکن پنج طایفه را مسلمست اول بازرگانی که با
وجود نعمت و مکنت غلامان و کنیزان دلاویز و شاگردان چابک دارد
وهر روز شهری وهر شب بمقامی وهر دم تفرجگاهی از نعیم دنیا متمتع
شود • منافع سفر لامیه • نمط نونک ومیمک فتحه لریله اسلوب دیمکدر •
بعض نسخه ده بسیار برینه بی شمار دوشمش • پنج طایفه را ادات صله
ویا ادات تخصیص فقطدر • بعض نسخه ده مسلم برینه سین وتاکه
ادات خبردر واقع اولمش • پنج طایفه راست دیمش • بعض شراح بویله
یازمش بعینه وبعضیسی افترا ایلمش که پنجک اولینه بر یای صله
ایراد ایلمش و بو لیکن یانلمزده اولان نسخه مذکوره شارحک نسخه
یازلمش • غایتده صحیح نسخه در • وانده افترا ایلدوکی یادن نام و
نشان یوق • پس معلوم اولدیکه یا نسخ واقع اولان یا زیاده سقیم
ایمش • ویا تعصباً افترا ایدرمش • وبویله اعتراض چوق واقع اولیور •
اعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سیئات اعمالنا • بعض نسخه ده اول
برینه نخستین واقعدر • بازرگانی باء وحدت که وصف رابط صفت
باء وصف صاحب سنتی متضمن وجود نعمت لامیه مکنت قدرت
دیمکدر • غلامان دارد مقدم مفعولیدر • وکنیزان انکا معطوف الف
ونونله جمع اولدقلری ذوی العقولدن اولدقلری ایچوندر • بعض شراح
غیریدن نقل ایدوب کنیزان کنیزکک جمعیدر دیمش • صکره بحر الغرا
الغرایبدن نقل ایدوب دیمش کنیز کنیزکک جمعی وکنیزکان کنیزکک جمعیدر •

موجوددر که کنیزان کنیزک جمعی اوله دیمش • وبعضیلر تعصب ایدوب
بو که بو تقریردن استناد جهل ایدوب خیلی پریشان کلمات ایلمش •
غلامان اولنه بر که حرفنی ایراد ایلیین حق معنایه واصل و کامل ایمش •
دلاویز وصف ترکیبی در • آویزیدن لغتده اصمقدر اما استعمالده
تعلق معناسنه در • کوکل تعلق ایلدوکی نسنه لرده استعمال
ایدرلر • بو نعت غلامان وکنیزانه صفت واقع اولمش • اشتراک
طریقیله شاگردان چابک بیانیه در و غلامان وکنیزانه معطوف
شاگردلردن خدمه مراد در • یعنی خدمتکار جنسی • دارد فعل مضارع
مفرد غایب مذکورلر مقدم مفعوللری وبازرگانه راجع تحتنده
ضمیر فاعلی • شهری باء وحدت ظرف ویا وحدت • بمقامی بویله در •
بعض نسخه ده هر دم برینه هر لحظه دوشمش • تفرجگاهی بویله •
نعیم دنیا لامیه نعمت دنیا دیمکدر • متمتع تفعلدن اسم
فاعلدر • فایده لنجی معناسنه • محصول ترکیب پدر دیدیکه ای پسر
بو اسلوب اوزره که سن بیان ایلدک سفر فایده لری اما
بش طایفه یه مسلمدر • اولکیسی بر بازرکاندر که نعمت وقدرت
وجودیله دل آویز جوانلری وجاریه لری اوله • وچابک خدمتکارلری
داخی اوله • هرکون بر شهرده وهر کیجه بر مقامده وهر لحظه بر سیرانکاهده
دنیا نعمتلرندن فایده لنه • قطعه منعم بکوه ودشت وبیابان غریب نیست
هرجا که رفت خیمه زد وخوابگاه ساخت • منعم اسم فاعلدر افعال
بابندن صاحب نعمته اطلاق ایدرلر • حاصلی اهل دولت دیمکدر
غنی معناسنه • اسم مفعول طوتوب غنی فتحه قید ایلیین تصرف ایلمیش خاص

بلكون یا حرف ظرف دشتدن الك فتحی وشینك سكونیله او صحرا
معناسنه. منعم مبتدا وغریب ثانیسی و نیست خبر ثانی وثانی خبریله
جملهٔ اسمیه خبر اول او اول خبریله جملهٔ ابتدائیه. خیمه جا در روز ردك مفعولی
خوابگاه یتاجق یر یعنی یتاق وراحت یری دیمكدر. ساختنك مقدم
مفعولی در. محصول بیت منعم وغنی دلان كمسنه طاغده و اوه ده
و بیابانده غریب دكلدر. هر یره واردی چادر قوردی و یتاق ده
حضور یری پیدا ایلدی. حاصلی هر نره یه كه وارسه حضور وصفا ایله
دیمكدر. یعنی اهل دنیا قننده ایسه ذوق وصفاده در دیمكدر.
وانكه بر مراد جهان نیست دسترس. در زاد وبوم خویش غریبست
ناشناخت. واو بونك كبی یرلرده استدراك معناسنی
متضمندر. كه حرف بیان مراد جهان بیابانیه. دسترس وصف
تركیبی در. رسیدندن قدرت ووسعت معناسنه در. زاد وبوم
جمیع كلستان نسخه لرنده واو عطفله كلوبدر. اما سیدی علی زاده
و نعمت الله واو سز ایراد ایلمشلر. و هیچ بریسی تعرض ایلمه مشدر.
كه تركیب نیا فیمیدر یخسه. وسایر لغتلرده بوم زمین وقرارگاه در
دیمشلر. اما زاده مستقلاً معنا ویرمشلر. لیكن اهالی اعجامده
دیدیلر كه زاده وبوم عطف تفسیریدر. اما زاده دك بوندن غیری
یرده بو معنایه دلالتی یوقدر. والعلم عند الله. ناشناخت
نامعلوم دیمكدر. محصول بیت منعمك حالی مذكور كبیدر.
اما اول كمسنه كه جهان مرادینه الی ایرشمز یعنی قدرت و وسعتی یوقدر
حاصلی فقیر ومفلسدر. كندی طوغدوغی وقوپدوغی یرده یعنی كندی

شهرنده ومملكتنده غریب ومجهول ومنكوردر حاصلی انی كمسنه بلمز ونام
ونشانی اكمز. دوم عالمی كه منطق شیرین وقوت فصاحت ومایهٔ بلاغت
هر جا كه رود بخدمتش اقدام نمایند واكرام كنند. دوم بش طایفه نك
ایكنجیسی عالمی یا حرف وحدت كه حرف بیان با حرف مصاحبت سببیتی متضمن
منطق شیرین بیانیه مصدر میمی در نطق معناسنه یعنی تكلم قوت فصاحت
واوكن تشدیدیله لامیه مایه بلاغت ده بویله در. بخدمتش با حرف صله اقدام نمایند
اقدام نمایندك مقدم مفعولیدر. محصول تركیب ایكنجیسی بر عالمدر
كه شیرین تكلمله وفصاحت قوتیله وبلاغت سرمایه سیله هر یرده كه
كیدر خدمتنه اقدام كوسترلر یعنی اكا اقدام ایدرلر. قطعه وجود
مردم دانا مثال زر طلاست. كه هر كجا كه رود قدر وقیمتش دانند
وجود مردم دانا لامیه و بیانیه در. مثال زر طلاست لامیه لردر. زرده
تشدید ضرورت وزن ایچوندر. طلا طانك كسریله بالذات التونه در كه
حرف رابط صفت مابعدی جایزدر كه مردم دانایه صفت اوله
وجایزدر كه زر طلایه. محصول بیت مردم دانانك وجودی بالذات التونی
كبیدر كه هر نره یه كیدرسه قدر وقیمتی بیلنور یعنی خالص وصافی التون
نجه كه هر یرده معزز ومكرمدر اهل علمده انجلین معتبردر. بزرك زاده نادان
بشهر واماند. كه در دیار غربتش هیچ نستانند. بزرك زاده وصف تركیبی در
اكابر زاده معناسنه نادان اضافت بیانیه در. با حرف صله شهروا لفظی
اما اصلنده مركبدر رقیه لفظیله. روا لفظندن معلوم اوله كه ارمنه ماضیده
بر پادشاه كلمشدر. كه كونه سكهٔ شاهی ضرب ایدوب والتونی التون بر ینه واقچه
اقچه بر ینه یوریدوب كندی حكم سلطنتنده خلق انكله معامله ایدوب

بیع وشرا ایدرلر ایمش، حتی بوزمانده برکمسه‌نک ظلمندن نعیم ایلملوا ولسه
مملکتده کون بوزیدر دیرلر، پس شهره شاهدن مخففدر، و دروا جایز معناسنه در
اول پادشاه مذکور قضیه‌یی جایز کوردی چون دل کوتدن انجه والنونه شهر دوا
دیدیلر، پس شراحک بونوع انواع پریشان اقوالنه التفات اولنماسون که
نقیدی تضیع اوقاتدر، ماند فعل مضارع مفرد غایبدر، مانیدن دن بکزمک
دیمکدر، ما نشنیدن دیندر خطا ایدیلر که وف رابط صفت در، وف ظرف
دیار غربت بیانیه شین ضمیر شهروایه راجعدر نشانند فعل نفی مستقبل
جمع غایب صاتون المزلر دیمکدر، حاصلی اعتبار المزلر دیمکدر محصول بیت
جاهل اکابر زاده شهروایه بکزرکه انی اول پادشاهک قلمروندن غیری یرده
هیچ المازلر، سیوم مرخوب دلبی که دردن صاحبدلان بمی لطفت
میل کنند وصحبتش غنیمت شناسند وخدمتش منت دانند که کفته اند
اندک جمال به از بسیاری مال وروی زیبا مرهم دلهای خسته است وکلید
درهای بسته، سیوم بش طایفه‌نک اوچنجیسی خوب رو وصف ترکیبیدر
کونکل یوزلو معناسنه، ویاحرف وحدت که حرف رابط صفت درون
صاحبدلان لامیه صاحب دل سکون یا ایله اولنجه وصف ترکیبیدر
اما کسر یا ایله لامیه در، حاصلی بونک کبیلر اکی وجهله اوقنور والف ونون
ادات جمعدر، باحرف صله مخالطت مفاعله بابندن مصدردر دنا اسلوب
عجم اوزره مطول یازیلور وتلفظ اولنور اختلاط ومخالطه قرشمقدر اویله ضا
لامیه در میل کنند کی مفعول صریحی وبمخالطت غیر صریحی وجمله فعلیه خبر مبتدادر
که درونندر، محصول ترکیب اوچنجیسی برخوب رودیدر که صاحب دللرک درونی
انک اختلاطنه ویا انکله اختلاطه میل ایدر، وصحبتنی یعنی مصاحبتنی غنیمت بیلورلر

دخدمتی منت بیلورلر که اولور دیمشلردر، اندک جمال یای مصدر ایله واضافتله
آز اجق جمال بسیاری مالده بویله در یعنی، حاصلی جمال ازلغی مالک چوقلغندن
یکدر، زیرا روی زیبا خسته کوکللرمرحمیدر، وبغلو قپولر مفتاحی کلیدی
کاف عربک کسره سنه تخصیص ایدنلر خطا ایلمشلر، زیرا فتحله افصحدر قطعه
شاهد انجا که رود عزت وحرمت بیند، وربرانند بقهر شش پدر ومادر خویش
شاهد بونک کبی یرلرده محبوب معناسنه در، ورد واکردن مخففدر،
بقهرش شین ضمیر معناده برانند ه مقیددر، محصول بیت محبوب اول
که یدر، یعنی هر نره که کیدر عزت وحرمت کورر، واکرانی کندینک
آتاسنی وانا سنی یانلرندن قهرله ده سوررلرسه حاصلی کم اولورسه
اکا اتالق وانالق ایدر، پرطاوس در اوراق مصاحف دیدم کفتم
این منزلت از قدر تو می بینم بیش، پربای عجم ایله وتخفیف ایله لفظ
مشترکدر قنادله یلک بینندح اما بونوع یلکه مراددر قنات دن
خطا سویلدی، زیرا مصاحفه یلک قونور قنات قونلماز، وبونی هرکس
بیلور، یرک راستی تشدید ایله قید ایدنلر ضرورت وزن ایچون دیو
وزن طبعه مالک دکلر ایمش، دریرینه بویازنلر معنا جانبنه ناظر اولمز
ایمش اوراق مصاحف لامیه مصاحف مصحفک جمعیدر، ومنزلت
تام نیت تاسی کبی اسلوب عجم اوزره مطول یازیلور، ومطول
تاکرکبی تلفظ اولنور، پس ضمیر خطاب اعتبار ایدن غفلت ایلمش
بیش یای عربیله زیاده معناسنه، محصول بیت طاوس یلکنی مصحفلرک
اوراقی ارا سنده کوردم، ینه که عادتا اوغلانجقلر طاوس یلکنی مصحفلرک
اوراقی ارا سنه قویغلردر، پس مصحفلرک ورقلری اوزره طاوس قنادینی

کوردم دینی کوره مشن گوریجک دیدم بو مرتبه و منزلی هیچ بو مقامی
سنک قدرکدن و حدکدن زیاده کوردم یعنی مکرم و معززسن مقامک
لایقک دکلدر. گفت خاموش که هرکس که جمالی دارد. هرکیم جمالی
دست نداز ندش پیش. خاموش فعل امر مفرد مخاطب السیم اولدیمکدر.
که حرف تعلیل جمالی یا حرف تنکیر نداز ندش شین ضمیر معناده بلشته مفیددر
بیش تقدیرنده. نداز ندیرینه نوبله نداز ندار یازلمیش بالله صحیح نسخه لره
مخالف یازمشلر. اگرچه تأویله معنا ویرنلر ویرمک قابلدر. محصول بیت
حضرت شیخ بیورر برطاوس بن بوبله دنیجه دیدی السیم زیرا هرکیمک که
جمالی وار مرتبه ایتی قور یعنی کیندر او کینه ال طوتمازلر. یعنی انی کمسنه رد
و منع ایلمز. بلکه هرکس کل بری جانم دیرلر. زیرا صاحب حسنه هرکس
طالبدر. نظم چون در پسر موافقت و دلبری بود. اندیشه نیست گر پدر
از وی بری بود. جمیع شراح بو ایکی بیتی رباعی دیو یازمشلر حال بوکه رباعینک
بحری معین بحر در نهایتی بوده بحر نحح اقسامندر. یعنی بحر مضارع احزب در
و رباعی بحرینه تربید رفتدر. دلبری یا حرف مصدری. بوندن یراد معنی سنه
محصول بیت چونکه پسرده موافقت و دلبرلک اوله یعنی کونکل دلبرو
اختلاط لایق و قابل اوله غم یوقدر. اگر باباسی اندن بیزار اولورسه زیرا کرکس
اکا بابا النور. حاصلی هر کمسه انک کبی فرزندی جانم اوغلم دیر. اوگوهر ست
کو صدف درمیان مباش. دریتیم را همه کس مشتری بود. او ضمیری بیت
سابقده پسره راجعدر. و مبتدادر. وگوهر خبری. کو فعل امر مفرد مخاطب
کوییدن گفتن دن دینلر خطا سویلدی. صدفدن مراد باباسیدر
تشبیه طریقیله. مباش فعل نهی مفرد مخاطب اوله دیمکدر. دریتیم

شول الجوبه دیرلر که برصدف قدح یا کوزاوله. اما انسانک یتیم باباسی اولمیانه
دیرلر. و حیوانک اناسی اولمیانه دیرلر. و جماداتک نظیری اولمیانه دیرلر. فی
محصول بیت اول پسر کوهر دریسویله صدفی اراده اولماسون یعنی صدف
مطلوبمز دکلدر. گرچه زیرا یتیمه هرکس مشتری اولور ویا مشتریدر
یعنی هیچ کمسه دلبری باباسیله استمز یالکوز استرلر. نته که صبوحی
بیوررر بیت پدر را تا به لی همراه ان شیرین پسر بینم. الهی تا نشد ان روزی
که اورا بی پدر بینم. چهارم خوش آوازی که آب از جریان و مرغ از طیران
باز دارد بسبب وسیلت این فضیلت دل مردمان صید کند
و ارباب معنی بمنادمت او رغبت نمایند. چهارم دورنجی بش
طایفه نک خوش آواز وصف ترکیبی. و با حرف حالت که حرف
رابطه صفت. جریان مصدر در جری یجری دن یعنی ضرب ناقص یا
القمق معناسنه. طیرانک مصدر در طار یطیردن ضرب بابندن
اجوف بابندن او چمق دیمکدر. باز دارد الیقور. یعنی مانع اولور
با حرف مصاحبت وسیلت شول نسنه در که انکله غیره اولشله
یعنی غیره یقین اوله. طائی تطویل اسلوب عجم اوزره در فضیلت
معرفتدر کم اربتقلفه درلر. و تاینه مذکور ترکیبیدر. دل مردمان لامیه
و کند ک مفعول اولی و صید ثانیسی. ارباب دیمکت جمعیدر
اصحاب معناسنه. معنایه اضافت لامیه در. با حرف صله منادمت
مفاعله بابندن مصدر ندیملک دیمکدر. یعنی مصاحبت معناسنه و
اضافت لامیه در. و رغبت نمایند مفعول صریح و بمنادمت غیر صریحی
محصول ترکیب دورنجی سی آوازدر که صوتی اقمقدن قوشی اوچمقدن

منع ایلیه حضرت داود پیغمبرک آوازی کبی بس بو فضیلتک وسیله‌سی ملکه خلقتک کوکلنی شکار ایدر و ارباب معنی انک مصاحبتنه رغبت کوستررلر

بیت سمعی الی حسن الاغانی • من الذی جس المثانی • سمع سینک فتحی ومیمک سکونیله قولق معناسنه‌در یای متکلم اضافت لامیه‌در و تقدیرا مرفوع مبتدا اوجایزدر که سمعی سماعی واصغائی معناسنه اوله اشتمک ودکلمک دیمکدر پس حرف جر مقدره متعلق اولمز حسن صفت مشبهه اغانیه اضافت صفتک موصوفنه اضافتیدر اغانی جمع اغنیه‌در که غنا معناسنه‌در پس اغنیه جمع غنادر دین کندی زعمیله سویلمش من اسم استفهام محلا مرفوع مبتدا ذا اسم اشارت محلا مرفوع خبری الذی اسم موصول حسن جمله فعل ماضی مفرد مذکر غایب یاپشدی دیمکدر مس کبی جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر الذینک والذی صله سیله محلا مرفوع صفت ذادر المثانی جمع مثنادر ایکی قللی سازه دیرلر نته که مثالث جمع مثلثدر که اوچ قللی سازه دیرلر مثانی حسنک مفعولیدر وسکون یاضرورت وزن ایچوندر محصول بیت بنم قولغم کوزل غنالره ویاخود بنم سماع واصغام کوزل آوزه مقیددر یعنی میلم کوزل آوازه‌در کیمدرکه ایکی قللی ساز چالر یعنی الکانه اعتبار مقصود بودرکه کوزل آوازی سازه ترجیح ایدر حاصلی بنم میلم حسن صورته‌در سازه دکل علی الخصوص که قللی ساز دیکلمک حرامدر مصراع ثانینک تحقیقندن مراد حسن صورتدر دین بیستندن مرادی بلمش **قطعه** چه خوش باشد آواز نرم وحزین بکوش حریفان مست صبوح • آواز نرم بیانیه حزین بخوذ نازک معناسنه‌در باء حرف صله کوش قولق حریف باده مصاحبی الف ونون ادات جمعدر

کوش

کوش حریفان لامیه مست اضافت بیانیه و صبوح لامیه صبوح مصدر صباح وقتنده ایچلن شرابک اسمیدر دین مخالف سویلمش محصول بیت نه خوش اولور یمشق ایچه اواز صبوح مستی اولان حریفلر قولغینه یعنی قولقلرینه لطیف کلور • به از روی خوبست آواز خوش • که آن حظ نفست واین قوت روح • آن روی خوبه اشارتدر واین آواز خوبه محصول بیت روی خوبدن خوب آواز یکدر زیرا روی خوب حظ نفسدر وآواز خوب قوت روحدر حاصلی حضرت شیخ آواز خوبی روی خوبه ترجیح ایدر لیکن فیه ما فیه بنجم بیشه وری که بسعی بازو کفاف حاصل کند تا آب روی از بهر نان ریخته نشود چنانکه خردمندان گفته اند بنجم یعنی مذکور طایفه بشنجسی بیشه‌ی عجمک کسریله صنعت دیمکدر ورمی واوک فتحیله ادرت نسبتدر کی معناسنه اوته یقالی دیرلر واوله علی کل حال صنعتلو دیمکدر یعنی اهل صنعت ویا حرف وحدت که حرف رابط صفت باء حرف مصاحبت سعی بازو مصدرک فاعلنه اضافتیدر کفافی یا حرف وحدت تا حرف تعلیل آب روی لامیه بهر نان نوع بویله‌در ریخته نشود دوکلمش اولمیان یعنی دوکلمیه محصول بیت بشنجسی بر اهل صنعتدر که سعی بازو ایله بر کفاف حاصل ایلیه تا که اتمک ایچون یوزصوینی دوکلمیه حاصلی جهه وکدایه محتاج اولمیه شویله که عقلا دیمشلردر **قطعه** گر به غریبی رود از شهر خویش • سختی ومحنت نبرد پینه دوز • با حرف صله غریبی یا حرف وحدت وسختی با حرف مصدر پینه یمه یه دیرلر پینه دوز وصف ترکیبی‌در دوزیدندن دوزک دنیزک تنازع طریقیله فاعلیدر لغت جسخه یمه دیکیجی دیمکدر اما استعمالده ابکیجیه دیرلر محصول بیت اکر غربلغه کیدرسه یعنی دیار غربته کندی شهرندن شدت و محنت

ایلمز یعنی حکم ایله دزر یعنی استعجالک برفوذی نسنه ایکن انک اهلی هنرپروراسیدر
اول صنعتله کچینورر و در به خوابی فتد از مملکت کر خسبد ملک نیم روز
در و اکردن مخففدر لفته که مکرر بیان اولندی باحرف صله خوابی باحرف
مصدر خوابلق مقابلی معمورلق یعنی شنلک فتد فاده کسر وضم جایزدر
اصلی افتددر همزه نک فتح وضمیله مصدری افتادن وافتیدن کلور
همزه حذف اولنجق فا کسره وضمیله مستعملدر فاحفظ از مملکت فتد متعلقدر
کر سنه بو لفظ ایکی وجهله مستعملدر برلیسی بونع کی کبی یعنی کافک ضمیله و
رانک کسری و سینک سکونیله فاحفظ خسبد خانک ضمی و سینک
سکونی و بانک فتحیله فعل مضارع مفرد غایب یاتور و اویور دیمکدر
خسبیدندن ملک خسبدک و فتدک فاعلی در تنازع طریقیله
نیم روزه اضافتی لامیه در نیم روز ترکستانده برشهرک اسمیدر
ملکی نیم روزه تخصیص بینه دوزه قافیه اولمق ضرورتیچوندر و الا مذکور
معناده هر ملک بردر محصول بیت بینه دوزک خالی معلوم اما کرکندی
مملکت و سلطنتدن برخراب آباده دوشرسه نیم روز پادشاهینه دخی اندن
برکمال و صنعتی اولمدوغی تقدیرجه هرکس آج یتور یعنی آج قالور بونن خرابه
خرابلقدن کندی ملکندن غیریدر و الا حقیقتده خراب آبادده مکث ایدنلرک
کبی ذخیره سی اولمدوغی تقدیرجه هرکس آج یتوز حاصلی مراد بر تمثیلدر الا حقیقتده
بویله اولمق لازم دکل چنین صفتها که بیان کردم در سفر موجب جمعیت
خاطرست و داعیه طیب عیش اما انکه ازین جمله بی بهره است بخیال باطل
درجهان برود و دیکر کس نام و نشانش نشود چنین صفتها بو نخلین صفتلر
که حرف رابط صفت و باحرف بیان موجب جمعیت رالامیه لردر سبب جمعیت

خاطر دیمکدر داعیه باعث دیمکدر طیب اضافتی اسم فاعلک مفعولنه
اضافتیدر و عیشه اضافت صفتک موصوفنه در بی بهره بی نصیب دیمکدر
باحرف مصاحبت خیال باطل بیانیه در وحرف صله در اما معناسنه جهان دنیا
دیکر داخی دیمکدر معناسنی داخی کرودبن سوزی کیردن اکلامش محصول بیت
بدر دیر بو نخلین صفتلر که بیان ایلدم سفرده جمعیت خاطر سببیدر و کوکلک
دیرلکه باعثدر اما اول کمسه که بو جمله دن یعنی مذکورلش طایفه دن اولمایوب
جمیعسندن بی نصیب دله سیاحت جهانه باطل خیال و فاسد له کیده
دداخی کمسه نام و نشانن ایشتمز یعنی بخه اولدوغنی کمسه طویماز زیرا که مشهور
ونامدار کمسه دکلدر که اندن خبر المق جمکن اوله **قطعه** هرانکه کردش کیتی
بکین او برخاست بغیر مصلحتش رهبری کند ایام کردش اسم مصدر
کردیدندن دونش دیمکدر کیتی یه اضافتی لامیه در کیتی کافک عجمک
کسریله و یای اصلیه ایله جهان دیمکدر باحرف صله و کین کاف عربک
کسریله عداوت دیمکدر او یه اضافت لامیه در برخاست قالقدی یعنی
قصد ایلدی باحرف صله و غیر بونده خلاف و عکس معناسنه در مصلحته
اضافتی لامیه در رهبر قولاغوز تقدیر رهبر کندک مفعول صریحی و بغیر صریحی
و ایام فاعلی محصول بیت هر اول کمسه که عالمک تبدیل و تغیری یعنی
انقلاب احوال عالم انک عداوتنه قیام ایدوب قصد ایلدی ایام
و روزکار انک مصلحتنک خلافنه و عکسنه اکا قولغوزلق ایدر یعنی
اکا مرادینک خلافنه دلالت ایدر کبوتری که دکر آشیان نخواهد دید
قضا همی بردش تا بسوی دانه و دام کبوتر کوکرچین و یا حرف وحدت
که حرف رابط صفت و باحرف بیان دکر دخی دیمکدر آشیان یو

نخواهد دید دیدن معناسنه کورمیسر در یعنی کورمك میسر اولمایسر در
قضا مبتدا میم تا حرف تأکیدی حرف استمرار شین کبوتره راجعدر
تا بونده الی معناسنه در با حرف صله سوی جانب دیمکدر دانه اضافت
لامیه در دام بونده طوزاق معناسنه در محصول بیت برکبوترکه
داخی آشیانی کورمیسر در یعنی کورمك میسر و مقدر اولمایسر در
قضای آسمانی انی دانه و دام جانبنه ایلدر یعنی شکار اولور حالی
انی یا اوجی اولور و یا مرغ شکاری اولور لیکن گفت ای پدر قول حکما
چه گونه تخلف کنم که گفته اند رزق اگرچه مقسومست باسباب
حصول آن تعلق شرطست و بلا اگرچه مقدرست از ابواب دخول آن
احتراز واجبست با حرف صله اسباب حصول آن لامیه لر
اسباب سببك جمعیدر تعلقدن مراد مباشرت در ابواب دخول
آن لامیه محصول ترکیب پس بابا سنك جوابنده دیدی حکمانك
قولنه نه وجهله مخالفت ایدیین که دیمشلردر رزق اگرچه مقسومدر یعنی
ازلده هرکسك رزقی تعیین اولنمشدر ولیکن آنك حصولنك سببلرینه
مباشرت شرطدر یعنی عقل مباشرت اقتضا ایدر بلاده اگرچه مقدردر
اما آکا داخل اولمق ابوابی اسبابندن احتراز واجبدر قال الله تعالی
ولا تلقوا بایدیکم الی حاصلی بونك کبی مقتضیات عقلدندر نظم
رزق گرچند بی گمان برسد شرط عقلست جستن از درها اگرچندان
اگرچه که معناسنه مستعمل لفظدر پس اگر ادات شرط و چندی
کم خبر معناسنه اعتبار ایدنلر چندان کبی بوقفه چندان وقوفلری
یونغمش محصول بیت رزق گرچه که بیگمان و بی شك ایرشور یعنی

مقدر

مقدر اولان رزق البته هر حیوانه گلور و واصل اولور لیکن عقلك شرطیدر
قپولردن استمك یعنی اهل دنیادن رجا ایلمك اقتضا ایدر ورچه
کس بی اجل نخواهد مرد تو مرو در دهان اژدرها مرد بونده مردن معناسنده در
مرو گیتمك ورانك فتحه لریله گیتمه دیمکدر فعل نهی مفرد مخاطب در
در حرف صله در با معناسنه دهان اژدرها لامیه عجمیه اژدرها ایه
ثعبان دیرلر محصول بیت اگرچه که کمسنه اولمیسردر یعنی کمسنه
بی اجل وقتی اولمز اما سن اژدرها اغزینه گیتمه یعنی هلاك و لحق یره وارمه
درین صورت که منم با پیل دمان بزنم و با شیر ژیان پنجه در افکنم
مصلحت اینست که سفر کنم که این بیش طاقت بی نوایی ندارم
با حرف صله و با حرف مصاحبت پیل دمان قوتلی و هیبتلی فیل نزنم
اوروزم و یا اورلیشرم جنك ایلکه قادرم دیمکدر با حرف صله
شیر ژیان بیانیه ژیان یرتجی حیوانانك صفتلرندندر کوکرمش
و غضبه گلمش دیمکدر و که حرف تعلیل از این بیش بوندن زیاده دیمکدر
یعنی شمدن گیرو طاقت بی نوالی لامیه در بی نوالی قدرتی بی زاد معناسنه در
و یا حرف مصدر محصول ترکیب بو صورتده منم یعنی بو قوتده زورده بو
زنلك که بنده وار قوتلی و هیبتلی فیله کندم اوروررم یعنی آکا بی پروا مشت
اوررم و یا انکله صواشه قادرم و شیر ژیانه پنجه براغورم یعنی انکله پنجه طوتشمغه
قادرم اگرچه که اول پنجه اورمقده ماهردر پس مصلحت اولدر که سفر ایدم که بوندن
ارتق نوا لنلغه طاقت کتورمزم قطعه چون مرد درفتاد زجای مقام خویش
دیگر چه غم خورد همه آفاق جای اوست در حرف تأکید فتاد فانك کسریله و ضمیله
دوشدی دیمکدر بونده ایرلدی معناسنه در جای و مقام عطف تفسیری

خوبشه اضافت لامیه دیکر بابله دخی دیمکدر آفاق بوتن اطراف معناسنه
بجای اول لامیه محصول بیت چونکه آنک کشی کندی مقام و وطنندن دوستی
یعنی مفارقت ایدوب ایرلدی دخی نه غم بر زیرا جمیع اطراف عالم انک مقام
ومکانی در شب هر توانکری بسرایی همی رود درویش هرجا که شب آمد سرای اوست
بسرای با حرف صله و یا حرف وحدت محصول بیت کیجه هر بر غنی بر سرایه و بر اوه
کیدر هر کس کندی اوینه کیدر اما درویش لی کس هر یرده که کیجه کلدی یعنی
کیجه قرانکلق باصدی انک سرایی در حاصلی کیجه کندوینی نرده طوترسه انده
یاتور قالور یعنی جمیع عالم اکا نسبت برابردر این بکفت و همت
خواست و وداع کرد و روان شد و در هنکام رفتن شنیدندش که می گفت
محصول ترکیب بو مذکور قطعه‌یی سویلدی و همت دیلدی و بابانه وداع
ایلدی و کندی کتمکده و کتمک اثناسنده ایشتدیلر که سویلردی یعنی بو بیتی اوقوردی
بیت هنرور که بختش نباشد بکام بجایی رود کش ندانند نام هنرور
اهل کمال دیمکدر هنرلو معناسنه بیننه ورکی که سابقا کجدی که حرف
رابط صفت بکام مرادنجه دیمکدر بجایی با حرف صله و یا حرف وحدت
رود فعل مضارع مفرد غائب و یا فعل امر مفرد غائب کش کافک فتحیله در
زیرا ضمیرک ماقبلی بو دلده مفتوح اولور پس ضرورت وزن ایچون ایا منچه
والا ساکن اولور پس کسر کافله اوقیان خلاف قاعده اوزنه اوقومش
که حرف رابط صفت و یا حرف تعلیل و شین ضمیر هنروره راجعدر معناده
نامه مقیددر نانش تقدیرنده محصول بیت اهل هنرک ایسه طالعی مرادنجه
اولمیه یعنی اکا که بخت و دولت مساعد اولمیه بر یره کیدر و یا بر یره کتسون
که آدینی بلمزلر و یا بلمیه‌لر حاصلی نام و نشانینی اکلمازه و ایشدلمز یره کیدر یا خود

خلاف

خلاف سمته کیدر که نام و نشانی چقمیه و یا کتسون که نام و نشانی چقمیه
برسید بکناری که سنگ از صلابت او بر سنگ همی آمد و آوازش
به فرسنگ همی رفت تا حرف انتها الی معناسنه برسید فعل
مضارع ماضی مفرد غائب یعنی ذهب الی ان وصل یاخود حتی وصل با
حرف صله کنار آب لامیه و یا حرف وحدت که حرف رابط صفت
صلابت شدت یعنی پکلک و قتی‌لق او یه اضافت لامیه در
وضمیر آبه راجعدر همی کلمه حرف تأکید می آید حکایت حال ماضی در و آوازش
ضمیر بنه آبه راجعدر با حرف صله فرسنگ عجمجه فرسخ دیدکلریدر
که اون ایکی بیک ایاق یری مقدارینه دیرلر همیرفت حکایت حال
ماضی در کیدردی دیمکدر محصول ترکیب مشت لن کندی
تا بر صویه ایرشوب یعنی بر صویک کنارینه که صلابت و شدتندن
و حدتجه یانندن طاش طاشی اوزره کلوردی یعنی اوکنه کلان
طاشلری یوالردی نته که بک اقر صولارک شاننده در و آوازی بر
میل مقداری یره کیدردی یعنی خروشی و چغلدیسی بر میل مقداری
یره کیدردی بیت سهمکین آبی که مرغابی درو ایمن نبودی
کمترین موج آسیا سنگ از کنارش در ربودی سهم کاف رسیده خوف
معناسنه در معلوم اوله که آخری میم اولان کلمه‌یه ادات نسبت
داخل و ملحق مراد اولنسه اکثر یا بر کاف عجمیله توسط ایدرلر غمکین
و نمکین و شرمکین کبی اما مطرد دکل زیرا غمین ده دیرلر کاف بنی
پس غمکین اصلنده غم اکیندر دینی سهو ایتمش زیرا الف ممدوده
لغتلرنده حذفی جایزدکلدر علی الخصوص که سهمکین ده اول ملاحظه

غایتله فاسددر تامل ایده. سهملین تورنج دیمکدر. آلی یا حرف وحدتله حرف بیان مرغابی اوردکدر. ایمن امین معناسنه در. کمترین ترادات تفصیل ویا ونون ادات نسبت آسیاسنک دکرمن طاشی در حرف تأکید. ربودی راده فتحه وضمه لغتدر. یا حرف حکایه محصول بیت بر تورنج صوایدی که اوردک ایچنده امین دکل ایدی یعنی اوردک که صو قوشیدر اول صوبک صلابتندن وشدت حرکاتندن ایچنده بوزمکدن خوف ایدردی مبادا که صو طوبارلیه دیو. اک کوچک چوقور دکرمن طاشنی کی رندن کوتورردی. حاصلی قراصوکبی ویا طونه کبی طاشدقلرنده شدت وصلابتله آقردی. گروهی مردمانرا دیدکه هر یک بوده بقراضه در معبر نشسته ورخت سفر بسته جوانرا دست عطا بسته زبان ثنا برگشوده چندانکه زاری کردیاری نکردند وگفتند گروهی کاف عجمک ضمیله ویای وحدتله بربولک. مردمانرا راادات مفعول له حرف بیان یا حرف مصاحبت نسبتنی متضمن. قراضه قافک ضمیله وتخفیفله رایله آلتون اوفاغنه دیرلر که فارسیجه ریزه زر دیمکله تعبیر ایدرلر ظاهرا اقچه مراددر. والا آلتون اوفاغی معاملاتده جاری دکلدر. آخرده یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل. همزه حرف وحدتدر دین غلط سویلمش. معبر لغتده سامی لغتده معبر کشتی گذرگاه دیمش یعنی گمیسی که خلقی صودن کچورر. اسکدار فایقلری کبی اسم آلت فی زنی اوزره در. اول کچدکلری یره معبر دیرلر اسم مکان اوزره در. دست عطا اضافت بیانیه در ویرمک الی یعنی هیچ برنسنه یه مالک دکل ایدی که معبراجرتنه ویره زبان ثنا بیانیه یعنی کیمی یه دعا وثنا ایلدی

برکشود ایدی یعنی ملاحی مدحه باشلدی. زاری یای اصلیه ایله تضرع معناسنه. یای مصدریه دین بودلی بلمزایمش. یاری یا حرف مصدر. محصول ترکیب مشتی زن صونک کنارینه ایرشدکده بربولک مردمی کوردیکه هر برلیسی بر قراضه ببیله یعنی بر قراضه اجرتیله معبرده اوتورمشلر ایدی. وسفر اسبابن بغلمشلر. مشت زنک عطا الی بغلو ایدی یعنی اجرت کشتی یه ویرمکه نسنه یه مالک دکل ایدی. ملاحه مدح وثنا ایلمکه باشلدی اول قدرکه فریاد وفغان ایلدی یالوارلق ویولداشلق ایلمدیلر. حاصلی مرحمت وشفقت ایلمدیلر ودیدیلر. بیت

بی زر نتوانی که کنی برکس زور ور زرداری بزور محتاج نه. بی زر آلتونسز. نتوانی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب قادر دکل سن دیمکدر. نه یا ضمیر خطاب وهمزه حرف توسل. محصول بیت زرسز کمسه یه زور ایلمکه قادر دکل سن. اما زرک وارسه زوره محتاج دکل سن. حاصلی قوت وزور دوله مراد حاصل اولماز. لیکن زرک وارسه ظلم وزوره محتاج دکل سن. زیرا زر ایله جمیع مصالح حاصل اولور. ملاح بی مروت از وی بخنده برکردید وگفت. محصول ترکیب ملاح بی مروت اندن خنده ایله یعنی کولمکیله دوندی یعنی مزه لنمک طریقی ایله بوکا توجه ایلدی ودیدی. بیت زر نداری نتوان رفت بزور از دریا. زور ده مرده چه باشد زر یک مرده بیار. زور ده مرده لامیه. ده ماهی رسمی مقدار معناسنی افاده ایدر. یکساله ویکماهه کبی بر ییللق وبر آیلق دیمکدر. بو نوعده بر آدملق دیمکدر یعنی آدم اوج مقداری واون آدم قوتی مقداری. محصول بیت آنجک بو قدر یعنی

چونکه آقچه‌ک و پولک یوقدر دریادن زورله کتمک اولماز ادن کشی
زوری مقداری نه اولور و بونی نه فائده ویرر برآدم لک آقچه کیتور
یعنی برآدم لک اجرتی مقداری آقچه کتور زیرا دریادن قوتله کچمز
معبر ایله کچلور دریا بیور دعی مبالغه طریقیله در زیرا دریا جاری اولماز
مگر کیم اسکدار بوغازی کبی بر یر اوله فقدتر جوانرا ازین طعنه
دل بهم برآمد خواست که از وانتقام کشد کشتی رفته بود آواز داد
که اگر بدین جامه که پوشیده‌ام قانع شوی دریغ نیست ملاح طمع
کرد وکشتی را باز گردانید جوانرا ادات تخصیص طعنه لعنه
لفتحتین نیزه ایله اورمقدر اما بونده خاطره طوقنمقدر بهم برآمد تخصیو
ومنقبض اولدی دیمکدر گردانید دوندردی دیمکدر زیرا الف
ونون ادات تعدیه در اصلی گردیدندر دونمک دیمکدر محصول بیت
جوان ملاحک بو طعنه‌سندن کوکلی منکسر ومنقبض اولدی بیلدیکه
ملاحدن کیمی الکشتی کتمش ایدی آواز ویردی که اگر بو قفتانلکه
که کیمشم قانع اولورسک دریغ دکلدر ملاح طمع ایلدی وکشتی
کیرو دوندردی بیت بدوزد دیده ع هوشمند
در آرد طمع مرغ وماهی ببند باحرف تاکید دوزد فعل مضارع
مفرد غائبدر دوزیدندن دکمک دیمکدر دوختن دن دینلر
زائد سویلنمشلر نتره شنگ ودانک فتحه‌لریله غلبه حرصه دیرلر ده
صفتی نتره کلور فرق وزنی اوزره علم باندن تای اصلیه ایله ایکا قاسی
تای رسمی سکلنده اوقمق جایزدر بدوزدک فاعلی در دیده هوشمند
لامیه در حرف تاکید آرد فعل مضارع مفرد غائب طمع فاعلی مرغ مفعول

صرحی

صرحی وماهی اکا معطوف وبیند غیر صرحی محصول بیت عاقل المسک
حرص کوزنی دیکر بغلر حاصلی کوراید طمع مرغی وماهی بنده کتورر یعنی دونا
حاصلی طمع سببیله باغه گرفتار اولور چندانکه دست جوان بریش
وگریبان ملاح رسید او را بخود درکشید وبی محابا فروکوفت
یارش از کشتی بدر آمد که پشتی کنند همچنان درشتی دید پشت
بگردانید مصلحت آن دیدند که با او مصالحت کنند وباجرت
کشتی مسامحت نمایند چندانکه اول قدر که یعنی شمانکه دیمکدر دست
جوان لامیه جوانک الی دیمکدر با حرف صله ریش رانک کسریله بونده
صقل دیمکدر گریبان معطوفدر ریش ملاحه اضافتلری لامیه در رسید
مبتدا رسید خبری او را ملاحی دیمکدر بخود با حرف صله کندویه کشید
چکدی دیمکدر بی ادات سلب محابا مفاعله باندن مصدر اصلی
محاباتدر تا اسلوب عجم اوزره محذوف اولمشدر زیرا مفاعله‌نک
ناقصندن یایی حذف ایلمک قاعده لزندر یعنی بی باک وبی
پروا دیمکدر بی میل وتوقف دین بو لغته قوفی بوغمش فرو بونده
ادات تاکیددر کوفت کافک ضمه ایله دوکدی یعنی ضرب
شدید ایله ضرب ایلدی که حرف تعلیل پشتی پشت بای عجمک ضمه ایله ارقه
دیمکدر ویا حرف مصدر مظاهرت ومعاونت معناسنه در همچنان
ملاح کبی دیمکدر درشتی درشت ایری دیمکدر عجه خشن برلر خانک
فتحی وشینک کسریله ویا حرف مصدر مراد یا ورلقدر حاصلی کوننک
با او جوانله دیمکدر با حرف مصاحبت اجرت کشتی مصدرک فاعلنه
اضافتی در مسامحت مفاعله باندن مصدر در لغتده مساهله در یعنی

اسانلق اما بو نوع سخا و جوامردلك معناسنه در پس مختار صحاح المساحة
المساهلة و تسامحوا تساهلوا دن احمال ایلمش محصول ترکیب سمانکه چوانك
الى ملاحك صقالنه دیقاسنه ایرشدی اتی کندینه جکدی دلی بردادن
دوکدی بولداشی کمیدن کوردی بونی دوکدوکنی کمیدن طشره کلدی که منظر
و معاونت ایلیه مذکور کمیجی که خشم و حدت کوردی پس اتو سن جوردی یعنی
قرار ایلدی امدی مصلحتلی کوردی که انکله مصالحت ایده لر دکمی نولونیله
جوامردلك ایده لر دنی کوستره لر **مثنوی** چو بر خاستن بینی تحمل بیار
که سهلی ببندد در کار زار · بر خاستن پای عجمك فتحی و ضمتیله و رانك
سکونیله صواشدر حرب معناسنه که حرف تعلیل سهل سینك فتحیله و سکو
نیله آسان دیمکدر قولای معناسنه و یا حرف مصدر پس معنای سهولت در
دیمکدر · در کار زار پای لامیه در کار زار کاف عربیله حرب و جنك معناسنه
محصول بیت چونکه صواش و جنك کوره سن تحمل کتور یعنی تحمل و صبر کتور
زیرا سهولت و رفق جنك و حرب قپوسن بغلر حاصلی ملایمت دولدا
جنك و جدالی مانعدر · لطافت کن آنجا که بینی ستیز نبرد قز نرم را تیغ تیز
نبرد فعل نفی مستقبل مفرد غایب داده تشدید ضرورت وزن الجوندر
قز قافك فتحی و تشدید زایله عرب ابریشمه دیر مبالغه اسم فاعلی قزاکلور
اما بو نوع ضرورت وزن الجوندر زا مخففدر · نرم اضافت بیانیه در و را
ادات مفعولدر · نرم نونك فتحی و رانك سکونیله یومشق دیمکدر · تیغ تیز
بیانیه تیز تانك کسریله اتی دیمکدر سکین معناسنه · محصول بیت
لطافت و ملایمت ایله شول یرده که ستیز و عناد کوره سین زیرا یمشق
ابریشمی کسکین قلج کسمز حاصلی رفق و ملایمت یمشق ایك کبیدر و عناد

وستیز

و ستیز کسکین قلیج کبیدر که اکا کار ایلمز · به شیرین زبانی و لطف و خوشی
توانی که پیلی بموی کشی · شیرین زبان وصف ترکیبی در طتلو دللی دیمکدر
و یا حرف مصدر دل طتلولغی دیمکدر · خوشی یا حرف مصدر توانی فعل
مضارع مفرد مخاطبدر که حرف بیان پیلی یا حرف وحدت با حرف مصاحبت
موی یا حرف وحدت کشی یا ضمیر خطاب یعنی کشی فعل مضارع مفرد
مخاطبدر · محصول بیت شیرین زبانلغله و ملایمت و خوشلغله یعنی ایلکله
قادرسین که بر فیلی بر قلله چکوب ایده سن یعنی رفق و ملایمتله سکا
منقاد اولور · بویله دوتلی دزدرلی جوانان ایکن حاصلی ملاح مدارا ایله مشت
زنك بنجه سندن خلاص بولدی · به عذر ماضی در قدمش افتادند
و بوسه چند بنفاق بر سر و بر رویش دادند و بکشتی در آوردند و روان
شدند تا برسیدند به ستونی که از عمارت یونان در آب ایستاده بود
ملاح کفت کشتی را خللی هست یکی از شما که دلاورتر است و مردانه تر و زورمندتر
باید که برین ستون برود و زمام کشتی بکیرد تا عمارت کنیم
با حرف مصاحبت سببیتی متضمن عذر ماضی بیانیه در حرف صله
قدمش شین جوانمرد راجعدر · بوسه یا حرف وحدت و همزه حرف
توسل با حرف مصاحبت نفاق نونك کسریله منافقه یا بنك مصدری
ثانیسی در · بکشتی با حرف صله · در آوردند ادخال ایلدیلر · روان شدند
کتدیلر دیمکدر · تا حرف انتها با حرف صله ستون سینك و تانك
ضمه لریله دیرك دیمکدر · عربجه عمود دركدر · و یا حرف وحدت که
رابطه صفت عمارت یونان قرمان ولایتنه دیرلر · لیکن اول ولایتده
مذکور صوکی صو بو قدر مکر افلاطون بکاره دیدکلری صوا وله · لیکن

دل یبانه آقمز بلكه بر بیوك مغاره یه دوكلور. حاصلی بو كه ایك بوراسی
شبهه دن خالی دكلدر. ایستاده طورمش دیمكدر. مراد دكلو طورمقدر
حالی یا حرف تنكیر كه حرف رابط صفتدر. دلاور وصف تركیبیدر.
اوریدندن بهادره دیرلر. وتر ادات تفضیل بابد كركدر دیمكدر. كه
حرف بیان. برین ستون بوستون اوزره دیمكدر. ریسمان كشتی
لامیه كمینك ایپی دیمكدر. تا حرف تعلیل محصول تركیب كیجن غدر
سببیله دیمكدر. یعنی بونی كشتی یه المایوب طعن ایلدكلری سببیله
ایاغینه دوشدیلر. و برنجه بوسه نفاقلر باشنه و كوزینه و بردیلر.
یعنی باشین و یوزین و كوزین اوپدیلر و كمی یه كتوردیلر. یعنی كمییه
قویدیلر. و روان اولوب كتدیلر. بر دیركه ایرشنجه كه یونان بناسندن
صوایچنده دیكلوب طورمش ایدی. ملاح دیدی كشتیه خلل و
ضرر وار. یعنی كمینك بوزغون یری وار كه اصلاح اولمغه محتاجدر.
بریكوز سزدن كه بهادرلركدر و مردانه لركدر. و زورلولركدر. ایمدی
ملاحك بوسوزلردن جوانی مغرور ایلمكدر. اوله كه كندویه حسن
ظنله سوزینی طوته. پس كركدر كه بوستون اوزره واره و كمینك
ایپن طوته تا كیم كمیی عمارت و اصلاح ایده لوم. یعنی خلل و ضررینی
دفع ایده لم. جوان بی غرور دلاوری كه درسر داشت از خصم دل
آزرده نیندیشید و قول حكیمرا كار نفرمود كه كفته اند هركه را رنجی
بدل رسانیدی اگر در عقب آن صد راحت برسانی از پاداش
آن یك رنج ایمن مباش كه پیكان از جراحت بدر آید و آزار در
دل بماند. با حرف مصاحبت سببیتی متضمن غرور دلاور لامیه

ویا و

ویا حرف مصدر در كه حرف رابط صفتدر. خصم دل آزرده بیانیه كوكلی
اینجنمش خصم ویا كوكلی اینجندوكی خصم. نیندیشید قیرمدی یعنی
باك ویرمدی و چكنمدی. كار نفرمود ایش بیورمدی یعنی ایش ایدنمدی و عمله
كتورمدی. كه حرف بیان هركرا را ادات تخصیص هركیمك دیمكدر. و حرف
ربط مقدردر. یعنی كه حرف رنجی یا حرف وحدت بر الم دیمكدر. بدل با
حرف صله رسانیدی فعل ماضی مفرد مخاطب و الف و نون ادات تعدیه
ایرشدردك دیمكدر. در حرف ظرف عقب بوندن اردوصوك معناسنه در.
برسانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر. و الف و نون ینه ادات تعدیه در.
فعل شرط واقعدر ایرشدرسك دیمكدر. پاداش پای عجمیله جزا و عوض
معناسنه در. آن اضافتی لامیه در. ایمن مباش جواب شرطدر. كه حرف
تعلیل. پیكان با و كاف عجمیله دمرنه دیرلر. جراحت جیمك كسریله یاره یه
دیرلر. بدر آید طشره كلور. یعنی چیقار. آزار دلم دیمكدر. بر شین مقدردر.
آزارش دیمكدر. ضمیر پیكانه راجعدر. محصول تركیب جوان بهادرلق
غروریله كه باشنده ایدی خصم دل آزرده دن ایمن میدی. یعنی باشی
چكوب قیرمدی و قول حكمایی كار بیورمدی یعنی سوزلرینی عمله كتورمدی
كه بیورمشلردر. هر كیمك كه كوكلنه ایرشدرسك دل بر رنجك جزا
و عوضندن ایمین اولمه. زیرا دمرن یاره دن چقار اما رنج و الم
كوكلده قالور. پس اندن حذر ایلمك كركدر نته كه دیمشلر. بیت
چه خوش كفت بكتاش با خیلتاش. چو دشمن خراشیدی ایمن مباش
بكتاش با و كاف عربیله با ادات صله. بكتاش و خیلتاش ایكی نامه
نمكوداولان ایكی پهلوان دلاورك اسمیدر. چو ادات تعلیل خراشیدی

فعل ماضی مفرد مخاطب طرمالدی دیمکدر اچمکدن کنایتدر محصول بیت
مصراع ثانی مفعول بکتا شدر یعنی بکتاشك حیلتاشك نه خوش دیدی
یعنی آنی دیدی یعنی انی دیدی چونکه دشمنی طرمالدك تنك ملرزندن امین
اولمه **قطعه** مشو ایمن که تنك دل کردی ❊ چو زد دستت دلی تنك آید
مشو فعل امر مفرد مخاطب اولمه دیمکدر که حرف تعلیل تنك دل
وصف ترکیبی در قیاس تنك دل یازمق ایدی لکن مبتدی آ
بو اسهلدر کردی کاف عجمك فتحیله فعل مضارع مفرد مخاطبدر
اولورسین دیمکدر کردیدندن ضرورت معناسنه دلی ها حرف
وحدت با حرف صله تنك طار دیمکدر اضطرابدن کنایتدر
محصول بیت خطاست عام طریقیله بیورامین اولمه تنك دل
اولورسین یعنی کوکلك طاریلور وبیحضور اولورسین چونکه
الکدن بر کوکل طارله یعنی چونکه برکسه نك کوکلنی اینجتدك البته
سنده بیحضور اولورسین اینجنورسین شراحك بعضیسی
مصراع ثانی جمله شرطیه واولی جزائیه طوتمش وبعضیسی تعرض
جزا مقدردر دیمش زیرا جزا شرطدن مقدم اولمز لیکن
ایکیسنك بیله چو لفظی ادات شرط طوتمقدر سوزنده نظر وار
زیرا چو وچون بونك کبی یرلرده ادات تعلیلدر ادات شرط
دکل وجزا شرطدن مقدم اولمازدین ضبط عشوی ایلمش
زیرا عدم تقدم علمای نحوی قتنده در اما اهل منطق واهل
فرس قتنده اول اعتبار یوقدر فافهم ❊ سنك بر پاره ز
حصار مزن ❊ که بود کز حصار سنك آید ❊ سنك مزن فعلنك

مقدم

مقدم مفعول صریحی ودر پاره غیر صریحی پاره های ریسمیله حصار دیواری
پاره دیرلر وبعض نسخه ده پاره ده دوشمش حصاره اضافت
لامیه در مزن فعل نهی مفرد مخاطب اورمه دیمکدر که حرف تعلیل
بود فعل مضارع مفرد غایب اولور معناسنه کز اصلی که از ایدی
که حرف بیان سنك بودك فاعلیدر محصول بیت حصار دیوارینه
طاش اورمه یعنی اتمه زیرا اولورکه حصاردن طاش کلور
حاصلی سن طاش اتدوغك یره جایزدرکه اندن سکا طاش
آتهلر بوبیتك معناسی بودر پس مصراع ثانینك معناسی جایزدرکه
حصار دیوارندن طاش منقلع اوله یعنی قوپه وسنك اوزرکه
دوشه دین ترکیبه مخالف معنا ویرمش ❊ چندانکه مقود کشتی بر
ساعد نجید ❊ ور بالای ستون رفت ملاح زمام از کفش در
کسلانید ❊ کشتی براند بیچاره در انجا حیران بماند روزی دو بلا
ومحنت دید ❊ وبختی نخشید غیوم روز خوابش کریبان کرفت
وبار انداخت ❊ چندانکه اول قدرکه قلت مدتدن وقصر مکثدن
کنایتدر مثلا دیمکدر مقود لغتده یولار در اما بوندن کمی بند
ایتدکلری ایپ مراددر ریسمان کشتی دیمکدر ساعد بلك
معناسنه در عربیدر نجید بوندن طولادی دیمکدر بالا بوندن
اوست معناسنه در زمام یعنی مقود زمام فارسی ومقود عربیدر
یولار معناسنه بوندن یدکجی مراددر کف عربی فانك تشدیدیله
اوقورلر اما عجم تخفیفیله ال ایه سنه دیرلر در حرف تاکید کسلانید
کاف عجمك ضمی وسینك فتحیله قردی معناسنه یعنی اوزدی دیمکدر

بعض نسخه ده بود دو شمشدر کسلا نید ز بنه کشتی براند یمیی سوردی یعنی قرار ایلمدی کتدی بیچاره مشت زن ستون اوزره متحیر قالدی خوابش شین معناده کریبانه مقید درجا ازا یقاسین طوتدی یعنی غلبه ایلدی با آب باحرف صلا انداخت اتدی دیمکدر یعنی دوشردی محصول ترکیب مهمان مشت زن کمی اینی قولینه طولدی و دیرکی او زرینه واردی ملاح ملاح کشتی اینی النده ن چکدی قردی و یا قایدی اندن صکره اکلنمدی لکی سوردی کتدی بیچاره درک اوزره حیران و سرکردان قالدی برایکی کون انده بلا و محنت کوردی و زحمت و شدت چکدی اوچنجی کون او یقو یقاسین طوتدی و صویه اتدی یعنی ویقو غلبه ایدوب صویه دوشردی بعد از شبان روزی بکنار افتاد از حیاتش رمقی مانده بود برگ درختان خوردن گرفت و بیخ گیاهان بر آوردن تا اندکی قوت یافت سر در بیابان نهاد و برفت تا تشنه و گرسنه و بی طاقت بر سر چاهی رسید قومی را دید بر او گرد آمده بودند و شربتی آب بپشیزی می آشامیدند جوان را پشیز نبود آب طلب کرد و بیچارگی نمودند دست تعدی دراز کرد میسر نشد تنی چند را فرو کوفت مردان غلبه کردند و بی محابا بزدند و مجروح کردند شبان روزنی برکون برکیجه معناسنه در حضرت شیخک بوسوزندن غرض بودر که یونجه آدم برکون و برکیجه دن فنکره صو ایچنده صویک کنارینه دوشمکه دریا کرک دریاده ایسه جریان اولماز حضرت شیخ ابتدای کلامده آبی شدت جریانله وصف ایلمشلر ایدی پس ایکی کلامک بیننی تطبیق ایلمه ده صعوبت وار و اگر برکمسه در سه که دریاده جریان بولنور اسکدار بوغزی جوابا ولدرکه شناور

بونک کبی یرلری بر ساعتده الور یعنی بحر برکون و برکیجه اکلنمز و اکر دیرسه که ستوننده و دریاده یکمش برکون و برکیجه اولسون جواب ولدرکه سوزمش ایدی سیوم روز خوابش گریبان گرفت دیو علی کل حال محل اضطرابدن خالی دکل رمق رانک و میمک فتحه لریله جانک باقیسنه دیرلر و صوکنه دیرلر و یا حرف وحدت و با حرف تنکیر برگ درختان لامیه خوردن گرفت یمکه باشلدی دیمکدر بیخ گیاهان لامیه نباتک کوکنی بر آوردن یردن چقرمغه حاصلی اعجله یراغنی و نباتک کوکلرینی چقاروب یمکه باشلدی تا ادات تعلیل درحتی معناسنه اندکی یا حرف وحدت بر پاره دیمکدر سر در بیابان نهادن باشنی بیابانه قودی یعنی باشین الدی بیابانه دوشدی بو فقره نک اولنه بز واو زیاده ایدوب و سر در بیابان نهاده دن بیابانه سویلمش تا ادات غایتدر الی سنه تشنه صوسز گرسنه آج بی طاقت زبون دیمکدر بر حرف صله سر چاه لامیه قویی باشی دیمکدر مرا دصو قیوسیدر قومی یا حرف وحدت را ادات مفعول بر او ضمیر جانبه راجعدر گرد آمدن کاف عجمک کسری و سکون رایله جمع اولمش دیمکدر شربتی یا حرف وحدت برایچم صو دیمکدر با حرف مقابله پشیز پول در یعنی منقور و یا حرف وحدت امی آشامیدند حکایت حال ماضی ایجرلردی دیمکدر آبا امتناع معناسنه یعنی ایجکه مانع اولدیلر حاصلی پول سز ایچمدیلر دست تعدی لامیه مجازا دراز کرد اوزاتدی یعنی صویی قهریله و زور ایله ایچک استدی میسر نشد یعنی غصب ایله ایچه مدی تنی یا حرف وحدت چند را ادات مفعول بر شخص فرو کوفت تحکم دوکدی دیمکدر محصول ترکیب ستوندن صویه

دوشدکدن صکره برکون و برکیجه یوزه یوزه صویک کنارینه دوشدی
حیاتندن بر رمق قالمش ایدی · یعنی زیاده ضعیف و زبون اولمش ایدی ·
انجیلر براغن و نباتات کوکنی چقاروب یمکه باشلدی تا کم بر پاره قوت
بولدی باشین الوب یابانه دوشدی و کتدی · حتی آج و صوسز و بی طاقت
بر قویی باشنه ایرشدی · بر طایفه کوردی قویننک اوزنده جمع
اولمشلر · و بر آلچق صوبی بر منقره ایچرلردی · جوانک منقوری بوغدیی
کوروب صو ایچیندی · صو بیلدی ایچمه ابا ایلدیلر · یعنی رایکان
صو ایچرمدیلر · تعدنی آلین و زاروب کوتجله ایچمک استدی میسر
اولمدی یعنی زور ایله ایچه مدی · برنجه کمسه بی تحمل دوکدی · ملاحی دوکدکی
کبی ارلر جوغدی یعنی قوتلی صاحبلرنی جوغیدی اوکندیلر و جوانه غلبه
ایلدیلر · ولی باک دلی بر واح یعنی دوکدیلر مجروح ایلدیلر قطعه
پشه چو پر شد بزند پیل را · با همه تندی و صلابت که اوست · پشه بای
غنجک فتحیله سوری سنک شیننک تشدید ضرورت وزن ایچوندر
لغت تشریلر اولدو عنی طن ایلین دیم ایلمش · بر بونده جوق معناسنه در
بزند باحرف تاکید زندر · فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده پشه یه
راجع ضمیر و مفعولی پیل تندرایتی دیمکدر · یعنی یاوز و یا حرف مصدر بو قدر
یاوزلغنکه دیمکدر · صلابت شدت معناسنه جسامت و قوت
زوردن عبارتدر · که حرف بیان و ضمیر غائب فیلا راجعدر · و بیتی
ادات خبر تندی برینه مردی یازان نامردلک ایلمش · محصول بیت
سوری سنک که چوق اولدی فیلی ایجیدر · یعنی صوقر و الم و یرر ·
فیلله اشعارده جمع ایلدکلری اینکا ایچوندر که فیل کبی خرطومی وار

و دیریسی فیلک خرطومنه کیرسه غایتده متألم اولوب زبون و لوحالی
اکثر زوالی پشه دندر دیرلر · بو قدر تندلک و صلابتله که فیلدر · یعنی
بو قدر جسامت و صلابت صاحبیکن پشه چوقلغندن عاجز و زبوندر ·
مورچکانرا چو بود اتفاق · شیر ژیانرا بدرانند پوست · مورچکان
مورچه نک جمعیدر · قیاس بونده چه ادات تصغیر اولمقدر لیکن
استعمالده مطلق قریجه معناسنه در · را ادات تخصیص ژ شیر ژیان
بیانیه کوکرمش ارسلان دیمکدر · و را ادات تخصیص با حرف تاکید
درانند فعل مضارع جمع غائبدر · یرتارلر معناسنه دالک فتحه و کسری
جائزدر · فاعلی تحتنده مورچکانه راجع ضمیر و مفعولی پوستدر محصول
بیت چونکه قریجه لرک اتفاقی اولوب یعنی که اتفاق ایلیه لر قوغان
ارسلانک درسینی یرتارلر · یعنی ارسلان یرتجلرک پادشاهی ایکن
قریجه چوقلغندن عاجز و زبوندر · حاصلی ارسلان قریجه دن زیاده عاجز
فیل پشه دن اولدوغی کبی · قصه دن حصه بودر که مشت زن بوینله
زورلی پهلوان ایکن کثرناسدن عاجز و زبوندر ایشتدکک کبی
بحکم ضرورت خسته و مجروح · در پی کاروان افتاد و برفت شبانگاه
برسیدند بمقامی که از دزدان در خطر بود کاروانیان را دید لرزه
بر اندام افتاده و دل بر هلاک نهاده گفت اندیشه مدارید که یکی منم درین
میان که پنجاه مرد را جواب دهم و دیگر جوانان هم یاری دهند
مردمانرا بلاف او دل قوی شد و بصحبتش شادمان گشتند و بزاد
و آبش دستگیری کردند جوانرا آتش معده بالا گرفته بود لقمه چند
از سر اشتها تناول کرد و دمی چند آب آشامید تا دیو درونش بیارامید

وخوابش دربلود وبجفت دربی کاروان لامیه کاروان اردنجه دیمکدر
شبانکاه اول کیجه دیمکدر بمقامی باحرف صله ویا حرف وحدت
که حرف بیان ویا حرف رابطه صفت سرزده اسم مصدر دیرمه معناسنه
که حرف تعلیل یعنی بونم بر دیمکدر آتش معده لامیه با لاکرفته بود
قالقمش یعنی زیاده اجلغندن معده سی آتش اولمش ایدی بعض نسخه ده
وعنان صبر وطاقت از دست رفته بود دوشمش از سراشته تنها
جهتندن تناول کرد اکل ایلدی دیمکدر دمی چند آب بر نجه یودم
صو دیمکدر آشامید ایجدی با حرف تعلیل دیو درون تباهش
بیارامید فعل ماضی مفرد غائب ساکن اولدی دیمکدر وخوابش
دربربود وجوانی اویقو قاپدی واو یودی محصول ترکیب بالضرورت
جوان خسته ومجروح کاروان اردنجه کتدی کیجه سی بر مقامه ایرشدیکه
اول مقام حرامیلردن خوف اوزره ایدی یعنی قورقنج ير ایدی جوان
کوردی کاروان خلقنک انداملرینه لرزه دوشمش وکوکلرین هلاکه
قومشلر یعنی هلاک اولمه لرین مقرر بلمشلر جوان کاروانیلره دیدی
اندیشه طوتمک یعنی قورقمک ویروا چکمک که بو آرا ده یعنی آرانزده
برنیم که اللی ارله جواب ویررم وغیری جوانلر داخی معاونت ایلسونلر
دهیند بونم فعل امردر کاروان خلقنک کوکلی انک لافیله قوی
اولدی وانک مصاحبتیله شادمان وخرم اولدیلر وآزوق صوبله
دستکیرلک یعنی معاونت ایلدیلر جوانک آتش معده سی
قالقمش ایدی وعنان صبر وطاقتی الندن اشتها جهتندن بر نجه
لقمه تناول ایلدی وبر نجه یودم صو ایجدی تا کیم ایچروسی شیطانی

ساکن اولدی یعنی راحت اولدی وکوکلی دیلی اویقو قاپدی واو یودی
پیرمردی جهان دیده درکاروان بود کفت ای یاران من ازین
بدرقه شما اندیشناکم نه چندان که از دزدان چنانکه حکایت کنند که
عربی را درمی چند کرد آمده بود وشب از تشویش لوریان در خانه
تنها خوابش نبردی یکی را از دوستان نزد خود برد تا وحشت
تنهایی بدیدار او منصرف کرد اندیشی چند در صحبت او بود چندانکه
بر درمهایش وقوف یافت ببرد وسفر کرد بامدادان عرب دیدند
عریان وکریان کفتند حال چیست مکر آن درمهای ترا دزد برد
لاوالله بدرقه برد پیرمردی یا حرف وحدت صفتی جهان دیده وصف
ترکیبی جهان کورمش یعنی سیاح عالم اولمش بدرقه شما لامیه
بدرقه لغتده اجرتله قولاوزلق ایلین وساعجی وامین طامرلونک
کبی یرلرده امین وحافظ معناسنه در بدرقه فارسیدر دمدار معناسنه در
دین ایکی وجهله خطا ایلمش بریسی فارسیدر دیدوکی درکه لغتلر بونی
هیچ یازمامشلر ولفظ دونداریده ده خطا ایلمش که دمدار درمیم ایله
دوندار دکلدر نون ایله عسکرک اردنه دیرلرکه عربیده ساقه دیرلر
نهایتی رومک جهله سی تحریف ایدوب دوندار دیرلر اندیشناکم
برینه اندیشناکترم یازان ادات تفصیل ایله خطاسین اکلمامش
چنانکه برینه چندانکه یازماسی ده جمیع نسخه لره مخالفدر عرب برینه
اعراب یازماسی جمیع نسخه لره مخالفدر تشویش لوریان
لامیه در تشویش بونده خوف معناسنه در لوری ولولی
چنکه قراچینه دیرلر الف ونون ایله جمع ایدوب لوریان

ولولیان دیرلر بعض نسخه ده لوریان یرینه دزدان دوشمش وبعض
شراح بو نسخهٔ اتخاذ ایلمش وبعضیسی متونی عدم تتبعندن ناشی اعتراض
ایلمش ایکن اعتراض زایددر زیرا لوری جنسی البته هم دزد اولور
دمك جنکانی کبی خوابش شین عربه راجعدر نبردی با حرف حکایه
نبرد خود لامیه کندینك قتنه دیمکدر تا حرف تعلیل وحشت
تنهایی لامیه در یالکوزلق وحشتی دیمکدر صحبت اوضمیر عربه راجعدر
چندانکه اولقدرکه یعنی مهمانکه دیمکدر عدم تراخیدن عبارتدر
نبردبای اولك کسری وثانینك ضمیلا ایلتدی دیمکدر عجك
روستانی لری ایکی یانی بیله ضبط ایلدولر وانلره تابع اولنمز عجب
روستایی طبع ایمشلر بامدادان ایرته یعنی علی الصباح عربان
لفظنی ذکر ایلدوکی کریانله تضمین مزدوج صنعتی رعایت ایچوندر والا
بر کمسه نك اقچه سی کیتمکله عریان اولمق لازم دکل کریان صفت مشبهه در
کریندن اغلغان دیمکدر اتام اداغلایجیدر باکی معناسینه
کمه بونك کبی یرلرده کانه معناسنه در وانته بدرقه برد بدرقه بو
امین وقولاوز اولمغه قابلدر یعنی وحشتی ازاله ایلمکه دلیل اولدی
معناسنه در محصول ترکیب بخته وجهان دیدی بر کمسه کاروانده
بیله ایدی دیدی ای یاران بن بوسیزك بدرقه کزدن قورقرم امیلرد
قورقدم وغنم کبی دکل بلکه انلردن زیاده انجلین که حکایت ایدرلر
که بر عربك برقاچ اقچه سی جمع اولمش ایدی وکیجه لوریان دن جانه جکن
یالکوز یلی المز دی یعنی وغزی قورسندن اویقوا ویوفردی ووستانرك
برینی کتنه یارخانه سنه ایلتدی تا کیم یالکزلق وحشتی انك یداری

سبیلا ازاله ایلیه بر نیچه عربك کیجه صحبتندن اولدی مهمانکه اقچه
وقوف بولدی یعنی اقچه سی نه یرده اولدوغنی بلدی الدی کتوردی ونفو
ایلدی ایرتسی عربی عریان و کریان دیدیلر حال ندر بو خسته اقچه کی اوغری
اوغرمی ایلتدی عرب بیدی لاوانته بدرقه ایلتدی **قطعه**

هرکز ایمن زمار نشستم تا بدانستم انچه خصلت اوست تا ابتدای
غایت ایچوندر زمان ده منذ کبی عربیده خصلت خوی معناسنه در
محصول بیت مرکز یلاندن امین اوتورمدم یعنی اندن امین وغافل
اولمدم اول وقتدن برو که بلدم انك خوینی وعادتنی حاصلی انك
خیانتنی بیلدن بری اندن امین وفراغت اوزره اولمادم دیمکدر
نشستم برینه نشینم کتورن فعل مضارع خطای فاحش ایلمش
زیرا بدانستم فعل ماضی در وهرکز دخی خط معناسنه ادادر وحظ
نو وماضیه مخصوصدر مضارعه استعمالی لحندر وجمیع نسخه لرنا
فعلیتله مستعملدر علی کل حال بویله یازنلر معنایه دقو فلری یوغمشن

زخم دندان دشمنی بترست که نماید بچشم مردم دوست زخم دندان
دشمن لامیه لردر ویا حرف حدت به تر بدتر معناسنه مخففدرکه
حرف رابط صفت نماید فعل مضارع به مبنی للمفعول معناسنه
کورینور دیمکدر با حرف صله چشم مردم لامیه نمایدك بچشم مفعول
غیر صریحیدر ودوست صریحی وفاعلی دشمنه راجع در تحتنده ضمیر
محصول بیت بر دشمنك زخم دندانندن بتردر که مردمك کوزینه دوست
کورینور زیرا اندن انسان البته حذر ایدر اما دشمن کاشخندن یعنی
عداوتنی اخفا ایلیندن دکمه دجله احترازایلمز زیرا قلبنده اضمار ایلدوکی

عداوته علمی واصلدکل معلوم اولدیکه بیتده مفضل علیه مار ومفضل
عدوی کاشخدر لیکن شراح مفضل علیه عدوی صریحی ومفضل دشمن غیر صریحی
طوتدیلر وضبط عنوی ایلدیلر بو ایکی بیت عربک بدرقه سنه منتسب
ذکر اولندی پس بنه بیر جوان دینه نک سوزینه کلدک اهل قافله یه
دیدی چه دانید ای یاران من که این جوان هم از جملهٔ دزدان باشد
وبه عیاری در میان ما تعبیه شده تا بوقت فرصت یاران را خبر کند
پس مصلحت آن می بینم که مر ورا خفته بگذاریم وبرانیم جوانان را تدبیر پیر
استوار آمد ومهابتی از مشت زن در دل گرفتند رخت بر داشتند
وجوانرا خفته بگذاشتند انگاه خبر یافت که آفتاب بر کتفش تافت
سر بر آورد وکاروانرا رفته دید بسی بگردید وره بجایی نبرد تشنه وبی نوا
روی بر خاک ودل بر هلاک نهاد ومیگفت باء حرف مصاحبت عیار
لغتده چوق کزیجی زکی وزیرک کمسه در وارسلانه عیار دیرلر صید
آرامینی چوق کزدیکیچون اما بونک کبی یرلرده چوق بیلور معناسنه در
دنا حرف مصدر در عیار عرفده معروف قدر دیو ایهام ایلمین عیارلق ایلمش
تعبیه تفعیل بابندن مصدر در برنسنه یی برنسنه یه سیکمک کبی بونده
مثلا برنسنه یه برنسنه نک قوقوسی سیکمک کبی بونده مراد دیمکدر
با حرف تعلیل به وقت فرصت با حرف ظرف واضافت لامیه در مر ورا
مر بونک کبی یرلرده رانک معناسنی تاکید ایدر خفته اویومش
بگذاریم فعل امر متکلم مع الغیر گذاریدندن ترکشایع لم ویا ایع وز و
برانیم سوره لم ویا سوره وز دیمکدر مهابتی مهابت خوف ویا
حرف وحدت نوعیته بر حرف استعلا کتف کاف عربک فتحی

وتانك

وتانک کسریله یغرن دیمکدر یعنی اوموزدن اشغا کورکه دیرلر تافت
فعل ماضی مفرد غائب قزدی دیمکدر لیکن آفتاب قزمز بلکه قزدردی
دیمکدر پس معنای لازمیسی ارقه سنی قزدردی دیمکدر سربرآورد
باشین قالدردی بسی بگردید چوق چکزندی یعنی اویودغی یرده
کزدی ودولاندی ره بجایی یا حرف وحدت یولی بر یره ایلتمدی
یعنی بر یول بولمدی نهاده های رسمی بونده حرف ترتیبدر قویوب
دیمکدر محصول ترکیب پیر دیدی نه بیلورسز ای بنم یولداشلرم
که بو جوان جمله دزداندن اوله ودعیارلقله بزم ارامزده بکیکمش اوله
تاکم فرصت وقتنده یولداشلرینه خبر ایلیه پس مصلحت انی کوردمکه
انی اویومش ترک ایدوب کیده وز جوانلره پیرک تدبیری محکم کلدی
مشت زندن بر نوع خوف کوکلرینه الدیلر یعنی اندن قورقدیلر
اسبابلرین قالدردیلر یعنی یوکلندیلر وبیچاره یی اویومش قودیلر
اول وقت خبردار اولدیکه کنش ارقه سن قزدردی باشین قالدردی
وکاروان کتمش کوردی اویودغی صحراده چوق چکزندی کزدی بر یره
یول بولمدی ایلده مدی یعنی هیچ بر یره کیده مدی وکیده جک یول
بولمدی صوسز وازقنه یوزینی خاکه وکوکلنی هلاکه قویوب سویلردی
یعنی یوزین یره قویوب هلاکنی مقرر بیلوب سویلردی یعنی بو عربی
بیتی اوقوردی بیت من ذا یحدثنی وزم العیس بالغریب سوی الغریب
سوی الغریب انیس من اسم استفهام محلا مرفوع مبتدا اسم
موصول در الذی معناسنه یحدثنی تفعیل بابندن فعل مضارع مفرد
مذکر غایب فاعلی تحتنده ذا یه راجع ضمیر ونون حرف وقایه ویا

ضمیر منصوب منفصل مفعولی وجملهٔ فعلیه نک اعرابدن محلی یوق صله سیدر
اسم موصولک دا اسم موصول صله سیله اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدادر
وجملهٔ اسمیه نک اعرابدن محلی یوق جمله مستانفه واو حرف حال و حرف قد
مضمردر ذم فعل ماضی مفرد مذکر غایب مبنی للمفعول ایکی معناسی وار بریسی
زماملندی یعنی باشنه یولار اورلدی بوله کتمک ایچون وبریسی یولدی
ایلری کتدی قایم مقام فاعل عیس عینک کسریله که جمع اعیسدر
صاریه مایل اق دوه لره دیرلر ما لیس معناسنه حرف تعیین للنفی
جار مع المجرور مقدم خبری وانیس موخر اسمی وسوی بونده سینک
کسری وواوک فتحیله غیر معنادر وتقدیر اظ فیتله منصوب در ما بعدی
مستثنا لفظا مجرور ومضاف الیه محصول بیت کیم اول کسه در
یعنی کیمدر اول کسه که بنمله مصاحبت ومکالمه ایدر یعنی بندن اکرنه
وحشتنی ازاله ایدوب بنی اکلین کیمدر حال بوکه دوه لرک یوله کتمک
ایچون باشنه یولار طاقلدی یعنی ایلری یوله کتدی دبن بیچاره
تنها قالدم پس غریبک غریبدن غیری انیس ومونسی یوق یعنی غریبک
اکلنجه سی کنه غریبدر بیت درشتی کند با غریبان کسی که نابوده
باشد بغربت بسی درست دالک ورانک ضمهلریله شینک
سکونیله اری دیمکدر یومشق مقابله سی عربجه خشن دیرلر خانک
وشینک کسریله یا حرف صله کسی یا حرف وحدت که حرف رابط
صفت نابوده باشد اولمامش اوله دیمکدر بغربت با حرف ظرف بسی
یای اصلیه ایله چوق دیمکدر بسیار معناسنه محصول بیت غریبلره
برکمسنه خشونت اوتوره وناسزا التقا ایدر یعنی غلظت وبوغنلق ایدر

کم غربتم

غربتم چوق اولمامش اوله یعنی غریبلق چکمین غریبلره جور وجفا ایدر
بوخسه جهاندیده ایلمز او درین سخن بود که پادشاه زاده در پی صیدی
ز لشکریان دور افتاده بود وبالای سرش ایستاده این سخن بشنید
ودر هیاتش نظر کرد صورت ظاهرش پاکیزه دید وحالتش پریشان
پرسیدش که از کجایی که بدین جایگه چه گونه افتادی برخی از آن چه
برسرش گذشته بود اعادت کرد ملک زاده را برا ورحم آمد
خلعت ونعمت داد ومعتمدی همراه او کرد تا بشهر خویش باز آمد
او درین سخن ضمیر مشت زنه راجعدر که حرف بیان پادشاه زاده
یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل پی صید لامیه صیدک
اردنجه دیمکدر لشکری یا حرف نسبت والف ونون ادات جمع
بالای سر لامیه باشی ووستندر دیمکدر بالا بونک کبی یرلرده او
معناسنه در ایستاده طورمش یعنی قایم اولمش هیات بونده
شکل معناسنه در پاکیزه پاک معناسنه در جایگه جایگاهدن مخففدر
محل ومکان معناسنه در برخی بعضی دیمکدر گذشته بود کچمش ایدی
یعنی یاشندن آشنانی اعادت افعال بابندن مصدر در وتا
اسلوب عجم اوزره مطول یازیلور معتمد اسم مفعول در افتعال
بابندن اعتقاد اولنان کمسنه یه دیرلر تا حرف تعلیل یا حرف
وحدت با حرف صله شهر خویش لامیه محصول ترکیب مشت زن
بو سوزده ایدی یعنی مذکور بیتی اوقومش ایدی که بر پادشاه زاده
بر صیدک اردنجه لشکرلرندن یعنی سپاهی لرندن ایراق
دوشمش ایدی وباشی اوزره طورمش ایدی بو وقوعی سوزه یعنی

بيتي ايشتدي وشكل وصورتنه نظر ايلدي صورت ظاهريني پاليزه
كوردي اما حالني پريشان كوردي صوردي كه نه يردن سين و
بو مقامه نوجهله دوشدك مشت زن داخي بر مقدار اول نسنه دن
كه باشندن كچمش ايدي يعني سركذشتني اكا اعادت ايلدي
يعني تقرير ايلدي ملك زاده نك بو كلره رحمي كلدي يعني بيچاره يه
اسركدي خلعت ونعمت ويردي بر معتمد كمسنه اكا بولداش
ايلدي تا بيم كلندي شهرينه كيروكلدي پدر شش بديدن او شادمان
شد وبر سلامت حالش شكر كفت شبانكه ازانچه بر سر او رفته بود
از حالت كشتي وجور ملاح در دستاييان وغدر كاروانيان با پدر
همكفت ديدن مصدرك مفعولنه اضافتيدر وسلامت
حال فاعلنه شبانكه كيجه سي يعني كلدوكي كونك كيجه سي اول نسنه دن
ور دستاييلردن وكاروان غدرندن يعني ترك وفاسندن
با باسنه سويلدي پدر كفت اي پسر نكفتمت در وقت رفتن كه
تهي دستانرا دست دليري بسته است وپنجه شير شكسته نه
كفتمت استفهام انكاريدر ديدي ديمكدر صفر اليد معناسنه
الف ونون ادات جمعدر را ادات دفت رفتن ظرفك
مصدره اضافتيدر كه ظرف رابط مقول وقولدر تهي دست
وصف تركيبيدر الى بوش ديمكدر صفر اليد معناسنه الف
ونون ادات جمعدر را ادات تخصيص دست دليري سانيه
پنجه شيرين بويله در محصول تركيب بابا سي جوابنك تقريري
انيشيد نچه ديدي بن سكا ديمدمي كتمك وقتنده اي اوغل

الى بوش

الى بوشلك يعني مفلسلك بها درلقلري الى باغلودر دا ارسلانلق
پنجه سي صنقدر حاصلي تهي دستلر وجهله ومر يرده عاجز وزبوندر
بيت چه خوش كفت آن تهي دست سلحشور جوي زر بهتر از
پنجاه من زور تهي دست سلحشور ايكي وصف تركيبدن مركب
اضافت بيانيه در سلح سلاحدن مخففدر ضرورت وزن ايچون
شور بونده قرشدرمق معناسنه در يعني آلات حربك كاه برسي
اله الوب اوينا در وكاه بريني جوي يا حرف وحدت تقديري
مقدار جودر زر بونده التون واقچه يه يا زر زيرا اقچه يه ده زر ديرلر
پنجاه من اضافتسز من اصلنده تشديد نونله در ضرورت وزن ايچوندر
تخفيف قلندي بتمن ديمكدر زور بونده قوت معناسنه در
محصول بيت نه كوزل سويلدي اول الى بوش يعني مفلس سلحشور
ديديكه مصراع ثاني دركه برار يه جه زر يكرمدر اللي بطمن قوتدن حاصلي
اللي بتمن جه اغر نسنه قالدرمقدن وياي چكمكدن يكدر ديمكدر حاصلي
زر له اولان مصلحت زور له اولماز پسر كفت اي پدر هر آينه
نا رنج نبري كنج بر نكيري وتا جان در خطر ننهي بر دشمن ظفر نيابي وتا دانه
پريشان نكني خرمن برنداري نبيني كه باندك مايه رنجي كه بردم چه
مايه كنج آوردم وبه نيشي كه خوردم چه مايه نوش حاصل كردم باندك
باء حرف سبب مايه سرمايه ومقدار معناسنه در رنجي يا حرف وحدت
نيش آرينك وچيانك وغيريلرك صوقدوغي اكنيه ديرلر نيش
بونده آري صوقندوغي معناسنه در دين غير مسموع بر تازه ادا
بيوريلشدر محصول تركيب پسر ديدي اي پدر مادامكه رنج والم چكمه سين

کیج قالدرمز سین یعنی حاصل ایدرمز سین دما دامکه جانک خوف وخطره
قومیه سین دشمن اوزره طغرلمز سین ظفر بولمز سین دما دامکه دانه یعنی
تخم پریشان ایدوب صاچمیه سین خرمن قالدرمز سین یعنی حاصل ایدرمز سن
کورممیسن ازاجق مایه رنج سبیله که ایلدم یعنی چکدم نه مایه گنج
کتوردم و برنیش ایله که ایدم نه مقدار نوش حاصل ایلدم مایه نا
بعدینه اضافت ایدلدیلمز ایمش بیت گرچه بیرون ز رزق نتوان خورد
در طلب کاهلی نشاید کرد نتوان خورد یمک اولمز خورد بونده
مصدر معناسنه در وضمه یه مایل فتحه ایله قونور بونک کبی یرلرده عدم
امکان معناسنی ویرنه دخل ایلین عدم وقوفندندر کاف عربیه وفتح
هایله سست دآویا دیمکدر و با حرف مصدر نشاید فعل نفی استقبال
مفرد غایب لایق دکلدر دیمکدر کرد بونده کردن معناسنه در محصول
بیت گرچه رزقدن طشره یمک اولمز یعنی بر رزق که مقدر
اولمامش اوله انی یمک ممکن دکل لیکن زیاده طلبده اهمال و
تکاسل ایلمک لایق دکل البته تحصیلنده دست وپا اورمق کرک
تک طورمق کرک بیت غواص اگر اندیشه کند کام نهنگ
هرگز نکند در گرانمایه بچنگ غواص مبالغه ایله اسم فاعلدر صوییه
طالغج دیمکدر اندیشه بونده فکر معناسنه در کام کاف عربیه بونده
چکه معناسنه در نهنگ کاف عجمیه تمساح دیمکدر که نیل
دکزنده چوق اولور معلوم اوله که نون ساکندن صکره طرفده
واقع اولان کاف عجمیدر فالحفظ درگرانمایه بیانیه در گرانمایه
کاف عجمک کسریله اغر بهالی دیمکدر بچنگ بونده اوج معناسنه در

محصول

محصول بیت غواص اگر نهنگک چکه سنی فکر ایدرسه یعنی انجو ایچون
طالدقده بنی نهنگ قاپار یودار دیو فکر ایدرسه هرگز اغر بهالی انجویی
اوچنه کتورمز یعنی تمساح قورقوسندن دریایه طالمز که الینه
انجو کتوره ضرب مثلدر ومن سرچه دن قورقان طاری اکمز
دیرلر حکمت آسیا سنگ زیرین متحرک نیست لاجرم
تحمل بار گرانی میکند آسیاسنگ دکرمن طاشی زیرینه
اضافت بیانیه یا ونون ادات جمعدر نسبتدر لاجرم محاله
ولاشبهه دیمکدر لاجرم بونده سبب معناسنه در دخی
بویله دیمنک سببی ندر بارگران بیانیه اغر یوک دیمکدر
تحملک بوکه اضافتی مصدرک مفعولنه در محصول ترکیب
دکرمنک الت طاشی متحرک دکلدر پس شبهه یوقکه اغر
یوکه تحمل ایدر که اوست طاشی در قطعه چه خورد شیر شرزه
در بن غار باز افتاده را چه قوت بود چه خورد استفهام انکاریدر
شیر شرزه بیانیه غضبدن دیش صردان حیوانک صفتیدر
بر تحلیل صفتلرندندر بن غار لامیه در مغاره دیبی دیمکدر
باز افتاده بیانیه ورا ادات تخصیص چه قوت بود استفهام
انکاریدر محصول بیت مغاره دبنده شیر شرزه نه یر
یعنی غاردن چقوب صید ایلمیجک غارده آجلقدن
اولور علی کل حال معاش ایچون حرکت لازمدر ودوشمش طوغان
طوغانکده ازغی نه اولور یعنی قرضدن ویا یرلکدن دوشکون
طوغانک نه رزقی و آزغی نه اولور یعنی یرده آزایدوب شکار

طور ایلمیجه طور دوعی یرده اکا قوت بولنماز بهر حال قرین طوپرمغه
حرکت ضروریدر گر تو در خانه صید خواهی کرد دست و پایت
چو عنکبوت بود کرد بونده کردن معناسنه در عنکبوت عربیدر
اورمجک معناسنه در محصول بیت خطاب عام طریقیله بویورر
اگر سن حرکت ایلمیوب خانه ده صید وشکار ایلمک استرسک
الک و ایاغک عنکبوت کبی بر یره مقید اولوب برمکس مقداری
نسنه ایله قناعت ایلمک گرکسن یعنی قوت ولا یموت اختیار
ایدوب توکل وقناعت ایلمک گرک بدر گفتای پسر درین
نوبت فلک ترا یاوری کرد واقبال رهبری تا کلت از خارخارت
از پای بدر آمد وصاحب دولتی بتو رسید وبر تو بخشید و ترحم
کرد وکسر حال ترا بتفقدی جبر کرد وچنین اتفاق نادر افتد و
بر نادر حکم نتوان کرد باور واوک فتحیله یولداش ومعاون و یا
حرف مصدر معاونت دیمکدر اقبال بونده دولت در رهبر
وصف ترکیبی در قولاغوز دیمکدر ویا حرف مصدر قولاغوزلق
دیمکدر خارخارت از پای تقدیری خارخارت از پایت در بوادیده
اضطراب ومشقتدن خلاص اولمق معناسنی ویرر حاصلی
نقر وفلاکت وذلت غربتدن قورتلدک کسر حال مصدرک مفعولنه
اضافتیدر وترا به لامیه در را ادات تخصیص یا حرف مصاحبت
تفقد تفعل بابندن مصدر در تیمار اتمق معناسنه بونده بوکلمق
معناسنه ویا حرف تنکیر جبر لغتده برفانق نسنه یی شکلمکدر
وسیکه جبره دیرلر بونده فقردن غنا ویرمک معناسنه در افتد

بونوع واقع اولور معناسنه در محصول ترکیب جوان باباسی
مذکور احوال واقوالی بیان ایلدکدن صکره باباسی دیدی ای اوغل بو
نوبتده فلک سکا معاونت ونصرت ایلدی ودولت و
اقبال قولاغوزلق تا کم کلک دلکندن ودیکن ایاغکدن چقدی و
سکا برصاحب دولت یرشدی وسکا ترحم ایلدی وسنک حالک
صنغنی تفقد ایله جبر ایلدی یعنی مکسور وپریشان حالکی یوقلیوب
اصلاح ایلدی وبونک کبی اتفاق نادر واقع اولور ونادره حکم
ایلمک اولماز زیرا النادر کالمعدوم در بیت صیاد نه هر بار شغالی
ببرد افتد که یکی روز پلنکش بدرد صیاد مبالغه ایله اسم فاعلدر
اوجی نه حرف نفی معناده برد فعلنه مقید در بار بونده کره معناسنه در
شغال شینک فتحیله فارسیدر چقاله دیرلر پس شغال دلکو وفاره
چقاله دیرلردن دلکولک ایلمشدر یا حرف وحدت ویا تنکیر برد
فعل مضارع مفرد غایب بای اولی ضمه ایله قید ایلین وسنابلق
ایلمش برد بونده آلور واولار معناسنه در یعنی طوتار پس صیاد
هر وقت صیدیندن خانه سنه برچقال ایلتمزی قیاس ایله
سویلمش برد برینه گیر دیمازان قافیه ارادن کتورمش افتد
بونده واقع اولور معناسنه در یکی بونده بیک معناسنه در
بدرد برینه بخورد یازنلر تکلفه دوشمشلر محصول بیت صیاد
هر کره چقال الماز یعنی اولماز حاصلی هر کره که آوه وار شکار الماز
بلکه واقع اولورکه برکون آنی قپلان یرتار یعنی ترنجی حیوانک
بریسی برکون انی پاره لر تمثیل چنانکه یکی از ملوک پارس نکین

کران مایه در انکشتری داشت بازی بحکم تفرج با تنی چند از خاصان
بمصلای شیراز بیرون رفت و فرمود تا انکشتری را بر گنبد
عضد نصب کردند تا هر که تیر از حلقهٔ انکشتری بگذراند خاتم
او را باشد. اتفاق چهار صد حکم انداز که در خدمت او بودند
بیند اختند جمله خطا کردند. مگر کودکی بر بام رباط بازیچه از
هر طرف تیر انداختی باد صبا تیر او را از حلقهٔ انکشتری بگذرانید
انکشتری را به وی ارزانی داشتند. و نعمت بی قیاس دادندش
پسر بعد از این تیر و کمان را بسوخت. گفتند چرا چنین کردی گفت
تا رونق اولین برجای بماند. حضرت شیخ بو حکایه یه تمثیل طریقیله
ایراد ایلمش. نکین نونک و کاف عجمینک کسریله یوزک قاشنه
دیرلر. انکشتری همزه نک فتحی و کاف عجمینک ضمیله یوزکه
بازی برکره بحکم تفرج طریقیله. با حرف صله مصلای شیرا[ز]
لامیه در مصلای شیرازک مشهور سیرانکاهی در نتکه خواجه
حافظ بیورر بیت بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت
کنار آب رکناباد و گلگشت مصلا را. تا حرف تعلیل کنند
عضد لامیه مراد عضد الدوله در که خلفای عباسیه دن برینک
وزیری ایمش که شیرازده متوفی اولمش. یعنی گنبددن مراد
تربه سیدر. نصب کردند دیکدیلر دیمکدر. تا حرف تعلیل حلقه
حانک و لامک فتحه لریله انسانک تعبیرینه و انسانک سکون لامیله در
انکشتری یه اضافت لامیه در حکم انداز وصف ترکیبی در تسول کسنه یه
دیرلر که دعوی ایلدوکی یره اوقی اوره. البته که حرف رابط صفت

خدمت

خدمت او لامیه و ضمیر ملک پارسه راجعدر. مکر ادات استثنادر الا معناسنه
کودک اوغلانجق. و یا حرف وحدت که حرف رابط صفت بام دام اوستی
و رباط رانک کسریله کاروان سرای و اضافت لامیه در. معلوم اوله
که عربستان و عجمستانک دلرینک اوستی مسطح اولور. یعنی دوستلری
دزدر اکا بنائر بر بام رباط بیورمشدر. بازیچه با حرف مصاحبت
و بازی بای اصلیه ایله اویونه دیرلر. و چه فتحیله ادات تصغیردر
اویونجغله یعنی خشر لغله بازنجا اولینه که حرفنی یازوب و بام رباط
اولینه یازمینلر معنای نشتنقیمدن بی بهره ایمشلر. و اکثی پرده بیله
یازنده کذلک انداختی با حرف حکایه بعض نسخه ده می انداخت
واقعدر نال بردر. باد صبا بیانیه. صبا قیدی اتفاقی واقع اولمش
بکذرانید فعل ماضی مفرد غایب. و الف و نون ادات تعدیه در
بکذردی دیمکدر. فاعلی باد در بوی با حرف صله و وی ضمیر غایب کودکه
راجعدر. ارزانی یای اصلیه ایله لایق دیمکدر. داشتند طوتدیلر
دیمکدر. یعنی لایق کوردیلر. دادند فعل ماضی جمع غایب و شین ضمیر کودکه
راجعدر. رونق بونده اعتبار معناسنه در. محصول ترکیب
مشت زنه باباسی تمثیل طریقیله دیرای پسر بوسنک مشتق قصهک
نادر و اتفاقی برقصه در. شویله که پارس پادشاهلرندن برینک
یوزکنده اغر قیمتلی قاشی وار ایدی. برکره تفرج طریقیله خاصلرندن بر
قاچ کمسنه ایله شیرازک مصلاسنه طشره کتدی و بیوردی که
یوزکی عضد الدوله نک تربه سی اوزرینه دیکدیلر. تا هر کیم که اوقنی
یوزکک حلقه سندن کچوررسه خاتم یعنی یوزک انکدر. اتفاقا

دورت یوز حکم انداز پهلوان که پادشاهک خدمتنده ایدیلر جمله
خطا ایلدیلر هیچ بریسی اصابت ایلمدی الا بر اوغلانجق که کاروان
سرای طامی اوزره اوینوغله برجانبدن اوق آتاردی تنکری اوغلنجغک
عادتیدر باد صبا آنک اوقنی یوزکک حلقه‌سندن کچوردی
یوزکی اکا ویرمکه لایق کوردیلر و آخی بی قیاس نعمت ویردیلر
کودک بوندن اوقنی یاینی آتشه یقدی دیدیلر که نیچون بویله ایلدک
دیدیکه تا اولکی اعتبار برنوع قالسون معلوم درکه بیر عاقل ایمش که
بو تدبیری ایلمشدر تا باسی جوانه دیرکه ای اوغل سنک حالکده بویله بر
اتفاقی قصه درشمدن کیرو داخی بیانه کتمه که هر زمان دمبریده بر پادشاه
زاده موجود اولمازکه سکا رعایت ایدوب بویله اوکا ارسال ایلیه **قطعه**
گه بود کز حکیم روشن رای برنیاید درست تدبیری حکیم روشن رای بتانی
روشن رای وصف ترکیبی در روشن فکرلی دیمکدر حاصلی پاک فکرلی
دیمکدر بر نیاید کلمز یعنی حاصل اولماز دیمکدر درست بونده صاغ وسالم
دیمکدر یعنی نقصاندن وخطادن مصون تدبیری یا حرف وحدت
محصول بیت گاه دافع اولورکه حکیم پاک تدبیر وپاک رایدن بر درست
تدبیر چیقماز یعنی تدبیرینه سهو وخطا واقع اولور گاه باشد که کودکی
نادانی به غلط برهدف زند تیری کودکی یا حرف وحدت یا حرف
مصاحبت غلط بونوع سهو معناسنه در هدف ودالک فتحه‌سیله
اوق نشانه دیرلر تیری یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر محصول بیت
گاه واقع اولورکه برنادان اوغلانجق یعنی استاده مقارن اولمقسزن وتعلیم
ایلمکسزن سهو وخطا ایله نشانه اوق اورر دیمکدر که بونک کبیلر اکفاکی

ونادر در خبر اعتبار ده دکلدر **حکایت** درویشی را دیدم در
غاری نشسته بود ودر بروی خود ازجهان بسته وملوک وسلاطین را
درچشم همت وشوکت نمانده غار مغاره ویا حرف وحدت در بروی خود
تقدیری و در اختلاط با خلقی بروی خود بسته محصول ترکیب بر درویشی
کوردم بر مغاره ده اوتورمش وخی خلقله اختلاط قپوسنی تمام جهاندن
کندی یوزینه باغلمش یعنی هیچ برکمسه ایله اهل دنیادن الفت ایلمزدی
وپادشاهلرک وبکلرک آنک همتی کوزنده شوکت وعظمتی قالمامشدی
حاصلی اهل دنیانک نظرنده هیچ اعتباری یوق ایدی **قطعه**
هرکه برخود در سؤال کشود تا بمیرد نیازمند بود در سؤال بیانیه
تا حرف انتها نیازمند محتاج دیمکدر محصول بیت هرکمسه که
کندی اوزرینه دیلنجیلک قپوسنی اچدی یعنی کدالغی عادت وخوی
ایندی اولنجه اولکمسه محتاج ونیازمند اولور حاصلی احتیاجدن
خلاص بولماز آز بگذار وپادشاهی کن گردن بی طمع بلند بود
آز الف ممدوده ایله حرص معناسنه در بگذار فعل امر مفرد مخاطبدر
ترک ایله دیمکدر گردن بی طمع بیانیه بلند باده فتحه وضمه جایزدر
محصول بیت خطاب عام طریقیله سوزر حرصی ترک ایله وپادشاه
پادشاهلق ایله یعنی دنیا بلاسندن آزاده وسالم اول زیرا طمعسز
بیون بلند اولور یعنی احتیاج ایچون کمسنه یه تواضع ایدوب
سر فرو ایلمز زیرا بی نیاز دایما سرفراز در یکی از ملوک آن طرف اشارت
کرد که توقع بکرم اخلاق عزیزان آنست که با نان ونمک با ما موافقت
کنند شیخ رضا داد که اجابت دعوت سنت است

دیگر روز ملک بعذر خدمتش رفت عابد برخاست وملک را در کنار
گرفت وتلطف کرد چون ملک غایب شد یکی از اصحاب شیخ را پرسید
که چندین ملاطفه با پادشاه خلاف عادت بود درین چه حکمت است
گفت نشنیده که گفته اند محصول ترکیب ول طرف پادشاهلردن
بریسی اشارت ایلدی که عزیزلرک اخلاقی کرمندن مرحوادلرکه نان و
نمک ده بزمله موافقت ایلیه لر شیخ رضا ویردی که اجابت دعوت
سنتدر دیو برکون داخی شیخک خدمتی عذری سبیله پادشاه
یانته واردی عابد قالقدی و پادشاهی قوجدی وتلطف ورفق ایلدی
چونکه پادشاه شیخک یانندن کتدی اصحابدن بری شیخه سؤال
ایلدی که پادشاهه بوقدر ملاطفت خلاف عادتکوز ایدی بونده حکمت
ندر شیخ دیدی ایشتمدکمی که دیمشلردر **بیت** هرکه را بر سماط بنشستی
واجب آمد بخدمتش برخاست هرکرا یا ادات تخصیص بنشستی فعل
ماضی مفرد مخاطب اوتوردک دیمکدر با حرف صله خدمتش شین
ضمیر هرکه ده کی که یه راجعدر برخاست بونده مصدر معناسنه در
محصول بیت هرکمسه نک که سماطنده وسفره سنده اوتوردک
یعنی نان ونمکینی ییدک واجب کلور خدمتنه قالقمق زیرا اوستکده حقی
ثابت اولمش اولور **مثنوی** کوش نتواند که همه عمر وی نشنود آواز دف و
چنگ ونی عمروی لامیه در دی دادکن فتحیله ضمیر غایبدر کوشه
راجع نشنود فعل نفی مستقبل مفرد غایب ایشتمیه دیمکدر آواز
دف لامیه محصول بیت دلاق قادر دکلدر کندینک تمام عمرنده دف وچنک
ونینک آوازینی ایشتمیه یعنی آلات لهوک آوازلرینی قولاق ایشتمک

ایله

ایله هیچ نقصان کلمز دیده شکیبد ز تماشای باغ بی گل ونسرین بسر آرد دماغ
شکیبد فعل مضارع مفرد غایب صبر ایدر دیمکدر تماشای باغ مصدر
مفعولنه اضافتیدر نسرین ونسترین ونسترون ونسترن دال ایله
رومی کل ناصری دیدکلری چچکدر قوقوسی خوب اولور بسر آرد کچنور وعمر
کچورر دماغ فاعلیدر دماغدن مراد مشامدر محصول بیت کوز باغ
وراغ تماشاسندن صبر ایدر یعنی باغ وصحرا تماشاسنی ایلمسه صبر ایدر
ونقصانی کورمز مشام ودماغ کل وسنبل ونسرین قوقلمسه عمری کچنور
وغایته ایله درویش قصورلر کچورر بسر آرد بربنه بسر آید یازان عذری یازمش
کر نبود بالش آکنده پر خواب توان کرد حجر زیر سر بالش لامک
کسریله وبالین کذلک یاصدغه دیرلر آکنده الف ممدوده وکاف
عجمک فتحیله اسم مفعولدر آکندن برنسنه برنسنه یه دیقمق مثلا
یصدغه ودوشکه یوک دیقمق کبی آکنده دقلمش دیمکدر پر بای
عجمیله بونده مراد قوش تویکیدر توان کرد ایلمک اولور دیمکدر یعنی
ممکن وقابلدر پس امکانه ایلنه دخل ایلین بی تقریب تعصب ایلمش حجر
مبتدا زیر سر خبری وجمله اسمیه حال واقع اولمش محصول بیت
اکر قوش تویکیله دقلمش طولمش یصدق اولمزسه که اکابرک دوشکلری
ویصدقلری بویله اولور که رومده اکا بویله دیرلر اویقوا ویومق اولور
باش التنده طاش اولدوغی حالده یعنی طاش یصدنوب اویقوا ویومق
اولور حاصلی یصدق ودوشکسز اویقوا ویومق ممکندر مصراع اولک
معناسنی اکر قوش قنادیله طولمش یصدق اولمیه دین برک معنالرینی
احاطه ایلمدوکندن غیری بویله ایله اولور بلمز ایمش درنبود دل بخوابه تین

دست توان کرد در اغوش خویش ، ور نه معروف دلبر نمیخوابه بیانه مخوابه
دوشکدشه دیرلر یعنی بر دوشکده بیله یاتان کشیه بر کیمسه ایسه اککدن د
وشیدن ، بیش بونده قت معناسنه در ، یعنی بونده اوک معناسنه
اولوب ، اکر بر دوشکده اوکنده بیله یاتور دلبر اولمیه دن دلبری جرکین
یاتورمش ، دست مپسند اتوان کردخبری فادر در ایلمک در اغوش کرد
فعلنه متعلقدر ، زیرا در اغوش کردن قوجمقدر ، بونده کرد مصدر معنا
معناسنه در خویشه اضافت مصدرک مفعولنه اضافتیدر ، محصول
بیت ، اکر همبستر دلبر قنلدع اولمز ایسه یعنی سنکله بر دوشکده یاتور
یاتکده دلبر اولمزسه ال کندیی قوجمغه قادر در ، یعنی الک سنی قوجمق
در اغوش ایلمکه قادر در ، حاصلی سن سنی قوجمق ممکندر ، بونده
توان ممکن معناسنه در ، مصراع ثانینک تورکجه معناسنی ال انتمک
اولور ، کندی قوجمغکده دن ترزیق معنا قوجمقدع عجب هنری وار ،
والینی کندی قوجاغنه ایلمک ممکندر ، یعنی الینی قوجب یاتمق دن
اثر بکه کتمش عفی الله عنهما ، ودن شکم بی هنر بیج صدیار که بسازد بهیج
معلوم اوله که بیج بیج عبارتی اطنه اذ ندر که هم مقام مدحده
و هم مقام ذمده مستعملدر ، بونده مذموم معناسنه در ، مدح
معناسنی متضمن بیج بیج بوستانک بو بیتنده ، متضمن
بدو کفت کای دلبر بیج بیج ، زیغما جه اورده کفت بیج ، و ذمی یکی
بو بیتدر **بیت** ندیدم چنین بیج بیج کس ، تکن هیچ رحمت کی بیج بیج
شکم بی هنر بیج بیج بیانیه لردر ، بسازد فعل مضارع مفرد غایب در
سازندن قناعت و موافقت معنالرنه مستعملدر ، محصول بیت

واما

واما بو منزیر مذموم شکم صبری یوقدر که هیچله قانع اوله البته الحنه
برنسنه کیرمک کرک ، زیرا بدنک قیامی اکل و شرب ایله در انسز اولمز
البته ، مصراع اولک معناسنی ترکجه ده لاشق بغرسقلر والمراد الامعاء
دن غریب بیانه کتمش و نامعقول برلره دو لاشمش مسکین بسازد
ساختن دن اشتقاق اندنلر عجب نا سازلق ایلمشلر ، مصراع ثانینک
تحقیقنده فالمعنی بالترکی دوزبلمز
هیچ ایله دن هیچ نسنه یه
ناملت دکل المش ، تمت
والله اعلم الصواب ،
والیه یرجع المآب ،
تحریراً فی اوایل شهر شعبان
المعظم فی
احدی
وخمسین
والف
م

باب چهارمدر فوايد خاموشی

یکی راازدوستان کفتم امتناع سخن کفتنم بعلت آن اختیار افتاده است
که در غالب اوقات در سخن نیک وبد اتفاق افتد و دیدهٔ دشمنان جز بر بدی نمی اید
کفت ای برادر دشمن آن به که نیکی نبیند. امتناع سخن کفتنم مصدرک مفعولنه
اضافتی در. کفتن مصدر ر دیمیم متکلمه مضاف وسخن مقدم مفعولی ومجموعی مضاف
علیه واقعدر. باحرف مصاحبت وعلت سبب معناسنه در. آنه اضافت
لامیه. بااختیاره متعلقدر. امتناع مبتدا وافتاده است خبری وجملهٔ اسمیه
مقول کفتمدر که حرف بیان علت غالب اکثر دیمکدر. واوقاته اضافت لامیه در
افتد واقع اولور دیمکدر. واو حرف حال دیدهٔ دشمنان لامیه برحرف استعلا
بدیراماز نمی آید فعل نفی استقبال لغتده کلمز دیمکدر. اما مراد دوشمز دیمکدر کفت
مذکور دوست دیدی آن به که اول یکدر که نیکی با حرف مصدر نبیند فعل نفی
استقبال مفرد غایب دعا علیه در ایلک کورمیه دیمکدر. محصول ترکیب
حضرت شیخ بیورر دوستلردن برینه دیدم سوز سویلمکه ابا ایلدوکم یعنی واقعا
سوز سویلمیوب خاموش اولدوغم اول سبب ایله اختیار واقع اولمشدر که
اکثر اوقاتده اتفاق سوزده ایی ویراماز واقع اولور حال بوکه دوشمنلرک
کوزی بر براغردن غیریه دوشمز دیدی. اول دوست ای برادر دشمن اول یکدر که
ایلک کورمیه **بیت** هنر بچشم عداوت بزرکتر عیبست. کلستست سعدی
درچشم دشمنان خارست. هنر معروفدر که عربجه منقبت دیرلر میمک وقافک
و بانک فتحه لریله حاصلی عیبک مقابلی در. با حرف صله چشم عداوت بیانیه در مجاز
هنر مبتدا بزرکتر مبتدای ثانی. تر ادات تفضیلدر اولورق دیمکدر جز
مبتدای ثانی وثانی خبریله خبر اول وجملهٔ اسمیه مستانفه در. کلست مقدم جز وسعدی

موقوف مبتدا چشم دشمنان لامیه وخارظرفك فاعلی در محصول بیت عداوت
کوزینه هنر اولورلق عیبدر یعنی عدو کوزیله بقنه هنر اولو عیب کورینور سعدی
حضرتلری کلدر اما دشمنلرك کوزینه دیکندر یعنی عداوت کوزیله بقنك کوزینه
دیکندر بیت واخو العداوة لا تمر بصالح الا ویلمزه بکذاب اشر واو حرف ابتدا
واخ قرداشدر عداوته اضافتی لامیه در مجاز امراد صاحب عداوتدر د
لازمی لا تمر فعل نفی استقبال مفرد مذکر غائبدر نصر بابنك مضاعفندن
کچمز دیمکدر بصالح لا تمر به متعلقدر تقدیری برجل صالح در موصوف ضرورت
وزن ایچون ترك اولندی اخ مبتدا وجمله فعلیه خبری وجمله اسمیه مستانفه
الا حرف استثنا واو حرف حال یلمزه فاعلی تحتنده اخه راجع ضمیر د
مفعولی صالحه راجع ضمیر منصوب متصل لمز لامك فتحی ومیمك سکونیله اصلنده
کوزله اشارت دیرلر صکره دیلله طعن ودخل معناسنه استعمال ایلدیلر بکذاب
یلمزه یه متعلق اشر همزه نك فتحی وشینك کسریله صفت مشبهه در علم بابندن
اشر همزه نك وشینك فتحه لریله مصدریدر محصول بیت عداوت قرداشی
یعنی صاحبی برصالح کمسنه دن مرور ایلمز الا اکا طعن وتشنیع ایدر کذاب واشر لیه
یعنی کذاب ومتکبر ومغرور در دیو صالحه کوزدکی بیوده طعن ایدر حاصلی بر
برصالح کمسنه یه عداوت وبغضی اوله یانندن کچدکجه اکا سوز آتار کهرا ایدر وجود
وخو دیسندر دبوندن غیری بیت نور گیتی فروز چشمه هور زشت باشد
بچشم موشك کور نور گیتی فروز بیانیه در گیتی فروز وصف ترکیبی در عالم
یاکلندریجی یعنی روشن ومنور ایدیجی دیمکدر چشمه حور ع اضافت لامیه در
وچشمه حور بیانیه هور هاء هوز ایله آفتاب معناسنه در باشد ادات زمانیه
است معناسنه با حرف صله چشم موشك لامیه کوره اضافت بیانیه در محصول بیت

کنش

کنش چشمه سنك عالم یاکلندریجی نوری یعنی آفتابك ضیاسی چکندر
موشك وکورك یعنی یراسانك کوزینه یعنی یراسه جلبنی کنش کورمز اول
جهتدن کوزینه چرکین کورینور دیو بیورمش بعض نسخه ده زشت باشد
برینه در نیاید واقعدر یعنی کوزینه کیرمز حاصلی عینه الماز دیمکدر بو نسخه
بو مقامه اولکیدن انسبدر زیرا خفاش کنشی کورمکله کوزینه
چرکین کورنمك لازم کلمز گیتی فروز وصف ترکیبی اعتبار ایلمك شبپره چشم
اولمقدن کلور وفروزی افروختن دن اخذ ایلمك بصیرتسزلکدن کلور وهنوز
برینه خور یازمق توافقدن عدم اطلاعندندر حکایت
بازرکانی را هزار دینار خسارت افتاد پسر خویش را گفت نباید که این سخن را با کسی
در میان نهی گفت ای پدر فرمان تراست نکویم ولیکن مرا بر فایده این مطلع
کردان که مصلحت در نهان داشتن چیست گفت تا مصیبت دو نشود یکی نقصان
مایه ودیکر شماتت همسایه بازرکانی یا حرف وحدت و را ادات تخصیص
خسارت زیان افتاد واقع اولدی دیمکدر نباید فعل نفی مستقبل مفرد غایب
کرکمز دیمکدر که حرف بیان این سخن را را ادات مفعول باکسی با حرف مصاحبت
ویا حرف وحدت در حرف صله میان اورته دار آنهی فعل مضارع مفرد مخاطب
قویاسین یعنی اورتایه کتوروب سویلیه سین تراست را ادات تخصیص و بن
وتا ادات جر سنکدر دیمکدر فایده این لامیه کردان فعل امر مفرد مخاطبدر
کردانیدن صیرورت معناسنه ایله دیمکدر یعنی بنی مطلع ایله دیمکدر
که بیان تا حرف تعلیل مایه سرمایه معناسنه در شماتت عدونك بلاسنه
سونمکدر همسایه یه اضافت لامیه در محصول ترکیب بر بازرکانك بیك
التون خسارتی واقع اولدی اوغلنه دیدیکم اولمیا که بوسوزی یعنی زیان مصاحبتنی

برکمسه ایله ادرتایه قویاسین یعنی آرایه کتوردسن وسویلشه سین لیسر دیدی
ای پدر فرمان سنکدر اما بنی بوفایده یه واقف ومطلع ایله که بوسوزی دیوتری
کرلی طوتمغه مصلحت ندر پدر دیدی تا نم مصیبت ایکی اولمیه بر سرمایه نقصانی دیکری
عدونک سوینوب کولمه سی یعنی ایشیدوب دشمنلر حظ ایلمسونلر **بیت**
مگوانده خویش با دشمنان ۰ که لاحول گویند شادی کنان ۰ مگوی فعل نهی مفرد
مخاطب گویندن سویلمه دیمکدر کفتن دن اخذ ایلین بیلمز امش اندوه فتح همزه
ایله اندهدن مخففدر غصه معناسنه خویش اضافت لامیه با دشمنان
با حرف صله که حرف تعلیل لاحول گویند ک مقدم مفعولیدر شادی سوینمک
کنان صفت مشبهه درشادی کن وصف ترکیبی درشادیلق ایدیجی والف ونون ادات
جمعدر بو وصف ترکیبی حالدر گویند ک فاعلیدر که دشمنانه راجع ضمیردر
محصول بیت دشمنلره کندی غصه کی سویلمه زیرا لاحول ولاقوة دیه رک
سوینورلر ویاخود لاحول ولاقوت دیرلر سوینرک یعنی ظاهرا بویله دیرلر
اجیق شکلیله اما کوکللری مسرور اولور کنانی بونک کبی یرلرده اسم تفضیل
ظن ایلین وهم ایلمش **حکایت** جوانی خردمند از فنون فضایل حظی
وافر داشت وطبعی نادر چندانکه در محافل دانشمندان نشستی زبان سخن نگفتی
باری پدرش گفت ای پسر تو نیز ازانچه دانی چرا نگویی گفت ترسم که بپرسندم ازانچه
ندانم وشرمساری برم جوانی یا حرف وحدت خردمند صفتی که حرف رابط صفت
فنون فضایل لامیه انواع فضایل دیمکدر فضایل جمع فضیلتدر
علوم ارتقلغه دیرلر حظ حصه ونصیب معناسنه دریا حرف تنکیر طبعی
یاسینه بویله در تا دربی مثل وماننده دیمکدر محافل مجالس مجلس معناسنه
واضافتی لامیه در نشستی یا حرف حکایه نگفتی یاسینه بویله پرسند فعل

مضارع جمع غایب ومیم ضمیر منصوب متصل کی یتدر متکلمدن شرمساری یا حرف
مصدر برم فعل مضارع متکلم وحده در محصول ترکیب بر عاقل جوان که
انواع فضایلدن وافر نصیبه مالک ایدی وخوب بی نظیر طبعی وار ایدی
اولقدر که دانشمندلر مجالسنده اوتوردی هیچ سویلمزدی بر کره باباسی
دیدی ای اوغل سنده بیلدوکلردن نیچون سویلمزسن جوان دیدی بابا
قورقرم که بکا بلمدوکمدن برنسنه صوره لر وبیلمیم وشرمسارلق ایلدم یعنی
حجاب چکم **قطعه** آن شنیدی که صوفیی میکوفت ۰ زیر نعلین خویش میخی چند ۰
که حرف بیان صوفیی یا حرف وحدت میکوفت حکایت حال ماضی
دوکردی یعنی میخلردی زیر نعلین خویش لامیه لردر نعلین تثنیه نعلک
تثنیه سیدر مراد نرکیده نعلین دیدکلری در بشمق کلدر زیرا صوفیلر اکثر
کیدوکی بودر میخدن مراد اکسر یدر که نعلینک التنه قاقارلر سیرلمسون
واشنمسون دیو پس نعلدن مراد بشمقدر ومیخدن مراد کبکیدر ردین
معنانی ایاغه براقمشدر میخی یا حرف وحدت محصول بیت آنی ایشتدمی که برصوفی
نعلینی التنه برقاج میخ قاقاردی یعنی نعلینی محکم اولمایچون التنه برقاج اکسری قاقاردی
آستینش گرفت سرهنگی ۰ که بیا نعل بر ستورم بند ۰ آستین یک شین ضمیر صوفیه
راجعدر سرهنگی چوی باشی وچاوش وبونلر کبیلره اطلاق ایدرلر ویا حرف وحدت
حرف تعلیل بیا فعل امر مفرد مخاطب نعل بونده آت نعلی در بر حرف صله در با معناسنه
حرف استعلا طوتب معناسنی بنم ستورم اوزره نعل بغله دین معنانی یرلر
باغلمش بند فعل امر مفرد مخاطبدر بندیدن دن بغله دیمکدر بستن دن اخذ ایدنلر
یاقلملو ایش ایشلمشلر محصول بیت بر صوفی نعلینی التنه میخ قاقارکن یکینی بر چنک
طوتدی که کل طوار مه نعل بغله یعنی بنمتمی نعلله دیو آستیننی طوتدی غرض بوکیم

صوفی نعلینه اکسری قاقماسه برهنگ اکا آت ویا قاتر نعللمکی تکلیف ایلمزدی بعض
نسخه ده بوستانک بیتنی بو نوع یازمشلر بیت نکفته ندارد کسی با تو کار ولیکن چو
کفتی دلیلش بیار نکفته ناکفته معناسنه در یعنی سویلمدک حاصلی سویلمه مش
ایکن محصول بیت سویلمش ایکن سنکله کمسنک ایشی یوق یعنی مادامکه دعوای حر
اید وب بن فلانم ویا فلان نسنه‌یی بیلورم دیمیه‌سین کسه‌نک سنکله کاری و
دعواسی اولماز اما چونکه دیدک یعنی بن فلانم ویا فلان بیلورم دیدک سویلدک
دلیل کتور تا کیم دعوی بی معنی اولمیون حکایت یکی را از علمای معتبر مناظره
افتاد با یکی از ملاحده وبا او بحث بر نیامد سپر بینداخت وبرگشت کسی
کفتش تو با چندین علم وادب وفضل وحکمت با بی دینی بر نیامدی کفت
علم من قرآنست وحدیث وکفتار مشایخ واو بدینها معتقد نیست ونمی شنود
ومرا شنیدن کفر او بچه کار آید علمای معتبردن بریله مناظره بحث ایدیمکدر ملاحده
جمع ملحددر که حشره ونشره قایل دکللردر باو ملحدله بر نیامد چقشمدی یعنی
مقابله ومعارضه ایده مدی سپر قلقانی بینداخت آتدی قلقان آتمق
عجزدن کنایتدر زیرا عدوسندن قاچسه جمیع اسبابنی بر بر بیانه اتر
جان قورتارمق ایچون اول سپرینی آتار پس بالرزینه بو عبارت مقام
عجزده مستعملدر برگشت دوندی یعنی اعراض ایلدی برنیامدی چقشمادی
یعنی مقابله ایده مدک بدینها دال همزه‌دن مبدلدر باینها دیمکدر
نمی شنود دیکلمز وقبول ایلمز دیمکدر شنیدن کفر او مصدرک مفعولنه
اضافتیدر ولامیه در محصول ترکیب معتبر علمادن برینک ملحدلردن بریله
بحث وجدلی واقع اولدی اول ملحدله حجت وبرهانله چقشامدی یعنی مقابله
ایده مدی عاقبت قلقانن آتدی یعنی عاجز قالدی واعراض ایلدی برکسنه

عالم

دژ زحفر الابیت
مفعولن فعول ٣/٤

عالمه دیدی سن بو قدر علم وفضلله وحکمت وادب ایله بر دینسزایله مقابله
ایده مدک عالم دیدی بنم علمم قرآن شریف وحدیث نبوی وکفتار مشایخ
اول ایسه بونلره معتقد دکلدر وقبول ایلمز وبنم نه ایشوم کلور انک
کفرینی ایشتمک یعنی نه فایده ویرر بیت آن کس که بقرآن وخبر زو نرهی
آنست جوابش که جوابش ندهی آنست مقدم خبر جوابش مؤخر مبتدا که حرف
بیان جوابش مبتدا اندهی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب ویرمیه‌سن دیمکدر
خبر مبتدادر محصول بیت اول کمسنه قرآن وحدیث ایله اندن قورتلوب
خلاص اولمازسین یعنی بویله قوی حجتلرله اکا ظفر بولیمازسین انک جوابی
اولدر اکا هیچ جواب ویرمیه‌سین حاصلی انکله هرکز مکالمه ایلمیه‌سین
حکایت جالینوس ابلهی را دید که دست در کریبان دانشمندی زده
وبی حرمتی کرده بعض نسخه ده زده بی حرمتی میکرد در بو تقدیرجه های رسمی حرف
ترتب اولور اوروب وحرمتسزلک ایلردی دیمکدر کفت اکر این دانا بودی
کار او با نادان بدین جایکه نرسیدی جالینوس بر مشهور حکیمک
اسمیدر کریبان دانشمندی لامیه در ویا حرف وحدت کرده ایلمش دیمکدر
بعض نسخه ده میکرد دوشمش جایکه جایگاهدن مخففدر مقام ومرتبه دیمکدر
نرسیدی یا حرف حکایه ایرشمزدی دیمکدر محصول ترکیب جالینوس
بر ابلهی کوردی که بر دانشمندک یقه‌سنه ال اورمش وحرمتسزلک ایلردی
جالینوس اکر بو دانشمند دانا وعاقل اولیدی انک ایشی بر نادانله بو مرتبه
ایرشمزدی مثنوی دو عاقل را نباشد کین بیکار نه دانایی ستیزد با سبکبار
خفیف معناسنه در دو عاقل را را ادات تخصیص کین بغض دیمکدر پیکار صواش
دانایی یا حرف وحدت سبکسار خفیف معناسنه در محصول بیت ایکی عاقلک

وزن بحر الابیت
مفاعلن مفاعلن
فعولن

بعض وصواشور اولماز یعنی ایکی عاقل نه جنکشور نه صواشور نه بر عاقل
ودانا بیلنی وخفیف کمسنه ایله عناد ایلر یعنی بر دانا ایله بر سبکسار نادان
بر خصوصده جمع اولسه دانا اول خفیف ایله عناد وجدال ایلمز بیکار
کاف فارسیله دردین جمیلک ایلمش مصراع اولک معناسنی ایکی
عاقلک بیننده نه تباغض ووجوب اولمز دینه اعتراض ایلین کندی
معترض در نه سبکسار ده سار کثرت افاده ایدر ردین سار سر معناسنه
اولدیغنی بلمز ایلمش اکر نادان بوحشت سخت کوید خردمندش بنرمی دل بجوید
با حرف مصاحبت وحشت بو نوع نفرت معناسنه در یعنی خشونت و
درشتلق با حرف مصاحبت بنرم نونک فتحی ورانک سکونیله یوموشق
دیمکدر ویا حرف مصدر بجوید فعل مضارع مفرد غایب دیلر دیمکدر کوکل
المقدن عبارتدر محصول بیت اکر نادان وحشت وسرکشلکله بر سوز سویلرسه
یعنی یری یاری سویلرسه خردمند انک ملایمت ولطافتیله کوکلن الور یعنی
تسلی خاطر ایدر دو صاحبدل نکهدارند مویی همیدون سرکشی وازرم جویی
نکه دارند حفظ ایدرلر موی یا حرف وحدت واو حرف عطف آزرم الف ممدود
ایله همیدون ادات تشبیه همچنان دیمکدر عربیده کذلک کبی انجلین
معناسنه سرکشی یا حرف وحدت واو حرف عطف آزرم الف ممدود ایله
وزای مفتوحه وسکون را ایله حرمت معناسنه در اما بو نوع واو مفتوح
الف ساکن اوقنور ضرورت وزن ایچون آزرم جو وصف ترکیبی در حرمت
استیوجی یعنی تکریم تعظیم صاحبی دیمکدر یعنی اهل عرض وقار دبا حرف وحدت
بو ایکی یای حرف مصدر طوتاندر بو بیتک معناسنه واصل اولماشلر
محصول بیت ایکی صاحب دل بر قلی رعایت ایدرلر یعنی بر قلجه ارالرنده شقاق

وخلاف

وخلاف اولمز بو سوز کمال اتفاق وعدم اختلافدن عبارتدر که بو ایکلین
بر سرکش وبر صاحب حرمت بر مویی رعایت ایدرلر یعنی ارالرنده بر قلیجه خلاف
وشقاق اولماز زیرا دانا نادانه مخالفت ایلمز که ارالرنده اختلاف اوله بو
بیتک تصویر معناسنده شراحک غریب تصرفلری داردر کیم عقلا کوکلکه لایلیق
وکر از هر دو جانب جاهلانند اکر زنجیر باشد بکسلانند فعل مضارع جمع غایب در
کسلانیدن الف ونون که ادات تعدیه در ضرورت وزن ایچون کلمشدر
والا کسیختن وکسلیدن لازمه متعدی بیننده مشترکدر کسیختن لازمدر
دین اشتراک احوالندن آکاه دکل ایمش محصول بیت ایکی صاحب دیدیک
وبر سرکشله بر عاقلک احوالی اولان کبیدر اما ایکی جانبدن آکاه دکل ایمش
بیله جاهللر ایسه اکر زنجیر اولورسه قرارلر دکل که بر مویی حاصلی ایکی
جانبدن بیله جاهل ونادان ایسه شقاقدن خالی اولماز مثنوی
یکی زشت خویی داد دشنام تحمل کرد وکفت ای نیک فرجام نیک فرجام
وصف ترکیبی در عاقبتی خیرلی دیمکدر محصول ترتیبه بر چرکین خویلی دشنام
وبردی یعنی سوکدی اولده تحمل ایلدی ودیدی ای صوکی خیر یعنی عاقبتی خیرلی
بتر زانم که خواهی کفتن آنی که دانم عیب من چون من ندانی بتر بدتر معناسنه
زانم اصلنده از آنم در که حرف بیان خواهی فعل مفرد مخاطب بلکن
دیمکدر آنی آن اسم اشارت ویا ضمیر خطاب اولسون دیمکدر که
حرف تعلیل عیب من لامیه در محصول اندن بر مرتبه سن بکا اولسون
دیسک کرک یعنی بکا دیدیککدن بترم زیرا بیلورم که بنم عیبی بنم کبی بلمزسن
حاصلی بن کندو عیبمی سندن ایو بیلورم حکایت سحبان
وائل را در فصاحت بی نظیر نهاده اند سالی بر سر جمع سخن کفتی لفظی

مكرر نكردي، واكر معمان معني اتفاقي افتادي بعبارت ديكر كفتي واز جمله آداب
نديماي ملوك يكي اينست سحبان سينك فتحي وهاي مهمله نك سكونيله
حضرت نبينك مداحلرندن صحابه دن بر فصيح وبليغ شاعر ايدي وائل
اسمنه اضافتي لاميه در وائل بر قبيله نك اسميدر كه ابن قاسط بن وهب
بن اقصي بن دعمي در را ادات مفعول نهاده اندقومشلردر يعني تعيين ايتمشلر
سالي ياء وحدت بر حرف ظرف بر جمع لاميه در جمعدن مراد مجلسدر يعني
صدر مجلس ديمكدر وياء حرف وحدت كفتي ياء حكايه لفظي ياء حرف وحدت
ورا ادات مفعول نكردي ياء حرف حكايه واكر معمان معني نسخه لرك بعضنده
معني برينه لفظ واقع حاصلي متون بو خصوصده تعارض ايلدي پس لفظ
عبارتني اختيار ايدنه تعرض بي تقريبدر افتادي ياء حرف حكايه جمله
آداب ندماء ملوك لاميه لردر محصول تركيب سحبان وائلي فصاحت وبلاغتده
بي نظير تعيين ايلمشلر يعني ديمشلر بر يل بر محفل ومجلسك صدرنده سوز سويليشه
لفظي مكرر ايلمزدي واكر معمان اول لفظ ويا اول معني بعينه اتفاق واقع اولسيدي
اني بر غير عبارتله سويلردي وادا ايدردي وسلاطينك مصاحبلرينك جمله
ادابندن بري بو در كه بر مجلسده بر سوزي تكرار سويليه، مثنوي
سخن كرچه دلبند وشيرين بود، سزاوار تصديق وتحسين بود، دلبند وصف
تركيبدر كوكل باغليجي يعني كوكلي كنديه متعلق قيليجي سزاوار لايق محصول
سوز اكرچه كوكل الجي ولذيذده اولورسه تصديق وتحسين مرتبه سنه لايق اولور
كرچك ولوب كوزل ولذيذ وعجون، چو يكبار كفتي مكو بازپس كه حلوا چو يكبار خوردند بس
بازپس اتباع قبيلندندر، محصول بيت بو بيت اولمقيددر يعني سوز
نقدر ممدوح اولورسه ده چونكه بر كره ييدلر بس يعني حلوا لذيذ وشيرين ايكن

بر كره يندي كفايت ايدر تكرار ايمك لازم دكل، حكايت يكي را از حكما
شنيدم كه ميكفت هرگز كسي بجهل خود اقرار نكند مكر آن كسي كه چون ديكري
در سخن باشد همچنان ناتمام نكرده او سخن آغاز كند، محصول تركيب
حكمادن بريني ايشتدم كه سويلردي هركز بر كمسه كندو جهلنه اقرار ايلمز مكر اول
كمسه كه چون غير كمسه سوزده اوله هنوز سوزين تمام ايلمه مش ايكن اول
سوزه باشليه مذكور متندن صكره بر جهل خود را اقرار كرده باشد
يازان جهلنه اقرار ايلمش اولور، مثنوي سخن را سرست اي خردمند وبن
مياور سخن در ميان سخن، بن ديب ديمكدر محصول بيت سوزك
باشي وار ودبي يعني ياغي حاصلي اخري وار واولي امدي سوزادر ميانه
سوز كتورمه يعني بر كمسه سوزده ايكن سن سوزه باشلمه اول سوزني
تمام ايتمينجه، خداوند فرهنگ وتدبير وهوش، نكويد سخن تا نبيند خموش
خداوند فرهنگ لاميه در فرهنگ هنر محصول بيت هنر وتدبير وعقل
وادراك صاحبي سوز سويلمز مادامكه خموش كورميه يعني ايسم كورميه
حاصلي حضور مجلسده اولاني ساكت كورمينجه عاقل وزكي سوز سويلمز،
حكايت تني چند از بندكان سلطان محمود حسن ميمندي را
كفتند كه سلطان امروز ترا چه كفت در فلان مصلحت كفت بر شما هم
پوشيده نماند كفتند تو دستور مملكتي آنچه با تو كويد بامثال ما كفتن
روا ندارد كفت باعتماد آن داند كه بكس نكويم پس چرا مي پرسيد، سلطان
محمود دن مراد مشهور پادشاهدر كه حسن ميمندي انكك ايكي ميمك فتحه لريله
وزيري ايدي، اياز ده وزيري ومهم محبوبي ايدي دستور دالك وتانك

ضمدلریله اصطلاحی وزیره دیرلر محصول ترکیب سلطان محمود
غزنوی قوللرندن برقاچ شخص حسن میمندی یه دیدیلر که سکا پادشاه
فلان مصلحت خصوصنده نه دیدی حسن میمندی دیدی سیزه ده
کیزلی قالماز یعنی سیزه ده سویلر دیدیلر که سن مملکتک وزیرسین
سکا دیدیکنی بزم کبیه سویلمکه روا کورمزمش دیدی اول اعتماد ایله سویلو
کمسه دکلدر یعنی کمسنه یه جکلم سویلر پس نیچون صورارسز مثنوی نه هر سخن که
بداند بکوید اهل شناخت بسر شاه سر خویشتن نشاید باخت نه حرف
نفی معناسنه کوید فعلنه مقیددر که حرف رابط صفت مر سخن ندانددر
بکوید که مقدم مفعوللریدر اشتراک دوزه شناخت بونده اسم
مصدردر علم معناسنه پس اهل شناخت اهل دانش دیمکدر یا حرف
مصاحبت سر شاه لامیه لردر سر خویشتن ده بویله در یای بطنیله باخت
بونده باختن معناسنه در یعنی اوینمق متعدی معناسنه زیرا الفت
مشترکدر لازم ایله متعدی بیننده محصول بیت ایلدکلری هر سوزی که
بیلور آنی سویلر اهل دانش یعنی هر بیلدکنی سویلمز زیرا شاهک سر ایله یعنی سرینی
افشا سببیله کشی کندی باشین اوینامق لایق دکل حاصلی پادشاهلرک
امور سلطنته و تدبیر مملکته متعلق اسرارلرینی اظهار و افشا ایلمک هلاکه
سببدر **حکایت** درعقد بیع سرای مترددبودم جهودی کفت من از
کتخدایان قدیم این محلتم وصف این خانه چنان که هست از من پرس بخر
هیچ عیب ندارد کفتم بجز آنکه تو همسایه اوی عقد بیع سرای عقد
بیعه و بیعک سرایه اضافتلری مصدرلرک مفعولنه اضافتی قبیلندندر

عقد عینک فتحیله مصدردر بغلمق معناسنه و بیع کاه اولور اشترا
معناسنه مستعملدر حاصلی اضداددندر و یا حرف وحدت جهودیه
دیرلر و یا حرف وحدت کتخدا اواسی و سائر نسنه لرک صاحبلرینه دیرلر
قدیمه اضافتی اضافت بیانیه در و محلت یه لامیه وصف این خانه
مصدرک مفعولنه در بخر با حرف تاکید فخای معجمه نک فتحی و کسریله
فعل امر مفرد مخاطب صتون ال دیمکدر همسایه اوی لامیه در و یا ضمیر
خطاب محصول ترکیب براوک عقد و شراسنده متردد ایدم یعنی بر
او المق استردم برجهود دیدی بن بو محلتک قدیمی کتخدالرندنم بواوک
وصفنی شویله که وار در بندن صور صتون که هیچ عیبی یوقدر دیدم
غیری که سن انک قوکشیسین یعنی سنک همسایه لغک مذکور خانیه
عیب عظیمدر زیرا الجار قبل الدار **قطعه** خانه را که چون تو همسایست
ده درم سیم کم عیار ارزد خانه یا حرف وحدت و همزه حرف توسل و را
تخصیص همزه حرف وحدت ذبن حدتی بیلمز ایمش که حرف بیاندر جون اداة
تشبیه همسایه ده های رسمی همزه مجتلبه لفظی و کتابتی ترک اولنمق کرکدر
نته که خمسه نظامینک لیلی و مجنوننده واقعدر **بیت** دربندکشادن خزینم
ترسم زکلید آبکینم اصلنده خزینه ام و آبکینه ام در ضرورت وزن ایچوندر
حذف و ایصال اولمشدر لیکن شراح جمیعاً بو حذف و ایصاله اشارت
ایلمیشلردر ده درم اون اقچه سیم کم عیار بیانیه عیار عینک کسریله مفاعله
بابنک مصدر ثانیسی در ترازونک وزننی بیلمکه دیرلر یعنی ثقلت و خفتنی
تشخیص ایلمکه که ترکجه اکا دارا دیرلر ارزد فعل مضارع مفرد غائب در کرز
یعنی بها یه دکر دیمکدر ارزیدندن محصول بیت حضرت شیخ جهوده خطاب

ایدوب بیورر براوک که سنک کبی ممساسی ولعیاری اکسک اون درهم
کمشه دکر یعنی قلب کمشک اون اقچه سنه دکر معلومدر که کمش قلب اولنجه
اقچه سی ده قلب اولور پس او اون دغل اقچه یه دکر ایمشی لیکن امیددار
باید بود که پس از مرک تو هزار ارزد امیدمیمک تشدیدیله ضرورت وزن ایچوندر
دار بونع ادات نسبتدر لی معناسنه امیدلی دیمکدر بود بونع بودن
معناسنه در که حرف بیان مرک نو لامیه در مرک کاف عجمیله موت معناسنه
نونک ضمی اشباع اولنوب ضرورت وزن ایچون برواو متولد اولور یعنی
واو رسمی واو اصلی کبی اوقنور محصول بیت جهوده خطاب ایدوب بیورر
اما امیدلی اولملق کرک که سنک فرتکدن صکره بیک دکر طاش بیورر یعنی
بیک درم کامل عیار مرادیدر زیرا بیت مقدار مسکوت عنه در یعنی
ممسایه لکن سنک کبی پلید وخبیث اکسک اولنجه بیک درم سیم تمام
عیاره دکر **حکایت** یکی از شعرا بپیش امیر دزدان برفت وثنا گفت
فرمود تا جامه اش بستدندن وازده بدر کردند سکان در قفای
او فتادند خواست تا سنکی بردارد زمین یخ بسته بود عاجز شد گفت
این چه حرامزاده مردمانند که سک را کشاده اند وسنک را بسته امیر
بشنید وبخندید وگفت ای حکیم از من چیزی بخواه گفت جامه خود می خواهم
اگر انعام فرمایی بپیش امیر دزدان لامیه لر در حرامیلر بکی قتنه کلدی
دیمکدر تا حرف تعلیل بستدند با حرف تاکید ستدند فعل ماضی جمع غائب
الدیلر دیمکدر ده کسر دالله وتمای اصلیه ایله کوی در قریه معناسنه سکان
الف ونون ایله جمع اولدی ذی حیات دلیدیکیچون در حرف صله قفا قفک
فتحیله اکسه دیمکدر فارسیجه جیره دیرلر حای حطیله تا حرف تعلیل یخ یانک

فتحیله

فتحیله بوز دیمکدر بسته ماضیدن قسمدر تعلمش دیمکدر طوکمش معناسنه
یخ مبتدا وبسته بود خبری وزمین مقدم مفعولیدر خبری غرقه عینک ضمیله
ایله ورانک سکونیله چار طاق معناسنه در محصول ترکیب شعرادن
بری حرامیلر بکینک یاننه واردی ودعا وثنا دیدی بیک بیوردی یکم
لباسنی الدیلر وکویدن طشره ایلدیلر ایتلر اردینه دوشدیلر دیلدی تا بر
طاش قالدره ایتلره اتمق ایچون طپراق طوکمش ایدی عاجز اولدی ایتلر
هجومندن دیدی بو حرامزاده مردملردر که ایتلری اچمشلر یعنی چوزمشلر
وطاشلری بغلمشلر امیر دزدان چار طاقدن ایشتدی وکولدی ودیدی
شاعره ای حکیم بندن برنسنه دیله یعنی بندن بخشیش استه شاعر دیدی کندی
لباسمی استیرم اکر انعام بیورر سک یعنی بکا کندی لباسمی ویررسک همان
عین احساندر **بیت** امیدوار بود آدمی بخیر کسان مرا بخیر تو امید نیست شر مرسان
امیدوار تخفیف میمله یا حرف صله خیر کسان لامیه در مرا را حرف تخصیص
با حرف صله خیر تو لامیه در امید میمک تشدیدی ایله شر مرسانک مقدم
مفعولیدر رسانیدندن فعل نهی مفرد مخاطب ایرشدرمه دیمکدر الف
ونون ادات تعدیه در محصول بیت آدمی یعنی انسان کمسه لر خیرینه یعنی احسانینه
امیدوار در حاصلی انسان خلقک خیرات ومبراتنه راجیدر اما بنم سنک خیرکه
امیدم یوقدر همان بکا شر ایشدرمه حاصلی فائده وجایزه دن کچدم همان
بکا ضرر وزیانک طوقنمسون **مصراع** رضینا من نوالک بالرحیل رضینا
فعل ماضی متکلم مع الغیر علم بابندن من کا متعلق نوال نونک فتحیله احسان
وعطیه معناسنه در کاف محلا مجرور مضاف الیهیدر نوالک با حرف جر
رضینا با لرحیل نعل وزنی اوزره اسمدر کوچ یعنی سفره کیتمک معناسنه

مصدري رحلت كلدر. نشدت وزني اوزره و من بونلق بدي معناسنه در
محصول مصراع رضينا بالرحيل من نوالك يعني سنك احسانكدن كتمكله
راضي اولدق حاصلي سلامتله بوندن كتمك سندن عظيم عطيه در. سالار
دزدان را برو رحمت آمد جامه اش بغز بود. وقبا پوستيني بر او مزيد كرد و
درمي چند بداد. سالار رئيسه نك اولو سنه ديرلر. مثلا سپه سالار
عسكر باشينه ديرلر. وخوان سالار چاشنكير باشنه وقيس. دزدانه افقي
لاميه در ورآدات تخصيص و امير اولوسينك ديمكدر. بر وضمير شاعره
راجع در. قبا پوستين تركيب خرجيه كوركلي اوكي اچق قفتان ديمكدر.
دو حرف وحدت بو تركيبي حرف عطفله ايراد ايدنلر استعمال اللرندن كاه
دكللر اليش. مزيد مصدر ميميدر زياده معناسنه. محصول تركيب
دزدان اولوسينك ادل شاعره مرحمتي كلدي پس لباسني ويردي
دبر كوركلي فراجه اوزرينه زياده ايلدي. ودبر نجه اقچه ده ويردي.

حكايت منجمي بخانه خود در آمد مرد بيگانه را ديد بازن او بهم نشسته دشنام
داد وسقط گفت فتنه و آشوب برخاست صاحب دلي براين واقف شد وگفت
منجم اسم فاعلدر تفعيل بابندن زماني بخجه حصه ايدنه ايلر بو نته كه احمد داعي عقود جواهر
نظم ايليش. مصراع منجم انكه زماني بچند بار كند. ديا حرف وحدت يا حرف صله خانه خود
لاميه دبر كردي ديمكدر. مرد بيگانه بيانيه يا حرف مصاحبت زن ولاميه در
بهم بري بريله نشسته اوتورمش. سقط نامعقول كلماته ديرلر. فتنه و دشنام
وسقط مترتبدر. آشوب فتنه يه عطف تفسير در. محصول تركيب بر منجم
كندي اوينه كيردي بيگانه ار كوردي عورتيله بيله اوتورمش و ريفه سوكدي و سقط
سويلدي پس فتنه و آشوب قالقدي. حاصلي غوغا پيدا اولدي بر صاحبدل كه

حضرت شيخ اولمق احتمالي واردر بو قصه يه واقف اولدي وديدي بيت
تو بر اوج فلك چه داني چيست. چون نداني كه در سراي تو كيست. اوج بونده اوت
معناسنه در. مهموزه نك فتحيله فلكه اضافتي لاميه در سراي بونك يرلرده او معناسنه
يعني خانه. محصول بيت منجمه خطاب ايدوب در سن فلك اوزره نه بيلورسين
نه وار چونكه بيلمزسن كه سرايكده كيم وار يعني اوك سطح زمينده وشهر كده و
محلكده اوله. داخلنده كيم اولدوغين بيلمزسين پس فوق سماده واقع اولان
كواكبك احوالي واطوارني ودوردسيرني نه بيلورسين ونيجه اكلرسين ديمكدر
حكايت خطيبي كريه الصوت خود را خوش آواز پنداشتي وفرياد بي فايده بردا
شتي كفتي نعيب غراب البين در پرده الحان اوست يا آيت ان انكر الاصوات
لصوت الحمير در شان او. خطيبي يا حرف وحدت كريه الصوت يعني قبيح الصوت
چركين آوازلي معناسنه. پنداشتي يا حرف حكايه ظن ايدردي. فرياد بي فايده
بيانيه برداشتي يا حرف حكايه قالدرردي يعني فرياد ايدردي. كفتي ديدك
يعني صوتني اشيديدك ديديك. نعيب نونك فتحي وعينك كسريله وسكون
يا ايله فعيل وزني اوزره قرغه آوازي نعب ينعب نعبا ونعيبا ونعابا وتنعابا
فتح بابندن ضرب بندنده مستعملدر. قلتيله حاصلي قرغه آوازينه ديرلر.
غراب البين الاجه قرغه كه عرب تطير وتشوم ايدر. زيرا عربك عادتيدر.
كيجه اوندن سفره ويا بر مهم مصلحته چقسه اكر بو قرغه يولده بولنوب صاغ
جانبه اوچارسه مباركدر ديو چكلوب كيدر. واكر صول جانبه اوچارسه
نامباركدر ديو دونر اوينه كيدر. بين بانك فتحيله اضداددن در وصال
وفراقده مستعملدر. بونده فراق معناسنه در عبارت ظاهرندن مفهوم
اولان شامت اوازنده اوله. الحان بونك كبي برنرده آواز پرده سني

معناسنه در یا حرف عطف آن و قدر حرف مشبهه بالفعلدن انکر اسم تفصیل
و کین رکک دیمکدر اصوات اضافتی لامیه در لام اداة تأکید صوت الحمیر
ترکیب اضافی لفظاً مرفوع خبر ان در شان بونده حال معناسنه در محصول
ترکیب برکریه الصوت خطیب کندینی خوش آوازظن ایدردی دبی فائده در
و فغان قالدرردی دیدیک که غراب البین آوازی انکا الحان بردهسیندهدر
یعنی آوازی همان غراب البین آوازیدر و دیدیک که مذکور آیت انک شاننده
نازلدر بیت اذا نهق الخطیب ابو الفوارس لَهُ صوت یهد اصطخر فارس
اذا اداة شرط نهق فعل ماضی مفرد غایب حمار اغردی دیمکدر خطیب لفظاً
مرفوع فاعلی ابو الفوارس لفظاً مرفوع بدلدر خطیبدن یا عطف بیان
اصلنده ابو الفوارس رسالةنه کنیتیدر اما بونده حماره مراددر نهق
قرینه سیله له صوت جمله فعلیه صفت صوت در اصطخر فارس مملکتنده بر محکم
حصارک اسمیدر یهد نک مفعول به صریحیدر فارس اضافتی لامیه ایله
سینه ساکن آدر قیمق کرک کیم ناموزون اوله محصول بیت یعنی خطیب ابو الفوارس
نهاق ایلسه یعنی حمار کبی اغره انک بر صوتی وار در کیم فارسک اصطخر نام قلعه سنی
هدم ایدر یعنی یقار زیرا اصوات شدیده نک هدم بنیانده تأثیر حاصلی وار در که
شرح مواقفده بحث اصولده مذکوردر مردمان ده بعلت جاهی که داشت
بلعنتش نمیکشیدند واذیتش مصلحت نمی دیدند تا یکی از خطبای آن اقلیم که با وی
عداوت نهانی داشت بپرسیدن او آمده بود گفت ترا خوابی دیده ام خیر باد
گفت چه دیدی گفت چنان دیدم که ترا آواز خوش بود و مردمان از نفست
در راحت بودند خطیب اندرین لختی بیندیشید و گفت چه مبارک خوابست
که دیدی که مرا بر عیب خویش مطلع گردانیدی معلوم شد که آواز ناخوش دارم

وخلق

وخلق از نفسم در رنجند توبه کردم ازین پس که نخوانم مگر باهستگی مردمان ده
لامیه در یا حرف مصاحبت علت جاه لامیه یعنی خطابت منصبی علتیله و یا حرف
وحدت لعنت معناسنه در و ازیت اول وزنده از معناسنه تا حرف انتها
خطبا خطیبک جمعیدر آن اقلیم اضافتی لامیه در که حرف رابط صفت
با وی یعنی خطیب مذکور ایله عداوت نهانی بیانیه خواب بونده دوشدر
آواز خوش بیانیه نفست و کاف مراد کلامدر لختی یا حرف وحدت بر پاره دیمکدر
آواز ناخوش بیانیه ده حرف و فظرف و یا حرف تأکید رنج اسمدر الم معناسنه
و نون و دال اداة جمع رنجند درلر دیمکدر و یا رنجند فعل جمع مضارع غایب
حرف تأکید له در رنجند الخنور لر دیمک اوله لیکن بو قول و همن دن خالی کلمز
تکرار الا معناسنه در محصول گلستان کو بیک خلق بر منصب علتیله که انک وار ایدی
یعنی خطابت منصبی سببیله بلاسنی چکرلردی و اذاسنی مصلحت
کورمزلردی تا اول اقلیمک خطباسندن بری که انکله نهانی عداوتی وار ایدی
بر کره انک زیارتنه کلوب انی صورمغه کلدی حاصلی حالنی پرسش ایلمکه کلدی
ایدی کلن خطیب ایدی سکا بر دوشی کوردم خیر اوله دیدی نه کوردک دیدی
شویله کوردم که سنک خوب آوازک وار ایمش و خلق نفسکدن راحتده
ایمشلر خطیب بو دنده بر پاره فکر ایلدی آندن صکره دیدی بو مبارک
دوشدر که کوردک که بنی کندی عیبمه مطلع ایلدک معلوم اولدی که آوازم
ناخوشدر و خلق نفسمدن زحمتده درلر توبه ایلدم که بوندن صکره خطبه
اوقومیام الا یاواشجه قطعه از صحبت دوستان برنجم کاخلاق بدم
حسن نمایند صحبت دوستان مصدرک مفعولنه و یا فاعلنه اضافتیدر
برنجم بو صیغه اسم و فعله متحمل در اسم اولنجه با حرف صله منکلم اولور معناسی المدنده

الم زحمتنه ام دیمک اولور . فعل اولنجه یا حرف استمرار اولور . معنایی
ابنجنورم دیمکدر . ولکل وجهة پس استمنی قبول ایدنه دخل ایلین کندی
مدخولدر . مصراع ثانی مقام تعلیلده درکه حرف تعلیل اخلاق یه بیانیه
ومیم ضمیر مفاده نماینده مفعولدر حسن نیک فتحیله کوزل دیمکدر . نماینده
فعل مضارع جمع غایب کوسترلر دیمکدر . متعدیدر نماینددن محصول
بیت دوستلرک مصاحبتنده رنج والمده ام ویا اینجنورم زیرا ایرامانه
اخلاقی یعنی خویلری وعادتلری بکا کوزل کوسترلر . عیبم هنر وکمال بیننده
خارم کل ویاسمن نماینند محصول بیت عیبی هنر وکمال کوررلر . دیکنی بکا
کل ویاسمن کوسترلر . یعنی بکا محبتلریندن چرکین یرلرمی کوزل کوسترلر .
کو دشمن شوخ چشم چالاک . تاعیب مرا بمن نمایند . کو کاف عربک ضمیله ادات
استفهامدر . دشمن شوخ چشم بیانیه در وچالاکه اضافتده ده بویله در شوخ چشم
وصف ترکیبی در کستاخ معناسنه . وچالاک بونده بی پرواور . دشمنده اسم جنس
ویا اسم جمع معنالری ملحوظ اولمق کرک که ذیلده واقع اولان فعله مطابق و
موافق اوله تا حرف تعلیل عیب مرالامیه در . ونمایندک مفعول صریحی یمن با حرف
صله وبمن مفعول غیر صریحیدر محصول بیت قنی بی پروا کستاخ دشمن تاکیم بنم
عیبمی بکا کوستره لر . یعنی حجاب الیمه لینه کلنی بی پروا سویلیه لر .
حکایت یکی در مسجد سنجاریه بتطوع بانک نماز کفتی باوازی که مستمعان
از نفرت بودی وصاحب مسجد امیری بود عادل ونیکو سیرت نخواستش که دل
ازرده کرد کفت ای جوانمرد این مسجد را موذنان قدیمند که هر یکی را پنج دینار
درارست ترا ده دینار میدهم تا بجای دیکر روی برین اتفاق افتاد وبرفت
بعد از مدتی پیش امیر باز امد وکفت ای خداوند بر من حیف کردی که بده دینارم

ازین بقعه روان کردی بنجا که رفته ام بیست دینارم میدهند که جائی دیکر
روم قبول نمیکنم امیر بخندید وکفت زینهار تا نستانی که به پنجاه دینار هم
راضی نشوند . مسجد سنجاریه تقدیری قصبه سنجاریه در وسنجاریه نک
کسریله بغداد جانبنده موصله قریب بر کوزل قصبه در لیکن بو زمان
خرابه مشرف اولمشدر . تطوع تفعل بابندن مصدردر . اوچ تنه معناسنه
بانک نماز یعنی ازان کفتی یعنی اوقوردی باوازی با حرف مصاحبت
ویا حرف وحدت نخواستش فعل نفی ماضی فاعلی تحتنده مستتر امیره راجعدر
وشین ضمیر منصوب متصل مذکور موذنه راجع کفت امیر دیدی ادرار
وظیفه معناسنه در . دهی فعل مضارع مفرد مخاطبدر کیم سین دیمکدر
بقعه پاره ارض معناسنه در اما بونده مراد مسجد مذکوردر نستانی فعل نفی
استقبال مفرد مخاطب المیاسین دیمکدر . محصول ترکیب بریسی مسجد
سنجاریه ده رایکان بلا اجرت ازان اوقوردی بر اوازله که مستمع اولنلر
اوازندن نفرتی اولوردی یعنی اوازندن نفرت ایدرلردی حال بوکه
مسجدک صاحبی بر عادل ونیکو خلق بربک ایدی دیلمزدیکه دل آزرده اوله
بک دیدی ای جوانمرد بو مسجدک قدیم موذنلری وارکه هر برینک بش
التون ادراری ووظیفه سی وار وسکا اون التون ویره یم تا کیم غیری یره
کیده سین بو حال اوزره اتفاق واقع اولدی یعنی اون دیناری قبول
ایلدی وکیتدی بر مدتدن صکره کنه کلدی بکه اوکنه دیدی ای خداوندکار
بکا حیف ایلدک که بو بقعه دن بنی غیری یره کوندردک اول یره که بوندن
کتدم یکرمی التون ویررلر غیری یره کیدم اما قبول ایلیم بک کولدی ودیدی
زنهار المیه سین که اللی دیناره مراضی اولورلر . به تیشه کس نخراشد ز روی خارا کل

چنانکه بانک درشت است تومیخراشد دل تیشه کمر دکلنک چه بونک چه
مراد درنخراشد فعل نفی مستقبل مفرد غایب طرملز دقریز بونک ایکی سنده
مساغ وارخارا بونک قره طاش معناسنه در بانک دشت بیانیه در
درشت دالک ورانک ضمه لری ایله ایری معناسنه در ملایم مقابلی توبه
اضافتی لامیه در میخراشد فعل مضارع مفرد غایب طرمالر دیمکدر محصول
بیت قره طاش یوزندن چه ایلکسه بالجغی قازیمز دقاشیمز وطرملمز
انجلین که سنک ناساز ایری آوازک کوکلی طرملر حاصلی قره طاشک
اوزره چه چکتندن واقع اولان تجردی کوکلی انجلین طرملمز که سنک
بوغون وناهموار آوازک میخراشدک فاعلی تحتنده بانکه راجع ضمیر در
ومفعولی دلدر **حکایت** ناخوش آوازی به بانک بلند قرآن همی
خواند صاحبدلی برو بگذشت و گفت ترا مشاهره چندست گفت هیچ
پس این زحمت بخود چرا میدهی گفت از بهر خدا میخوانم گفت از بهر خدا
مخوان مشاهره ماه بماه متعین اولان وظیفه یه دیرلر زیرا عربجه ماه شهردر
محصول ترکیب بر ناخوش آوازلی وناساز آوازلی کمسنه بلند آواز ایله قرآن
اوقوردی بر صاحبدل اکثر احتمال حضرت شیخ کندیلری مراد در قاریء
ناسازک یانندن کچدی و دیدی اقچه ایچون اوقورم دیوی الله ایچون اوقورم
یعنی الله ایچون اولسون اوقوریه یعنی اوقومک الله ایچون اولسون کلام ایله
وار فته ترز **بیت** گر تو قرآن بدین نمط خوانی ببری رونق مسلمانی
نمط نونک ومیمک فتحه لریله اسلوب معنیه یمکدر خوانی فعل مضارع مفرد
مخاطبدر بونک کبی فعللرک آخرنده یالره یا خطاب ایچوندر دیمک ذاتیدر
زیرا بونلرک افعالی خطاب ایچون اولدقلری یای ضمیر اعتبار ایله در بس

بابی

بابی افراد بالذکر ایلمک امر زائد اولور ببری فعل مضارع مفرد مخاطبدر
بای استقبالی ظرفای عجم مکسور اوقورلر اما روستاییلر مضموم
پس ضمه ایله اوقیانلر روستاییلق ایدرلر رونق حسن ولطافت
معناسنه در مسلمانیته اضافت لامیه لردر ویا حرف مصدر محصول
بیت اگرسن قرآنی بو اسلوب وطریق ایله اوقورسک مسلمانلق لطافت
وصفاسنی ازاله ایدرسین حاصلی مسلمانلغک عرض وناموس قومیوب
هبا به ویررسن

باب پنجم در عشق وجوانی

بشنجی باب عشق وجوانلق
بیاننده در **حکایت** حسن میمندی را گفتند سلطان محمود چندین بنده
صاحب جمال دارد که هریک بدیع جهانند چگونه افتاد که با هیچ یک از ایشان
میلی ومحبتی ندارد چنانکه با ایاز او را زیاده حسنی نیست گفت هرچه در دل فرود
آید در دیده نکو نماید میمندیرا را ادات مفعول بنده صاحب جمال بیانیه
که حرف رابط صفت بدیع غریب وعجیب معناسنه در جهانه اضافت لامیه در
با هیچ با حرف صله میلی ومحبتی یالری حرف تنکیر حسنی یا حرف تنکیر در دل در
حرف صله فرود آید کیره دیمکدر یعنی هر نسنه که کوکله کیره ومقبول خاطر
اوله دیمکدر نکو ایو نماید فعل مضارع مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه
کورینور دیمکدر محصول ترکیب سلطان محمودک وزیری حسن میمندی یه سؤال
ایلدیلر که محمودک بوقدر بنده صاحب جمالی وار که هر بری جهانک
بدیعلریدر یعنی هر بریسی یکتای عالمدر نه ایچوندر هیچ برینه انلردن ایازه
اولان کبی میل ومحبتی یوقدر که انک ارتق حسنی یوقدر یعنی صاحب
جمال دکل ایکن بوکه بو قدر انجذاب وتودد ندند میمندی دیدی هرنسنه که
کوکله کیره وکوکل انی قبول ایلیه کوزه اویله کورینور آمدی ولده پادشا

كوكلنه كيرمشدر كه كوزينه شيرين كورينور ميلي ومجنني وحسني يارينى وحدت
ايچون اعتبار ايدنه اعتبار اولمز مثنوى هركه سلطان مريد او باشد
كر همه بد كند نكو باشد محصول بيت هركمسه سلطان انك مريدي اوله
يعني طالبى اوله اكر جميع اشلدوكى ايشي يرامازايسه ده اكا ايي اولور يعني
كوزينه كوزل كورينور بو نظمك اولنده مثنوي يرينه بيت يازلرك
هيچ تخصيصلري يوغمش وان كه را پادشه بيندازد كشش از خيل خانه ننوازد
خيل فارسيده بولك و قبيله معناسنه در بعض نسخه ده خيل خانه اضافتله
واقع در يعني جماعتندن ديمكدر ننوازد فعل نفي مضارع مفرد غائبدر
نوازيدن نواختن دن دينلر احوال اشتقاقه آشنا دكللر ايمش محصول
بيت اما اول كمسه كه پادشاه آتار يعني رد ايدر انى اوجماعتدن و توابعدن
كمسه اوخشماز يعني رعايت ايلمز حاصلى پادشاهك مردودي اولان تمام
ادمينك مردوديدر زيرا الناس على دين ملوكهم در پس نا سك
قبولى سلطانك قبولنه موقوفدر قطعه كسى بدين انكار اكر نگاه كند
نشان صورت يوسف دهد بنا خوبى كسى يا حرف وحدت يا حرف مصاحبت
دين انكار بيانيه نشان صورت يوسف لاميه لردر يا حرف مصاحبت
تا حرف توصيف نفي و يا حرف مصدر محصول بيت بر كمسه اكر انكار كوزيله
نظر ايلرسه يعني مجتنله بقمسه و كوكل كوزيله التفات ايلمسه يوسفك صورتى
نشانني بو قدر حسنله مشهور ايكن نا خوبلغله يعني حضرت يوسفك حسن
بيكمالني چركنلك ايله وصف ايدر ديمكدر نشان دهدك مقدم مفعول
صريحيدر و بنا خوبى غير صريحيدر و كر بچشم ارادت نگه كند در ديو فرشته
اش نمايد بچشم كروبى واو حرف عطف وارادت شرط سابقه

معطوف با حرف مصاحبت چشم ارادت بيانيه در حرف صله ديو
شيطانه ديرلر فرشته هاى رسميله فارسيجه ملكه ديرلر شروشده ديرلر
و همزه حرف تحتليه و يا حرف وحدت و شين ضمير نگه كند ك فاعلى كه
كسي در اكار اجعدر نمايد فعل مضارع مفرد غائب مبني للمفعول معناسنه
كورينور ديمكدر فاعلى ديوه راجع ضمير در بچشم با حرف صله شين سابق
معنا جهتندن چشمه مقيد در بچشمش تقديرنده كروبي كافك فتحي و
راى مشدد دك ضميله ملائك مقربين در شرح مواقفده تخفيف رايله
يازار پس بونده تشديد ضرورت وزن ايچوندر و عوام دللرنده
تحريفاتندر فرشته يه صفتدر محصول بيت و اكرمذكور كس چشم
ارادت و محبتله ديوه نظر ايدرسه انك چشمنه ديو دخى فرشته كروبي
كورينور حاصلى بر بد شكل شخصه عين مودت و محبتله نظر ايلسك كوزكه
يوسف ثانى كورينور اما بر خوب جماله انكار نظريله نظر ايلسك كوزكه
اقبح ناس كورينور چشمي كروبيه اضافت ايدنلر اعمالق ايمشلر
حكايت كويند خواجه را بندهٔ نادر الحسن بود وبا او بر سبيل
معرفت و ديانت نظرى داشت بايكى از دوستان كفت دريغ اكر اين
بنده با چنين حسن شمايلى كه دارد زبان درازى وبى ادب نبودى كفت اى برادر
چون اقرار دوستى كردى توقع خدمت مدار كه چون عاشقى و معشوقى در
ميان آمد مالكى و مملوكى برخاست خواجه لفظ مشترك در وزراده و بازركانده
و تعظيمي واجب اولنلرده مستعملدر خواجه و بنده ده يالر حرف وحدتدر همزه
حرف توسط همزه لرى حرف وحدت طوتانلر فارسيدن خبردار دكللر ايمش
نادر الحسن بو بندهٔ بى نظير معناسنه نظرى يا حرف تنكير حرف وحدت ديين اصابت

ایلمدی بایکی باء حرف صله شمایل شمالک جمعیدر شینک کسریله خلق وخو معناسنه اما بونده مطلق عبارتدرکه حرف رابط صفت زبان دراز وصف ترکیبی دراوزون دللی معناسنه اقرار دوستی مصدرک مفعولنه اضافتیدر توقع خدمت مع بویله در عاشقی ومعشوقی ومالکی ومملوکی بالری حرف مصدردر محصول ترکیب حکایت ایدرلرکه بر خواجه نک فایق الجمالی بر بنده سی وارایدی وادل بنده یه محبت ودیانت طریقی اوزره نظری وارایدی یعنی اکا نظری وارایدی اما اول حقیقی نفسانی دکل خواجه بروجه شکایت دوستلردن برینه دیدی حیف کربو اوغلان بو بخلین حسن وجمالله که مالکدر زبان درازدر وبی ادب اولمایدی اول دوست دیدی ای برادر چونکه دوستلق ومحبت اقرارینی ایلدک اندن خدمت امیدنی طوتمه زیرا چونکه عاشقلق ومعشوقلق آرایه کلدی افندیلک وقوللق مرتبه لری قالقدی بلکه قضیه عکس اولدی نتکه قطعه نک بیتلرندن مفهومدر قطعه خواجه با بنده پری رخسار، چون درآید ببازی وخنده،

خواجه مبتدا وبیت ثانی خبری وبو بیت اکا مرهوندر با حرف مصاحبت بنده پری رخسار وصف ترکیبی در پری یوزلی دیمکدر، ببازی باء حرف صله وبازی یای اصلیه ایله اویون معناسنه در، وخنده اسم مصدردر کولش وکولمک دیمکدر، محصول بیت خواجه پری رخسار بنده سیله چونکه اوینامغه وکولمکه کلور یعنی مصاحب جانی منزلینه تنزیل ایلیه چه عجب کر خواجه نازکند، وین کشد بار ناز چون بنده، نازکند کده فاعلی بنده یه راجع ضمیردر ووین اشارتدر خواجه یه کشدک فاعلی ده اکا راجع ضمیردر، بار ناز بیانیه در محصول بیت خواجه بنده سیله لا تکلف اولنجه استفهام انکاری طریقیله

بیورر نه عجب یعنی عجب دکلدر اکر بنده خواجه کبی فخر وناز ایدرسه وبو خواجه نازیو کنی چکرسه بنده کبی یعنی بویله اولنجه قول افندیلک ایدرسه عجب دکل بعض نسخه ده بو بیت واقع اولمش بیت غلام آبکش

باید وخشت زن، بود بنده نازنین مشت زن، آبکش سقا دیمکدر وصف ترکیبی در صوچکیجی معناسنه خشت زنده وصف ترکیبی کرپج جی وکرمنجی دیمکدر حاصلی خدمتکار دیمکدر خشتک خاسنک کسر وضمی جائزدر لیکن بونده ضمه در مشت زنده وصف ترکیبی در سابقا بیان اولندی کبی، محصول بیت قول جنسی سقا وکرپج وکرمید کسیجی کرک یعنی دلبر جنسی کرکمز زیرا نازلی افندیلرینه یومرق اورجی اولور، یعنی افندیسنه خدمت ایده کن اولماز، بو بیتی نثر شکلنده یازان اوزاندن خیر دکل الکیشی

حکایت پارسایی را دیدم بمحبت شخصی کرفتار وراز آن پرده برملا افتاده جندانکه ملامت دیدی وغرامت کشیدی ترک تصابی نکردی وکلفتی، پارسایی را یا ادات وحدت ورا ادات مفعول شخصی یا حرف وحدت شخص تعبیر نده ابهام ایلمش فقدتر ملامیمک فتحی ایله ضدی خلادر یعنی اشکاره اولمش غرامت بونده عذاب والم معناسنه در ترک تصابی مصدرک مفعولنه اضافتیدر تصابی اشتیاق ومحبت معناسنه در نکردی وکفتی یعنی عشق ومحبتی ترک ایلمزدی ودیردی یالرجمیعا حکایت افاده ایدر محصول ترکیب بر عابدی کوردم برکسنه نک محبتنه کرفتار ومبتلا اولمش ودار محبت وعشقی کتمانه مالک اولمادغندن ملایه دوشمش یعنی عالمه فاش اولمش ولقدرکه سود وکتدن ورقبادن ملامت وجفا کوردی وعذاب ومحنت چکردی تصابی وعشق جانانی ترک ایلمزدی ودیرایدی قطعه کوته نکنم ز دامنت دست،

ور خود بزنی به تیغ تیزم ¤ کوته کوتاهدن مقصور در قصه دیمکدر قصیر معناسنه
محصول بیت ای دوست سنک دامنکدن الی کوتاه ایلیم ¤ یعنی الم چکه‌یم
واکر خود بنی اینی یعنی بچاغیله قلجله اورر سکده یعنی بنی تیغ تیز ایله پاره پاره ایدرسکده
الی اتکدن و کوکلی محبتکدن المام ¤ بعد از تو ملاذ وملجائم نیست ¤ بهم در تو
کریزم ار کریزم ¤ بعد از تو سندن صکره دسندن غیری پناه کاهیم یوقدر
کنه قهر وخشمکدن قچارسم سکا قچرم ¤ حاصلی دنیاده بنم سندن غیری پناه
پناه کاهیم یوقدر ¤ کنه قهر وخشمکدن کسیم یوقدر دیمکدر ¤ باری ملامتش
کردم وکفتم عقل نفیست باچه شد که نفس خسیس برو غالب آمد
زمانی بفکرت فرورفت وکفت باری باحرف وحدت عقل نفیس بیانیه
نفس خسیس بویله در نفیس ایو وخسیس الجق دیمکدر ¤ بفکرت باحرف صله
فرورفت طالدی دیمکدر ¤ محصول ترکیب برکره بن عابدی ملامت و لوم
ایلدم و دیدم در شیخ سنک عقل نفیسکه نه اولدی که نفس خسیسک اکا غالب
کلدی برزمان افکره طالدی و دیدی قطعه مرجی سلطان عشق آمد نماند
قوت بازوی تقوی را محل ¤ سلطان عشق بیانیه عشقه سلطان دیرلر عقله
غالب اولدوغیچون قوت بازوی تقوی لامیه در و بیانیه در ورا ادات تخصیص
محل مکان معناسنه در محصول بیت مریره که عشق پادشاهی کلدی انوع
تقوی بازوسینک قوتنه محل ومکان قالمادی ¤ یعنی عشق وتقوی بر محلده
جمع اولماز ¤ پس عشق کلنجه تقوی قالقار ¤ نماندک فاعلی محلدر قتند بر
پاک دامن چون زبدنیچ ¤ اوفتاده تاکریبان در وحل ¤ پاک دامن
وصف ترکیبی در طاهر الذیل دیمکدر ¤ یعنی معصیتدن بری ¤ چون واو
اصلیه ایله ادات استفهامدر کیف معناسنه ¤ زبدنک کسری

دیدی

یانک فتحیله فعل مضارع مفرد غائبدر ¤ زبندندن زیستن دن دینلر خطا
ایلمشلر درلک ایدر ¤ یعنی معاش ایدر ¤ بیچاره باحرف وحدت و همزه
حرف توسل و وحدت همزه دردین زائد سویلمش ¤ بیچاره زبدنک فاعلی در
اوفتاده واو ایله اصل اوزره صفت بیچاره در تقدیرنی بیچاره که اوفتاده
حذف و ایصال طریقیله ترک اولندی ¤ تا حرف انتهاء کریبان کاف عجمک
ورانک کسرلری ایله یقادیمکدر ¤ در حرف الصاق وحل واوک وحانک
حطی نک فتحلریله صوق بلحق دیمکدر چامور معناسنه ¤ محصول بیت
عابد عاشق دیدیکه بر بیچاره نجه پاک دامن دیرلر بیلورکه یقاسنه دک
بتاغه دچامورده دوشمش اوله ¤ یعنی آرزوی طبعی هوای عشقه دوشن نجه پرهیز
ایدر ¤ راه تقوایه واره بیلور حکایت یکی را دل از دست رفته بود
د ترک جان کفته ¤ مطمح نظر او جای خطرناک و ورطه هلاک نه لقمه که متصور
شدی بکام آید و یا مرغی که در دام افتد ¤ یکی را را حرف تخصیص دل از دست
رفته بود ¤ کوکل لدن کیتمش ایدی ¤ یعنی عاشق اولمش ایدی ¤ ترک جان مصدر ترک
مفعول لنه اضافتی در ¤ وکفته نک مقدم مفعولیدر ¤ جانک ترکنی سویلمش ایدی دیمکدر
یا کوکلدن و یا دلدن ویا خود کفته مجازا کرده معناسنه اوله قتند بر مطمح نظر لامیه در
مطمح ایکی میمک فتحه لریله اسم مکان فتح بابندن مرتفع یر دیمکدر ¤ پس مطمح نظر کشنک
کوزی مرتفع یره دشمکدن کنایتدر ¤ یعنی نظر دوشجک یوکسک یر جای خطرناک
بیانیه مطمح مبتدا و جای خبری خطرناک بونده خوفناک معناسنه در بور تحقیق
یر دیمکدر ¤ ورطه هلاک بیانیه در زیرا ورطه هلاک معناسنه در ¤ وجائزدر که
ورطه کردابدن کنایت اوله ترکجه چوالک و ... دز دور دیرلر لقمه یا حرف وحدت
د همزه حرف توسل همزه سنه حرف وحدت بن ¤ وحدتی بلمامش که حرف ابط صفت

متصوّر شدی با حرف حکایه که حرف بیان با حرف صله کام کاف عربیله دماغ
وجکه معناسنه در مقصود دهان در کاف عجمیله ضبط ایدنلر خطا ایلدیلر حرّمی
با حرف حدت که حرف رابط صفت دام طوزاق معناسنه در محصول ترکیب
برینک کوکلی النّدن کتمش ایدی یعنی کوکلنی الدروب عاشق اولمش ایدی وجان
ترکنی سویلمش ایدی یعنی راه جانانده هلاک اولور رسم اولین دیمش ایدی
زیرا سودکی شاهزاده ایدی و طمع نظری خطرناک ودر لطفه هلا بیوردغی جهتندن
نه بر لقمه ایدی که متصوّر اولوردی که آغزه کلور یعنی بونک اغزینه دوشر لقمه
دکل ایدی داخی بر مرغ دکل ایدی که دوزاغه دوشمک ممکن و متصوّر اولیدی
حاصلی انجلین عالیجناب شاهزاده سومک بونک وظیفه سی دکل ایدی بیت
چو در چشم شاهد نیاید زرت ؛ زر و خاک یکسان نماید برت ؛ در چشم در
حرف صله شاهد بونده محبوب معناسنه در ؛ نیاید کلمز یعنی کوزینه کوزکمز نماید
فعل مضارع مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر ؛ بر بونده تنت
معناسنه در عبن عندکی محصول بیت خطاب عام طریقیله بیورر چونکه التونک
وانجه نک شاهد کوزینه کیرمز یعنی دلبر که مالکه اعتبار و التفات ایلمز زر ایله خاک
سنک کنکده برابر کورینور زیرا وسیله حصول مرام اولماز ؛ یاران بی
نصیحتش کفتند که ازین خیال محال تجنّب کن که خلقی هم بدین هوس که تو
داری اسیرند و پای در زنجیر بنا لبد وکفت ؛ بنصیحتش یعنی بطریق نصیحت
خیال محال بیانیه تجنّب تفعّل بابندن مصدر در تبعّد و احتراز معناسنه که حرف
تعلیل خلقی با حرف وحدت هم حرف عطف بدین با حرف صله و دال همزه دن مبدلدر
بعض نسخه ده هوس یرینه کنه واقع در کانه که عالیجناب سومک کناهدر که حرف

رابط

رابط صفت محصول ترکیب عاشق بیچاره یه یارانی و دوستلری نصیحت
طریقیله دیدیلر که بو خیال محالدن تبعّد و احتراز ایله یعنی بو زاید افکار
واوهامدن صقن که سندن غیری نیجه خلق بو سودایه که سنک وار یعنی حسن
کرفتار اولدوغک درده کرفتار و اسیرلردر و ایاقلری زنجیر عشقده ثابت
و برقرار ؛ حاصلی سندن غیری نجه کمسنه بو شهزاده بزرکوارک عشقنه کرفتار
اولوب باشلرینه بلالر کلمش ومقصودلرینه وصول بولمامشلر ؛ بن بو هوسک
ترکی اولی واخر اور بو نصیحتی اشدنجه اکلدی و دیدی قطعه دوستان
کو نصیحتم مکنید ؛ که مرا دیده بر ارادت اوست ؛ دوستان منادی حرف
ندا محذوف کو فعل امر مفرد مخاطب در خطاب عام طریقیله مکنید فعل نهی
جمع مخاطب ایلمکه دیمکدر ؛ که حرف تعلیل بر ارادت بر حرف صله محصول بیت
ای فلان دوستلره دیکی دوستلر بکا نصیحت ایلمک زیرا بنم کوکلم وکوزم
اول جانانک ارادتنه در بکا مرنه دیرسه ایلسون ؛ کرک لطفیله در کورسون
کرک قهریله اولدرسون ارادت واختیار انکدر ؛ جنک جویان بزور
پنجه وکتف ؛ دشمنان ازکشنده وخوبان دوست ؛ جنکجو وصف ترکیبی در
جوییدن ندن لغت جنک دیلیجی معناسنه در اما استعمالده بهادر صواشچی
اوینه دیرلر ؛ والف ونون ادات جمعدر مبتدا و مصراع ثانی خبری با حرف
مصاحبت زور پنجه لامیه کتف بونده کاف عربینک کسری و سکون
تایله یغرن معناسنه درکه فارسیجه شانه دیرلر ؛ ز دشمنان کشنده کی مقدم مفعولی
ورا ادات مفعول جویان معطوفدر جنک جویانه و مبتدا و دوست
خبری ؛ محصول بیت بهادرلر که پنجه قوتیله وشانه وبازو قوتیله دشمنلری قتل ایدرلر
وخوبلر دوستلرینی یعنی عاشقلرینی شرط مودّت نباشد باندیشه جان ودل

از مهر جان بر گرفتن بشرط مودت لامیه باؤ حرف سبب اندیشه جان لامیه
خوف جان دیمکدر دل بر گرفتنک مقدم مفعول صریحیدر و از مهر جانان لامیه
غیر صریحی بر گرفتن قالدرمق معناسنه در یعنی محبتنی ترک ایلمک معناسنی
کوکل یوقاری طوتمق دینی قتی اشاغدن طوتمش محصول بیت محبت شرطی کوکلی
جان خوفیله کوکلی جانان عشقندن قالدروب محبتندن فراغت ایلمک
مثنوی تو که در بند خویشتن باشی عشق بازی دروغ زن باشی بند خویشتن
لامیه عشقباز وصف ترکیبی در محبوب دوست معناسنه اکثر میمون
عشقلی معناسنه استعمال ایدرلر و یا ضمیر خطابدر دروغ زن وصف
ترکیبیدر زنیدندن یلان اوریجی دیمکدر یعنی یلانجی معلوم اولا که بعض الفاظ
زنله و بونک اشتقاقیله مستعملدر مثلا خنجر زدن ولاف زدن و
دروغ زدن بونلردن غیری باشی فعل مضارع مفرد مخاطبدر بیتک اولنده
تو مبتدا و ما بعدی صفتی و ایکی وصف ترکیبلر مکرر خبر قبیلندندر محصول
بیت سنکه کندی قید کن و هوا و هوسکده اولاسین یعنی مهر و محبت
جانانله تقید ایلمیه سین عشقباز سین یلانجی سین یعنی محبوب دوست مدعیسین
مدعی سین عاشق دکل سین عشقبازی یاسنی حرف مصدر اعتبار ایدوب
در عشق بازی تقدیر ایدن مقدر بدالمش و حرف مصدر ظن ایدوب ترجمه
معناسنی عشقباز یعنی یلان اوریجی اولاسین دیوب عشقبازی دروغ زنی
مفعولدر دین معناده چوکین اوینامشدر و یایی حرف حدث طوتوب معنا
یلانجی بر عاشق اولورسین یعنی یلانجی بر عاشقین دین بی نظر بریلان سویلدین
گر نشاید بدوست ره بردن شرط یاریست در طلب مردن نشاید فعل
نفی مستقبل مفرد غائب عدم امکاندن عبارتدر بدوست با حرف صله ره بردن

بو محلده بر کاغد ساقط بعض نسخه ... کاغد ... موجود ... وطقوز

یول ایلتمک یعنی واصل اولمق ره برده نک مقدم مفعولیدر شرط یاری
لامیه و با حرف مصدر و سین و تا ادات خبر محصول بیت اگر دوسته یول
یول ایلتمک یعنی واصل اولمق ممکن میسر دکل ایسه یارلق و دوستلق شرطیدر
طلبنده اولمک یعنی وصال میسر دکل یارلق و دوستلق شرطیدر ایسه عشقیله
فراقنده اولمک کرک حاصلی عاشقه لایق اولان آتش محبتله یانوب کل اولمق
و محبتنی ترک ایلمک در رباعی خیزم چو نماند بیش ازین تدبیرم خصم ار همه
شمشیر زند یا تیرم خیزم فعل مضارع متکلم وحده و یا فعل امر متکلم وحده
قالقرم و یا قالقیم جو ادات تعلیل نماند فعل نفی ماضی مفرد غائب قالمدی
دیمکدر بیش یای عجمینک کسریله زیاده معناسنه در بونده غیر معناسنی
مضمندر ازین بیت ثانیه اشارتدر تدبیر لمباندک فاعلی خصم دن خصم
و یا اسم جمع مراددر همه اکا قیددر شمشیر و تیره دکل بعضلر ظن ایلدوکی کبی یا و
عطف و تیر شمشیره معطوفدر بعض نسخه ده با واقعدر بر نقطه ایله مع معنا
نیزله دیمک اوکورمیم معناده زند فعلنه متقیددر زندم تقدیرنده محصول
بیت قالقرم و یا قالقیم چونکه بوندن غیری تدبیرم قالمدی کرکسه جمیع رقبا
و خصما بکا قلج اورالر و کرکسه اوق اورالر یعنی بنی قتل الجون بکا یراق
اوشوره لر گر دست رسد که آستینش گیرم ورنه بروم بر آستانش میرم
گر دست رسد اگر ال ایریشرسه یعنی ممکن اولورسه که حرف بیان آستینن
یک گیرمک مقدم مفعولی و شین ضمیر دلبده هم کوز اولان جانانه راجع
گیرم فعل مضارع متکلم وحده ور رویدندن بونده طوتام دیمکدر بو شرطینک
جوابی محذوفدر فبها و نعمت دیجک یردر ورنه و الا معناسنه در بروم فعل
مضارع متکلم وحده در رویدندن بر حرف استعلا آستان معروف دیمکدر

کنه جانانه راجعدر • میرم فعل مضارع متکلم وحده در میرمکدن اولورم دیمکدر
محصول بیت فالفرم پس الم ایریشورسه که یکینی طوتوب یاپشم یعنی جانانه
واصل ولام فیها ونعمت والا اوارم ایشکنده جان ویروب اولورم
حاصلی یا وصالیله حیات بولورم ویا فراقیله ممات ایکسینده عاشقه نسبتله
سعادت ابدیدر • متعلقانش را که نظر در کار او بود وشفقت بر روزکار او
بندش داد وبندش نهادند سودی نداشت • متعلقانش را ادات
تخصیص متعلقلرینک دیمکدر که حرف رابط صفت در حرف صله کار او
لامیه • انک ایشنه یعنی لسنه ایدی شفقت شین وفا وقافک
فتحه لریله مرحمت دیمکدر با حرف صله روزکار او لامیه در احوال واطوار او
دیمکدر • بند پای عجمله نصیحت وبند پای عربیله قید وحبس دیمکدر سودی یا حرف
تنکیر نداشت فعل نفی استقبال مفرد غایب طونمدی یعنی بلمدی محصول
ترکیب متعلقلرینک که نظری انک ایشنه ایدی یعنی هر وجهله اوکدوغین
استرلر ایدی واحوال واطوارینه شفقت ومرحمتلری وار ایدی بوکه بند
ویردیلر واوستنه زنجیر وبوقاغی قودیلر یعنی اوردیلر فائده طوتمادی
یعنی ویرمدی نظر در کار او بودک معناسی انک ایشنده انلرک نظری
وار ایدی یعنی کوروب کوزدرلردی دینلر مقصود حجه بیان ایدر ممثلی بیت
درد اکه طبیب صبر میفرماید • وین نفس حریص را شکر میباید • صبر ایهام طریقیله
مذکوردر بری آرام وقرار معناسنه در • بر بیده برا حاجی اوت که بعض
حماملرده شادروان اوزره سزلکون صر قدرلر که قورتیمایوب یشاروب طورر
لیکن بونک اصلی بانک کسریله در • نفس حریص بیانیه ورا حرف صله میباید
فعل مضارع مفرد غایب کرک دیمکدر • محصول بیت درد وحسرتی که طبیب

عشق صبر بیوررر • اما بونفس حریصه شکر کرک یعنی احبا ودوستان محبت
جانان ترکنی بکا القا ایدرلر • بوایسه زهر قاتل ستم بلا مهلدر نفس بوکه
تحمل ایلمز بلکه حالنه ملایم ومناسب لسنه استر • یعنی وصال جانان
ان شنیدی که شاهدی بنهفت • با دل از دست رفته میکفت • ان شنیدی
استفهام در محاطبدن که حرف بیان شاهدی یا حرف وحدت یا حرف
ظرف • ونهفت نونک وهانک ضمه لریله کزلی دیمکدر مخفی معناسنه با حرف
صله دل از دست رفته کوکلی الندن کتمش یعنی عاشق رفته ده یا حرف وحدت
وبا حرف توسل ایکی با بیله میکفت متعلقدر محصول بیت انی ایشتدکمی که بر
محبوب مخفیجه یعنی تنهاده کندینک کوکلی الندن کتمشنه یعنی عاشقنه سویلردی
معقول قول کلن بیتدر • تا ترا قدر خویشتن باشد • پیش حشمت چه قدر من باشد
یا حرف توقیت • ترا سنک دیمکدر • تخصیص معناسنی افاده ایدر • پیش
حشمت لامیه محصول بیت جانان بیچاره سنه دیرمادام که سنک کندی
قدرک اوله یعنی مادامکه سن کندی قدرکله وشانکله مقید اوله سنک
حشمتک قتنده بنم نه قدرم ونه شانم اولور • حاصلی سن کند کله مقید اولمیوب
بلکه کوزک کوکلک وظاهر وباطنک بنم محبت وعشقم ایله مقید اولمق کرکسن
که سنک قتکده بنم مقدارم اوله • پادشه زاده را که مطمح نظر او بود جبرکی
که جوانی بر سر این میدان مداومت مینماید خوش طبع وشیرین زبان سخنهای
لطیف ونکتهای غریب از وی میشنویم چنین معلوم میشود که شوری در سر
وسوزی در دل دارد که شیدا صفت می نماید پدر دانست که دل او بخته او
واین دیلا انکیخته او مرکب بجانب او راند چون دید که شاهزاده نزدیک او عزم
آمدن دارد بگریست وبگفت پادشاه زاده را را ادات مفعول که حرف رابط صفت

مطمح نظر اولامیه لردر عاشق جوانک نظرکاهی معناسنه در که حرف بیان جوازی
یا حرف وحدت مداومت ملازمت معناسنه در خوش طبع وشیرین زبان وصف
ترکیبی لردر سخنهای لطیف ونکتهای غریب بیانیه لردر شوری وسوزی یالری حرف
وحدت ویا تنکیر که حرف تعلیل شیدا صفت وصف ترکیبی که حرف بیان دل وخته
وصف ترکیبی در واو ضمیرینه اضافت لامیه در معنا شاهزاده نک دل وخته سیدر
یعنی کوکلی اکا متعلقدر کرد بلا بیانیه کرد بلادن مراد عشق جواندر انگیخته او
لامیه در یعنی شهزاده نک قوپارلمشیدر مرکب رانک مقدم مفعول صریحیدر
وبجانب غیر صریحیدر واو به اضافت لامیه اودن مراد جوان عاشقدر راند فعل
ماضی مفرد غائبدر سوردی معناسنه عزم آمدن مصدرک مثلنه اضافتیدر کلمک
نیتی دیمکدر محصول ترکیب پادشاه زاده یه که جوانک بلند نظرکاهی ایدی
یعنی منظور نظری ایدی خبر ایلدیلر ودیدیلر برجوان بو میدان اوجندهر
مداومت وملازمت ایدر کوستر خوش طبع وشیرین زبان لطیف سوزلری
وغریب نکته لراندن ایشیدرز شویله معلومدر که باشنده برشوری وسوداسی
وکوکلنده برسوز وکدازی وار که شیدا صفت وعاشق کبی کورینور شهزاده
بلدی که انک دل وخته سیدر یعنی مبتلا وکرفتاریدر یعنی جوانک کوکلی
اکا مقیددر دبو بلا توزی انک قوپارلمشیدر یعنی بو بلانی اول پیدا ایلمشدر
آتنی شاه زاده جوانک جانبنه سوردی جوان چون کوردی که شاه زاده انک
جانبنه یعنی یاننه کلمک قصدین طوتار یعنی ایلرو اغلدی ودیدی بیت
آن کس که مرا بکشت باز آید پیش مانا که دلش بسوخت بر کشته خویش باز
ادات تاکیددر ویا کیرو معناسنه پیش قت معناسنه در مانا عربیدر کانه
معناسنه بکزر دیمکدر بر حرف صله در با معناسنه در محصول بیت اول

کمسه که

کمسه که بنی قتل ایلدی یانمه کلدی ویا کیرو یانمه کلدی بو کالشندن بکزر که کوکلی
کندی مقتولنه یاندی ویا قلدی یعنی عاشق بیچاره سنه ترحم ایلدی
چندان که ملاطفت کرد وپرسیدش که از کجایی وچه نام داری وچه
صنعت دانی جوان در قعر بحر موت چنان غریق بود که مجال دم زدن نه
غریق بوزنده فعیل مفعول معناسنه در یعنی غرق اولمش حاصلی بوغلمش
دیمکدر محصول ترکیب شاه زاده اول قدر که ملاطفت وملایمت ایلدی
وصوردی که نه یردنسن ونامک ندر ونه صنعت بیلورسین جوان محبت
دریاسنک دیبنه شویله غرق اولمش ایدی که نفس اورمغه مجالی یوغیدی
حاصلی هیچ تکلمه قدرتی یوغیدی بیت اکر خود هفت سبع از بر بخوانی
چو آشفتی الف بی تی ندانی سبع سینک ضمیله وبانک سکونیله یدیدن
بره دیرلر ثمن ثانک ضمی ومیمک سکونیله سکزده بره دیرلر ومصحف سبع
تمام مصحفدن کنایتدر زیرا قرا حجاج ظالم زماننده قرآنی یدی اجزایه تقسیم
ایلدیلر اندن صکره بر حزبی اوتوز اجزایه پس انک یدی مصحفدن یدیکری اول
یدی اجزانک مجموعندن عبارتدر شریعة الاسلامده یازمشدر که هرکسه
قرآنی بو یدی اجزا ترتیبی اوزره اوقوسه اندن صکره دعا ایلسه البته دعاسی
مقبول اولور جمعه کونی اولندن سوره انعامه دک وسبت کونی انعامدن
سوره یونسه دک واحد کونی سوره یونسدن سوره طه یه دک واثنین
کونی طاهادن سوره عنکبوته دک وثلثا کونی عنکبوتدن سوره زمره دک
واربعا کونی زمردن سوره واقعه یه دک وخمیس کونی واقعه دن آخرینه دک
تلاوت اولنه آشفتی فعل ماضی مفرد مخاطب پریشان حال اولدک دیمکدر
بی تی بایله اسلوب ابجددر والف باتا اسلوب عربدر پس بی تی بایله غلط

مشهور دردن غلط ایلمش محصول بیت اگر خود صفت سبعی یعنی تمام مصحف شریفی ازبر اوقورسک یعنی حافظ قرآن اولورسک چونکه عشق الفتهسی وشفقهسی اولدک الفی بایی وتایی بیلمزسین یعنی عشق دیوانهسی ولنجهب بیلدوککی اونذرسین دیمکدر خطاب عموم اوزره در شهزاده گفت که بامن سخن چرانکوئی که من هم از حلقهٔ درویشانم بلکه حلقه بکوش ایشانم انکه بقوت آشنیناس محبوب از میان تلاطم امواج محبت سر برآورد وگفت انکه اندن صکره دیمکدر باحرف سبب قوت آشنیناس محبوب لامیهلردر آشنیناس استفعال باندن مصدردر انس طلب ایلمک دیمکدر بونده مراد تقیدلک میان تلاطم امواج محبت لامیهلردر تلاطم تفاعل باندن مصدردر بری برینه طوقتمق امواج بری برینه طوقشدغی کبی سر برآورد باشین قالدردی محصول ترکیب شهزاده جوانه دیدی بنمله نیچون سوز سویلمزسین که بنده درویشلر حلقهسندنم یعنی انلردنم بلکه انلرک خلقه بکوشی بنم سیم اندن صکره محبوبک قوت آشنیناسی سببیله محبت امواج تلاطمی دریاسندن یعنی محبت دریاسی امواجی طوقشمهسی اراسندن کلام مجازیدر تأمل تدر باشین قالدردی ودیدی بیت عجبست با وجودت که وجود من بماند تو بگفتن اندر آیی ومرا سخن بماند بگفتن باحرف صله وگفتن مصدردر تکلم معناسنه اندر بانک معناسنی تأکید ایدر آیی فعل مضارع مفرد مخاطبدر آییدندن بماند فعل مضارع مفرد غایب قاله دیمکدر ماندن ماندندن دینلر خطا ایدیلر محصول بیت عجبدر سنک وجودکله بنم وجودم قاله یعنی سنک قتکده بن محو اولوزم که بندن اثر وجود قالماز سن تکلمه کله سن بکا سوز قاله بو عجبدر حاصلی سن تکلمه کلهکدن صکره بنم سوز سویلمکه مجال قالمق عجبدر این بگفت و نعره بزد وجان

بحق تسلیم کرد نعره با حرف وحدت وهمزه حرف توسل محصول ترکیب جوان بو بیتی سویلدی وبر نعره اوردی وجانی خدایه تسلیم ایلدی رحمة الله علیه بیت عجب از کشته نباشد بدر خیمهٔ دوست عجب از زنده که چون جان بدر آورد سلیم محصول بیت دوستک خیمهسی قپوسنده کشته اولاندن عجب دکل یعنی انده قتیل اولاندن تعجب ایلمک اولماز زیرا قتلی بریدر بلکه عجب زنده دندر که نجه جانی اندن سلیم چقاردی حاصلی دل قتل برندن جانی سلامتله خلاص ایدوب قورتاره انده در تعجب انده قتل اولنده دکلدر حکایت یکی از متعلمان کمال بهجتی داشت و معلم از انجا که حس بشریت باحسن بشره او میلی داشت بمثابتی که غالب وقاب در بن سخن بودی که متعلم او کرنجته یه دیرلر ومعلم اوکرنجته بهجت بانک وحیمک فتحه لریله حسن وجمال معناسنه در حس بشریت لامیه در بشره بانک وشینک فتحهلریله حسن بونده ادراک معناسنه در بشرک احسنی یعنی انسان ادراکی با حرف صله حسن بشره لامیه حسن بشرنک وشینک فتحهلریله انسان درسینک یوزینه دیر حسن بشره یه میلی حسن بشریته تخصیص ایدیلر زیرا سایر حیواناتده حسن بشره به میل اولماز دیمشلر با حرف ظرف مثابه مرتبه دیمکدر ویا حرف وحدت که حرف بیان محصول ترکیب متعلملردن برینک زیاده حسن وجمالی وارایدی ومعلم اول مقامدن که حسن بشریتدر یعنی مرتبهٔ بشریتک حسن بشرهسنه میلی وارایدی بر مرتبهده که اکثر اوقات بو سوزده ایدی که قطعه نه آنچنان بتو مشغولم ای بهشتی روی که یاد خویشتنم در ضمیر می آید بهشتی روی وصف ترکیبی در اهل جنت یوزلی معناسنه که حرف بیان یاد خویشتن لامیه کندی یادم یعنی کندی اکتومیم معنا جهتندن ضمیره مقیددر ضمیر بونده خاطر معناسنه در محصول بیت ای اهل جنت یوزلی سکا انچنین مشغول دکلم که کندی

اکمق خاطره کلمه یعنی بکا شویله مقید و مشغولم که کندمی فراموش ایلمشیم
ز دیدنت نتوانم که دیده بر دوزم · وگر مقابله بینم که تیر جای ابد · بر حرف
تأکید · دوزم فعل مضارع متکلم وحده دیکم دیمکدر · کوزینی یوممقدن کنایه
مقابله تقدیری از مقابله در ضرورت وزن ایچون حذف ایصال ایلدی محصول
بیت سنی کوزمدن کوزم دیکمکه و یوممغه قادر دکلم یعنی بکا بقمامغه قادر دکلم
و اکر کورسیم که قارشمدن اوق کلور حاصلی سندن کوزمی بردم ایرماغه قادر دکلم
دوزمی دوزیدندن اشتقاق ایلمک کرک دوختن دن اشتقاق ایدنلر
خطا ایلمشلر · باری بسر گفت ایخنان که در اداب و رسم اجتهاد میکنی در ادب
نفسم هم نظری فرمای که اگر در اخلاقم ناپسندی یا می بینی که مرا آن پسندیده
نماید برانم مطلع گردان تا بتبدیل آن مشغول شوم گفت ای پسر این از دیگری بپرس
که آن نظر که مرا باتست جز هنر نمی بینم · باری یا حرف وحدت بر کره دیمکدر
اجتهاد سعی و کوشش دیمکدر · نظری یا حرف وحدت کردان فعل امر مفرد مخاطب
گردانیدن دن نصب معناسنه ایله دیمکدر · نظری یا حرف وحدت · الف نون دات
تعدیه در محصول ترکیب بر کره اوغلان معلمه دیدی انجلین که اداب و رسم
سعی و کوشش ایدرسن اداب نفسمده بر نظر بیور که اکر اخلاقمده بر نامعقول
کورر سک که بکا اول معقول کورینور اول ناپسندکا و زرینه یعنی اکا بنی مطلع
ایله تا کیم انک تبدیلینه مشغول اولایم معلم دیدی ای اوغل بونی غیریدن صور که
اول نظر که بکا در سنده هنردن غیری نسنه کورمم قطعه چشم بد اندیش که برکنده باد
عیب نماید هنرش در نظر · که برکنده باد جمله معترضه دعا علیه در کندن قازمق و
قوپارمق و یولمق معناسنه · بونده قوپارمقدن مراد چقارمقدر چقش اولسون
دیمکدر · هنرنک شینی معاده نظره مقیددر · محصول بیت عدونک کوزی کم

جقش

چقمش اولسون انک نظرنده هنر عیب کورینور · زیرا چشم عدا و تیله ناظردر ·
ور هنری داری و هفتاد عیب · دوست نه بیند بجز آن یک هنر · ور واو
بونک کبی یرلرده استدراک معناسنی افاده ایدر · واما اکر تقدیرنده
هنری یا حرف وحدت محصول بیت بد اندیشک حالی مذکور کبیدر اما اکر بر
هنرک وار ایسه و یتمش عیبک دوست کوزر اول بر هنردن غیری زیرا
چشم موت ایله ناظردر بونده قطعه یرینه بیت یازنلر قطعه ایله منی فرق ایلمزلر
ایمش بیت ثانینک اولنده ور یرینه واو ایله کر یازنلر کافه صحیح نسخه لره
مخالف یازدقلرینی غیری معنا جهتندن وهمن نی وار حکایت
شبی یاد دارم که یار عزیزم از در درآمد چنان بی اختیار از جای برآمدم که
چراغم باستین کشته شد خاطر منده در که برکیجه یار عزیز قاپمدن ایچری کیردی ·
چنانکه اول شویله بی اختیار یرمدن قالقدم که یکمله چراغ سویندی بیت
سری طیف من یجلو بطلعته الدجی · شگفت آمد از بختم که این دولت از کجا · سری
فعل ماضی مفرد مذکر غایب کیجه کلدی دیمکدر · طیف اطانک فتحیله خیال معناسنه در
لفظا مرفوع فاعل سرا در مضاف در من موصله یجلو فعل مضارع مفرد مذکر غایبدر
بابنک ناقص واویسندن یکشف دیمکدر اجاره معناسنه فاعلی تحتنده منه
راجع ضمیردر · جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر اسم موصولک اسم موصول
صله سیله اعرابدن محلا مجرور مضاف الیهیدر · طیفک باوحرف جر یجلو یه
متعلقدر · طلعت یوز در وجه معناسنه ضمیر مجرور منه راجعدر · دجی
دالک ضمی و جیمک فتحیله قراکلغه دیرلر · تقدیر منصوب مفعول یجلودر ·
شگفت شینک و کافک ضمیله و ضمیله لغتدر عجب معناسنه که
حرف بیان محصول بیت طلعتیله کیجه قراکلغی کشف ایلینک کیجه خیالی کلدی

کانه که اول وقتده جانان کلدوکنی استبعاد ایدر، واتیانی خیالنه اسناد
ایدر، طالعمدن بکا عجب کلدی که بو دولت قندن طلوع وظهور ایلدی
یعنی جانانک بو وقتده کلدوکنی استبعاد واستغراب ایدر کانه که سعادت
غیر مترقبه در، بو بیت بحر طویلک ایکنجی ضربندن در وبونک کبی شعره ملمع
دیرلر، بو عربی مصراع حضرت شیخک بر عربی غزلندن بر بیتک مصراع اولیدر
ومصراع ثانیسی وسایر لیل المقبلین صباح، بنشست وعتاب آغاز کرد که
مرا در حال که دیدی چراغ را بکشتی گفتم گمان بردم که آفتاب سر آمد ونیز ظریفان
گفته‌اند، محصول ترکیب جانان اوتوردی وعتاب وخطاب ایلمکه باشلدی
که فی الحال که بنی کوردک چراغی سوندردک دیدم ای جانان ظن ایلدم که آفتاب
طلوع ایلدی وظریفلر دیمشلر **قطعه** گرگرانی به پیش شمع آید، خیزش اندر میان
جمع بکش، گرانی یاء وحدت بر شیء ثقیل دیمکدر، پس رجل ثقیل دیر ایدن
یعنی رجل ثقیل دین ومیم ابلش خیز فعل امر مفرد مخاطبدر خیزیدن قالق
دیمکدر، خاستن دن اخذ ایدنلر سهو ایلمشلر، شین ضمیر گرانه راجعدر
ومعناده بکش فعلنه مقیددر ضمیر منصوب متصل معناسنه بو اعرابه
ذاهب اولانی رد ایلینلر مردود اتمش، بکش فعل امر مفرد مخاطب لغتده
اولدر یعنی قتل ایله دیمکدر، اما بو نده مراد دفع ایله دیمکدر، محصول بیت
اگر بر ثقیل شیء شمعک وکنه کلوب ضیاسنه مانع اولورسه فالق اول
شیء ثقیلی جماعت مجلس اورتاسنده شمعک اوکندن دفع ایله
یعنی کیدر، د شکرخنده ایست شیرین لب، استیلدش نکیر وشمع بکش
ومعطوفدر کره شکرخنده وصف ترکیبی در، شکرخنده یه طاتلی کولشلی
دیمکدر، همزه حرف مجتلبه ویا حرف وحدت شیرین لب ایسه استیمین

طوت

طوت وشمعی سوندر، زیرا بو آفتاب دربو وار ایکن شمعه احتیاج اولماز
حکایت یکی دوستی را مدتها ندیده بود گفت کجایی که مشتاقتم
گفت مشتاقی به که ملولی، دوستی یا حرف وحدت ورا ادات مفعول
مدتها ادات جمع در نجه مدت دیمکدر، گفت یکی دیدی دوستنه کجایی
یا ضمیر خطاب که حرف بیان مشتاقیم یا ومیم ضمیر متکلم مع غیره در گفت
دوست دیدی مشتاقی یا حرف مصدر محصول ترکیب برلیسی بر سودکنی
نجه زمان کورمش ایدی سودکنه دیدی کوردوکی حینده قنده سین
که مشتاقز یعنی سنی چوقدن کورمدک اوله دیدی مشتاقلق یکدر
ملوللقدن یعنی سنی کوروب اوصانوب ملول اولمقدن سنی کورک
کوروب مشتاق اولمق یکدر **مثنوی** دیر آمدی ای نگار سرمست
زودت ندهیم دامن از دست، دیر گج دیمکدر، اما استعمالده بی
پروا هوالی معناسنه در، زود تیز دیمکدر مقابل دیردر وتا ضمیر خطاب
ندهیم فعل نفی مستقبل متکلم مع غیره در ویرمزز یعنی صلی ویرمزز محصول
بیت ای بی پروا هوالی نگار گج کلدک بس بویله اولنجه الدن اتکی
قوی ویرمزز یعنی بر تکمه مانع اولورز، معشوقه که دیر دیر بینند
آخر کم از آنکه سیر بینند، معشوقه‌ها علامت نقلدر، عرضه ده غیریده
اولدوغی کبی یعنی غریبه تجمیه نقلک علامتیدر بس معشوقه اختیار
ایلدکی معشوق وزره ضرورت وزن ایچون دردین بو معنایه وصل
دکل ایمش، که حرف رابط صفت بینند فعل مضارع جمع غایب
بیننددن کوررلر دیمکدر آخر ادات تأکید وتقریردر، وفارسی درعربی
دکل کم از آن بو عبارت مقام استفهامده مستعملدر اندن اکسکمی

یعنی اندن قالدمی دیجک یردر که حرف بیان سیر طوق دیمکدر محصول
بیت جانانی کج کج کوردلر یعنی سیرک سیر ایدرلر اندن اکسکمدیلر اندن
قالورمی دیمکدر پس بو عبارتک معناسنی اندن کم میدر اخی دین واقو اندن
کم میدر که طوق کوره لردن زیاده ایهام ایلمشلر حکایت شاهد که با رفیقان
اید تحفا کردن آمدست بحکم آن که از غیرت و مضادّهٔ یاران خالی نباشد
مضادّه مفاعله بابندن مصدردر بر نسخه ده یاران لفظی موجود اولدیغیچون
یازلدی بعض نسخه ده مضادّه نک تاسی مطول بولندی علی کل حال یاران مضافدر
موجود اولدوغی یرده آنکه عبارتنی ایراد ایلمیوب و بحکم میمنی ساکن اوقیوب
معناسنی البته دینلر بو کتابه سهیج و توفلری یوق المثبن محصول ترکیب ذلیلر که
رفیقلریله کلر جفا ایلمکه کلمشدر اول علتله کم یارانک یعنی عشاقک غیرت
و ضدیتندن خالی اولماز بو کلامی حضرت شیخک جانانی کیجه تنها کلدوکنه
کوره دیرفتندر بیت اذا جئتنی فی رِفقةٍ لِتَزورَنی وان جئتَ فی صلحٍ فانتَ
محاربٌ اذا اسمدر ظرف مستقبله شرطی متضمن جئت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب
د نون حرف وقایه دیا ضمیر منصوب متصل کفایتدر متکلمدن فی حرف جر ماقبلنه
متعلق رفقة را انک ضمی و کسریله رفیقک جمعیدر یولداشلر دیمکدر لتزورنی
لام حرف جر جئت یه متعلق تزور فعل مضارع آن مقدر ایله منصوب نون
حرف وقایه و یا ضمیر متکلم وان جئت بونک کبی یرلرده واو حرف عطفدر جزئی
قتنده ان لم تجئ وان جئتنی تقدیرنده اما جمهور قتنده حرف حالدر بونک کبی
یرلرده ان حرفنه معنای شرطیدن منسلخ حرف وصل دیرلر فی صلح ماقبلنه
متعلقدر فانت فا جواب و جزایه داخل اولان حرفدر انت ضمیر مرفوع منفصل
محلا مرفوع مبتدا محاربٌ اسم فاعلدر مفاعله بابندن لفظا مرفوع خبر مبتدا

جمله

جملهٔ اسمیه اعرابدن محلی یوق جواب اذادر محصول بیت جانانه خطاب سوزدر
قچان بکا رفیقلرک آراسنده یعنی انلر ایله کالنک بنی زیارت ایلمکه
اکچون صلح ده ده کلورسک یعنی مصالحه طریقنده ده کلورسک تسن صوابحی شن
زیرا انلر ایله کلمک شقاق و خلاف عشاقه باعثدر قطعه یک نفس که
برآمیخت یار با اغیار بسی نماند که غیرت وجود من بکشد با حرف ظرف و یا حرف
زایدبیک تنفس بردم و برساعت دیمکدر که حرف بیان بر حرف تاکید
آمیخت فعل ماضی مفرد غائب قرشدی دیمکدر یار فاعلیدر با حرف
مصاحبت اغیار غیرک جمعیدر رقیبلر مراددر بس بای اصلیه ایله چوق دیمکدر
نماند فعل نفی ماضی مفرد غائب قالمدی دیمکدر لکن مقصود زمان استقبالدر
که حرف بیان غیرت مبتدا وجود من لامیه و مبتدای ثانی بکشد بانک
کسریله فعل مضارع مفرد غائب خبر ثانی و ثانی خبریله خبر اول محصول بیت بر دم
و برساعت که یار اغیار ایله مختلط اولدی چوق زمان قالماز که غیرت بنم وجودمی
قتل ایدر یعنی هلاک ایدر بخنده گفت که من شمع جمعم ای سعدی
مرا ازان چه که پروانه خویشتن بکشد شمع جمع لامیه یعنی بن جمیع عشاقک
محبوبیم کمسنه یه مخصوص دکلم محصول بیت جانان مذکور بیتک مضمونین بن
الشدیجک خنده ایله دیدی بن مجلس عشاقک شمعیم ای سعدی یعنی سکا
و غیره مخصوص دکلم بکا آندن نه ضرر و نه زیان مترتب اولورکه پروانه کندینی
شمعه اوروب بال و پرینی یاقوب وجودینی هلاک ایدر یعنی بکا نسبت سن
شمعه نسبت پروانه کبی سن بنم بو زیبک طالبم وار در عالمده بر بنده سعدیک
بکشد بانک ضمیله قید ایدنلر روشنایلق ایلمشلر حکایت
یاد دارم که در ایام پیشین من و دوستی چو دو مغز بادام در یوستی صحبت داشتیم

ناکاه اتفاق سفر افتاد پس از مدتی که باز آمد عتاب آغاز کرد که درین مدت قاصدی
نفرستادی گفتم دریغ آمدم که دیدهٔ قاصد بجمال تو روشن گردد و من محروم باشم
بیتین یا حرف نسبت و نون حرف تاکید. دوستی دوستی یاری حرف وحدت در
اتفاق سفر لامیه در قاف سکونله اوقنور دین سهوا ایلمش. قاصد بونده بیک
معنا در ویا حرف وحدت نفرستادی فعل ماضی مفرد مخاطب کوندرمدک
دیمکدر محصول ترکیب خاطر من در که اولکی ایام یعنی جوانلقم زماننده بن
دوستله یعنی محبوبله ایکی بادام ایچی کبی بر پوستک ایچنده یعنی ایکی بادام
ایچی بر قبقده مجه که متحد وصق اولور بزانکله بویله ایدک کمال اتحاد و
اتفاق دن کنایتدر. صحبت طوناردق دیمکدن غرض مصاحبدک دیمکدر
ناکاه اتفاق سفر واقع اولدی برنچه مدتدن صکره که کیرو سفردن کلدی بکا
عتاب ایلمکه باشلدی که بو قدر مدتده بکا بیک ارسال ایلمدک دیدم که بکا حیف
کلدی که قاصدک کوزی سنک جمالک ایله روشن اولا و بن محروم اولام قطعه
یار دیرینه مرا کو بزبان توبه مده. که مرا توبه بشمشیر نخواهد بودن. یار دیرینه
بیانیه. دیر لغتده چوقدن وکچ معناسنه در ویا حرف نسبت و نون و ها
حرف تاکید. کو فعل امر مفرد مخاطب دی دیمکدر. یار دیرینه مقدم مفعولیدر
و بعضیلر دیدیلر. یار دیرینه منادادر دکو امر یله مخاطب اولدر و مفعول
محذوف جانانه در. تقدیری ای یار دیرینه سویله جانانه. و بعضیلر دیدیکم
بونده تاکید افاده ایدر الحق پس معنا آسان تامل ندر. که حرف تعلیل حاصلی
مصراع ثانی مقام تعلیلده در محصول بیت بر مخاطب تجرید ایدوب بیورر
ای فلان یار دیرینه یه سویله بکا زبانله توبه ویرمه بویله دی یا خود ای یار دیرینه
سویله جانانه بکا زبانله توبه ویرمه ای جانان یعنی محبتنمی ترک ایله دیمه کانه که قاصد

ارسال

ارسال ایلمدوکیچون جانان بو کا طعن ایدر که بنی سوم خشین یوخسه بر قاصد ارسال
ایلدک دیو یا خود معنالری یار دیرینه بکا زبانله توبه ویرمه دیمک اوله
یعنی قاصد ارسال ایلمدکم ایچون بنی سوم خشین دیمه کانه که بویله دیدوکی جانانک
ترک عشقنه توبه ویرمه سیدر. زیرا بکا شمشیر له توبه اولمیسر در. یعنی اوستمه
شمشیر طوتسک بن سنک عشقکدن توبه ایلمم دیمکدر. ظاهرا بو بیتک سباق
سیاقه چوقلق مناسبتی کورنمز فتدبر. رشکم اید که کسی سیر نظر در تو کند
باز کویم نه که کس سیر نخواهد بودن. رشک بونده غیرت معناسنه در غبطه
معناسنه ایلین مرادینه واصل دکل ایمش. سیر لغتده طوق دیمکدر اما بونده
یکی برده طویجه دیمکدر. در تو در حرف صله نه ادات افاده سیر نظر در تو کند
و که حرف تعلیل نخواهد بودن ایکی برده بیله اولمیسر در معناسنه در محصول
بکا غیرت کلور که برکمسه سکا طویجه نظر ایلیه یعنی سنی طویجه کورمز یعنی سکا
نقدر بقسه برکمسه کورمدن طویمز بو ایکی بیت اولنده قطعه یرینه بیت یازانلر
سهو ایلمشلر. ونده دهیدندن مشتقدر. دادندن دینلر خطا ایلمشلر
زیرا دادندن ماضیله اسم مفعولدن غیری لسنه مشتق اولماز سیر نظر وصف
ترکیبی در دین بیتک معناسنه طویجه نظر صالمش. نه که کسی سیر یرینه که نه کس
سیر یازان جمیع متونه مخالف یازمش حکایت دانشمندی را دیدم
بمحبت شخصی گرفتار وراز وی برده شد و جور فراوان بردی و تحمل بی کران
کردی باری بطریق نصیحتش گفتم دانم که ترا در محبت این منظور علتی نیست و
بنای مودت بر زلتی نه با وجود این معنی لایق قدر نباشد خود را متهم کردن
و جور بی ادبان بردن گفت ای یار دست عتاب از دامن روزگارم بدار که بارها
درین مصلحت که تو گویی اندیشه کردم صبر بر جفای او سهلتر نماید که صبر از دو چکیمان

کفته اندکه دل برمجاهم نهادن آسان تربست که چشم ازمشاهم برکرفتن
علتی وزلتی یالری حرف حدت ویا حرف تنکیر دست عتاب ودامن روزکار
اضافتلری بیانیه لردر مجازا ابدار طوت یعنی چک که حرف تعلیل بارمکر اکله
دیمکدر که صبر ازو که من تفضیلیه معناسنه درکه چشم که ینه من تفضیلیه
معناسنه در محصول ترکیب بر دانشمندی کوردم بر شخصک محبتنه
کرفتار یعنی مبتلا واندن بر کفتاره راضی یعنی ممان مصاحبتنه راضی و
قائل غیری استمزدی وچوق جور وجفا کوستردی یعنی جکردی نهایتسز
تحمل ایدردی بر کره اکا نصیحت طریقیله دیدم بیلورم که سنک منظورک
محبتندن بر علتک وغرضک یوقدر وبنای مودتک بر ذلت نفسانی
اوزره دکلدر بو معنا وجودیله یعنی بونک بریله علما قدرینه لایق کلدر
کشی کندینی متهم ایلمکدر ادیسزلر جورینی چکمک دانشمند بو بندی ایشدنجه
دیدی ای یار عتاب الینی روزکارم اتکندن چک یعنی عتابی ترک ایله
بنی آزار ایله زیرا کرایله بو مصلحتده که سن فکر ایلدم لیکن انک جفاسنه
صبر ایلمک آسانترقدر وحکما دیمشلردر کوکلی مجاهم وزحمت
عشقه قومق قولایرقدر چشمی مشاهم جمال جانانه ندن قالدرمقدن
مثنوی آنکه بی دلبر نشاید برد که جفایی کند بباید برد ببا حرف صله
نشاید لایق کل یعنی ممکن کل برد مصدر معناسنه در بباید کرکدر دیمکدر
برد یعنی بردن محصول بیت اول کمسنه که انسز عمری بابانه ایلتمک اولماز
یعنی انسز دیریلمک اولماز وچکمک اولماز حاصلی انسز اولمق ممکن دکل اکر بر جفا
ایدرسه کوترمک کرک یعنی جورینه تحمل ایلمک کرک هرکه دل پیش دلبری دارد
ریش در دست دیکری دارد محصول بیت هرکسه که کوکلنی بر دلبره اوکتم

ویاقتنم

ویاقتنم طوتار یعنی کوکلنی بر دلبره ویرمشدر صقالنی غیرینک الندم طوتر حال
هرکسه که کوکلنی بر دلبره ویرمشدر صقالین غیرینک الینه ویرمشدرکه محبوبه
بعض نسخه ده بو بیت واقعدر اکرچه قافیه سی عیبلیدر فتد بر آهویی
پالهنک درکردن نتواند بخویشتن رفتن آهویی یا حرف وحدت
پالهنک اصلده پالاهنک ایدی جلبر ویولار معناسنه محصول بیت
کردننده پالهنک اولان آهو کندی اختیاریله استدوکی یره
کتمکه قادر دکلدر قصه دن حصه بو درکه کردننده یولار اولان آهو نیجه که
کندی کندیه کوکلی استدوکی یره کتمکه مالک دکل ایسه صقالی غیرینک النده
اولان کندی اختیاریله حرکت ایدمز دوزی از دست کفتمش زنهار
چندازان روز کردم استغفار دوزی یا حرف وحدت دست کفتن
بیانیه سویلمک الیندن دیمکدر یعنی نیچون سویلدم دیو شین ضمیر
دله مذکور اولان جانانه راجعدر زنهار مقول قولدر چندک تقدیری
چند بار در محصول بیت برکون جانانه سنک الکدن زنهار یعنی امان
دیدوکمدن مکر برکون جانانه امان الکدن دیمیمش ایمش اول کوندن بری
نیجه کره بو سوزدن استغفار ایلدم یعنی نیچون جانانه امان الکدن دیدم
دیو پشیمان و بعض شارحلر اول نسخه اختیار ایلمشلر لیکن طبعنده ذره
مقداری استقامتی اولان کمسنه بیلور که اول نسخه فاسددر بعض نسخه ده
از دست کفتمش واقعدر بوده اولکی کبیدر بعینه اختیارده نکند دوست
زنهار از دوست دل نهادم برانچه خاطر اوست محصول بیت مآل استغفار
بو بیتدر دوست دستندن امان دیلمز حاصلی عاشق معشوقدن امان دیلمزبس
ایدی کوکلی قودم اول انسنه یه که دوستک خاطری اکادر یعنی دوستک خاطری

هر نه مراد ايلديسه يا ايديورسه كوكلي اكا بند ايلدم ٭ كر بلطفم نمي خود خواند ور بقهرم براند اودانند ٭ جائزدركه ايكي شرطيه يه بيله بيتك آخرنده اودانند جمله سي جواب اوله ودخي جائزدركه مصراع اولك جوابي محذوف اوله فبها ونعمه تقديرنده محصول بيت كر جانان لطف واحسانيله بني كندي قتنه دعوت ايدرسه اول بيلور ٭ واكر بني يانندن قهريله سوررسه كنه اول بيلور اختيار انكدر ٭

حكايت

در عنفوان جواني چنانكه افتد وداني باخوش پسري سري وسرّي داشتم بحكم انكه حلقي داشت طيّب الادا وخلقي كالبدر اذا بدا ٭ عنفوان عين مهمله نك وفانك ضمه لريله اول معناسنه در جواني ياحرف مصدر چنان افتد وداني انجلين كه واقع اولور وبيلورسين يعني جوانلق ايام منده انسانك بجه دلبواحوالي اولور بو كلام جمله معترضه در باحرف مصاحبت خوش پسر كوزل اوغلان سر سودا ومحبت ويا حرف وحدت سرّي كنديا وحرف وحدت داشتم لغتده طوتاردم ديمكدر ٭ اما استعمالده برشينه نك وارلغندن تعبير در ٭ مثلا داشتم بنم واريدي ودارم بنم وار وقس حلق هاي حطينك فتحي وسكون لاميله لغتده بوغز در كلو معناسنه اما بونده مراد آوازدر ٭ ويا حرف وحدت ويا حرف تنكير طيّب الادا خوش ادالي يعني كوزل آوازلي وادالي واسي واريدي ديمكدر ٭ وخلق برانمقدر مراد مصدر معني للمفعولدر مخلوقيت ديمكدر ٭ يعني وجه حسنه مالك ايدي ديمكدر ٭ وياكنه حرف وحدت دكنه بر داشت مقدر در اولكي قرينه سيله ٭ كالبدر اذا بدا انجنكم ظاهر اولسه يعني افق سمادن ويا ميغدن پيدا اولسه حاصلي يوزي اون دورت كيجه لك آي كبي ايدي كوزللكده ٭ محصول تركيب جوانلق ولندنم شويله كه واقع اولور وبيلرسين يعني آدم تازه لكنده جوان سومك مقرر ومعيندر ٭

بركوزل

بر كوزل نغمه لي آوازي وار ايدي حاصلي خوش آوازليدي ٭ ويوزي كوزل ايدي بدر كبي كه افقدن ويا ميغدن طلوع ايليه كانه كه محبتنه بو ايكي نسنه سبب اولمش ايمش ٭ بيت آنكه نبات عارضش آب حيات ميخورد ٭ در شكرش نكه كند هر كه نبات ميخورد ٭ انكه تقديري آنكس كه در ضرورت وزن ايجون وقرينه قايم اولدوغيجون خذف ايصال اولدي ٭ وكاف حرف ايكن اسم مقامنه قايم اولدي ٭ نبات عارضش لاميه در نباتدن مراد خطيده سبزه اولمق اعتباريله ٭ زيرا تازه صقله خط سبز دبرلر تازه چمنه تشبيه طريقيله پس مصراع اولده نباتدن مراد برده بتن نباتدر دبن مذكور تشبيه واستعاره يلمز ايمش ٭ عارض رانك كسريله عرب صقلده استعمال ايدر ٭ اما عجم رانك تحيله صقل بتن يره اطلاق ايدر ٭ وشين كبريه راجعدر خوش پسره ارجاع ايلي مركز معنا جانبيله آشنا لق ايلمش ٭ معلوم اوله كه فاعل وزني اوزره اولان الفاظ عربي عجم تصرف ايدوب عين الفعلني مفتوح اوقور ٭ مثلا عالم وخاتم وكافر لفظلرينك عينني مفتوح اوقور فاحفظ ٭ آب حياتدن مراد عارضيدر ٭ زيرا عارضي آبه تشبيه ايلمشلر ٭ اضافت لاميه در ميخورد اكل ايدر ديمكدر ٭ در حرف صله وشكر دن مراد لب جانا ندر تشبيه طريقيله وشين ضميرينه سابق كبي يه راجعدر ٭ نكه نكاهدن مخففدر نظر معناسنه دكندلفظ مشتركدر فعل مضارعله فعل امر بيننده نظر ايلر ٭ ونظر ايليون معنالرينه ٭ پس بو مقامي بر برينه تخصيص ايلينلر تخصيص بلامخصص ايلمشلر ٭ نبات يعني شكر ميخورد اكل ايدر ديمكدر زيرا خوردن اكل وشرب بيننده مشترك لفظدر ٭ محصول بيت اول كمسه كه انك نبات عارضي آب حيات ايچر انك شكر لبنه نظر ايلر ويا نظر ايليون هر كمسه كه قند ير يعني شكر يين انك شكر لبنه نظر ايلر ويا ناظر اولسون

زيرا ليله شكرك بيننده مناسبت كلي واردر . اتفاقا بخلاف طبع

از دو كتي دبدم كه نه پسنديدم دامن از در كشيدم و مهره مهرش زچيدم

دگفتم . مهر بو بحثق جلسنه ديرلر مهره اضافتي بيانيه در . اولكي ميمك

ضمتيله وثانيسي كسريله در محبت بو بخغي ديمكدر . بر وف تاكيد چيدم فعل ماضي

متكلم وحده در . چيدندن ديوشردم محبت بو بخغني يوشرمكدن مراد قطع

تعلق واختلاطدر . محصول تركيب اتفاق طبعه مخالف اندن بر وكت

كوردم كه بكنمدم اتكم اندن چكدم يعني مناسبت ومخالطة اندن كسدم

ومحبت بو بخغني ديردم ديوشردم ودبدم . بيت بر وهر چه ميبايد نخبش كير

سرماندارى سرخويش كير . ميبايدت فعل حال مفرد غايب دنا ضمير خطاب

سرما لاميته دربايي هطتيله بزم سودا مز وهوام ديمكدر . نداري اخباره و

انشايه تحملي وار طوتمز بعين نحك اخبار اولور طوتمازسك ديحك انشا

اولور . زيرا معناي شرطيتي متضمن اولور . سر خويش لاميه در . كندي سودا

وهواكي ديمكدر . كيرك مقدم مفعوليدر . سرماندارينك مقدم مفعولي

اولدوغي كبي . محصول بيت وارمز كه سكا كركسه اكله طوت يعني دليلدكك

نسنه يه مشغول اول بزم سودا وهوامز طوتمازسين وطوتمازايسك يعني خوكه

بزمله موافقت ومرافقتك يوقدر دوزه متابعتا يدوب اويمازسين كندي

سودا وهواكي طوت يعني كندي سوداكه مشغول اول وهواكه متابعت ايله يعني

ديلديكك ايله حاصلي شمدن صكره سلدكلدن قالمه سرماندارينك معناسني چون ياما

سرنداري دين داده ما محرايلمش بزم باشمزي طوتمازسك كندي باشكي طوت دين

معنا بي طوتماش برخويش كيرك معناسني وازتنها كيت دين بو معنا يي تنهاده سويلمش

شنيده مش كه مرفت وميگفت يعني بن سلدكلدن قالمه ديدكدن صكره ايشندم كه كيدركي

نحو اهده

وسويلردي . يعني بو بيتي اوقويوب كيدردي . بيت شبيره كروصل آفتاب

رونق بازار آفتاب نكاهد . شبيره پراسه كه عربجه خفاش ديرلر خانك ضميله

وصل آفتاب مصدرك مفعولنه اضافتيدر . رونق بازار آفتاب لاميه لردر رونق

لغتده پلجك وغيرنك صوينه ديرلر . اما بونك كبي يرلرده لطافت وصفا مراددر

آفتابه اضافتي مجازدر نكاهد فعل نفي مستقبل كاهيدندن كاستن بر ده ديلر فارسيده

از تقارى يوغيش معناسي اكسلمز ديمكدر . محصول بيت پراسه اكر آفتابه واصل وملحق اولمسه

يعني آفتابدن حظ ايلمز سه زيرا اسكنش كوزفرا وجهتدن كنشي سويمز ايسه انك سومدكي

آفتاب بازارينك رونق وصفاسي اكسلمز يعني لطافتنه نقصان كلمز اين بكفت و

سفر كرد ويرشانى اودرمين قركرد . يعني مذكور جوان بو بيتي سويلدي يعني

اوقودي وسفر ايلدي يعني مسافر اولدي . وانك پريشانلغي بنده اثر ايلدي

يعني فراقي بكا تاثير ايلدي . فقدت زمان الوصل والمرء جاهل . بقدر لذيذ

العيش قبل المصائب . فقدت فعل ماضي متكلم وحده در يتردم ديمكدر

زمان لفظا منصوب مفعول بهيدر وصله اضافتي لاميه در . واو

حرف حال المرء لفظا مرفوع مبتداء جاهل لفظا مرفوع خبريدر بقدر

جار مع المجرور جاهله متعلقدر باتقويت ايچون كلمشدر . لذيذه اضافتي

مصدرك مفعولنه در . ولذيذك عيشه اضافتي لاميه در مصايب

صفتنك موصوفنه در . جود قطيفه قبيلندن قبل ظرف جاهله ومضافي

اضافتي لاميه در . مصائب مصيبتك جمعيدر . محصول بيت وصل

زمانني يتردم حال بوكه كشي بلمسيجيدر يعني بلمز لذيذ عيشك قدريني مصيبتلردن

اول يعني جاننه وصالده ايكن قدر وصلي بيلمزدم شمدي كه فراقه دوشدم

وصالك لذيذ ديرلكنك قدريني بلدم . بو بيت حضرت شيخك بافقيه

برغلندن بربیتیدر تمام غزلی یازمق جائز ایدی لیکن شرح اولمایوب صفا
ویرمدیکیچون ترک اولندی **بیت** بازای دکر آبکش که بیشت مردن
خوشترکه بس از تو زندکانی بردن • ای محمد و دایله فعل امر مفرد خطابیدر
آییندن آمدندن دینلر فارسیله آشنالقلری قلیل ایمش که حرف تعلیل
خوشتر ترادات تفضیلدر وکه من تفضیلیه معناسنه در زندکانی دیرلك
دیمکدر • حیات معناسنه بردن ایلتمك یعنی ایلمك بردن برینه کردن
یازلدی فقط قافیه دن بی بهره ایمشلر • محصول بیت کیرو کل وبنی قتل ایله زیرا
سنك اوکنده اولمك خوشتر قدر سندن صکره یعنی سنك فراقکده
دیرلك ایلتمکدن یعنی صاغ اولمقدن بنوبن حقده حاصلی سنك فقکده مقتول
اولمق سنسز حیاتم اولمقدن خوشترقدر • اما بشکر ومنت باری پس از
تهمتی باز آمد ان حلق داوه ی منغیر شرع وجمال یوسفی بزیان آمد وبر سیب
زنخدانش چو به کردی نشسته وروق بازارحسنش شکسته متوقع که درکنار
کیرم کناره کرفتم وکفتم • باری اسم فاعلدر بری یربیدن ضرب بابندن ناقص
یائیسندن خالق دیمکدر مراد خدادر خلق داودی بیانیه ویاحرف نسبت
جمال یوسفی ده بویلهدر سیب المه در عربیده تفاح دیرلر تانك ضمیه فانك
تشدیدیله زنخدانه اضافت بیانیه در زنخدان الکه دیرلر عربجه ذقن دیرلر ذالك
وقافك فتحه لریله چو ادات تشبیه در به کسر بایله وهای اصلیه ایله ایوه دیمکدر
ابی ده دیرلر وعربیده سفرجل دیرلر شعرا دلبرلرك الکنی ایوه یه تشبیه ایدرلر
کرد توز درغبار معناسنه ویاحرف وحدت ویاحرف تنکیر شکسته صنمش یعنی کسه
کلمش دیمکدر • متوقع تفعلی بابندن اسم فاعلدر که حرف بیان در حرف
صله در یا معناسنه کنار دن بونده مراد قوجقدر • وکنار دن مراد جانبه

محصول ترکیب اما اللهك شکر ومنتیله برمدتدنصکره کیرو کلدی اول داودی
آواز منغیر اولمش • ویوسفی جمال زبانه کلمش یعنی کوزللکی کتمش وچی سیب زنخدانه
یعنی الکنه ایوه کبی توزاو تورمش یعنی یوزینه ایوه تویلی کبی خط کلمش وحسنی
بازارینك رونق وصفاسی صنمش امید وارکه اوکلی کبی معانقه ایدوب
انی در اغوش ایدیم ننه که نفروتن کلن کسنه ایله تعانق ایدرلر اما بن برجانبی
توندم یعنی یان ویردم ودوندم **قطعه** آن روزکه خط شاهدت بود • صاحب
نظر از نظر براندی • آن روز یعنی آن وقت وزمان که حرف بیان خط
شاهد بیانیه یعنی خط محبوب ومقبول دیمکدر • نوخط اولمقدن کنایه در
که عرب اکا مخشش دیر • اسم مفعول صیغه سی وزره وزمانمزده بونك کبی مرکف
دیرلر یا ضمیر خطابدر • صاحب نظر وصف ترکیبی درمرصاحب نظر تقدیرینه
لیکن سعت کلامه افعا فتح جائزدر براندی سوردك دیمکدر • فعل ماضی مفرد
مخاطب محصول بیت اول وقت که مقبول ومحبوب خطك وار ایدی
یعنی نوخط ایدك عاشق صاحب نظری نظر کدن سوردك یعنی ای ترك
ایدوب کتدك دیمکدر • براندی یاسنی حرف حکایه اعتبار ایدن زیاده
خطا ایلمش زیرا بونقدیرجه فعل مفرد غائب اولمق کرك بوانسه ترزیق محض
فتدر • امروز بیامدی بصلحش کش فتحه وضمه برلشاندی • باحرف صله
وصلحش اضافتی لامیه • وشین صاحب نظره راجعدر • کش ضمیری خطه راجع
کافی کسره ایله قید ایلین فاعل عجمدن بی بهره ایمش زیرا ضمائرك ما قبلی
انلرده مفتوح اولور • الاضرورت شعرایچون ساکن اولورلر حفظ فتحه دن مراد بیقرد
وضمه دن مراد سیوری صقلدر لیکن حضرت شیخك ویر سیب زنخدانش
چو به کردی نشسته بیوردیغنه مناقضدر • قائل بر حرف تاکید نشانه یازلدی

فعل ماضی مفرد مخاطب نشاندندن تونزردک دیمکدر فایله برفشاندی یازانلر جمیع نسخه‌لره مخالف یازمشلر محصول بیت بکون صاحب نظرک صلحنه کلدک یعنی انکله صلح ایلمکه کلدک کاول خط محبوبه فتحه وضمه او نوردک یعنی قوندن حاصلی نوخط ایکن صاحب نظره استغنا ایدردک شمدی که ریش آور اولدک انکله صلحه طالبین ضمه دن مرادبیغ وفتحه دن غیر سید ردین تشبیهدن هیچ خبری یوقمش

مثنوی ای تازه بهار اورفت زرد شد دیگ منه کاتش ما سرد شد تازه بهار الف حرف ندا ای تازه بهار دیمکدر ورفت زرد شد یعنی ورقی کلزار جنت زرد شد تقدیرنده دردیگ دالک کسری وکاف عجمیله جوملکه دیمکدر منه فعل نهی مفرد مخاطب قونه که حرف تعلیل آتش مالامیه سرد شد صوق اولدی یعنی صودی محصول بیت ای تازه بهار حسنک کلزار رنگ ورقی صرردی یعنی بهار حسنک خزانه ایرشدی یعنی ریشک کلدی پس محبت دیکمنی آتش عشقمزه قونه یعنی یاقلشدرمه زیرا آتش عشقم صودی یعنی بزه معشوق محبوب اولمغی ترک ایله زیرا بزده سکا عشقدن ومحبتدن اثر قالمادی چند خرامی وبکر کنی دولت یارینه تصورکنی دولت یارینه کجن ییلک دوکتی دیمکدر یاریلدر ویا حرف نسبت ونون ومما ادات تاکید محصول بیت نیجه برضا النورسین ونیجه تکبر ایدرسین یعنی نیجه بر بزه محبوبلق صاترسین کجن ییلک دولتنی نیجه برتصور ایدرسین یعنی نیجه برانیقدوکلی کنه وکی محبوب ظن ایدرسین یارینه ییلدکی دیمکدر بیش کسی روکه طلبکار تست نازبران کن که خریدار تست طلبکار کاف عجمله ادات فاعل رجی معناسنه بر حرف صله خریدار وصف ترکیبی مراد مشتریدر تو به اضافت لامیه در محصول بیت بر کمسه‌نک قتنه وارکه سنک طلبکاکدر یعنی سنی استیجیدر نازی

دشیوه یی شول کمسه‌یه ایله که سنک مشتریکدر حاصلی عاشقلک ولنه ناز وشیوه ایله که بزده سکا عاشق یوق قطعه سبزه درباغ کفته اند خوش است داند انکس که این سخن کوید این سخن کوید که مقدم مفعولیدر وکوید کی فاعلی تحتنده انکه راجع ضمیردر محصول بیت دیمشلردر که باغده سبزه خوشدر یعنی سبزه بنزبانمک صفاسی یوقدر اول کمسه بیلور که بوسوزی سویلر یعنی سبزه درباغ خوشست دین یعنی باغدن مراد روی جانانه‌در وسبزه‌دن مراد خطیدر بیتدن مقصودی بیتانی بیان ایدر یعنی ازردی دلبران خط سبزه دل عشاق بیشتر جوید یعنی بیت اولک نحواسین تفسیر ایدر و اضافتلر لامیه‌لردر وخط سبز بیانیه ومبتدا ومصراع ثانی خبری دل عشاق جویدک مقدم مفعولیدر جوید فعل مضارع مفرد غایب بولمق معناسنه دره‌ده فاعلی تحتنده خط سبزه راجع ضمیردر خط سبز جویدک مفعولی وازروی دلبران داندک مفعولیدر دین زیاده پریشان ایتمکلیکدر دل عشاق بیشتر جویدک فاعلی وخط سبز مفعولیدر دنیلرا ثرنجه کتمشلر محصول بیت سبزه درباغ خوش استک معناسین بیان ایدوب سویلر یعنی دلبرلر روندن خط سبز دل عشاقی زیاده مرکت انور حضرت شیخک مذکور مضمونی ادعا ایدر زیرا ساده رو ییله خط آور جوان جذب قلوبده برابردکل قنده قالدی که زیاده‌رک اوله بوستان تو کند نازارست پس که بر میکنی ومیروید بوستان تو لامیه کندنا کاف عجمک فتحیله براسا دیدکلری صرمساغه بکزر سبزه درعجه کرآتش دیر کر کاف فک ضمی رانک تشدیله کندنا فارسین وترکیده مشترک لفظدر دنیلر افترا ایلمشلر ترکیبی ذکراولنان کبی پراسادر زار لفظی بهالو وکثرت قصد ایلدکلری یرده استعمال ایدرلر مثلا لاله زار وبنفشه زار وکلزار دیرلر پس کندنا

کندنا زار کندنالک دیمکدر مفرد مخاطب کنیدندن کندن دانیلر بیلمزلر
قزمق بولمق معنالرنده مستعملدر • میروید فعل مضارع مفرد غایبدر
رویدندن تمک معناسنه رستن دن دین خطا ایلمشلر • محصول
وبیتک ابیات سابقه ربطی بوقدر ابتدای کلامدر یعنی بوستانک سنک
برکلدنالکدر • نقدر چوق که بولادو قوپاررسین کنه بتر یعنی بولدقجه بتر هیچ
بکلمز ایکن بیت سابقه بوبیتک هیچ مناسبتی یوقدر فتامل **قطعه**
توپار رفت چو آهو • امسال یا مدی چو یوزی • معلوم اوله که بو قطعه
آز متنلرده بولینور • لیکن شراح یازدوغیچون بزیازدق پاربای عجمه
یلدر دیمکدر • نته که سابقا کجدی • بر فته یاضمیر خطاب • وهمزه حرف توسل
همزه خطاب ایچوندر دین قابل خطابه کلمیش • چو ادات تشبیه آهو معروف
امسال بو ییل معلوم اوله که سال وروز وشب لفظلری همزه ایله اسم اشارتدر
این معناسنه فاحفظ • یوز پارس دیدکلری حیواندر • دیا حرف تنکیر حرف خطاب
وحرف وحدت اعتبار این معنا جانبنه ناظر دکل ایمش • را خطاب ایچون اولان یا و
اولماز ضمیر اولور که اقسام اسمدندر تامل ایتدر • محصول بیتک سن کچن ییل یعنی
یلدر بوندن آهو کبی مقبول ومطلوع کیتمش سن یعنی سنی کورن کمسه لر اختیار
سکا مایل وراغب اولوردی اما بو ییل پارس کبی قللنوب کلدک که یوزکه هیچ
کمسه با قماز حیوانات راسنده بوزی اختیار ایلدوکی انک ایچوندر که چوالدوز
قافیه اوله معلوم اوله که • رفته عبارتی اوزره بعضلری فایده ونتیجه اولقدر
اطناب کلام واکثار مقال ایلمشلر که تقبیدی صداع ایراث ایدر • سعدی خط سبز
خط سبز دوست دارد • نی سر الف چوالدوزی • سعدی مبتدا و خط
سبز بیانیه دوست دارد دارد که مفعول اولی ودوست ثانیسی • دارد فعل مضارع مفرد غا-

خبر

خبر مبتدا در • نی ادات سلبدر • کبی الف چوالدوز اضافتی بیانیه در ممان
چوالدوز اضافتی بیانیه در ممان چوالدوز دیمکدر • محصول بیت سعدی خط
سبز سور یعنی تازه خط سورمز قلی چوالدوز کبی اولان صقللی سورمز چوالدوزی
یا سی حرف تنکیر در • حرف حدت دین بلمز ایمش **قطعه** کر صبر کنی ور نکنی موی بناکوش
این دولت ایام نکویی بسر آید • وردا کردن دا کردن مخففدر • بکنی فعل مضارع
مفرد مخاطب در • کنیدندن دینلر خطا ایلمشلر • موی بناکوش لامیه
بناکوش قولاق نوزینه دیرلر بونده موی بناکوشدن غرض صقلدر • این مابعده
اشارتدر دولت نکویی لامیه لردر • نکوییده یا حرف مصدر در مراد نکوییدن
کوزلکدر • بسر آید غایته ونهایته کلور یعنی نهایت بولوب تمام اولور
محصول بیت اکر خطک کلدوکنه صبر ایدوب ایدوب طیفنمز سک اکر کلدوکنه
صبر ایلمیوب موی بناکوشکی یولارسک حاصلی کرکسه یول کرکسه یولمه
بوکوزللک یا منک دولتی نهایت بولور یعنی تمام اولوب دوکنور • اکثر
نسخه ده بوبیت بویله واقع در • وبعضی نسخه ده مصراع اول بویله واقع در که کر صبر
کنی ور بکنی موی بناکوش را نرداد عاطفه ایله محصول مصراع اکر صبر ایلرسک وموی
بناکوشکی یولارسک یعنی موی بناکوشک یولوب اچیلسنه صبر ایدرسک واکر یولماز
دیمکدر • وبعضی متنده بکنی یرینه بایله نکنی واقع در • لونله یولمز دیمکدر • پس بونک
قرینه سیله تقدیر مصراع بویله اولور • اکر موی بناکوشکنی وصبر کنی واکر نکنی یعنی
اکر موی بناکوشکی یولوب صبر ایدرسک واکر یولمازسک اه پس بو ایکی مصراعی
بو منوال اوزره شرح ایدنه اعتراض ایلیوب • وکندی بیتک معناسنک شرحنه
هیچ بر وجهله متصدی اولمیان ظاهر بودر که بیتک معناسنه واصل اولمامش
کر دست بجان داشتمی همچو تو بر ریش • نکذاشتمی تا بقیامت که بر اید • بجان

باحرف صله داشتني يا حرف حكايه طوتايدم ديمكدر ريش صقلدر نكذاشتمي
فعل نفي مستقبل متكلم وحده ديا حرف حكايه تا حرف انتها محصول بيت
اكر بنم جانمه الم ايرشيدي سنك ريشكه ايرشدكي كبي يعني سن ريشكه قادر
اولدوغك كبي بن جانمه قادر و مالك اوليدم قيامته دك قومازدم كه چقه
مصراع ثانينك معناسني قومازيدم كه قيامته دك كه جانم يوقاري كله اما سن قادرسين
پس نه سببدن تراشش اتمزسين دين مقصود دبيته واصل اولمامش
قطعه سؤال كردم و گفتم جمال روي ترا • چه شد كه مورچه بر گرد ماه جو خور شيدست
جمال روي ترا لاميه لردر و را حرف تخصيص مورچه دن بونده قرنجه در تصغيره
تصغيري دكلدر كرد ماه لاميه آي چوره سنده ديمكدر جو شبلدن ماضيدن
قسمدر تمامي رسمي ضرورت وزن ايچون حذف اولنمشدر محصول بيت جانانه
سؤال ايلدم و ديدم سنك رديك كوزللكنه نه اولدي كه آيك چوره سنه قرنجه كبي
يعني اطرافنه قرنجه اوشمش مراد بوزينه قرني اغني خط كلديكيدر • بخنده گفت نداني
چه بود روي مرا • مگر بماتم حسنم سياه پوشيدست • بود بونده فعل ماضي درشد
شد معناسنه روي مرا را حرف صله در مگر كانه معناسنه در بماتم با حرف سبب
حسنه اضافتي لاميه در محصول بيت بن جانانه مذكور سؤالي ايدنجه
خنده ايله ديدي بيلمزمنه اولدي رويمه كانه حسنم ماتمي سببيله سياه كيمشدر
تكه ماتم زده لرك عادتيدر سياهلر كيرلر مصيبت كونلرنده حضرت شيخك
مذكور جوانه زياده بيحضورلغي واقع اولمشدر كه انك حصوصنده بوقدر
تعريضات بيوردي حكايت يكي را از مستعربان بغداد پرسيدند كه
تقول في المرد گفت لاخير فيهم مادام احدهم لطيفاً يتخاشن فاذا خشن تيلاطف
فاذا خشن تيلاطف يعني تا خوب و لطيفند درشتي كنند و چو درشت شوند

تلطف كنند و دوستي نمايند مستعرب رانك كسريله استفعال بابندن
اسم فاعلدر و متعرب دخي رانك كسري و تشديديله تفعل بابندن اسم فاعلدر خالص عرب
اولميانلره دتركجه اكا ملمز ديرلر بغداده اضافتي لاميه در كه حرف بيان با اسم
استفهام تقول فعل مضارع مفرد مذكر مخاطب نه ديرسين ديمكدر
في حرف جر تقول به متعلق مرد ميمك ضمي و رانك سكونيله امرد كه جمعيدر
حمر احمرك جمعي اولدوغي كبي يوزنده قيل اولميانه ديرلر نته كه جرد اجردك جمعيدر
بدننده قيل اولميان كمسنه ديرلر اما بونده مراد ساده رويالك يوزليدر
لا حرف نفي حكمنده در خبر فتح اوزره مبني اسم مفردي فيهم جار و مجرور
محلا مرفوع خبريدر ما حرف دوام مصدريه و ظرفيه ده ديرلر دام فعلدر
افعال ناقصه دن احد لفظاً مرفوع اسمي هم ضميري مرده راجعدر لطيفاً
لفظاً منصوب خبر مادام يتخاشن تفاعل بابندن فعل مضارع مفرد مذكر
غائب خشونت ايدر يعني غلظت ايدر زيرا خشن خانك فتحي و شينك
كسريله ايري معناسنه در بو مشتق مقابلي فا اذا ادات شرط خشن
بابندن فعل ماضي مفرد مذكر غائب يتلاطف تفاعل بابندن فعل مضارع
مفرد مذكر غائب جمله فعليه جواب شرط ما دام مابعديله مقام تعليلده واقعدر
محصول تركيب بغداد مستعربلرندن برينه صوردیلر امردلر حقنده نه ديرسين
ديو ديدي انلرده خير يوق زيرا مادامكه برسي انلردن خوب و لطيفدر خشونت
و غلظت ايدر فاما ايريلنوب صقللند قده ملايمت ايدوب دوستلق كوسترلر
و چون درشت شوند قولندن صكره چنان پيكاري نيابند قولني زياده ايدن
معناسني انجلين كه برالشه يراميه لر يعني بوسق كناره يراميلردن زياده ايلامايه
ايش ايتلمش نظم امردان كه خوب و بي بود • تلخ گفتار و تند خوي بود

معاجمي

خوب روی وصف ترکیبی در تلخ گفتارده بویله در آجی سوزلی دیمکدر تند
خویدخ بویله در یاوزخویلی دیمکدر محصول بیت امردا اول وقت که خوب رویی
یعنی لطیف وجهدر حاصلی با دام که دلبر در آجی سوزلی و یاوزخویلی اولور یعنی
سرد و سرکش اولور بعض نسخه‌ده خوب وشیر نیست واقعدر و شارحک برسی
انی یازمش و دیمش که بعض نسخه‌ده خوب روی بود دوشمش بو تقدیرجه قطعه
اولماز رباعی اولور دیمش سکین عمرنی فارسی تحصلنده افنا ایلمش و آجی رباعی
بحرینی اوکرنمش بو نظمک اولندم رباعی یازانلر ادزان شعردن عجب بیگانه
المشلر چون بر تش آمد و بلعنت شد مردم آمیز و مهرجوی بود بر تش
با حرف صله صقله کله یعنی صقللنه و بلعنت باسی ده حرف صله در شد رفت
معناسنه در لعنته کیتمک مقبول و مطبوع اولمقدن بعید اولمقدر
زیرا لعن بعد معناسنه در ایراغ اولمق دیمکدر مردم آمیز وصف ترکیبیدر
مهر میمک کسریله محبت معناسنه در وجوی جویدندن در مهر طلب ایدیجی
اولور دیمکدر یعنی هرکسله مهربان و مشفق اولور محصول بیت امردساده‌ی
ایکن مذکوریدر اما چونکه صقله کلدی دلبرلکدن بعید اوله یعنی کوزللکی
کیدخ مردم آمیز یعنی خلقله مختلط اولور و مشفق و مهربان اولور یعنی هرکسه
اظهار محبت ایدر حکایت یکی را از علما پرسیدند که کسی با ماه رویی در
خلوت نشسته و در ها بسته و رقیبان خفته و نفس طالب و شهوت
غالب چنانکه عرب کوید الثمر یانع والناطور غیر مانع هیچ دانی که بعلت
پرهیزکاری از وی بسلامت بماند گفت اگر از ماه رویی بماند از بدگویان
نماند ثمر خرما و مبتدا یانع خبری ینع یمش کوینمکه یعنی بشمکه دیرلر ناطور
و ناظر باغبان معناسنه در و مبتدا غیر مانع خبری محصول ترکیب علمادن

برینه صور دیلر برکمسنه بر آی یوزلی کوزل ایله بر خلوتده اوتورمش اوله و قپولر
بغلی اوله رقیبلرده اویومش اوله ونفس طالب وشهوت غالب اوله
نته که عرب دیر خرما یتشمش یعنی کامل اولمش باغبان ایسه مانع دکل هیچ
بیلورمیسن که پرهیزکارلق علتی و قوتیله اول ماه رویدن سلامتله قالورمی
جواب ویردی و دیدی اگر ماه رویدن سلامتیله قالورسه بدگویلردن قالماز
بیت وان سلم الانسان من سوء نفسه فمن سوء ظن المدعی لیس یسلم آن حرف
شرط سلم فعل ماضی مفرد مذکر غایب علم بابندن انسان لفظی مرفوع فاعلی
من سلم به متعلق در سوء مجرور در من ایله یراماز دیمکدر نفسه اضافتی لامیه در
وضمیر انسانه راجعدر فمن سوء لیس یسلم به متعلق در و فاضرورت وزن
ایچون لیس یسلم دن نقل اولمشدر سوء ظن المدعی لامیه لردر لیس یسلم
جواب شرطدر محصول اگر انسان یراماز نفسندن سالم اولوب قورتلورسه
لیکن مدعینک سوء ظننددن سالم دکلدر یعنی انک دیلندن قورتلماز
بیت شاید پس کار خویشتن بنشستن لیکن نتوان زبان مردم بستن
شاید بونده ممکندر دیمک اولور پس کار خویشتن لامیه در زبان مردم
لامیه در محصول بیت ممکندر کمسنه جمیع مناهی و نامشروع ایشلردن فارغ
اولوب کندی ایشی ایله اوتورمق یعنی سلامتله کندی حالنه مشغول
اولمق لیکن خلقک دللرینی بغلمق ممکن دکل زیرا خلق هرکسک غیبتنی ایلر
البته حتی انبیا و اولیانک داخی خدایه ده نچه افترا ایدرلر حکایت
طوطی را با زاغی در قفص کردند طوطی از قبح مشاهدهٔ او مجاهده می برد
و میگفت این طلعت مکروهست و هیئات ممقوت و منظر ملعون
و شمائل ناموزون یا غراب البین یا لیت بینی و بینک بعد المشرقین

طوطی یای ثانی حرف وحدت ورا ادات مفعول همزه حرف وحدت در
دین غلط سویلمش زیرا بونده همزه یوقدر واولدوغی تقدیرجه همزه مرکز
وحدت افاده ایلمز یا حرف مصاحبت زاغی یا حرف وحدت در حرف صله
قفص قوش حبس ایده جک نسنه عرب صادله وعجم سینله استعمال ایدر
فتح مشاهده مصدرک مصدره اضافتی در حاصلی لامیه در فتح قافک
ضمی ایله نقیض حسندر چرکینلک معناسنه مشاهده مفاعله بابندن مصدردر
کورمک دیمکدر مجاهده مصدر مفاعله در زحمت معناسنه طلعت
مکروه بیانیه هیئات ممقوت بیانیه هیئات صورتدر وممقوت
مغضوب ومنظر ملعون بیانیه در منظر نونک فتحی یوزی معناسنه در ملعون
قبولدن بعید یعنی نامقبول شمائل ناموزون بیانیه در شمائل جمع
شمالدر اخلاق دیمکدر یا غراب البین یا حرف ندا غراب البین خطیب
حکایه سنده تفصیلی کچدی یالیت یا حرف ندا منادی محذوفدر یعنی
یا غراب البین تقدیر اولنور لیت حرفدر حروف مشبهه دن بیتی مقدم
خبری بعد منی فواسمی یا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه بینک ظرفیتله منصوب
وکاف ضمیر مخاطب محلا مجرور مضاف الیه بعد بانک فتحی وعینک سکونیله منصوب
ایراقلق معناسنه مشرقین لفظا مجرور مضاف الیه بعد درمراد بعد المشرقین
من المغربدر تغلیب طریقیله مشرقین دیمش یاخود مراد مشرق صیف ومشرق شتا اوله
پس تغلیب اولماز یالیت بینی وبینک بعد المشرقین قراندن مقتبسدر محصول
ترکیب بر طوطی بر قرغه ایله قفصه حبس ایلدیلر طوطی قرغه نک قبح مشاهده سندن
یعنی چرکین کورنشندن زحمت ایلردی یعنی زحمت ومشقت چکردی دیردی بونه
مکروه یوزدر وصورت مغضوبدر یعنی شکلین کورن غضبه کلور داخی نه ملعون نظرکاه

دسیرکه

وسیرانکاه در ونه ناموزون اخلاق واطواردر جیدر یا فراق قرغه سی نه اولیدی
بنمله سنک آرامزده مشرقله مغرب مابینی مقداری ایراقلق اولیدی یعنی نه اولیدی
سنکله برکز بولشمیدق قطعه علی الصباح بروی تو هر که برخیزد
صباح روز سلامت بر ومسا باشد بروی تو لامیه در صباح روز سلامت
لامیه لردر مسا میمک فتحیله اخشام معناسنه در محصول بیت صباح
وقتنده هرکس که سنک یوزکه قالقه یعنی دوشکدن فالقدقده
سنک یوزکه ناظر اولوب بقه سلامت کوننک صباحی اول کمسنه یه
اخشام اولور حاصلی کونی ماتم کونی کبی سیاه اولور بد اختری چوتو
در صحبت تو بایستی ولی چنانکه تویی در جهان کجا باشد بد اختر بدبخت دیمکدر
ویا حرف وحدت صحبت تو لامیه در بایستی بایست یانک کسریله
فعل ماضی مفرد غائب ویا حرف حکایه ولی ولیکندن مقصوردر که حرف
بیان توی یای ثانی خطاب ضمیریدر محصول بیت سنک صحبتکده
بر سنک کبی بدبخت قراصورتلی کرک ایدی اما شویله که سنسن یعنی سنک کبی چرکین
جهانده قنده اولور یعنی سنک کبی چرکین جهانده بولنماز بو بیتلرک اولنده
قطعه یرینه بیت یازانلر ناد انلق کوسترمشلر عجبتر انکه غراب از مجاورت
طوطی بجان آمده بود ولاحول کنان از کردش کیتی همی نالید ودست های
تغابن بر یکدیگر همی مالید ومیکفت این چه بخت نیکو نست وطالع دون
وایام بوقلمون لایق قدر من آنستی که با زاغی بر دیوار باغی خرامان همی رفتی
عجبتر ترادات تفضیلدر مجاورت مفاعله بابندن مصدردر قونشیلق
معناسنه بعض نسخه ده نقطه سز واقعدر مجاورت مصاحبت معناسنه
کنه مفاعله مصدریدر لاحول کنان لاحول ایدرک یعنی لاحول ولا قوة الا بالله

العلی العظیم دیه‌رك گردش گیتی لامیه گردش اسم مصدردر دونش اسم مصدر
دونش دیمکدر، گیتی جهان جهانك دونشندن یعنی روزگارك تغیر و تبد
و تبدلندن دستهای تغابن بیانیه تغابن تفاعل بابندن مصدردر زیان
کورمك بخت نگون بیانیه یعنی باشی اشغا طالع والحق بخت و روزگار بو
قلمون یعنی درلو درلو رنکلره کیرر ایام زیرا بوقلمون برقماشدرکه انواع و
الواندن کوینور، حاصلی متغیر و متبدل ایام دیمکدر یعنی عالم مرکون صورت
کوستیر لایق قدرمن لامیه و یا حرف وحدت فرامان صفت مشبهه صالحه
دیمکدر، ممی رفتمی نسخه‌لر جمیعاً بویله در، لیکن قیاس ممی رفتیم ایدی زیرا ممی
و یا ایکی سیغه حکایت حال ماضی افاده ایدر، مگرکه یا محض تأکید ایچون
کلمش اوله، یا حرف تمنیدر دین عندی سویلمش فتأمل محصول بیت بن
عجزی اولدرکه غرائب طوطینك مجاورتندن جاندن بیزار اولمش ایدی لا
حول دیبرك گردش گیتیدن ایکلر ایدی، و زبان الرینی بری بریله اوردی
و سویلردیکه بونه عجب نگوندر یعنی باشی اشغا تختدر و نه طالع دوندر
یعنی الحق طالعدر، و نه ایام بوقلمون در یعنی نه متغیر و متبدل احوال
روزگاردر، بنم قدرمك لایقی اول ایدی که برزاغله بر باغك دیواری
اوزره صالنرق کیدیدم یعنی سکه گزیدم بیت پارسا را بس
این قدر زندان که بود در طویلهٔ رندان، پارسا را ادات صله بس
تر دیمکدر، طویلهٔ رندان لامیه طویله‌دن مراد دیزی و صلا معناسینه در
بعض نسخه‌ده در طویله برینه مثم طویله واقعدر، محصول بیت عابد بومقدار
زندان کافیدرکه رندلرله هم صحبت و هم مجلس اوله و یا صحبتلرندن
و مجلسلرندن اوله، رندی اکثر طایفهٔ مباحیلرده استعمال ایدرلر اما

اشعارده

اشعارده باده نوشلردن کنایت ایدرلر، تا چه گناه کرده‌ام که روزگارم
بعقوبت آن درسلك صحبت چنین ابلهی خود رای و ناجنس نافه درای بچنین
مبتلا کرده است، تا بونك گبی بر گرده عجبا معناسنه در، بعقوبت آن
با حرف سبب و اضافت لامیه درسلك دزی دیزی ایلکی صحبته اضافت
لامیه در، چنین ده بویله در و طوطیه اشارتدر ابلهی یا حرف یا حرف وحدت
خودرای وصف ترکیبی در کندی فکرلی یعنی کندی فکریله عامل اولوب
کمسنه فکریله عامل اولمیانه دیرلر، نا حرف نفی جنس معروف یافه کلام لغو
یعنی زاید سوز دیمکدر، درای بو معنایه کلور، ایکیسی ترکیب اولسه‌لرکنه
کلام لغو معناسنه کلور، نته کمال اسمعیل بیورر بیت زبس که می بگدازد
تنم زغصه و رنج بجان رسیدم ازین شاعران نافه درای، بو عبارت خورشید
عبارتی گبیدرکه خورشید مربلیسی مستقلاً کلنشه اطلاقی و لنورکن
ایکسنی ترکیب ایدوب ینه کلنشه اطلاق ایدرلر فقدبر، بس ناجنس نافه درای
بیانیه در، بچنین باحرف صله بند بلا بیانیه، محصول ترکیب عجبا نه گناه
ایلمشم که روزگارینی انك عقوبتی سببیله بونکلین بر خودرای و ناجنس
یافه درای ابلهك صحبتی سلکنده یعنی مجلسی دیزیسنده و صحبتی حلقه‌سنده
بونکلین بلا بندینه گرفتار ایلمشدر، درای بونوع جرس معناسنه در یعنی
دوه قفتر چاکی دین زاید اولمشدر قطعه کس نیاید بپای دیواری
که بران صورتت نگار کنند، با حرف صله پای دیوار لامیه دیوار دبی
دیمکدر، و یا حرف وحدت که تعلیل آن اسم اشارتدر دیوار صورتت تاء ثانی
ثانیه ضمیر خطابدر نگار بونده نقش معناسنه در، کنند فعل مضارع جمع غایب
محصول بیت کمسه بر دیوار دیبنه کلمزکه اول دیواره سنك شکل و صورتکی نقش ایلیه

یعنی زیاده بدشکل اولدوغیچون سنی کسه بر یره نقش ایلمز ❊ کز زاد بهشت باشد
دیگران دوزخ اختیار کنند ❊ محصول بیت اگر سنک یرک جنتده اولورسه
یعنی مقامک فردوس اولورسه غیرلر دوزخ اختیار ایدرلر سندن
زیاده نفرت ایلدکلرندن ❊ این مثل بدان آوردم تا بدانی که چندان که
دانا را از نادان نفرتست صد چندان نادان را از دانا وحشت است
مثل میمک وثانک فتحه لریله مثال معناسنه در ❊ بدان باحرف سبب انک ایچون
دیمکدر تا حرف تنبیه بدانی فعل مضارع مفرد مخاطب بیلهسین دیمکدر ❊
که حرف بیان ❊ محصول ترکیب حضرت شیخ بیورر که طوطیله زاغ مثالنی
انک ایچون گتوردم تا کم بیلهسین که اولقدر که دانانک نادان‌دن نفرت
بیزارلغی واردر ❊ یوز اولقدر نادانک داناد‌ن وحشت وتجنبی واردر قطعه
زاهدی در سماع رندان بود ❊ زان میان گفت شاهد بلخی ❊ زاهدی یا حرف
وحدت سماع ساز آوازی وانسان نغماتی رندانه اضافتی لامیه در ❊ شاهد
بلخی بیانیه ❊ محصول بیت رندلر مجلسنده بر زاهد وار ایدی یعنی صحبتلرینه
داخل ایدی اول رندلر ارا سندن شیخ شهرندن بر محبوب زاهدی دیدی
گر ملولی ز ما ترش منشین ❊ که تو هم در میان ما تلخی ❊ ملولی تا ضمیر خطاب ❊
محصول بیت شاهد بلخی زاهده دیدی اگر بزدن وسماعمزدن ملول اسک
ترش روومنقبض اوتورمه زیرا سنده بزم آرامزده اجنبی سین یعنی سن بزدن
نقدر ملول ایسک بز سندن یوز اولقدر ملولوز رباعی جمعی چو گل ولاله بهم پیوسته
تو هیزم خشک در میانشان رسته ❊ جمعی با حرف وحدت بر جماعت یعنی بر قوم
بهم پیوسته بری برینه اولشمش وترشمش ❊ تو زاهده خطابدر هیزم خشک
بیانیه هیزم اودون خشک قوری دودن دیمکدر ❊ میانشان میانک

تونی ضرورت وزن ایچون ساکن قلندی ❊ قیاس مفتوح اولمقدر زیرا ضمیر
ما قبلی مفتوح اولور رسته بتمش دیمکدر ❊ خشک لفظندن در رسته دن یای
خطابلر حذف اولنمشدر ❊ اصلنده خشکی ورسته یی در ❊ محصول بیت بر جماعت
گل ولاله گبی بری برینه قرشمش واولاشمش یعنی کمال اتحادله متحد اولمشلر سن قوری
اودون گبی انلرک اراسنده بتمش دایتمش سن جمع لفظنه نظر جماعته وبو بر
جماعتدر دیو تقدیر ایدنلر زائد ایلمشلر ❊ چو باد مخالف وچو سرما ناخوش
چون برف نشسته وچون یخ بسته ❊ مخالف وناخوش ونشسته وبسته
عبارتلری بردیای خطاب تقدیر اولنور که حمل صحیح اوله ❊ برف قار یخ بوز
دیمکدر ❊ وبسته بو نوع طوکمش معناسنه در ❊ محصول بیت بو بیت تتمه ❊
مقوله شاهد بلخیدر ای زاهد سن بزم آرامزده باد گبی مخالف سین وصوق
گبی ناخوش سین ❊ وقار گبی اوتورمشسین وقرار ایلمشسین که قالقمق بیلمزسین
وبوز گبی طوکمشسین که چوزلمک بیلمزسین حاصلی آرامزده هیچ بر وجهله
خطک یوقدر ❊ بو ایکی بیتک ولنده رباعی یربنه مثنوی یازانلر اوزان شعری
عجب تتبع ایلمشلر حکایت رفیقی داشتم که سالها با هم سفر کرده بودیم
ونان ونمک خورده وبی کران حقوق صحبت ثابت شده آخر بسبب
نفعی اندک آزار خاطر من روا داشت ودوستی سپری شد ❊ وبا این همه
از هر دو طرف دل بستگی حاصل بود بحکم آنکه شنیدم که روزی دو بیت
از سخنان من در مجمعی همی گفتند ❊ رفیقی ونفعی یالری حرف وحدتدر بودو
یاسی حرف مصدر سپری سینده ضمه وکسره جائزدر یای مجهوله فتحه وضمه دو
معناسنه سپری شد دوکندی دیمکدر ❊ دلبستگی یاحرف وکاف
عجم های رسمیدن بدل گلمشدر ❊ دل بسته کوکلی بغلی وصف ترکیبی اقسامندندر

سخنان الف ونون ایله جمع شاذدر جمع باحرف وحدت همی گفتند
سویلرلردی یعنی اوقورلردی محصول ترکیب بر یولداشم وار ایدی
بو بابده رفیقی ایراد ایلدوکندن ظاهردر که محبوب ایمش که حرف
رابطه صفت یللرله بیله سفر ایلمش وطوز اتمک ایدک ونهایتسز حقوق
صحبت ثابت اولمش ایدی الامر براداجق فائده سبیله بنم خاطری اینجتمکه
جائز طوتدی یعنی روا کورمدی وارامزده اولان دوستلق تمام اولمغله
کنه ایکی جانبدن ارتباط قلب حاصل ایدی یعنی بندن واندن علاقه
قلب وار ایدی اول سبیله که ایشتدم که برکون بنم سوزلرمدن
بر مجلسده بو ایکی بیتی اوقورلردی قطعه نگار من چو درآید بخنده نمکین
نمک زیاده کند بر جراحت ریشان نگار من لامیه محبوب من دیمکدر
بخنده باحرف مصاحبت وباحرف صله نمکینه اضافت بیانیه در باحرف
ونون حرف تاکید وکاف عربیدر عجمی بیلر عجمیلک ایلمشلر بر حرف صله
جراحت جیمک کسریله یاره معناسنه در پس شی نفسنه مضاف اولمز
امدی بر مضاف محذوفدر جراحت دلهای ریشاندر یا خود جراحت
عاشقان دلریشاندر علی کل حال حمل کلامه بر مساغ پیدا ایلمک کرکدر
الف ونون ایله جمع اولمغی شاذدر محصول بیت بنم نگارم چونکه خنده نمکینله
یعنی مقبول وشیرین خنده وبا خنده ایه کلسه یاره لو یورکلرک یارهسنه
طوزی زیاده ایدر یعنی طوز سپوب یارهلرینی تازه لر حاصلی دلریش
عشاقک یارهلرینی یکیلر یعنی محبتلرینی وشور وشغبلرینی زیاده ایدر مکه
دیمکدر طوز سپمکدن مراد زیاده اضطرابه یرمکدر معلوم اولا که نمکله
ریشه ذکری اشعار عجمده چوق واقع اولور بعض شراح جراحت ریشان تقدیر

ایلمش

ایلمش صحت معنا ایچون وبعضیسی تقدیره احتیاج یوق زیرا ریش باش
یارهدر دیمش پس کنه محذوره یاقی وردک هیچ فائدهسی اولمدی چو بودی
اثر زلفش بدستم افتادی چو آستین کریمان بدست درویشان بودی
باحرف حکایه در آستین کریمان لامیه در باحرف صله دست درویشان لامیه
محصول بیت نه اولیدی نگارک زلفی اوجی بنم الیمه دوشیدی کریملرک
یکی درویشلر الینه دوشدوکی کبی حاصلی نه اولیدی وصالینه دست رس
بولیدم دیمکدر طایفه دوستان نه بر لطف این سخن بلکه مرحسن
سیرت خویش کواهی داده اند اوهم دران میان مبالغه کرده ویر
فوت صحبت قدیم تاسف خورده وبخطای خویش اعتراف نمود
معلوم کردم که از طرف او هم رغبتست این بیتها فرستادم
وصلح کردم طایفه دوستان بیانیه طایفه نک همزهسی وحدت
وحدت ایچون طوتان ایکی وجهله خطا ایلمش برکیسی ولدر که همزه اندم اضافت
ایچوندر برسیدر اولدر که وحدت ایچون منصوص اولان یا در همزه دکلدر
نه بر لطف این سخن بیوردغی تواضع وهضماً لنفسه طریقیله دردرالاکلام
لطافت وصفا متوزدر حسن سیرت بیانیه وخویشه اضافت لامیه در کواه
کاف عجمک ضمیله شاهد معناسنه در وباحرف مصدر فوت فانک فتحی وواوک
سکونیله مصدردر نصر یابنک اجوف واویسندن بر نسنه کچمک معناسنه
صحبته اضافتی لامیه وقدیمه بیانیه تاسف تفعل بابندن مصدر دریغ معناسنه
از طرف او هم رغبتست از طرف او هم عبارتندن مفهوم اولان اولدر که
حضرت شیخدن ده رغبت وارمش فرستادم فعل ماضی متکلم وحده
کوندردم دیمکدر محصول بیت دوستلر طایفهسی بو سوزک لطافت

وصفاسنه دكل بلكه كنديلرك حسن خلقنه شهادت ويرمشلر اول رفيق انلرك
اراللرنى داخى مدحنى مبالغه ايلمش وصحبت قديمك فوتنه تأسف
وغصه يمش • دكنديلرنك خطاسنه اعتراف كوسترمش معلوم ايلديم
كه انك جانبندن نه بكا رغبت واردر • بو كلجك بلبلرى كوندردم و
وصلح ايلدم **قطعه** نه مارا درميان عهد ووفا بود • جفا كردى وبله
مهرى نمودى • عهد ووفا مصدرك مفعولنه اضافتى در • وفادارلغه عهد
يعنى قول وقرار • وفايى عهده عطف ايدنلر معنايه واصل كلملر ايمش • بد
مهر وصف تركيبى در • الحق مجتلى ايمكدر • ويا حرف مصدر نمودى فعل ماضى
مفرد مخاطب كوستردك ديمكدر • محصول بيت استفهام انكارى طريقيله
بيورر بزم سنكله ارامزده نه وفادارلغه عهد قرار وقيدى يعنى وار ايدى
حاصلى بريمزده وفادار اولاوز ديو عهد ايلمش ايدك جفا ايلدك
محبتسزلك كوستردك يعنى ترك محبت ايلدك • بعض نسخه ده مارا بنيه
يارا واقعدر نداطريقيله • يكبار از جهان دل در تو بستم • نداشتم كه
بركردى بزودى • به يكبار كليا ياخود بردن • در تو در حرف صله بركردى برحرف
تأكيد كردى كاف عجمك فتحيله فعل مضارع مفرد مخاطبدر كرديدندن
دونمك معناسنه يعنى رجوع ايلمك بزودى با حرف مصاحبت
وياحرف مصدر تيزلكله ديمكدر محصول بيت برادوغوردن كوكلمى تمام
جهاندن سكا بغلدم بيلمدم كه تيزلكله بنم مهر ومحبتمدن دونوب رجوع
ايليه جكك حاصلى سنك بويله على الفور بندن اعراض ايليجكك بيلميم
برادوغوردن سكا كوكلمى بند ايلمزدم • متنوزت كرسر صلحست بازيى
كران محبوبتر باشى كه بودى • متنوزت تاضمير خطاب سر سوداوهوا

معناسنه در صلحه اضافت لاميه در • باز بونى كير ومعناسنه در واى
فعل امر مفرد مخاطبدر كل معناسنه بازآى كير وكل معناسنه در ايكنجى
كره كل ديمك دكلدر • بعضيلر ظن ايلدوكى كبى كر آن كه حرف تعليل بازآن
اشارتدر اولكى حاله محبوب تره تر ادات تفضيلدر محبوبرك ديمكدر باشى
فعل مضارع مفرد مخاطب اولسن ديمكدر • كه حرف بيان بود جايزدر كه
فعل ماضى مفرد مخاطب اوله • و جايزدر كه ادات زمانيه اوله محصول بيت
اى جانان الآن اكر سنك صلح سودا وهواسى وار ايسه يعنى صلحه ميلك
وار ايسه كير وكل يعنى بزدن نفرت ايدوب قچمه تا كم محبوبراك اوله سين كه اولده
اولدك ايدى وياكه اولده ايدك مر صلحك معناسنى اكر سنك صلح باشى
وار ايسه ديمين باشدن خطا ايلمش كه اندن زياده اولماز **حكايت**
يكى را زنى صاحب جمال بود در كذشت ومادر زن پير فرتوت بقلت صداق
در خانه متمكن بماندم وازمحاورت وى جان رنجيدى وبحكم صداق از مجاورت
او چاره نه ديدى يكى ازين طايفه كفت چه كونه در فراق يار عزيز كفت نا ديدن
زن برمن چنان دشوار نمى ايد كه ديدن مادر زن • بعض نسخه ده زن صاحب
جمال واقع در اضافتله قياس بويله اولمقدر • در كذشت كچدى يعنى فوت
اولدى ديمكدر • مادرزن قاين آنه پير فرتوت بيانيه وصفيه در زن در
فرتوت بونامش ديمكدر • با حرف مصاحبت علت صداق لاميه صداق
صادك فتحى وكسريله كابين ديمكدر • بعض نسخه ده بعلت كابين واقعدر محاورت
مصاحبت معناسنه در مجاورت جمله قوكشيلق ديمكدر • جان درمان ديمكدر
چاره لغتلرده شايعدر دين مقام بيانى ابهام ايلمش • يكى ازين طايفه
يعنى اوليلردن برى دوستلردن برى دين بيلمز ايمش چكونه يا ضم خطاب

ومنزه حرف توسل همزه خطاب ایچوندر دین قابل خطاب ده کل ایمش دشوار شکل
محصول ترکیب بو ایمش بر صاحب جمال خاتونی وار ایدی فوت اولدی دیر
بونامش تا این انا کابین علتیله یعنی سببیله کشینک خانه سنده متمکن و ثابت
قالدی کشی انک مصاحبتندن جانه رنجیده ایدی یعنی زیاده انجنوردی
دکابین سببیله اولمادن چاره کورمزدی یعنی مهرنی ادا ایده مدوکندن
بالضروری بیله اولمغه اختیار ایدردی اولیلردن بریسی برکون دیدی
یار عزیزک فراقنده نجه سین اول کشی دیدی خاتونی کورمک بکا اولقدر کوچ
کلمز که انا سنی کورمک یعنی انا سنی کورمک انی کورمکدن مشکل کلور
یعنی فراق جانان بکا اولقدر کوچ کلمز که یعنی دشوار کلمز که وصال اغیار
مثنوی کل بتاراج رفت وخار بماند • کنج برداشتند ومار بماند • با حرف صله
وتاراج یغما • محصول بیت کل یغمایه کتدی یعنی کللر دوشر دیلر دیکن
برنده قالدی • کنج یعنی دفینه قالدر دیلر ومار یرنده قالدی مشهوردر
که دفینه فرق یلدن صکره یلان تصرف ایدر دیرلر بو کلام اکا
کوره در • دیده بر تارک سنان بردن • خوشتر از روی دشمنان دیدن •
دیده دیده نک مقدم مفعولیدر بر تارک غیر صحیحدر
تارکه ترسنه نک دیه سنه دیرلر سنان اضافت لامیه در محصول
کوزی دمرن اوجنده یعنی دیه سنده کورمک دشمنلر کوزینی کورمکدن
خوشتر کدر یعنی یکرکدر • واجبست از هزار دوست بریدن • تا یکی دشمنت
نباید دیدن • بریدن مصدر معنا سنه در تا حرف تعلیل دشمنت تا ضمیر
خطاب دیدن مصدر در دیدن معنا سنه محصول بیت بیک دوستدن
کسلمک واجبدر بر دشمنک کورمماکی ایچون حاصلی بیک دوستدن

کچمک کرک تا کیم بر دشمنکی کورمیه سین دیمکدر **حکایت** یاد دارم
که در ایام جوانی کذر داشتم بکوئی ونظر با ماه روئی در تموزی که حرورش
آب دهان را بجوشانیدی واز ضعف بشریت تاب آفتاب هجیر نیاوردمی
التجا بسایه دیواری کردم مترقب که کسی زحمت حر تموز از من بر دآبی
فرو نشاند ناکاه از تاریکی دهلیز خانه روشنایی دیدم یعنی جمالی
که زبان فصاحت از بیان صباحت او عاجز بماند چنانکه در شب
تاریک صبح برآید یا آب حیات از ظلمات بدر آید قدحی برف
آب در دست وشکر دران ریخته وبعرق درآمیخته ندانم بکلاب
مطیب کرده یا قطره چند از کل رویش دران چکیده فی الجمله
شراب از دست نکارینش برکرفتم وبخوردم وعمر از سر
کرفتم • یاد دارم خاطرمده در که حرف بیان ایام جوانی یا حرف مصدر
کذر داشتم کذر طوتاردم یعنی کچردم بکوئی با آز معنا سنه در دیا حرف
وحدت وکوی کاف عربک ضمه سیله محله دیمکدر • با حرف صله ماه روی وصف
ترکیبی مقصود بودر که دلبری محله سنه ملازمت ایدردیب دوشمشدم جانانی سیر ایدرمش
تموز تموز روزنی اوزره یاننک اون ایکنجی آیدر که اول آیینک آیامی خوشدر واوزره لیک
تموز در اوج نجی آب در که اغستوس در • پس تموزی اغستوس ایله بیان ایلین
بیلک اون ایکی آینی بیلمز ایمش • بعض نسخه ده ایام تموز واقع در اضافتیله که حرف
رابطه صفت حر ورکیده ایله اسن ایسیجی یل شین ضمیر تموزه راجعدر آب
دهاندن مراد دمکرک واغز یاری در بجوشانیدی یا حرف حکایه قوردردی دیمکدر •
والف ونون ادات تعدیه در زیرا خوشیدن لازمدر که قورمق دیمکدر •
بجوشانیدی یا ز دب نون وجیمله ونون نافیه نک فتحیله قید ایلین وحکلک

رد ابن الحسینی

معناسنی صحیح ویره نك قصد بنی خدا بیلور الحق سموم کندر اسن ایسیجق
بیلدر و دشین ینه تموزه راجعدر مغز استخوان لامیه در ایلك ویلنی د استخوان
همزه نك تانك ضمه لریله واو رسمیله کلمکدر چوشاندی یا ینه حرف تأکید ویا حرف
حکایه قایندردی الف و نون ینه ادات تعدیه در ضعف تشریف لامیه
تاب آفتاب بیحیر لامیه لردر تاب بونده طاقت دیمکدر و بیحیر غایتله ایسیجی زمانه
کون اورتاسنه یعنی نصف نهارینه دیرلر نیاوردم کتورمدم یعنی زیاده ایسیجغه
تحمل کتورمدم التجا افتعال بابندن مصدر در صغنمق معناسنه یا حرف صله
سایه دیوار لامیه و یا حرف وحدت بر دیوار کولکه سنه دیمکدر مترقب
تفعل بابندن اسم فاعلدر منتظر معناسنه که حرف بیان کسی یا حرف وحدت
زحمت حر تموز لامیه لردر تموز ایسیجغنك زحمتنی بر دآبی یا حرف مصاحبت
بر دآب صوق صو و یا حرف وحدت فرو ادات تاکیددر نشاند فعل مضارع
مفرد غائب صوبندره دیمکدر زیرا نشاندن مشترکدر اغاج دیکمکله صو
صوبندرمك بنشنم ناگاه فجاءة دیمکدر تاریکی دهلیز خانه لالردر
تاریکی قرانلق یا حرف مصدر و همزه اضافت ایچون کلمشدر دیننده
ایلمشدر که بونده همزه یوقدر دهلیز سوقاق قاپوسی ایله اوی قپوسنك
اراغنه دیرلر خانه یا حرف وحدت و همزه حرف توسل در روشنایی بر
ایدنلق یعنی جمالی یا حرف وحدت بعض نسخه ده یعنی عبارتی یوقدر پس
جمال بدلدر روشناییدن که حرف رابط صفت زبان فصاحت
بیانیه در بیان صباحت بویله در صباحت جمال و حسن معناسنه در
رایلر طلوع ایلیه دیمکدر بدر آید چیقه دیمکدر قدحی یا حرف وحدت
برف آب فانك سکونی ایله قارلی صو دیمکدر ترکیب فرحی قبیلندندر

دهف

رد ابن سیدی علی
وسروری

وصف ترکیبی دینلر خطا دیمشلر مطیب اسم مفعولدر تفعیل بابندن کوزل
کوزل قوقولو تنسه یا حرف عطف قطره چند بیانیه ویاخود اضافتنه
حکم اولنمه و یا حرف وحدت و همزه حرف توسل اولنه بو اولی در اضافتدن
حلیه بونده طرزمش معناسنه در در دست نگارین بیانیه نگارین
لغتده منقش دیمکدر پس حقیقتنه محمول ولو ریسه شیرینی کتورن نسوه
جنسی اولمق کرك و اگر کوزلم مقبول الدن عبارت ایسه محبوب جنسی اولمق
ممکندر برگرفتم فرد دم یعنی الدم بعض نسخه ده بستدم واقعدر فعل
ماضی متکلم وحده الدم دیمکدر بخوردم بونده ایچدم دیمکدر ازسر گرفتم
باشدن طوتدم دیمکدر یعنی استیناف ایلدم محصول ترکیب بادمن در
کیم جوانلق زمانندن بر محله یه ملازمت ایدردم یعنی بر محله ده جوان سوردم
داخی محله سنه وارو بانی سیر ایدردم یعنی جمالی پر کمالنه نظر ایدردم
بر تموز آینده که انك حروری آب دهانی کمال حرارتندن قورودی و سموم هی
کمیکك ایلکنی زیاده ایسیجقدن ییناردی ضعف تشریفمدن بیحیر افتابنه
طاقت کتوره مدم پس بر دیوارك سایه سنه صغندم یعنی پناه ایلدم
مترقب و منتظر اولدیغم حالده برکمسه تموز حرارتنی و شدت و زحمتنی بندن
بر صوق صو ایله سوینده یعنی ازاله ایلیه ناگاه بر اوك دهلیزی قرانلغندن
بر ایدنلق کوردم یعنی بر جمال که زبان فصاحت انك کوزللکی و حسنی بیانندن
عاجز قالور شویلکه قرانلق کیجه ده صبح طلوع ایلیه و یا آب حیات ظلمات
چقوب ظاهر اوله بر قدح قارلی صو الندن و اکا شکر دوکمش حاصلی قارلی
شکر شربتندن عبارتدر و گلاب قارشدرمش یعنی گل صویی قاتمش بلمزم که
شیرینی نفس امرده گلاب ایله می مطیب ایلمش یوخسه نرمان ایسیجغندن بر نیچه قطره

یوزی کلشن می اکا طاقرزمش ایدی • حاصل کلام شرابی انک دست نگارینه
الدم و ایچدم • وبجس عمری نه باشدن یعنی تازه عمر کسب ایلدم بیت
ظمأ بقلبی لا یکاد یسیغه • رشف الزلال ولو شربت بحورم • ظمأ الف
مقصوره ایله در عطش وزنی ومعناسی وزره با حرف ظرف مقدر جاهک کلمه سنه
متعلق قلبی یا ضمیر متکلم متعلق ومتعلق ایله ابن محلا مرفوع خبر مبتدادر که ظما در
وظما نکره موصوفه در تقدیری ظما شدید در لا یکاد افعال مقاربه دندر قریب
اولماز دیمکدر یسیغ فعل مضارع مفرد مذکر غایب در افعال باندن در ضمیر مذکر
ظمایه راجعدر بر بله دیمکدر یعنی تسکین ایدوب کیدرمز دیمکدر • رشف الزلال لا
یعنی مصدرک مفعوله اضافتیدر • رشف رانک فتحی وشینک سکونیله بر نسنه
صورمق در مثلا الخیر وادهنو صورمق کبی رشف لفظا مرفوع یسیغه فاعلدر شرفی
سرینده بیان ایلین رشیله رشفی فرق ایتمز ایمش • ولو اداة وصل لا یکاده متصل
شربت فعل ماضی متکلم وحده در علم باندن بحور جمع بحر در دکزلر دیمکدر محصول بیت
قلبمده بر عظیم وشدید عطش یعنی تشنه لک حاصلدر انی سوندروب
ازاله ایلمکه یعنی کسر ایلمکه قریب اولماز حاصلی اول عطشی بندن کیدرمکه ممکن دکل
صافی صویی صورمق صورمق ایچمک صافی صودن دکزلردن ایچسم عطشی کسر ایلمکه
رشفی تعیین زیرا صویی صورمق صورمق ایچمک صوسزلغی قاندرماغندر تتکه ضرب مثلده
وارد در که الرشف انقع دیو یعنی صورمق صورمق ایچمک عطشی ارتق کسر ایدر قطعه
خرم آن فرخنده طالع را که چشم • بر چنین روی اوفتد هر بامداد • خرم جایی
معجمه نک ضمیله ورای مهمله نک فتحیله وتشدیدیله شاد یعنی شن دیمکدر کاه فرح فانک
فتحی ورانک کسری صفت مشبهه معناسنه مستعملدر • وکاه نزهه سنه اولمنزلی زینت
یعنی آراسته وپاک معناسنه فرخنده فانک وخانک فتحه لریله مبارک دیمکدر طالعه

وصف

وصف ترکیبی در خرم شاد مناسنه اولدوغی تقدیرجه را حرف رابط
اولور اما معنای مصدریت متضمن اولسه را حرف تخصیص اولور که حرف
رابط صفت چشم مصراع ثانیه مرهوندر تقدیری چشمش در ضرورت
وزن ایچون حذف وایصال اولدی چشمک میمی ضرورت وزن ایچون بلفظ
اولنماز دینلر زاید سویلشلر • اوفتد واوله دوشه دیمکدر بامداد
یونم صباح معناسنه در محصول بیت سعادت وسرور اول مبارک
یوزنلی طالعلی کمسنه نکدر که انک چشمی بو بکلاین روبه دوشر هر صباح یعنی دولت
وسرور هر صباح یوزینی کورنکدر ویوزینه بقنکدر • مست می بیدار گردد
نیم شب • مست ساقی روز محشر بامداد • مست می لامیه در بیدار بای عجمک
کسریله اویانق دیمکدر • نیم شب اضافت فی معناسنه در نصف اللیل
دیمکدر • محصول بیت شرابک مستی یعنی خمردن سرخوش اولان نصف اللیلده
بیدار اولور یعنی هشیار اولور • وسرخوشلقدن ایلر • اما ساقینک مستی
محشر کوننده طاکله یعنی محشر کوننک صباحی آیلر حکایت
سالی سلطان محمود خوارزمشاه باخطای برای مصلحتی صلح اختیار
کرد بجامع کاشغر در آمدم پسری دیدم در خوبی بغایت اعتدال ونهایت
جمال چنانکه در مثال او گفته اند • سالی یا حرف وحدت محمود خوارزمشاه
بیانیه در • بو اول سلطان محمود در که هلاکو ایله محاربه ایدوب انده
شهید اولدی • با حرف مع خطادن مضاف محذوف در ملک خطا
دیمکدر • اول زمانده خطا وختن کافرستان ایدی حطا فتح حایله در
کسر حایله خطا در برای مصلحتی لامیه در برمصلحت ایچون دیمکدر • بو
کلام جواب سؤال مقدر در کانه سؤال کلدی که اسلام پادشاهی نه ضرورت

كا فوايله صلح اختيار ايتمك جوابى براى مصلحتى رفتد بر صلح كردك مفعول
اولى دراختيار ثانيسى اول زماننده حضرت شيخ سلطان محمودك استادى
ومصاحبى ايمش بو شيخك صاحبى زمانى ايمش ليكن حضرت شيخ حطا پادشاهنه
ايلچيلك طريقيله ارسال ايدر • كاشغر تركستان شهرلرندن بريدر اسميدر كه طايفهٔ
نقشبنديه دن حضرت سعد الدينك شهريدر كه حضرت مولانا جامينك
پير ارشاديدر • و فزلرينك برينى حضرت ملايه ويرمش وبرينى رشحات صاحبى
صفى يه قدس الله ارواحهم سپرى با حرف وحدت يا حرف ظرف غايت اعتدال
ونهايت جمال لاميته لردر محصول تركيب برسل سلطان محمود خوارزمشاه
حطا مملكتنك بر مصلحت ايچون صلح اختيار ايلدى يعنى بنى حطايه ارسال
ايلدى كه ارالرينى اصلاح ايليم كاشغر شهرينك براولو جامعى واردر كه مشهور
عالمدر اول شهره واروب قوندقده اول جامعك سيرينه واروب كيردم
بر پير كوردم اول جامعده كوزللكده غايت اعتدالده ونهايت جمالده
شويلكه انك مثالنده ديمشلردر **نظم** معلمت همه شوخى و دلبرى آموخت •
جفا وناز و عتاب وستمكرى آموخت • معلم مبتدا وياى ضمير معلاده آموخته
متقيد در • ضمير منصوب متصل معناسنه شوخ بونكڧ كبى يرلرده اپيجق قتلى
ديمكدر مطبوع معناسنه ويا حرف مصدردر • دلبرى ياسى ده بويله در •
آموخت فعل ماضى مفرد غايب متعدى اوكرتدى ديمكدر خبر مبتدادر عتاب
مفاعله بابنك مصدر ثانيسى قاقيمق وآزارلمق معناسنه در ستم سينك
كسريله ظلم معناسنه در وكر ادات فاعلدر جى معناسنه كاردن مخفف
ويا حرف مصدر آموخت عين اول • محصول بيت معلمك سكا جميعا شوخلق
ودلبرلك اوكرتدى يعنى سكا معمار بونلرى اوقتدى جفا واخى ناز داخى

ظالملق

ظالملق اوكرتدى حاصلى درسك معمار بونلرى ايلدى دخى جايز دركه بو ايكى
فعل معناى استفهامى متضمن اوله يعنى معمار بونلرمى اوكرتدى مسيح
بيچاره عشاقه مرحمت اوكرتمديمى ديمك • من آدمى بچنين شكل وخوى وقد
وروش • نديده ام مكر اين شيوه از پرى آموخت • بو ننده آموخت
فعل لازمدر وايكى سابقلر متعدى ايدى يعنى متعدى كلدرلر لازمله متعدى
بيننده روشن اسم مصدردر يوريش معناسنه مكر كانه معناسنه در
محصول بيت شيخ حضرتلرى خطابدن غيبته التفات ايدوب بيورر
نوع آدمى بو بچلين شكل وقد وروش واسلوبله كورمشم پس كانه
بو ناز و شيوه پريدن اوكرنمشدر ديبلر اولنده نظم زبينه رباعى يا زيلر
نظم مجمله عجبت منتصر فلردر • مقدمهٔ نحو زمخشريدر ديمت همى خواند ضرب زيد
عمرا وكان المتعدى عمرا • گفتم اى پسر خوارزم حطا صلح كردند و زيد و عمرو
همچنان خصومت باقيست بخنديد و مولدم پرسيد گفتم خاك كشغر است گفت
از سخنان سعدى چه دارى گفتم • مقدمهٔ نحو لاميه در و زمخشرى يه اضافتده
بويله در تقديرى محمود زمخشريدر • مقدمه دن مراد متن همزه نك فتحى وضميله مغدر
الموزجدر زمخشر خوارزم نواحيسنده ركويك اسميدر كه كشاف صاحبى
اول كويدندر اسمى محمود در و زمخشر زانك وميمك فتحه لريله صفت نسبيدر
همى خواند اوقوردى ديمكدر ضرب زيد عمرا زيد عمروى ضرب ايلدى كان
المتعدى عمرا ده متعدى يعنى ورلمش عمر اولدى عمرو درا را ادات تخصيص
همچنان بچلين ديمكدر يعنى اولكى كبى خصومت باقيست بو كلام استفهامى متضمندر
خصومتى باقيميدر ديمكدر • مولد اسم مكاندر مجلس كبى چه دارى نكدر واردر ديمكدر
محصول تركيب مذكورلرك زمخشرى يه منسوب نحو مقدمه سي الندده ايدى

اوقوردي زيد عمرودي ضرب ايلدي حال بوكه متعدي ومضروب عمرو
اولدي اندن بو تركيبي ايشتدكجه ديدم اي پسر خوارزم وختا صلح ايلديلر
زيد وعمروك خصوصني عين اول با قيميدر پسر بو سوزدن كولدي و
مولدم صوردي ديدم خاك شيراز ديدي سعدي سوزلرندن نك وار
ديدم قطعه بليت بنحوي يصول مغاضبا. على كزيد في مقابلة العمرو
بليت فعل ماضي متكلم وحده مبني للمفعول نصر بابنك ناقص واويسندن
مبتلي اولدم ديمكدر. با حرف صله بليت به متعلق بنحوي نونك فتحي وحانك
سكونيله ياي نسبتيله اسم منسوبدر. تقديري بمجوب بنحوي ديمكدر يصول فعل
مضارع مفرد مذكر غائب نصر بابنك اجوف واويسندن حمله وهجوم ايدر
ديمكدر. فاعلي نحويه راجع تحتنده ضمير در جمله فعليه اعرابدن محلا مجروردر
صفت نحويه. مغاضبا مفاعله بابندن اسم فاعلدر يصول فاعلندن حال ولفظا
منصوب على جار ومجرور يصول به ويا مغاضبا كلمه سنه متعلق در كزيد
كاف اسمدر مثل معناسنه محلا منصوب مصدر محذوفه صفتدر تقديري يصول
صولة مثل صولة زيد في مقابلة القمر ومحصول بيت بر نحوي قبحي محبوبه مبتلا اولدم
كه بكا حمله هجوم ايدر غضبناك اولدوغي حالده يا خود بكا غضبلي اولدغي حالده
حمله وهجوم ايدر زيدك عمروك مقابله سنده حمله وهجوم كبي على جر ذيل ليس برفع
راسه. ومل يستقيم الرفع من عامل الجر. على حرف جر ومجرور على ابلغه وزيلي
اضافتله على مجروريله محلا منصوب حالدر ليس يرفع فاعلندن كه نحويدر.
ضرورت وزن ايچون مقدم اولمشدر. راس لفظا منصوب مفعول فيه
وضميري نحويه راجعدر واو حرف ابتدا هل حرف استفهام يستقيم فعل مضارع مفرد
مذكر غائبدر استفعال بابندن الرفع لفظا مرفوع فاعليدر جار واقسام اعرابدن

اولان رفعدر ايهام طريقيله واقعدر. وايهام لطيفي مشتمل فقدر. محصول
بيت يعني مذكور نحوي بو زيدكنه باشني قالدرمز اتكين چكچي اولدوغي حالده
يعني كمسه يه اعتبار والتفات ايلمز بلكه اكا برانه تكبر وناز وشيوه ايله
اتكين چكرك يره سوريه رك وسوركليه رك كيدر نته كه متكبر اولان محبوبلرك
عادتيدر معلوم اولاكه اكابر نامك انكلري يعني لباسلري اوزون اولور زيرا
اوزون لباس ايدنمكه قدرتلري واردر اما فقرانك اوزون اولمز قصه اولور
زيرا اوزون لباس بچمكه وسعتلري اولماز پس چو ذيل وسعتدن وكابر اولقدن
اكابرلكدن كنايتدر نته كه حضرت شيخ بوستانده بيوررلر بيت
بسا تلخ عيشان تلخي چشان. كه در حلد باشند دامن كشان. وعامل جردن
مركز رفع مستقيم اولورمي يعني رفع عملني ايلين عواملدر غيريدر وجر عملني ايلين
غيري پس عامل جاردن رفع عملي رابت دكل بو كلام مصنف جانبندن
نحوي جوان ايچون اعتذاردر. يعني اتكين چكرك تكبرانه ناز وشيوه
ايله يورديكه باشين قالدروب كمسه يه اعتبار والتفات ايلمدوكنه
حاصلي عامل جار رافع اولماز. نحتي باندیشه فرو رفت وكفت
غالب اشعار او درين زمين زبان فارسينك اكر بكوبي بفهم نزديكتر
ما باشد كلم الناس على قدر عقولهم كفتيم. نحت بونده پاره معناسنه
ويا حرف وحدت برپاره ديمكدر. با حرف صله اندیشه بونده فكر معناسنه در
فرو رفت باتدي وطالدي معناسنه در زيرا رفت فرو ايله مستعمل اولدقده
بو معناني متضمن اولور غالب اشعار ولاميه لر در غالب بونده اكثر معناسنه
درين زمين بو برده يعني دريا كاشغرده اكر بكوبي يعني نحوي اني بفهم با حرف صله
كلم فعل امر مفرد مذكر مخاطب تفعيل بابندن سويله ديمكدر. الناس لفظا

مصنف

لفظاً منصوب مفعولیدر علی حرف جر کلمه متعلق در قدر عقولهم مصدرک
فاعلنه اضافتیدر وضمیره اضافت لامیه در محصول ترکیب بن بو ایکی
عربی بیتی او توبنجه بر پاره فکره طالدی ذ زیدی سعدینک اکثر واغلب اشعاری
بو دیارده زبان فارسیدر اکر فارسی شعرنی او توسک فهمه یقینلق قادر اولور
او لوردی نته که حضرت محمد تیمور هوشی ناسه یعنی حلقه عقللری مقدار نجه سویله
یعنی اکلدقلری سوزی سویله دیمکدر بنده دیدم مثنوی طبع ترا تا هوس
نحو شد، صورت عقل از دل ما محو شد، طبع تو لامیه در اادات تخصیص
تا حرف ابتدا در زمانه ده همندکبی عربین هوس نحو مصدرک مفعولنه
اضافتیدر صورت عقل بیانیه دل ما لامیه محو شد زیرا بو علم مفعوللری
دکلدر، وسماعی مسایل قیاسیه دن زیاده در و کثرتندن ضبط واحاطه سی
حیز امتناعده در و بو علمده اقوال علما نامعدود واختلافات مشایخ
واختلافات نامحدود دبیور دوغی کلام مجازی اولمقده جایز یعنی حقیقی المراد
ادعا یی اوله فتأمل پس درسی اغیاردن، پس درسی اغیاردن اوقودیغیچون
صورت عقلم محو اولدی دیرلر مقامه مناسب علت سوق ایلمشلر،
محصول بیت ای جانان دل زماندن بری که سنک طبعک نحو هوس ایده کو
اولدی، یعنی طبیعتک علم نحوه هوس ایدوب میل ایده لی بزم کوکلمزدن عقل
صورتی محو اولدی یعنی کوکلمزدن عقل زایل اولدی زیرا مسایلی چوقدر
ایسه نازک فراج حفظنده وضبطنده زحمت چکرسن پس سنی زیاده آجیدر
غمزه دن لایعقل اولمشوز، ای دل عشاق بدام تو صید، ما بتو مشغول تو
با عمر و زید، ای حرف ندا منادا محذوف ای جانان دیمکدر، دل عشاق لامیه
ومقصور بالندا پس منادای محذوف صفت طوتنلر بو استعمالدن کاه کلکلر

ایمش با حرف صله ویا حرف مصاحبت با عمر و باسی ده بویله در محصول
ای جانان عشاقک کوکلی سنک طوزاغمکه شکاردر یعنی عشاقک
کوکللرینی سن ضبط ایلمشسن بزکا مشغولزسن عمرو زیدله یعنی رنسکله
مقیدز دوسن اغیار ایله، مصراع تا نیده ایهام لطیف وار ادر تأمل تدر،
بامدادان که عزم سفر مصمم شد مکر کسی از کاروانیان کفته بود سس که
فلان سعد نیست دیدم که دوان آمد و تلطف کرد و بر وداع تأسف
خورد که چند بن او ذیرچه انکفتی که منم تا شکر قدوم بزرکان را بخدمت
میان بسته می بامدادان یعنی مصاحبت واقع اولدن کونک ایرته سی دیمکدر،
ویا مطلق ایرته که حرف ربط صفت عزم سفر مصدرک مفعولینه اضافتیدر
مصمم تفعیل بابندن اسم مفعول در مقرر دیمکدر مکر کانه دیمکدر از حرف
تبیین کفته بود دشنیده دیمش ایمش دیمکدر که حرف بیان یعنی سنکله
دون مصاحبت ایلین سعد یدر دیو دیدم کوردم که حرف بیان دوان
صفت مشبهه در دویدن بله رک دیمکدر، تلطف ملایمت دیمکدر ز دن
وداعدن واوک فتحیله بو نده فراق مراددر، چند بن ورز بو قدر کون دیمکدر،
وا نیچون دیمکدر، نکفتی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب که منم یعنی سعدیم
دیو تا حرف تعلیل شکر قدوم بزرکان لامیه لردر و را ادات تعلیل بخدمت
با حرف صله بستی یا حرف حکایه محصول ترکیب ایرته سی که عزم سفر مقرر اولدی
مکر کاروانیدن یعنی یولداشلرمزدن برکمسنه مذکوره دیمش ایمش بنم ایچون که
اشته بو سعدیدر کوردم بله رک یانمه کلدی و تلطف ایدوب ملایمت
کوستردی، و وداع و فراقه تأسف ییوب غصه چکدی که بو قدر کون بو نهده
اقامت ایدوب یانه کلمدک نیچون دیمدک که بن سعدیم تا کیم اولولرک کلمسی

شکرانه‌سی ایچون خدمته بل بغلیدم بستمی باسنه حرف دین لمنی معناسنی
بیلمز ایمش حضرت شیخک بامدادان بیورد غیله چندین روز بیوردغی
بیننده ظام امنافات اکلنور تأمل تدر مصراع باوجود تو امن وازنیاز
که منتم، محصول مصراعک سنک وجودکلبدن آواز کلمدی که بن سعدیم دیم
حاصلی سنک قتکده عقلی حیرت الدی شویله که کندمی تر دیمکدن نیم دیکر
مالک اولمادم، بومصراعک تعلیلندر زیرا سیلدر محو اولور کنشک طلوعی
فتندم دین مناسبت سز سویلمش گفتا چه شود که درین بقعه چند روز
برآسایی تا از خدمت مستفید شویم گفتم نتوانم بحکم این حکایت بقعه دن
مراد شهر کاشغردر برحرف تاکید آسایی فعل مضارع مفرد مخاطب در راحت
اوله‌سین یعنی دکلنه‌سین تا حرف تعلیل از خدمت بعض نسخه ده بخدمت
واقعدر تأمل بردر، محصول ترکیب پسر دیدی نه اولور که بو دیارده بر آساییش
ایلسک تاکیم خدمت شریفکدن مستفید اوله‌یدق دیدیم قادر دکلم بو حکایه
سبیله مثنوی بزرگی دیدم اندر کوهساری، قناعت کرده از دنیا بغاری
بزرگی با حرف وحدت و دیدمک مقدم مفعولیدر، کوهسار طاغلق دیمکدر
زیرا سار مبالغه افاده ایدر، بغاری با حرف ظرف غار مغاره و یا حرف
وحدت، محصول بیت برطاغده بر اولو کمسه کوردم دنیادن و ما فیهادن
اعراض و فراغت ایدوب بر مغاره ده قناعتله یدوب اوتورمش،
چرا گفتم بشهر اندر نیایی، که باری بند از دل برگشایی، چرا گفتم تقدیری گفتمش چرا
در ضرورت وزن ایچون قلب مکان ایلدی بشهر با حرف صله اندرانی تاکید
ایدر نیایی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب کلمزسین دیمکدر که حرف تعلیل
بار بند بیانیه در اکثر نسخه بویله واقع در و اقل قلیلنده باری یایله واقع

دیرلر

ویونکه فریفته اولوب معناسنی برکره کوکلدن بندی چوزه‌سین یعنی غمی
دفع ایدم‌سین دین ایکی وجهله خطا ایلمش، باری کره معناسنه اخذ
ایلمشدر و بندی غم معناسنه بونده چودبار دن مراد بوکدر، و بند دن
اکل و شرب و سایر لوازم انسانیه در و بند قید معناسنه اولدوغنه
برکشایی دلیل واضحدر، بر حرف تاکید کشایی فعل مضارع مفرد مخاطب
اچاسین دیمکدر، محصول بیت دیدم شهره نچون کلمزسین تاکیم قید
اخراجات یوکنی کوکلدن اچاسین یعنی ازاله و دفع ایده‌سین، بگفت
انجا پری رویان نغزند، چو گل بسیار شد پیلان بلغزند، پری رویی وصف
ترکیبی درو الف و نون ادات جمعدر، نغز کوزل و کوچک یعنی ایی معناسنه
بونده کوزللر مراد در، گل کاف عجمک کسریله پاچقدر، بلغزند فعل مضارع
جمع غایبدر کاییرلر دیمک در، محصول بیت مغاره نشینه نچون شهره
کلمزسین دینجه دیدی انده کوزل پری رولر واردر که بزی یولمزدن چقاررلر
مصراع ثانی مقام تعلیلده در، یعنی چونکه پاچق چوق اوله فیللر البته
طایریلور اشترکبی زیرا نعلی اولمز یعنی هر نقدر که عابد و زاهد ایسم ده
کوزللر چوق دلنجه بی اختیار کوکل میل ایدر، این بگفتیم و بوسه بر سر و روی
هم دیگر دادیم و وداع کردیم هم دیگر یعنی بر بریمزه دیمکدر بعض نسخه ده
هم دیگر را بنه یکدیگر واقعدر تأمل بردر، محصول ترکیب بو بیتلری سویلدم یعنی
اوقودم، و بری بریمزک باشنی و یوزینی اوپدک و وداع ایلدک یعنی ایریلدک
مثنوی بوسه دادن بروی دوست چه سود، هم دران لحظه کردنش بدرود، بایکی
لحظه بونده ساعت معناسنه در، کردنش بدرود دسته‌را جعدر، بدرود
دیرلر، بای عجمله استعمال ایدر عجم و رومیلر بای عربیله اسنکک معناسنه

اسنلمك معناسنه عربجه تحيت ديرلر مثلا سفره كيدن كيمسنه خدا
اصم لدق ديمكه ويزنده قلانه بو يله ديهوب شاد داسن تعال ديمكه بدرود
ديرلر محصول بيت دوستك وجانانك ردينه بوسه ويرمك يعني كتك كيجك
زمانده بوزا ويمك نه فايده وسم اول ذكتده اني بدرود ايلمك يعني
اسنلمك نه فايده زيرا تأثير الم محبت فراق كنه باقيدر تحيتده درد دل
مندفع اولماز سبب كوئى وداع ياران كرد روى ازين نيمه سرخ وزان سوزرد
سبب سينك كسريله المه در كوئى كانه معناسنه در وداع توديع معناسنه
اسمدر سلام تسليم وكلام تعظيم معناسنه اولدوغى كبى ياران اضافتي
مصدرك مفعولنه اضافتيدر روى تقديريدر دريش در ازين نيمه ازين سو
ديمكدر سرخ تقديرى سرخست دروزان سو اول جانبدن زرد يعني زرد ستدر
محصل بيت المه كويا كه يارانه توديع ايلدى يعني دوستلرندن مهجور ومفروق
اولديكه يوزينك بو جانبى قزل واول جانبى صاريدر يعني فراق ايلدن نصفي زرد
اولمش حاصلى اتش عشقله نصفى قزرمش والم ومحنت فراقله نصفي صرارمش
معلوم اولكه ازين وازان بينتده تقابل اولدوغى نى بعض ايلد كلدن
ازين عبارتنى ادات تعليل اعتبار ايلمش اجل معناسنه بونن ملفوظنه
نصف معناسنى ويرمك مجازا در مثنوى يرينه بو قطعه نك ابياتى دلنا
بيت يازان سهو ايلمش بيت ان لم امت يوم الوداع تأسفا
لا تحسبوني في المودة منصفا ان حرف شرط لم امت فعل جحد مطلق متكلم
وحده در مات يموت دن يعني نصر بابنك اجوف واويسندن اولمسم ديمك
يوم ظرف زماندر وداعه اضافتي في معناسنه در واوك فتحيله سابقا مذكور اولدي
كنيسدر اما واوك كسريله مفاعله بابنك مصدر ثانيسيدر محصول

تأسف

تأسف تفعل بابندن مصدردر انتصابي تميز لكله ويا حال لكله در متأسفا
تقديرنده لا تحسبوا فعل نهي جمع مذكر مخاطبدر علم بابندن حرف وقايه و
يا ضمير منصوب متصل مفعولي في المودة جار ومجرور منصفه متعلقدر
منصف اسم فاعلدر افعال بابندن تحسبونك مفعول ثانيسيدر
محصول بيت وداع جانان كوننده غم وغصه جهتندن اكر اولمزسم
يعني فراق جانانده غمناك اولوب اولمزسم محبت ومودتمده بني منصف
يعني اهل انصاف حساب ايلمك حاصلي بني عاشق ظن ايلمك وعشق جانانده
بكا صادق ديمك بو بيت حضرت شيخك برغزلنك مطلعيدر وما بعدي
او قفت راحلتي بابرق مودع وبكيت حتى ان يكلك الموبين من مات لا تبكوا عليه
ترحما والكمولي فارق المتالف حكايت خرقه پوشی در ره حجاز همراه ما بود
يكى از امراى عرب صد دينار بخشيده بود تا نفقه عيال كند ناكاه دزدان
خفاجه بر كاروان زدند و پاك بردند بازركانان كريه وزارى كردن كرفتند
وفرياد بى فايده خواندن خرقه پوش وصف تركيبى در ويا حرف حدث
بر خرقه كيجى يعنى بر فقير كاروان حجاز لاميه امرا اميرك جمعيدر بك معناسنه
حجازدن مرادى مكه در بونن بوكا نيه بر ايكى يرده بو يله بيورمشدر همراه ما بود
لاميه امرا اميرك جمعيدر بك معناسنه عربه اضافت لاميه در بونك كبى
يرلرده ادات مفعول اولان رايى تأكيد ايدر تا حرف تعليل نفقه عيال
لاميه در عيال عينك كسريله جمع عيّل عينك فتحى وياى مشددك كسريله فقير ديمكدر
دزدان خفاجه اضافتي لاميه خفاجه امليرى ديمكدر خانك فتحى وجيم
معجمه ايله بنى عامردن بر قبيله نك اسميدر پاك بردند جميع مالكى الديلر
هيچ نسنه قومديلر ديمكدر محصول تركيب بر خرقه پوش فقير كاروان حجازده

یزه بولداشی ولدی عیب بکلرندن بریسی بو فقیره یوز التون بال
ایدی تا کیم اهل و عیالنه نفقه ایلیه ناگاه خفاجه حرامیلری کاروانی اوردیلر
یعنی قافله‌یی اباصدیلر و جمیع ما ملکی الدیلر هیچ نسنه قومدیلر بازرکانلر کریه
وزاری یعنی ناله و فغان ایلمکه باشلدیلر و بلی قایتم فریاد اوقومغه باشلدیلر
یعنی ایلدیلر **بیت** کر تضرع کنی وکر فریاد ۰ دزد زر باز پس نخواهد داد ۰ تضرع
تفعل بابندن مصدر در زارلق ایلمک معناسنه در دزد مبتدا و نخواهد
داد خبری و زر خبرک مفعولی و باز پس اصلنده باز و پس ایدی عطف تفسیری
طریقیله صکره ترکیب اولنوب باز پس دیدیلر کیرو معناسنه پس معناسنده
کرو صکره دین اثر معناسندن ناگاه دکل ایمش محصول بیت خطاب عام
طریقیله بیورر اکر تضرع ایدرسک و اکر فریاد حرامی التونی کیرو ویرمیه
مگر آن درویش که بر قرار خود مانده بود و تغیر در وی نیامده گفتم مگر آن معلوم
ترا نبردند گفت بلی بردند ولیکن مرا با آن چندان الفتی نبود
که بمفارقت آن خسته دل باشم محصول ترکیب
جمیع اهل قافله فریاد و فغان ایلدیلر الا اول درویش کندی قراری ثباتی
اوزره قالمش ایدی و اکا هیچ وجهله تغیر کلمش ایدی دیدم مکر اول
سنک معلوملکی المدیلر اوله دیدی بلی الدیلر اما بنم اکا اولقدر الفت
و محبتم یوق ایدی که انک مفارقتی سببیله خسته دل اولام **بیت**
نباید بستن اندر چیز و کس دل ۰ که دل برداشتن کاریست مشکل ۰ نباید فعل نفی
مستقبل کرکمز دیمکدر اندر ادات صله چیز اشیادن عبارتدر و کس انساندن
حروف تعلیل کاری یا حرف وحدت مشکل کاره صفتدر محصول بیت
نسنه‌یه و کمسنه‌یه کوکل بغلمق کرکمز یعنی هیچ برشیئه تعلق قلب جایز دکل

زیرا

۴۱۴

رد ابن سعدی چلبی

زیرا اندن کوکل قالدرمق مشکل ایشدر چیزی کسه اضافت ایلین بهونیش
گفتم موافق حال منست لخته‌ئی که گفتی کمرا در عهد جوانی با جوانی اتفاق مخالطتی افتاده
و صدق مودتی بمثابتی که قبله چشمم جمال او بودی و سود سرمایه عمرم وصال او
محصول ترکیب درویشک حالنی بیان ایدیجک بن درویشه دیدم اول
نسنه که سن سویلدک بنم حالمه موافقدر که بنم جوانلق زمانمده
برجوان ایله اتفاق اختلاطم وار ایدی و صداقت مودتم برمرتبه‌ده
ایدی که کوزمک قبله‌سی انک جمالی ایدی و داخی عمرک سود و سرمایه‌سی
انک وصالی ایدی **قطعه** مکر ملائکه بر آسمان وگرنه بشر بحسن
صورت او در زمین نخواهد بود ۰ مکر بونک کبی یرلرده ترجی معناسنه
متضمن اولور و گرنه و الا معناسنه در بشر مصراع ثانیه مرهوندر
بحسن با حرف مصاحبت حسن صورت اضافتلری لامیه‌لردر
زمی دن نون حرف ضرورت قافیه ایچون حذف اولنمشدر
زیرا زمین صوق معناسنه در و یا حرف نسبت و نون حرف تاکید
نسبت و ارض بارد بالطبع اولدوغی ایچون آکا زمین اسم ایلدیلر
فاحفظ محصول بیت مکر آسمانک ملائکه‌سی انک حسن صورتیله
اوله و الا یوزنده بشر انک حسن صورتیله اولمش دکلدر یعنی آکا
شبیه و نظیر مکر فلکک ملکی اوله یوخسه یریوزنده آکا مشابه
بشر اولمز بدوستی که حرامست بعد از و صحبت ۰ که نطفه چو او دگر
نخواهد بود ۰ بدوستی با حرف قسم و یا حرف وحدت و با حرف مصدر
که حرف رابط صفت و یا حرف بیان حرامست مقدم خبر و صحبت
مؤخر مبتدا که حرف بیان نطفه بونده ادمک صوینه دیرلر

ما منی اعمدر، محصول بیت بر دوست حقیقجون انجلین دوست که اندن صکره
غیری دوستله صحبت جوامدر که هیچ برادم نطفه سی انک کبی آدمی ولمامیز
دوستی یاسی حرف مصدر اولنجه مصراع ثانیده که حرف تعلیل اولور غفلت
اولنمیه، ناگاه پای وجودش بگل اجل فرو رفت دود فراق از دودمانش
برآمد روزها برسر خاکش مجاورت کردم واز جمله بیتها که در فراق وگفتم این بود
پای وجود بیانیه، فرو رفت باتدی دیمکدر، دود فراق بیانیه، دودمان
قوم وقبیله دیمکدر، بر حرف استعلا سر خاک مقبره اوجی دیمکدر، مجاورت
مفاعله بابندن مصدر، در قونشیلق معناسنه امّا بونده ملازمت ومداومت
مراددر جمله بیتها لامیه در که حرف رابط صفت، محصول ترکیب ناگاه مذکور
جوانک پای وجودی گل اجله باتدی ودود فراق دودونی قوم وقبیله سندن
قالقدی یعنی تا منین جکدیلر بنده نجه زمان مقبره سی باشی وجنبنده مجاور وملازم
اولدم، وانک فراقنده سویلدکم ابیاتدن بونلر بعضیدر قطعه
کاشکی کان روز که در پای تو شد خار اجل، دست گیتی بزدی تیغ هلاکم برسر
کاشکی کاشکی معناسنه در که حرف بیان آن روز اول کون دیمکدر که حرف
رابط صفت در حرف صله، پای تو لامیه شد رفت معناسنه در،
خار اجل بیانیه، دست گیتی لامیه در مجازاً بزدی، حکایت حال ماضی
اورایدی دیمکدر، تیغ هلاک بیانیه در مجازاً میم متکلم حکمده مفاده نسره
مقید در، محصول بیت کاشکی اول کونکه سنک پایکه کیتدی یعنی باتدی
اجل دیکنی دست گیتی باشمه هلاک تیغنی اوریدی یعنی نه اولیدی سن
اولدکده بنده هلاک اولوب گیدیدیم، تا درین روز جهان بی تو ندیدی
چشمم، این منم برسر خاک تو که خاکم برسر، تا حرف تعلیل جهان ندیدینک

مفعول

مفعول صریحیدر، وبی تو غیر صریحیدر، وچشمم فاعلی این بونده اشته معناسنه
اسم اشارتدر، برسر خاک تو لامیه لردر، که حرف تمنی خاکم بسر میم متکلم معناده سره
مقید در دعاء علیه در طپراق باشمه دیمکدر، محصول بیت تو لیدی بن هلاک
اولیدم تا کیم بو کونده جهانی سنسز کوزم کورمیدی، اشته بنم سنک
مقبرک وجنبنده که طپراق باشمه یعنی طپراق باشمه اولسون دیمکدر جهاندن
جانان سز قالدوغمه کندیمه بد دعا ایدر قطعه آنکه قرارش نگرفتی
وخواب، تا گل ونسرین نفشاندی نخست، آنکه اصلنده آن کس که در
کس حذف وایصال طریقیله ترک اولنوب که برینه قائم اولوب گرفتندن
اسمیته دوندی، قرارش مصدرک فاعلنه اضافتیدر وضمیر که یه راجعدر
جمله ارجاع ایلینلر مذکور حذف وایصال احوالنی بیلمز المش، نگرفتی یاء
حکایه طوتمزدی دیمکدر، فاعلی تحتنده قراره راجع ضمیر ومفعولی مذکور
شین ضمیری طوتانلر عجب پریشان سویلمشلر، ظاهر بودر که علوم عربیه
مطالعه لری بویله اولنمه کرک، غرابت بونده در که استقامت اوزره
معنا ویره نک مرادینی بعضلر فهم ایده میوب تعرض ایلمیش وار خواب
قراره معطوفدر اویقو دیمکدر، تا حرف توقیت نفشاندی فعل نفی
حکایت حال ماضی صاچمیدی نخست اول، محصول بیت اول جانان
که قرار وجواب طوتمزدی یعنی قرار ایلمزدی واویقو اویمزدی تا دائما اول
دوشکینه گل ونسرین صاچمیدی، حاصلی دوشکینه گل ونسرین صاچمینجه
یاتوب اویومازدی، گردش گیتی گل رویش بریخت، خار بنان برسر خاکش
برست، گردش اسم مصدر گیتی یه اضافتی لامیه در، گردشدن مراد تغیر
وتبدل در گل روی بیانیه خار بنان دکن وجاغی ننه که گل بن دیرلر گل اوجاغنه

حاصلی شنلکدن دکورلکدن کنایه‌در والف ونون وادات جمعدر
شذ وذاً شذ دیب مراد اولدقده بنی مضاف ایدرلر وبن حار دیرلر
پس بونده دیکن دیبلری دینلر اصطلاحدن اکاه دکللر ایمش یا حرف
تاکید. درست رانک ضمیله بتدی دیمکدر. محصول بیت فراشنه
کل نسرین صاحبجه او بو میانک شمدی کردش کیتی وتغیر وتبدل احوال
جهان کل کبی رودینی دوکدی مقبره سی طپراق وذره قوجق قوجق دیکنلر
بیتدی. یعنی مقبره سنی دیکنلر قبلدی. بعد از مفارقت وعزم کردم ونیت
جزم که بقیهٔ زندکانی فرش هوس در نوردم وکرد مجالست نکردم
مفارقت وا مصدرک مفعولنه ویا فاعلنه اضافتیدر. عزم قصد معناسنه‌در
یعنی نیت مجزوم ومقرر دیمکدر. که حرف بیان بقیهٔ زندکانی لامیه
ویا حرف مصدر. فرش هوس بیانیه در حرف تأکید نوردم فعل مضارع
متکلم وحده دورم ودیورم یعنی هوا وهوسی ترک ایدم دیمکدر. کرد
مجالست لامیه در مجازاً مجالست چوره سنده دیمکدر. نکردم فعل نفی مستقبل
جکزمیم دیمکدر. محصول ترکیب مذکور جانانک مفارقت ووفاتندن صکره
عزم وینک جزم که عمرمک وحیاتمک بقیه سنده یعنی مادام که زنده‌یم فرش
هوا وهوسی دورم یعنی ترک هوا وهوس ایدم ومجالست ومصاحبت
اطرافنده وچوره سنده جکزمیم یعنی شمدن کیرو دلبر سومیم دیمکدر حاصلی
عزلت وخلوت اختیار ایدم **قطعه** سود دریا نیک بودی کر نبودی بیم موج
صحبت کل خوش بدی کر نیستی تشویش خار. سود دریا لامیه بودی یا حرف
حکایت. بیم موج لامیه. صحبت کل مصدرک مفعولنه اضافتیدر. بدی
اصلنده بودی ایدی یای حکایه ابتداً ضرورت وزن ایچون حذف اولندی

نیستی

نیستی یا حرف حکایه یوق ایمش ایسه دیمکدر. تشویش خار مصدرک فاعلنه
اضافتیدر. محصول بیت دریانک فائده سی بول اولوردی اکر موج قورقوسی
اولمیدی. کلک صحبتنده خوش ایدی ویا خوش اولوردی اکر دیکن زحمتی
وبلاسی اولمسه. یعنی کوزللرکه مصاحبت ومخالطت لطیف ایدی اکر هجران
المی وفراق بلاسی اولماسه. دوش چون طاوس می نازیدم اندر باغ وصل
دیکر امروز از فراق یار می پیچم چو مار. می نازیدم می ماضی اولنده حکایت
حال ماضی افاده ایدر نازلنردم دیمکدر. باغ وصل بیانیه. محصول بیت دونکی کیجه
طاوس کبی وصل باغنده کزنردم وقوانردم یعنی وصل جانان ایله تفاخر و
ناز ایدردم لیکن بکون یارک فراقندن مار کبی بورلور بوکلورم یعنی اضطراب
وبیحضورلغمدن ییلان کبی قیوریلورم دوریلورم **حکایت**
لیلی را از ملوک عرب حدیث لیلی ومجنون بکفتند وشورش حال وکه با کمال
فضل وبلاغت سر در بیابان نهاده است وزمام اختیار از دست داده
بفرمودش تا حاضر آوردند ملامتش کردن کرفت که در شرف انسانی
چه خلل دیدی که خوی حیوانی کرفتی وترک عیش آدمی کفتی مجنون بنالید وکفت
برسینه عرب بکلرندن لیلی ومجنونک قصه سنی سویلدیلر. شورش آشیم مصدردر
زرش موش معناسنه یعنی اختلاط حاله اضافت مصدرک فاعلنه اضافتیدر
او ضمیری مجنونه راجعدر که حرف بیان با حرف مصاحبت کمال فضل مصدرک
فاعلنه اضافتیدر بلاغت فضل معطوف سر نهاده نک مفعول صریحی
ودر بیابان غیر صریحی در حرف صله در زمام اختیار بیانیه بفرمود فاعلی
ملک عرب دش ضمیر مجنونه راجعدر ومعناده آوردنک قیددر ملامتش ضمیر
مجنونه راجعدر که حرف تعلیل شرف انسانی بیانیه که حرف تعلیل خوی حیوان

بیانیه ترک عیش مصدرک مفعولنه اضافتی در آدمی به اضافت لامیه لفظی
ترک لفظیله مستعمل اولیجق کردی معناسنه در مجنون بو سوزلری آشدیجک
ایکلدی و دیدی محصول ترکیب عرب پادشاهلرندن برینه لیلی و مجنونک
قصه سنی سویلدیلر و مجنون حالینک ترشقلغنی که کمال فضل و بلاغتله
باشنی بیابانه قومش و زمام اختیارینی الدن ویرمش پادشاه بیوردی
تا کیم مجنونی احضار ایلدیلر مجنونی ملامت ایلمکه باشلدی که شرف انسانیده
نه خلل و نقصان کوردک که حیوانلق خوین طوتدک و انسان دیرلکنی ترک
ایلدک یعنی نوع انساندن قاچوب طاغلره دوشدک مجنون ایکلدی و دیدی
بیت ورب صدیق لامنی فی ودادها. الم ترها یوما فتوضح لی عذری. بو بیت
حضرت شیخک برغزلندن در پس مؤنث ضمیرلری کندی جبلیه سنه راجعدر
لیلا یه ارجاع مجازیدر شویله معلوم اوله رب بونده تکثیر افاده ایدر حرف
جردر. صدیق دوست دیمکدر رفیق دوستلر دیمکدر لام فعل ماضی مفرد مذکر غائب
لوم ایلدی یعنی فاقدی و آزارلدی نون حرف وقایه و یا ضمیر منصوب
متصل مفعولی فی حرف جر لام یه متعلقدر وداد دواد ک فتحیله دوستلق
دیمکدر و ضمیر مؤنث معهود در جبلیه یه راجع در الم ترها همزه حرف
استفهام لم بر فعل جحد مطلق مفرد مذکر غائب فاعلی تحتنده صیغه
راجع ضمیردر و ضمیر منصوب متصل معهود جبلیه یه راجعدر یوما ظرف
زمان ایامدن برکون دیمکدر فتوضح جواب استفهام ان مقدر له
منصوب فان توضح تقدیرنده فاعلی تحتنده جبلیه یه راجع ضمیردر
افعال بابندن که اوضح یوضح لی جار و مجرور توضح یه متعلق بنم ایچون یعنی
بنم مفعول غیر صریحدر توضح نک و عذری عینک ضمیله تقدیرا منصوب

لامنی
یعنی بنی لوم
ایلدی

مفعول

مفعول صریحی محصول بیت بنجه دوست بنی لوم و آزار ایدر اول جانانه
محبتمدن انی برکون کورمدیمی تا کیم بنم عذرمی ایضاح و اظهار ایلیه
یعنی جانانی برکون کورمش ایمشسه بنی آزار ایلمیوب عذری قبول
ایدردی بو غزلک مطلعی بیت امطلع شمس بابدارک ام بدر
آقیدک ام غصن من البان لا ادری کانان که حرف بیان ایکنجی که
حرف رابط صفتدر عیب لامیه و جستندک مقدم مفعولی
رویت بدیدندنیک مقدم مفعولیدر محصول بیت کاشکی
انلر که سنک محبتکدن بنم عیبم استدیلر یعنی عشقکدن سنک بنی
تعییب ایلدیلر ای دلستان یعنی ای کوکل الیجی جانان سنک یوزکی
کورلردی تا بجای ترنج در نظرت بیخبر دستها برید ندی
تا حرف تعلیل با حرف صله جای ترنج لامیه بدل ترنج دیمکدر
در نظرت یعنی در حضورت مصراع ثانی مقام حالده واقع در
بدید ندی و برید ندی یالری حرف حکایه در محصول بیت
ای دلستان کاشکی بکا طعن ایدنلر یوزکی کوره لردی تا کیم سنک
نظرکده و حضورکده سکا حیران اولدقلرنده کندیلرندن
بیخبر ایکن ترنج یرینه اللرین کسه لردی حضرت یوسفی
کورن مصر خاتونلری کبی نته که آیت کریمه نک بیانی
کلمشدر ان شاء الله تعالی با حقیقت معنی بر صورت دعوی کواهی
تا حرف تعلیل حقیقت معنی لامیه مراد حسن لیلیدر بر حرف
استعلا صورت دعوی لامیه مراد دعوای عشق و محبت صادقدر
کواه کاف عجمک ضمیله و های اصلیه ایله شاهد دیمکدر طانق

محصول تركيب كاشكي اي ذلستان يوزنكي كوره لردي تاكيم
سنك حسن جمالك بنم دعواي صدق وعشق ومحبتم شهادت
ويرديدي. حضرت يوسفك كمال جمالي زليخانك افراط محبتنه
شهادت ويردوكي كبي. قال الله تعالى فذلكن الذي لمتنني فيه
معلوم اوله وقتا كه زليخا حضرت يوسفي افراط محبت ومودتله سوكه
ايسه وانواع حيله لرله وصالنه طالب اولديسه مصرك خاتونلري
بوحالي ايشتديلر وتعجب ايلديلر كه عزيزك خاتوني عبد كنعاني سنه
عاشق اولمش ديو. پس وقتاكم زليخا بونلرك غيبت ومكرلريني استماع
ايلديسه بونلري يانته دعوت ايلدي. وحضرت يوسفي بر حجره يه
پنهان ايلدي وبونلر ايچون بر عالي مجلس بنا ايلدي وكلديكلرنده هر برينه
بر سكين بچاق ايله بر ترنج ويردي كه صويك سز كه ترنج مرباسي
تدارك ايده لم ديو. پس بونلر ترنجي صويركن يوسفه چيق بونلره بر
جلوه ايله ديدي. حضرت يوسف بونلره كورندكده كمال دهشت
وحيرتلرندن ترنج يرينه اللرين طوغرديلر. ويوسفك حسنني اكبار
واستعظام ايلديلر حاشا لله بو بشر دكلدر الا ملك كريمدر يعني مكرم
مغز فرشته در ديديلر. اندن صكره زليخا ديدي فذلكن الذي لمتنني فيه
ذلك ايله حضرت يوسفه اشارتدر. وكن ايله خاتونلره خطابدر.
الذي اسم موصول در لمتن فعل ماضي جمع مؤنث مخاطبه در قلتن كبي
ونون مكسور حرف وقايه ويا ضمير منصوب متصل متكلمدر كه اشبو
فعلك مفعول صريحيدر. فيه ضميري يوسفه راجعدر ومضاف
محذوفدر. في فتنتانيز ديمكدر. محصول تركيب اشته بودر اي خاتونلر

اول

اول عبد كنعاني كه بني لوم ايلديكوز انك محبتندن واله ومفتون
اولدم وغم ايچون واكر بوندن اول بونك جمال باكمالني كوريديكز
بني معذور طوتوب لوم ايلمزديكز. ملك را درد دل آمد كه جمال
ليلي را مطالعه كند تا بداند كه چه صورتست كه موجب چندين
فتنه است بفرمود طلب كردن در احياي عرب بگرديدند وبدست
آوردند وپيش ملك در صحن سراچه بداشتند ملك در هيات او نظر
كرد شخص ديد سيه فام ضعيف اندام در نظرش حقير آمد بحكم آنكه
كمترين خدام حرم او بجمال ازو بيش بود وبزينت پيش مجنون بفراست
دريافت وگفت اي ملك از دريچه چشم مجنون بجمال ليلي نظر بايست
كرد تا سر مشاهده او بر تو تجلي كند. ملك را را ادات تخصيصدر
دل در حرف صله. تا حرف تعليل احيا حي نك جمعيدر قبيله معناسنه
بگرديدند فعل ماضي جمع غايب چكزنديلر يعني داديلر. سراچه تصغير
سرادر. فام كونه ديمكدر. يعني رنك كمترين خدام حرم او لاميه لردر
كمتردر ديمكدر. بجمال با حرف ظرف ويا حرف مصاحبت پيش باي
عجميله ايلرو ديمكدر. بعض نسخه ده در پيش واقعدر مآل بردر
بزينت با ينه سابق كبي در پيش زياده ديمكدر. دريچه تصغير در در
در قپوجق معناسنه. چشم مجنون اضافت بيانيه در. وبو لاميه
با حرف صله جمال ليلي لاميه بايست كركدر ديمكدر. كرد مصدر
معناسنه در. تا حرف تعليل. سر مشاهده او لاميه لردر. تجلي تفعل
بابندن مصدردر ظهور معناسنه. محصول تركيب ملكك كوكلنه
كلدي كه جمال ليلي يي مطالعه ايليه تا بله كه نه صورتدر كه بو قدر

فتنه يه باعث در طلب ايلمكه بيوردي عرب قبايلندن طولند يلر
يعني اربوب اكا كتورديلر وپادشاهك اوكنده وقرشوسنده سرا
سرايچنك ميداننده طورغورديلر پادشاه انك هيأتنه يعني
شكلنه نظر ايلدي قره يغز وضعيف اندام بر شخص كوردي يعني ليلي
بويله ايدي نظرينه حقير كلدي يعني حقير كورندي اول سببله
كه حرمينك خدامنك الك اكسككي كوزللكدن اندن ايلري ايدي
وزينت وزيوره اندن آرتق مجنون ملكك ليلي يي حقير كوردكني
فراستله اكلدي ودېدي عاي ملك مجنون كوزيچره سندن جمال ليلايه
باقمق كرك تاكيم انك مشاهده سنك حقيقتي سكا تجلي ايدوب ظاهر
اوليدي مثنوي نيابر دردمن رحمت نيايد • رفيقم نيكي همدرد بايد •
محصول بيت سكا بنم دردمه رحمت كلمز يعني سن بنم اشركمي ملمسن بنم
رفيق ويارم بر همدرد كركدر • كه با او تحفته ميكويم يعني كندي حالمه موافق
ومناسب بر اهل درد كركدر • كه با او قصه ميكويم شب وروز • دو همدم را
بهم خوشتر بود سوز • كه حرف تعليل با حرف صله همدم اودون بنم بريكي
محصول بيت بكا بنم كبي اهل درد كرك درد تاكيم اكا قصه درد عشق
وموديني كيجه وكوندز سويليم زيرا ايكي ودودنك يا انشي بري بريله تحقق شرقدر
تنها برينك يانشندن يعني كشي دردني اهل درده سويلك يكركدر
بي درده سويلكدن نظم ما مرمن ذكر الحي بمسمعي • لو سمعت ورق الحمي
صاحب معي • ما اسم موصولدر الذي معناسنه مر فعل ماضي
مفرد مذكر غايب نصر بابندن مضاعفندن مرور ايلدي يعني
كچدي ديمكدر جمله فعليه اعرابدن محلي يوق صله سيدر مانك

وما

مانك وما صله سيله اعرابدن محلا مرفوع مبتدا من حرف جر
اسم موصولك اولان ابهامي بيان ايدر مرتبه متعلقدر ذكر لفظا
مجرور من ايله مضاف اولمشدر حي يه وحمي تقديرا مجرور مضاف
اليه در وحمي حانك كسري وميمك فتحيله جايز قورلسينه
ديرلر وكاه اولور كه جانانه نك منزلينه حمي ديرلر امر اولان
حمايه تشبيه طريقيله بسمعي با حرف جر مرتبه متعلق ومسمع ميم
اولك كسري وسكون سينله وميم ثانينك فتحيله اسم آلتدر
سمعدن كه مراد قولاقدر وياي متكلم ضمير مجرور متصل محلا مجرور
مضاف اليه در لو حرف شرط سمعت فعل ماضي مفرد مؤنث غايب
علم بابندن اعرابدن محلي يوق فعل شرط ورق واو ك ضمي ورانك
سكونيله جمع ورقاء در حمرا حمراء رنك جمعي اولدوغي كبي طاغ
كوكرجني كه جمعي كوك رنكنده اولورلر وابري اولور تركيجه تحته
كوكرجني وهبال ديرلر لفظا مرفوع فاعل سمعتدر مضاف اولمشدر
حمايه صاحب فعل ماضي مفرد مؤنث غايبه در ضرب
بابندن نفا على تحتنك وورقه راجع در جمله فعليه اعرابدن محلا
جواب لودر وجمله شرط وجواب اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدادر
صيحه صوتي فالدر مقدر يعني وازله چاغر مقدر مع طرفيتي
لازم اسمدر مضافدر ضمير متكلم جار ومجرور ايله اعرابدن محلا
منصوب حالدر صاحب فاعلندن محصول بيت شول نسنه كه
بنم قولغمدن كچدي منزل جانان ذكرندن يعني منزل جاناندن
بنم سمعمدن مرور ايلين خبرلر اكر اول حسنه يعني اول منزل كوري

ورق حماله اشتشنه ایدی بنمله بیله صبحه دك فریاد ایدردی ذوق وصفادن لفظ
حماکه منزل جانانه دن عبارتدر انی تکرار نظامه ذکر ایلدیکی استلذاذ طریقیله در
والا اضمار مقامی ایدی زیرا معرفه معرفه لکله اعاده اولنسه اکثر بودر که ثانی
عین اول اوله تانه یا طیبات القاع قلن لنا . لیلای منکن ام لیلی من البشر
یا معشر الحلان قولوا للمعافی الست تدری . ما بقلب الموجع یا حرف ندا معشر
میمك و شینك فتحه لریله و عینك سکونیله اسم جمعدر قوم و رهط کبی
لفظندن مفردی یوقدر بولوك دیمکدر خلان ه اضافت بیانیه در خلان
خانك ضمیله خلیلك جمعیدر دوستلر دیمکدر قولوا فعل امر جمع مذکر حاضر
سویلك دیمکدر للمعافی لام حرف جر قولوا یه متعلق و ثانی حرف تعریف معافی
معافاة بابندن اسم مفعول مفرد مذکر غایبدر ناقص بابندن تقدیری رجال
معافادر یعنی عشق درد و بلاسندن عافیت وسلامت بولمش کمسه مراد
معلوم اوله که مصراع اول معانی نك الفی اوزره تمام اولور ودخی مصراع ثانی
اول ابتداسی اولور و بو اسلوب اشعار عربده چوق واقع در و بو اسلوبه
مدهون دیرلر و بونك کبی اشعار مصراع یازلماز بلکه متصل یازیلور فاحفظ
ولا تفعل لست افعال ناقصه دن مفرد مذکر مخاطب دکلسین دیمکدر
تدری فعل مضارع مفرد مذکر مخاطب ضرب بابنك ناقصندن لست
تدری اکلر و بیلر دکلسین دیمکدر ما اسم موصول در الذی معناسنه با حرف
ظرف و یا حرف الصاق قلب معروف موجع اسم مفعول در افعال بابندن
یعنی مفرد مذکر غایب مثال واویدن وجع داوك و جیمك فتحه لریله اغریه
دیرلر موجعك جیمنی تشدیدیله قید ایلین وجود شریف عجب وزن طبیعه
مالك ایمش خوله ابقه محصول بیت ای دوستلر زمره سی عشق دردندن سلامت

دعافیتده

وعافیتده اولان کمسه یه سویلك سن بیلمز دکلسین یعنی بیلمزسین شول کمسه نك
که دردلی کوکلده در یعنی عشق دردندن خبردار دکلسین دیمکدر تقدیری ما حصل
فی قلب الموجع و یا ما التصف بقلب الموجع دیمکدر موجع ده عیندن
صکره یا اثبات ایلین اشعار عربا ملاسندن اکاه دکل ایمش نظم
تن درستانرا نباشد درد ریش . جز بهم دردی نکویم درد خویش تن درست
صاغ معناسنه در زیرا تنی بوتن دیمکدر الف و نون ادات جمعدر را
حرف تخصیص درد ریش لامیه یاره اغریسی دیمکدر بهم با حرف صله هم درد
درد داش دیمکدر درد خویش لامیه محصول بیت صاغ اولان کمسه لرك
یاره اغریسی اولماز یعنی بی درد اولورلر پس کندی دردمی همدرد اولان کمسه دن
غیریه دیمزم کفتن از زنبوری حاصل بود . با یکی در عمر خود ناخورده نیش
زنبور آری دیمکدر عبیدر فارسیجه منج دیرلر میمك ضمیله با حرف صله
نیش بونز آری اکینه سیدر محصول بیت آریدن اکینه سندن
سوز سویلمك بی فایده در بر کمسه یه که تمام عمرنده آری اکنه سنی یمش اوله
یعنی بل درد اولمیان اهل درد ك حالنی بیلمز تا ترا حالی نباشد همچو ما . حال ما
باشد ترا افسانه پیش تا حرف توقیتدر مادام معناسنه ترا را حرف
تخصیص حالی یا حرف تنکیر حرف حدت دین خطا ایلمش حال ما لامیه در
محصول بیت مادام که سنك حالك بزم حالمز کبی اولمیه بزم حالمز
سنك قتکده افسانه اولور یعنی بی فایده اولور حکایه واور دصاد اولور
سوز من با دیکری نسبت مکن . او نمك بر دست من بر عضو ریش
محصول بیت بنم سوزو کدازمی غیره نسبت ایلمه یعنی بو سوزکه سنده وار
غیرنده وار در دیمه زیرا طوز انك یاره سی اوجنده درد ویمیه یاره لی

عضومنى دُر حضرت شيخ مذكور ابياتى مجنون جانبندن بيوردُ
خطاب عام طريقيله مقصود قصه دن حصّه در فتدبّر
حكايت قاضئ همدان راحكايت كنند كه بانعلبندى پسرى
سرخوش بود ونعل دلش درآتش روزكارى درطلبش متلهف
بود وپويان ومترصد وجويان وبرحسب واقعه كويان قاضى
همدان نا هانك وميمك وذال معجمه نك فتحه لريله ديار عجمده
بر شهردر اما هانك فتحى وميمك سكونى ودال مهمله ايله يمنده بر
قبيله نك اسميدر بويله بيورمش لكن مذكور همدان دال مهمله
ايله مشهوردر قاضينك اضافتنده همزه اثبات ايليين اسلوب
اكاه دكل ايمش يا حرف صله اعتبار اولنورسه سرخوش مست
معناسنه اولور اما حرف مصاحبت اعتبار اولنورسه باشى خوش
ايدى ديمك اولور نعلبند پسرده ايكى وجهه محتملدر نعلبنده
اى غلامنى ونعلبند اوغلى ديمك اولور نعل دلش بيانيه ولاميه در
درآتش بونده بر بود تقدير اولنور بونك اصلى بود كه بر كسنه
بركسنه يه مطيع ومنقاد اولمق مراد اولسه طالبك ومطلوبك
اسمنى وسرنا يچه بر قاج اسمى استعماله كلمه مش برآت نعلنه يازوب
آتشه براغور على الفور تاثير ايدر بونده استعاره طريقيله تا
كوكلنه نعل اطلاق ايلمش آتش عشقه دوشوب يانديغيچون
روزكارى يا حرف وحدت يعنى بر زمان متلهف تفعل بابندن
اسم فاعلدر متحير معناسنه يعنى حسرتلى ايدى پويان
متلهفه معطوف صفت مشبهه در پويندندن يلكن ديمكدر

بويانى

پويانى حال طوتانلر فتحى بى حال ايتسلر مترصد تفعل بابندن اسم فاعلدر
مترقب معناسنه يعنى اوغلانى كوز ديكيجى ايدى كه نه حالده ونه كارده در
ديو نته كه عشاقك عادتيدر معشوقيله مقيد اولمق جويان ده
صفت مشبهه در كوييدندن جستن دن دينلر خطا وبيلمزلك
ايلمشلر حسب حانك وسينك فتحه لريله مقدار معناسنه در واقعه
اضافت لاميه در كويان ده صفت مشبهه در كوييدندن كفتن دن
دينلر خطا وبلمزلك ايلمشلر محصول تركيب قاضئ همدانى حكايت
ايدرلر حضرت شيخك بوسوزنده ايهام ظاهردر يعنى محتملدر كه
همدان قاضيلرندن بر قاضى اوله ويا شيخك زماننده اولان
قاضى اوله كه بر نعلبند پسره عاشق ومست ايدى يعنى وصالنه
طالب ايدى وانك محبتندن نعل دلى آتشده ايدى بر زمان
انك طلبنده حسرتلى وپوينده ايدى ومترقب وجوينده ومقدار
واقعه سنه وحسب حالنه نسبت كوينده يعنى حوادثله سنى
كذشتنه كوره بو رباعى اوقوردى رباعى درچشم من آمد آن
سهى سرو بلند بربود دلم زدست ودر پاى افكند در حرف صله
چشم من لاميه آمد بونده كردى كوزيمه كلمكدن مراد اى كورمكدر
سهى سروه وقده صفت اوله كلمشدر پس كاه مقدم كلور
موصوفدن وكاه مؤخر طوغرى سرو ديمكدر بلند بانك
فتحى وضميله يوجه ديمكدر بربود با حرف تاكيد ربود رانك
فتحى وضميله فعل ماضى مفرد غائب قابيرى ديمكدر بونده راضيوردن
وزنا يچون ساكن اوقنور دلم زدست تقديرى دل زدستم درحريا

در حرف صله افکند فعل ماضی مفرد غائب براقدی دیمکدر
محصول بیت بنم کوزمه دوش اولدی اول طوغری بلند سرو
یعنی اول سرو کبی سهی قد و بلند قامت جانان حاصلی منظورم
اولدی بویله اولنجه کوکلی الدن قایدی و اباغه براقدی یعنی
دلمك قدرینی بیلمیوب اهانت و حقارت ایلدی این دین شوخ
میکشد دل بکمند خواهی که بکس دل ندهی دین ببند دین شوخ
بیانیه کستاخ دین دیمکدر کندی دین سنه اشارت ایدر
پس دینه شوخی مطبوع عبارتیله تفسیر ایدنلر بونی محبوبه صفت
ظن ایدوب خطا ایلمشلر دل میکشدك مفعول صریحی و بکمند
غیر صریحی خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب معنای شرطی متضمن
استرسك دیمکدر که حرف بیان بکس ندهی نك مفعول
صریحی و دل غیر صریحی دین ببندك مقدم مفعولی و جمله
فعلیه جواب شرط محصول بیت بو بنم کستاخ کوزم کوکلی کندی
کمند عشق و محبته چکر یعنی کوز کورر کوکل بی اختیار سوزر پس
دیلرسك که کمسیه کوکل ویرمیه سن کوزکی بغله یعنی کوزلری
بقدرمه که سوء بلایه دوشمیه دیمکدر بیندك باء استقبالی
مضموم اوقیانلر دوستایلقی ایدرلر بیت از یاد تو غافل نتوان
کرد بهیچم سرکوفته مارم نتوانم که بپیچم یاد تو مصدرك
مفعولنه اضافتیدر زیرا یاد ذکر معناسنه در غافل نتوان کرد
تقدیری نتوان غافل کرد در کرد مصدر معناسنه در زیرا نتوان
مضارعت معناسنی متضمندر بهیچم با حرف مصاحبت هیچ الهدر دیمکدر

سرکوفته ام در اضافت بیانیه تقدیریله زیرا آه کوفته
وصف ترکیبی در ضرورت وزن ایچون موصوف تاخیر قلندی
نتوانم قادر دکلم دیمکدر که حرف بیان بپیچم فعل استقبال متکلم
وحده بوریلورم و بوکلم دیمکدر یعنی کمال دردمدن ر زبونلغمدن
حرکته مالك دکلم دیمکدر بعض نسخه ده بپیچم نون نافیه ایله واقع
پس سرکوفته دن ازلمش مراد اولماز بلکه اورلمش مراد اولور یعنی
باشنه اورلمش مار کبی مالك دکلم پیچ و تاب ایلکه حاصلی اضطراب
ایلمکه و بحضور اولمغه قادر دکلم دیمکدر برلحصول بیت ای
جانان سن اکمقدن هیچ برنسنه ایله بنی غافل ایلمك ممکن دکل
یعنی هیچ بر نسنه سنی تذکر ایلمکه بکا مانع اولماز مار سرکوفته ام
یعنی باشی اورلمش مارم قادر دکلم که پیچ و تاب اورام نته که طاغ اولاد
یلان بورلور و بوکلور حاصلی درد عشقدن مقتول مار کبی حرکته
مالك دکلم مصراع اولك معناسنی سنی اکمقدن غافل ایلیمك
اولماز بنی هیچ دین مقصود ه واصل اولمشدر هیچ بهیچ باشینك
زیاده سنه قایل اولان اثر نجه کتمش شنیدم که در کذری پیش
قاضی باز آمد بر حجی ازین معامله بکوشش رسید رنجیدم دشنام بی
تحاشی داد و سقط کفت و سنك برداشت و هیچ از بی حرمتی فرو نکذاشت
قاضی با یکی از علمای معتبر که همعنان او بود کفت کذر لغتده مجد
معناسنه در اما بونك کبی یرلرده یول مراددر باز آمد باز بونده
ادات تأکیددر نته که سابقا بر قاچ یرده تنبیه اولنمشدر برحجی
بعض دیمکدر بعض نسخه ده طرفی واقع در مال بردر معامله دن

مراد سوزنكِ قصه سيدر اوله ويا اوقودغي ابيات واشعار اوله
رنجش هاي بي سبي بونك كبي يرلرده حرف ترتيب اولور انجنور
ديمكدر تيز نام بي نحاشي بيانيه دربي باك وبي پروا ديمكدر
سقط يرامز وناَمعقول سوزلر برداشت قالدردي ديمكدر
باحرف مصدر ديسيرنكذاشت الحق قومدي يعني قادراولدوغي
ابيات واشعار اوله رنجش هاي بي سبي بونك كبي يرلرده حرف
اهانتي اشاغه قومادي باكي باحرف صله علماي معتبر ساينه
همعنان ديزكين ديزكينه بيله كيدن نه ديرلر بونده مراد مصاحبتدر
محصول تركيب ايشتدمكه يسر بر بولده قاضينك اوكنه
كلدي وبر مقدار بوعشق معامله سندن ويا اوقودغي ابيات
واشعاردن اوغلانك قولغنه ايرشدي انجنوب قاضي يرندن
سوكدي وناَمعقول كلمات ايلدي وطاش قالدردي كه قاضي
اوره يعني طاشه چاپندي هيچ حرمتسزلكدن اشاغه قومدي
يعني بولدغي اهانتي ايلدي قاضي معتبر علمادن بريله كه كندي ايله
ديزكيندش ايدي ديدي **بيت** آن شاهدي وچشم كرفتن بينش
وان عقد برابروي ترش شيرينش شاهدي باحرف مصدر
حرف وحدت دين خطا ايلمش چشم كرفتن شاهدي يه معطوفدر
وايكيسي بيله بينك مقدم مفعوللريدر بين باي عربينك
كسريله فعل امر مفرد مخاطبدر بيننددن وشين ضمير پسره
راجعدر عقد لغتده دكمه ديرلر اما بونده قاشده اولان
بورشق مراددر ابروي ترش بيانيه در شيرين عقده يه صفتدر

وشين ضميرينه پسره راجعدر محصول بيت اول پسرك
محبوبلغني وچشم طوتمقلغني كورسين ايله بونده مخاطب
همعنان قاضيدر اول ترش شكل ابروسيني وذرنده عقده
شيرينني كور يعني اول شيرين ومقبول شاب جاهلين
كورسين ايله ابروي ترديشه مضاف قلبوب ترشي عقده يه
وشيريني ابرويه صفت طوتوب ناَمطبوع وناَمعقول
تعقيداته ارتكاب ايدنلر غريب ناساز وناهموار طبع صاحبلري
ايمش العياذ بالله دربلاد عرب كويند ضرب الحبيب زبيب
ضرب الحبيب مصدر ك فاعلنه اضافتيدر ومفعولي
متروكدر وحبيب فعيل مفعول معناسنه در زبيب
زانك فتحي وبانك كسريله قوري اوزمه ديرلر محصول
تركيب قاضي مذكور بيتي اوقودقده نصكره ديدي بلاد عربده
سويلرلر محبوبك ضربي يعني كوتكي عاشقه قوري اوزمدر
يعني شيريندر ديمكدر **بيت** ازدست تومشت بردهان
خوردن خوشتركه بدست خويش نان خوردن بردهان
برحرف صله بدست خويش باحرف مصاحبت واضافت
لاميه در محصول بيت سنك الكدن اغزه يمرق
يمك كشي كندي اليله اتمك يمكدن خوشترقدر همانا كه
اتروفاحت اوبوي سماحت بي آيد پادشاهان سخن بفصلاو
كويند وياشي كه درنهان صلح جوينذ آنى نصكره قاضي
ديدي همانا كانه ديمكدر كه حرف بيان وقاحت قلتحيا

معناسنه در سماحت عطا و احسان معناسنه در
یا حرف مصاحبت صلابت شرت معناسنه در پادشا
پادشاهان مبتدا وما بعدی خبری محصول ترکیب
بکزرکه بسرك قلت حیا سندن احسان فوقوسی
که یعنی بویله جیلق ملایمته دلالت ایدر زیرا
پادشاهلر سوزی ظاهرا حصمه یك یك سویلر اما
اولور که کزلین صلح استرلر پس جایزدرکه بسر داخی
ظاهرا حلق یا نندر سرکشلك کوستره اما نتهاسی
ملایمت اوزره اوله بت انکور نوآورده ترش طعم بود
دوزی دوسه صبرکن که شیرین کردد انکور نوآورده
بیانیه نوآورده تر او نرم معناسنه در یعنی نورق که عجم
غوره دیر ترش طعم وصف ترکیبی در اکشی لذتلی معناسنه
زیرا طعم طانك فتحیله لذت دیمکدر دوزی یا حرف وحدت
محصول بیت تر و آنده کتورلمش اوزم اکشی لذتلی اولور برایکی
اوچ کون صبر ایله که لذیذ اوله یعنی طادینه این بکفت و مسند
قضا با زامن تنی چند از عدولکه لازم او بودند زمین خدمت
ببوسیدند که با جازت سخنی دارم درخدمت بکویم اکرچه
ترك ادبست وبزرکان کفته اند با حرف صله مسند قضا
لامیه در محل حکم دیمکدر با زادات تأکیدیه تنی یا حرف وحدت
چند بچه دیمکدر یعنی بربچه شخص عدول عینك ودالك
ضمیله جمع عدلدر عادل معناسنه بعض نسخه ده عدولت

عل

من کی واقع در تفعیل بابندن اسم مفعول یعنی پادشاه عادللر
طوتانلر بلمزایمش که حرف رابط صفت ملازم اول اسم فاعل
مفعولنه اضافتیدر زمین خدمت بیانیه که حرف بیان
با جازت با حرف مصاحبت سخنی یا حرف وحدت محصول
ترکیب قاضی کبی نظم ونثر سوزلرینی سویلدکدنصکره مسند
حکومت قضایه کلدی بربچه کمسنه عادللردن که انك ملازملری
ایدی تعلیم وتبجیل طریقیله زمین اوپدیلر یعنی قاضیه تعظیم
ایلدیلر که برسوزمز وار در اجازتله خدمتکزده سویلیلم
اکرچه ترك ادبدر واولر دیمشلردر بت ندر هر سخن بحث
کردن رواست خطا بر بزرکان کرفتن خطاست نه حرف نفی
روایه مقیددر محصول بیت هر سوزده بحث ایتمك روا
دکلدر اولولر اوزره خطا طوتمق خطادر یعنی هر سوزده کلمات
ایلمك جایز دکلدر واکابرلر اوزره قصور طوتمق قصوردندر
اما بحکم آنکه سوابق انعام خداوندی ملازم روزکار بندکانست
مصلحتی که ببینند واعلام نکنند نوعی از خیانت باشد
طریق صواب انست که پیرامن این طمع نکردی وفرش ولایت در نوردی
که منصب پایکاهی منیعست تا بکناهی شنیع ملوث نکردانی
حریف اینست که دیدی وحدیث اینکه شنیدی سوابق جمع
سابقه در مبتدا انعام اضافت صفا موصوفنه اضافتیدر
تقدیری انعامات سابقه در خداوندیه بیانیه ملازم خبر
مبتدادر روزکاره اضافت اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر بندکا

لامیه مصلحتی یا حرف وحدت طریق صواب بیانیه ولع واولك د
لامك فتحه لریله حرص معناسنه در؛ در حرف تأكید لوردی
نونك فتح وضمیله فعل مضارع مفرد مخاطب دوره ستایتن دیمكدر
كه حرف تعلیل منصب قضا بیانیه یا یكاه بوندن مرتبه دیمكدر
و یا حرف وحدت شنیع چركین ملوث اسم مفعول در؛ بولشوق معناسنه
نكرانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب ایلمیه سین دیمكدر؛ نكرانی
فعلنی نون برینه میم یازوب فعل نهی ظن ایدوب؛ ای لا تجعله ملوثا
بالذنب الشنیع دین فارسی غریب ملوث بیلورمش؛ محصول تركیب
قاضی یه عدول دیركه؛ اما اول سبیله كه افندینك انعامات
سابقه سی بنده لرك زمانه ملازمدر؛ یعنی بزسنك نعمتكله
حاصل اولمشوز تمام عمر جزده نعمتك بزه ملازم اولوب بزدن
منفك اولمامشدر؛ امدی بو بنده لر بر مصلحتی كه كوره و اعلام
ایله یه لر حیاتندن بر نوع اولور؛ پس طریق صواب اولدر كه
بو طمعك اطرافنه چكنمیه سین؛ وشدت حرص فرشینی دوروب
دیوشیره سین؛ زیرا منصب قضا بلند مرتبه در؛ احتراز بر كناه
شنیعله اول منصبی ملوث ایلمیه سین حریف بودركه كوردك
یعنی نعلبندا و غلاونی نرما هیندر؛ وسوزی بودركه ایشتدك
كه سكا بو قدر ناسزا كلمات ایلدی؛ سوی یكی كرده بی آبروی بیسی
چه غم دارد از آب روی كسی؛ یكی برسنی ادات ربط ضرورت وزن
ایچون حذف اولمش تقدیری یكی كه كرده در بر سیكه ایلمشن
ادات سلب جوامد آب روی لامیه در یوز صوی یعنی عرض دیمكدر

و یا حرف مصدریه یای اضافیه ایله چوق دیمكدر؛ آب روی كسی
لامیه لردر؛ محصول بیت بر بیی كه حرف یوزسزلك ایلمش اوله نه غم
طوتار كمسه نك آب رویندن نه غمی و نه پرواسی وار كمسنه نك عرض
بسا نام نیكوی پنجاه سال؛ كه یك نام زشتش كند پایمال؛ بسا
چوق معناسنه در؛ نیكوی پنجاه سال لامیه در كه حرف بیان نام زشت
بیانیه و شین ضمیر نام نیكویه راجعدر؛ كند فعل مضارع مفرد غائب
فاعلی تحتنده نام زشته راجع ضمیر و مفعول اولی نام نیكو و ثانیسی پایمال
پایمال لفظنه چیكنمش در؛ اما بونك كبی یرلرده ضایع معناسنه در محصول
بیت چوق واقع اولور؛ الی یلده كسب اولنان نام نیكو كه بر چركین
ادی پایمال و ضایع ایدر برانه و بر ساعتده قاضی را بصحبت یاران
پسند آمد و بر حسن رای و حفظ و فای ایشان آفرین كرد و گفت
نظر عزیزان در مصلحت حال من عین صوابست و مسئله بی جواب
ولیكن؛ محصول تركیب قاضیه صادق یارانك نصیحتی مقبولی
كلدی؛ وانلرك حسن راینه و تدبیرینه و حفظ وفاسنه آفرین دیدی
و ایتدی عزیزلرك نظری بنم حالمه عین صوابدر؛ ومسئله بی
جواب ولیكن بیت ولو ان حبا بالملام یزول؛ لسمعتا فكأ یفترى
عدول؛ واو حرف ابتدا لو حرف شرط ان حرف ناصب و راقع
حبا حانك ضمیله لفظا منصوب اسم ان بالملام باحرف
جر ملام لوم معناسنه مجروردر؛ با ایله جار مجرور بیله یزول
متعلق یزول فعل مضارع مفرد مذكر غائب كیدر دیمكدر جمله
فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر ان در و ان اسمیله و خبریله اعرابدن

محلی یوق جمله ء شرطیه مقامنده واقعدر لسمعت فعل فاعل
فاعل اعرابدن محلی یوق جواب لو واقعدر افکا لفظا منصوب
مفعولی یفتری فعل مضارع مفرد مذکر غایبدر افعال بابنك
ناقص یائیسندن وضمیر مذکر محلا منصوب مفعولی افکه راجع
عدول عینك فتحی وذال معجمه‌نك ضمیله مبالغه ء عادلدر ملامت
ایدیجی معناسنه لفظا مرفوع فاعل یفتریدر وجمله ء فعلیه اعرابدن
محلا منصوب صفت افکادر بعض نسخه ده عدول واقعدر
عینك ودال مهمله‌نك ضمیله دخول وزنی اوزره عادل
معناسنه عدلك جمعیدر سابقاتی چلم از عدول ده مناسبدر
محصول بیت اگر محبت وملامت وازار رذائل اولوب کیدیدی
البته برکون ایشیدردم بریلوندن که انی عذول ویا عدول افترا
ایدر یعنی فلانك محبتی ملامت وازار ایله زائل اولور کتدی دیو
ایشیدردم بیت ملامت کن مرا چندانکه خواهی • که نتوان
شستن از زنگی سیاهی • که حرف تعلیل نتوان شستن یومق اولمز
یعنی ممکن اولمز دگل زنگی یای نسبیله قراعبلرده مستعملدر انك
دیارینه منسوبدر دیمکدر سیاهی یا حرف مصدر محصول بیت
عدوله خطاب ایدوب دیر بنی ملامت ایله هرنقدرکه استرسك
فایده سی یوق که بکا تاثیر ایلمز زیرا زنگیدن سیاهلغی یومغله کیده
اولماز یعنی بکا محبت جانانی ترك ایله دیمك ولمز سیاه عربدن قرالغی
کیدرمکه سعی ایلمك کبیدر این بکفت وکسانرا بتخصیص حال وبر بخت
ونعمت بی کون بربخت که گفته اند • هرکرا زر در ترازوست زردر

درباز وست

درباز وست کسانرا دادات مفعول متعلقاتندن کمسنه‌لر
دیمکدر باحرف صله تفحص تفعل بابندن مصدردر تجسس دیمکدر
حاله اضافتی مصدرك مفعولنه در واو یه لامیه یعنی حاللری
بو قلمغه برانگیخت بر حرف تأکیددر انگیخت فعل ماضی مفرد
غایب حواله ومسلط ایلدی دیمکدر محصول ترکیب قاضی ء
صنع کور بیتلری دیدی ومتعلقاتندن بعض کمسنه‌لری وغارتك
احوالی تجسسنه حواله ایلدی که انی تجسس ایدوب قلبنی ملایم ایدوب
قاضی یه مائل ایدرلر واوغلانك بوللنه بی نهایت وبابانك نعمت دوکدیکی
زیرا دیمشلردر هر کمسنه‌نك که مالی چوق اوله شویله که صایمق ایله
اولمیوب ترازو ایله طارتمغه محتاج اوله زور بازوسنه‌ده در یعنی
هر نکم استرسه ال ویرر دیمکدر حاصلی مالك وفرتندن کنایتدر
وآن بر دنیا دست رس ندارد در همه عالم کس ندارد • دست رس
وصف ترکیبی در رشیدندن وسعت وقدرتندن عبارتدر محصول
ترکیب مالدار اولانك حالی مذکور کبیدر امّا اول که انك دنیایه
الی ایرشمز یعنی ماله مالك دگل تمام دنیاده کمسه سی یوقدر یعنی
مراداتنه ظفر بولمغه کمسه اکا معین اولماز ودستگیر اولماز
بیت هرکه زر دید سر فرود آورد • ور ترازوی آهنین دوشست
هرکه یعنی هر کس که حذف وایصال طریقیله که اسم اولدی فرود وفرود
آلتدن بر معنا به در اشغاه دیمکدر آورد فعل ماضی مفرد مذکر غایب
کتوردی دیمکدر یعنی باشینی اکدی حاصلی میل ایلدی دیمکدر
ترازوی آهنین آهن دمر ویا حرف نسبت ونون حرف تأکید

دوش قول معناسنه در یعنی ترازو قولی اوموز معناسینه
دین خطا ایلمش محصول بیت هر کیمکه التون کوردی اکا باشین
اکدی یعنی بی اختیار میل ایلدی کرکسه دم قوللی ترازو انیشه
یعنی التونی ترازو ایله وزن ایدیجه کاسل اولنجه وزننه برمقدار
اغرجه کلور پس میزانک اول حالتنه سر فرود آوردن تعبیر ایدر
حاصلی التونه برمرتبه ده جاذبه وار در که انساندن غیری
جمادیله اکا میل ایدر انوشیروان مجلسنده برکون حکما
ایتدیلر صابون غم دنیاده ندر کیمی دیدی که منصبدر وکیمی دیدی
کوزل یوزینه بقمقدر بزرجمهر دیدی باده در جمیعی بوکا قائل
اولدی نوشیروان دیدی حقیقتده صابون غم التونه در که
جمیعاً بونلرا انکله حاصلدر جمیع حکما بو سوزه سر فرو ایلدیلر
فی الجمله شبی خلوتی میسر شد وهم دران شب شحنه را خبر شد
که قاضی همه شب شراب درسر وشاهد دربر از تنعم تخفی و ترنم
کفتی فی الجمله حاصل کلام شبی وخلوتی یالری حرف وحدتدر وجایزدر
که خلوتی یاسی تنکیر اوله فتامل شحنه شبنک نتجی وحالک سکونیله
لغتده نائب دیمکدر اما بونده صوباشی مراددر وز ادات صله که
حرف بیان قاضی مبتدا و شراب درسر وشاهد دربر حالتدلردر و بر
بونده ایهام طریقله ذکر اولنمشدر فندبر از تنعم تخفیه متعلق ویا حرفی
حکایه وجمله خبر مبتدادر وهمه شب تخفتنک وکفتنک ظرفیدر و ترنم
کفتی یه متعلقدر واز تنعم تخفیه معطوفدر محصول ترکیب حاصل کلام
برکیجه جانانه خلوت میسر اولدی وهم اول کیجه صوباشیه خبر اولندی که

که قاضی

که قاضی بتون کیجه شراب باشنده یعنی سرخوش ودلبر
سینه سنده وبابانده تنعم وذوق وصفادن اویوماز دی
ویا اویوماز دی وترنم ونغمات ایله نسویلر دی ویا سویلدی
یعنی ایتلردی **بیت** امشب مکر بوقت نمی خواند این خروس
عشاق بس نکرده هنوز از کنار و بوس امشب مکر بو کیجه کانه
بو وقت با حرف ظرف نمی خواند فعل نفی استقبال مفرد غایب
اوقوماز یعنی وتمز دیمکدر حکایت حال ماضیه خبر ایدیلر
نه لفظدن خبر دارایمش ونه معنادن خروس لفظنی مفرد
ایراد ایلمک ضرورت وزن ایچوندر و الا خروسان مقامیدر
ویا خود جنس خروس مراددر عشاق مبتدا نکرده خبری بس
بای عربیله یتر دیمکدر اکتفادن عبارتدر پس بس نکرده نک
معناسی چوق ایلمش دین چوق خطا ایلمش نکرده ماضیدن
قسمدر ایلمش دیمکدر کس اسم مفعولدر دین فاعلیت و مفعولیت
معنالرینی تشخیص وتمییز ایلمز ایمش هنوز الآن دیمکدر کنار دن
بونده اغوش مراددر حاصلی پهلو دیمکدر و بوس اسم مصدر در
اوپمه معناسنه محصول بیت بو کیجه کانه وقتنده اوتمز بو
خروس زیرا عشاق هنوز اکتفا ایلمش کنار و بوسدن یعنی
دلبری اوپمه دن وقوچمدن طویمه مش بعض نسخه ده بو وزن
وبو قافیه ده بر بیت واقع اولمش بونده رخسار یار و زخم
کیسوی تابلیار چون کوی عاج در خم چوکان آبنوس
رخسار یار لامیه در حرف ظرف خم کیسوی تابدار لامیه وبیانیه

تابدار وصف ترکیبی در، تاب بونده اسم دربکلم معناسنه و
دار دادیندن طوتیجی دیمکدر تاب بونده تافتن دن مشتقدر
دین بوفنده تاب وتوانی یوغمش، چون ادات تشبیه کوی عاج
بیانیه کوی طوب عاج فیل کموکی، خم چوکان آبنوس لامیه
وبیانیه در چوکان جیم وکاف عجمیله اوجی اکریجه عصادرکه
اکثر زهبانلر یعنی کشیشلر استعمال ایدرلر، وآت اوزرنده
انکله طوب چلرلر، عجم سپاهیلری جرید اوینی برینه انی
اوینارلر، تعریب ایدوب صولجان دیرلر، صادک ولامک
فتحه لریله ابنوس بانک سکونیله ایله نوسک حرکیدر
آب صو ونوس سینن مهمله ایله نوشیدن مصحفدر شین
معجمه ایله وتصحیف ایلین قوم هنددر زیرا شینی نقطه سیله
انلر سین اوقودلر، وبو اغاج هندک بلوطیدر که هندده
برزمان یا تمغله قرار در، ونامی آبنوس اولور، فاحفظ محصول
بیت یارک رخساری یعنی یوزی گیسوی تابدارک مکلمنده
فیل کموکندن طوب گبیدر، ابنوسدن چوکان بو کلامنده
تشبیه خاصدر مذکور بیتک قاضی قصه مناسبتی یوقدر
لیکن شراح ایلدکلری ایچون شرح ایلدک، بکدم که چشم فتنه
بخفتست زنهار، بیدار باش تا نرود عمر در فسوس، چشم فتنه
لامیه در، مجازا غفتست اصلی بخفته است ایدی درضرورت
وزن ایچون حذف وایصال اولدی، بونده اویومش دیمکدر
زنهار یا ایله ادات تنبیهدر، بیدار اسمدر اویانق معناسنه

باش

باش فعل امر مفرد مخاطب بیدار اول دیمکدر، تا حرف تعلیل
نرود فعل نفی مستقبل مفرد غایب عمر فاعلیدر در حرف صله فسوس
افسوسدن مخففدر بونده حیف معناسنه محصول بیت بردم
که فتنه گوزی اویومشدر یعنی بردمکه عالم اغیاردن خالیدر
زنهار صقن بیدار اول واویقویی ترک ایله تا کیم عمر نازنین
حیفه گیتمیه، یعنی ضایع اولمیه بوه صرف اولنمیه، تا نشنوی
ز مسجد آذینه بانک صبح، یا از در سرای اتابک غریو کوس،
تا حرف توقیت در مادام معناسنه ونشنوی فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطب مادامکه ایشتمیه سن دیمکدر، مسجد آذینه
جمعه مسجدی دیمکدر، زیرا آذینه ده الله وذا الله جمعه کوننه
دیرلر، ذا الله مشهوردر، استاد الله میر حسین معمانک آذینه
معناسندن معلومدر، بانک صبح صباح اذانی اضافت لامیه در
یا حرف عطف در سرای اتابک لامیه لردر غریو کوس لامیه در
غریو آواز ایله اغلمقدر بونده فریاد وفغان مرادر، کوس سابقده
مفصل بیان اولنشدر، محصول بیت شاد امکه مسجد جمعه دن
صباح اذانی ایشتمیه سین، ویا اتابک سراینک قپوسندن
کوسک ناله وافغانی، لب ازلب چو چشم خروس ابلهی بود
بر داشتن بگفتن بیهوده خروس، لب برداشتنک مفعول
صریحی واز لب غیر صریحی چو چشم اضافتی بیانیه وخروسه
لامیه ایله افعل وزنی اوزره صفت مشبهه در احمق معناسنه
ویا حرف مصدر وبیتدا بود، بانک ضمی وواوک فتحیله فعل

مضارع مفرد غائب خبر مبتدادر ایلهلك اولوردیمكدر و
جایزدركه ادات زمانیه اوله برداشتن بودن فاعلدر بكفتن
باحرف مصاحبت برداشتنه متعلق بعض نسخه ده بكفتن برینه
نكفته واقعدر سوزمعناسنه بیهوده یه اضافت بیانیه و
خروسه لامیه ازلب برینه برتیب یازانلر معنایه واصلدكللر
ایش محصول بیت بو بیت بیت اوله مرتبطدرلبی یعنی
عاشق لبنی چشم خروس كبی قزل وصافی ولان معشوقلبندن
قالدرمق خروسك وقتسز وعسیله ابلهلق ولوردیابله
ویاابلهلكدر حاصلی زائد بر خروس اوعسیله صباح دیو
جانان صفاسندن فراغت ایلمك ابلهلكدر قاضی درین
حالت بودكه یكی ازمتعلقان درآمد وكفت كه خیز وتاپای
داری كریز كه حسودان بر تو دقی كرفته اند بلكه حقی كفته اند
تامكر این آتش فتنه كه سوزاند كست باب تدبیری فرو
نشانیم مبادا كه فردا چون بالا كیرد عالمی را فرا كیرد قاضی
بتبسم درو نكه كرد وكفت كه رابط مقول وقول خیز فعل
امر مفرد مخاطب قالق دیمكدر خیزیدندن خاستن دن دیشلر
خطا ایلمشلر تا حرف توقیت پای داری ایاغك وار یعنی قوت
وقدرتك اولدیچه كریز فعل امر مفرد مخاطب قاچ دیمكدر
كریزیدندن كریختن دن دینلر یكلش قاچمشلر كه حرف
تعلیل دق غمز ونمیمه دیمكدر ویا حرف وحدت ویا تنكیر
بل حرف اجراب حقی یا حرف وحدت تا حرف تعلیل مكر حرف تمنی

آتش فتنه بیانیه دركه حرف بیان هنوز الان دیمكدر باحرف
مصاحبت آب تدبیر بیانیه ویا حرف وحدت ویا حرف تنكیر
فرو حرف تاكید نشانیم فعل مضارع متكلم مع الغیره رسوندرلم
دیمكدركه لفظ مشتركدر آتش سوندرمكله برنسنه نصب
ایلمك یعنی برمصلحت اوزره بر كمسنه یی دیكمك بیننده مبادا
فعل نهی مفرد غائب اولمیه دیمكدر دعادر كه حرف بیان
فردا یارین چون حرف تعلیل بالا ارتفاع كیرد توتا ارتفاع توته
یعنی قالقه دیمكدر فاعلی آتش فتنه در عالمی یا حرف تنكیر ورا
ادات مفعول قاضی مبتدا به تبسم با حرف مصاحبت نكه كرده
متعلق تبسم تفعل بابنك مصدریدر كولمسمك به دیمكدر در حرف
صله واو ضمیری قیودن اجری كلنه راجعدر نكه كرو نظری
ایلدی دیمكدر محصول تركیب قاضی بوحالتده ایدی یعنی
بسرایله بوس وكنارده ایدی كه متعلقلرندن بریسی ایچری
كیردی ودیدی قالق واباغك اولدقچه قاچ یعنی ایاغك تحمل
ایدوب قادر اولدقچه قاچ زیرا حسودلر سنك اوزرك دق طوق ایتمشلر
یعنی غمز ایلمشلر بلكه حق سویلمشلر تا اوله كه بو آتش فتنه
هنوز كه آنجقدر بر تدبیر صویله سوندره وز اولمیا یارین
چونكه مرتفع اولوب قالقه تمام عالمی احاطه ایلیه قاضی تبسمله
اكا نظر ایلدی ودیدی **قطعه** پنجه درصید برده ضیغم را
چه تفاوت كند كه سك لاید صید بورنده مفعول معناسنه در
یعنی مصید پنجه برده نك مفعول صریحی ودرصید غیر صریحیدر

حرف صله در دو بر ده ماضیدن قسمدر ایلتمش معناسنه
ضنیغم ضادك وغینك فتحه لریله ارسلان ور آخر
صله ویا حرف تخصیص لایدی فعل مضارع مفرد غائب
نقرد یمکدر لا ایید نه ن اینت انفرمق معناسنه مخصوص
بیت نیچه سین صیغه یعنی آوم ایلتمش یعنی یا نرمشلر در
نه تفاوت ایدر که اینت افغر یعنی یانینه کلوب شکارین
آلیمز دیمکدر یعنی اعدانك وحسادك بکا نکا ضرری یوقدر
همان جانان بنم اولسون دیمکدر ترجمه دیرلر سه دستلر
طوته کوریار اتکین روی دررو دوست کن بکنار ر
تا عدو پشت دست میخاید روی کنك مفعول صریحی
ودر روی غیر صریحی ودوسته اضافت لامیه بکنار
فعل امر مفرد مخاطب در یعنی آهال ایله تا حرف تعلیل عدو
مبتدا پشت دست لامیه ومفعول میخاید که فعل مضارع
مفرد غائبدر وخبر مبتدا محصول بیت خطاب عام طریقیله
ویا کاف متعلقه سیودر که یوزکی دوست یوزینه ایله
یعنی لب لبه وسینه سینه یه اول جانانله وقوریتمه تا کم
عدو الی ارقه سین چینه عداوت وحسدندن حاصلی سن
جانانله صفاده اول وقو عدو حسد آتشنه یانوب کل اولسون
ملك را همه در ان شب آگاهی دادند که در ملك توچنین
منکری حادث شده است چه فرمایی کفت من اورا از جمله
فضلای عصر ویکانه دهر میدانم باشد که معانیان در حق

او بغرض حوض کرده باشند این سخن در سمع قبول من نیاید
مکر آنکه که معاینه کردد که حکما کفته اند ملك پادشاه
ورا ادات مفعول آگاهی یا حرف مصدر خبر دارلق دیمکدر که
حرف بیان ملك تو لامیه منکری اسم مفعولدر افعال پایندن
ویا حرف وحدت حادث شده است پیدا اولمشدر جمله فضلاو
عصر لامیه لردر یکانه فضلایه وجمله عطف ایلمك جائز
یکانه فرید دیمکدر دهر اضافتی لامیه در باشد که اوله که یعنی
احتمالدر که در حرف ظرف حق او لامیه بغرض با حرف صله
غرضه دیمکدر حوض شروع معناسنه در سمع قبول من بیانیه
ولامیه در نیاید کلمز یعنی کیر حزه یمکدر مکر الا معناسنه در
که حرف تعلیل محصول ترکیب پادشاهه ناخی اولکیجه خبر دارلق
ویردیلر که سنك مملکتکده شو بخلاین بر حکیم ایش ظاهر
وهویدا اولمشدر نه بیورر سین پادشاه دیدی بن انی جمله
فضلای عصردن یعنی زمانك فاضللرینك برسین بیلورم و
فرید دهرك بری یعنی محتمل که معاندلر وحسود وعدولرانك
حقنده غرضه شروع ایلمش اوله لر بو سوزینم سمع قبوله کیرمز
الا اول وقت که معاینه واشکاره اوله زیرا حکما دیمشلر در
بیت به تندی سبك دست بردن بتیغ بدندان برد پشت دست
دریغ با حرف مصاحبت تند لفظ مشترکدر ترکیبی ایتی
بریسی کسکیتی معناسنه در برسینه حدتلی یعنی یاوز معناسنه در
ویا حرف مصدر بس بوننده حدتله وتیز لکله دیمکدر سبك الفرع

يني ديمكدر، حفيف معناسنه اما بونده فوري ديمكدر يعني
تأنيسز وفكر وفراستسز ديمكدر، بردن مصدرينه مرتبطدر دستن
بويله د با حرف صله بردنه متعلقدر، تيغ قلجدر سيف معناسنه
بدنكان بردك مفعول صريحي وپشت صريحي، پشت دست دريغ
بيانيه لردن حصول بيت حدتله فوري قلجه ال ايلتمك يعني ال
صونمق حيف وپشيمانلق الي ارقه سني ديشنه ايلمدر حاصلي
اول حالتي ايلك حيفلنوب وپشيمان اولوب ال ارقه سني
ديشنه ايلدن اسناد مجازيدر قنديز، بعض نسخه ده بر دينه
بكزد، واقعدر ايصرد يمكدر، يعني بو حسرت سببيله حيف ديو
ال ارقه سين ايصرر مصراع اولك معناسني در زمان دشواري
وصحرت دست تيغ بردن بشتاب واستعجال دين معناي شوا
ايلمش وصر بلغله الي يني ايلتمك قلجه دين معناي ضرب يير
چكمش، وبرد فعل مضارع در بردندن دينالر صوق سوپانسل
شنيد مكه سحر كاهي ملك باتني چند از خاصان بر بالين قاضي
رسيد شمع را ديد ايستاده وشاهد شسته و مي ريخته وقدح
شكسته وقاضي در خواب مستي بي خبر از ملك هستي ملك بلطفش
بيدار كرد وكفت برخيز كه آفتاب برآمد قاضي دريافت كه حال
چيست كفت از كدام جانب برآمد كفت از جانب مشرق كفت الحمد لله
كه هنوز در توبه باز است بحكم اين حديث كه لا يغلق باب التوبة على
العباد حتى تطلع الشمس من مغربها وكفت استغفر الله واتوب اليه
سحر كاهي اي يه سحر وقتي ملك پادشاه با حرف مصاحبت ني با حرف وحد

برنجه

برنجه تنله ديمكدر، بر حرف صله، بالين قاضي لاميه باصدعي
اوجينه يعني باشي اوجنه ايستاده وايستاده تخفيف يابله
طورمش ديمكدر، ماضيدن قسمدر، اسم مفعول دين فاعلي مفعولدن
فرق ايلمز ايمش، وقاضي مبتدادر خواب مستي مستلك اويخوسنده
خبر مبتدادر بي خبر از ملك هستي خبر بعد الخبردر يافت كلدي
در توبه لاميه در مجازاً حضرت شيخك بخبر از ملك هستي بيدكدن
صكره دريافت بيوردغي تردددن خالي دكلدر، فتأمل باز بوينده
اچق در مفتوح معناسنه، بحكم اين حديث با حرف مصاحبت و
اضافت لاميه در، حكم بونده سند وحجت معناسنه در، كه حرف
بيان لا يغلق فعل مضارع نفي استقبال مفرد مذكر غائب مبني
للمفعول لا يحصل مغلقا ديمكدر، باب التوبة فاعل لا يغلق ولاميه در
مجازاً على العباد لا يغلق به متعلق حتى تطلع ان مقدره ايله
منصوبدر، الى ان تطلع ديمكدر، الشمس لفظا مرفوع فاعلي من
مغربها تطلع به متعلقدر، استغفر الله فعل مضارع متكلم وحده الله
لفظا منصوب مفعولي واتوب استغفر به معطوف فعل مضارع
متكلم وحده در نصر بابنك اجوف واويسندن اليه اتوب به متعلق
محصول تركيب اشتدمكه اول صباح وقتنده پادشاه خواصندن
برنجه شخصله قاضينك باشي اوجنه ايرشدي يعني كلدي
شمع كوردي برينه طورب يانار ودلبر مجلس كنارنده اوتورمش
وباده دوكلمش وقدح صنمش يعني بونلري بويله كوردي وقاضي
مستلك اويخوسنده وارلق عالمندن بي خبر ملك اني لطفله

بیدار ایلدی یعنی ویاردی ودیدی قالق که آفتاب طلوع ایلد
قاضی کلدی که حالندن دیدی آفتاب نه جانبدن طلوع ایلدی
پادشاه مشرق جانبندن دیدی، قاضی دیدی الحمد لله که توبه
قپوسی هنوز آچقدر بو حدیث شریفه استناد لالیله که توبه
قپوسی بغلنماز عباد اوزره، شمس مغربدن طلوع ایدنجه آندن
صکره قاضی دیدی ایلدکم خطادن اللهدن مغفرت وعفو
طلب ایدرم، وداخی بویله نامشروع ونامعقول ونامعقول
ایش اشلیم خدایه توبه ورجوع ایدرم یعنی جمیع نامشروع اشلردن
شمدن کیرو فراغت ایدرم قطعه این دو چیزم بر گناه انگیختند
بخت نافرجام وعقل ناتمام، چیزم شیء معناده کافه مفیده در
انگیختند فعل ماضی جمیع غایب اغرا ایلدیلر یعنی قندیردیلر
دیمکدر، بخت نافرجام بیاننده نا حرف توصیف نفی فرجام
فانک فتحیله ایشک صوکی عاقبت کار معناسنه محصول
بیت قاضی توبه واستغفار ایلدکدنصکره بو ایکی بیتله اعتذار
ایدرکه بو ایکی نسنه بنی کناهه قندیردیلر، بریسی عاقبتسز یعنی
ابتر وناقص طالعم وبریسیده ناتمام وناقص عقلم مصراع
اولی بیان ایدر، حاصلی طالعمک وعقلمک قصوریدر بنی
معصیته اغرا واغوا ایدر، کر کرفتارم کنیم مستوجبم، ور ببخشی
عفو بهتر ز انتقام، مستوجب استفعال بابندن اسم فاعلدر
مستحق معناسنه با حرف تاکید بخشی فعل مضارع مفرد
مخاطب فعل شرط واقعدر باغشلرسک دیمکدر، عفو مبتدا

بهتر خبر ز انتقام بهتره متعلق جمله اسمیه جواب
شرطدر، محصول بیت اکر بنی جرمم ایچون مؤاخذه ایدرسک
کرفتار عقوبت وعذاب ایدرسک لایق ومستحقم واکر حلیم
صنعتیله متصف اولوب کناهمی وجرمیمی باغشلرسک
بهر حال عفو وغفران انتقام ایدوب عقوبت ایلمکدن
یکرکدر، ملک کفت توبه درین حالت که برهلاک خود
اطلاع یافتی سودی ندارد قال الله تعالی فلم یک ینفعهم
ایمانهم لما رأوا بأسنا، یافتی فعل ماضی مفرد مخاطب سودی
یا حرف تنکیر یای وحدت دیدیلر فکر سز سویلمشلر، فاجواب
شرطه داخل اولان فادر، لم یک اصلی یکون ایدی لم جازمه
داخل اولمغله التقاء ساکنین اولدی، واودن ونوندن
واو حذف اولندی جواز طریقیله لزوما دکل ینفع فعل
مضارع مفرد مذکر غایب هم ضمیر منصوب متصل مفعولی
ایمان لفظا مرفوع فاعلی هم ضمیر مجرور متصل مضاف الیه
لما وقتا دیمکدر رأوا فعل ماضی جمع مذکر غایب مهموز العین
معتل اللام واو ضمیر سابقده مذکور کفاره راجعدر بأس
لفظا منصوب مفعولی نا محلا مجرور مضاف الیهیدر
محصول ترکیب پادشاه دیدی بو حالتده توبه که کندی
هلاککه مطلع اولدک فایده ویرمز نتکه خدا بیوردی مشرکلر
ایمان کتورمک نفع ویرمز وقتا که شدت عذابمزی کوردیلر
یعنی ایمان یأس وخوف مقبول دکلدر، سننده ای قاضی هلاک

اولماجغك بيلدك كه توبه واستغفار ايلرسن **قطعه**
چه سود از دزدي آنگه توبه كردن كه نتواني كمند انداخت بر كاخ
دزدي ياحرف مصدر كه حرف بيان نتواني فعل نفي استقبال
مفرد مخاطب كمند لفظ مشهوردر فارسيده وتركيده
توكيجه اوقوغ ديرلر كاخ كاف عربيله قصردر كوشك مماننده
محصول بيت اوغريلقدن نه فائده اول وقت توبه ايلمك
كه كوشك اوزره كمند اتمغه قادر اولمياسين يعني قصره
چقماغه عدم قدرتكدن خرسزلقدن توبه نه فائده ايلمك
آمدي سنن اي قاضي عفو ايتمدن خلاص اولمياجغك بيلدوكسن
كه توبه ايدرسين • بلند از ميوه كو كوتاه كن دست
كه كوته خود ندارد دست بر شاخ • بلند كونك مقدم
مفعوليدر از ميوه كوتاه كنه متعلقدر بر مخاطب تجريد
ايدوب اكا خطاب ايدوب كودير يعني بلنده سويله كو
بوننده ادات تأكيد دردن زايد سويلمش • دست كمك
مفعول اول صريحي وكوتاه ثانيسي واز ميوه غير صريحي كه
حرف تعليل كوتاه مبتدا خود ادات تأكيد ندارد فعل
نفي مستقبل مفرد غائب فاعلي تحتنده كوتاهه راجع ضميردر
دست مفعول صريحي وبر شاخ غير صريحي وجملهء فعليه
خبر مبتدادر محصول بيت بلند اولان كمسنه يه سويله
اي مخاطب مجرد كه الكي ميوه دن كوتاه ايله يعني قصه ايله
حاصلي الك چك اوزانمه ميوه يه يعني بوتنبيه بلند قامته

لازمدر

لازمدر كوتاهه دكل ولانه لازمدكل زيرا كوتاه قامت خود داله ويتيشمز
الطوتماز يعني ال ايرشدرمز كه اكا تنبيه لازم اوله • ترا با وجود
چنين منكري كه ظاهر شد خلاص صورت نبيند داين بكفت دموكلان
عقوبت دروي آويختند كفت مرا درخدمت سلطان يكي سخن باقيست
ملك برسيد آن چيست كفت منكري ياحرف وحدت كه حرف
رابط صفت خلاص ترا قرينه سيله خلاص تونقديرنده دروميتدا
صورت نبيند خبري ملحوظ ومنصوردكل ديمكدر موكلان
عقوبت لاخميته موكلوني جلاددن اعم طوتان زائد سويلمش • دركه
صله • وي ضمير قاضي يه راجعدر • آويختند يا پشديلر ديمكدر آويختن
يرينه آويخته يازان وفاعلني پادشاهي طوتان غريب مطالعه سي وارد
ايمش • كفت قاضي مرلينم ديمكدر • محصول تركيب سنك بويله بر
نامشروع ايشك وجوديله كه سندن ظاهر اولدي • خلاصك صورت
بغلماز • يعني خلاص ايلمكه معقول دكلدر • پادشاه بر سوزي سويلدي
واشكجه موكلوي يعني جلادلر قاضي يه ياپشديلر • قاضي ديديكه
بنم بر سوزم پادشاه خدمتنده باقيدر • يعني بر سوزم داخي واردر ديدي
پادشاه صوردي كه اول ندر • قاضي ديدي **قطعه** باستين ملالي
كه برمن افشاني • طمع مدار كه از دامنت ندارم دست • ياحرف مضاف
سيني متضمن طمع مداره متعلق استين ملال بيانيه وياحرف وحدت
ياحرف تنكير حرف مصدر دن يكلش سويلمش كه حرف رابط صفت افشاني
فعل مضارع مفرد مخاطب سلكرسين اعراضدن كنايه در طمع مدارك
مفعول صريحي وياستين غير صريحي مدار فعل نهي مفرد مخاطب دادينده

طوتمه دیمکدر. که حرف بیان . از دامنت بدارمك مفعول
غیر صریحی ودست صریحی. محصول بیت بو ملال اسنینی
سبیله که بنم او زرینه سلکر سین یعنی که بندن اغراض
ایدرسن طمع طوتمه یعنی امید ایلمه که دامنکدن الم طوتمه
یعنی الکدن الم چکمه . اکر خلاص محالست از بن کنه کر را
بدان کرم که نو دارزی امیدواری هست . بدان باحرف صله که
حرف رابط صفت امیدوارزی یا حرف مصدر در. محصول بیت
اکر خلاص محال ایسه یعنی قورتلمق ممکن کل ایسه بو کناهدن
که بنمدر. یعنی بنم اولان کناهدن خلاص جایز دکل ایسه اول
کرمه که سنک وار امید تکمك وار در یعنی کرم ولطفکه امید
وارم اندن رجامی قطع ایلم . ملك کفت این لطیفه بدیع آورد
واین نکته غریب کفتی ولیکن محال عقلست وخلاف شرع که ترا
امروز فضل وبلاغت از چنك عقوبت من برهاند مصلحت
نمی بینم که ترا از قلعه بشیب اندازم تا دیکران عبرت کیرند
کفت ای خداوند جهان پرورده نعمت این خاندانم ونه تنها
من این کنه کرده ام دیکری انداز تا من عبرت کیرم ملك را
ازین سخن خنده آمد وبعفو از سر خطای او در کذشت
ومتعنتان را که اشارت بکشتن او کرده بودند کفت ملك دیدی لطیفه
اوردینك مفعول اولی وبدیع ثانیسی بدیع عجیب دیمکدر. ونکته کفتی
مفعول اولی وغریب ثانیسی غریب معناسنه در. لطیفه بدیعه ونکته غریبه
مضاف بدن عجیب نم ملاحظه ایلدیکم اوله. چنك عقوبت بیانیه ومنه

اضافت لامیه در. یا حرف صله وشیب نشیبدن مخفف لفظدر.
شین نشیبدن مخفف اولدوغی کبی اشغا وآلت وانیش معنالرینه
مستعمل لفظدر کاه اولور که اتباع ومزاوجه طریقیله تیب لفظی
بوکه عطف ایدوب شیب وتیب دیرلر. عربده حسن بسن وترکیده
قزن قزن دیدکاری کبی. پرورده نعمت این خاندانم لامیه لردر
پرورده اسم مفعولدر. سر سودا وجهت معناسنه در خطابه
اضافت لامیه در. متعنت تفعل بابندن اسم فاعلدر. بر کمسنه نك
ذلتنی استمکه دیرلر. والف ونون ادات جمعدر. محصول ترکیب
پادشاه دیدی بو لطیفه عجب کتوردك وبو نکته غریب سویلدك
ولیکن محال عقلدر وخلاف نقل که سنی بکون فضل وبلاغت
بنم عقوبتم پنجه سندن قورتاره یعنی خلاص ایلیه مصلحت
انی کوردرم که سنی قلعه دن اشغا خندقه اتام تا کیم غیریلر عبرت
طوتالر یعنی الالر. قاضی بو سوزه ایشدیجه دیدی ای جهانك
پادشاهی بو خاندانك نعمتی پرورده سیم وبو کناهی یالکز بن
ایلمشم بندن غیریسی آت تا کیم بن عبرت الایم. پادشاهه بو سوزدن
خنده کلدی یعنی کولدی وعفو ایله انك خطاسی سوداسندن
کجدی. وانك متعنتلرینه که بونك هلاکنه اشارت ایلمشلر ایدی
دیدی . همه حمال عیب خویشتنند. طعنه بر عیب دیکران مزنید
جمالك عیب اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر. وخویشتنه
لامیه در. طعنه های دیمی علامت نقلدر عرضه ومعشوقه کبی
عیب دیکران مصدرك مفعولنه اضافتیدر. مزنید فعل نهی

جمع مخاطبدر اورمك ديمكدر • محصول بيت جميعكز كندي عيبكز
حمالنسش يعني هر بريكزده نيجه دولو عيب واردر امدي غيريلرك
عيوبنه طعنه ايلمك حكايت منظومه جواني پاكباز و پاك رو بود
كه با پاكيزه رويي در كرو بود • جواني يا حرف وحدت • پاكباز وصف
تركيبي در پاك نظرلي ديمكدر مصلح معناسنه • پاك رو ده وصف
تركيبي در • پاك يوزلي معناسنه مستقيم ديمكدر كه حرف
رابط صفت • با حرف صله پاكيزه پاك معناسنه در • پاكيزه روي
وصف تركيبي در كوزل يوزلي و يا حرف وحدت • در حرف ظرف
كرو كاف عجمك كسريله وراءنك فتحيله رهن معناسنه در •
محصول بيت بر پاكباز و پاك رو جوان واريدي يعني صالح و پاك
دامن كه بر پاك رويه مرهون ايدي يعني كرفتار و مبتلا ايدي •
بعضيلر كرو بر ينه كرو يازديلر كاف عربينك وراءنك فتحه لريله
كشتي معناسنه و دريا عبارتيني بوكه قرينه طوتديلر لكن عربي
بويله يرده واو اعلال اولنمق خلاف قياسدر انكچون مشهور
لغتلرنده موجود دكل و فارسي لغتلرده كرو توق ديشه ديرلر بوني
ايچي بوش ديش كه قورد يمش اوله على كل حال عربي و فارسي لغتلرده
موجود اولمايجق فرنكچه و يا اورمچه اولمق كرك • چنين خوانديم كه در
درياي اعظم • بكردابي درافتادند باهم • كه حرف بيان يا حرف صله
كرداب كاف عجمك كسريله صوچولكي يعني صو چوزيلوب باتديغي
بركه هلاك اولمق خوفي اوله عربچه دردور ديرلر • و يا حرف
وحدت در حرف تاكيد افتادند دوشديلر باهم بيله محصول

بيت

بيت حكايه لرده اشويله اوقودمكه درياي اعظمده بر كردابه دوشديلر
ايكيسي بيله حضرت شيخ بو بيتده اجمال ايلمش يعني نجه دوشدكلري
بيان اولنمدي • چو ملاح آمدش تا دست كيرد • مبادا كاندر ان حالت بميرد
ملاح كيمي آمدش شين معناده دسته مقيد در • دستش تقديرنده
يا حرف تعليل • مبادا افعل نهي غايب كاندر ان كه حرف بيان بميرد
فعل مضارع مفرد غايب فاعلي مختنع جوانه راجع ضمير در محصول
بيت چونكه ملاح كلدي تا كم عاشق جوانك الين طوته اولماكم اول
حالتده اوله ديو • همي كفت از ميان موج و تشويش • مرا بكذار و دست
يار من كير • همي ادات حكايه ميان موج لامتيه در • تاي بطنيله
تشويش تانك فتحي و شينك سكونيله خجالت معناسنه در تشويش
معناسنه ده كلور • بعضيلر موجه عطف تفسيري طوتديلر •
بكذار تو يعني ترك ايله دست يار من لامتيه لرد كير فعل امر مفرد
مخاطبدر طوت ديمكدر • محصول بيت جوان ملاحه موج و تشويش
يعني حجاب درياي آرتسندن سويلردي • بني قوو يارك الين
طوت يعني اني خلاص ايله بن بوغلو رسم بوغلاويم • درين كفتم جهان
بروي برآشفت • شنيدندش كه جان ميداد و ميكفت •
جهان مبتدا و برآشفت خبري • شنيدندش شين جوانه عوده
راجعدر كه حرف بيان • محصول بيت بو سوزي سويلكدن جهان
اوزرينه پريشان يعني قرشمورش اولدي يقين و لان كيسه لر
اني ايشتديلر كه جان ويرردي و سويلردي • سويلدوكي
كلن بيتك مضموني در • حديث عشق از آن بطال منيوش •

که در سخنی کند یازی فراموش ، حدیث عشق لامیه بطالت
بیکار دیمکدر ، یعنی درد عشقدن خالی منیوش فعل نهی مفرد
مخاطبدر ، نیوشیدندن ایشتمك ودیکلمك معناسنه کهحرف
رابط صفت یاحرف مصدر ، یازی یا ستیلع بوییله دردوستلق
معناسنه فراموش اسم مصدردر اونیمه دیمکدر ، محصول
بیت عشق قصه سنی اول بطالدن دیکله که شدت حالدن
یارانه ودوستلغی فراموش ایلیه یعنی اونوده جنان کردنید
یاران زندکانی ، نکار افتاده بشنو تا بدانی ، یاراندن مراد عشاقدر
زندکانی یاحرف مصدردر ، دیرلك دیمکدر ، کار افتاده مجرب
احوال دیمکدر یعنی باشنه ایش دوشمش دیمکدر ، بو بیتك
مصراع ثانیسی قبلی ابیات سابقه ناظردر ، ومصراع ثانیسی
ابیات آتیه یه فتدبر ، محصول بیت مذکور جوان کبی بلدیلر
یاران دیرلکی یس باشنه ایش دوشندن ، یعنی احوالی وارکادیدی
تجربه ایلیندن ایشت ، مراد مجرب احوالدن حضرت شیخ کندیسیدر
انکیچون بیوردن که تا بیله سن ، که سعدی راه رسم عشقبازی
چنان داند که در بغداد تازی ، که حرف بیاندر مصراع ثانی
سعدی مبتدا رسم بونده عادت وقانون معناسنه در عشقباز
بونده عاشق معناسنه در ، ویاحرف مصدر عاشقلق دیمکدر ،
مصراع ثانی خبر مبتدادر ، که حرف بیان تازی عربی دیمکدر ،
عربی دل مراددر ، بغداده تخصیص ایلمنك وجهی بودرکه کندی
زماننده بغدادلی عرب وعجم دیلنی فصیح سویلرلردی ، امابو

زمانده

زماننده ایکسنده ده بی بهره برنوالك جهله در ، محصول بیت
سعدی عاشقلق راه ورسمنی انجلاین بیلورکه بغدادده عربی
دیلله ، یعنی اهل بغداد لسان عربی ایی بیلدکلری کبی سعدی
عشقبازلق طریقنی انجلاین ایی بیلور ، مصراع ثانینك معناسی
انجلاین بیلورکه بغداد دهعربی بیلور ، یعنی شبهه سنی بغداده
عرب وارایدوکی بیلدوکی کبی عشقبازلغك رسم وراهنی
داخی انجلاین بیلوردینکمسه هیچ لسنه بیلمزایمش ، دلارامی
که داری دل دروبند ، دیکر چشم ازهمه عالم فروبند ،
بو بیت حقیقیته ومجازیته متحملدر ، دلارام وصف ترکیبیدر
آرامیندندی دکلمك یعنی راحت اولمق ، ویاحرف وحدتکه
حرف رابط صفت دلارام داری نك مقدم مفعولیدر طوتارسن
دیمکدر ، واو لقدن تعبیردر ، دلبندك مفعول صریحی ودروغیر
صریحیدر ، او ضمیری دلارامه راجعدر ، بند فعل امر مفرد
مخاطبدر ، بندیدندن باغله دیمکدر ، دکر دخی دیمکدر ،
چشم فروبندك مفعول صریحی واز همه عالم غیر صریحی
فروبند یوم دیمکدر ، محصول بیت بر دلارامك که وار
کوکلکی اکا بغله یعنی اکا تعلیق ایله ، داخی کوزکی جمیع عالمدن
یوم یعنی اندن غیریسنه التفات ایلمه ، اکر ظاهر دلارامدر
واکر باطن مصراع ثانینك معناسنی کیرو دکلی عالمدن چشمکی
اشاغه باغله دین معنا بی قتی بد بغلمش ، اکر لیلی ومجنون زنده کشتی
حدیث عشق ازین دفتر نوشتی ، دفتردن مراد کتاب کلستاندر ،

کشتي و نوشتي يالري حرف حكايه دُر محصول بُنُت اكر

ليلي ايله مجنون زنده اولميدي يعنى صاغ اولسلر

ايدي عشق قصه سنى بو كتابدن يازرلردى

يعنى هر بريسى حضرت شيخك

بو سوزي بشنجي بابه نسبتدر

كه عشق بابيدر

تمت الاوراق

بعون

الخلاق

م

باب ششم در ضعف و پیری با طایفهٔ

دانشمندان در جامع دمشق بحثی همی کردم ناگاه جوانی از در درآمد
وگفت در میان شما کسی هست که زبان فارسی داند اشارت بمن
کردند گفتم خیرست جوان گفت پیری صد و پنجاه ساله در حالت
نزعست و زبان فارسی چیزی میگوید و مفهوم ما نمی گردد اگر
بکرم قدم رنجه شوی مزد یابی باشد که وصیتی کند چون ببالینش
فرا رسیدم این میگفت باحرف مصاحبت طایفه دانشمندان
بیانیه طایفه همزه سی حرف وحدتدر دن خطا ایلمش، یعنی یا
حرف تنکیر، پیری یا حرف وحدت صد و پنجاه ساله یوز اللی یاشلی
دیمکدر، حالت نزع لامیه باحرف مصاحبت زبان فارسی بیانیه
چیزی یا حرف وحدت واو حرف حال مفهوم ما لامیه نمی گردد اولماز
دیمکدر نمی شود معناسنه بکرم باحرف مصاحبت قدم رنجه شوی
رنجه الم و زحمت معناسنه در قدم زحمتنه کیررسک دیمکدر،
بیاق یوزیمکدن کنایه‌در مزد میمک ضمیله و زانک سکونیله اجرت
وکرا دیمکدر، اما بونک کبی یرلرده ثواب معناسنه در یابی فعل
مضارع مفرد مخاطبدر، یابیندن بولمق معناسنه در یافتندن
دنلر خطا ایلدیلر باشد که اوله که یعنی مرجودر که دیمکدر وصیتی
یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر ببالینش یا حرف صله بصدد وغیینه دیمکدر
فرا حرف تأکید رسیدم فعل ماضی متکلم وحده ایرشدم دیمکدر این
میگفت بو ایکی بیتی اوقوردی، محصول ترکیب دانشمند طایفه سیله
بحث ایلردم جامع دمشقده یعنی بنی امیه‌ده ناگاه برجوان قپودن ایجری

کیردی

کردی و دیدی سزک آرا کزده بر کمسنه وار میدر عجم دیلنی بیلور
شیخ دیرکه بکا اشارت ایلدیلر یعنی اشته بو بیلور دیدیلر بن دیدم
خیردر جوان دیدی یوز اللی یاشنده بر پیر حالت نزعده در و فارسی
دیله بر نسنه سویلر حالبوکه بز اکلمزز، اگر کرم ایله قدم رنجه اولورسن
یعنی زحمته کیررسک ثواب بولورسن، مرجودر که بر وصیت ایلیه
مبادا فوت اوله چونکه بصد غینه یعنی باشی اوجنه ایرشدم بو ایکی
بیتی اوقوردی **قطعه** دمی چند گفتم برآرم بکام، دریغا که بگرفت
راه نفس، دم نفس یا حرف وحدت چند بخه دیمکدر ضرورت وزن
ایچون تقدیم و تأخیر قلنمشدر، تقدیری گفتم دمی چند برآرم چقارم
دیمکدر، بکام باحرف صله و یا حرف مصاحبت کامه و یا کامله دیمکدر،
کام کاف عربیله بونده ایهام طریقیله مذکوردر مراد اله دماغ بیتنده
فتأمل دریغا دالک کسره و ضمه لغتدر، والف حرف ندا یعنی حرف ندبه
بگرفت فعل ماضی مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه طوتلدی دیمکدر
راه نفس لامیه، محصول بیت دیدم که برقاچ نفس مرادمجه کتوردم
یعنی چارلم یا خود اغزمه کتوردم، حاصلی برقاچ زمان یاشایوب عمر
سوردم، دریغ و حیف که نفس یولی طوتلدی چیقمغه مجال قالمدی حاصلی
اجل کلدی ایرشدی، مصراع اولک معناسنی بیتدم که برقاچ نفس
مرادمله یوقاری کتورم دین ادایی ایو کتورمدیمش، دریغا که برخوان
الوان عمر، دمی چند خوردیم گفتند بس، بعض نسخه‌ده بودیم واقعدر
خوان الوان عمر بیانیه لردر، محصول بیت حیفا که عمرک الوان
نعمتی سفره سنده یعنی انواع نعم عمرده برنچه نفس ییدک و ایچدک

ویتر ییدک ویدیلر حاصلی نفقه خر قطع ایلدیلر خوان یونن
سفرن معناسنه دردین کیجه یدوکین بلمز ایمش معنای
این سخن با شامیان بعربی گفتم بعجب کردند از عمر دراز و تا
خوردن او بر حیات دنیا گفتمش چه گونه در این حالت گفت
چه گویم محصول ترکیب بو سوزک یعنی بو ایکی بیتک معناسی
شام قومنه عربجه سویلدم تعجب ایلدیلر انک اوزون عمرن
وحیات دنیایه تأسف وغصه ییدوکنه بن دیدم بجه سنین
بو حالتدن دیدی نه دییم بیت ندیدی که چه سختی همی رسد بکسی
یا حرف صله که از دهانش بدر میکنند دندانی ندیدی استفهام
انکاری کورمش میسن دیمکدر که حرف بیان بکسی یا حرف صله و یا
حرف وحدت که حرف رابط صفت دهانش نون ضرورت وزن
ایچون ساکن اوقونمق کرکدر بدر طشره دیمکدر میکنند کاف
مضموم و تونجق کسنون معناسنه اولور ایدرلر دیمکدر یعنی
طشره ایدرلر چقاررلر مقدن عبارتدر اولور اما کاف مفتوح اوقونور یعنی
میکنند قوپاررلر دیمکدر علی کل حال چقاررلر مقدن کنایتدر دندانی
یا حرف وحدت محصول بیت کورمش میسن که نه شدتدر والم
بر کمسنه که دهانندن بر دیشنی چقاره لر یعنی بر دیشنی چقاریجق
نقدر الم چکر نه دینه همزه سی خطاب ایچوندر دین خطا بجه ن
وهمزه توسلدن کا دکل ایمش قیاس کن که چه حالتش بود
در آن ساعت که از وجود عزیزش بدر رود جانی حالتش ضمیری
کسی یه راجعدر وجود عزیزش بیانیه وشین ینه سابق کبی در جانی

یاخود

یا حرف تنکیر محصول بیت قیاس ایله که حالی نه اولور اول ساعتده
وجود عزیزندن جانی چقاکیدن یعنی روحی بدنندن چقاکیدن
مصراع ثانینک معناسی که عزیز وجودندن بر جان طشره کیده
انساننک دینی قتنده بر قاج جان وارمش کبی گفتم تصور مرگ از
خیال بدر کن و وهم را بر طبیعت مستولی مکردان که فیلسوفان
گفته اند که مزاج اگر مستقیم بود اعتماد بقارا نشاید و مرض اگرچه
هائل بود دلالت کلی بر هلاک نکند اگر فرمایی طبیبی را بخوانیم
تا معالجه کند گفت برسوزی گفت هیهات تصور حرکنه مصدرک
مفعولنه اضافتیدر مستولی غالب دیمکدر استفعال
بابندن اسم فاعلدر مکردان فعل نهی مفرد مخاطب ایله دیمکدر
الف ونون ادات تعدیه در که حرف تعلیل فیلسوف حانک ولا
فتحه لریله حکیم معناسنه در که رابط مقول وقول اعتماد بقا
مصدرک مفعولینه اضافتیدر ورا ادات صله هائل قورقنج
طبیبی یا حرف وحدت ورا ادات مفعول تا حرف تعلیل هیهات
یعنی محالدر محصول ترکیب بره دیدیکم اولوم صورتنی
خیالکدن اخراج ایله و وهم وخوفی طبیعتکه غالب ایلمه
زیرا حکما دیمشلردر مزاج اگرچه مستقیم و قوی اولور بقایه
اعتماد ایلمکه لایق دکل و مرض اگرچه هائل و مخوف اولور اما هلاکه
کلیا دلالت ایلمز اگر بیورر سک سکا بر طبیب دعوت ایده لوم
تا کلسکا معالجه ایلیه که ایی اولاسین یعنی صغاله سن هیهات
دیدی بو محالدر بیت خواجه در نقش ایوان خانه ازپا بست ویران

قص

خواجه وزراده وتعظیمی واجب ولان ارباب دولتڭ مستعملیدر
بونڭ مطلقا دولتلو مرادیدر ٭ بند بونڭ قید وهوسی وآرزو
معناسنه در ٭ نقش وایوان مصدرڭ مفعولنه اضافتیدر ٭
ایوان کسر همزه ایله چار طاقدر عربیدر ٭ اما عجم فتح همزه ایله
اوقور پای بست ٭ بای عربیك فتحیله تمل معناسنه در که عربجه
اساس دیرلر ٭ بای عجمیله اولماسنی تجویز ایلین افترا ایلمش ٭
ویران خراب دیمکدر ٭ محصول بیت خواجه قصرڭ نقشنی قیدندن
لیکن خانه عمارتڭ خرابدر ٭ یعنی سن بنم ایچون طنب تدارکنه
ایلمه سن لیکن بنای وجود فنایه مشرفدر ٭ دست برهم زدن
طبیب ظریف ٭ چون حریف بیند افتاده حریف ٭ دیبیت زانك
مفعول صریحی ٭ وبرهم غیر صریحی ٭ وطبیب فاعلی وظرافتی اضافتی بیانیه در
حرف فای عجمیڭ فتحی ورای مهمله نڭ کسریله صفت مشبهه در
صنامش معناسنه در ٭ حریف حریفی یعنی بونامش معناسنه در ٭
حرف بیندڭ مفعول ثانیسی وافتاده اوله اکاقیه در ٭ وحریف
یعنی شخص مفعول اولی محصول بیت ظریفا ولان طبیب الّی بریدیه
اوررتاسف وتحابر طریقیله ٭ اما علاوه مباشر اولماز چونکه
حریف مریضی بوناشی دوشمش کوره یعنی حالت نزعه قریب
ومشرف علی الموت کوره زیرا بیلور که علاج پذیر اولمیوب سعی ضایع
اولور ٭ پیرمردی دنڭ مینا لید ٭ پیره زن صندلکش همی مالید
پیرمرد حرد پیر تقدیرینڭ در ٭ برقوجه ادکشی زنڭ برمضاف
مقدردر ٭ تلخی نڭ دیمکدر ٭ مینا لید حکایت حال ماضی معناسنه

ایکلردی دیمکدر ٭ زیرا جان ناجنسی سالوا جیلرڭ بکوزخی پیره زن
تقدیری پیره زنی دن ضرورت وزن ایچون وقرینه قایم اولدیغی
یای وحدت ترك اولندی ٭ بونڭ برقوجه قاری دیشلتی دیمکدر
زوجه سی وقرقرداشی متعلقاتندن برقریبی ولمن جایزدر ٭
صندل هندیارندن کلور ٭ برخوش قوقولی اغجدر آنی
دکرمنده اون آیدرلر وانی کلاب ایله خلط ایدوب ٭ دفع
صدا ایچون باشه سوررلر ٭ ودفع حرارت ایچون الینه و
آیاقلره سوررلر ٭ شین ضمیر پیره راجعدر ٭ همی مالید حکایت
حال ماضیدر ٭ لغتده اوغمق دیمکدر ٭ اما بونڭ سورتمك
معناسنه در ٭ محصول بیت بر پیرمرد نڭ آچیسندن
اکلردی وبر پیره زن اکا صندل سوردیدی ٭ چون بتخبط
اعتدال مزاج ٭ نه عزیمت اثرکند نه علاج ٭ چون حرف تعلیل
یا بتخبط تفعیل بابندن اسم مفعولدر ٭ لغتده دوشمش
دیمکدر ٭ اما بونڭ مختل معناسنه در ٭ اعتدال مزاج مصدرڭ
فاعلنه اضافتیدر ٭ نه حرف نفیدر ٭ معناده کننڭ مفیدی
عزیمت برد ده برنسنه اوقیوب اوفورمکه دیرلر ٭ رقیه ده
دیرلر ٭ رانك ضمی وفانك سکونیله ٭ وفارسیجه افسون
دیرلر ٭ علاج مفاعله بابندن بکیجی مصدریدر ٭ عزیمته معطوف
عزیمت مبتداء اول واثر ثانی وکند خبر ثانی وثانی خبریله
خبر اول تقدیری عزیمت نکند در ٭ محصول بیت چونکه
چونکه اعتدال مزاج مختل اولدی ٭ یعنی مزاج اعتدالدن

دوشدی اکا نه افسون تأثیر ایدر ونه علاج **حکایت**
پیری حکایت کند که دختری خواسته بودم وحجره بگل آراسته
وبخلوت با او نشسته ودیده ودل در او بسته شبهای دراز
نخفتمی وبذلها ولطیفها گفتمی تا باشد که وحشت نگیرد و
موانست پذیرد. از آن جمله شبی میگفتم که بخت بلندت یار
بود وچشم دولت بیدار که بصحبت پیری افتادی پخته وجهان دیده
گرم وسرد روزگار چشیده ونیک وبد آزموده حق صحبت بداند
وشرط مودت بجای آرد مشفق ومهربان خوش طبع وشیرین زبان.
دختر الحاصل ونهایت بجحسك سکوت ایله. قتانك فتحیله قیزه دیرلر
ویا حرف وحدت شبهای دراز بیانیه. نخفتمی نخفتم فعل نفی ماضی
متکلم وحده ویا حرف حکایه بذله لطیفه دیمکدر. وها ادات جمعدر
لطیفها عطف تفسیریدر. گفتمی اعرابی نخفتمی گبیدر. تا حرف تعلیل
بخت بلند بیانیه وتا معناده یاردر مقتدر. بوده جائزدر که فعل
اوله. وجائزدر که ادات زمانیه اوله یارلك اولدی ویا یارك
ایدی دیمك اوله. چشم دولت بیدار مذکور فقره یه معطوف
که حرف بیان. ویا حرف تعلیل با حرف صله صحبت بر مصدر که
مفعولنه ویا فاعلنه اضافتیدر. ویا حرف وحدت. جهان دیده
وصف ترکیبیدر جهان کورمش دیمکدر. مشفق افعال بابندن
اسم فاعلدر. ومهربان عطف تفسیریدر. یعنی اسیرکیجی ومحبتلی
محصول بیت بر پیر حکایت ایدر که بن قیز دیلدم. یعنی بر قیز
وکز نکاح آلدم وکرده کی خانه مجی گل ایله آراسته وپیراسته ایلدم

وخلوتده انکله اوتوردم. وکوزمی وکوکلمی اکا بغلادم یعنی اکا
کوکل ویردم. بو نوع کلنجه بر بر بود تقدیرا اولنور. اوزون کیجه لر
اویومازدم. وبذله لر ولطیفه لر سویلردم که وحشت طوتمیه
یعنی توحش ایلمیه. وبنم ایله انس وموانست قبول ایلیه. حاصلی
بنمله الیشه. ذکر ایلدکم احوالك جمیعندن بریسی بودر که بر کیجه
سویلردم که بخت بلند یارك ایدی. وبا یارك اولدی. وچشم دولتك
بیدار ایدی. ویا بیدار اولدیکه بر پیر صحبتنه دوشدك. پشمش
وجهان کورمش روزکارك اسیسنی وصوغنی طاتمش وایی ویرامز
ایشلر صنامش حق صحبتنی بیلر وشرط محبت ودوستلغی کتورر رحمتلی
ومحبتلی خوش طبع وشیرین زبان. **بیت** تا توانم دلت بدست آرم
ور بیازاریم نیازارم. تا حرف توقیت توانم قادرم دیمکدر. بدست
با حرف صله. آرم فعل مضارع مفرد مخاطب متکلم وحده کتوردم
ور واکردن مخفف. بیازاریم فعل مضارع مفرد مخاطب وبیم
ضمیر منصوب متصل مفعولی یای ضمیر یعنی ضمیر خطاب مفتوح
اوقیمق کرك که وزنه خلل کلمیه. واکر بنی انجیدرسك دیمکدر. بونلر
متعدیدر. نیازارم فعل نفی مستقبل متکلم وحده لازمله متعدی
بیننده مشترکدر یعنی انجنمم دیمکدر. نیازارم دینلر بونك کسریله
نیاز کتوردرم. یعنی حاجت کتوردرم معناسنه تحریف ایدرلر
متقفا ایله مشیلر. محصول بیت مادامکه قادرم کوکلکی اله کتوردم
یعنی اله الوردم. حاصلی الیمدن کلدیکجه کوکلکی رعایت ایدرم
وبلا ایدرم. واکر رضا بنی انجیدرسك انجنمم. ودرجو طوطی شکر

بود خورشت، جان شیرین فدای پرورشت، بو شرطیه مذکور
شرطیه یه معطوفدر، پس بو نثره وزن ویرنیه کرد ذکر ایدنلر متونه
مخالف ذکر ایلمشلر، خورش لفظنده اسم مصدردر، بیشم معناسنه در
اما بونده طعام مراددر، جان شیرین بیانیه، خدای پرورشت، پرورش
مصدرك مفعولنه اضافتیدر، پرورش اسم مصدردر، بسلیش
معناسنه در مراد طعامدر، محصول بیت واکر فرضا طوطی کبی
شکر اولورسه طعامك جان شیرین سنك شکرك غذالرو که
فدا اولسون، و یا جانی سنك شکری طعاملرو که فدا ایدهیم
خاصلی سنی شکرله بسلیهیم. نه کرفتار کسی ای بد سست جوانی
معجب خیره رای سرتیز و سبك پای که هر دم و هر لحظه رای دکر
و هر شب جای خسبد و هر روز یاری کیرد، یعنی دختره تتمه
قولنمیدر، جوانی یا حرف وحدت معجب افعال بابندن اسم فاعلدر
متکبر دیمکدر، خیره رای وصف ترکیبی در ضعیف و زبون فکرلی
یعنی سفیه، سرتیز وصف ترکیبی در یعنی معناسنه اغرباشلی
مقابلی سبك پای وصف ترکیبیدر یعنی یاقی یعنی یالراوکمان
معناسنه هوائی یا حرف وحدت پزد فعل مضارع مفرد غایب
باء عجمك فتحیله پزیدن پختن دن دیشلر خطا ایلمشلر
پشرر دیمکدر، رای یا حرف وحدت، خزند فعل مضارع مفرد غایبدر
بای عجمك فتحیله پزیدن پختن دن زنبیل دن اوردر دیمکدر
جایی یا حرف وحدت خسبد خانك ضمیله فعل مضارع مفرد
غائبدر یاتور اویور دیمکدر، خسبیدن دن یاری یا حرف وحدتدر

محصول

محصول ترکیب قیون دیر که بر متکبر جوان ایننه کلمك یعنی
مبتلا اولمق سفیه و ضعیف ویالرا وکمز که هر نفس کربرهوا و
هوس کیشوره و هر ساعت بر فکر قوللنه، و هر کیجه بر یرده یتا و هر
کون بر نکار طوته. بیت وفاداری مدار از بلبلان چشم، که هر دم برکلی دیگر
سرایند، وفادار وصف ترکیبیدر، و یا حرف مصدر، مدار فعل نهی
مفرد مخاطب طوتمه دیمکدر، از بلبلان مداره متعلقدر چشم لادك
مفعول صریح اولیدر، و وفاداری ثانیسی و از بلبلان غیر صریحی لیکن
تقدیری چشم وفاداری مدار یعنی وفادارلق امیدینی طوتمه دیمکدر
که حرف تعلیل کلی یا حرف وحدت دیکر غیری معناسنه در، سرایند
سینك فتحی و کسریله فعل مضارع جمع غایب ایرلارلر دیمکدر،
محصول بیت بلبللردن وفادار امیدینی طوتمه یعنی ایلردن وفا کلمز
زیرا هر نفس و هر ساعت بر غیری کل اوزره ایرلارلر یعنی بر یرده قرارلری
یوقدر، جوانلر کرم احوالی بویله در، سابقا ذکر ایلدوکی، اما
طایفه پیران بعقل و ادب زندکانی کنند نه بر مقتضای جهل
جوانی، طایفه پیران بیانیه زندکانی یا حرف مصدر در دلك عکسی
مقتضای جهل مصدر میمیك فاعلنه اضافتیدر، جوانی یا حرف
مصدر و اضافت بیانیه در، محصول ترکیب جوانلرك احوالنی بیان
ایلدك، اما طایفه پیران عقل و ادب دیرلك ایدرلر، جهل و جوانلق
مقتضاسی اوزره دکل، نسخه بعض جوانی جاهله بتقریب یا حرف وحدت
جو تیق شمار فعل امر مفرد مخاطبلر مرکبه عطف ایلمش بیت
زخود بهتری جوی و فرصت شمار، که با چون خودی کم کنی روزکار

مثنوي یا حرف وحدت جوي وشمار فعل مفرد مخاطبلردر كه حرف
تعلیل یا حرف مصاحبت چون ادات تشبیه خودي یا ضمیر خطا
تركاف تحمل ضمیله ضایع معناسنه دركم كیمسه مفعول اولي
صریحي وروزكار ثانیسي ویا چون خودي غیر صریحي ❁ محصول بیت
خطاب عام طریقیله نصیحت ایدوب بیوردر كند كدن ایراك
بر كمسه ایله یوبیول وانی رایوب بولمغی فرصت صاي یعني بر
اولو نعمت بل زیرا كندلك كبیله روزكاري یعني احوال واوقات
وایاملي ضایع ایدرسین حاصل كند كدن ایي بوكسیله صحبت ایله
وانكله مصاحبتي غنیمت بیل زیرا كندك كبیله مصاحبت تضییع
احوال واوقات وایام واتلاف عمر بلا فایده در ❁ گفت چندان
برین نمط بگفتم وگمان بردم كه دل نش در قید منع مد وصید من سد
ناگاه نفسي سرد از دل بر آورد و گفت چندین سخن كه گفتي
در ساز وي عقل من وزن آن یك سخن ندارد كه از قابله خویش
شنیده ام كه زن جوانرا اگر تیري در پهلو نشیند به كه پیري
گفت یعني دیدي ❁ نمط ونسق اسلوب وگرته معناسنه در ❁ دندن قید
در جمله صله قید دن مراد بند در ❁ منه اضافت لامیه در ❁ صید
من مصدرك فاعلنه اضافتیدر ❁ نفسي یا حرف وحدت وزان
مفاعله بابنك مصدر ثانیسیدر ❁ قابله دوش اوردیدن كلري
خاتوندر كه طوغان اوغلنجغك كوبكین نیكر در دنیا كلش سوكش
قابله بوینه قبیله یا زان صحیح متنلره مخالف یازمش ❁ تیري و
پیري یالزي حرف وحدتدر ❁ پهلو یان معناسنه در كه عربجه جنب دیرلر

محصول تركیب بر دیدي بو اسلوب وزره قولقدر سوز
سویلدي وظن ایلدم كه كوكلي بند قیدمه كلدي یعني بكا مقید اولدي
وبنم صیدم اولدي یعني بكا شكار اولوب رام اولدي ❁ ناگاه دل
بردرمندن برصوق نفس كتوردي یعني بر آه سرد چكدي ودیدي
بو قدر سوزكه سویلدك بنم عقلم ترازوسندن اول بر سوزك
وزنن طوتماز یعني یاننده اوق یا توب طورسه یكدر یا نقدر بر سوزدن
دكلكه كندي ابه دن ایشتمشم كه دیدي تازه زنك اكر بهلوسنده
اوق اوتورسه یعني یاننده اوق یا توب طورسه یكدر یاننده
بر پیر اوتوروب طورمقدن حاصلي بونوایله همنشین وهمبستر
اولمقدن اوق یاره سني چكمك یكدر ❁ شعر لما رأت بین یدیه
بعلها ❁ شیئا كارخي شفة الصائم ❁ لما بو لما یه وجودیه دیرلر
دشایخ عربك بعضیسي اسمنه ذاهب اولدي وبعضیسي حرفیته
اسمیتنه ذاهب اولنلر جمله سنه اضافتي لازمدر دیدیلر ❁
حاصلي وقت معناسني متضمن در وقتا كه دیمكدر ❁ رأت
فعل ماضي مفرد مؤنث غائبه مهموز العین معتل اللام اصلنده
رایت ایدي ❁ اعلاله رأت اولدي ❁ فتحت وزني اوزره وقتا
كه كوردیسه فاعلي پیرك زوجه سیدر ❁ بین ظرف مكانیه
در در مضاف اولمشدر ❁ یدیه لفظنه اصلنده یدین در
حالت رفعده یدانندر نصب وجرده یدیندر ❁ اعراب یعله اضافتله
ساقط اولمشدر ❁ نته كه نحو كتابلرنده مسطوردر ❁ بوندن معناسي
اوكنده دیمكدر ❁ بعل لفظا مجرور مضاف الیه در ❁ زوجه بعل دیرلر

هانك فتحى وعينك سكونيله و زوجه يه بعله ديرلر و ضمير
ثانيث رانك فاعلى ولان نوجيه راجعدر شيئا لفظا منصوب
مفعول ذات در شيئا دن مراد آلت يني دركا رنجى كاف وثقل
معناسنه در و اونجى اسم تفضيلدر رخوه دن رانك فتحى و كسريله
يومشقلق و كوشكلك معناسنه در بوندن سسترك ديمكدر
شفته لفظا مجرور مضاف اليه ارخادر شفته دوداغه ديرلر
صائمه اضافتى لاميه در صائم اورج طوتجى كمسيه ديرلر
وانك دوداغى غايتله كوشك اولغاندر اول جهتدن بيرك
ذكرينى صائمك كوشكلرك دوداغنه تشبيه ايلمشلردر
محصول بيت وقتا كم بيرك زوجه سى بيرك اوكندن يعنى
زوجنك اوكنده برشئ كورديسه يعنى ذكرينى كورديسه
صائمك كوشكلرك طوداغى كبى يعنى غايتله سست و زبون
كورديسه تقول هنا ميت وانما الرقية للنائم تقول جواب
لما در قياس قالت ديمك ايدى لكن مراد حكايت حال ماضى
ماضيه در سويلردى ديمكدر و بعض كمسنه ديدى كه لما
مضارع ماضيه رد ايدر ان مصدريه ماضى معناى استقبال
رد ايلدوكى كبى پس تقول قالت معناسنه اولور بويله دين
زياده خطا ايلمش و هيچ بر وجهله كنديه دوشمز سوزدكلدر
زيرا ديدكى لماء جازمه دن بوخود لماء وجوديه دركه اسم
اولدوغى تقدير جمله يه مضاف اولمقدر شرطى فتأمل
تقول فاعلى رانك فاعليدر يعنى بيرك زوجه سى هنا اسم

اشا

اشارتدر مذكور شئ محلا مرفوع مبتداء و ميت خبرى ومعه
ميته متعلق ضمير مذكر بعله راجعدر وانما حرف ابتدا آن
حروف مشبه بالفعلدن و ما حرف كافه كه آن حرفنى عملدن
كف و منع ايدر الرقية رانك ضمى و قافك سكونيله مريض
اوزره اوقيوب اوفورمك در تا كم افاقت بوله لفظا مرفوع
مبتداء افسون ديمكدر كه ساقا بو معنالى عزيمتله تعبير
ايلمش ايدى لكن بوندن مراد شلوه و نازدر للنائم لام حرف
جر بر مقتضيه متعلق نائم اسم فاعلدر لومدن اويويانه كمسه يه
ديرلر بوندن مراد جوانك ذكريدر جار و مجرور اعرابدن محلا مرفوع
خبر مبتدادر و جمله اسميه اعرابده محلى يوقدر جمله مستأنفه
محصول بيت وقتا كم بعله بيرك ذكرينى كورديسه ديدى بو آلت
بيركنديله بيله ميتدر يعنى بر كنديدن حيات و اروتر التنده
رقيه و افسون خو ناعمه نافعدر يعنى غنجه و دلال جوانك
جوكونى تحريك ايدر بيرك جرده ذكرينى تحريك ايلمز حاصلى
جوانك جوكنى شخص نائمه تشبيه ايلمش و بيرك شخص مرده يه
بيت زن كه بر مرد بى رضا برخيزد • بس فتنه وجنك از ان بستر ای
برخيزد • زن مبتدا و برخيزد خبرى و ما بينلرى خبره متعلق
كز اصلى كه از ايدى ضرورت وزن ايچون حذف و ايصال
ايلدى بر حرف لاميه وزير بوندن فت معناسنه ورنجى رضا
رضاسز ديمكدر يعنى مجامعتسز بر خيزد قالقه حاصلى
دوشكندن رضاسز قالقه حاصلى موطوئه قالقسيه حوق

فتنه وجنك وول اودن قالقار يعني چاغه وچاقلغه
صبر ايدر اما كيجه دوشك خدمتي اولمايجه صبر ايلمز
مصراع اولك معناسي عورت زوجنك قتندن رضاسز و
اجازتسز قالقديغي اجازت عبارتندن معلوم مدركه معناي خلافنه
صرف ايلمش اوله بيتي كه زجاي خويش نتواند خاست الا بعصا
كيش عصا برخيزد بيتري يا حرف وحدت كه حرف رابط صفت
جاي خيش لاميه خاست ماضي مصدر معناسنه در زيرا
مضارعه مقارندر الا ادات استثنادر نتواند خاست
تركيبندن بعصا با حرف استعانت كي حجز ديمكدر شين ضمير
پيره راجعدر عصا برخيزد تقديري عصا ايش كي برخيزد يعني
ضمير معناده عصا به مفيددر محصول بيت بر پير كه كنديي يرندن
قالقمغه قادر اولميه الا عصا ايله انك عصاسي يعني ذكري كي ات
قالقر حاصلي يرندن دكنكسز قالقمغه قادر اولمياننك دكنكي قالقمز
في الجمله امكان موافقت نبود و بمفارقت انجاميد چون مدت
مدت بر آمد عقد نكاحش با جواني بستند تند ترش روي تهي دست
بد خوي جور وجفا ميديد ورنج وعنا ميكشيد وشكر نعمت حق
همچنان ميكفت الحمد لله كه از ان عذاب اليم برهيدم و بدين نعمت
مقيم برسيدم في الجمله حاصل كلام امكان موافقت مصدر
فاعلنه اضافتيدر نبود اولمدي واو حرف عطفدر با حرف مصاحبت
مفارقت مصدردر مفاعله بابندن ايرلشمق ديمكدر انجاميد
آخر اولدي يعني ايرلشدق ديمكدر مدت مدت لاميه در اسم حقيقي
عقد نكاحش مصدرك مفعولنه اضافتيدر و شينه اضافتي لاميه

بلچ

با حرف صله جواني يا حرف وحدت تند ياوز ترش روي اضافتي
بيانيه اكشي صورتلي ديمكدر وتهي دست وصف تركيبيدر صفر
اليد معناسنه يعني مفلس وفقير بد خوي اضافتي بيانيه در بو
اوصاف صفت بعد الصفة واقعدر ميديد حكايت حال ماضيدر
كورردي ديمكدر ميكشيد ده بويله در شكر نعمت حق مصدر
مفعولنه اضافتيدر ولاميه در همچنان بويله يعني ميكفت
عبارتندن صكره حمدكبي ديمكدر عذاب اليم بيانيه در مؤلم
معناسنه برهيدم فعل ماضي متكلم وحدن قورتلدم ديمكدر
و بدين با حرف صله نعمت مقيم يعني نعمت ثابت برسيدم
ايرشدم حاصلي واصل اولدم محصول تركيب حاصل كلام موافقت
ايلمكه امكان اولمدي زيرا الت مساعده ايلمدي و كار مفارقت
تمام اولدي يعني آخر ايرلشدق انجاميدك معناسنه ايرشدي
دين لغته مخالف سويلمش چونكه مدت عدت چقدي يعني تمام
اولدي عقد نكاحني بر جوانه بغلديلر و ياوز اكشي صورتلو فقير
بد خوي اندن جور وجفا كوردي ورنج وعنا يعني درد والم چكردي
چكردي وخدانك نعمتنه و بو حالين شكر ايدردي كه الحمد لله
اول عذاب اليمدن خلاص بولدم و بو نعمت مقيمه ايرشدم دير
بيت با اين همه جور وتندخوي نازت بكشم كه خوبروي
تندخو وصف تركيبيدر ياوز خويلي معناسنه ويا حرف مصدر
نازت تا ضمير خطابدر بعض نسخه ده نازت دو شمش
يعني يوكك خوبرو وصف تركيبي و يا ضمير خطاب محذوف

بو جمیع جوریله ویا اوز خوی الغله نازك جكرم زیرا كوزل سنین
یعنی كوزللكك ایچون هر نه بلاكی وار ایسه چكرم بیت
با تو مرا سوختن اندر عذاب • به كه شدن با دگری در بهشت
سندن صورت ایچون دن اولمق معناسنه • دگری یا حرف وحدت
محصول بیت قرچوا ندر كه باكه سنكله جهنمده یانمق یكدر كه غیر له
جنتده اولمقدن سنكله دوزخده اولمق یكدر • بوی پیاز از دهن
خوب روی • نغزتر آید كه گل از دست زشت • نغز كوكجك یعنی ایی و تر
زاداتی تفضیل • محصول بیت صوغان قوقسی كوزل اغزیدن بر
كلور كه گل چركین الندن یعنی چركین الندن گل قوقسندن كوزل
اغزندن صوغان قوقسی یكدر • بو ندر بعض شراح ایكی بیت ایراد ایلمشكه
متونده موجود دكل لیكن انلره تقلیداً ایراد ایلدك بزده بیت
روی زیبا و جامهٔ دیبا • عرق و عود و رنگ و بوی و هوس
روی و زیبا و جامه دیبا بیانیه لردر • دیبا شیب دیدكلری
قماشدر • عرق گلاب عود معروف خوش قوقولی اغاجدر كه
هنددن كلور • رنكدن مراد خاتونلر استعمال ایلدكلری
اقلق و قزللقدر • بوی كوزل قوقی هوس بونلر و آرزو ایلمك
محصول بیت كوزل یا قشقلی یوز و زیبا و سراسر قماش
قفتان گلاب و عود و رنك و بوی و بونلر آرزوسی بو بیت
بیت ثانیه مرهوندر • این همه زینت زنان باشد •
مرد را كیر و خایه زینت بس • زینت زنان لامیه • باشد
ادات زمانیه اولمق جایز • و فعل مضارع مفرد غایب اولمق

جایز

جایز • كیر چوك یعنی ذكر و خایه هساسی • بس یتر دیمكدر محصول
بیت بیت سابقده مذكور اولنلر عورتلره زینتیدر • اما
ار ه كیر و خایه زینت یتر • معلومدر كه بو ایكی بیت بو كتابده
دكلدر • لیكن بعض جهله دخل ایلسون دیو یازدق حكایت
مهمان پیری بودم در دیار بكر كه مالی فراوان و فرزندی
خوبروی داشت شبی حكایت كرد كه مرا بخویش بجز این
فرزند نبوده است درختی درین وادی زیارتگاه هستكه مردمان
بحاجت خواستن انجا روند شبها در پای آن درخت بحق
نالیده ام تا مرا این فرزند بخشیده است شنیدم كه پسر
با رفیقان آهسته میگفت چه بودی كه من آن درخت را بدانستمی
كه كجاست تا دعا كردمی كه پدرم بمیرد • مهمان پیر لامیه و یا
حرف وحدت بودم حكایت حال ماضی دیار بكر و دیار ربیعه بر
برینه متصل مملكتلردر دیار بكرك تختی امد در كه شیخ محمد امیری
حضرتلری منه كورا امد شهرندندر • و ربیعه نك تختی موصلدر كه
ابن خباز موصلی كه قرآن شریفه معرب و اسباب نزول یازمشدر
اندندر كه حرف رابط صفت • مال فراوان بیانیه فرزند خوبروی بویله
شبی یا حرف وحدت حكایت كرد بر كیجه حكایت ایلدی بو سوزك
معناسی كوستردكه حضرت شیخ بر زمان بو پیرك مهمانی اولمش اوله كه
حرف رابط مقول قول مرا ادات تخصیص عمر خویش لامیه كندی
عمرمده دیمكدر • بجز یا حرف زاید درخت مبتدا و یا حرف وحدت

وادي دن. زیارتگاه هست خبر مبتداء در. یعني مستجاب الدعوت
بر مقام که حرف رابط صفت مردمان مبتدا و روند خبري
و بحاجت خواستن خبر متعلق شبه جمله لر مبتدا و نالیدن
خبري. و در پاي آن درخت و بحق باى صله ایله خبره متعلق
تا حرف تعلیل آهسته یا بجه یا بجه میگفت حکایت حال ماضي
چه بودي دات نمي نه اولیدي دیمکدر. بدانستمي حکایت حال
ماضي بیلدم دیمکدر کردمی ده بویله در. ایلیندم دیمکدر. محصول
ترکیب حضرت شیخ بوردر که سیاحت زماننده دیار بکرده بر پیره
قونق اولدم که وافر مالي وار ایدي و کوزل اوغلي بر کیجه حکایت
ایلدي که بنم تمام عمرمده براوغلدن غیري اولمامیشدر. بودره
بر زیارتگاه آغاجي واردر که خلق حاجت دیلمکه اندم وارر کیجه
اوغاجك دبنده حقه اغلیوب ایکلشم خداي تعالى بکا بو اوغلي
باغشلمشدر. حضرت شیخ دیر که باباسي بو سوزي سویلیجك
ایشتدم سکه اوغلان یولداشلرینه آهسته سویلردي که نه اولیدي
اول اغاجي بن بیلیدم تنده در و دعا ایدم تا بابام اولیدي
حکمت خواجه شادي کنان که فرزند عاقلست وپسر طعنه زنان که پدر
فرطوت. خواجه مبتداء شادي کن وصف ترکیبي باحرف مصدر
الف و نون مبالغه افاده ایدر یعني شادیلق ایدر کندر. حاصلي
سونیکدر. خبره مبتداء واقعدر. که حرف تعلیل فرزند مبتداء عاقل
خبري. وپسر مبتدا و طعنه زنان خبري. شادي کنان کبي که حرف
تعلیل پدرم مبتدا و فرتوت خبري. محصول ترکیب خواجه شادلق

ایلکندر که فرزندم عاقلدر و پسر طعنه اورغندر که بابام
فرتوتدر. یعني بوناممسدر حاصلي بیر لك حالي بویله در وپسرك
حالي بویله. قطعه سالها بر تو بگذرد که گذري نکني سوي تربت
پدرت. سالها مبتدا بر تو بگذرد اوستکدن مرور ایدر
یعني اوزرکدن کچر خبر مبتدادر که حرف بیان گذر ذال معجمه ایله
وکاف عجمیك ضمیله اسم مصدردر کچمه و اوغرامه معناسنه
مضارع ثاني بر مرهوندر. نکني فعل نفي مستقبل مفرد مخاطب سوي
تربت اضافت لامیه و پدرت کذلك. محصول بیت خطا عام
طریقیله بیوردر یا المرء نیچه سنك اوزرکدن که بابا لك مقبره سي
جانبنه کذر و مرور ایلمزسین یعني جانکنه بر دعا ایلمك ایچون
ویا بر زیارت ایلمك ایچون قبرینه اوغراماز سین.
تو بجاي پدر چه کردي خیر. تا همان چشم داري از پسرت. با حرف صله
جاي یدر لامیه خوب یدرد یمکدر نامتي معناسنه در چشم امید
در بجا معناسنه در دار یك مفعول صریحي واز پسرت غیر
صریحي. محصول بیت کنه خطاب عام طریقیله بیورر سن بابا لك
حقنه نه خیر ایلدك یعني نه لطف و احسان ایلدك کبیسه تا
سنکله همان عملي ایلسك که کدر. آن خیر فخیر وان شر فشر
حکایت دوزي بغرور جواني سخت رانده بودم وشبانکه
بپاي کریوه سست مانده پیر مردي ضعیف از پس کاروان
همي آمد وکفت چه خسبي خیز نه جاي خفتنست کفتم چون روم
که نه پاي رفتنست کفت نشنیده که کفته اند رفتن

وکنشستن برکه د ویدن کسستن سخت زاتن بود محکم سورد
ایدی یعنی یولده قتی بک کتدم ایدی شتابنکه یحه سی با حرف
ظرف بای کرتین لامیه بای برهند دیب معناسنه در کرینو
کاف عجمک و رانک کسریله طاغ بلکینه دیرلر ویا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل سست بونده عاجز وبی مجال معناسنه
درمانده قالمش کنه بن بودم مقدر در حسبی فعل مضارع
مخاطب بوندن یتورسیو دیمکدر دوییدن مصدردر یلمک معناسنه
کستن کاف عجمک ضمی وکسریله وسینک فتحی وکسریله بوتنق
اوزلمک معناسنه در محصول ترکیب برجوانلق غرورله محکم کتمش ایدم
ویحه سی بر بلددنسنده عاجز قالمش وبی مجال قالمش ایدم بر ضعیف
پیر کشی کاروان ایلردندن کلوردی وبکا دیردی تا یتورسین قالق
یتاجق یر دکل دیدمکه یحه کیدم که کیده بلمجک ایاق یوق
یعنی ایاقدن چقدم دیدی ایشتمدک کبی که عصا و دیمشلر در کتمک
واو تورمق یعنی دکلنی دکلنی کتمک یکدر یالوب اوزلمکدن نشستن
وهمزه خطاب ایچوندر بن قابل خطاب دکل ایمش **قطعه**
ای که مشتاق منزلی مشتاب بندمن کاربند و صبرآموز ای حرف
ندا منادی محذوف تقدیری ای آن کسکه در حذف وایصال
طریقیله که حرفیندن اسمیه نقل اولندی نتکه مکرر بیان
اولندی مشتاب اسم فاعلدر افتعال بابندن منزله اضافتی
مفعولنه اضافتیدر ویا ضمیر خطاب مشتاب فعل نهی مفرد
مخاطب شتابیدندن اوسمه دیمکدر شتابا فتن دن اخذ ایلین

خطا

خطا ایلمش بندمن لامیه وبندک مفعول اولی وکارنا بسی
وصبرآموزک مقدم مفعولیدر محصول بیت ای شول کمسنه که
منزلک مشتاقیسن ایومه یعنی منزله تیز ایرشمک دیلرسن
عجله ایلمه بنم بندمی ایش بغله یعنی کار آیدین و صبر اوکرن
حاصلی آهسته کیت بولنده قالیه سین بندبستن دن امر حاضردر
دین اخذ اشتقاقنده خطا ایلمش زیرا بند بندیدن اخذ اولنوردر
اسب تازی دوتک رود بشتاب اشتر آهسته میرود شب وروز
اسب تازی بیانیه دوتک ایکی سکردم دیمکدر زیرا تک مصدردر
تکیدندن بلمه معناسنه پس اضطرارجارنده ایکی سکردم دیمکدر
زیرا سکرتمکه تک دیرلر ترکینده حمله دیدکلری کبی تانک فتحی
وکاف عربیله آتک صجرادغی دین ایچی صجراتمش وعربیات ایکی یلمک
کیدر سرعتله یعنی بر ایکی قوشغله یوریلوردین خیلی یورلمش سرعه
تازی عربی آت دینکدن مکره تک بوینده تکیدن معناسنه در
ترکی یلمکدن دیبن ایکی برده خبط عشوی ایلمش فتدبر با حرف مصاحبت
شتاب اسم مصدردر ایوی معناسنه اسب تازی مبتدا ودو تک
مبتدای ثانی دود خبر ثانی خبریله خبر اول محصول بیت عربی آت
ایکی سکرد دم کیدر اما یوریله اما اشتر کیجه و کوندز آهسته کیدر
قالمز حاصلی اسب تازی بر ایکی منزل سکرتمکله یوریلوب قالور
اما دوه شب وروز آهسته کیدوب قالماز قصه دن حصه
بوددیکم یولده عجله ایله کیتمه مک کرک **حکایت** جوانی حست
ولطیف وخندان وشیرین زبان در حلقه عشرت ما بود که

دردلشی از هیچ نوعی غم نیامدی ولب از خنده فراهم نیاوردی
دوز کاری بر آمد که اتفاق ملاقات نیفتاد بعد از آن دیده مش
زن خواسته ورفیق زنان خواسته وهیچ نشاطلش بریره وکل
هوسش بزحرده برسیدمش که این چه حالتست کفت تاکودکان یادم
ذکر کودکی نکردم * جوانی باحرف وحدت چست وچابک وظریف
معناسنه دور حلقه عشرت ما بیانیه ولامیه در * یعنی
مجلسمزه داخل اولوب مصاحبمز ایدی که حرف رابطه صفت
نوعی یا حرف وحدت بعض نسخه ده از هیچ نوع واقعدر یا نیشی
نیامدی * یا حرف حکایت فراهم بر یره بر یره دیمکدر که جمع
جمعدن عبارتدر * نیاوردی یا حرف حکایت دربرینه کتوردی
دیمکدر که حرف بیان اتفاق ملاقات مصدردر مصدره اضافت
بعد از آن مذکور دوردکاره اشارتدر * زن خواسته اولنمش زن
خواسته پیدا وحاصل اولمش * نه نشاط نیابته شنلک کوکی
کل هوس نیابته بزحرده بای عجمک فتحیله وزای عجمک سکونیله
ومیمک ضمیله صولمش دیمکدر * تا نی حرف ابتدادر سندن برکیی
زماننه کودک اوغلان الف ونون ادات جمعدر کودکی یا حرف
مصدردر * محصول ترکیب چست ولطیف وخندان وشیرین زبان
یعنی طتلو دللی بر جوان بزم مجلس عشرتمزده ایدی عجبا بزم له صحبت
ایدیمی بشویله که کوکلنده هیچ بر نوعدن غم یوغیدی یعنی کوکلنه غم
کلمزدی ودوداغی کولمدن جمع ایلمزدی یعنی بو قمزدی بر دوز کاد
که دیکه اتفاقا انکله ملاقات واقع اولمادی * اندن صکره ایی

کوردم

کوردم اولنمش واوغل وقیز پیدا وظاهر اولمش وشنلکی کوکی
کسلمش وکل هوسی صولمش * حاصلی اولدی اولان ذوق وشوق و
صفاسی کیتمش * صوردمکه بو نه حالتدر دیدم دیدی اوغلانجقلر
کتوردکدن بری بیلمی اولادی جاجی ولاذ ایتی اوغلانجقلری ایلدم
بیت ماذا الصبا والشیب غیر لمتی وکفی بتغییر الزمان نذیرا
ماذا اى شئ معناسنه محلا مرفوع مبتدا * الصبا صادك كسریله
جهله وهوا وهوسه میله دیرلر الف مقصوریله * اما صادك فتحی
اولنجه الف ممدوده دروا وحرف حال الشیب بیرلکه دیرلر
لفظا مرفوع مبتدا غیر فعل ماضی مفرد مذكر غائب بدر نقل
باسندن * لمة لامک کسریله ومیمک تشدیدیله اموزلره اینن
صاچلره دیرلر * ویا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه ودر جار
مجروریله محلا منصوب مفعول غیردر * وجمله ء فعلیه
محلا مرفوع خبر مبتدادر وجمله اسمیه نك محلی نصبده در
حالیتیله * كفى فعل ماضی مفرد مذكر غائب ضرب بابندن
ناقص ثانیسندن * تغییر باء حرف جر زائد فی الفاعل در وجاد
مجروریله محلا مرفوع فاعل کفادر * تغییر بك زمانه اضافتی
مصدرك فاعلنه اضافتیدر * ونذیرا تغییر الزمانی کفی
تمییزی ایدر * انذار معناسنه انذار اعلامدر تخویفله و
متعلقاتیله * بر قید تقدیر یله محلا منصوب حالدر محصول
بیت ندر بو جهله وهوا وهوسه میل ایتدی ذوی نفسانیه
دکون ولجابیله طرب وشوقه وتمایلك حال بوکه بیرلك که

نذیر موت وسفید قوندرصاچمك لوننی تغییر وتبدیل ایلدی
عمرمك آخری قریباولمغله انذار وتخویف ایلدی یعنی موتك
قرینه دلالت ایلمکله حال بوکه صاچمك لوننی زمانك تغییری
بکا نذیر ومخوف یتر حاصلی شعری زمانك تغییر ایلدوکی کافی ایکن
ولو تومان قرینله نذیر ایکن بیولك شعر مجاغرتموب بلده در بیت
چون پیر شدی کودکی دست بدار بازی وظرافت بجوانان بکذار
کودکی باحرف مصدر دست بدارك مفعول صریحی وزکودکی
غیر صریحی بداردار یدندن فعل امر مفرد مخاطبدر بونده طوتمه
معناسنه در داشتن دن اخذ ایدنلر خطا ایلمشلر بکذار فعل
امر مفرد مخاطب قودیمکدر ترك وتسلیم ایله معناسنه
محصول بیت بیولره خطاب عام طریقیله بیورر چونکه
پیر اولدك اوغلانلق هوسندن ال چك یعنی اول هوایی ترك
ایله اویونی وظرافتی جوانلره قو یعنی انلره بغشله مثنوی
طرب نوجوان زپیر مجوی که دیگر نیاید آب رفته بجوی طرب
نوجوان مصدرك فاعلنه اضافتیدرکه حرف تعلیل ناید
اصلی نیاید ایدی ضرورت وزن ایچون همزه دن منقلب
یا حذف اولندی بجوی باحرف صله مجوی باحرف صله مجوی
لفظ نهی دجوییدندن جستن دن دیمکلش سویلمش
محصول بیت تازه جوانك نشاطلکنی وشادلغنی پیردن ایستمه
یعنی برتازه جوان کبی اهل شوق وذوق اولمازیرا ایرمقدن
آقوب کیدن صو یرده خی ایرمغه کلمز امدی جوانلق کتدکدنصکره

بردأخی کلمز زرع راچون رسید وقت درو بخرامد بجانانکه سبزه نو
زرع اکین ورا حرف تخصیص ویا حرف مفعول وقت درو دروالامیه در
بچم وقتی دیمکدر درو دالك کسریله ورانك فتحیله اسم مصدر در
بچم معناسنه درویدندن بخرامد فعل نفی استقبال مفرد غائب
سبزه نو بیانیه نوبونده تازه معناسنه در محصول بیت یعنی
ویاز رعه چونکه بچم وقتی ایرشدی یعنی بچلجك زمان اولدی تازه سبزه
صالنمز یعنی تازه جوان کبی بهادان وخندان اولماز قصه دن حصه در
قطعه دوره جوانی بشد از دست من آه ودریغ آن زمن دلفروز
دوره جوانی زمان جوانی بشد برفت معناسنه در زمن زانك ومیمك
فتحه لریله زمان معناسنه در دلفروز اضافتی بیانیه در
وصف ترکیبی در فروزیدندن کوکل یاقلکندرجی یعنی قلبی
روشن ایدیجی دیمکدر محصول بیت الدن جوانلق زمانی
کتدی یعنی پیر اولدم آه ودریغ اول دلفروز نورانی
زمان حضرت شیخ کچمش جوانلق زمانینه تاسف چکوب
دریغ وحسرت یبر قوت سرپنجه شیری برفت راضیم
اکنون به پنیری چوپیر قوت سرپنجه شیری لامیه در
بیانیه در به پنیری باحرف صله پنیر معروف یوزپارس
دیدکلری حیوان مفترس در که بندن زیاده ماایلدر محصول
بیت پیرلکدن شکوی ایدوب بیورر ارسلانه منسوب سرپنجه قوتی
کتدی یعنی جوانلق زوری کتدی قالمدی شمدی پیر اولوب دیشلرم
قالمدی یعنی قالمجق پارس کبی پنیره راضیم اولدم قوری اوتمك شرطیله

بو بوقاج بيت كه بيرلك احوالنده واقع اولمشدر • سوزي
نامرادلك تمام وصفحالندر عفي عنه • پيره زني موي سيه كرده بود
كفتمش اي مامك ديرينه روز • مامك مام مادر معناسنه در
وكاف ادات تصغير • ديرينه روزه اضافتي بيانيه در • ديرينه روز
وصف تركيبي در • اسكي وچوق كونلي ديمكدر • زيرا ديرينه اسكي
وچوق نسنكه ديمكدر • محصول بيت بر پير قاري صاچني سياه ايلمش
ايدي • يعني بوياملش ايدي بن اكا ديدم اي چوق ياشلي اناجغم • بيت
موي بتلبيس سيه كرده كير • راست خواهد شدن اين پشت كوژ
بو بيت مقول قولك تتمه سيدر • پشت كوز بيانيه در • كوژ كاف
عجمك ضمي وزاي عربيله بوكري ديمكدر • زاي عجميله ديناربو ابياتك
قافيه لرينه ناظر اولمامشلر • محصول بيت بيره زنه ديدم صوبكي
تلبيس وسياه ايلمشين يعني بويامشسين فرض وقياس ايله بو بوكلمش
ارقه ومنحني راست اوليسر دكلدر • حاصلي صاچ قرامغله بوكلمش
ارقه طوغريلماز حكايت روزي بجهل جواني بانك بر مادر زدم
دل آزرده بكنجي نشست كريان همي كفت مكر خردي فراموش كردي
كه درشتي ميكني • بانك برما در زدم يعني انام اوزره بانك چاغردم
حاصلي وسينه غضبله سوزاندم دل آزرده بكنجي نشست كوكلي
انجنوب بر بوجقده اوتوردي • آزرده هاي رسمي حرف ترتيب در
كريان صفة مشبهه در • اغليارق ديمكدر • همي كفت سويلردي
حالدركانمز محصول تركيب بر كون جوانلق جهليله انامك اوستنا
بك چاغردم كوكلي انجنوب بر بوجقده اوتوردي اغليارق سويلدي

حالدم

حالدم كانه اوشقلغي اونتدك كه خشونت وغلظت ايدرسن بكا •
قطعه چه خوش كفت زالي بفرزند خويش • جو ديدش پلنك
افكن و پيلتن • زال فرتوت عجوزه معناسنه • با حرف صله
فرزند خويش لاميه كنديسنك اوغلنه ديمكدر • پلنك افكن
وصف تركيبي در • افكنديدن پلنك براغوجي يعني بنجي
حاصلي بهادرلقدن عبارتدر • پيلتن ده فيل كوده لي يعني وجود
ديمكدر • محصول بيت بر قري كندي اوغلنه نه كوزل ديدي
چونكه اني ارسلان ناله وقبلان ناره غالب وفيل زورلي كوردي
كر از عهد خوردينت ياد آمدي • كه بيچاره بودي در آغوش من
عهد خوردي لاميه ويا ساكنه حرف مصدر • ونا ضمير
خطاب كه حرف رابط صفتدر • حرف ظرف آغوش قوجق ديمكدر
محصول بيت قري فرزندينه ديراكر اوشقلق زماني رو قتيني
ياد كه كلسيدي • يعني كوچكلكك حاصلي خرده لكي اكا ايدكشه بنم بو
بيچاره وبي تاب وتوان ايدك • نكردي درين روز بر من جفا
كه تو شير مردي ومن پيره زن • نكردي جواب شرط واقعدر
وتو طوجوابي مقول قولدر كه حرف تعليل شير مرد بهادر
معناسنه تركيب تخريف ايدوب شرمند ديرلر • محصول بيت
اكر سن قوجقمده اولكي عجزكي وبيچاره لكي بيلسيدك بو كونم بنم
اوزريمه جفا ايلمزدك يعني بكا اذا وجفا ايلمزدك حكايت
توانكري بخيل را پسري رنجور بود نيك خواهان ويش كفتند مصلحت
كه ان است كه از بهر او ختم قرآن كني ويا بذل قربان باشد كه خداي تعالي شفا

شفاد هد بختي باندیشه فرو رفت وگفت ختم بحضور ولیتر
که کله درد دوست صاحب دلی بشنید وگفت ختمش بعلت
آن اختیار افتاد که قرآن بر سر زبانست و زر در میان جان
رنجور مریض نیك خواه وصف ترکیبی در خواهید ن د ن ایلك
دیلیجی والف ونون ادات جمع دوستلردیمکدر ختم مصحف
بحضور اولیتر که کله دوردست ختم مصحف مصدرك مفعولنه
اضافتیدر با حرف ظرف حضورده یعنی حاضرکله کاف عجمك
فتحیله سوزیمایعنی قیون سوزیسی وغیریسی بعضی یرده لام
ضرورت وزن ایچون مشدد قلنور محصول ترکیب بربخیل
غنینك اوغلی مریض ایدی ویا مریض اولدی دوستلری کادیدیلر
مصلحت اولدر که انك ایچون ختم قرآن ایلیه سین ویا بدل
قربان اوله که خدای تعالی شفا ویره بر زمان اندیشه یه باندی
یعنی فکره طالدی ودیدی حضورده واقع اولان مصحفی ختم
ایلمك اولیدر زیرا سوریلرا قدر قیون کچ کلور بر صاحب دل
بو مصاحبتی ایشتدی ودیدی ختم قرآنه اول علتله اختیار
واقع اولدیکه قرآن دل اوجنده در اقچه والتون جان اورته سنده
کلمه تشدید لامله قید ایلینلر خطا ایلمشلر مثنوی
دریغا گردن طاعت نهادن کرش همراه بودی دست دادن
دریغا الف حرف ندبه مصراع ثانیه یه مصروف در گردن
طاعت بیانیه در مجازا گردن کاف عجمك فتحیله بیوندیمکدر
که عرب جید دیر کرش ضمیر گردن طاعته راجعدر همراه

كه يولد

يولداشد رفیقی معناسنه بودی اولیدی یا حرف حکایت
محصول بیت حیفا ودریغا اگر گردن طاعته کرم وسخا الی
همراه اولیدی یعنی کردن طاعتی قوشغه قولیدی اعطا
والحسان الی قرین اولیدی حاصلی شویله که عبادت وطاعته
صرف وایدوب باش ایندرلر حیف کرصدقات وزکوة
وسخاوکرم بونکه منضم اولیدی نه گوزل اولوردی یعنی
عبادت وطاعتی زیاده مبرور ومقبول اولوردی حاصلی
عبادت وطاعته سخا وکرم قرین اولمدوغینه دریغ وحیف
چکر مصراع اولك معناسنی ای دریغ انك طاعته بوینی
تومسینه یعنی طاعتنه دین معفابه حیف بالمش ومصراع
ثانینك نتیجه سنده حیف انك طاعتنه که سخاسز عمله یراشی
دیدرکی اولکیدن دخی براماز بدینار ی چو خر در گل بمانند
ور الحمدی بخواهی صد بخوانند با حرف مصاحبت سببیتی متضمن
دینارالتون ویا حرف وحدت الحمدی یا حرف وحدت
محصول بیت بر دینار سببیله یعنی صدقه ویرمك وباز کاته
ویا بر عطیه یه التون ویرمك تکلیف اولنسه خر بالچقده
قالدوغی کبی قلور یعنی ویرمیه عجز چکر خر بالچقده قالمقی
عجز چوق استعمال ایدرده زیرا مسکین بالچقده یاتیجق چقمقه
زیاده عاجز اولور واگر بر الحمد یعنی بر سوره فاتحه طلب
ایلسنك یوز اوقوربلکه دخی زیاده زیرا جیبندن چقمز
دل اوجندن چقار حکایت بیرحردی را گفتند چند

چرا زن نگیری گفت با پیره زنانم الفتی نباشد گفتند
زن جوان بخواه چون مکنت داری گفت مرا که پیرم با پیره
زنانم الفت نباشد او را که جوان باشد با من که پیرم چون
دوستی صورت بندد٭ زن کهن اولمق معناسنه در نتکه
دیباجه ده بجدی که ردنیت بیازمای وانکه زن کن سوز مشر
ایدی٭ الفتی یا حرف تنکیر حرف وحدت دینیلمز ایمش بعض نسخه ده
عیشی واقع اولمش دیرلر انك معناسنده ویا حرف تنکیردر مکنت
قدرت معناسنه در مرا را حرف تخصیص بنم دیمکدر٭ ادات مفعول
اولمقدن جایزدر٭ او را بورا ده مذکور را کبیدر چون واو
اصلیه ایله بچه دیمکدر٭ ادات مفعول کیف معناسنه
دوستی یا حرف مصدر٭ محصول ترکیب بر پیره دیدیلر نیچون
اولنمزسن پیر دیدی قاریلر ایله الفتم یوقدر وانلر ایله قلشم
دنی کانمادیم مع٭ دیدیلر تازه زن دله چونکه جماعه مکنت
وقدرتك واردر دیدی بنم که پیرم قاریلر ایله الفتم اولمیه
یا خود بکا که پیرم قاریلر ایله میش والفت قلنیه٭ انك که جوان
اوله بنمله که پیرم نجه دوستلق صورت بغلر یا خود اکه که
جواندر نجه دوستلق صورت بغلر حاصلی بو اهل انصاف ایمش
که بویله جوابلر ویرمشدر **بیت** دور باید نه زنکه با تو را
کزر دوستان که ده من کوشته٭ بانو خاتون دیمکدر٭ کزه کاف
عجمك فتحی وزای عربیله هاوج معناسنه در٭ ویا حرف وحدت
من بتمرن دیمکدر٭ نون ضرورت وزن ایچون تخفیف قلندی کو

کاف عجمك ضمیله ات دیمکدر رحم معناسنه٭ محصول بیت نودد
کهکدر ذکر کمین دنیا قدنجخه بر کز اولماز٭ یانلرنده مقبول و مکرم
کیر سخته دانلرنده غیری نسنه دکل **حکایت منظوم** شنبلم کدد
دونها کهن پیری٭ خیال بست بر پیرانه سر که کیرد جفت٭ کهن
کاف عربك ضمی وهانك فتحی وضمیله اسکی دیمکدر٭ هانك ضمتیه
تخصیص ایدنلر بی وجه ایلمشلر٭ پیرانه سر پیرلك وقتنده دیمکدر
استعمال ایلرلر جفت جیم عربك ضمی وفانك سکونیله بونده زوجه
مراد در زیرا طرفینه جفت دیرلر٭ محصول بیت ایشتمشم که
بو زمانده بر اسکی یعنی بر کسکین قوجه خیال بغلدی پیرلك
وقتنده که تزوج ایله یعنی تاهل ایلیه٭ حاصلی اولمك خیالنی بغلدی
بر قصه حضرت شیخك زماننده کنزینك معلومی ولان قصه لردندر
نته که بو نظمك آخرنده تصریح ایلر٭ بخواست دختری خوب روی
کوهر نام٭ جود دیی کوهرش ز چشم خردمان بنهفت٭ دختری کاف
حرف تنصیص ویا حرف وحدت خوب روی وصف ترکیبی صفت
دختردر کوهر نامه اضافتی بیانیه در٭ اولکی وصف ترکیبی تسمیه
جو ادات تشبیه درج دالك ضمی ورانك سکونیله چولقه
حقه سنه دیرلر کوهر اضافتی لامیه تعریب ایلدکلری جوهر
دن لوشن ضمیر دختره راجعدر٭ چشم مردمان لامیه٭ نهفت
یا حرف ظرف ویا حرف تاکید ونونك ونهفت نونك وهانك ضمه
کیزلی دیمکدر٭ بوندن مراد مستور لکدر٭ محصول بیت کوهر
ادلی خوبروی قزینغز دیلدی حاصلی بر کوزل قیز دیلی جوهر حقه سی کبی

اول قیزمردم کوزیندن مخفی ومستور ایدی یا خود کندینک
کوهری حقه سیکبی خلقك کوزندن مستور ایدی مصراع ثانینک
معناسنی فهم ایتمک کوزندن مخفی ایدی دیدی قتی ایلری کتمش
چنان که رسم عروسی بود تماشا بود • ولی بجملهٔ اول عصای شیخ
بخفت • عروسی یای نیمبسته دوکونه دیرلر • بود فعل مضارع مفرد
غائب اولور دیمکدر • وبود فعل ماضی مفرد غائب اولدی دیمکدر
ولی ادات استدراك • یا حرف ظرف جمله اول بیانیه عصای شیخ
لامیه • بخفت یا حرف تاکید خفت خانك ضمیله فعل ماضی مفرد
غائب یوندی یاتدی دیمکدر • محصول بیت بخاین که دوکن عادت
وقانونی ولور تماشا اولدی • اما جملهٔ اولدی یعنی اول سکردین
شیخك عصاسی یاتدی حاصلی التی ازالهٔ بکارته یمدی یعنی
دفع عقیقی دلمدی دولت مسنا ملا ولمدی تماشا بزینه منتهیا یاندی
یا زانلر جمیع متونی مخالف یازمشلر • کمان کشید وترد بر هدف که
نتوان دوخت • مکر بسوزن پولاد جامه هنکفت • هدف ونشانك
ودالك فتحه لریله اوق نشاننه دیرلر • دوخت مصدره معناسنه
مکر الا معناسنه در • یا حرف صله سوزن سینك ضمیله ایکنه
دیرلر • پولاده اضافت بیانیه پولاد با جیمك ضمیله صوقوقمش
نشنه • محصول بیت پس کمانی چکدی اما نشانی اورمادی • یعنی
ازالهٔ بکارته مالك اولمدی • زیرا دیکمك اولماز مکر پولاد
ایکنه ایله صیق دوقنمش اثیابی حاصلی آلت مساعد ایدن تسبحیه
ازالهٔ بکارت میسر اولماز • بدوستان کله آغاز کرد وجنت ساختن

که خانمان بن شوخ دیده پاك برفت • کله کاف عجمك کسریله شکایت
معناسنه در • خانمان او برق معناسنه در • اما نعمت الله مال
وملك ودوار دیمش پس مال ورزق دیننه دخل ایدن زائد ایلمش •
حاصلی ترکیب اولوب املا اولمق کرك • شوخ دیده کستاخ در •
پاك برفت پاك سپردی • یعنی هر نه وار ایسه اتلاف ایلدی •
زیرا پاك یره دیرلر • هرشی وار ایسه الوب کتوردمکه یعنی
دشنه توقمغه محصول بیت بن بجایایلمك ایچون دوستلرینه
شکایت ایلمکه باشلیوب بخت ودولت بیما ایلدکه بنم مال
ومامللکی بوکستاخ پاك سپردی تشنه قومدی کیمنی مهر
سجلیه وکیمنی دوکنه صرف ایدوب • فقیر اولدم • برجود قیلدرکل
ایمش بن مغبون اولدم دیو اظهار شکوی ایلدی • پاك برفتك
معناسنی نم وار ایسه اتاسنی واتاشی ویننه ایلدی دین معنالی
ادی قتی بیان ایتمین ایلمش • میان شوهر وزن جنك وفتنه خاست
چنان كه سر بشحنه وقاضی کشید وسعدی کفت • شوهر
شینك فتحی وضمیله عورت اری بشحنه با حرف صله خاستك
فاعلی جنك وفتنه یه راجعدر • طریق حنکو رغتش ضمیر دعلی سبیل
البدل سر بوننی بغایت ونهایت معناسنه در • تقدیری سرشوردد
شیر حنك وفتنه یه راجعدر • طریقومند کورله کشید فعل ماضی
مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه کنه فاعلی مذکوریکه در حکمی
یعنی منتهی اولدی دیمکدر • وسعدی کفت ما بعده نرهو نمدر
محصول بیت اوعورتك راسند جنك وفتنه شوهیله قالقدی

وجی یعنی او تسی شحنه و قاضی یه منتهی اولدی یعنی دعوانك اوجی
قاضی یه و صوباشی یه چکلدی حاصلی دعوا ایله قاضی یه و صوباشی یه
وارد یلر پس از خلافت و شنعت گناه دختر نیست ترا که دست
بالرزد که چه دانی سفت خلافت تا بوندن اسلوب عجم او زره
داخلدر زیرا بونك اصلی خلافدر که مفاعله بابنك مصدر ثانیسی در
شنعت و شناعت چرکنلك معناسنه در ترا راحرف تخصیص
سنك دیمکدر بلرزد یای استمرار ایله فعل مضارع مفرد غائب
فاعلی نخستن یه راجع ضمیردر که سفتك مقدم مفعولیدر و سفت
سفتن معناسنه در ده آنی نك مفعولیدر دانی فعل مضارع
مفرد مخاطب نه بیلورسین یعنی نیه قادرسین دیمك ولور
محصول بیت سعدی دیدی بو قدر مخالفت و شناعتدن صکره
دخترك گناهی یوقدر سنکدر زیرا سنك بیر لکدن الك ترزر
که دلکه نه بیلورسین یعنی قادر دکلسن دخترك ناجی که اولنه یعنی
جهتدن بیتده ایهام لطیف وار فتدبر
باب هفتم در تاثیر تربیت
یکی از وزرا پسری کودن داشت
پیش یکی از دانشمندان فرستاد که مر این را تربیتی کن مگر عاقل
شود مدتی تعلیمش کرد موثر نبود پیش پدرش کسی فرستاد که این
عاقل نمی شود و مرا دیوانه کرد کودن کاف عجمك و دالك فتحه لریله
عرسید رلفتده سمرآتنه دیرلر صکره عجمی و احمق معنالرینه
شایع اولدی تربیتی یا حرف تنکیر سکرا دایعنی متحی یا حرف
وحدت محصول ترکیب وزیرلردن برینك بر احمق اوغلی وار

ایدی دانشمندلردن برینك قتنه کوندردی که بوکی تربیه ایلیه
اوله که عاقل و دانا اوله برمدت بوکا تعلیم ایلدی موثر اولمدی
باباسی قتنه بر کمسنه کوندردیکه بو عاقل اولماز و بنی دیوانه ایلدی
حاصلی بو عاقل اولمدوغندن غیری بنی دیوانه ایلدی قطعه
چون بود اصل جوهری قابل تربیت را در و اثر باشد اصل جوهر
لامیه در و یا حرف وحدت تربیت تفعیل بابندن مصدردر یا یای
مصدردن بدلدر و را حرف تخصیصدر حرف ظرف او ضمیر عاقل
جوهره راجعدر محصول بیت چونکه بر جوهرك اصلی یعنی ذاتی قابل
اوله تربیتك آندن اثری اولور یعنی تربیت اکا موثر اولور هیچ
صیقل نکو نداند کرد آهنی را که بد گهر باشد صیقل صادك فتحه لریله و یانك سکونیله دردن پاس چکمسه یعنی صاتعك
اسمیدر بحصا نعدن صنعته نقل ایدوب استعمال ایدردین افترا
ایلمش بلکه اسم آلتی که مصقله در آنك معناسنه استعمال
ایدرلر نتواند بونك کبی یرلرده نتواند معناسنه در و کرد
کردن معناسنه در آهن دمور و یا حرف وحدت و را ادات
مفعول که حرف رابط گفت گهر بوندن اصل معناسنه در محصول
بیت هیچ بر استاد صیقل ایلیکه قادر دکلدر بر دموری که
اصلی و ذاتی بر امز اوله سگ بدریای هفتگانه مشوی
که چو تر شد پلیدتر باشد سك مشویك مفعول صریحی و بدریا
غیر صریحی هفتگانه یه اضافتی بیانیه در اصلنده هفتگانه
یدیشر یدیشر دیمکدر اما بونده دریای هفتگانه دن یدی دریا

پس بدي دُرلو دريا ايله تفسير ايدنلر تفسيري ايلمشلر، مشو
نعل نهي مفرد مخاطبدر، شو بنددن، نشستن دن دينلر غلط
سويلرلر، كه حرف تعليل تر باش معناسنه در، بلند پاي
عجمك فتحي ولامك كسريله مردار ديمكدر، وتر ادات تفضيل
محصول بيت كلبي پاك اولسون ديو بدي دكزله يومه زيرا
چونكه ياش اولدي اولكيدن دخي مردار اولور، خرعيسي كرش
بمكه برند، چون بيايد هنوز خر باشد، كرش ضميري خره راجعدر
محصول بيت خر عيسانك خريني اكر فرضا مكه يه ده كتوررلرسه
چونكه مكه دن كله الآن خردر، مكه يه واروب كلمك خرلقدن
انى اخراج ايلمز

حكايت

حكيمي پسرانرا پند همي داد كه جانان
پدر هنر آموزيد كه ملك ودولت دنيا اعتماد را نشايد وجاه از
دروازه بدر نرود وسيم وزر در سفر محل خطرست يا دزد بيكبار
ببرد ويا خواجه بتفاريق بخورد اما هنر چشمه زاينده است ودولت
پاينده واكر هنرمند از دولت بيفتد غم نباشد كه هنر در نفس خود
دولتست هنرمند هر جاكه رود قدر بيند وصدر نشيند وبي هنر
هرجاكه رود لقمه چيند وسختي بيند، حكيمي يا حرف وحدت پسران
تقديري پسرانش دررا آدات مفعول كه حرف بيان جانان الف
ونون ادات جمعدر، آموزيد فعل امر جمع مخاطب كه حرف تعليل
ملك ميمك ضميله مملكت پادشاهلغه ديرلر، مصدر معناسنه
دولت دنيا لاميه، اعتماد را ادات مفعول نشايد فعل نفي
استقبال مفرد غايب لايق دكل ديمكدر، جاه منصب دروازه شهر قپوسي

كه سوقاق باشلرنده اولور كه كندز اچق طورور وكيجه ايله قپنور زيرا در
قپو واز باز معناسنه اچق ديمكدر وهاي رسمي ادات تخصيصدر اچق طوردبغي چون
بو جنس قپويه كوچه بند ده ديرلر سوقاق باشني باغلدبغي چون زيرا كوچه تصغير
كود وكه كويدن مقصود دركه محله در سوقاق باغليجي ديمكدر امدي دروازه سوقاق
وقلعه قپوسي ديمكدر حقيقتن بيلميوب غيريلره تقليد له سويلمش وسيم وزر در سفر
محل خطرست يعني خوف محلدر ده يا دزد بيكبار ببرد يا خواجه بتفاريق بخورد
بيكبار براوغوردن ديمكدر خواجه يعني صاحب سيم وزر بتفاريق از راز چشم
تاينده بيانيه نا پيدندن طونجي چشم يعني دائما اقوكسلمز دولت پاينده بيانيه پايندن
ثابت ديمكدر زيرا پاييدنغا كوبكدر لقمه چيند لقمه ديوشر يعني دلنجلك ايدر فعل
مضارع مفرد غايبدر چيند چيدندن دكل بعضيلر ظن ايلدكي كبي محصول
تركيب بو حكيم اوغلانلرينه نصيحت ويردي كه اي بابانك جانلري
هنر تحصيل ايلك زيرا دنيانك ملك ودولتنه اعتماد لايق دكلدر
وجاه منصب شهر قپوسندن طشره سنكله كتمز يعني غربته
كيتسك منصب سنكله كتمز بلكه يرنده قالور، والتون
واقچه سفرده خوف مقامندر دريا اوغريلر اوغردن ايلدر، ويا
صاحبي آزر آزر ياب ياب ير اما هنر دايما اقجي بيكار در كه هيچ كسلمز
وثابت دولتدر كه اوّلنجه سندن ايرلماز، هر قنغي ايسك سنكله
بيله در واكر اهل هنر دولتدن دوشرسه غم دكل زيرا هنر
نفسنده قوّي دولتدر اهل هنر هر قنغي كه كيدر قدر وعزت وهمت
كوردر، وصدر مجلسده اوتورر حاصلي رعايت بولور، اما هنرسز
هر يره كه كيدر دلنجيلك ايدر، ودر كاردن شدت كوردر بيت

سخت نیست پس از جاه تحکم بردن ٭ خو کرده بناز جور مردم بردن ٭ سخت نیست مقدم خبر و بردن مؤخر مبتدا، پس از جاه خبرك ظرف زمانی تحکم تفعل بابندن مصدردر ٭ برکمسه نك حکمی التنده اولمق یعنی حکومتین چکمك برده نك مفعولی خو کرده مأنوس اولمش دیمکدر ٭ بنازه با حرف صله ویا حرف مصاحبت نازه ویا نازله جور مردم لامیه ٭ وبردنك مفعولی بردن مبتدا ومقدر سخت نیست خبریدر ٭ محصول بیت منصبدن صکره یعنی منصبدن ایرلدقدن صکره الك حکمنی واجرینی کتورمك قتیدر ٭ یعنی مشکلدر نازو نعمته ویا نعمتله مأنوس اولان خلق جور وجفاسنی کوتورمك شدیددر ٭ حاصلی کوچدر قطعه وقتی افتاد فتنهٔ در شام ٭ هرکس از گوشهٔ فرا رفتند ٭ وقتی یا حرف وحدت فتنه یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل دن حرف صله حرف ظرف اعتبار ایدن بلمش گوشهٔ یا سی ده حرف وحدت ٭ وهمزه حرف توسل فتنه رکوشه همزه لری حرف وحدت دین غریب افترا ایلمش ٭ محصول بیت بر وقت شامده بر فتنه دوشدی ٭ پس هرکس بر گوشه دن کتدیلر ٭ یعنی دلندن ایرلوب دیار غربته طاغلدیلر ٭ روستا زاده کان دانشمند به وزیری پادشاه رفتند ٭ روستا کوید در قریه معناسنه روستای زاده کان کویه تولدایدن اولاد دانشمند اضافتی بیانیه بوزیر با حرف صله ویای اولی حرف مصدر ٭ وثانی اضافت ایچون کلمشدر که لامیه پادشاهدن هاضرورت قافیه ایچون حذف اولنمشدی ضرورت وزن ایچون دین خطا ایلدی ٭ محصول بیت کویك دانشمند

اوغلانجقلری یعنی اوقومش کویلیلر پادشاهك وزیرلکنه کتدیلر یعنی سلاطینه وزرا اولدیلر ٭ پسران وزیر ناقص عقل ٭ بگدای بروستا رفتند ٭ پسران وزیر لامیه ناقص عقل وصف ترکیبی پسرانك صفتدر ٭ وزیره دکل بگدای با حرف صله ویا حرف مصاحبت ویا حرف مصدر ٭ بروستا با حرف صله ٭ محصول بیت وزیرك ناقص عقل اولان اوغللری کدالغه کویه کتدیلر ٭ یعنی شهرده دلنجیلك ایلمك جانبندن روستالرده جرادلق ایدرلردی ٭ زیرا اعتبار علم وکماله نسب وماله دکل بیت میراث پدر خواهی علم پدر آموز کین مال پدر خرج توان کرد بده روز ٭ میراث پدر لامیه واموز مقدم مفعولیدر ٭ آموز فعل امر مفرد مخاطب اوکرن دیمکدر کین اصلی که این در که حرف تعلیل واین اشارت قریبدر مال پدر لامیه در توان کرد لك مفعول اولی وخرج ثانیسی کرد مصدر معناسنه در ٭ بده روز با حرف ظرف ده رون اون کون محصول بیت کر باباك میراثنی دیلرسك باباك علمنی اوکرن یعنی باباك منصبنی دیلرسك باباك هنرینی تحصیل ایله زیرا بومال پدری اون کونده خرج ایلمك ممکندر ٭ اما هنر دوکمز مالدر حکایت یکی از فضلا تعلیم ملك زاده کردی وضرب بی محابا زدی وزجر بی قیاس کردی پسر از بی طاقتی شکایت پیش پدر برد وجامه از دردمند بر داشت پدر را دل بهم بر آمد استاد را بخواند وگفت بر پسران آحاد رعیت چندین جفا وتوبیخ روا نمی داری که پسر مرا سبب چیست گفت سخن باندیشه باید گفتن وحرکت پسندیده

باید کردن همه خلق را خاصه پادشاهان را که هرچه بر دست
وزبان ملوك رفته شود هر آینه بافواه گفته شود وقول وفعل
عوام را چندان اعتبار نباشد تعلیم ملك زاده مصدرك مفعولنه
اضافتیدر زادهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه
وحدت دن زایل دیمش کردی یا حرف حکایت ضرب بی محابا سی
بی توقف وبی پروا دیمکدر زدی یا حرف حکایت زجر بی قیاس
بیانینه زجر لغتده سورمکدر اما بونك کبی یرلرده جور وجفا
مراددر کردی یا حرف حکایت بی طاقتی یا حرف مصدر شن درد مند
بیانینه بهم بر آمد صقیقلدی یعنی اول زاده رعیتا فراز دعیت دیمکدر
پسر را الامتیه ثم پسر مه دیمکدر بعض نسخه ده وزن پسر را واقع
بر ندن پسر را یازان بوندن معلوم در فارسیده رسولی بیخن باید
گفتنك مفعول صریحی وباید لیشه غیر صریحی بعض نسخه ده اندیشه
واقعدر وبعض نسخه ده باید گفت وباید کرد واقعدر خاصه خصوصا
دیمکدر پادشاهان را ادات مفعول که حرف تعلیل هر آینه
البته بافواه با حرف ظرف افواه فمك جمعیدر اغزلر دیمکدر محصول
بیت فضلادن بریسی بر پادشاه زادهٔ تعلیم ایدردی وبی توقف
وبی پروا بوکه کوتك وردی واورانسز جور وجفا ایدردی
شهزاده طاقتسزلکدن باباسی قتنه شکایتا بلندی یعنی پیدر
اول بی رحم استاددن شکایت ایلدی ومجروح کوده سندن
قفتانن چقاروب جوماق نشانلرن کوستردی باباسی بونك
حالنی کورنجه منقبض وسکدر اولدی حاصلی غضبه کلدی

استادی دعوت ایلدی ودیدی فرزند رعیتك اوغللرینك وزرینه
بوقدر جور وتوبیخی روا یعنی جایز طوتمازسین که بنم اوغلمه روا
طوتارسین سبب ندر استاد دیدی سوزی فکر ایله سویلمك
کرك وحرکتی مقبول ایلمك کرك جمیع خلقه خصوصا پادشاهلره
زیرا هر سنه که ملوکك الندن ودیلندن صادر اولور البته
دیللرده سویلنور یعنی خلق اراسنده شیوع بولور اما عوامك
قول وفعلنه اعتبار یوقدر یعنی ملوکك اقوال واحوالی کبی معتبر
دکلدر **قطعه** اگر صد ناپسند آید ز درویش رفیقانش یکی از
صد ندانند محصول بیت اگر یوز قول وفعل نامقبول کلورسه
یعنی صادر اولورسه بر درویشدن یولداشلری یوزدن
برینی بلمزلر زیرا حقیر اعتبارده اولنلردن دکلدر وگر یك ناپسند
آید ز سلطان ز اقلیمی باقلیمی برسانند محصول بیت اما اگر سلطاندن
بر قول وفعل ناپسند صادر اولورسه انی اقلیمدن اقلیمه ایر
یعنی مملکت بمملکت یایارلر کیدر پس در تهذیب اخلاق
خداوند کاززادگان ده زاد کان انبتهم الله نباتا حسنا اجتهاد
بیش از آن باید کرد که در حق عوام تهذیب تفعیل بابندن
مصدر در تطهیر معناسنه اخلاقه اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر اخلاق خلقك جمعیدر خانك ضمی
ولامك ضمی وسکونیله خوی وعادت معناسنه خداوند
زاده کانه اضافتی لامیه در انبت فعل ماضی مفرد مذکر
غایبدر افعال بابندن انبات بیتورمکدر هم ضمیر منصوب

متصل مفعول صريحيدر • انبتنك وجلاله فاعلي نباتاً مفعول
مطلق حسناً صفتي اجتهاد افتعال بابندن مصدردر •
سعي وكوشش معناسنه بيش باء عربينك كسريله زياده
معناسنه در • محصول تركيب وقتاكم سلاطينك اقوال
وافعالي عوامك اقوال وافعالي كبي اولميه پس پادشاه
زاده لرك اخلاقني پاك ايلمزايسه الله تعالى انلري كوزل
نبات بتورسون • يعني كوزل ومقبول عالم ايلسون جمله
معترضه دعائيه در • يعني بونلرك تهذيب اخلاقنده سعي و
كوشش اندن زياده ايلمك كركدركه عوام زاده لرك حقنده
زيرا مقام اعتبارده بونلردر عوام زاده لر دكل • قطعه
هركه در خرديش ادب نكند • در بزركي فلاح ازو برخاست
هركه يعني هر كس كه نته كه مكرر بيان اولنمشدر خردي يا حرف
مصدر وشين كه يه راجعدر • بزركي يا حرف مصدر اولمغين
وبيوكلك • فلاح اسمدر فوز ونجات معناسنه در • يعني
صلاح حال معناسنه تلاوتيدن فعلي مستعمل دكلدر • زيرا
افعال بابندن مستعملدر • مفلح ديرلر انى اشلي كشيه
محصول بيت هر كمسنه كه خرده لكنده يعني اوشقلغنده انى
تاديب ايلمزلر ايسه بيوكلكده اندن فلاح قالقار • بونده
بونده ماضي مستقبل مفرد غايب اولمازديمكدر ومعناسنه در
حاصلي كوچك ايكن مؤدب اولميان بيوك اولنجه ادب
اولور • چوب تر را چنانكه خواهي پيچ • نشود خشك جز باتش

راست

راست • چوب تو بيانيه چوب اغاج وتر ياش وپيچ فعل امر مفرد
مخاطبدر • پيچيدندن بورمق اكمك وبوكمك معناسنه در •
نشود فعل نفي مستقبل مفرد غايب اولمازديمكدر خشك
تقديري چوب خشكدر • باتش با حرف مصاحبت راست
بونده طوغري معناسنه در • چوبي عصا ايله بيان ايدن
اغاجي بلمزايمش • محصول بيت ياش اغاجي نجليزكه ديلرسين
اك وبوك اما قوري اغاج اتشدن غيريله راست اولماز
يعني طوغرلماز • بيت • ان الغصون اذا قومتها اعتدلت
وليس ينفعك التقويم بالخشب • غصون غصنك جمعيدر
دال وبوداق معناسنه در • اذا معنئ شرطي متضمن اسم
ظرف قومت فعل ماضي مفرد مذكر مخاطبدر تفعيل بابندن
مصدري تقويم كلور طوغرتماق معناسنه ها ضمير منصوب
متصل مفعول صريحي غصونه راجع ضمير معتدل بونده
مستوي ومستقيم معناسنه در • همزه سي وصلله ساقط
اولور • ليس اسمي مقدر ضمير شاندر • ليس الحال والشان
ديمكدر • ينفع فعل مضارع مفرد مذكر غايبدر فتح بابندن
وكاف ضمير منصوب متصل مفعول صريحي التقويم لفظاً
مرفوع فاعليدر • وجمله فعليه اعرابدن محلاً منصوب
خبر ليس در • بالخشب جار مجرور ايله تقويمه متعلقدر
خشب خانك وشينك ضميله خشبه نك جمعيدر خانك
وشينك فتحه لريله بونده قوري اغاجلر مراددر محصول

تحقیق تازه بدا قالرمحن سن نالری طوغ تماق مراد ایلسك
طوغ یلور. اما حال اوشان بود که فائده وبرمن قوری اغاجلر
طوغ تمغه سعی وکوشش ایلمك نته کم سوردی آتشدن
غیریله راست اولماز. ملك را حسن تدبیر ادیب وتقریر
سخن او پسندید آمد خلعت ونعمت بخشید وبپایگاهش
از انچه بود برتر کردانید. محصول ترکیب پادشاهه
استادك حسن تدبیری وانك سوزی تقریر ایلسی
مقبول کلدی خلعت ونعمت باغشلدی ومرتبه ومنصبنی
زیاده ایلدی اولکیدن معلوم اوله که مذکور ادیبك فضلی
واریمش اما تعلیمی یوغیمش والا اسلوب تعلیمه مالك اولا
شاکردی دو کمله اولماز بلکه آزار لغه بیله محتاج اولماز
دکل که دو کملك ایله زیرا حسن تعلیم دادخدا در علمه وفضله
نسبت دکلدر **حکایت** معلم کتابی اسم فاعلك ظرف مکانی
اضافتیدر معلم تفعیل بابندن اوکردیجی کمسه ومتعلم
تفعل بابندن اوکرنجی کمسه بعض جهله شاکردینه
معلم دیرلر تفعیل بابندن اسم مفعول صیغه سی اوزره
بو خود حیوانات جنسنده مستعملدر انسانده استعمالی
جایز دکلدر نته که تعلیم متعلم بوکه قرینه در وفروع کتابلر
کتاب صیدده کلب معلم یعنی خود مثلتدر فقدبر کتاب
کافك ضمی وتانك تشدیدیله لفظ مشترکدر مفردله
جمع بیننده مفرد اولنجه مکتب معناسنه در اما جمع اولنجه

کاتبلر

کاتبلرد یمکدر. بعض شراح مختار صحاحك کلامنی غلط
چقاروب خطای فاحش ایلمش دیمش که بضم الکاف وتشدید
التا یعنی الکتبة والکتاب ایضا والمکتب واحد انتهی
والمعنی علی الاول بالترکی بر یازجیلر معلمی وعلی الثانی
بر کتاب معلمی وعلی الثالث برمکتب معلمی ومختار
صحاحك عبارتی بودرکه الکتاب بالضم والتشدید الکتبة
والکتاب ایضا والمکتب واحد انتهی تامل تدمنه سینك
کتاب جمع کتبدر. اما بو نوع مکتب مراددر دین جمعه حصر
ایلدکنده اظهار ایلمش پس معلوم اولدیکه کتاب مکتب ایله
بر معنایه در و یا حرف وحدت ویا اداة مفعول دیلم
دهد یا درمغرب قرش روی وتلخ کفتار وبدخوی ومردم آزار
وکدا طبع ونا پرهیزکار که عیش مسلمانان بدیدن او تبه
کشتی وخواندن قرانش دل مردم سیه کردی جمعی پسران
پاکیزه ودختران دوشیزه بدست جفای وکرفتار زهره
خنده ونه یارای کفتار که عارض سیمین یکی را که تپانچه
زدی وکاساق بلورین دیکری اشکنجه کردی القصه شنیدم
که طرفی از خبانت او معلوم کردند بزدند بشش وبراندند
ومکتب اورا بمصلحی دادند پارسایی سلیم نیك مردی
حلیم که سخن جز بحکم ضرورت نکفتی وموجب آزار کس بر
زبانش نرفتی کودکان را هیبت استاد نخستین از سربدرفت
ومعلم دومین را اخلاق ملکی دیدند دیو یکی یکی شدند

باعتماد حلم وترك علم كرده‌اند ودر اغلب اوقات ببازیچه فراهم نشسته‌اند
ولوح درست ناكرده درس یكد یكر شكسته‌اندی • ترش روی
وصف تركیبی در اكشی صورتلی دیمكدر تلخ كفتار وصف تركیبی
اجی سوزلو دیمكدر • بدخوی ومردم ازار ده بو یله در • برآماذ
خویلی آدم اینجیدیجی كبا لطبع دیلنجی طبیعتلو یعنی طمعكار • نا پرهیزكار
كار ادات فاعلدر پرهیزسز یعنی فاسق وفاجر تبه نانك وبای عربینك
فتحه لری وهای اصلیه ایله تباه‌دن مخفف فاسد دیمكدر • كشتی
یاحرف حكایت اولوردی دیمكدر • كردی یاشی ده بو یله در • جمعی یاحرف
وحدت بر بلولك دیمكدر • پسران پاكیزه بیانیه پاكیزه پاك معناسنه در
دختران دوشیزه ده بیانیه در • دوشیزه قیز اوغلان معناسنه در
یاحرف صله دست جفای وبیانیه ولامیه در • كرفتار مبتلا دیمكدر
زهره خنده لامیه • زهره لغتده جكر یانتده اولان اوده دیرلر
اما اصطلاحده مجال وقدرت معناسنه مستعملدر • نتكه
شاعر دیمش بیت زهره ندارم كه ببوسم لبت • تیر كمان دار دبر
ابروی تو • خنده اسمدر كوله معناسنه یا رای كفتار مصدری
مفعولنه اضافتیدر • زیرا یارا قدرت معناسنه اسمدر مصدر
یارستن ویارستیدن كلور • كفتا كلجی معناسنه در • اما اصلنده
وصف تركیبی در نهایتی تركیب خفی قیلندند رسوز كتوردجی
معناسنه صكره نفس كلامه اطلاق ایلدیلر كه كاهدن مخففدر
عارض سیمین بیانیه عجم رای مفتوح اوقور • نته كه سابقا بیان
اولندی • بوننده عارضدن مراد یوزدر • رخله تعبیر ایدنده دخل

ایدوب

ایدوب یوزك ایكی یانندردین ترسو یلدوكین بلمز ایمش •
طپانچه پا وجیم عجمیلرله توكیجه هیاز و سیله دیرلر • ساق
بلودین بیانیه بلور یانك كسریله ولام مفتوحك تشدیدیله
اما اصلنده عوام تحریفا بدوب • لام مخففك ضمیله استعمال
ایدر • ویاحرف نسبت ونون حرف تاكیدر دیكره اضافتی لامیه
ویاحرف وحدت وراحرف تخصیص طرفی یاحرف وحدت بر
مقدار دیمكدر • بمصلحی یاحرف صله ویاحرف وحدت افعال
بانسدن اسم فاعلدر • اهل صلاح دیمكدر • پارسایی بر بلدر
مصلحدن • ویاحرف وحدت سلیم صفتی نك صفت بعد الصفت
ویاحرف وحدت وحلیم نیك مرده صفت كه حرف رابط صفه
یاحرف مصاحب حكم امر معناسنه در • یعنی شان وكار موجب
سبب معناسنه در • موجك آزاده وآزادك كسه اضافتی
لامیه لردر • كودكان را الف ونون ادات جمعدر ورا حرف
تخصیص هیبت خوف معناسنه در نخست نونك وخانك
ضمه لریله وسینك سكونیله اول دیمكدر • ویاحرف نسبت
ونون حرف تاكید دومین یا ونون سابق كبی ورا حرف تخصیص
اخلاق ملكی بیانیه ویاحرف نسبت یاحرف صله اعتماد
حلم او مصدرك مفعولنه اضافتیدر ولامیه ترك علم ده
مصدرك مفعولنه اضافتیدر • اغلب اوقات لامیه اكثر
اوقات دیمكدر • یاحرف صله بازیچه او یونجق حرف تصغیر در
فراهم مجموع معناسنه در لوح لامك فتحی وواوك سكونیله

تخته دیمکدر عربك و عجمك و لادی قرآن تشنیفی تختدن
اوکرنورلر درست ناکرده یعنی اندن یازیلوبنی تمام ازبرلتمکزدن
درس یکدیکر در حرف صله نشستندی ورشکستندی
یالوبی خرد حکایه در محصول ترکیب برمکتبخانه معلمنی
کوردم دیار مغربده اکشی صورتلی و اجی سوزلی و بیلماز خوی
وآدم انجیدیجی و دیلنجی طبعلی اهل طمع و فاسق و فاجرکه
مسلمانلرك دیرلکی انی کورمکله فاسد اولوردی و قرات
اوقومسی خلقك کوکلنی قرار دردی برپولك پاك و پاکیزه
اوغلنجقلر و بکر قزلر انك جفاسی الینه مبتلا و انك خوف
وخشتندن نه کولمکه مجاللری و نه بری بریله سویلشمکه
قدرتلری وار ایدی گاه برینك عارض سیمیننه طپانجه
اورردی و گاه غیرینك ساق بلورینی شکنجه یه یعنی
فلقیه چکردی قصه نك و ترتیبی بودر که برمقدار خیانتندن
معلوم ایلدیلر انی دوکدیلر و مکتبدن سوردیلر و مکتبی
برصالح کیمسه یه ویردیلر برزاهد و عابد سلیم و بردبار حلیم
کمسنه که سوزی امر ضرورتسز سویلمزدی و دیلندن
کمسه یه انجتمك صادر اولمزدی بویله اوغلنجقلرك
استادلری خوفی باشندن کتدی و ایکنجی معلمك اخلاق ملکی
ملکی سنی کوردیلر بری برینه شیطان اولدیلر و انك حلمنه
اعتمادیله علم اوقومغی ترك ایلدیلر و اکثرا وقاتده بری بریله
اویون اویناغه اوتوردیلر و لوحنی تمام اوکرنوب بلمزدن

اول بری برینك باشنه قادرلردی **بیت** استاد معلم
چو بود کم آزار خرسك بازند کودکان در بازار کم بونك
کبی یرلرده ترك کلیدن عبارتدر بیش کم آزار انجتمیجی
دیمکدر خرسك خانك کسری ور انك سکونیله و سینك
فتحیله اوزنجه اشك اوینینه دیرلر و بعضیلر دیریلر
خرس ایودر و کاف تصغیر ایچکی بوسکی کبه لردن و کلیملردن
ای شکلنده برصورت پیدا ایدرلر و برسیجا اول صورته
کیروب انی اوینادر رومده رمضان کونلرنده جملی و بنات قزلر
کبی و لکل وجه محصول بیت استاد معلم چونکه کم آزار اوله یعنی حلیم
وسلیم اوله اوغلنجقلر بازارده خرسکی و بونی اوینارلر بعض
نسخه لرده استاد و معلم دوشمش و واو عطفیله بعد از دو هفته
بردر آن مسجد گذر کردم معلم اولین را دیدم که دل خوش کرده
بودند و بمقام خویش باز آورده انصاف بر نجیدم و لاحول
کنان گفتم که ابلیس را دیگر بار معلم ملائکه چرا کردند پیری
جهان دیده بشنید و بخندید و گفت نشنیده که گفته اند
بعض نسخه ده دل بر و خوش کرده بودند واقعدر انصاف بو
کبی یرلرده زیاده معناسنه در لاحول و لا قوة الا بالله العلی
العظیم دیمکدر محصول بیت ایکی هفته دن صکره اول
مسجدك قپوسنه کذر ایلدم کوردم اولکی یاوز معلمك
کوکلنی خوش ایلمشلر و کنه کندی مقامنه کتورمشلر
الحق بو معنا ایچون زیاده انجندم و لاحول دیرك دیدم

شیطانی ینه ملکلره بچون معلم ایلدیلر بر پیرخرد جهان دیدن ایشتدی وکولدی ودیدی ایشتمش میسن که دیمشلر در نشید همزه خطاب ایچوندر دین قابل خطاب دکل ایمش در **مثنوی**

پادشاهی پسر بمکتب داد ❊ لوح سیمینش برکنار نهاد ❊ لوح سیمین بیانینه لوح لغتده مطلق تخته در اما عرب وعجم اولادی اوستنده تعلیم املاکاری تخته نک جنسینه علم اولمشدر کس کمشدنده اولسه اکا لوح دیرلر انک ایچون لوح سیمین دیمشدر معلوم اولا که ابناء سلاطینک لوحی کمشدن اولور اما غایتله اینجه اولور ایمش بو نده سیمینک نونی تاکیدی وشین ضمیری ضرورت وزن ایچون ساکن اوقنمشدر وضمیر جمعده الجعدر کنار یانندر اما بونده مراد قولتقدر محصول بیت بر پادشاه اوغلی مکتبه ویردی کمشدن بر لوح قولتغنه قویدی یعنی کابرکنش لوح ویردی ❊ بر سر لوح او نوشته بود ❊ جور استاد به که مهر پدر

سر لوح لامیه در واوبه اضافتده بویله در نوشته واو ایله ویا ایله لغتدر جور استاد مصدرک فاعلنه اضافتیدر ومهر پدر لامیه در مهر بونده در محصول بیت اول شهزاده نک لوحی اوجنه التون ایله یعنی التون صویله یازلمش ایدی یازیلان بو مصرع که استادک جوری وجفاسی باباناک محبتندن یکدر زیرا جور علم وفضله ایرشدرر ومهر مرجهله یتشدرر **حکایت**

پارسا زاده را نعمت بی قیاس از ترکه عمان بدست افتاده بود فسق وفجور آغاز کرد ومبذری پیشه گرفت فی الجمله چیزی نماند از سایر

معاصی ومنکری که نکرد ومسکری که نخورد باری بنصیحتش گفتم که ای فرزند دخل آب روانست وعیش آسیای گردان یعنی خرج فراوان مسلم کسی باشد که دخل معین دارد ❊ پارسازاده را یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل ورا حرف تخصیص همزه وحدت ایچوندر دین خطا سویلمش ❊ ترکه تانک فتحی ورانک کسریله متروکه معناسنه در طلبه لامک کسریله مطلوبه معناسنه اولدوغی کبی اخرنده جمعه اضافت ایچون کلمشدر ❊ عمان عمک جمعیدر اسلوب عجم اوزره عربیده اعمام کلور ❊ جمع قلت وزنی اوزره مبذر تفعیل بابندن اسم فاعلدر مسرف دیمکدر ❊ ویا حرف مصدر سایر معاصی بیانینه سایر جمیع دیمکدر ❊ ومعاصی معصیتک جمعیدر ❊ کناه معناسنه منکر اسم مفعولدر ❊ افعال بابندن نامشروع معناسنه ❊ ویا حرف وحدت ❊ مسکر افعالدن اسم فاعلدر ❊ سکر ویرن کسنه ویا حرف وحدت برکره دیمکدر نصیحتش تقدیری بطریق نصیحتدر ❊ دخل دالک فتحی وخای معجمه نک سکونیله خارجدن کلوب الکه کیرن نسنه یه دیرلر ❊ آب روان آقفان صو یعنی سریع الزوالدر ❊ عیش یعنی ذوق وصفا آسیای گردان بیانینه آسیا واسیاب یا ایله دکرمن دیمکدر ❊ گردان کاف عجم ایله صفه مشبهه در که کردیدندن دونن دیمکدر خرج فراوان بیانینه کسی یا حرف وحدت ویا حرف صله دخل معین بیانینه ❊ محصول ترکیب بر عابدزاده نک عمیلرندن متروکاتندن نعمت بی قیاس وبحساب الینه دوشدی اوده انسز

ماله مالك اولدي فسق وفجوره باشلدي واسرافی کندیسنه
ضنعت طوتندي حاصل کلام هیچ بر نسنه قالمدي جمیع
معاصیدن بر منکر ونامشروع قالمدي که ایلمدي منکراتی
اشلدي وسنکر یعنی سکرو بر وبی سرخوش آندن نسنه قالمدی
که ایچمیدی واستعمال ایلمدی حضرت شیخ بیورر برکره بن اکا
نصح طریقیله ای وغل دخل یعنی بو الکه کیرن نعمت بکرا نکن
اب بروانددر یعنی کرکسوکی کلتمز کیدر وذوق وصفادوه
دکرمن در یعنی بولد وغین وکود ز کیدر یعنی بمکه وایچمکله
مال طاتمیز حاصلی چوقدمال خرجی بر کمسنه مسلم درکه دخل
معینی اوله حاصلی مغینی کلوری اوله قطعه جود خلت بنیست
خرج آهسته ترکن که میکویند ملاحان سرودی کرحرف تعلیل
سرود ایرمعناسنه در یعنی ایرلادقلری نسنه ویا حرف
وحدت محصول بیت پارسا زاده یه خطاب ایدوب بیوردی
معین کلورك بوقدر خرجی باب باب رفق ایله یعنی خرجی چوق ایله
زیرا کیمجیلر بر ابر سویلرلر یعنی ایرلر ایر بیورر وغی بیت
ثانیدر اکر باران بکوهستان نبارد بسالی دجله کردد خشك
رودی باحرف صله کوهستان طاغلق بسالی با حرف ظرف
ویاحرف وحدت دجله دالك کسریله وجیم یك سکونیله بغداد
ایرمغی کردد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده مستتر دجله یه
راجع ضمیر خشك قوری دیمکدر یابس معناسنه رود دره
دیرلر ویاحرف وحدت محصول بیت اکرطاغلرده باران

یاغرسه

یاغمز ایسه بر ییلده دجله ایرمغی بر قوری دره اولور یعنی بریاب
جای اولور حاصلی یغموردن معاونت اولمایجه دجله صوبی قوب
دوکنور یعنی تمثیل طریقیله بیورر سنکده چونکه معین کلورك
یوقدر چوق خرجله الکن کی نیزدوکنور عقل وادب پیش کیر
ولهو ولعب بکذار که چون سیری شود سختی بری وپشیمانی
خوری بس از لذت نای ونوش این سخن در کوش نیار در دور
قول من اعتراض کرد وکفت راحت عاجل بتشویش محنت آجل
منغص کردن خلاف رأی خردمندان نیست لهو همنی لائق
اولمیان نسنه یه صرف اولنه دیرلر لعب لامك فتحی وعینك
کسری وسکونیله ولامك کسری وسکونیله عینك لغتدر
لعب فرج طلب ایلمکدر حسن اولمیان نسنه ایله که حرف تعلیل
سیری سینك ویای عجمك ضمه لریله دوکنمك معناسنه در
یعنی پارسازاده نای لفظ مشترکدر بوغزله دوداك بیننده
بونده انکسینه ده مساغ وار بر بینه قصر ایلمز تفصیلی بیلمش
نوش اسم مصدر دور نوشیدندن ایچمه وایچکی معناسنه
عاجل شمدی حاضر معناسنه در وآجل الف ممدوده ایله حاضر
اولمیوب کلجکه دیرلر منغص مکدر ایتمکدر محصول
بیت پس دیدم عقل وادبی وکوکه طوت یعنی عاقل وشوده
اول لهو ولعبی ترك ایله زیرا چونکه نعمت دوکنه شدت
ایلدرسین وپشیمانلق بر سین اوغلان وبوغز وایچکی
لذتندن ویاساز وسوز لذتندن حاصلی یمه وایچمه لذتندن

بو سوزی قولغینه کتورمدی یعنی قولغنه قویمدی و بنم سوزمه
اعتراض ایلمدی، و دیدی شمدی حاضر راحت و حضوری
کلمجك محنتك تشویشیله مکدر ایلمك خلاف فکر و تدبیر
عقلادر مثنوی خداوندان کام نیکبختی چرا سختی برند از بیم سختی
خداوند صاحب و مالك معناسنه در، الف و نون ادات
جمعدر کامه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتی اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر، واو حرف عطف نیکبخت وصف ترکیبیدر
و یا حرف مصدر چرا جیمك فتح و کسری جایزدر، سخت شدید معناسنه در
و یا حرف مصدر شدت دیمکدر، برند فعل مضارع جمع غایب
ایلدرلر، بیم قورقو سختی یه اضافتی لامیه، محصول بیت اصحاب
کام یعنی مراد یعنی اصحاب نیکبختی یعنی دولت نیچون شدت ایلدیلر
یعنی چکرلر شدت قورقوسندن، یعنی بر زمان زحمت و شدت
چکرم دیو قورقوسندن الان نیچون شدت چکرلر حاصلی
کلمجك زمانده فقر و احتیاج چکرم خوفندن بالفعل نیچون
متألم اولورلر، برو شادی کن ای یار دلفروز غم فردا نشاید
خوردن امروز، برو فعل امر مفرد مخاطبدر، رویدندن کیت
دیمکدر، رفتندن دینلر خطا ایلدیلر، بانی ضمه یه تخصیص
ایلینلر روستایلق ایلشلر، شادی یا حرف مصدر، کن فعل
امر مفرد مخاطبدر، کنیدندن ایله دیمکدر، یار دلفروز دالك
کسری و لامك فتحی و فانك سکونیله وصف ترکیبیدر فروزیدن
که مخففدر افروزیدندن کوکل یلکلندریجی یعنی روشن ایلیجی

حاصلی

حاصلی مسرور اولیجی دیمکدر، غم فردا لامیه، ایرتنك
غمنی بوکون یمك لایق دکلدر، نتکه شاعر بیورر بیت
غم نا آمده خوردن بنقدم رنجه میدارد، همان بهتر که با فردا
گذارم کار فردا را، فکیف چرا که در صدر مروت نشسته ام و
عقد فتوت بسته و ذکر انعام در افواه عوام افتاده،
فکیف خصوصا دیمکدر، ابیاتك مضموننده مستثنادر،
چرا بکا دیمکدرکه حرف را بطصفت، صدر مروت لامیه
مجازا عقد فتوت ده بویله در، ذکر انعام مصدرك مصدره
اضافتیدر لامیه، انعام افعال بابندن مصدر در احسان
معناسنه، افواه عوام لامیه، محصول ترکیب هر کسه
منده کورمدن عایله عامل اولنق لازم خصوصا بکا که صدر
مروتده اوتورمشم، یعنی کرم احسان باشنده و فتوت
و جوانمردلك عقدینی بغلمشم، یعنی سخا و لطف دوکمنی
دوکمشم، داخی انعام و احسانم افواه عوامه طوغمشدر
حاصلی جوانمردلکله مشهور عالم اولمشم مثنوی هر که علم شد
بسخا و کرم، بند نشاید که نهد بر درم، علم بوتر مشهور
معناسنه در، درم دالك کسری و رانك فتحیله اقچه
معناسنه عربجه درهم دیرلر، دالك کسری و رانك فتحیله
سکونیله و هانك فتحیله، محصول بیت هر کس که مشهور
اولدی سخا و کرمله لایق دکلدر که اقچه سنه دوکم دوکه
یعنی بذل ایلمیوب صاقلیه، و کرم و احسانی ترك ایلیه

نام نكويي جو برون شد بكوى • در نتوانى كه ببندى بروى
نام نكو بيانيه ويا حرف مصدر تقديرى نام نيكويت سنك
آدك ايلكى معناسنه برون طشره ديمكدر • ظرفاى عجم بانك
كسريله اوقودلر اما دوستانلرى ضمنله پس برون لفظنى
تضمين عبارتيله قيد ايلين دوستانلرى ايلمش • شد بونده
رفت معناسنه در • بكوى يا حرف صله در قپو تقديرنده احسان
وكرم صدر نتوانى فعل نفى مستقبل مفرد مخاطب قادر دكلسن ديمكدر
كه حرف بيان ببندى فعل مضارع مفرد مخاطب بونده بغليه سن
ديمكدر • بروى يا حرف صله تقديرى بروى در • محصول بيت
چونكه سنك آدك ايلكى يعنى سخا وكرمك ادى محله يه طشره چقدى
يعنى فاش اولدى • لطف واحسان قپوسنى يوزكه بغلغه قادر دكل سن
حاصلى سخا وكرمى ترك ايده مز سن • زيرا شهرت بند ايلمكله ما نعدر
بونده ورد ديدرلر خانه دردن بويله خطا ايلمش بروى تقديرنده
بروى هيچكس دين معناى خطادن غفلت ايلمش • والمعنى بالتركى قپوى
بغلمز سن يوزه دين معناى ابى بغلمش • ديدم كه نصيحت نمى پذيرد
كهن من در آهن سرد او نمى كند • ترك مناصحت كردم منيانيه ودون
از مصاحبت وبكوى دانيلم وبكنج سلامت بنشستم وقول حكما را كار
بستم كه كفته اند • بلغ ما عليك فان لم يقبلوا فما عليك • نمى پذيرد
فعل نفى مستقبل مفرد غايب قبول ايلمز ديمكدر دم كرم من بيانيه ولاميه
در • حرف صله آهن سرد اوسانوكى بيانيه ولاميه در • ترك مناصحت
مصدرك مصدره اضافتى لاميه در • مناصحت مفاعله بابنك مصدر

اقليد

اوليدر نصيحت معناسنه بلغ فعل امر مفرد مذكر مخاطبدر •
تفعيل بابندن ايرشدر ديمكدر • ما اسم موصول ديمكدر •
الذى معناسنه عليك جار مجروريله مقدر ثبت يه متعلقدر •
وجمله فعليه اعرابدن محلى يوق صله موصولدر • موصول صله سيله
اعرابدن محلا منصوب مفعول بلغدر • ان حرف شرط ولم و ف
جزم يقبلوا فعل جحد مطلق • علامت جزم نونك سقوطيدر فما
عليك ما اسم استفهام حرف نفى ومقدم جار عليك ولكن كبيدر •
محصول تركيب كوردم كه بسر نصيحت قبول ايلمز • ونيم اسى نفسيم
انك صوق دمرينه اثر ايلمز يعنى دمر كبى شديد كوكلنه كار ايلمز
اكا نصيحتى ترك ايلدم • ومصاحبتندن يوزم دوندردم وبكنج
سلامتده اوتوردم • وحكما قولنى ايش بغلدم يعنى كار ايدندم
كه ديمشلردر • سن سنك اوزركه لازم قولى ايصال ايله • اكر
قبول ايلمزلرسه سكا نسنه يوق ياخود سكا نسنه وارادن يعنى
قبول ايلمد كلرندن سكا ضرر يوق • زيرا ما على الرسول الا البلاغ در

بيت كرچه داني كه نشنوند بكوى • هرچه ميداني از نصيحت وپند
نشنوند فعل نفى مستقبل جمع غايب بونده قبول ايلمزلر معناسنه در
محصول بيت كرچه بيلور سين كه سوزك دكلمزلر سن
سويله هر نسنه كه بيلور سين نصيحت وپنددن يعنى
سكا لازم نصيحتدر • كرك قبول ايلسونلر كرك سه آيلسونلر
زود باشد كه خيره سر بيني • بدو پاى اوفتاده اندر بند • خيره سر
عاجز وزبون وسر اسيمه بيني نك مفعول اولى مصراع ثانينك

مضمونی مفعول ثانیسی بدر بای باخرف مصاحبت وفتاده واو
اوزره اندر ادات صله ۰ محصول بیت تیز اولور که نصیحت
دیکلین سرسیمی ایکی یاغیله دوزاغه دوشمش کوررسین
یعنی بر مصیبته کرفتار کوررسین ۰ دست بر دست میزند که
دریغ ۰ نشنیدم حدیث دانشمند ۰ محصول بیت خیر سن
الینی الینه اورر حیف دانشمندك سوزنی ایشتمدم دیو یعنی
نادم وپشیمان اولوب نصیحت دیکلمدوکنه حیف ایدرسن
پس از مدتی آنچه اندیشه کرده بودم از نکبت حالش بصورت
بدیدم که پاره پاره برهم همی دوخت ولقمه لقمه همی اندوخت
دلم از ضعف حالش بهم بر آمد مروت ندیدم درچنین حالت ریش
درویش را بملامت خراشیدن ونمك پاشیدن پاد لخود کفتم
محصولی ترکیب بر مدتدن صکره شول نسنه که اول فکر ایلمشدم
انك نکبت حالندن ظاهرا کوردم که یمه یمه اوزره دیکردی
ولقمه لقمه قزانردی یعنی جرایدردی کوکلم ضعف حالندن
وزیاده فقر وفناسندن مکدر ومنقبض اولدی ۰ بویله حالتده
مروت کورمدم ریش درونی یعنی خاطری یاره سنی حاصلی ریش
مادم ملامته طرملیوب وستنه طوز صاچمق یعنی انی آزارلیوب
کوکلنی مجروح ایلمکی مروت کورمدم کندی کوکلمه دیدم **بیت**

حریف سفله در پایان مستی ۰ نیندیشد زروز تنکدستی

حریف سفله یانیه سینك کسری وضمیله لغتدر در حرف ظرف
پایان مستی لامیه ویا حرف مصدر ۰ نیندیشد فعل نفی مستقبل

مفرد

مفرد غایب روز تنکدستی لامیه ویا حرف مصدر ۰ محصول بیت
دنی الحق باده نوش مستلك نهایتندن حاصلی غایت سکرندن
الطارلغندن وفقردن قیرمماز یعنی صوکینی فکر ایدوب
قایرمماز ۰ حاصلی الطارلغی کونی یادنه کلمز ۰ درخت اندر بهار
برفشانند ۰ زمستان لاجرم بی برك ماند ۰ درخت مبتدا اندر
ادات ظرف ۰ بهاران جمع بهاردر خلاف قیاس اوزره ۰ برفشند
میوه معناسنه ۰ فشاند فعل مضارع مفرد غایب سلکر و
صچار معناسنه خبر مبتدا در بر فشاندن مقدم مفعولیدر
زمستان زاده فتح وکسرله جایز قیش دیمکدر ۰ لاجرم لاشبهه
ولا محالة دیمکدر ۰ برك یپراق واوزق معناسنه در ۰ بوندن
یپراق مراددر ۰ ماند فعل مضارع مفرد غایب قالور ۰ محصول
بیت ایام بهارده درخت یمشین سلکر ودوکر قیش شبهه سز
یپراقسزیله قالور ۰ قصه دن حصه بودر که پادشاهزاده اول
زیاده حرکتلیدر وب آخرتهی دست قالدی شویله که جرع
محتاج اولدی

حکایت

پادشاهی پسری بادیبی داد
این فرزند بیست تربیتش چنان کن که یکی از فرزندان خود سالی برو
سعی کرد بجایی نرسید وفرزندان ادیب در فضل وبلاغت
منتهی شدند ملك دانشمند را مواخذت کرد وکفت وعده
خلاف کردی وشرط وفا بجا نیاوردی کفت ای ملك تربیت
یکسانست ولیکن استعداد مختلف پادشاهی وپسری بالری
حرف وحدت یا حرف صله ادیمودبه معناسنه در ۰ ویا حرف

وحدت محصول ترکیب برپادشاه اوغلنی بر استاد ادیبه
ویردی یعنی بر معلمه دیدی بو سنك اوغلکدر بوکا کندی
اوغللرك کبی تربیه ویر معلم بر نیچه مقدار بوکا سعی وکوشش
ایلدی یعنی تعلیمنده تقصیر ایلمدی لکن بر تبه واصل
اولمدی حاصلی هیچ بر نسنه تحصیل ایدمدی ومعلمك
اوغللری فضل وبلاغتده منتهی اولدیلر پادشاه ادیبی
مؤاخذه ایلدی کانه که گناه ایلمش اوله پادشاهك اعتقادنجه
زیرا مؤاخذه گناه کاره اولور لیکن مراد بوندن عتابدر وپادشاه
دیدی اوغلك تعلیمنده خلف وعده ایلدك وشرط وفایی
یرینه کتورمدك کانه معلم دیمش ایمش کندی فرزندمدن
اکا زیاده سعی ایدرین وکندی فرزندم کبی کامل اولور
وشاهزاده کمالدن بی بهره اولدوغی ملك تعلیمنده تقصیره
حمل ایدوب ادیبی مؤاخذه ایدوب عتاب وخطاب ایتدی
ادیب ای پادشاه تربیت برابردر لیکن استعداد وقابلیت
مختلفدر قطعه کرچه سیم وزر زسنك آیدهمی در همه
سنکی نباشد زر وسیم زر سنك دیدوکی مجازدر زیرا
سیم وزر طپراقدن چقار لیکن طاشك اصلی طپراقدر
دیمش اصحاب علم طبیعی علی الخصوص که سیم وزر معادن
اوقات طاش سنك اولمازلکه مشاهده در آید همی
اصلنده همی آید ضرورت ایچون وزن تقدیم وتأخیر
اولدی زر وسیم زاده تشدید ضرورت وزن ایچوندر

محصول

محصول بیت شاهزاده ایچون تمثیل بیوروب دیرکه کرچه سیم
وزر طاشدن چقار اما هر طاشدن زر وسیم اولماز واقعه
بویله در بر همه عالم همی تابد سهیل جایی انبان میکند جایی ادیم
همی تابد یلدزار یعنی صالار سهیل سینك ضمی وکسر لامله هائك
فتحی تصغیر شکلی اوزره بر کوکبدر که دیار یمنده طلوع ایدر
خاصه سی بعض اشیایه قرمزلق لونی ویرمکدر که ادمك
هر برنده مرئی دکل یعنی هر یرده کورنمز پس مصنفك بر همه عالم
همی تابد بیوردوغی ادعائیدر جایی یا حرف وحدت انبان طغرجق
وادیم سختیان محصول بیت کنه تمثیل طریقیله بیوردرکه سهیل
یلدزی جمیع عالمه پرتو صالار لیکن بر یرده طغارجق حاصل ایدر
یعنی مشین ویریرده سختیان وبلغری یعنی بر نسنه یه استعدادی
نسبت رنك ویرر یعنی فیاضدن بخل یوقدر لیکن استعداد
مختلفدر میکند بونده میشود معناسنه در ادیم بیتدن
مقصود واصل اولمه مشیددر حکایت یکی را شنیدم
از پیران مربی که مرید را همی کفت چندانکه تعلق خاطر آدمی زاد
بروزیست کر بروزی ده بودی بمقام از ملائکه درکذشتی
تعلق خاطر مصدرك فاعلنه اضافتیدر وآدمی زاده اضافت
لامیه در یا حرف صله روزی یای اصلیه ایله رزق معناسنه در
اکر حرف شرط یا حرف صله روزی ده موصوف ترکیبیدر دهیدن
رزق ویریجی دیمکدر یا حرف ظرف ویا حرف صله محصول
ترکیب پیران مربیدن برینی ایشتدم که بر مریدینه سویلردی

اولقدرکه آدم اوغلینك خاطرینك رزقه تعلقی وار اکرحرف
ویریجی خدایه اولیدی مرتبه ده ومقامده ملائکه دن کچردی
یعنی یاریدن خدایه اقرب اولوردی بیت فراموشت نکرد
ایزد در آن حال که بودی نطفهٔ مدفون ومدهوش ایزد
همزه نك کسری ویانك سکونی وزای عجمینك کسریله
تکری دیمکدر خدای معناسنه که حرف رابطه صفت بودی
یاحرف حکایت نطفهٔ مدفون بیانیه مدهوش معطوفدر
مدفون نطفه انابلنددن اناقرنینه دوشن صوکه اوغلان
اوغلاندن منعقد اولور مدهوش لایعقل دیمکدر محصول
بیت سنی خدا فراموش ایلمدی اول حالده که نطفهٔ مدفون
ومدهوش ایدك یعنی قرینده مدفون لایعقل نطفه ایدك
روانت داد وعقل وطبع وادراك جمال ونطق ورای وفکرت وهوش
روان بوندن روح در محصول بیت حق سکا روح ویردی
دخی عقل وطبع وادراك وجمال یعنی حسن ونطق یعنی تکلم
ورای یعنی تدبیر وفکر وهوش قاقیه ضرورتیچون کلمشدر
والا عقله اکتفا اولنور فکرتك یاسی علامت نقلدر تکه
سابقا برایکی یرده مهور ایلدی پس نفس کلمه دندر دین نقلدن
خبردار دکلش ده انکشت مرتب کرد بردست دو بازو بیت
مرکب ساخت بردوش محصول بیت سنك الکی اون برمق
مرتب ایلدی یعنی ایکی الکه اون برمق ویردی وایکی اومولك
اوزره ایکی بازو ترکیب ایلدی یعنی سکا ایکی قول ویردی

کنون

کنون پنداری ای ناچیز همت که خواهد کردنت روزی فراموش
پنداری فعل مضارع مفرد مخاطب پنداریدندن صنمقدن ظن
معناسنه معنای استفهامی متضمن ناچیز همت همتسز دیمك
دیمکدر خواهد کردن ایلیسر دیمکدر وت ضمیر خطاب بودی
یاحرف وحدت اعتبار اولنور سه بر کون دیمکدر اما یا نفس
کلمه دن اعتبار اولنورسه رزق دیمك اولور پس تقدیر کلام
که خواهد روزیت کردن فراموش اولور ولکل وجهه محصول بیت
ایلی ظن ایدرسین ای بی همت که سنی بوکون او نودیسر دویا که
سنك رزقکی اونودیسر در حاصلی سکا بوقدر اشیا اعطا ایلین
هیچ برکون وظیفهٔ روزیکی فراموش ایلمز حکایت
اعرابی را دیدم که پسر خودرا میکفت یا بنی انك مسئول یوم
القیمه ماذا اکتسبت ولایقال بمن تنتسبت یعنی تراخواهد
پرسیدن که عملت چیست ونکویند که پدرت کیست
اعرابی را که یا حرف وحدت ورا ادات مفعول یا حرف ندا
بنی بانك ضمی ونون ویای مشددك فتحه لریله ابنی نك تصغیریدر
اوغلجغم دیمکدر ما اسم استفهام وذا اسم موصول ترکیبله
بر اسم حکمینده قلنمشدر ای شیء معناسنه اکتسبت تك مقدم
مفعولیدر اکتسبت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب کلمه منسوب
اولدك دیمکدر عملت تاسی ضمیر خطاب پدرت تاسی
محصول ترکیب بر اعرابی کوردم کندی اوغلنه سویلردی ای
بنم اوغلجغم
تحقیق سن قیامت کوننده مسئولسین یعنی صورلورسین

دنیاده نه کسب ایتدك و سکا دینلر کیمه منسوب سن یعنی سنندن
صور یلور که دنیاده خیرمی ایشلدك شرمی دیمزلر که باباك کیمدر
شی یقمیدر خسیس میدر حاصلی حسبکدن مسئول سین نسبکدن
دکل قطعه جامهٔ کعبه را که میبوسند • اونر از کرم پیله نامی نشد •
جامهٔ یا حرف وحدت و همزه حرف توسل کعبه را ادات مفعول
که حرف رابط صفت میبوسند • فعل مضارع جمع غایب کیدرلر
واوپرلر دیمکدر • بعض نسخه ده میبوسند واقعدر بای
عربیله و سین مهمله ایله بوس ایدرلر یعنی اوپرلر دیمکدر بو
تقدیرجه جامه کعبه یه مضاف اولق لازمدر • او ضمیری
جامه یه راجعدر • نه حرف نفی معناده سی متقیده در • کرم پیله
لامیه • کرم کاف عربیك کسریله و رانك سکونیله قورت دیمکدر
پیله بای عجمینك کسریله ایبك دیمکدر • نامی یا حرف نسبتدر
یعنی ولی دیمکدر • یعنی مشهور نامی اسم فاعلدر نمودن دن بونی
عربی ظن ایلمش محصول بیت برجامه که کعبه کیدر یعنی
انکله کعبه یی اورترلر • یاخود کعبه نك جامه سنی اوپرلر و اکا تعظیم
و تبجیل ایدرلر • اول جامه ایبك قوردندن نامدار و مشهور
اولمادی والا ایبك قوردینه ده تعظیم ایدوب اوپرلردی بلکه
انسی اصحی بودرکه • با عزیزی نشست روزی چند • لاجرم
همچو او کرامی شد • با حرف مصاحبت عزیزی یا حرف وحدت در
حرف تمدحت کرامی کاف عجمینك کسری و ضمیله • و یای اصلیه ایله عزیز
معناسنه در • کرامی کرامه منسوبدر دین خلاف سویلمشدر محصول

بلکه جامهٔ کعبه بر عزیز ایله اوتوردی بر نیچه کون یعنی کعبهٔ مکرمه
مقارنت ایلدی • پس شبهه یوق انك کبی عزیز اولدی یعنی شرفی
اندن کسب ایلدی حکایت در تصانیف حکما آورده اند
کژدم راولادت معهود نیست چنانکه سایر حیوانات را بلکه
احشای مادر را بخورند و شکمش را بدرند و راه صحرا گیرند و آن
پوستها که در خانه کژدم بینند آن است بازی این نکته را پیش
بزرگی همی گفتم گفت دل من بصدق این حدیث گواهی میدهد و جز
چنین نشاید بود که در حالت خردی با مادر و پدر چنین معامله کرده اند
لاجرم در بزرگی چنین مقبول‌اند و محبوب • تصانیف تصنیفك
جمعیدر مصنف معناسنه • حکمای احنافت لامیه در آورده اند
روایت ایلمشلر • کژدم کاف عربینك فتحی و زای عجمینك سکونیله عقرب
دیدیکلری • را حرف تخصیص و ولادت معهود بیانیه • ولادت مصدردر
طوغمق معناسنه • مرا بوده که سایر بوده که نیز حیوانات کبی اناسی
قرنندن ولادتی اولماز • احشا جمع حشادر ایچرسی معناسنه
بخورند جمع صیغه سنی ایراد ایلدی زیرا بر قرنندن برقاچی چیقار
و محصول ترکیب حکما مصنفاتنده روایت ایتمشلردر که عقربك سایر
حیوانات کبی ولادتی معین دکلدر • یعنی سایر حیوانات کبی انالرندن
تولد ایلمز بلکه • انالرینك ایچریسنی یرلر و قارننی پیرتارلر و صحرایه
طوتیلرلر و اول دری یلرکه عقربك خانه سنده کوریلور بونلرك انالری
اوضاعنك اثریدر • بر کره بو نکته یی بر اولولرك قتنده سویلدم و بر
شیخ دیدیکه بنم کوکلم بو سوزك حقلغنه شهادت ویرر و بونك

غیری دنسنه اولمق لایق دکلدر • زیرا خرده لك حالتنده اتایه
واتایه بو یله معامله ایتدیلر یعنی اتالرله بو یله معامله ایلدکلری
ایچون بلا شبهه بیوکلکده بو بختلری تحقیق بیلور و مقبول آلردن •
قطعه پسری را پدر وصیت کرد • کای جوانمرد یاد گیر این پند
پسری یا حرف وحدت ورا ادات مفعول پدر تقدیری پدر
ضرورت وزن ایچون ضمیر ترك اولندی که حرف بیان وای حرف
ندا جوانمرد اریکیت و سخی دم یاد گیر خاطرکده طوت یعنی ازبرله
دیمکدر • این پند تنبك مضمونینه اشارتدر • محصول بیت بر
اوغلینه باباسی وصیت ایلدی که ای جوانمرد بو پندی ازبرله •
هر که با اصل خود وفا نکند • نشود دوست روی دولتمند با
حرف صله اصل خود لامیه • دوست روی وصف ترکیبی در مقبول
معناسنه مستعملدر • دولتمند ادات نسبت در دولتلی
دیمکدر • پس دولتمند وصف ترکیبیدر دیدیلر فارس میدان
فرس دکلار ایمش • محصول ترکیب هر کس که کندی اصلنه وفا ایلمز
یعنی لطف و احسان اوزره اولماز • اول کمسنه مقبول دولتلی
اولماز یعنی دولت و سعادت یوزین کورمز • لطیفه کژدم را گفتند
چرا بزمستان بیرون نمی آیی گفت بتابستانم چه حرمت است که
بزمستان نیز بیایم • محصول ترکیب عقربه دیدیلر قیشین نیچون
طشره کلمزسین یعنی چقمازسین دیدی یازین نه حرمتم وار که
قیشین دخی طشره کلم • حکایت فقیره درویشی حامله بود
مدت حملش بسر آمد درویش را در همه عمر فرزندی نیامده بود

کفت

کفت اگر خدای عز و جل مرا پسری دهد جز این خرقه که پوشیده ام
هر چه ملك منست بذل درویشان کنم • اتفاقا زنش پسری آورد
شادمانی کرد و سفره یاران بموجب شرط بنهاد • پس از چند سال
که از سفر شام باز آمدم بمحله آن درویش بر گذشتم و از
کیفیت حالش پرسیدم گفتند به زندان شحنه در است گفتم
سبب چیست گفتند پسرش خمر خورده است و عربده کرده
و خون کسی ریخته و از شهر گریخته پدر را بعلت آن سلسله
در پای و بند گران بر پای نهاده اند گفتم این بلا را بدعا از خدا
خواسته است • فقیره درویشی لامیه • همزه وصلت ایچون
دین ایکی جهتدن خطا ایلمش ولکن قلدرکه وصلت ایچون
منصوص اولان یادر • همزه دکلدر • ایکنجیسی اولدر که وحدت
قبول ایلدوکی تقدیرجه اضافتی مانع اولور • و معنا فاسد
اولور • حامله و حامل یوکلی عورته دیرلر حامل دشی به دیرکه
بر صفت زنانه مخصوصدر • پس التباس لازم کلمز اما حامله
دین برنی جاری علی الفعل قلدی جاری علی الفعلک معناسی
اولدر که صیغه کتودر لو مثلا و حملت تحمل فهی حامله دیرلر
بو اسلوب بر مبنی علی الفعلی دیرلر حرضع و مرضعه ده و قبلنده
قتدر جمیع شراح بو مقامده احماله محسنلدر • و بعض نسخ
حامل یازمش • لیکن جمیع متونده مخالف یازمش مدت حمل
لامیه بسر آمد نهایته کلدی یعنی وضع حمل وقتی دکلدی ایدی
بعض نسخه ده آمد برینه آورد واقعدر • پس مدت مفعول

صریحی اولور، و پس غیر صریحی درویش را را حرف تخصیص بشری
یا حرف وحدت ملك میمك كسریله مالك اولدوغی اشیانك اشارتی
دروكیشا د مقصد ذلك مفعولنه اضافتیدر، بدل معناسنه‌در
سفره یاران لامیه، یا حرف مصاحبت موجب جیمك فتحیله
مقتضا معناسنه‌در، شرطه اضافتی لامیه‌در، یا حرف ظرف
زندان شحنه لامیه‌در یا متضمن اولدوغی معنای ظرفیتی تأكید
ایدر، نكته مكرر مرور ایلدی، عزبی سرخوش صواشنه دیرلر
بدرش باشیر بشری اجعدر، ورا حرف تخصیص سلسله زنجیردر
حرف صله نای بو نی بوغز معناسنه‌در، بعض نسخه‌ده نای
برینه كردن واقعدر، محصول تركیب بر درویشك خاتونی
یوكلیدی، حمل مدتی نهایته واردی یعنی وضع حملی قریب ولدی
ودرویشك جمیع عمرنده هیچ فرزندی كلمش ایدی، دیدی
اگر خدای تعالی بكا اوغل ویررسه بو كیدوكم خرقه‌دن
غیری هر نه كه ملكم ایسه درویشلره بذل ایدرین، اتفاق
عورتی اوغل طوغردی شادمانلق ایلدی، وموجب شرطله
درویشلره سفره قودی یعنی ضیافت ایلدی نچه سالدن
صكره كه شام سفرندن كیرو كلدم اول درویشك محله‌سنه
اوغرادم، وكیفیت حالندن سؤال ایلدم دیدیلر كه صوباشی
زندانیده‌در، دیدم كه سبب ندر، دیدیلر كه بر اوغلی خمر ایچمشدر
وعربده ایلمش و برینك قانن دوكمش یعنی بر كسه‌یه قتل ایلمش
وشهردن قاچمش یعنی قصاص تورقوسندن باباسینك اول

سیله

سیله زنجیر بوغزینه یعنی بوینه واغر بوقعی ایاغینه قومشلر،
دیدمكه بو بلاوی خدادن دعا ایله دیلمشدر **قطعه** زنان باردار
ای مرد هشیار، اگر وقت ولادت مار زایند، زنان باردار بیانیه
باردار وصف تركیبی‌در، یوك طوتیجی دیمكدر، یعنی یوكلی خاتونلر
مرد هشیار بیانیه، اصلی هوشیار ایدی ضرورت وزن ایچون
واو حذف اولندی، معلوم اوله كه عرب دلندن غیری دللرده صفتله
موصوف بیننده مطابقت لازم دكلدر انك ایچون زنانه باردار دیدی
مفرد ایكن صفت قیلدی، پس ضرورت شعر ایچون دیمك كبی‌در
ادا دكلدر، ضرورت وزن ایچون دیرلر، وهشیار وصف تركیبی‌در
هوش ایله یاردن، عقل كندی‌یه یار دیمكدر، ایقظ وعاقلدن
مستعمل لفظدر، پس برینه قصر ایلینلر تقصیر ایلمشلردر، وقت
ولادت ظرف زمانك مصدره اضافتیدر، وزایندلن
مفعول فیهیدر ومار مفعول به زایند فعل مضارع جمع غائبدر
طوغرلر دیمكدر، محصول بیت حلی عورتلر ای مرد هشیار
اگر ولادت وقتنده ولد برینه ییلان طوغرسه‌لر، از ان
بهتر بنزدیك خردمند، كه فرزندان ناهمواره زایند، اذان مصراع
ثانینك مضمونه اشارتدر كه حرف بیان فرزندان ناهمواره
بیانیه، ناهموار ناموافق ونامساعده دیمكدر، زیرا هموار دوز دیمكدر
پس دوز اولمامق معناسنه عدم وفاق ومساعده لازمدر،
فرزندان مفعول زاینددر، محصول بیت ولادت وقتی
مار طوغرسه‌لر عاقل قتنده اندن یكدركه ناموافق ولد

طوغرلر یعنی بدبخت وبدخوی اولاد طوغمقدن زیرا بنلر انی
تربیه ایدوب اخوالنده زحمت چکمزلر بلکه تولد ایلدوکی گبی
قتل ایدرلر اما فرزندك آخری بچه اولاجغین کمسه بلمز وتربیه سنده
بچه زحمت ومشقت چکرلر صکره اقاربندن غیری اباعدینه ده
بچه درلو بکتی ایریشور **حکایت** طفل بودم که بزرگی
پرسیدم از بلوغ گفت در مسطور کتب امده است که سه نشان
دارد یکی پانزده ساله گی ودوم احتلام وسوم آمدن موی زهار
اما در حقیقت یك نشان دارد انکه در بند رضای حق جل وعلا
بیش از آن باشد که دربند حظ نفس هرکه درو این صفت موجود نیست
محققان بالغ نشمارندش که حرف بیان بزدکی یا حرف وحدت
ورادات مفعول مسطور کتب اسم مفعول قائم مقام فاعلنه
مضافدر اصلی کتب مسطوره در بعض نسخه ده در کتب
مسطورست واقعدر پانزده بای عجمله ونون وزانك
سکونیله اون بش دیمکدر سالگی یا حرف مصدر وکاف
عجم های رسمیدن بدل حرف توسط ایس کی معنای مصدریت
افاده ایدر دینلر زائدر سویلمشلر آمدن سوم مصدرلك
فاعلنه اضافتیدر زهار اضافتی لامیه در زانك فتحیله
قسو دیمکدر در حرف ظرفیدر رضای حق لامیه لردن بیش
بای عربیله زیاده معناسنه در از آن سند حظ نفسه اشارتدر
تقدیری نفس خود در محققان جمع محققدر اهل تحقیق دیمکدر
الف ونون ادات جمعدر را سکونی عجم اوزره محصول

ترکیب

ترکیب طفل ایدم که بر اولوبیر صوردم احوال بلوغدن یعنی
انسان نه وقت بالغ اولور ونشانی ندر دیدی که کتابلرده مسطوردر
که اوچ نشانی وار برکیسی اون بش یاشندر وایکنجیسی احتلامدر
واوچنجیسی قسق قبلی کلمکدر اما حقیقتده بر نشانی وار اولدر که
خدانك رضاسی قیدنده اندن زیاده اوله که کندی حظ نفسی
قیدنده اولدوغندن خدانك رضاسی قیدنده زیاده اوله حاصلی
هر وجهله خدانك رضاسی کوزده **قطعه** بصورت آدمی شد
قطرۂ آب که چل روزش قرار اندر رحم ماند یا حرف ظرف قطرۂ
آب بیانیه در همزه حرف وحدتیدر دین خطا سویلمش که
وحدت ایچون منصوص اولان یادر همزه دکلدر مصراع
تقدیم وتاخیر وار تقدیری قطرۂ آب بصورت آدمی شد
که حرف تعلیل چل چهلدن مخففدر قرق دیمکدر روزش
شین قطرۂ آبه راجعدر اما معناده قراره مقیددر قرار بونده
مستقر معناسنه در قرار ایدیجی دیمکدر رحم رانك فتحی
وحای مهمله نك کسریله انا قرنده اوغلان یتاغنه دیرلر
ماند بوننده قالدی دیمکدر محصول بیت قطرۂ آب یعنی
نطفه صورتا ویا صورتنده آدمی اولدی زیرا قرق کون
مقداری انا قرننده مستقر اولدی یعنی انده قرار ایلدی
وگر چل ساله را عقل وادب نیست بتحقیقش نشاید آدمی خواند
ساله را های رسمی مقدارا افاده ایدر ورا حرف تخصیص
تحقیقش شین جوید فعلنه مقیددر وخواند خواندن معناسنه

محصول بيت واكر فرق ياشليلنك عقل وادبي اولمزسه حقيقتده
ويا حقيقتله اكا آدمي ديمك اولماز يعني اهل تحقيق اكا انسان ديمز

قطعه جوانمردي ولطفست آدميت همين نقش هيولائي مپندار

جوانمردي مقدم خبر ويا حرف مصدر سخاوكرم ديمكدر لطفه
معطوفدر اكا ادميت يا ونا ادات مصدريه در اسلوب عرب
اوزره انسانيت كبي مپندار خبر مقدمه همين انجق ديمكدر
نقش هيولائي بيانيه هيولايي حقيقتله بلمكه حكمت كتابلرني
كورمكه موقوفدر اكثر متونده نونله واقعدر اما قياس
هيولائيدر يا نسبتله هيولا هر نسنه نك ماده سنه ديرلر
نقش هيولائي هنردن وكمالدن خالي نقش ديمكدر مپندار
فعل نهي مفرد مخاطبدر پنداشتن دن ظن ايله ديمكدر پندار
دن غلط سويلديلر محصول بيت ديملك جوان مردلك لطفدر
همان نقش يعني صورتي هنروكماله دكلدر انجق
هنر بايد كه صورت ميتوان ساخت بايوانها در از شنكرف وزنكار
هنر مبتدا بايد خبري كه حرف تعليل صورت ميتوان ساختنك
مقدم مفعولي ساخت مصدر معناسنه در با حرف ظرف
ايوانها جمع ايواندر چهار طاق ديدكلري سابقا بيان اولندي
در بانك متضمن اولدوغي معناي ظرفيتي تأكيد ايدر دي بو
باب معناسنه اخذ ايليلر بو بابده خطا ايلمشلر شنكرفك سينك
كسري ونونك سكوني وكاف عجمك فتحي وراءنك سكونيله زنجفره
ديدكلري در كه قرمزي ركنكدر اولور وزنكار زاي عجمك

فتحي ونونك سكونيله قلبي زنكار ديدكلري رنكدر محصول بيت
هنركرك كه چار طاقلرده شنكرف وزنكاردن صورت
دوزمك اولور يعني صورتي مونايه اعتبار يوقدر حاصلي
انسان صورتنه اولوب هنر اولمق نقش ديوار مشابه اولمقدر
چو انسان را نباشد فضل واحسان چه فرق از آدمي تا نقش ديوار
اكثر متونده نا نقش واقعدر تا ايله انتهاي غايت ايچون واردر
بو كه قرينه در محصول بيت چونكه انسانك فضل واحساني
اولميه آدميدن نقش ديواره دك فرق نه در يعني فرق يوقدر
حاصلي بي معرفت اولان انسان ايله نقش ديواره برابر در بدست
بدست آوردن دنيا هنر نيست يكي را كر تواني دل بدست آر
با حرف صله آوردن مصدرك مفعولنه اضافتيدر يكي را
را حرف تخصيص دل آرك مفعول صريحي وبدست غير صريحي
آر فعل امر مفرد مخاطبدر آوردندن كه مخففدر آور دن
كتور ديمكدر محصول بيت دنيا اله كتورمك هنر دكلدر اكر
قادر ايسك برينك كوكلني اله كتور يعني كوكل اله المقدر هنر
يوخسه مال واسباب دنيا دكلدر دل بدست آوردكه حج اكبرست
بيتلريني رباعي ديوبازانلر غريب بي دانشلر ايمش **حكايت**
سالي نزاع درميان پياده كان حجاج افتاد وداعي هم دران
سفر پياده بود انصاف در سر وروي يكديكر افتاديم وداد
فسق وجدال بداديم كجاوه نشيني را شنيدم كه با عديل خود همي
كفت يا للعجب پياده عاج چون عرصه شطرنج بسر مي برد فرزين

میشود یعنی به از آن میشود که بود و پیاده کان ججاج عرصه
یادیه بس بردند و بلتر شدند · سالی یا حرف وخدت نزاع یعنی
جدال در حرف صله میان پیاده کان ججاج لامیه لردر دعی
هم یعنی شیخ انصاف الحق دیمکدر مبالغه مراد در در حرف صله
سرودی یکدیگرا فتادیم بری برمزی دوشدک دیمکدر زیاده
نزاع وجدالدن عبارتدر حاصلی محکم خصومت ایلدک ودخی
وجدال بلادیم فسق وجدال له عدالت ویردک یعنی فسق وجدال
قصور قومدق آیة کریمه یه تلمیح بیوردکه فلا رفث ولا فسوق
ولا جدال فی الحج یعنی فسوق وجدال المنتهی لکن بز رعایت اینیوب
حددن آشور رفق نجاح نشین وصف ترکیبی در نجاح کاف وجیم
عربیلرله اوستاجق محفه در که مصردن وشامدن حاجیلر
بنرلر اماهودج اوستی اورتلی یعنی معبب محفه در که دوه
بویینی قودلر ایجو کعبه یه وارن بیلور و یا حرف صله عدیل
خود لامیه عدیل فعیل فاعل معناسنه در ترکیجه دکش
دیمکدر یعنی قرشوکی محفه یه بنان کمسنه یا للعجب دیمکدر
فتح لام تعجبیه ایله در یا للماء دیکی کاه اولورکه لام کسر
اوقنور منادی محذوف ولحق اعتبار یله تقدیری یا قوم
ایتوا للعجب دیمک اولور وبونده یا صاح ایت للعجب
دیمکدر لامک کسرینه قایل اولنان ظاهر بودرکه کتب
نحویه تتبع ایلمشدر بیان عاج شطرنج بیانینه در عاج
فیل کموکینه دیرلر شطرنج شینک کسریله در صحیحی

صحیحی زیرا بر اسمی یعنی اسم اعجمی و تعریب ایلدکلرندن عربیده وزن
وزنده شالرینه الحاق ایلدرلر یعنی وزنده شالرینه دخی ایدرلر
عربیده لغت عربیه خود فعلل فانک فتحیله بوقدر اماکسریله
واجروخل لفظی که بوغون دن به دیرلر بیشی شطرنجی جرجله
الحاق ایلدیلر اماکتب فارسیده بو اعتبار لازم دکل بیس ایکون
فتح شینله مشهوردر اکثر متونده عاج لفظندن صکره شطرنج
یوقدر همان عرصه دن صکره وارانجق بسر یا حرف صله سردن
نهایت وغایت مراددر برد فعل مضارع مفرد غائبدر
بریدندن ایلدر دیمکدر بریدندن بانک ضمیله کرد دیمک
دکلدر عرصه یادیه دا لامیه ورداندات مفعول محصول
ترکیب بر بیل ججاج پیاده لری راسنه نزاع وجدال دوشدی
بن دعاجیده اول سفرده پیاده ایدم الحق بری بریمز
دوشدک وفجوره عدالت ویردک یعنی فسق وجدالی کماله
ایلتدک واجرا سنده قصور قومدق حاصلی لا رفث و
لا فسوق آیت کریمه سنه تمام مخالفت ایلدک برنجا
نشینی اشتدمکه کندی عربلرینه سویلردی یا للعجب
فیل کموکندن دوزیلن پیاده چونکه شطرنج میدانینی
باشه ایلدی فرزین اولور شیخ بونی تفسیر ایدوب بیوردی
یعنی اول اولدوغندن اولور زیرا بو ایوانده خصوصا بکیه
فرزین رکن اعظمدر اماحجاج پیاده لری صحرای مکه میدانی
غایته ایلتدیلر واولکندن بتر اولدیلر قطعه

از من بكوي حاجي مردم كزاي را ٭ كو پوستين خلق بآزار ميدرد ٭
بكوي تاكيدله فعل امر مفرد مخاطبدر ٭ كو نيدندن سويله ديمكدر
كفتندن دينلر خطا ايلديلر ٭ حاجي مردم كزاي بيانيه مردم
كزاي وتوصيف تركيبيدر ٭ كزاييدندن مردم دالايجي يعني
ايسريجي ديمكدر ٭ كزيدندن اخذ ايدن احوال اشتقاقدن آكاه
دكل ايمش ٭ حاجي اصلنده حاججدر يعني نصر بابنك مضاعفندن
اسم فاعلدر اجتماع مثلين ثقيل اولدوغيچون مثلينك ثانيسني يايه
قلب ايلديلر تقضي البازي كبي حاجي اولدي ٭ كو اصلنده كه
او ايدي ٭ كه حرف رابط صفت او ضمير غائب حاجيه راجعدر
حذف وايصال طريقيله كو اولدي ٭ پوستين لغتده كوركدر
كه عربجه فرو ديرلر ٭ اما عجم بويله يرلرده غيبت ومساويدن
پوستين ديمكله كنايت ايدر ٭ مراد از او جفا در خلقه اما اوفتي
لاميه در ٭ پوستين ستين يزنلر مذكور كنايه بلمدكلرندن
جميع نسخه مخالف يازمشلر ٭ با حرف مصاحبت آزار الف ممدوده
ايله اسم مصدر در آزاريدندن انجتمه ديمكدر ٭ مي دردر وفعل
مضارع مفرد غائب فاعلي تحتنده حاجيه راجع ضميردر ٭
دريدندن يرتمق معناسنه در داللرك فتح وكسري جائزدر محصول
بيت بندن حاجي مردم كزايه يعني مردم آزاره سويله انجتمن
حاجي كه غيبت سببيله خلقك عرضني خرق وكسر ايدر يعني خلقي
آزار ايدر حاجي تو نيستي شترست از براي آنك ٭ بيچاره خار ميخورد
وبار ميبرد ٭ بر اعادات تعليلدر ٭ اجل معناسنه از براي آنك

مصراع ثاني يه مرهوندر ٭ بيچاره يعني شتر بار يوتنك يوك معناسنه
خار ميخوردك ديار ميبردك مقدم مفعوللريدر ٭ محصول بيت
اي مردم كزاي سن ده كلسن حاجي بلكه شتردر زيرا بيچاره شتر
خار يير ويوك ايلتدر ٭ يعني يوك چكرسن ايسه اوز زرينه يوكلنوب
حضور ايدرسن لفظ بارده ايهام بو رمش تامل تيدر حكايت
هندوي نفط اندازي همي آموخت حكيمي كفتش تراكه خانه نيلست
بازي نه اينست ٭ هندويي يا حرف وحدت نفط اندازيه بيوت
وصف تركيبيدر ٭ اندازيدندن نفط مونك فتحي وكسري ايله وفانك
سكوني ايله نفط شي واتندن كلور ٭ ويا حرف مصدر مراد قمبره
اتيجي در كه حصارلردن وكميلرا نزلو ٭ همي آموخت فعل لازمه
حكايت حال ماضي افاده ايدر ٭ او كرنوردي ديمكدر حكيمي يا
حرف وحدت خانه اضافتسني قمشدر ويا حرف نسبت ونون
ايكيسي بله نسبت ايچوندر ديلر بلزلر ايمش دات نيلين
ادات هنوله تركيب ايليوب همزه مجتلبه ايله توسط ايدن
املادن بي خبرلر ايمش ٭ بازي اويون معناسنه در انيه اولا
يا خطاب ايچوندر دين قابل خطاب دكل ايمش ٭ نه ادات نفي اين
اسم اشارت در نفط اندازلغه محصول تركيب بر هندو
اندازلق صنعتني اوكرنوردي يعني قنبره انجيلق فنني بر حكيم كا
ديدي كه خانك يعني اوك قمشدندر اويونك بو دكلدر شاد
بريسي خانه نيين اولدركه قمشدن يايله وبريسي بو اداتي
بكنيوب سنوك اوك قمشدندر ديمش حتوالا انضاف

مال بردر بكمندوكي بي تفرسيدر بيت تا ندانی كه سخن عين
صوابست مكوي وانچه داني كه نه نيكوش جوابست مكوی
تا ادات توقيت ندانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب كه حرف
بيان مكوی فعل نهی مفرد مخاطب سويلمه ديمكدر مصراع
ثانينك تقديری وانچه دانی كه نه نيكوست جوابش مكو
محصول بيت مادامكه بلميه سن كه سوزك عين صوابدر
اول سوزی سويلمه واول سوزی كه بيله سين كه انی ديكلين
كه اكا جواب سويلمه يعنی معقول اولميان سوزلك جواب
مقيد اولمه يعنی حكيمك هندويه سويلدوكی سوز عين
صوابدر ومسئله يی جواب حاصلی بيتدن نصيحت عام
چقار پس بو بيتك ما سبقه مناسبتی قلمدر دين
مناسبتی بيله ممش ومصراع ثانينك معناسی زيرا
حقده اصابت ايلمزسين وعملك ضايع ايدرسين
دينمه معنايه اصابت ايلمش واول نسخه بيلورسين
كه ايی ومعقول ديكلدر سويلمه دين معقول جواب
ايلمه مش حكايت خردكی را درد چشم خاست
پيش بيطاری رفت كه مراد وا كن بيطار از انچه در چشم
چهار پايان كردی دردي او كشيد كور شد حكومت
پيش داور بردند گفت برو هيچ تاوان نيست اكر اين
خر نبودی پيش بيطار نرفتی مقصود ازين سخن انست
كه نا آموزده را كار بزرك فرمايد يا نكه ندامت برده

بنزديك

بنزديك خردمندان بخفت رای منسوب كردد مردك كاف عربی
حرف تصغير تحقير در در اخر حرف تخصيص درد چشم كوز اغريسی
خاست لغتده قالقدی ديمكدر اما مراد پيدا وحادث اولدی
ديمكدر بيطار باء عربيك فتحيله وياءنك سكونيله نعلبند
ديمكدر بيطره لغتده كه حرف بيان دوا علاج ديمكدر
ازانچه اول نسنه دن يعنی اول اوتدن ديمكدر در
حرف صله چشم چهار پايان لاميه دورت اياقلو حيوانات
مراددر كردی يا حرف حكايت در حرف صله دين اولاميه
حكومت حاننك وكافك ضمه لريله خصومت ديمكدر
داور حاكمدر بونده قاضی مراددر برو يعنی بر بيطار شاحك
برسی قاضی بيطاره خطابا بويله ديدی ديمش ليكن بهود
تاوان اوده كه ديرلر كه عربيده ارش ديرلر نا آزموده صنا
يعنی تجربه اولنمامش ورا ادات مفعول كار بزرك بنانيه
فرمايد بيوره محصول تركيب برارجكزك يعنی بر ابلهك
كوز اغريسی حادث اولدی بيطار قتنه واردی كه بكا علاج
ايله ديو بيطار دخی اول نسنه دن يعنی اول اوتدن كه
طوارلرك كوزلرينه ايدردی يعنی قوياردی انك كوزينه
چكدی كور اولدی حكومتی يعنی خصومتی قاضی اوكنه
ايلتديلر طلب ارش ايچون قاضی ديدی نعلبنده بوندن
لازم دكل زيرا اكر بو مردك خر اولميدی بيطار قتنه
حضرت شيخ بيو در مقصود بو سوزدن اولدر كه هر كمسه كه

مجرب وممتحن اولمیان کمسیه اولو یعنی عظیم ایش بیوره انک
برله که پشیمانلق ایلمدر یعنی چکر عقلا وقتنده خفت رأیه
منسوب وسخاوت فکرله مذموم اولور **قطعه** نه دهد هوشمند
روشن رای • بفرومایه کارهای خطیر • نه دهد فعل نفی
مستقبل مفرد غائب هوشمند روشن رای بیانیه روشن رای
وصف ترکیبی در • ایچی فکرلی وگورندبیرلی دیمکدر • با حرف صله
فرومایه ایچی اصلی دنی لا الاصل معناسنه در • کارهای خطیر
مفعول صریحی بیانیه عظیم ومخوف ایشلر وبوخزد دیمکدر •
محصول بیت ایچی فکرلی وگورندبیرلی عاقل دنی الاصل
اولنه عظیم ومخوف ایشلر ویرمز یعنی عظیم ایشلر بیورمز
نه دهدک کارهای خطیر مفعول صریحی • بوریا باف اگرچه
بافندست نبرندش بکارگاه حریر • بوریا باف وصف ترکیبی در
بافتندن بوریا طوقیجی دیمکدر • بوریا سابقا بیان اولندی
بوندن مراد حصیر بافدر • بافی بافتندن اخذ ایدنلر سهو
ایلمشلر • بافندست های رسمی وهمزهٔ مجتلبه ضرورت
وزن ایچون لفظا وکتابةً ترک اولندی • حذف وایصال
طریقیله کما بندی اثبات ایدنلر خطا ایلدیلر نتکه سابقا
ادله سیله بیان اولندی • ضمیر بوریا بافه نبرند فعل
نفی مستقبل جمع غائب وجائزدر که فعل نهی غائب اوله
شین ضمیر بوریا بافه راجعدر • با حرف صله کارگاه وکارخانه
بر معنایه در • حریر اضافتی لامیه در • محصول بیت

حصیر

محصول بیت حصیر طوقیجی اگرچه دوقوجیدر یعنی اکا ده بز
دیرلر لیکن انی حریر کارخانه سنه ایپک ایشنی اشلمکه ایلتمزلر
ویا ایلتمسونلر زیرا اول کاره استعدادی یوقدر • حاصلی هرکسه
قابلیتنه گوره کاره تکلیف اولنمق گرکدر که آخرنده ندامت
وخسران چکمیه • **حکایت** • یکی از بزرگان پسری شایسته
داشت وفات یافت پرسیدندش که بر صندوق تربتش
چه نویسیم گفت آیات کتاب مجید را عزت وشرف بیشتر از آنست
که بر چنین جایها نویسند که بروزگار سوده گردد وخلایق
بر وی بگذرند وسگان بر او شاشند اگر بضرورت چیزی مینویسند
این دو بیت کفایت میکند • شایسته یانان فتحی وکسریله
لایق معناسنه در • معقول ومقبول دیمکدر • پرسیدند
فعل ماضی جمع غائب صوردیلر دیمکدر • شین ضمیر
یکیه راجعدر که حرف بیان • صندوق صادک ضمیله مشهور
ترکجه دینوکلری در • جمعی صنادیق در تربته اضافتی لامیه در
وشین ضمیر پسره راجعدر • آیات کتاب مجید را لامیه وبیانیه
ورا حرف تخصیص که حرف تعلیل • بروزگار با حرف مصاحبت
زمانله دیمکدر • سوده گردد سودن سورتمک وازمک
گردد کاف عجمک فتحیله پس سوده گردد ازیلور واشنور یعنی
محو اولور دیمکدر • شراحک بریسی گردد شود معناسنه الوب
محو شود دیمش • وبریسی بو که افترا ایلمش محو شد دیدی
لیکن نسخه لری تتبع ایلدک هیچ بریسنده شد بولنمدی

جمیعا نسخه لرده شود دُولندي • پس معلوم اولدی که محض
افترا ایمش • شتا شند اکی شینله تبول ایدرلر فعل مضارع جمع
غایب دُر • شنِند تصحیف سینله دردین خطا ایلمش اکر بالضرورة
باحرف مصاحبت محو نویسید فعل مضارع جمع مخاطب فعل شرط
واقعدر • اکر بالضروره یازارسکز دیمکدر • بو سوزانی کوسترر
که تشنه یازمق لازم دکل • واکر ضروری ایسه • این دو بیت
کفایت میکند • بو ایکی بیت کفایت ایلر • محصول ترکیب اکا بردن بر
معقول و مقبول اوغلی وار ایدی وفات ایلدی • بعض کمسنه لر
صوردرلر که صندوق مقبره سنه نه یازه لم دیو • دیدیلر که
کتاب مجیدك آیتلرینك عزت و شرفی اندن زیاده در که بو محللین
یرلره انلری یازه لم زیرا مور ایاغیله محو اولور • وخلق اوزرندن
چکنر بجی وکلاوغ اوزرینه تبول ایدر • یعنی سیز • پس اکر بر نسنه
یازمق لازم ایسه بو ایکی بیتی یازك • یعنی بالضروره بر نسنه
یازرسکز بو ایکی بیت کفایت ایدر **قطعه** وه که هر که سبزه در بستان
برمیدی چه خوش شدی دل من • وه واوك فتحی وهاء اصلیه ایله
واهدن مخففدر که استغراب و تحزن و تحسر و ندامت مقامنده
مستعمل لفظدر بونی عربی ظن ایدوب اسماء افعالدن اولان
واهادن مخففدر اکلیوب که مقام تعجبده مستعمل لفظدر
و تحقیقی مختار صحاحه احاله ایلین کمسنه نك خفتنه واه واه
دیمکدر دیملیدر • که حرف بیان هرکه کاف عجمیله کاهدن
مخففدر • هر وقت دیمکدر • که کنه حرف بیان سبزه دربستان

واوله استعمال ایدر • عجم واوسز عرب با ظرف تاکید دمیدی باخی
حکایت مصدریدر دمیدن کلور بیتمك و بلورمك و آونورمك
وبیل اشمك و برنسنه طلوع ایلمك بو نون بتردی دیمکدر • شدی
یاسینی حرف حکایتدر • دل من لامیته • محصول بیت وه که
هر وقت که بوستانده سبزه بتردی بنم حیاتمده • یعنی دیری
ایکن نه خوش اولوردی بنم کوکلم یعنی مسرور اولوردی کشت
باغ دریغ ایدردم • حاصلی بو ایکی بیت وفات ایدن پسرك
جانبندندر • برمیدی عبارتندن صکره یعنی کر دربستان
هرزمان سبزه • من برمیدی یعنی ازین پس من ظاهر شدی بنك
جمیع غایبندن بواداسی لغو بیردر • بکذر ای دوست تا بوقت بهار
سبزه بینی رمیده از کل من • بکذر فعل مضارعدر امر مفرد
مخاطبدر • تا حرف تعلیل بوقت با حرف ظرف بهار اضافتی
لامیه • بینی فعل مضارع مخاطب کوره سین دیمکدر • رمیده
ماضیدن قسمیدر بتمش دیمکدر • محصول بیت ای دوست
کذر ایله یعنی اوغرا تاکیم بهار وقتنده قبرم باشندن سبزه
بتمش کوره سین • یعنی بن حیاتمده ایکن عالم سبزه زار ایدی سیر
ایلدوکم کبی سن بنم ترابمدن بتن سبزه زاری سیر ایله
اذبرینه برین نالر جمیع نسخه لرده مخالف یازمشلر **حکایت**
پارسایی بریکی ازخداوندان نعمت کذر کرد دید که بنده را دست
وپای استوار بسته عقوبت همی کرد کفت ای پسر همچو تو مخلوقی را
خدای عز وجل اسیر حکم تو کرده انید است ونیز بروی فضیلت

نهاده شکر نعمت حق تعالی بجای روچند بن جفا بروی دوامداد
نباید که فردا قیامت این بنده از تو به باشد وشرمساری بری
پارسایی یا حرف وحدت بنده را یا حرفی وحدت همزه حرف
توسل ورا ادات مفعول استوار محکم دیمکدر عقوبت
اشکنجه دیمکدر خلوقی را یا حرف وحدت ورا ادا ت مفعول
اسیر حکم تولامیه لردر کردانید کاف مجان فتحیله ماضی
قسمدن تغییره معنا سنی افاده ایدر مخلوقی مفعول اولی واسیر
واسیر مفعول ثانیدر وفاعلی خدادر ترا تر حرف تخصیص سنک دیمکدر
بروی اول قولک اوزرینه بجای یا حرف صله آر فعل امر مفرد
مخاطبدر آریدندن که مخففدر آریدندن کتوردی دیمکدر آوردد
آوردندن دینلر سهو ایلشلر بروی قولک اوزرینه دیمکدر
که حرف نباید فعل نفی مستقبل مفرد غائبدر بایدندن بستند
دینلر خطا ایلمشلر اولمیاکه دیمکدر که حرف بیان شرمساری
یا حرف مصدر اوتانغانلق بری ایلدم سن محصول ترکیب
برعابد اصحاب نعمتدن برینک یاننه اوغرادی کوردیکه ترقو
الین واپاغین محکم بغلیوب اشکنجه ایدر زاهد دیدی ای اوغل
سنک کبی بر مخلوقی خدای تعالی سنک حکمکه واختیارکه اسیر
ایلمشدر وانک اوزرینه سنک فضلتک قومشدر یعنی سنی
انک اوزرینه بیوک قیلدی وحاکم قومشدر خدانک نعمتنه
شکری یرینه کتور وانک اوزرینه بوقدر جفایی رواوجایز
کورمه اولمیاکه یارین قیامت کوننده بو بنده سندن یک اوله
داو

واوتانغانلق ایلدم سن یعنی حجاب چکه سن دیمکدر
مثنوی بر بنده مکیر خشم بسیار جورش مکن ودلش میازار
مکیر فعل نهی مفرد مخاطب طوتمه دیمکده خشم بسیار بیانیه
ومکیرک مفعول صریحی وبر بنده غیر صریحی خورش مصدرک
مفعولنه اضافتیدر مکن فعل نهی مفرد مخاطب جورش
مقدم مفعولی دلش معطوفدر جورشه میازار فعل
نهی مفرد مخاطبدر آزریدندن اینجیتمه دیمکدر دلش مقدم
مفعولی وضمیرلر بنده یه راجعدر محصول بیت خطاب
عام طریقیله سویلر قولک اوزرینه چوق خشم طوتمه یعنی
زیاده غضب ایلمه اکا جور وجفا ایلمه وکوکلنی اینجیتمه حاصلی
قولک ایسه ده اکا ظلم ایلمه اورا تو بده درم خریدی
آخر نه بقدرت آفریدی اورا را ادات مفعول بده درم با
حرف مقابله کلام مجازی درخریدی خانک ورانک
کرهلریله فعل ماضی مفرد مخاطب صتون الدک دیمکدر
آخر ادات تأکیددر نه حرف نفی آفریدی یه مقید آفریدی فعل
ماضی مفرد مخاطب یارتدک دیمکدر محصول بیت اول
بنده سن اون اقچه یه الدک بر مقدار مالدن کاینات دنی
قدرتکله خالق اولمدک حاصلی قولکدر مخلوقک دکلدر پس
بوقدر جفایی اکا لایق کورمه این حکم وغرور وخشم تا چند
هست از تو بزرکتر خداوند خشم خانک فتحیله اصحدر تا
حرف انتها در الی معناسنه در محصول بیت بو حکم وغرور

وغضب قچانه دك يعنى بخه برسندن اولورق خداوندوار در
يعنى سندن بيوك افندي تكريدر ● اي خواجه ارسلان واغوش
فرمان ده خود مكن فراموش ● خواجه بوندن افندي معناسنه
در ارسلان واغوشه اضافتي لاميه در ● بونلر بر دهليدن
كنايتدر ● رومدن سياوش وفريدون كبي فرماندن وصف بر كبي در
بويرق ويريجي ديمكدر ● دهيدندن معناسني فوت دهندن خود دين
فتي ترزيق سويلمش خوده ● اضافت اسم فاعلك مفعولنه
اضافتي در ودر فرمان ده مكننك مفعولي اولي وفراموش ثانيسي
محصول بيت اي ارسلان واغوشك افنديسي كندوكه بويرق
ويريجي خدايي فراموش ايتمه يعني سني قوله وخدمتكاره مالك
ايلين خدايي اونوتمه ● پس قوللروكي رفقله طوت شدتله
طوتمه ● درخبرست از پيغمبر عليه السلام كه بزركترين حسرتي
روز قيامت آن باشد كه بندۀ صالح را به بهشت برند و
خداوند فاسق را به دوزخ ● حسرتي يا حرف وحدت ويا حرف
تنكيردر بندۀ صالح وخداوند فاسق بيانيه لردر ● محصول كبيت
حضرت پيغمبردن حديث شريفده وارد اولمشدر كه قيامت
كوننده اولورق حسرت اولدركه بندۀ صالحي جنته وخداونده
طالحي دوزخه ايلتهلر يعني قول جنته كيده وافنديسي دوزخه

قطعه: بر غلامي كه طوع خدمت كشت ● خشم بيحد ران وطمن مكير
غلامي يا حرف وحدت كه حرف رابط صفت طوع طاعتك
فتحيله مصدر انقياد معناسنه خدمته اضافتي مصدرك

فاعلنه اضافتي در ● تسته لاميه ● خشم بيحد بيانيه ودرانك
مفعول صريحي در بر غلامي غير صريحي مران فعل نهي مفرد مخاطبدر
رانيدندن سورمه ديمكدر ● ظنم آكا قاتمقدر غضب معناسنه
خشمه معطوف ● مكير فعل نهي مفرد مخاطب طوتمه ديمكدر ●
محصول بيت بر غلامك اوزرينه اغلين غلامكه سنك
خدمتكه مطيع ومعتقد در ● اول غلامه خشم بيحد سورمه
واكا غضب طوتمه حاصلي بر غلامكه خدمتكي طوع ورغبتله
ايدر اكا حد دن بيرون خشم سوروب وسنته غضبلنوب
جور وجفا اوزره اولمه كه نصيحت بود بر روز شمار ● بنده
آزاد وخواجه در زنجير ● كه حرف تعليل نصيحت فاتحي
وضادك كسريله رسوالق ديمكدر ● با حرف ظرف روز شمار
ظرف زمانك مصدرن اضافتيدر محصول بيت خدمتكه
مطيع اولان قوللك اوزرينه بيحد غضب سورمه زيرا
رسوالق اولور ويا رسوالق در يوم حسابده يعني حشر
كوننده بنده ازاده اوله يعني جنته لايق اوله وافنديسي
زنجيرده اوله ● يعني دوزخه مستحق اوله حكايت

سالي از بلخ باشاميانم سفر بود راه از حرامیان بر خطر
جواني بدرقه همراه باشد سپر باز وچرخ انداز وسلحشور
وبيش زور كه ده مرد توانا كمان اورا زه كردندي و زور
آوران روي زمين پشت اورا بزمين نياوردندي ● اما
متنعم بود وسايه پرورده نه جهان ديده ونه سفر كرده

رعد کوس دلاوران بکوش و ترسند و برق شمشیر سواران
ندیدیم سنائی یا حرف وحدت ملک خراسان تو ابعدن بر عظیم
اسمیدر که حضرت مولانانک پدری اول دیاردندر یا حرف
صله در لی معناسنه شامیان سرحد هندده بر مملکت
اسمیدر عربستانده شام کبی و روم ایلنده بوسنه کبی
شامیان برینه همدان یازن احوال کایناتدن هیچ خبردار
دکل ایمش زیرا بلخدن همدانه دک صافی محمد غزنیسی
دکلدر سفر بود سفر اولدی و یا سفر وار ایدی بود فعل
ماضی اوله و یا ادات زمانیه خطر بودن خوف معناسنه در
و بر بود مقدردر جوانی یا حرف وحدت بدرقه یا حرف
مصاحبت تقدیری بطریق بدرقه در بدرقه اجرتله یعنی
کرایله قولاوزلق ایلمکه دیرلر و خرجه باینده مصدردر
بدرقه یه حارس دیوب یعنی دونتاد دیمکله تفسیر ایلین
زیاده تخشیر ایلمش و مقام بیاننده بدرقه ایله دین معناسنی
بلمز ایمش سپرباز وصف ترکیبی در بازیدن دن قلقان اوینادیجی
دیمکدر کره اوینندر سلحشورلر اسندده یعنی برفندر
شراح مستقلا بر فن اولدوغی بلمدکلرندن اهمال ایتمشلر
چرخ انداز وصف ترکیبی در انداختن دن چرخ لفظ مشترکدر
بوراده مناسب یک بایدر که کریشی النده تصکره ایکی باشی
برینه کله زنبورک یابینه ده چرخ دیرلر که دوملو اکا زنبرک
دیرلر و بونک وقیته ناوک دیرلر کافر عربیله پس چرخ انداز

مراد ناوک اندازدر مجاز مرسل طریقیله یعنی ذکر محل و اراده حال
دیمکدر پس زنبورکجی و چرخجی دینلر مسامحه بالمسالر سلحشور
عجم اصطلاحلرندندر الاحرحا اوینادیجی یعنی قول النجی یشن نهوز
زیاده زورلی دیمکدن دن ده اوز مرد توانا بیانیه ده صفتدر
کمان اولامیه زور ای عربک کسره سیله بونده یای کریشی مراددر
کرندی یا حکایت حال ماضی افاده ایدر بعض نسخه ده نکرندی
واقعدر این خردی لری دیمکدر نورآور وصف ترکیبیدر آوردن دن کتورجی
یعنی زورلی و الف و نون ادات جمعدر دو یه و رویک زمینه
اضافتلری لامیه پشت اولامیه و را ادات مفعول بن من
با حرف صله نیاوردندی فعل نفی ماضی جمع غایب و یا حرف
حکایه بو فقره ده درمضارعه عبادتنی ایراد ایدن جمیع
نسخه لره مخالف ایراد ایلمشلر متنعم تنعم دن فاعل باینده راسم
فاعل نعمت ایچنده بورمش و نعمته معتاد اولمشه دیمکدر
سایه پرورده کولکه ده بسلنمشدر یعنی شدت و زحمت
دونکار کورمش حاصلی اودن طشره چقمامش رعد کوس
دلاوران لامیه لردر رعدک فتحی و عینک سکونیله
کوک کورلمکدر بونده مراد مطلقا آوازدر کوسی سابقا بیان
ایلمشوز بونده دلاورلرک کوسی صداسی مراددر رعدن
دین بیانه صدلمش دلاوران خرادیها دلردر بکوش اول
با حرف صله و اضافت لامیه دد برق شمشیر سواران لامیه لردر
محصول ترکیب بر بلخدن شامیانه سفر واقع اولدی و یول

حرامیلرین حطرده ایدی جوان تلاوز لوط یقیله بن همراه اولدی
بو جوان بسر یازونالوك انداز و سلحشور و پلش زور ایدی که اون
قوتلی اولانك یانه کرجکوردی یعنی اون زورلی آدم یاینی تورلردی
ویا خود قوراخدی دیر تو زینك زورلیلری ارقه سنی یره کتورهمزلردی
حضرت شیخ جوانك خصوصنده اغراق بیوردی • اما بو جوان متشخص
ایدی • وسایه پرورده ایدی یعنی نازنیندن طشره چقامش حضورده
وصفاده بیومش نه جهان کورمش ونه سفر ایلمش بهادرلرك کوسی
آوازی قولغینه ایرشمش • واتلیلرك تلکی دامسنی کورمش بیت
نیفتاده در دست دشمن اسیر • بکرش نیاردیده باران تیر • نیفتاده ما
قسم همزه یا به قلب اولنش دوشمش دیمکدر • در حرف صله دست
دشمن لامیه اسیر نیفتاده نك مفعول صریحی با حرف صله ویا
حرف ظرف کرد کاف عجمك کسری ورانك سکونی ایله بونده اطراف
دیمکدر • شیر ضمیر مذکور جوانه راجع در نبارید ما ضی نفی
قسم فعل نفی مفرد غایب باران فاعلی تیره اضافتی بیانیه محصول بیت
مذکور جوان دشمن الینه اسیر واقع اولمامش حضرت شیخ طاپلوس
فرنکسنه اسیر اولدوغی کبی اطرافنه اوق یغموری یغامش • حاصلی نه
اولمش ونه صواش کورمش • اتفاقا من واین جوان در پی هم ودوان
هر آن دیوار قدیم که پیش آمدی بقوت بازو بیفکندی وهر درخت
عظیم که دیدی بزور سر پنجه برکندی وتفاخرکنان کفتی دیدی هم بری
برینك اردنجه دوان صفت مشبهه در دویدندن یله رك دیمکدر
دیوار قدیم بیانیه آمدی با حرف حکایه بیفکندی یا حرف حکایه

برکندی

برکندی کاف عربك فتحیله ویای حکایه ایله قوپاردی دیمکدر
محصول ترکیب اتفاقا بن بو جوانله بری برینك اردنجه یله رك ایدك
یعنی یلوب کیدر ایدك هر اول اسکی دیوار که اوکمزه کلوردی قوت
بازوی ایله یقاردی وهر اولو اغاجی که کورردی زور سرپنجه ایله
کوکندن قوپاردی وتفاخر ایدرك دیردی بیت پیل کو تا کتف
بازوی کردان بیند • شیر کو تا کف سرپنجه مردان بیند • پیل معروف
کو کاف عربك ضمیله فتی دیمکدر عربیده این دیرلر تا حرف تعلیل
عربیده کی معناسنه کتف کاف عربك فتحی وتانك کسریله یغرن
معناسنه در فارسیجه شانه دیرلر بازو قول در آرشون دیرلر
همزه نك فتحی ورانك کسریله کرد افی کاف عجمك فتحیله صفت
مشبهه در کردیدندن دونه کن دیمکدر مراد جسبانلك وکلکدر
زیرا قفالك الی صومدر یعنی سائر جوانانك کبی دیزده اکلمز
پس کردانلق صفتی بولنماز بونی مصراع ثانی یه قافیه دوشرن
قیله نسبت کتف وبازوی کردان مناسبتنی بلمز ایمش کرد
فتح کاف فارسیله صفتدر کردانیدندن دین برمه عاده خطا
ایلمش زیرا کردان لازمدر دونه کن دیمکدر وکردانیدن
متعدیدر • دوندرمك دیمکدر بازو کردان اضافتی بیانیه در
دونه کن بازو دیمکدر • بعضیلر کاف عجمك ضمیله اوقودیلر
کردك جمعی بهادرلر بویله اولنجه هیچ تأویله محتاج اولنماز
زیرا حرف رویی متحرك اولنجه حرف قیدك ما قبلنده اولان
حرکت مختلفا اولمق جایزدر نته که فن قافیه عالم اولان

واقف درشته که حضرت مولانا جامی قافیه رساله سنده ایرا
یورمشدر **رباعی** کر سوز تو ام یک آه بسته نفس شود • از
دود دلم راه نفس بسته شود • دردیده از آن آب همی کردانم
تا هر چه نه نقش تست از و شسته شود • بو رباعیده سینک
ما قبلی ایکی برده مفتوح و بر برده مضموم واقع در • پس کاف
عجمک ضمه سیله کردان قافیه سی رد ایلین مردود در • هم لفظ جهتندن
هم معنا جهتندن کف به در که عجبه راحه دیرلر • واو حرف عطف
سرپنجه برمق اوجی پس کفی سرپنجه اضافت ایلین معنا به عالم
دکل ایمش • مردانه اضافتی لامیه مردان یرینه کردان یازان
سرپنجه کردانه اضافت ایلدکدن صکره معناسی بویله تصویر
ایدوب دیرو المعنی بالترکی ارسلان قنی تا پنجه اوجی ایاغی
کوره بو تصویرده اوج خطا سنی وار بل زیاده • الفاظ قافیه
تعبیرنده و کفی سرپنجه یه اضافتنده و کردانی متعدی طوتمسنده
و سرپنجه اکا مضاف قلوب دونب مفعول بر ایتمسنده حاصلی
بو مصرعک معناده هیچ وقوفی یوغمش • پس بویله کتابلره شرح
یازمق نه زحمت ایدی • بوشارح تابع اولوب الفاظ قافیه
تبدیل ایلیننده مناسبت بلمز ایمش • محصول بیت فیل قنی تاکم
بهادرلر بغرینی و قولنی کوره یعنی بهادرلرک قوت و زوری
نه مرتبه اولدیغنی کوره زیرا ابن نالردنم یا ارسلان قنی تا
شیرمردلرک کف و سرپنجه سنی کوره یعنی شیرک هنری
نیجه ده در اما شیرمردلره نسبت مغلوبدر • هنری و اندیشه

کلسون بنماله پنجه طوتشسون کورسونکه کف و سرپنجه
اولور • ما درین حالت بوده ایم که دو هندو از پس سنکی سر بر آوردند
و قصد قتال ما کردند در دست یکی چوبی و در بغل دیکری
کلوخ کوبی جوانرا کفتم چه یابی که حرف بیان پس سنک لامیه
و یا حرف وحدت قصد قتال ما مصدرک مصدره اضافتی
لامیه چوبی یا حرف وحدت در حرف ظرف بغل یانک و غینک
فتحه لریله قولتق دیمکدر عرب ابط دیر همزه نک و بانک کسره لریله
دیکره اضافتی لامیه در • کلوخ کوب وصف ترکیبی در کوسه دن
کلوخ کاف عربک و لامک ضمه لریله کسک که تارلاده اولور
کوبی کوفتن دن اخذ ایلین سهو ایلمش • کلوخ کوبک ایکی کافی بیله
و یا سعفا رسالردر دیّن فتی خطا ایلمش • یا حرف وحدت یابی
فعل مضارع مفرد مخاطب نه طورورسن دیمکدر • محصول
ترکیب برجوانه بو حالتده ایکن ایکی هندو یرطاشک
اردندن باش قالدیروب و بزم قتالمزه یعنی بزمله
مقاتله قصد ایتدیلر • برینک الینده براغاج و برینک
قولتغنده برکسک ازه جلق اوجی توتقلی براغاج جوانه دیدم
نه اکلنورسن اشته ازلک دمیدر **بیت** بیار آنچه داری
ز مردی و زور • که دشمن بپای خود آمد بکور • بیار امردر
آوردن دن آورد دیدیلر غلط سهو ایلمشلر • داری فعل
مضارع مفرد مخاطب مردی یا حرف مصدر که حرف تعلیل
دشمن مسندالیه پا حرف امر متعلق پای خود لامیه بکور باجی

باحرف صله آسدره متعلق جمله فعلیه خبر مبتدا
بکورك تقدیری بکورش در . محصول بیت جوان دیدم
کتور اول نسنه یه که مالك سبن وزور دن یعنی
ازلك وبها دزلك وقتنده زبراد شمن کندی ایاقیله
قبرینه کلدی یعنی اوله جك یراده بکورش تقدیرایدنه
دخل ایدن زده مقداری معنابه دخولی یوقدر . نیروکا
دیدیم از دست جوان افتاد ولرزه بر استخوان استخوان دن
صکره بر افتاد تقدیره اولنور بو تقدیره قائل اولمیان سبع
احوالنی بلمز ایمش . محصول ترکیب کوردم که جوانك اوق
ویایی اللندن دوشدی وکموکنه دترمه دوشدی یعنی خوفندن
اندامنه لرزه دوشدی بیت نه هرکه موی شکافد بتیر
جوشن خای . بروز حمله جنك وران بیاردپای . نه حرف
نفی معناده مصراع ثانی یه مصرفدر . حاصلی بیارد فعلنه مقیددر
هرکه اصلنده هر کردرنتکه مکرتر بیا نا اولنمدی . شکافد فعل مضارع
مفرد غائب یاردر دیمکدر . موی مفعول صریحی وبتیر غیر صریحی
تیر جوشن خای بیانیه جوشنخای وصف ترکیبی در خاییدن دن
جوشن چینیجی یعنی جوشن برنجی ودلجی دیمکدر . یا حرف مصاحبت
ذو رحمله جنك آوران لامیه لردر . جنك اور وصف ترکیبی
جنك کتوریجی یعنی صوانجی معناسنه بهادردن کنایتدر
الف ونون ادات جمعدر . بیارد فعل مضارع مفرد غائب پای
مفعول صریحی وبروز غیر صریحی . محصول بیت انله دکلدر

هرکمسنه که جوشن چینیجی تیر ایله قیل یاره یعنی استاد
تیر انداز اوله جنك اورلرك حمله سی ذورنه ایاق طوته
یعنی تحمل ایلیه . هر استاد تیر انداز وسلحشور صواش
میداننده ثابت قدم اولوب پایدار اولماز . چاره جز آن
ندیدیم که رخت وسلاح وجامه رها کردیم وجان
بسلامت بردیم . محصول ترکیبی ندن غیری چاره
کورمدك که اسباب ویراغی ولباسی ترك ایلدك و
جانی سلامته ایلتدك یعنی تاملکزی ویرمکله اولکدن
خلاص اولدق قطعه بکارهای گران مرد کاردیده فرست
که شیر شرزه درآرد بزیر خم کمند . یا حرف صله کارها
گران بیانیه گران کاف عجمك کسریله اغر دیمکدر . ثقیل
معناسنه اما بونده عظیم معناسنه در . مرد کار دیده
بیانیه ایمش کورمش دیمکدر . فرست فانك وراءنك
کسریله وسینك سکونیله فعل امر مفرد مخاطب در
فرستیدن دن فرستادن دینلر غلط سویلمشلر که
حرف تعلیل شیر شرزه بیانیه . شرزه یاوز لغندن
دیش صریان جانور در . حرف تاکید آرد فعل مضارع
مفرد غائب کتوره دیمکدر . یا حرف صله زیر خم کمند
لامیه لردر . زیر آلت معناسنه در عربجه تحت دیر
خانك فتحیله بوکلمه در میمك تشدیدی ضرورت وزن ایچوندر
بونده حلقه کمند مراددر . محصول بیت عظیم ایشلره

ایش كورمش مجرّب روزكار كمسنه كوندر تاكیم تیز تیز
یعنی كوكرمش اُرسلان كبی بهادر پهلوانلری كمند پیچ
حلقه سی التنه كتوروب شكار ایلیه • اول زمانده الا
حربك بریسنده كمند اتمش حاصلی اولو مصلحتلرده تجارب
كثیر ایله مجرّب كیسلر كوندر • كار كورمش نا آزموده
كوندرمه خطاب عامدر • جوان اكرچه قوی بال وپیلتن باشد
بجنك دشمنش از هول بكسلد پیوند • قوی بال وصف تركیبی در
قوی حال معناسنه در • زیرا بال بونده حال وبوی وبوسن
معناسنه اولمغه متحمّلدر • قول اولمقده ممكندر بازو
معناسنه • اما مهابت معناسنه نه عربی ونه فارسی
لغتلرده وار • پیلتن وصف تركیبی در فیل جثه لی دیمكدر
عظیم جسمدن عبارتدر • با حرف ظرف جنك دشمن لامیه در
وشین خوانده اجعدر • هول هانك فتحیله خوف معناسنه در
یا حرف تأكید كسلد كاف عجمك ضمی وكسریله ولامك فتحه لرله
فعل مضارعك غایبدر • كسلیدندن لازم ومتعدی كلور
بونده متعدیدر • كسیختن دن اخذ ایدوب لازمدر دین
ایكی قولنده بیله خطا ایلمش نته كیم تحقیق معنادن معلوم
اولیسردر • پیوند بونده آتر اوردقلری بوند در كوستك
معناسنه • رومده اوردی كوستكی دیدكلری كبی قاچمق
مقامنده انلرده • بكسیخت پیوند وبكسلد پیوند دیرلر
پس پیوندی اخذ معناسنه اخذ ایدوب بانكجه شرح ایلینر زیاده

فاسد شرح ایلمش • زیرا ایكی بند ایله تعبیر ایدرلر • مثلا بند
انكشتان دیرلر • بارمقلرده اولان بوغملره پیوند انكشتان
دیمزلر • سایر اعضاده ده تعبیر بویله در • محصول بیت
جوان اكرچه قوی حاللی وبویلی بوسنلی ومحكم قوللی وقناتلی
اولور • وفیل كوده لی وجسامتلی یعنی مجسّم وعظیم جثه لی
اولور • دشمن جنكنده اول جوان قورقودن اوزر كوستكی
یعنی فرار ایدر قچار • مصراع ثانینك بریكجه معناسی دشمن
جنكنده انك قورقیدن اوزیلور ایكی دین معنانك بلین اوزر
الله رحمت ایلیه مجموع بیتك معناسی جوان اكرچه مهابتلو
وقوتلو داخی ایدی كوده لو اوله اول كمسنه دشمن جنكندن
خوفندن پیوندی قرار • اكر ایاغنده بتون اولسه دین
عجبا اوپورركنی سویلدی • بو معنایی عفا الله عنه نبرد پیش
مصاف آزموده معلومست • چنانكه مسئله شرع پیش
دانشمند • نبرد نونك ویانك فتحه لریله ورانك سكونیله
جنك دیمكدر • صواش معناسنه مبتدا در • پیش مصاف
آزموده تقدیری پیش مرد مصاف آزموده در مصاف میمك
ضمیله نبرد ایله مرادفدر • مصاف آزموده جنك صنا مش
یعنی جنكه كیرمش وچقمش دیمكدر • مجرّب حروب معناسنه
معلومست خبر مبتدادر • مسئله شرع وپیش دانشمند
لامیه لردر • محصول بیت جنك صنامشك قتنده جنك
یعنی صواش كورمش وصواشه كیرمش وچقمش كمسنه قتنده

حرب وقتال معلومدر شویله که مسئلهٔ شرع دانشمند
قتنده معلومدر یعنی اهلنه بر نسنه آشنا ندر **حکایت**
توانکر زاده را دیدم بر سر کور پدرش نشسته و با درویش
بچهٔ مناظره در پیوسته که صندوق تربت پدرم سنکینست
و کتابه رنکین و فرش رخام انداخته و خشت پیروزه در
ساخته بکور پدرت چه ماند خشتی دو فراهم آورده و مشتی
دو خاك بران پاشیده درویش پسر این بشنید و کفت
خاموش که تا پدرت زیر این سنك کران بر خود بجنبیده باشد
پدرم به بهشت رسیده باشد دن خبرست موت الفقراء
راحة • توانکر زاده همزه وحدت ایچوندر دین یانلش
بلکه یا حرف وحدت و همزه حرف توسلدر را ادات مفعول
کور کاف عجمك ضمیله قبردر سر کور لامیه قبر اوجی
دیمکدر پدرش اضافت بیانیه لامیه در شین توانکر زاده یه
راجعدر با حرف مصاحبت درویش بچه درویش بورسی
یعنی اوغلان بچه یا حرف وحدت و همزه حرف توسل
بچه برینه زاده یازانلر صحیح نسخه یه مخالف یازمشلردر
حرف تأکید پیوسته اولاشدرمش یعنی ایصال ایلمشدر که
حرف بیان صندوق صادك ضمیله فصیحدر مراد قبر
اوزره یاپدقلری صندوقدر تربت تربه و تربتك پدرم و
پدرك میمی متکلمه اضافتلری لامیه لردر سنکینست
عبارتی همزه مجتلبه ایله یازانلر املادن آکاه دکللر امیش

یا حرف

یا حرف نسبت و نون حرف تأکیددر سکه منسوب یعنی
طاشدندر کتابه رنکین بیانیه مراد قبر طاشلرینه یازیلان
نسنه در فرش رخام بیانیه رخام رانك ضمیله مرمر دیرلر
خشت کرپیچ پیروزه یه اضافتی بیانیه در حرف ظرف و ضمیری
رخامه راجعدر مراد بودر که قبرینك مرمری فیروزه ایله
مرصعدر در و ساخته بو که قرینه در لیکن خشت عبارتی
مسامحه ایلمشدر زیرا پیروزه خرده اولور خشت اولمق
مرتبه سنده ایری اولماز بعض نسخه ده در و ساخته
و برینه در و برده واقعدر که مراد ترصیعدر با حرف صله
کور پدرت لامیه ماند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی
تحتنده کور پدرمه راجع ضمیردر بکزر دیمکدر ماندن
مشتقدر مانستن دن دینلر سهو ایلمشلر چه ماند استفهام
انکاریدر یعنی بکزمز دیمکدر خشتی یا حرف وحدت
فراهم آورده بریره کتورلمش مشتی یا حرف وحدت برو
یعنی خشنك اوزرینه پاشیده اسم مفعولدر صاچلمش
معناسنه درویش زاده یعنی درویش بچه خاموش
فعل امر مفرد مخاطب اینم دیمکدر که حرف تعلیل زیرا
سنك کران لامیه و بیانیه در کران اغر معناسنه در
یا حرف تأکید جنبیده اسم مفعولدر دپرنمش معناسنه موت
لفظا مرفوع مبتدا فقرایه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر
راحة لفظا مرفوع خبر مبتدادر محصول ترکیب بر توانکرزاده

یعنی بر اکابر زاده کوردم که بابا سنك قبری وجنده اوتورمش
وبر درویش زاده ایله مناظره اولاشدرمش یعنی بحث
ایدر که بنم بابامك قبری صندوقی طاشدندر واوزرنده
رنكین وملون خط یازلمشدر یعنی تاریخ وفاتی وغیری
لسنه سنی آلتون صوییله یازلمشدر نته که عادت بویله در
واطرافنده مرمر فرش دوشنمش یعنی مجا طاشلری والواح قبر
پیروزه ایله مرصعدر سنك بابا ك قبرینه بكزر یعنی
بكزمز بر ایكی كرپیج بربره كتورلمش یعنی بر ایكی كرپیج چاتلمش
وبر ایكی اوچ طپراق اوزرینه صاچلمش یعنی بر ایكی اوچ طپراق
اوستنه دكلمش درویش بچه بو سوزینی اشتدی ودیدی
ایشیت اول که تا سنك بابا ك بو اغر طاشك آلتندن كندینی
كندینه قملدامش اوله بنم بابام جنته واصل اولمش اولور
زیرا حدیث شریفده بیورر که قرانك اولومی راحتدر و
حضوردر زیرا بر نسنه لری یوقدر که انك حسرتیله
كیده لر بیت خر که كمتر نهند بروی بار بر آسوده تر كند
رفتار که حرف رابط صفت وی ضمیری خره راجعدر
بار یوك با حرف ظرف ره رانك فتحیله راهدن مخففدر
آسوده دیكلنمش دیمكدر راحت معناسنه تر ادات
تفضیلدر آسوده رك دیمكدر یعنی حضورلیرك و
راحتلیرك رفتار یوریش دیمكدر خبر مبتدادر مصراع
ثانی خبریدر محصول بیت خر که اوزرینه یوكی آزرق قویالر

یعنی

یعنی یوكی که آزرق ویینی زرك اوله یولده آسوده رك رفتار
ایدر یعنی یینی زرك یوردر حاصلی یوكی خفیف اولغله كندی
چویكرك یورر قطعه مرد درویش که بار ستم فاقه كشید
بدر حرك همانا که سبكبار آید مرد درویش بیانیه که
حرف رابط صفت بار ستم فاقه لامیه وبیانیه در فقر
ظلمی یوكی دیمكدر با حرف صله در حرك لامیه در مجاز همانا
كانه معناسنه بكزر دیمكدر که حرف بیان سبكبار وصف
تركیبی اقسامندندر یعنی یوكلی دیمكدر وبازی یوكدر محصول
بیت مرد درویش که فقر وجوری وجفاسی یوكنی دنیاده
چكدی یعنی دنیاده فقر آتشنه یاندی ویاقلدی بكزر که
موت قپوسنه یینی یوكلی كله حاصلی دنیایه متوغل
دكلدر که حساب وعذاب یوكلرینی چكوب كوتره نتكه
شاعر بیورمشدر مصراع یاتماغه اودین هر كیجه بوندن
ایلدرلر وانکه بدر نعمت بود در راحت وآسایش زیست
مردنش زین همه شك نیست که دشوار آید محصول بیت
اما اول كمسنه که نعمت وراحت وآسایشده دیرلدی
وكچندی اول كمسنه نك اولمه سی بونلرك جمیعندن یعنی
نعمت وراحت وآسایشدن شك یوقدر که مشكل كلور
زیرا اوتر سنك حالی معلوم دكلدر حاصلی موت الفقراء
راحة بهمه حال اسیری که زبندی برهد بهترش دان
تا میری که كرفتار آید اسیری یا حرف وحدت که حرف

حرف رابط صفت بندی یاسی حرف وحدت در حرف
تنبیت دین خطا سویلمش بر هر فعل مضارع مفرد غائبدر
دهید ندن قورتله دیمکدر مضارعدر رهانیدندن
دین خطا ایلمش بهترش شین اسیره راجعدر امیری
یاسی حرف وحدت گرفتار مبتلا دیمکدر محصول بیت
جمیع احوالده بر اسیرکه بر بنددن خلاص بولوب قورتله
انی بشن یکرك بیلیر بکدن که بن بندده گرفتار ومبتلا اوله
حاصلی محبوس بکدن حبسدن خلاص بولمش بنده یکرکدر
حکایت بزرگی را پرسیدم از معنی این حدیث که
اعدی عدوك نفسك التی بین جنبیك گفت بحکم آنکه
هر آن دشمن که با وی احسان کنی دوست گردد مگر نفس که
چندانکه مدارا بیش کنی مخالف زیادت کند اعدی اسم
تفضیلدر عدا یعدو دن تجاوز معناسنه صدیقه مقابل
اندر مذکر ومؤنث برابردر اسم جنسدر جمع مقامنده ذکر
اسم تفضیل تعدد اقتضا ایدن شیئه مضاف اولور معرفه
اولدقده اعدی تقدیرا مرفوع مبتدا وعدوك مضاف الیه
ونفسك لفظا مرفوع خبر مبتدادر مراد نفس امارهدر
التی اسم موصول مفرد مؤنث محلا مرفوع صفت نفسك
بین مقدر ثبت ویا کانت فعلنه متعلق مضاف اولمشدر
جنبیك بر که جنبك تثنیه سیدر حالت جرده وجمله
ظرفیتك اعرابدن محلی یوق صلهسیدر اسم موصولك

گفت

گفت بزرگ دیدی بحکم آنکه اول سببله که محصولی
ترکیب حضرت شیخ بیورر بر اولو یره بو حدیثك معناسندن
سؤال ایلدم که سنك دشمنلرك دشمنه کی وظالمرکی
نفسکدر که ایکی پهلوك بیننده در یعنی دائما سنکله
اولوب وسندن بر نفس منفك اولمیان نفس امارهکدر دیدی
اول سببله اعدای عدودر که هر اول دشمنه که احسان
ایلرسن سکا دوست اولور الا نفس بویله دکل بلکه
هر نقدر که مدارا ورفقی اکا زیاده ایدرسین اول سکا
مخالفتی زیاده ایدر **قطعه** فرشته خوی شود آدمی بکم خوردن
وگر خورد چو بهایم بیوفتد چو جماد فرشته خوی وصف
ترکیبیدر ملك خویلی وعادتلی دیمکدر با حرف مصاحبت
کم بونده از معناسنه در خوردن مصدردر اکل معناسنه
قلت اکله دیمکدر بهایم بهیمهنك جمعیدر چارپای حیوان
معناسنه در یا حرف تأکید بیوفتد اصلی وفتید در یا
مقاربتیله همزه یایه قلب اولمشدر نتکه سابقا بیان
اولنمشدر فعل مضارع مفرد مخاطبدر او فتیدندن
دوشرسین دیمکدر اوفتادندن دین خطا ایلمش
جماد جیمك فتحیله ازدیاد اوزره اولمیان اشیاده مستعمله
یعنی بیومین وارتمین اشیاده محصول بیت آدمی
قلت اکله فرشته خویلی اولور یعنی خلوق وملایم اولور
وعبادت وطاعته چالاك اولور غائبدن مخاطبه

التفات ایدوب بیورر • واگر حیوانات کبی چوق یرسك جماد
کبی یقلوب دوشرسین نه عبادته مالك اولورسین ونه
طاعته حاصلی قلّت اکل وشرب انسانی ملکیت صفتلرینه
ایصال ایدر وکثرتی حیوانیت • مراد هرکه برآری مطیع امر
نوشد • خلاف نفس که کردن کشد چو یافت مراد • مراد هرکه
بیانیه مراد مفعول برآری در هرکه اصلنده هرکس که در که
حذف وایصال طریقیله که حرفی ایکی اسم اولدی بر حرف
تاکیدی فعل مضارع مفرد مخاطبدر • آرید ندن مخفف
آورید ندن مطیع امر اسم فاعلك مفعول لنه اضافتیدر •
ونوبه اضافت لامیه در • خلاف نفس مصدرك فاعلنه
ویا مفعول لنه اضافتیدر • که حرفی بیان کردن کشد بویون چکر
ومعاند اولور چونکه مراد بن بولدی • یعنی هر نه قیدکره عنایت
ایلسك مطیع فرمانك اولماز • بلکه طغیانی زیاده اولور
منه سنده خلاف نفسه مضاف دکلدر دین عجب که لمع
ایمش جدال سعدی با مدعی دربیان توانکری ودرویشی
یکی در صورت درویشان نه برسیرت ایشاندر • محفل محلی
ما قبلنه وما نعیدینم دیدم عبادتنی زیاده ایدنلور ازین ایلشلر
نشسته وشنعتی در پیوسته ودفتر شکایت باز کرده
وذم توانکران اغاز سخن بدینجا رسانیده که درویشانرا
دست قدرت بسته است وتوانکرانرا پای ارادت شکسته
محفل مجلس ویا حرف وحدت شنعت ایلمش رسوا ایلتو ویا حرف

تنکیر

تنکیر حرف وحدت دین اصابت ایلمش در حرف تاکید
پیوسته ماضیدن قسم ونحلت مفرد غائب اولا
اولاشدرمش مجلسه اضافت ایلمش • حاصلی شنیع
وفصیح کلمات ایلکه باشلمش • پیش دا اخی بر شنفته
اولاشمش دین خیلی شنعت ایلمش • آغازدن صکره بر
کرده مقدّردر • محصول ترکیب بریسی درویشلر صوبنده
اما انلرك اخلاق وسیرتنده دکل بر مجلسده اوتورمش
واوتوردوغی مجلسه شناعت وفضاحت اتصال ایلمش
یعنی قبیح سوزلر سویلکه باشلمش شکایت دفترینی
اچمش یعنی شکایته باشلمش • واغنیانی ذم ایلکه اغاز
ایلمش • سوزی بو مرتبه یه ایرشدرمشکه فقرانك ودرویشانك
دست قدرتی باغلیدر • یعنی برنسنه یه مالك وقادر دکللردر
واغنیانك ارادتی ایاغی شکسته در • یعنی درویشلره داد
محتاجلری یوقدر حاصلی فقرالره احسان واعطا اوزره دکللردر
شکسته دن صکره براست مقدّردر • بیت • کریمانرا بدست
اندر درم نیست • درم داران عالم را کرم نیست • کریمانرا
را ادات تخصیص بدست اندر یعنی اندر دست اندر بانك معنای
ظرفیتنی تاکید ایدر درم دار وصف ترکیبی در • مالدار معناسنه
والف ونون ادات جمعدر • عالمه اضافتی لامیه در ور حرف
تخصیص محصول بیت کریملرك النده درم یوق یعنی کریم طبع
اولانلرك سرمایه کرمی یوق یعنی اقچه مالك اولانلرك طبع کرمی

دکلدر وعالمده درمدارلرینك کرمی یوق • یعنی ماله مالك
اولنلرك طبع کرمی یوق • حاصلی کریملرك مالی یوق مالدارلرك
کرمی یوق • مرا که پرورده نعمت بزرکانم این سخن ناپسند
آمد کفتم ای یار توانکران دخل مسکینانند وذخیرهٔ کوشه
نشینان ومقصد زائران وکهف مسافران ومتحمل بار کران
از بهر راحت دیکران دست تناول بطعام آنکه برند که متعلقان
وزیردستان بخورند وفضلهٔ مکارم ایشان بارامل وپیران
واقارب وجیران رسید • مرا بکا دیمکدر را ادات مفعول
که حرف صفت پرورده نعمت • بزرکان لامیه لردر اولولرك
نعمتی پرورده سی یعنی بسلنمش میم ضمیر متکلم ناپسند نامقبول
بعض نسخه ده سخن آمد دیمش • توانکران مبتدا دخل مسکینان
لامیه وخبر مبتدا دخل کیشینك خارجدن ملکنه داخل
اولنه در اقچه وغیری نسنه • ذخیرهٔ کوشه نشینان
لامیه لردر دخله معطوف ذخیره ازقبیله مقصد زائران
لامیه لردر • مقصد اسم مکاندر ضرب باندن زائران
زائرك جمعیدر • زیارت ایدیجی معناسنه کهف مسافران
لامیه کهف مغاره در • بوندن ملجا مراددر • صغنجق یردر دیمکدر
متحمل بار کران لامیه لردر • غیریلرك راحتیچون دیمکدر • دست
تناول لامیه در مجازا طعام یمك ایچون ال اوزاتمق • بطعام
بالحرف صله آنکه کاف عجمیله آنکاهدن مخففدر • اول
وقت دیمکدر • برند باناك ورانك فتحه لریله فعل مضارع

جمع غائبدر ایلدیرلر • یعنی صونرلر که حرف بیان زیردستان تناول
رانك سکونیله وترکیبی ال التنده اولنلرکبی وخدمتکارلر کبیلر
والف ونون ادات جمعدر • فضلهٔ مکارم ایشان لامیه لردر
فضله زیاده در • ارتق معناسنه مکارم مساجد کبی منتهای
جموع وزنیدر وزنده در مفردی مکرمتدر کلوم کبی میمك فتحی
ورانك ضمیله ایلك دیمکدر • کرم واحسان معناسنه
آنلرك نعمتنك فضله سی دیمکدر • با حرف صله ارامل و
ارمله نك جمعیدر • زوجه سی اولان یعنی وفات ایدن ارو
ارمل دیرلر • وزوجی وفات ایدن زنه ارمله • اقارب منتهای
جموعدن اکابر کبیدر • یقین اولان خصملر اقارب جمع اقربا
واقربا جمع قریب دیدن اخوال جموعی قیاسی ظن ایلمش • جیران
جمع جاردر قونشیلر دیمکدر • بعض شارح کلستانك نیجه
لغتلرینی کاه فارسی عبارتیله شرح ایلر • وکاه ترکی غرابت
بوندن درکه غیرینك ترکیله ویا فارسیله شرح ایلدوکنه
دخل ایدر • محصول ترکیب بکا که اولولرك نعمتی پرورده سیم
بوکیمسنك سوزی نامقبول کلدی • یعنی سوزین بکنمدم دیدم
ای یار اغنیا مساکینك نصیبیدر یعنی کلوریدر • وکوشه نشینلرین
اولان فقرانك ذخیره لریدر • وزیارتجیلرك مقصدیدرلر یعنی
زائرلر انلرك انعام واحسانلرینه قصد ایدوب وارورلر
ومسافرلرك صغنجغی وقوناجق یرلریدر • حاصلی مسافرخانه لریدر
وغیریلرك راحتیچون اغر یوکه متحمللردر یعنی فقرا ومساکین

دو رکعت

مفرد مخاطب پریشن سن دیمکدر • که حرف تعلیل نتوانی نفی
نفی مستقبل مفرد مخاطب قادر دکل سن دیمکدر • اقل صلاتدن
کنایتدر • زیرا نماز ایکی رکعتدن اکسك اولمز • پریشانی یا حرف
مصدر • محصول بیت سن اغنیانك بوقدر خیراتیله دولتنه
قنجان واصل اولورسك که قادر دکلسین بو بر ایکی رکعت نمازدن
غیریه آنیده بوز پریشانلغله • زیرا فقر و احتیاجله صفای خاطر
بولنمیجق صفای صلات بولنماز • اگر قدرت جودست وگر قوت
سجود توانگرانرا به میسر میشود که مال مزکی دارند و جامهٔ
پاك و عرض مصون و دل فارغ و قوت طاعت در لقمهٔ لطیفست
و صحت عبادت در کسوت نظیف پیداست که از معدهٔ خالی
چه قوت آید و از دست تهی چه مروت و از پای بسته چه سیر
آید و از شکم گرسنه چه خیر • قوت جود مصدرك مفعولنه اضافتیدر
سخایه قدرت دیمکدر • قوت سجود ده بویله کدر • حرف تعلیلدر
مال مزکی بیانیه • مزکی اسم مفعولدر تفعیل بابندن زکاتی چیقمش
مال مطهر معناسنه • عرض مصون بیانیه • مصون اسم مفعولدر
صیان بصوندن یعنی نصرانیتك عیب و اوکسندن • قوت طاعت
مصدرك مفعولنه اضافتیدر • در حرف ظرف لقمهٔ لطیف بیانیه
خبر مبتدادر • صحت عبادت مصدرك فاعلنه اضافتیدر و
مبتدادر • حرف ظرف کسوت نظیف بیانیه و خبر مبتدادر • پیداست
مبتدای محذوفه خبردر • تقدیری این معنی و یا این حال پیداست
و که حرف بیان • معدهٔ خالی بیانیه • معده میمك فتحی و عینك

حضور و صفا سورمك ایچون زحمت ختیار ایدر • آنلر طعام
اول وقت صونرلر که متعلقاتی آنلری التندی اولان
قوللری و خدمتکارلری یمك یه لر و انلرك نعمتنك فضله‌سی
یعنی زیادهسی طول عورتلری و پیرلره و خصملره و قومشولره
ایرشمش اوله • حاصلی بونلرك جمیعنه طعاملری و اصل
اولمینجه کندیلری طعامه ال صونمزلر • نظم

توانگرانرا وقفست و نذر و مهمانی • زکات و فطره و اعتاق و
هدی و قربانی • توانگرانرا را حرف تخصیص نذر آدق معناسنه‌در
یعنی برکیمسه برنسنه‌یی فقرایه ویا امیرلره ویا علمایه ادا مهماتنی
یا حرف مصدر قونقلق دیمکدر • فطره رمضان بیرامنده فقرایه
ویردکلری بغدای و سایر نسنه • اعتاق افعال بابندن مصدردر
قول آزاد ایلمك • هدی هانك فتحی و دالك سکونیله حرم شریفه
اولنان طوار در • قویون و صغر و دوه کبی نسنه • قربانی یا حرف
نسبت قربانه لایق طوار هر نه ایسه • محصول بیت اغنیانك
وقفی و نذری و قونقلغی و زکاتی و فطره سی و قول و جاریه آزاد
ایلمسی و هدی و قربانی وار یعنی مذکورلرك جمیعنه مالکلردر
و معلوم اوله که مصرع اول سکته‌له اوقنور بو نظمه رباعی
دینلر زیاده خطا ایلمشلر • توکی بدولت ایشان رسی که نتوانی
جز این دو رکعت و آن هم بصد پریشانی • کی وقتدن سؤالدر
استفهام انکاری طریقیله قنجان دیمکدر • یا حرف صله دولت
ایشان لامیه • انلرك دولتینه دیمکدر • رسی فعل مضارع

کسریله ومیمک کسری وعینک سکونیله انسانک شردن برینه
حیواننک شکم کرسنه بیاننه در بعض نسخه ده شکم برینه
دست واقعدر بوتقدیرجه اضافت لامیه اولور آجلک
الندن دیمکدر محصول ترکیب کرسخایه قدرت واکر بجوده
یعنی عبادته قوت اغنیایه نقرادن بک میسر اولور زیرا انلر
مزکی لری واریعنی ذکاتن ویرمکله مالری پاک وطاهر اولور
ولباسلری پاک وعرضلری جردن وفسق وفجوردن مصون
ومحفوظدر وکوکللری تشویش نان وجامه دن فارغدر و
قوت طاعت لقمهٔ لطیفه در وصحت عبادت کسوهٔ نظیف
وطاهرده در معلوم وظاهردرکه معدهٔ خالیدن نه قوت کلور
یعنی معدهٔ خالی اولیجق عبادت وطاعته مجال قالماز وبوش الدن
نه مروت کلور وباغلی ایاقدن نه سیر کلور یعنی وجه معاشله
مقید اولان کمسه سیر کیدمز زیرا انکله مقیددر واج
قرندن ویاآج کسه نک الندن نه کلور جمعاً بونلر معدهٔ خالیه
معطوفدر استفهام انکاری طریقیله حاصلی بونلرهب ظاهر
وهویدادر صحت عبادتی مبتدا وپیداست لفظی خبر طوتوب
معناسنی عبادتک صحتی پاک لباسدن ظاهردر دین عجب نابالک
سوز سویلمش قطعه شب پراکنده خسبد آنکه پدید نبود
وجه بامداد انش شب ظرف زمان خسبد فعل مضارع مفرد
غائب خسبیدندن که مشترکدر یاتمق ویوموق بیننده برا
باوکاف عجمیک فتحه لریله طاغنق دیمکدر پریشان معناسنه پرکنده

دیرلو

دیرلو آنکه آن کس که تقدیرنده در نتکه مکرر ذکر اولندی
پدید باء عجمیک فتحیله اوقورعجم اما رومیلر بای عربک مصراع
ثانیه مرهون ندر اشکاره نبود فعل نفی مستقبل اولمیه دیمکدر
وجه بامداد لامیه وجه بوندن خرج معناسنه در بامداد
ایرته دیمکدر شبش مصراع اولدن که بر راجعدر محصول بیت
کیجه پریشان وبحضور یاتور واویور اول کمسه که انک
اشکاره اولمیه ایرته خرجلغی یعنی ایرته خرججغی اولمیان کمسه
کیجه تشویشندن نه یتا بیلور ونه اویو یابیلور مور کرد
آورد بتابستان تا فراغت بود زمستانش مور مبتدا
کرد آورد کاف عجمیک کسریله بوندن جمع معناسنه در آورد فعل
مضارع مفرد غائب آوردن ترکیبندن جمع ایلر معناسنه جملهٔ
خبر مبتدادر با حرف ظرف تابستان یاز معناسنه مستعملدر
اصلنده تاب حرارت وایستجق معناسنه در وستان مفتاح
مدخولینک کثرتنی افاده ایدر گلستان وبهارستان
ونکارستان کبی پس اصل معناسی اسیلاک دیمکدر اسماء
منقوله دندر تا حرف تعلیل فراغت مصدردر بلالت
دزنجاوزده زمستان قیش فصلنه دیرلر تابستان یاز
فصلنه دیدکلری کبی اصلنده زم زانک فتحیله صوغوق دیرلر
ستان کنه سابقی کبی در پس اصل معناسی صوقلق دیمکدر ش زمستانک
فراغتک ظرف زمانیدر در زمستان تقدیرنده شین معناده
فراغته متعلقدر محصول بیت قرنجه یازین لوازمنی جمع ایدر

قيشين فراغتي اوله يعني سوده حال اولوب حضور ايليه
فراغت با فاقه نپيوندد وجمعيت در تنك دستي صورت
نبندد يكي تحرمه عشا بسته وديكري منتظر عشا نشسته
هر كز اين بر ان كي ماند فراغت مصدر در دلالت وزني
اوزره بونده مبتدادر با حرف مصاحبت نپيونده متعلق
فاقه فقر نپيوندد فعل نفي مستقبل مفرد غايب خبر مبتدادر
حاصل اولماز يعني جمع اولمز جمعيت مبتدا يعني جمعيت خاطر
در حرف ظرف تنكدست وصف تركيبي در ويا حرف مصدر
نبندد خبر مبتدادر صورت مقدم مفعولي تحرمه تفعيل
بابندن مصدر در باقي مصدر حذف اولنوب بهاء ليسنة تا وير
يلنك وجوديله تاي جمع ايدنلر غالبا بوقاعده دن لكاه دكالزينة
عشا به كسر عينله اضافتي لاميه در تحرمه تكبيرة الافتتاح
وعشا بونده اخشام نمازيدر منتظر عشا اسم فاعلك مفعولنه
اضافتيدر عشا عينك فتحيله اخشام طعامي اين يعني
منتظر عشا يا حرف صله آن يعني صاحب تحرمه ماند فعل
مضارع مفرد غايب بكزر ديمكدر محصول تركيب فراغت
فقره متصل اولماز يعني فقر ايله جامع اولمز وجمعيت خاطر
ال طالغنده صورت بغلماز يعني بكيمسي برير جمع اولمان
بريسي تكبيرة الافتتاحه ال بغلمش يعني شروع ايلمش وبريسي
عشايه منتظر اوتورمش يعني اخشام طعامي نه يردن بنيا
اولوردي يوهر جانبه متوجه اوتورمش حاصلي غني فراغت

قلبله

قلبله عبادت وطاعته شروع ايلمش اوله وفقير نمازه
شروع ايليوب اخشام يمكي نه يردن كالوردي يو منتظر اولمش اوله
هيچ بو فقير او لغني يه بكزرمي استفهام انكاريدر يعني بكزمز
بيت خداوند روزي بحق مشتغل پراكنده روزي پراكنده دل
خداوند روزي لاميه صاحب رزق ديمكدر مبتدادر بحق
مشتغله متعلقدر كه خبر مبتدادر واسم فاعلدر افتعال
بابندن پراكنده مبتدا طفق ديمكدر روزي فاعلي پراكنده دل
خبر مبتداء ودل فاعلي محصول بيت رزق صاحبي اولان
غني حقه عبادت وطاعته صفا قلبله وفراغت خاطر ايله
مشغولدر اما رزقي پريشان وپراكنده اولان فقيرك عبادتي
عبادت ونه طاعتي طاعت اولور زيرا پراكنده دل وپريشان
خاطر اولمغله صحت عبادت بولنماز پس عبادت اينان
بمحل قبول نزديكترست كه جمعند وحاضر نه پريشان و
پراكنده دل كه اسباب معيشت ساخته وباوراد عبادت
پرداخته عرب كويد اعوذ بالله من الفقر المكب ومجاورت
من لا احب ودر خبرست الفقر سواد الوجه في الدارين
كفتا شنيده كه پيغمبر عليه السلام كفت الفقر
فخري كفتم خاموش كه اشارت خواجه عالم بفقر طائفه
ايست كه مردان ميدان رضا اند وتسليم تير قضا نه اينان
خرقه ابرار پوشند ولقمه ادرار فروشند پس بونده شرط
محذوفك جوابنه داخل اولان فا معناسنه در عبادت اينان

مصدرك فاعلنه اضافتيدر. اغنيايه اشارتدر عجل
قبول يا حرف صله نزديكتره متعلقدر. واضافت لاميه عباد
مبتدا ونزديكتر خبري كه حرف تعليل جمعدر يعني اغنيا جمعي
انلره اسناد مجازادر. قلبلري مجموع اولوب پريشان اولمدوغي
كه حرف تعليل اسباب معيشت لاميه. ومبتدا ساخته
خبري ماضيدن قسمدر. وفاعلي اغنيادر. پس اسم مفعول
دين معلومدر كه اسم مفعول معناسني ملاحظه ايلمز ايمش.
باورد عبادت يا حرف صله پرداخته يه متعلق واضافت
بيانيه. پرداخته ماضيدن قسم مفرد غائب فاعلي كما اغنيادر.
بوكه ده اسم مفعول ديوب محاله غير مناسب نجه دكلو معنالر
ديرن عجب غافل وجود شريف ايمش. طيب الله ثراه پرداخته
بونم مشتغل معناسنه در. فقر معروف مكتب اسم فاعلدر
افعال بابنك مضاعفندن لغت عربيه نادر كلان افعالندندر
كه ثلاثيسي متعدي. وافعالي لازم كلور ديكيبه فاكت ديرلر
فالوني يوزي اوزره دوشردم اولدي دوشيري ديمكدن بو
تقديرا اوزره مكب اولان فقيردر. ليكن بونم فقرم اسناد
اولديي مجازا بو صورتده مبالغه واركه اكباب فقر فقرده برزم تبيه
واردكه اكباب كنديدن غيري صفتنه كه فقردر اكا بله عارض
اولدي. يعني كنديدن غيري فقري بيانه يوزي اوزره دوشمكه
دوشدي. وجايزدركه اكباب ملازمت معناسنه اوله يعني فقر
ملازم ومداوم دنا لهه ضغترم ديمك اوله. ولكل وجهة مجازدر

مفاعله

مفاعله بابندن مصدردر جوار كي كه مصدر ثلاثيسي درلس
مجاورت جواردن مشتقدر ديمك همان مصدردن مشتق
ديمكدر. بو ايه كلام لغودر فتدبر. منه اضافتي مصدرك
مفعولنه اضافتيدر. من اسم موصولدر الذي معناسنه.
لا احتياطي لا احبه در جمعي رعايت ايلمك ايچون ضمير
مفعول حذف اولندي لا احب فعل نفي استقبال نفس متكلم
وحدهدر جملهء فعليه اعرابدن محلي يوق صله سنيدر اسم
موصولك الفقر لفظا مرفوع مبتدي سواد الوجه لفظا مرفوع
خبري سواد مصدردر قرالق معناسنه. بونك ثلاثيسي
فعل مستعمل دكلدر. بلكه افعلال وافعيلال مستعملدر
سايرالوانكي خالي بو بله در. پس سواد الوجه يوز قرالقي
ديمكدر. في الدارين جار ومجرور بله سواده متعلقدر
تثنيه همزهسي خطاب ايچون طوتان قابل خطاب
دكل ايمش. الفقر فخري جمله اسميه بونده كفتك مقولي قولي
واقع اولمش. الفقر مبتدا فخري جار مجرور يله تقديرا مرفوع
خبري يا ضمير متكلمدر. خاموش فعل امر مفرد مخاطب خاموش ايدنش
كه حرف تعليل اشارت خواجه مصدرك فاعلنه اضافتيدر
وعالمه اضافتي لاميه در. يا حرف صله نفر طائفه لاميه وبا
حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه حرف وحدت طوتان
اسكي صلاولتي اوزره يوريمش كه حرف رابط صفت مردان
ميدان رضا لاميه وبيانيه در. آنداستك جمعيه تسليم

مرادانه معطوفدر، مبدانک عطف ایدن خطا ایلمش ورضایه
عطف ایلین خبط عشوی ایلمش شویله که هیچ ملاحظه
مالك دکلمش، تسلیمک تیره اضافتی مصدرک مفعولنه در
وتیرک قضایه بیانیه بعض نسخه ده سپر تیر قضا واقع در
یعنی تسلیم برینه سپر واقع اولمش، قضادن صکره برالند
مقدردر، نه حرف نفی فقرا بیان لامیه وفقر طایفه دن
منفیدرکه حرف رابط صفت خرقه ابرار لامیه وبو شند
مقدم مفعولیدر، ابرار برك ویار لك جمعیدر ایلر دیمکدر
بوشند فعل مضارع جمع غائب در، لقمه ادرار لامیه
ادرار وظیفه دیمکدر، نه وشندك مقدم مفعولیدر وشند
فعل مضارع جمع غائبدر، فروشیدندن فروختندن دینلر
خطا سویلمشلر، محصول ترکیب وقتا که اغنیانک احوالی مذکور
کبی اولدیسه بونلرك عبادتی محل قبوله یتمیزقدر، فقرا عبادتندن
زیرا جمع وخاطرلردر، یعنی تشویش وغصه لری یوقدر پریشان
وپراکنده خاطر دکللردر، یعنی جمعیت خاطر وصفای قلبه مالکلردر
زیرا اسباب معیشتلرین دوزمشلر، واوراد عبادتله مشغوللردر
یعنی اغنیادن فارغ اولوب عبادته مشتغللردر عرب دیرکه اللهم
الجا ایدن درین یوزی وذره دوشن فقیردن یعنی شول فقردن که
صاحبنک شدت وزحمتدن یوزی اوزره دوشر یعنی خور وحقیر
اولور، دخی اللهم الجا ایدرین سومدکم کسنک تقیلندن
وحدیث شریفده وارداولمشدر فقرا ایکی عالمده یوزقرالغیدر

ودرویش بندن بوسوزلری ایشدنجه دیدی ایشتمشن میسن
که پیغمبر علیه السلام دیدی فقریمه فخر ایدرم که فقری
کندی ذات شریفنه اضافت ایلدی، بن دیدم ایسم که
خواجه عالمك الفقر فخری سوزی برطایفه نك فقرینه
اشارتدرکه رضا میدانك رجلیدر، یعنی قضایه رضا کتورن
مردلرو قضا وقدر تیرینه تسلیم سپری اولانلردر شول
اشارتدر، بوطایفه نك فقرینه اشارت دکلدر، که
ایلرك واولولرك خرقه سنی کیرلر، ووظیفه لقمه لرن
دنیایه طمعلرندن صاتالر، حاصلی دنیایه کمال حرصلرندن
عیوب صنالر **رباعی** ای طبل بلند بانك در باطن هیچ
بی توشه چه تدبیر کنی وقت بسیج، ای حرف ندا طبل
مجازا منادی، بلند بانکه اضافتی بیانیه، بوندن طبلدن
مراد کندوینی مدح ایلین وتصلف ایلین کمسنه در اما الفقر
داوله دیرلر، بلند بانك وصف ترکیبی در، یوکسك آوازلی
دیمکدر، وبونك ورباطنه اضافتی بیانیه در، باطنی ماقبلنه
عطف ایدنلر صحیح نسخه لره مخالف ایلمش که بانکدن صکره
حرف نفی تراد ایدوب باطنی هیچه مضاف قلوب معناسی ای
بلند آوازلی طبل که باطنکده هیچ معرفت وفضلدن نسنه
یوقدر دین هم وزنه وهم معنا ده خطا ایلمش فافهم
بی توشه ازقسن، وقت بسیج لامیه، بسیج با وجیم عجمیله
سفر یارغنه دیرلر، بعضیلر با عربیله اوقودیلر،

اما جیمی عربی اولمسنی تجویز ایدن قافیه فننده اکاه دکلمش

تحصیل بیت ای بلند و ازلی باطنندن هیچ نسنه اولمیان طمل

یا خود ای باطنندن هیچ نسنه اولمیان بلند و ازلی طمل توشه

نه تدبیر ایدرسین آخرت براغین کورمك و قتنده یعنی هر

کس آخرت اسبابن تدارك ایلدکده سن بو رزق و ریا بو کیله

نه تدبیر ایدرسین آخرت براغین کورمك و قتنده یعنی

روی طمع از خلق بپیچ ار مردی * تسبیح هزار دانه بر دست مپیچ

روی طمع لامتیه در * مجازا بپیچ فعل امر مفرد مخاطبدر پیچیدندن

بونده دوندر دیمکدر * ار اکردن مخففدر مردی یا حرف

خطاب تسبیح هزار دانه بیوه ظاهر هزار دانه بیو و عجمه و ذ

وزن بجوندن وا الاعداد تا صد دانه او لمقدر * بر دست ال

اوزرنده دیمکدر جمیع متون بر دشت واقعدر معناده

انی اقتضا ایدر * پس در دست یازان مخالف یازمش مپیچ فعل

نهی مفرد مخاطب دوندرمه دیمکدر * یعنی چورمه * محصول

خلقدن طمع یوزنی دوندر اکر ار ایسك یعنی هیچ کسدن

بر نسنه رجا ایلمه اکر کچکدن درویش ایسك بیك دانه لو

الکه الوب چورمه * حاصلی صوفیلق و درویشلك تسبیح چورمکله

اولماز هنر خلقدن طمع یوزین چویروب هیچ کسدن نسنه

امید ایلممکدر * درویش بی تمیاد اسید نا فقرش بکفر انجامید که

کاد الفقر ان یکون کفرا نشاید بجز بوجود نعمت برهنه را

بوشدن یاد را استخلاص کرفتاری کوشیدن اثنای جنس

لما

ما با مرتبه ایشان رساند و ید علیا بید سفلی چه ماند نبینی که

حق جل و علی در محکم تنزیل از نعمت اهل بهشت خبر میدهد

که اولئك لهم رزق معلوم و فواکه و هم مکرمون

فی جنات النعیم تا بدانی که مشغول کفاف از دولت عفاف

محرومست و ملك فراغت زیر نکین رزق معلوم * درویش

بی معرفت بیارامد فعل نفی مستقبل مفرد غائب

آرام ایلمز * یعنی ساکن اولوب تك طوره مز تا فلسنی سنه دن

فقرش ضمیری درویشه راجعدر * بکفر با حرف مصاحبت

انجامد آخر اولور * یعنی فقری کفر ایله آخر اولور * و یا فقر

نی کفر ایله آخر ایدر * یعنی ختم ایدر * حاصلی فقرانی کفره

ایر شدرر * یعنی معناسی کفره ایرشدر دن معنای مطابقیسنی

سویلمش * که حرف تعلیل کاد فعل در افعال

مقابله دن الفقر لفظا مرفوع اسمی ان یکون کفرا ناویل

مفرده خبری * با حرف مصاحبت وجود نعمت لامیه

برهنه معا با انك فتح و ضمیله و رانك فتحیله چلق

دیمکدر عریان معناسنه و یا حرف وحدت و همزه

حرف توسل ورا ادات مفعول بوشیدن لفظ مشترکدر

کیمك و اورتمك بیننده بوراده کیمك معناسنه یا قیتمز

اورتمك معناسنه بو یله مکر بوشانیدن معناسنی

تضمین ایده در * یعنی کیدرمك و یا اورتمکله کیدرمکدن

تعبیر ایده وز * استخلاص کرفتاری مصدرك مفعولنه

اضافتیدر تخلیص كرفتار معناسنه ویا حرف وحدت
ابنای جنس‌ما لامیه لردر وما ادات مفعول یا حرف صله
مرتبه ایشان لامیه در انلرك مرتبه سنه دیمكدر كه اسم در
من استفهام معناسنه كیم دیمكدر رساند رانك فتحیله ایرشدر
معناسنه در ابنای جنس مفعول صریحی وبمرتبه غیر صریحی
بعض نسخه‌ده بمرتبه كی واقعدر بو تقدیرجه رساندك فاعلی
فقرا اولور معنا دخی مستقیم وحسبان اولور تأمل ایدر بعلیا
بیاننه یه الدردست معناسنه علیا عینك ضمی ولامك
سكونیله مؤنث اعلی در بوجه دیمكدر بلند معناسنه مراد
فقیرلك دستا عطا در یعنی ویرجی ال یا حرف صله ید سفلی
سینك ضمی وفانك سكونیله اسفلك مؤنثی در كنبیا فیر
التالی دست زیر معناسنه مراد فقیرك الی در كه الجمله
چه ادات استفهام آید لونك فتحیله فعل مضارع مفرد
غایبدر مانند ندن بكزمك معناسنه نشنی فعل نفی
استقبال مفرد مخاطب استفهامی متضمن كورزمیسن
دیمكدر كه حرف بیان خوجل وعلا ودر حرف ظرف ومحكم
تنزیل لامیه محكمدن مراد ایكی دن خالی دكل یا كتاب اصولی
ذكر اولان اوله یعنی تأویله محتاج اولمیان آیت ویا
معنای لغویسی مراد اوله ولكل وجهة نعمت اهل بهشت
لامیه لردر خیر میدهد لك مفعول صریحی واز نعمت
غیر صریحی واولئك محلا مرفوع مبتدا لهم جار ومجرور

مقدر

مقدر حصله یه متعلق ورزق لفظا مرفوع فاعل ظرف قدر
وجمله ظرفیه خبر مبتدا در ومعلوم صفت رزقدر
نو آكه رزقی تفسیر ایدر بعضیلر عطف بیان رزقدر
دیدیلر وبعضیلر بدلدر اندن دیدیلر فواكه فاكهه نك
جمعیدر یعنی یمشلر وهم مكرمون مبتدا وخبر جمله اسمیه
اعرابدن محلا منصوب جمله حالیه فی جنات النعیم
مكرمونه متعلقدر نعیم نعمت معناسنه در تا
حرف تنبیه بنانی فعل مضارع سفر ومخاطب كه حرف
بیان مشغول مشتغل معناسنه در كهاف كاف
عربك فتحیله رزق دیمكدر واضافت لامیه در دولت
عقافره بو یله در عینك فتحیله ملك فراغت بیانیه
زیرنكین رزق لامیه لردر ومعلومه اضافت بیانیه
نكین بونك وكاف عجمینك كسریله یوزك قاشنه
دیرلر وعربجه فص دیرلر فانك فتحی وصاد مشدد اله
محصول تركیب معرفتسز درویش آرام وقرار ایتلمز یعنی
تك طورماز تا فقرعی كفریله آخر اولور ویا كفره ایرشدر
ویا الی كفره ایرشدر در حاصلی معرفتسز درویشك اوته یه كفره
چقار زیرا حدیث شریف بیورر وفقر كفرا ولمغه قریبدر
یعنی كفره قریبدر حاصلی فقر تا اهل كمسنه عصمتدن
اخراج ایدوب كفره تا ایرشه ادخال ایدر نعمت دنیا
وجودندن غیریله برچیلغی كیدرمك قابل وممكن دكل

ویا اسیری دشمن الندن ومحبوسی زنداندن تخلیص ایلمکه
اندن غیری ایله ممکن اولمازه واکا سعی وکوشش اتمسز
لایق وسزاوار دکل • بزم ابنای جنسمزی یعنی فقرای صوفیه
انلرک مرتبه سنه فقرجن ایصال ایدر • وید علیا یعنی
عطا واحسان ایدیجی ال ید سفلی یه یعنی زکات وصدقات
واحسانات وعطایات قبول ایدیجی اله نه بکزر یعنی
بکزمز • استفهام انکاریدر • کورمزمیسین کم الله کتاب
محکم تنزیل ده یعنی کلام مجیدنده اهل جنت نعمتندن
خبر ویروب بیورر که انلرک معلوم ومعین رزقلری
واردر که اول رزق میوه لردر • واول اهل بهشت
جنات نعیمده یعنی جنان نعمتلرنده مکرم ومعزز لردر
تا بیله سین که رزقه وکفافه متشغول ومقید اولان
دولت عفافدن یعنی حرامدن پرهیز ایلمکدن محرومدر
وملک فراغت درق معلوم ملکینی التدر یعنی
هرکسک که رزق معلومی ونعمتی معینی واردر صفای
قلبه وفراغت خاطره مالکدر • بیت • تشنکان را نماید
اندر خواب • همه عالم بچشم چشمهٔ آب • تشنکان
تشنه نک جمعیدر • را حرف تخصیص نماید فعل مضارع
مفرد غائب مبنی المفعول معناسنه کورینور دیمکدر
اندر ادات ظرف خواب یوقو دریش معناسنه درهمه
عالم جمیع عالم دیمکدر • نماید نک نائب عن الفاعلیدر بچشم

یای صله ایله مفعول غیر صریحی وچشمهٔ آب اضافت بیانیه
ایله صریحی • محصول بیت تشنه لرک دوشنده کوزینه جمیع
عالم صو چشمه سی کورینور • یعنی هرکس اویانقلقده نه که فکر ومراد
ایدرسه اویوده دوشنده انی کوردر حاصلی قصه دن
حصه بودر که فقرای بی معرفتلرده فراغت بال وصفای درون
اولماز • زیرا کوکللری فقر جهتندن هزار وسوسه ایله
موسوسدر • هرکجا که سختی کشیده وتلخی چشیده داینی
خودرا بیشتر در کارهای مخوف انداز دو از توابع آن پرهیز
دو از عقوبت آخرت نهراسد وحلال از حرام نشناسد
سختی یا حرف مصدر کشیده یا حرف وحدت وهمزه
حرف توسل تلخی یا حرف مصدر چشیده یا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل ورا ادات مفعول بیشتر فتح شینله
ورا ایله وهاء اصلیه ایله حرمز معناسنه در نهراسد
فعل نفی مستقبل مفرد غائب محصول ترکیب هر یرده که
شدت چکمشی واجلق طاتمشی کوررسین کندینی حرصله
تور وقبح ایشلره اتار وانک توابعندن صاقنمز وعقوبت
آخرتدن قورقمز وحلالی حرامدن بیلمز • قطعه • سکی را
کر کلوخی برسر آید • زشادی برجهد کین استخوانست
سکی یا حرف وحدت ورا حرف تخصیص کلوخ کاف عربک
ضمی وفتحیله • ولامک ضمیله کسکه دیرلر که تارله ده
وغیری یرده اولور وبا حرف وحدت بر حرف استعلا

شاذی یا حرف مصدر برحرف تأکید جهد جیم عربک وها ونک
فتحه لریله فعل مضارع مفرد غایب سعی ایدر دیمکدر
جهدی جهیدندن یعنی جیم عجمک ضمیله اشتقاق
ایدنلر تصرف جدید ایلمشلر کبی که حرف تعلیل این
اسم اشارتدر کالوخه ومبتدا واستخوان خبری محصول
بیت برکلبک برکسمک او زرینه کلسه یعنی برکمسه برکلبه
برکسک اتسه واوستندن اشسه شاد بلهدن صحرکه بو
استخوان دردیو استخوانه زیاده تهالکندن قصه دن حصه
بودرکه زیاده فقر واحتیاجندن یا انده برکمسه جبنه الد
اورسه ظن ایدرکه کندیسنه برشی که احسان ایلدی
وکرنعشی دوکس بردوش کیرند لئیم الطبع پندارد که خوان نشت
نعش نونک فتحی وعینک سکونیله قبر ومیت اولمایوب
کوترجک یعنی یاتوب اکر اچنده میت اولورسه عرب
الکا جنازه دیر جیمک کسریله واکر میت اولمایوب خالی اولورسه
الکا سریر دیرلر یا حرف وحدت برحرف استعلا دوش
اوموزکیرند فعل مضارع جمع غایب معلوم اوله که عربده
دلند غیرینده تثنیه وجمع صیغه ده مشترکدر لئیم
الطبع الحق دیمکدر دنی الاصل وشجیع النفس معناسنه
طبعه اضافتی فعیلک فاعلنه اضافتیدر پندارد فعل
مضارع مفرد غایب پنداریدن ندن ظن ایدر دیمکدر که حرف
بیان خوان بوندره سفره معناسنه در طعام دینار پندارله

سویلشلر محصول بیت واکر ایکی کمسنه برنعشی اوموزینه
الوب کوترسه لر دنی الاصل وشجیع النفس ظن ایدر سینه طعمه
اضافتی ایدرکه سفره درکه ایچنده طعام وار لئیم الطبع
کلبه تشبیه ایلدی طعامه زیاده حرصندن فقیر بی معرفتدر
اما صاحب دنیا بعین عنایت حق ملحوظست وبجلال
از حرام محفوظ من همانا که تقریر این سخن نکردم وبرهان
بیان نیاوردم انصاف از تو توقع دارم هرگز دیدی کمه دست
دعایی بر کتف بسته یا بی نوایی در زندان نشسته یا پرده
معصومی دریده یا کفی از معصم بریده الا بعلت درویشی
شیر مردان را بحکم ضرورت در نقبها گرفته اند وکعبها
سفته ومحتمل است که درویش را نفس اماره مطالبت
کند چون قوت احصانش نباشد بعصیان مبتلا
گردد که بطن وفرج توامانند یعنی دو فرزند یک شکمند
مادام که این یک برجاست آن دیگر بر پاست شنیدم که درویشی را
با حدثی خبیث بگرفتند با آنکه شرمساری برد بیم سنگساری
بود گفت ای مسلمانان زر ندارم که زن کنم وقوت ندارم
که صبر کنم وقوت ندارم که صبر کنم چه کنم لا رهبانیة فی
الاسلام صاحب دنیا اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر
یا حرف مصاحبت عین عنایت بیانیه وحقه اضافت
لامیه ملحوظ منظور معناسنه در اصلده لحظ کوز وجاینه
باقمقدر همانا بوندره کانه معناسنه در لا رهبانیة فی الاسلام

تقریر این سخن مصدرك مفعولینه اضافتیدر. برهان دلیل معناسنه در. بیانه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر. اتصاف دارمك مفعول اولی و توقع ثانیسی. توقع بوندن امید معناسنه در. هر کز بعض شراح هیچله بیان ایلمش. و بعضیسی دیمش هر کز لفظی بی بهانه در بیانه احتیاجی یوقدر. لیکن هر کز عبارتی فارسیدر ترکیبنه نسبت بیانه احتیاج واردر. کما لا یخفی دیدی فعل ماضی مفرد مخاطب استفهامی متضمن دیمش دغا لامیه. دغا بر کمسنه یه دینلور که ظاهری باطننه اویمیه حاصلی حیله باز و قلب و دغل معناسنه مستعملدر و یا حرف وحدت بی نوای یا حرف وحدت بر ده معصوم لامیه تقدیری برده عرض معصومدر. یعنی بر بالك و پرهیزکارك عرضی پرده سی دیمکدر. دریده بوندن اسم مفعولدر برتلمش در دیمکدر. کنی یا حرف وحدت معصم میمك کسری و عینك سکونی و صادك فتحیله الدن بلازك برینه دنیرلر. بریده اسم مفعولدر کسلمش معناسنه الا ادات استثنادر. منکورلردن یا حرف مصلحت علت درویشی لامیه در. یای مصدریه ایله شیر مردان رسالده ادلر بهادردن کنایتدر. نقب نونك فتحی و قافك سکونیله تحریف ایدوب لغم دیر کلریدر. بو تن مراد اوغریلق ایچون دیوار دلکیدر کعب طوبقدر. سفته سینك ضمی و فانك سکونیله ماضیدن قسمدر. انده تقدیر بریله دلنشلر دیمکدر مراد بو قفیدن طوبقلر

مجروح

مجروح اولمقدر سفته اسم مفعولدر دیر مفعولی فاعلدن فرق ایلمز ایمش. در درویش را نفس اماره را حرف تخصیص و اضافت بیانیه در. تقدیری اماره بالسوء در یرا خزلفه اخر ایدن نفس دیمکدر. توت احصان مصدرك مصدره اضافتیدر وشینه لامیه. بر عصیان یا حرف صله که حرف تعلیل بطن بانك فتحی و نانك سکونیله قرن معناسنه که فارسیجه شکم دیرلر. فرجدن مراد بوندن ایلك و عورتك قبالیدر یعنی اوکاری. توامان تانك و همزه نك فتحه لریله ایکیز معناسنه در یعنی قرندن بو یردن طوغان ایکی اوغلاندیر یالر فارسیجه همزاد دیرلر شیخ شرح ایدوب یعنی بطن و فرج بو شکملك ایکی فرزندیدر. این اشارتدر بطنه و آن اشارتدر فرجه. درویشی را یا حرف وحدت و را حرف تخصیص یا حرف ظرف حدث جنت بیانیه مردار حالدن دیمکدر مراد زنادر. با آن که اتك بریله دیمکدر. عرب مع ذلك شرمسار صفت مشبهه در خجل معناسنه در یا حرف مصدر. بیم سفکنار لامیه و یا حرف مصدر زن کنم اولنم دیمکدر زیرا زن کردن اولنمك معناسنه در مصرع مرد نیست بیا زمایی وانکه زن کن. رهبانیت رانك فتحی و هانك سکونیله مصدر در رهب یرهب دن یعنی علم یاسندن مصدری دخی کلور رانك فتحی و هانك سکونیله لا رهبانیة فی الاسلام تلمیحدر. بر مطول حدیث شریفه که اندن لا رهبانیه ولا

ولا یبتل فی الاسلام واقع در یعنی دین اسلامده افعال رهبان
اولماز یعنی صومعه دائمی کشیشلر بکی سینز کیمک وانت یعنی
الحم یمک وبوندن غیری نیجه احوال تبتل تفعل بابندن
مصدردر نکاحی ترک ایدوب نسادن کلیا منقطع اولمقدر
محصول ترکیب بی معرفت درویشک احوالی مذکور کبیدر
اما اصحاب دنیا یعنی اغنیا خدانک مین عنایتیله منظورلردر
و حلال سببیله حرامدن محفوظلردر کانترکه بن سوزی تقریر
ایلدم وبیانمه برهان دلیل کتوردم سندن انصاف
امیدین طوتارم هرکز کوردکمی که بر عیار و حیله بازک الی
اردینه بغلو و یا بر بیتوا زندانده اوتورمش اوله یعنی
زندانه کیرمش اوله و یا بر معصومک عرضی پرده سی یرتلمش
اولا و یا بر ایه بلزک بوندن کسلمش اوله الا درویشلک
و فقیرلک علتیله شیر مردلری و بهادرلری ضرورت فقر
سببیله اوه کیرمک ایچون دیوار دلمکده طوتوب یاغیسنه
بوقانچی ویروب طوبقلرین مجروح ایلمشلر حاصلی که جکرت
بهادرلر فقر ضرورتیله نامعقول ایشلره ارتکاب ایدوب
باشلرینه بلا کلمش و احتمالدر که درویشک نفس اماره سی
مطالبه ایلیه پس چونکه قوت احصانی یعنی صیانت نفسی
اولمیه عصیانه مبتلا اولور زیرا بطن و فرج اکیزلردر یعنی
بر قرندن طوغمش ایکی اوغلندر مادامکه قرن بونده در فرج ایاغ
اوزره در یعنی طوق اولدقجه فرج حرکت ایدر دیشتدم برد رو

برنلش

نامشروع ایشدن طوتدیلر حاصلی زیاده طوتدیلر انک برله
که حجاب حکمی طاشلمنی قورقوسی اولدی درویشی دیدی
ای مسلمانلر اقچم یوقدر که اولنم و اولقدر قوتیم یوقدر که
صبر ایدم نیجه ایدهیم دین اسلامده رهبانیت اولماز یعنی
کشیشلر عادت و قانونی اولماز و از جمله ء مواجب سکون
وجمعیت درون که خداوندان نعمت راست یکی اینست
که هر شب صنمی در بر کیرند و هر روز جوانی از سر که صبح تابان
دست از صباحت او بر دلست و سرو خرامان از پای خجالت
در کل جمله مواجب سکون لامیه لردر مواجب جمع
موجبدر که مصدر میمیدر وجوب معناسنه بوندن
مراد سببیدر اسم مکان ظن ایتدیلر ظن فاسد ایلمشلر که
حرف رابط صفت خداوندان نعمت اصحاب نعمت دیمکدر
یعنی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر را حرف تخصیصدر
لام جاره معناسنه یکی مبتدا اینست که خبریدر حرف بیان
صنمی یا حرف وحدت بر بوتی سینه و پهلو معناسنه در
جوانی یا حرف مصدر از سر باشدن دیمکدر استیناف
معناسنه که کیرند مقدر در که حرف رابط صفت
صبح تابان بیانیه در را حرف تخصیص صباحت جمال
معناسنه در او بیر اضافتی لامیه دل بوتی یورک معناسنه در
سرو خرامان بیانیه خرامان صفت مشبهه در صالنغان
معناسنه پای خجالت لامیه در مجاز ایاغی در کل اولق

اولمق عجزدن ومغلوب لقدن کنایتدر. محصول ترکیب جمله
اسباب وسکون جمعیت دزدوندن که نعمت صاحبلرینکدر
یعنی انلره مخصوص در. بر یشی اولدر که هر کیجه بر صنمی پهلویه
چکرلر وهر کون باشدن یکتلك کسب ایدرلر. یعنی کوزللر ایله
یاتوب قالقمق ایله تازه جوان اولورلر. انجاین صنم که صبح تابان
آلی انك حسن جمالندن یورکی اوزره در. یعنی بو قدر حسن و
جمال صاحبی ایکن انك صباحتی رشك وحسدندن یورکی
صجر. بس الینی یورکی اوزره طوتار زنبکه صبحان کمسنه بوله
ایدر. بوندن دلدن سینه مراد ایدنلر معنای مقصوده اصل
اولمشلردر. اخجل اول صنمك صباحتندن وخرامان قامتندن
سرو خرامانك خجالتی یاغی بالحقدر. در رشك حسددن
یعنی انك قامتی کبی خرامان اولمدیغندن حجاب حیرتدن
قالمشدر. کنه سجع رعایتیچون اداة خبر یعنی سین وتا مقدردر

بیت بجون عزیزان فرو برده چنك * سر انکشتها کرده
عناب رنك. باحرف صله خون عزیزان لامیه. فرو برده
ماضیدن قسمدر مفرد غائب فاعلی هنکور صنمه راجع
تحتنده ضمیردر. فرو برده اسم مفعول دردین فاعلیدر
مفعولی فرق ایلمزمیش. چنك مفعول صریحی بخون غیر صریحی
چنکدن مراد پنجه در. بار مقلردر دین خطا ایلمش. انکشتها
رانك سکونیله بر مقلر اوجی کرده نك مفعول اولی
عناب رنك وصف ترکیبی ومفعول ثانیسی عنابدرقه

عنابك

عینك ضمی ونونك تشدیدیله ایکرمه دیدکلری یمیشدر. فنا
سنجد دیرلر. محصول بیت عزیزلرك یعنی عاشقلرك نیجه
پنجه سینی یاتورمش. یعنی نیجه عاشق قتل ایلمش وبرمقلر
اوجنی اول قاندن قرمزی عناب رنك ایلمش. حاصلی
برمقلرینك اوجنیك قرمزیلغی حنادن دکلدر. بلکه قتل
ایلدکلری عشاقك قانندن رنك آمیز اولمش. محالست که
با وجود حسن طلعت ولامیه لردر. بونده طلعت یوز
معناسنه در. در کرد مناهی لامیه کرد کاف عجمك فتحی
ورانك سکونیله اطراف معناسنه در. مناهی منهینك
جمعیدر. یعنی شرع شریف نهی ایلدوکی معنالر حاصلی
نامشروع ایشلر دیمکدر. کردند کاف عجمك فتحی ورانك
سکونیله فعل مضارع جمع غائبدر. چکرینه لر دیمکدر
قصد تباهی مصدر لن مفعول له اضافتیدر. تباه تانك
فتحیله فاسد دیمکدر. ویا حرف قصد رفساد معناسنه
محصول ترکیب محالدر که اول صنمك حسن طلعتی وجودیله
اغنیا نامشروع ایشلر اطرافنه چکرینه لر ویا فساده
قصد ایدهلر. بیت دلی که حور بهشتی ربود ویغما کرد
که التفات کند بر بتان یغمایی. دلی یا حرف وحدت کرحی
رابط صفت حور بهشتی بیانیه. حور عربیده احورك
وحوراءنك جمعیدر. حمر احمرك وحمراءنك جمعی اولدوغی کبی
لیکن عجم حور لفظنی مقام مفردده استعمال ایدر. بهشتی

یا حرف نسبت یغمایه منسوب دیمکدر بودرانک فتحی
وضمیله فعل ماضی مفرد غائبدر دلربودک مفعولی
ویغما کردک بر حرف صله بتان یغمایی بیانیه یا حرف نسبت
یغمایه منسوب بتلر دیمکدر · محصول بیت برکوکلی که
جنت حوری قیدی ویغما ایلدی یعنی برکوکل که جنت
حورینه تعلق ایدوب اکا عاشق اولدی فحوی التفات اید
دنیانک یغماجی محبوبلرینه یعنی جنت حوری بکی کوز
مالک اولان کمسه انلردن ادنالره فحوی التفات ایدر ·
بتان یغمایدن مراد روسپی زنلر · ومستعمل اوغلانلردر
دینلمشدر یاوه سویلمش بیت من کان بین یدیه ما اشتهی
یغنیه ذلک عن رجم العناقید · من اسم موصولدر
کان تامه بین یدیه لامیه اوکنده دیمکدر · قدام معناسنه
بو عبارتی بو معنایه استعمال ایدرلر · وما بونده مصدریه
حینیه در یعنی دوام افاده ایدر · اشتهی افتعال بابندن
فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر · ناقص یائیدن تحتنده مرجع
ضمیردر · رطب رانک ضمی وطانک فتحیله لفظاً
مرفوع فاعلی کاندر · جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق صله
موصولدر · موصول صله سیله اعرابدن محلا مرفوع
مبتدا یغنی فعل مضارع مفرد مذکر غائب ناقص نائیدن
وضمیر بارز موصوله راجعدر · ذلک محلا مرفوع فاعلی یغنیدر
رطبه اشارت وجمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدا

موصول صله سیله در عن حرف یعنی فعلنه متعلق رجم
عناقید مصدرک مفعولنه اضافتیدن · رجم طاش آتمغه
دیرلر · عناقید عنقودک جمعیدر · لغتده اوزوم صالقمیدر
اما بونده مراد خرما صالقمیدر · محصول بیت برکمسه
که اوکنده اشتها ایلدیکجه تازه خرما اوله یعنی کوکلی استدکی
رطبه مالک اوله که بو مالک اولمق یعنی رطبه اکا استغنا
ویرر خرما صالقمینه طاش آتمقدن حاصلی حاضر وار ایکن
حاضر اولمینه سعی ایلمکه نه احتیاج مصراع اولک معناسی
شول کمسه که تازه خرما اشتها ایتسه اول وقت اول
نسنه انک اوکنده اولسه دیمک مصراع ثانی بوکه کورده ایلین
معلومدر که بیتک مناسبتنه واصلاً اولمامیشدر ·
اغلب تهی دستان دامن عصمت بمعصیت آلایند و
کر سنکان نان ربایند · اغلب اکثر دیمکدر · تهی دستانه
اضافتی لامیه در · تهی دستک تانک فتحی وکسریله لغتدر
وصف ترکیبی اقسامندندر الی بوش دیمکدر · صفر الید
معناسنه · والف ونون ادات جمعدر · اغلب مبتدا والایند
خبری دامن مفعول صریحی وبمعصیت غیر صریحی دامن
عصمت بیانیه · عصمت پاکلک معناسنه در · یا حرف
مصاحبت معصیت کناه دیمکدر · آلایند فعل مضارع جمع
غائبدر · آلایشدندر · وکر سنکان کافک ضمی ورانک
کسری وسینک سکونیله آچ کیمسه لر که اولیدکم ضرورت

وزن ایچون راء ساکن وسین مکسور اوقنور بو ننع مبتدا واقع اولدی
اصلنده مبتدا مقدر اغلب لفظیدر فقرهٔ سابقه ده کی کبی
وربایند دانك فتحی وضمیله فعل مضارع جمع غایبدر ربایند
ربودندن دینار خطا ایلمشلر نانك مقدم مفعولی جملهٔ فعلیه
خبر مبتدادر معناسی قپارلر دیمکدر محصول ترکیب نیجه سترلك
یعنی فقرانك اکثری عصمت اتکنی معصیتله بولشدیلر یعنی
کناه سببیله کندینی رسوای ایدرلر واچ اولنلرك اکثری اتمك
قپارلر حاصلی بی عرض وبی عار اولورلر بیت چوسك درتنع
کوشت یافت چه پرسد کین شتر صالح است یا خر دجال سك
درتنع بیانیه دالك فتح وکسری جایزدر ورا مفتوح وتشدید
ضرورت وزن ایچوندر ترنجی کلب دیمکدر سك مبتدا
ویافت خبری وکوشت کاف عجمك ضمیله ات دیمکدر لحم
معناسنه یافتك مقدم مفعولیدر بولدی دیمکدر پرسد
صورماز فعل نفی مستقبل مفرد غایب صورماز دیمکدر مصرع
ثانیه مرهوندر کین اصلنده که اینی که حرف بیان و
این اشارتدر کوشته شتر صالح الامیه یا حرف عطف
خر دجال الامیه دجال مسیح کذاب دیدکلری لعینك اشکیدر
محصول بیت چونکه ترنجی کلب یعنی کلب عقور ات بولدی
صورمزکه بو ات شتر صالحك اتیمیدر یوخسه خر دجالك
اتیمیدر یعنی حلال وحرام فرق ایلمز اچ اولان فقیرده بویله در
که بیلك بولنجه حلال وحرام دیمز التنع بولدوغی یرو تعنی

طغیان

طغیان ایلدیکنجه جماع حرامدن احتراز ایلمز بسیار مستوران دن
بعلت درویشی در عین افتاده اند وعرض ودین کرامی
بباد زشت نامی بیانیه زشت نام وصف ترکیبی چرکین
اولی دیمکدر ویا حرف مصدر عرض داده اندك مقدم مفعول
صریحیدر وبباد غیر صریحیدر محصول ترکیب چوق مستور
فقیرلرك علتیله محض فسادده دوشمشلردر وعرض دین شریفی
زشت نامی یلنه ویرمشلردر یعنی حرامه ارتکاب ایلك سببیله
عرض ووقاردینی هبا یه ویرمشلر بیت باکرسنکی قوت پرهیز بماند
افلاس عنان از کف تقوی بستاند باحرف مصاحبت کرسنه ضرورت
وزن ایچون نسا بقا مذکور اولان بکیدر وکاف عجم های رسیدن
بدلدر ویا حرف مصدر قوت پرهیز مصدرك فاعلیه ویا مفعوله
اضافتیدر تماند فعل نفی مستقبل مفرد غایب قالماز دیمکدر
افلاس مصدردر افعال بابندن مفلس وفقیر اولمق دیمکدر مبتدا
واقعدر وبستاندن خبری وعنان خبرك مفعول صریحی واز کف
غیر صریحی کف تقوی لامیه در مجاز ابستاند فعل مستقبل
مفرد غایب یای تاکیدیله اولور دیمکدر محصول بیت آچلقله
قوت پرهیز قالماز یعنی آچلق پرهیزه مانع در مفلسلك وفقیرلك
تقوی الندن عنان اختیاری الور حاصلی فقر تقوایه مانعدر زیرا
تقوی غناسز اولماز حالی که من این سخن بکفتم عنان طاقت درویش
از دست تحمل برفت وتیغ زبان برکشید واسب فصاحت در میدان
وقاحت در میان جهانید وبرمن دوانید وکفت چندان مبالغه

در وصف ایشان کردی وسخنهای پریشان گفتی که وهم تصور نکند
زهر فاقه را تریاقند ویا کلید خزینهٔ ارزاق خالی دیمك فی الحال
دیمکدر. که حرف بیان عنان طاقت درویش بیانیه ولامیه در
دست تحمل بیانیه تیغ زبانك بو یله در اسب فصاحت ومیدان
وقاحتك بو یله. فصاحت رسوایلق ووقاحت ادبسزلك جهانید
جیم عربك فتحیله فعل ماضی مفرد غایبدر جهانیدن سیحرانتدی
دیمکدر. زهر فاقه بیانیه کلید خزینه دوانید دال مهمله نك
فتحیله فعل ماضی مفرد غایبدر. دوانیدن یلدردی دیمکدر
زهر فاقه بیانیه کلید خزینه ارزاق لامیه لردر کلید کاف
عربك فتحیله مفتاح معناسنه در. محصول ترکیب
فی الحال که بن بکن سوزلری سویلدم درویشك طاقتی
دیزکنی تحملی الندن کتدی. یعنی سوزیمه طاقت وتحمل
کتوره مدی واوزریمه دل قلجنی یعنی بحمد الله مکه باشلدی
ودرسوایلق اتنی ادبسزلك میدانینه سحراتدی یعنی رسوا
وادبسزلکه باشلدی وبنم اوزریمه یلدردی ودیدی غنیالرك
حقنده ووصفنده اولقدر مبالغه ایلدك واولقدر کلوانلر ایچون
پریشان سوزلر سویلدك که قوت واهمه تصور ایلرکه
فقر وفاقه زهرینه تریاقلردر ویا فقرانك دفقلری خزینه سنك
مفتاحی در. مشتی متکبر ومغرور ومعجب ونفور ومشتغل
مال ونعمت ومفتتن جاه وثروت سخن نکویند الا بسفاهت ونظر
نکنند الا بکراهت علما را بکدایی منسوب کنند وفقرا رابی

بی

سر و پایی معیوب گردانند بغرور مالی که دارند وعزت
جاهی که پندارند بر تر از همه نشینند وخود را بهتر از همه
بینند نه آن در سر دارند که بکسی سر بردارند بی خبران
قول حکما که گفته اند هرکه بطاعت از دیگران کمست
ونعمت بیش بصورت توانکرست وبمعنی درویش. مشتی مشت
میمك ضمی وشینك سکونیله بو نده آوج معناسنه در قلتدن
کنایتدر ومراد تحقیردر ویا حرف وحدت معجب اسم فاعلدر
افعال بابندن متکبر وخود بین معناسنه نفور فعول در فاعل
معناسنه مبالغه ایچون زیاده نفرت ایدیجی معناسنه مشتغل
مال اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر مال ایله مشغول دیمکدر
مفتتن اسم مفعولدر افتعال بابندن جاهه اضافتی
قایم مقام فاعلنه اضافتیدر. مفتون جاه دیمکدر ثروت
ثانك وواوك فتحه لری وراءنك سکونیله غنا معناسنه در
سفاهت خفت معناسنه در. مقابلی حلمدر. بی سر وپایی
یا حرف مصاحبت حرف صله دین غلط سویلمش. بی سر وپاشول
کمسنه یه دیرلرکه بی پروا کزوب هیچ بر کاره و کسبه تقید ایلمیه
گردانند بونرع کنند معناسنه در یا حرف مصاحبت غرور مال
لامیه ویا حرف وحدت که رابطه صفت عزت جاه غرور مال
کبیدر. ویا حرف وحدت که کنه حرف صفت نه آن در سر دارند
یعنی باشلرنده آنی طوتمزلر حاصلی باشلرنده اول هوا و
سودا یوقدر دیمکدر. که حرف بیان بکسی با حرف صله

باحرف وحدت سر بردارترك مقدم مفعوليدر يعنى بر
كمسه يه التفات ايدوب باشين قالدرمزلر حاصلى تكبر
كوستررلر محصول تركيب اغنيا ديدكلرى براوج متكبر
ومغرورلردر وخود بينز ونفورلر مال ونعمته مشتغل
ومنصب دولتك مفتونلرى سوزيسو بلمزلر الاكراهته
علمانى ديلنجيلكه منسوب ايدرلر يعنى علما كدالردر
ديرلر وفقرانى بى سروپا الفله محبوب ايدرلر يعنى بر
كنديلر بلوك باشى وياغى بلورسز بى پروا وبى كاردر
كسب ايش سز وكوچ سز حريفلردر ديرلر برمال غرورله
كه طوتولر يعنى كنديلرده اولان مالك غرورى سببيله
وبر منصب عزتيله كه ظن ايدرلر يعنى منصبمز عزيز
وشريفدر ديو ظن سببيله مجلسلرده جميع ناسدن
يوقارى اوتوررلر وكنديلرينى جميعندن يكرك بيلورلر
وباشلرنده اول غرور وتكبر بوقدر كه كمسه يه باشلرن
قالدروب التفات ايدهلر قول حكمادن بيخبرلردر
هركمسه كه طاعتده غيرلردن اكسكدر ونعمتله ومال
نعمتده زياده در صورتده غنيدر اما معناده فقيردر

بيت كر بى هنر بمال كند كبر بر حكيم * كون خرش شمار
اكر كاو عنبرش * بمال باحرف سبب كبر كافك كسريله
تكبرلك معناسنه در كون خرش لاميه لردر كون
كافك فتحيله وواو اصليه ايله كوت ديمكدر

كه

كاه اولوركه واوى حذف ايدوب كز ديرلر شين ضمير
بى هنره راجعدر شمار فعل امر مفرد مخاطب كاو عنبر
لاميه دن بو ضيالس ديديلركه عنبر دكز صغرندن
حاصل اولور يعنى انك ترسندندر پس بو سسى كاكوده
محصول بيت اكر بى هنر مال سببيله حكيم اوزره
كبر وغرور ايدرسه انى كون خر صايى يعنى كون خر عد ايله
اكر كاو عنبر ايسه ده يعنى انى حقير ناسدن عد ايله
اشرافدن عد ايله * كفتم سه مقت ايشان زوامباركه
خداوندان كرم بند كفت خطا كفتى كه ابرازاربند
دبركس نمى بايند وبرحركبا سقطاعت سوارندوني
دانند قدمى بهر خدا ننهند ودرمى بى منت وازى
ندهند ومالى بمشقت فراهم آورند ونخست
نكه دارند وبحسرت بكذارند وحكما كفته اند
سيم بخيل وقتى از خاك برايد كه وى بخاك رود
ابراز ار لاميه ازار وازرا الفله والفسز وذال نقطه
زايله بونده مارت انى حرادر پس صونك كوزانى
دين تاريخ حلولى بر نسبت سويلمش كه بونده اوحرادكله
وتعميم ايدوب بهارك صوك آيى وكوزك صوك ايى
وقيشك ايى دين صابت ايلمش بارنك بونده بغدرخرلر
ديمكدر متعلقى معناسنه يعنى تقمور بغدرماز لرديمكدر
خرادكمسه يه احسان ايلمزلر ديمكدر ثابتده متعلّ

یعنی کمسه اوزره بر توصالمزلر حرکت استطاعت بیانیه
محصول ترکیب دیدم که اغنیانك خدمتنی رواطوتمه زیرا
کرم صاحبلرین دیدی خطا سویلدك که انجه تولگرینه
نه فائده که آزاد بلوسدرلر و کمسه اوزرینه یغمازلر و کنش
چشمه سیدرلر و کمسه اوزرینه ضیا ویرتوصالمزلر و قدرت
مرکبنه سوارلردر و اشوب کمزلر یعنی کمسیه احسان ایلمزلر
خدا ایچون قدم قومازلر یعنی الله ایچون بر ادم آدملر برور
انجه کسنه منتسنی و اذا سز و ضررلر و بیك مشقتله
مالی جمع ایدرلر و حسبتله صاقلرلر و حسرتله کیدوب مالی
بونده قورلر و حکما دیمشلر مال البخیل اول وقت یردن چقار که
کندی یره کیرر یعنی اولور بیت برنج و سعی کسی نعمتی بچنك ارد
دگر کس اید و بی رنج و سعی بردارد برنج با حرف مصاحبت
کسی یا حرف وحدت نعمتی یاسین بو بیله دربچنك یا حرف صله
درارد فعل مضارع مفرد غائبدر آرید تدن کتوررد دیمکدر
آید فعل مضارع مفرد غائب کلورد دیمکدر بردارد قالدورد
دیمکدر محصول بیت رنج و سعیله یعنی زحمت و مشقتله
برکمسه بر نعمتی اله کتوردوا کا نصیب اولیوب غیری کمسه
کلور رنج و سعیسز یعنی زحمت و مشقتسز قالدر یعنی و رثه بی
و زحمت الورلر کفتم بر بخل خداوندان نعمت وقوف نیافته الا
بعلت کدایی ورنه هر که طمع یکسو نهند کریم و بخیلش یکسان
نماید محك داند که زرچیست و کدا داند که ممسك کیست گفت

تجربه آن میگویم که متعلقان بر در بدارند و غلیظان شد
اد را بر کمارند تا عزیزان ندهند و دست بر سینه صاحب
تمیزان نهند و کویند که کس درسرای نیست و تحقیق راست داشت
کفته باشند بر حرف استعلا بخل خداوندان نعمت لامیه در وردن
واکمدن مخففدر یوخسه دیمکدر طمع نهند لك مفعول
اولی و یکسو ثانیسی یکسان برابر دیمکدر نماید فعل
مضارع مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه کورینور
دیمکدر محك میمك فتحی و کسریله اولمق جایزدر اسم آلت
و یا اسم مکان اعتباریله ممسك اسم فاعل افعال بابندن
خسیس معناسنه تجربه آن با حرف مصاحبت و اضافت
لامیه در غلیظان شد او بیانیه شداد شدید لك
جمعیدر محکم معناسنه بر کمارند کاف عجمك ضمیله
نصب ایدرلر تا حرف تعلیل یا دعزیزان لامیه در یار
بونده اجازت معناسنه صاحب تمیزان اضافتله و
قطعله اوقومق جایز سرای بونك کبی برلرده خانه معناسنه
محصول ترکیب دیدم که اصحاب نعمتك بخلنه وقوف
بولمامشسن الا کدالق علتیله و الا هر کمسه که طمعی جانبه
قویه یعنی ترك طمع ایلیه کریم و بخیل اکا برابر کورینور
محك بیلورکه کمش التون ندر و کدا بیلور که ممسك
کیمدر یعنی خسیسی کدالر بیلور که آنلره نسنه ویرمز
درویش دیدی اول تجربه ایله دیدم که متعلقانی قپوده

قورلر و محکم غلیظلری قپولرندن نصب ایدر یعنی
یعنی قومی تا علما و صلحایه اجازت ویرمیه لرکه ایچری
کیروب بولشه لر و صاحب نعمتک کوکسنه ال قوییه لرکه
اوده کمسه یوقدر یعنی بن بنک کبی کمسنه لر یوق مثابه سنده در
دیو لیکن کرچک دیمش اولورلر بیت انراکه عقل و همت و
تدبیر و رأی نیست خوش کفت پرده دارکه کس در سرای نیست
انرا را حرف تخصیص پرده دار قپوجیدر که عرب حاجب
دیر محصول بیت اول کمسنه نک عقل و همت و تدبیر و فکری
یوقدر کوزل دیدی پرده دار که اوده کمسنه یوقدر یعنی بونک
بونک کبی کسنه لر یوق مثابه سنده کفتم بعجبانکه از دست
متوقعان بجان آمده اند یا ز رقعه کدایان بفغان و محال
عقلست که اکر ریک بیابان دست متوقعان لامیه در مق
تفعل بابندن اسم فاعلدر امیدلی دیمکدر و الف و نون
ادات جمعدر رقعه کدایان لامیه ریک رانک کسری
و کاف عجمیله قم دیمکدر عرب رمل دیر رانک فتحی و میمک
سکونیله رمال بونندندر درد آلک ضمی و رای مشدده
اینجو دیمکدر لکن را بونده ساکن اوقنور بر لفظنه موافق
اولمق ایچون چشم کدایان لامیه پر نشود پر اوله یعنی کوزلری
طویمز قناعتدن کنایتدر محصول ترکیب بن درویشه دیدم
متعلقان و غلاظ و شدادی قپودن قوردقلری نیچوندر یعنی اول
عذرله در که احسانلرینی میندایدنلرک الندن جانه کالمشلر

یعنی

یعنی بیزار اولمشلر و جرار لر رقعه سندن ناله و فغان حاصلی
دیلنجیلر الندن بیزار اولمشلر انک ایچون قپولرینه آدم قورلر
و محال عقلدر که بیابانک قومی ایچو اولسه که کدالرک کوزی
طویه یعنی غنیا هر کون بر خزینه اولشدرسه بونلر قناعت
کلمز بیت زند اهل طمع بنعمت دنیا پر نشود همچنان که چاه بشبنم
دیده اهل طمع لامیه لردر و اهلک اضافتی بطیندر یعنی
لامک کسری سینی اشباعله اوقومق کرک که موزون
اوله با حرف مصاحبت نعمت دنیا تا سینک کسری
اشباعله اوقنمق کرک تا موزون اوله دینلر زیاده
ناموزون سویلمشلر زیرا اشباعله اوقومق بینی ناموزون
سویلمشلر همچنانک کافی ساکن اوقومق کرک وزن ایچون
دینلر اصلا اوزاندن خبری یوغمش چاه قویی با حرف
مصاحبت شبنم چیه معناسنه در که کیجه ایله یاغر عربجه
ندا دیرلر محصول بیت اهل طمعک دیده سی دنیا نعمتیله
پر اولماز یعنی طویماز چاه شبنمله پر اولمدوغی کبی یعنی
محال اولدوغی کبی اول محالدر خاتم طائی که بیابان نشین بود
اکر در شهر بودی از جوش کدایان بیچاره کشتی و جامه بر تن
او پاره محصول ترکیب خاتم طائی که صحرا نشین ایدی
اکر شهرده اولیدی دیلنجیلر کثرتندن بیچاره و مضطرب
اولوردی و اوزرینه لباس فقیرلقدن پاره پاره اولوردی
کفتا من بر حال ایشان رحمت میبرم کفتم نه که بر مال ایشان

حسرت بیخوری، محصول ترکیب درویش دیدی بن انلرك
حالنه رحمت ایلرم، یعنی حاللرینه ترحم ایدردم که نعمت
دنیایی مالکلردر و ثواب کسب ایلمزلر بن دیدم که ایله دکل
بلکه انلرك مالنه حسرت یرسن یعنی حسرت چکرسین
ما در بن گفتار و هر دو بهم گرفتار هر بیدقی که براندی بدفع آن
بکوشیدی و هر شاهی که بخواندی بفرزین بپوشیدی
تا نقد کیسهٔ همت همه درباخت و تیر جعبهٔ حجت همه
بینداخت، بیدق شطرنج آلاتندن پیاده دن معربدر
و یا حرف وحدت که حرف رابط صفت، براندی یا حرف حکایت
سوررردی دیمکدر، یا حرف صله دفع آن مصدر لفظنه مفعولنه
اضافتیدر، با حرف تأکید کوشیدی یا حرف حکایه دوریشردم
یعنی سعی ایدردم شاهی یا حرف وحدت مراد شاه دیمکدن
کشت دیمکدر، شاهدن مراد بونده کشت در کافك ضمیله
عوام تحریف ایدوب کشت دیرلر کافك کسریله دین تحریف
عوام ایلمشدر، زیرا عجم کافك کسریله اوقوزتکه تتبع ایدر
معلوممدر که حرف رابط صفت یا حرف مصاحبت فرزین
آلات شطرنجدن بر معروف آلتدر، بپوشیدی یا حرف حکایت
بونده اورتردم دیمکدر، تا حتی معناسنه در نقد کیسهٔ همت
لامیه و بیانیه در، در حرف تأکید باخت اوتناتدی دیمکدر
یعنی کیسه همتدن نه وار ایسه نسنه قومایوب و کتدی
و تیر جعبهٔ حجت لامیه و بیانیه در جعبه ترکش معناسنه در

محصو

محصول ترکیب بزده در ولیشله بو کلماتده ایدك و ایکمز
بری بریمزله گرفتار یعنی فارواشمش ایدك هر بیدقی که سوردی
ایدی انك دفعنه سعی ایدردم، یعنی هر سوز که سویلردی
انی موجه جوابله رد ایدوب فارشیلردم و هر نه که سوق
ایدردی انی قوی دلیللر ایله منع و دفع ایدردم، تا که جمیع
نقد کیسهٔ همتی دوکتدی یعنی سویلیجك سوزی قالمدی
بلکه جمیع مالملکنی یعنی بیلدکنی بالتمام اوتناتدی و افنا
ایلدی، و حجت ترکشینك اوقنی جمیعا اتدی یعنی حجت و دلیلی
قالمدی، حاصلی بنمله جنکلشمکه مجالی قالمدی قطعه

هان تا سپر نیفکنی ز حملهٔ فصیح، کو را جز آن مبالغهٔ مستعار نیست

هان ادات تنبیه در آگاه اول غافل اولمه معناسنه. بس حاضر
باش دین مسامحه ایلمشدر، تا ادات تأکید در بونك کبی یرلرده
سپر قلقان دیمکدر، نیفکنی فعل مضارع نفی مستقبل مفرد
مخاطب برافقیه سن دیمکدر، سپر مفعول صریحی و از حمله
غیر صریحی حمله فصیح لامیه و بیانیه فصیحك حمله سندن
ویا فصیح حمله دن کورا اصلنده که اورا ایدی حذف و ایصال
ایلدیلر مبالغه مستعار بیانیه در، محصول بیت آگاه اول
غافل اولمه قالقانك برافمیه سن یعنی عجز کوسترمیه سن
سپر برافمق عجز کوسترمکدن عبارتدر، فصیح کمسنك هجوم
و حمله سندن یعنی فصاحتله تکلم ایلیدن اوشنه زیرا
انك اول مبالغه مستعاردن غیری نسنه سی یوقدر، یعنی

فصاحتله تکلمی طبیعی دکلدر نشانلمه طریقیله در • حضرت شیخك
خطابی طریقیله مدد وفتدر • دین ورز و معرفت که سخندان
سجع کوی • بود بر سلاح دار دو کس در حصار نشست • ورز
واوك فتحی و رانك سکونیله فعل امر مفرد مخاطبدر ورزیدن
سعی ایلمك معناسنه دین مقدم مفعولی و معرفت کا معطوف
که حرف تعلیل سخندان سجع کوی بیانیه ایکی وصف ترکیبی
مرکبدر • سخندان سوز بیلیجی و سجع کوی سجع سویلیجی یعنی
مسجع سوز سویلیجی دیمکدر • بود بر حرف صله قبوده دیمکدر
قبو اوزره دین آنجق سویلمش • سلاح سینك کسریله آلت
حربدر • محصول بیت دینه و معرفته سعی و کوشش ایله
زیرا سجع کوی و سخندان قبوده یراق طوتر • اما حصارده کیسه
یوق • یعنی سخندان و سجع کوی شول حصاره بکزر که قبو
آلت حرب اوله • اما حصارده صواش ازغ اولمیه • یعنی معرفت
بکی دکلدر مستعار در خاصلی همنان نشانلمه درآرته سی یوقدر
اندن اوشبیه • زیرا شوندن بوندن درمه جتمه در • بر در
سلاح دارك معناسی قلعه قپوسنده سلاحجی وار در
سلاح دارلق ایتمش • زیرا بو کلامدن مراد تشبیهدر یعنی
اغزلغی نشانلمه اولانی بحریسی خالی قپوسی براق حصاره بکزر
بکتشلر • تا تبه الامر ذلیلش نماند ذلیلش کرهم دست تعدی
دراز کرد و بیهوده کفتن آغاز و سنت جاهلان نیست که چون
بدلیل از خصم فرو ماند سلسله خصومت بجنباند چون

از ربت تراش که بحث با پسر بر نیامد بجنك برخاست که
قال الله تعالی لئن لم تنته لارجمنك دشنام داد سقطش کفتم
کریبانم درید زنخدانش کرفتم ذلیلش ضمیر درویشه راجعدر
ذلیلش ضمیر بدر • یعنی دلالة قوتیه ایله اکا غالب اولمغله انی
حقیر و خوار ایلدم • دست تعدی لامیه در مجازاً تعدی
تفعل بابندن مصدر در دالك کسری یابی صیانت ایچوندر
نته که کتب صرفده مبیندر • دراز کرد اوزاتدی دیمکدر
یعنی بکا ال اوزتدی معناسنی خصومته شروع ایلدی
دین بد سویلمش • منه سنده تعدی تجاوز معناسنه در
اما خصومت معناسنه استعمالی اولنور دین افترا ایلمش
زیرا دراز کرد بو استعماله مانعدر • بیهوده کفتن آغاز یعنی
آغاز کرد دیمکدر • بیهوده زاید و باطل معناسنه در بعض
شراح بالین تربت یحیی حکایه سنده دماغ بیهده بخت
و خیال باطل است بیوردغنده بیهده هرزه و باطل معناسنه در
دیمش • و بونده بیهده هرزه معناسنه در دیمش • زیرا هرزه
باطل معناسنه در • و بعض شارح هرزه نك معناسنه
واصل اولمادوغندن حددن بیرون هرزه سوزلر سویلمش
نته که دایما عادتی بو ایله در • سنت بونده سیرت و عادت
معناسنه در • جاهلان اضافتی لامیه در • بعض نسخه ده
واو یرینه که سنت واقعدر واو حرف حالدر که حرف تعلیل
اولور که حرف بیان و چون حرف تعلیل بدلیل یا حرف مصاحبت

ويا حرف ظرف دليلله ويا دليليله ديمكدر في وماننده عاجز قالهلر معناسنه زيرا اماندن فالمقدر وفي ومانده عاجز قالمقدر سلسلهٔ خصومت بيانيه در بحيثا ننده بردرلر يعني خصومتا يدرلر چون ادات تشبيه آذر زاي معجمه وراء مهمله ايله ابراهيم پيغمبرك عليه السلام اتاسنك اديدر بت تراشه اضافتي بيانيه در بت تراش وصف تركيبي در تراشيدندن بت يونجي ديمكدر يعني فني وصنعتي بت تراشلق ايمش نتكه بعض تواريخده مثبتدر كه انك زماننده انك كبي بت يونجي بولنمش بولنميدي اكر انسان شكلنده واكر بعض حيوان شكلنده كه حرف بيان بحثت يا حرف ظرف ويا حرف مصاحبت باسيويا حرف مصاحبت تقديري با بنش بشد ر حذف وايصال ايلدي برنيامد چقشامدي يعني حجتلشمهده حاصلي احتجاجده غلبه ايدهمدي جنكه قالقدي يعني اوغلالس جنكه مباشر اولدي نتكه كلام شريفده بوردركه اراغب انت عن الهتي يا ابراهيم لئن لم تنته لارجمنك واهجرني مليا دشنام داد سقتش كفتم كربا نم دريد نخداش كرفتم همزه حرف استفهام راغب اسم فاعلدر علم يابندن عن حرفيله استعمال اولنه اعراض معناسنه در انت ضمير مرفوع منفصل محلا مرفوع فاعل راغبدر عن حرف جر راغبه متعلقدر الهه الهتك جمعيدر بوننده اصنام مراددر يا ضمير متكلم محلا مجرور مضاف اليهيدر بنم معبودلرمدن ديمكدر يا حرف ندا ابراهيم منادي لئن

لام حرف موطئه قسم ان حرف شرط لم تنته فعل جحد مطلق حرف شرط معناسني استقباله نقل ايلمشدر لئن لم تنته جملهٔ شرطيه لارجمنك لام حرف جواب قسم ارجم فعل مضارع متكلم وحده در رجمدن بوننده مراد شتم وذمدر شيطان رجيم بونندندر يعني لعنله مرجي معناسنه وبعضيلر ديديلركه مراد رجمدن طاش اتمقدر زيرا رجمك معناسي رمي بالحجارة دينمشلر رانك كسريله رجمه نك جمعيدر هم ولحد وذبح اوذريته يعني سني طاشلرله اوردريا اولمسين في يا بندن فحا سين ونون مثقله حرف تأكيد وكاف ضمير منصوب متصل مفعولي واالله البته سني رجم ايدرم ديمكدر واهجرني واو حرف استيناف اهجر فعل امر مفرد مذكر مخاطبدر نصر بابندن ونون حرف وقايه ويا حرف ضمير منصوب متصل مفعولي بندن ايراغ دمكدر واهجرمني تقديرنده مليا زمانا طويلا ديمكدر ظرف زمانلغله منصوبدر محصول تركيب عاقبة الامر دروئشان اثبات مدعا ايجون دليلي قالمدي اني غلبه سبيله ذليل وحقير ايلديم نعرجي النبي بكا اوزاندي يعني بني ووردي دخي باطل سويلكه با باشلدي وجاهللرك رسم وعادتيدر كه چون دليلله خصمدن عاجز قالورلر بونان اولامر خصومت زنجيرني بردرلر يعني خصومت ايلكه باشلر آذر بت تراش كبي كه احتجاجده او غليله چقشامدي جنكه قالقدي يعني اوغليله صواشه

باشلدی. یعنی حضرت ابراهیم انی بنه طعامقدن نهی ایدوب
خدانك عبادتنه دعوت ایلدی ایسه دیدی یا ابراهیم
سن بنی معبودلرمدن اعراضی ایدرسین والله اکر بو اعراضدن
منتهی اولمزسك یعنی بوندن یغلنوب منتهی اولمزسك البته
سنی رجم ایدرم یا دیلله وطاشله تا کیم اوله سین ویندن
قجاسین ایول بندن وبنی ترك ایله بحه زمان سنی کورمیه‌یم
درویش بکا سوکدی بندخی اکا نامعقول سویلدم اولدخی
یقامی یرتدی. بندخی صقلینه یاپشدم حاصلی دوکشمکه
باشلدق **قطعه** او درمن ومن در او فتاده. خلق از پی ما
دوان وخندان. ایکی یرده در حرفی اداة صله‌در. فتاده
اکثر نسخه‌لرده بو جمله واقعدر. وبعضیلرده فتادیم واقعدر
لیکن انلردن مراد بودر دوشدك دیمکدر. او مبتدا وفتاده
خبردر وخلق مبتدا پی ما لامیه. دوان صفت مشبهه‌در
دویدندن یلمك معناسنه وخندان خندیدن
صفت مشبهه‌در. خبر مبتدا مقدر شقلرندر ویا بودر اولور
محصول بیت اول درویش بکا وبن اکا دوشدك یعنی بربریله
چکشه وصواشه دوشدك خلق بزم اردمزجه یلکن وکولکن
اولدیلر. یعنی یلرك وکولرك اردمزجه دوشدیلر انکشت تعجب
جهانی. از کفت وشنید ما بدندان. انکشت تعجب بیانیه
ویا لامیه‌در. مجازا جهانی یا حرف نسبت جهان خلقی دیمکدر. کفت
وشنید اسم مصدردر دیمه وایشتمه معناسنه کفتار وشنیدن

معناسنه مصدردر بن خطا ایلمش. ما یه اضافتی لامیه‌در
یا حرف ظرف دندان دیشه دیمکدر. محصول بیت جهان
خلقنك تعجب برمغی بزم دیمه مزدن وایشتمه مزدن دیشنده
ایدی یعنی تعجب ایدوب بارمقلرین ایصررلردی نته که مقام
تعجبده عادتدر برمغی دیشه الوق برمق ایصرمق معناسنه‌در
القصه مرافعه این سخن پیش قاضی بردیم وبحکومت عدل
راضی شدیم تا حاکم مسلمانان مصلحتی بجوید ودرمیان توانکران
وتوانکران ودرویشان فرقی بکوید قاضی چون هیئات ما بدید
ومنطق ما بشنید سر بجیب تفکر فرو برد وبعد از تامل بسیار
سر بر اورد وکفت ای آنکه توانکران را ثنا کفتی وبر درویشان
جفا روا داشتی بدانکه هر جا که کلست خارست وبا خمر خمارست
وبرسر کنج مارو آنجا که در شهوارست نهنك مردمخوارست
لذت عیش دنیا را لدغه اجل در پسست ونعیم بهشت را
دیوار مکاره در پیش. القصه محصل کلام مرافعه این
سخن مصدرك مفعولنه اضافتیدر. وبردیمك مقدم
مفعول اولی وپیش قاضی ثانیسی. مرافعه ایکی خصم دعوالرله
حاکم قتنه وارمغه دیرلر مفاعله بابندن مصدردر. با
حرف صله حکومت مصدردر حاکم معناسنه عدله اضافتی
لامیه‌در. وعدل بونده معادل معناسنه‌در. بعض نسخه‌ده
قاضی عدل واقعدر. راضی شدیمك مفعول صریحی وبحکومت
غیر صریحی. تا حرف تعلیل حاکم مسلمانان لامیه مصلحتی ایچون

بجوبدك مقدم مفعولی در ویا حرف وحدتدر در حرف ظرف
میان توانکران لامیه درویشان اکا معطوف فرقی یا حرف
وحدت ویا حرف تنکیر فرق بکوبدك مفعول صریحی ودرمیان
غیرصریحی قاضی مبتدا چون آرات تعلیل هیئات ملا لامیه
وبدیدك مقدم مفعولی ومنظر مادہ لامیه درویشید
مقدم مفعولیدر منطق مصدر میمیدر نطق معناسنه
بونده مراد حاصل بالمصدر که کلامدر با حرف صله حجب
تفکر لامیه در مجازاً شرفر وبردك مفعول صریحی در بحیث
غیرصریحی وجمله تعلیلیه جواب تعلیلدر وتعلیل جوابیله
خبر مبتدادر فتدبر فرو بونك کبی یرلرده تأکید افاده ایدر
اکرچه که فی الجمله استغراق معناسنه دلالت ایدر تأمل
بشنیار مصدرك فاعلنه اضافتیدر سر برآوردك مفعولی
سر وبعد مفعول فیهی براوردقالدردی دیمکدر ای حرف
ندا انکه تقدیری آن کس که در توانکران اکفتینك اوّلی وتنا
ثانیسی وجفا داشتینك مفعول اولی صریحی ودوا ثانیسی
وبر درویشان غیرصریحی داشتی فعل ماضی مفرد مخاطبدر
شهوار بیانیه فاعله ایو وآری یعنی صافی وایری اینجو
یعنی بویك شاهانه دیمکدر حاصلی پادشاهه لائق
اینجو نهنك مردم خوار بیانیه نهنك تمساح دیمکدر
که نیل دکزنده چوق اولور لیکن اینجوی لان دکزده تمساح
اولمدیغی نظرواردر مکر که کلام ادعائی اوله مردم خوار

مفعول

وصف

وصف ترکیبی در لذت عیش دنیا لامیه لردر ورا حرف تخصیص
لدغه اجل لامیه لردر مجازاً لدغه لامك فتحی ودالك
سکونیله اصلنده عقرب صوقندیسنه دیرلر پس
مصدر معناسنی وبرنلرا صابت ایلمشلر زیرا مصدری
لدغ وتلداغ کلور نعیم بهشت لامیه ورا حرف تخصیص
دیوار مکاره بیانیه مکاره مکروهك جمعیدر بوکلام
حدیث شریفه تلمیحدر قال علیه السلام حفت الجنة
بالمکاره والنار بالشهوات حفت فعل ماضی مفرد مؤنث
غائبه مبنی للمفعول قاپلندی دیمکدر احاطه دن عبارتدر
تزیین اولندی دین خطا سویلمش یعنی جنت زحمت
ومشقتله قپلندی حاصلی جنته داخل اولمق استیین
تکالیف شرعیة اختیار ایلملک کرك محصول ترکیب
حاصل کلام بویوزك یعنی اغنیا ایله فقرا بینی تشخیص
وتمییز ایلمك سوزینی قاضی قتنه ایلتدك یعنی بو
مدعانی قاضی یه عرض ایلدك وقاضی عادلك حکومتنه
راضی اولدق تاکیم مسلمانلرك حاکمی بر مصلحت رأی بوب
بوله واغنیا ایله فقرا بیننده برفرق تمییز سویلیه قاضی
چونکم درویشلر هیئات وشکلمزی کوردی وکلامزی
ایشتدی باشنی تفکر یقاسنه ایلتدی وچوق فکردن
صکره باشنی قالدردی ودیدی ای شول کمسه که اغنیایه
ثنا سویلدك یعنی دعا وثنالرینه مشغول اسین ودرویشلره

جفایی جانین کوردک یعنی درویشلری ذم وقدح ایدر سین
سن بلکه هر نه یرده که گل وار البته دکنی وار وهر یرده که
خمر وار خمار وار یعنی البته خمر خماری یر ونه یرده که دفینه
وار البته انی بکلر مار وار زیرا دفینه فرق یلدن صکره
اژدر تصرف ایدر دیرلر وشول یرده که در شهوار دُر
وار نهنک مردم خوار وار یعنی هر شئ ضدندن خالی دکل
دنیا دیرلکی لذتینک اجل صوقندیسی وارد ندر یعنی
حیاتدن صکره ممات ضروریدر وجنت نعمتلرینک
دیوار مکاره اوکنده یعنی جنته داخل ومبلغه اولنجه
نحمت ومشقت چکمک کرک دیوار مکاره دن مراد
موانع شدیده دیمکدر بیت جور دشمن چه کند کرنکشد
نکشد طالب دوست کنج ماروکل وخار وغم وشادی
بهمند مصراع اول قلبه محمولدر تقدیری طالب
دوست کرنکشد جور دشمن چه کند نکشدک فاعلی
طالب دوستدر وجور دشمن مفعولیدر جور دشمن لامیه
طالب دوست اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر بهمند
نونک ودال استنک ادات جمعیدر محصول بیت دوستک
طالبی یعنی دوسته طالب اگر دشمنک جورینی چکمزسه
یعنی نیه قادردر والندن نه کلور البته چکمک لازمدر مصرع
ثانی مقام تعلیلده در زیرا دقیقله ایله مار بیله در وگل
خار بیله در وغم شادیلق بیله نظرینکی در بستانده

بید مشکست وچوب خشک همچنان در زمره توانکران
شاکرند وکفور ودر حلقه درویشان صابرند وضجور نکنی
فعل نفی استقبال مفرد مخاطب استفهامی متضمن نظر ایلمز
دیمکدر در حرف صله بستان عرب واوستن استعمال ایدر عجم
اوله که حرف بیان بیک مشک لامیه در بید سکون عجمه
خلاف دیرلر اما بید مشک قواق جلسندن بر نوعدر که
کوزل قوقوسی وار چوب خشک بیانیدر زمره توانکراندن
بریله در کفور فعول فاعل معناسنه در کفران نعمه معنا
حرف ظرفدر ایکی یرده بیله حلقه درویشان بیانیه
صبور وضجور ایکی زمره دیدیکی وبوننده حلقه ضجور ده فعول
فاعل معناسنه در مقابل صبور در ضجرتدن مشتق کلمه
طارلغی معناسنه محصول ترکیب بستانه نظر ایلمز میسن
اند بید مشک وچوب خشک ده وار کنه بونک کبی اغنیا
بولکنده شاکر ده وار کفران نعمه ده وحلقه درویشان
صبورده وار ضجور ده یعنی فقره تحمل ایلیوب اظهار عجز وضجر
کوستردلر بیت اکر ژاله هر قطره در شدی چو خر مهره
بازار ازو پر شدی ژاله بوندن چه معناسنه در کبیجه
یغار قطره یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه حرف
دردین غلط سویلش در تخفیف رایله در ضرورت وزن
وقافیه ایچون جوادات تشبیه خر مهره اشک بونجغنه دیرلر
ازو اصلنده از او ایدی حذف وایصال ایله ازو اولدی وضمیر

درة راجعدر. محصول بیت اگرچه نك هر بر قطره سی لؤلؤ اولبلدی
خرمهره دن كبي بازارلاندن طوپطلو اولوردي. كثرتندن
قصه دن حصه بودركم نه هر بر غني بخي و كرهیدر ونه هر درویش
اهل توكل وقناعتدر. مقربان حضرت حق جل وعلا توانكرا..
درویش سیرت ودرویشانند توانكر همت مهین توانكران
آنست كه غم درویشان بخورد وبهین درویشان آنكه كم توانكران
نكیرد قال الله تعالى ومن یتوكل على الله فهو حسبه. مقربان حضرت
حق لامیه وبیانیه در ومبتدا توانكران خبري درویش سیرت
وصف تركیبی درصفت توانكران درویشانند توانكرانه
معطوف توانكران همت وصف تركیبی درصفت توانكر
درویشان درمهین توانكران لامیه در مه میمك كسری
وهاي اصلیه ایله اولور دیمكدر بزرك معناسنه ویا
حرف نسبت ونون حرف تأكید لؤلؤیه منسوب دیمكدر
معناي لازمیسی اولؤ راقدر. بو نوع مبتدا واقعدر. آنست
خبري كه حرف بیان غم درویشان لامیه ومبتدا بخورد فعل
مضارع مفرد غایب خبر مبتدا درویشلرك غمناكین یبه
غمین یبه دیمكدر. وبهین درویشان لامیه وبهین
مهینه معطوف به بانك كسري وهاي اصلیه ایله یك
دیمكدر. ویاء ونون سابق كبي آن كه تقدیري آنست
كه در كم توانكران لامیه در كم كاف عربان ضمی ومیم مشدد
عربیدر یك دیمكدر آستین معناسنه غم درویشانك

بخوردك

بخوردك مقدم مفعولي ولدوغي كبي كم توانكران نكیردك
مقدم مفعولیدر. بعض نسخه ده كم توانكران كیرد واقع
كم لغتده اكسك معناسنه در. اما بونك كبي یرلرده تركدن
كنایه در معناسي اغنیایي ترك طوتا یعني كاركي ترك ایلیه
حاصلي حطام دنیا ایچون انلره عرض حاجت واظهار عجز ایلیه
بلكه توكل وقناعتي پیشه ایدینه نته كه كلام شریف بودر
من اسم شرط یتوكل تفعل بابندن فعل بابندن فعل مضارع
مفرد مذكر غایب فعل شرط على الله جار ومجرور فعل شرطه
متعلقدر فهو فا جواب شرطه داخلدر. هو ضمیر مرفوع
منفصل محلا مرفوع مبتدا حسبه لفظا مرفوع خبر مبتدا
وجملهٔ اسمیه جواب شرط حسب حانك فتحي وسینك سكونیله
اسماي افعالدندر كافي معناسنه محصول تركیب قاضي
بودر كه حضرت خدانك مقربلري درویش سیرتلي اغنیا
واغنیا همتلي درویشلردر. حاصلي خدانك مقبوللري ایكي
طائفه در. بري صورتا درویش وسیرت وهمتده غني
اولانلردر وبري صورتا درویش اغنیانك اولدوغي اولنلر
كه غم درویشاني یبه یعني انلرك دعاسیله مقید اوله ودردو
ایي دیكي اولدركه اغنیانك آستیني ابرام والحاح ایله طوتمیه
یعني انلردن بر نسنه دیلمیه ویا اغنیایي كلیا ترك ایلیوب انلره
عرض حاجت واظهار فقر ایلمیه نته كه خدا بیورر هر كمسه كه
خدایه توكل ایلیه اكا كافیدر غیره احتیاج ایتمدر. تتمه حكایه

ومن یتوكل على الله فهو حسبه

پس روی عتاب از من بدرویش کرد وگفت ای که گفتی توانگران
مشتغل مناهی اند و مست وملاهی نعم طایفهٔ چنین که گفتی
هستند قاصر همت وکافر نعمت ببرند ونهند ونخورند
وندهند اگر بمثل باران نبارد ویا جهان طوفان برآرد
باعتماد مکنت خویش از محنت درویش نپرسند واز خدای
تعالی نترسند وگویند پس اندن صکره دیمکدر. روی عتاب
لامیه دن مجازا بدرویش با حرف صله ای که ایا نکه در حذف
وایصال واقع اولدی مشتغل مناهی اسم فاعل مفعولنه اضافت شده
مست ملاهی لامیه مناهی شریعت نهی ایلدوکی امور در بعض
نسخه ده مناهی یرنه ملاهی واقعدر. باطل وفاسد ایشلر معناسنه
وملاهی لهولک جمعیدر بازی دیمکدر. یعنی اویون نعم لونک
وعینک فتحه لریله حرف نصب نقدر. طایفه یا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل همزه وحدت ایچوندر دین غلط سویلدی
قاصر همت وکافر نعمت وصف ترکیبی لردر اضافتلری تجویز
ایدنلر قاصر همتلر ایمش. ببرند فعل مضارع جمع غایب ایلدرلر
یعنی مالی بنهند کنه کبی قورلر. یعنی صقلرلر دیمکدر
دیمکدر. نخورند فعل نفی استقبال جمع غایب یمزلر دیمکدر. بعض
نسخه ده بایله دوشمش بخورند کنه یالری یرلر معناسنه
ندهند سابق کبی ویرمزلر. یعنی خیرات صرف ایلمزلر دیمکدر
بمثل مثلا معناسنه در. نبارد فعل نفی مستقبل مفرد غایب
یغمیا دیمکدر. جهان برآردک مقدم مفعولیدر. طوفان

جوق

جوق یغمور وچوق صوکه قابلمدق بر تومیه. برآرد فعل مضارع
مفرد غایب احاطه ایلیه. یعنی قپلیه. با حرف مصاحبت
اعتماد مصدر در افتعال بابندن طایانمق وصونمق. مکنت
قدرت معناسنه مصدردر. لیکن ثلاثیدن فعلی مستعمل
دکلدر. خویش واو رسمیله کندی دیمکدر. اعتماد مکنت
مصدرک مفعولنه اضافتیدر. وخویشه اضافت لامیه
محنت درویش لامیه دن. نپرسند فعل نفی استقبال جمع
غایب صورمزلر. نترسند ده بویله در قورقمزلر. محصول
ترکیب پس عتاب یوزینی بندن درویشه ایلدی یوسون
اول معنایه اشارت ایدر که قاضی شیخی اغنیانی مطقادر دو
اوزه ترجیح ایلدوکنه یعنی ایلدوکی تخطئه ایلمش اوله قدر
یعنی قاضی کلامم عتاب امیزینی بندن درویشه ایلدی ودیدی
ای شول کیمسه که دیدک اغنیا مشتغل تباهیلردر و مست
ملاهی یعنی لهو ولعبک مستیلریدر که چوک بونلردن بر طایفه
دیدک کبیدرلر قاصر همتلر وکافر نعمت یعنی همتسز وکفران
نعمت ایدرلر مالی ایلدرلر وخزینه لرینه قورلر وغزلر و خیره
صرف ایدوب کمسه یه ویرمزلر و یاکندیلری یرلر اما کمسیه
ویرمزلر اگر مثلا باران یغموب عالم قحط اولورسه وسیل
جهانی طوفان قپلرسه کندیلرک قدرتلرینه اعتماد له درویشک
محنت وعنا بندن صورمزلر وخدادن هیچ قورقمزلر ودیرلر

بیت

گر ازنیستی دیگری شد هلاک ۰ مرا هست بط را ز طوفان چه باک

يعني يا حرف مصدر ديكري يا حرف وحدت ما بنم ديمكدر دا
حرف تخصيصدر بطبانك فتحيله قاز معناسنه در اصلنده
مشدد در لكن عجم تخفيف ايدر را حرف تخصيص ويا ادات
فتحيله مفعول قازك ويا قازه ديمكدر يا ايله باء عربيله ايمك
وفيرمق ديمكدر كه عربجه مبالات ديرلر محصول بيت عجب كور
اغنيا ديركه اكر بو قلقدن بر غيري كمسه هلاك اولديسه
بنم وارد ر قازك طوفاندن نه باكي وار در زيرا غرق اولمز يعني
مال ومنالنيه اعتماد ايدوب بويله ديرلر اما فقرا جانبنه
نظر والتفاتلري يوق **بيت** وراكبات نياقا في هوادجها
لم يلتفتن الى من غاص في الكتب واو حرف در تقديري رب نساء
راكبات راكبة جمعيدر اسم فاعل جمع مؤنث در موصوفه
اعتماد ايلديكيچون عمل ايلمشدر نياق ناقنك جمعيدر
ديشي دوه لره ديرلر لفظاً منصوب مفعوليدر راكباتك
في هوادجها جار ومجرور جمله ظرفيه حالدر نياقدن كه مفعول
راكبات در هوادج هودجك جمعيدر بر نوع محفه در كه
دوه نك وزينه برينه اورلر ايچي اوسيغاور نيلي اولور عورتلره
مخصوصدر اولر ايچنده اوتورمازلر مكه خلقي عرفاته چقدقده
قيزلري وكلنلري هودجلرله چقارج ايلمشلر بيلور ضمير
مؤنث راكباته راجعدر ايكي فصيح لغتك برنيسي اوزره يعني
هوادجها وهوادجهن لغتدر النساء فعلت وفعلن كبي
نهايتي بونده ها اولور ايچق ضرورت وزن ايچون لم يلتفتن

فعل

فعل مجهول مطلق جمع مؤنث غائبه التفات ايلمديلر ديمكدر
جواب رب دير الى من غاص لي حرف جر فعل مجهول متعلق من
محلا مجرور اسم موصول غاص فعل ماضي مفرد مذكر
غائب اجوف واوي طالدي ديمكدر غوص مصدرندن مشتقدر
اكثر صوبه طالمقده استعمال ايدرلر غواص بوندندر
في الكتب في غاص به متعلقدر كتب كافك وتاء مثلثك
ضمه لريله كثيبك جمعيدر سوربي برلك جمعي ولنو
كبي قمك چوقلغنه ديرلر محصول بيت ناقه لره راكب
چوق نسنا اول قلقه لر انلرك هودجلري التنده اولديكي
حالده اول نسنا التفات ايلمديلر قومالره طالوب باتان كمسه
يعني دوه لره بيلن خاتونلر حاصلي دوه اوزره هودج ايچنده
راكب اولان خاتونلر قومه باتانلره كيمين بياده لره التفات
ايلمديلر ديمكدر بو بيت ما قبلني توضيح وتنويره نقله
كلمشدر **بيت** دونا چو كليم خويش بيرون برد تند
كويند چه غم كر همه عالم مرد ندن دونا جمع دون ندر
الف ونون اداتي جمعدر چو حرف تعليل كليم خويش لا شي
وبردندك مفعول اولي وبيرون ثانيسي كويند جواب
تعليلدر محصول بيت الچقلر چونكه كندي كليمني صودن
قورتاردلر يعني تحت وبلادن دنيادن خلاص بولديلر
ديرلر نعم اكر جميع عالم اولديسه حاصلي هان كندي نفسي خبيثني
تدارك ايدوب تا بر غيرله هيچ مقيد اولماز اما اسيلر

کندي نفسني فيردوغي کبي سائر خلقيده فاير بلکه سائر
نفسندن تقديم ايدرسکه کتابلرده بعض نسخه لردن
نقل ايدرلر توبي برين صفت که بيان کردم وطايفه ديگر
خوان نعم نهاده وصلاي کرم درداده وميان بخدمت بسته
وآبرو بتواضع کشاده طالب نامند ومغفرت وصاحب دنيا
وآخرت توبي يا حرف وحدت وطايفه ديگر بيانيه يا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل همزه حرف وحدتدر دين غلطسوز ايلمش
خوان نعم لاميه در زير اخوان سفره ونعم طعاملر معناسنه
اکرچه نعم جمع نعمتدر وطعامدن اعم خواني طعام معناسنه
اخذ ايلدين سلز ايمش صلاي کرم لاميه در حرف تاکيد داده
ويرمش يعني احسان وکرمني تمام ايلمشلر وعلما وفقرا ايه منته
بل باغلمشلر آبرو همزه نك فتحي وبانك سکوني واو ايله
ايله قاش معناسنه درکشاده نك مفعول صريحي وبتواضع
غير صريحي طالب نام اسم فاعلك مفعولنه اضافيدر
نون ودال استناك جمعيدر محصول ترکيب قاضي دير که
بر قوم بو صفت اوزره درکه بيان ايلدم وبر طايفه
دخي نعمتلر سفره سيني قومش يعني نعمت سفره سيني دوشمش
وکرم احسان صلاسيني ويرمش يعني کرم واحسانني
تعميم ايلمش وتواضعله قاشين اچمش يعني کرمشن يعني
بوزين وکوزين بورشدروب اضطرابدن قاشين
چاتمش تمان بلکه لطفا ايلکدن حظ ايلراني نامك

طالبلريدر يعني ايلکله اکلمغه طالبلردر تاکيم ذکر خير
مغفرتلرينه سبب اوله وصاحب دنيا وآخرت ديرلر
يعني هم دنياده خيرايله مذکورلردر وهم آخرتده يعني
اولدکلرندن صکره کنه خيرايله اکلوردر چون بنده نك
حضرت پادشاه عالم مؤيد من عند الله مظفر ومنصور
على الاعداء مالك ازمة الانام حامي ثغور الاسلام
وارث ملك سليمان اعدل ملوك الزمان مظفر الدين
ابو بكر سعد دام الله ايامه ونصر اعلامه ظاهر بودند
بو القاب ذکري قاضي جانبندن نه رجون تشبيه بنده نك
حضرت پادشاه لاميه لردن بنده ه کاندن حرادپادشاه
سلوز متنده اولان اکا بردر عالمه اضافت لاميه در
بعض نسخه ده عالم برينه عادل واقعدر مؤيد تفعيل
بابندن اسم مفعولدر محکم ديمکدر من عند الله مؤيدك
متعلق مظفر ده تفعيل بابندن اسم مفعولدر بونده
غالب معناسنه در منصور معطوف على الاطلاق
على الاعداء مظفر ومنصوره متعلقدر على سبيل التنازع
مالك ازمة الانام مالكك ازمه يه اضافتي اسم
فاعلك مفعولنه اضافتيدر ازمه زمامك جمعيدر
انامه اضافتي لاميه در انام معروف باللام اوليجق
ازمه يه تالاتمدر اولمايجق لازم دکل تقديري زمام
اوبان دنکي وانام خلق معناسنه در حامي ثغور الاسلام

لامیه لردر حامی حافظ معناسنه در حمایتدن حامینك
تغوره اضافتی اسم فاعلك مفعولنه دیرلر، ترکیب عربی اعتبار
اولنسه حامینك یاسی ساکن تلفظ اولنور، امّا فارسی اعتبار
اولنسه مکسور اوقنور، ثغور ثغرك جمعیدر دشمندن خوف
ایدیجك یر دیمکدر، وارث ملك سلیمان سابق ایکی قرینه
کبیدر اضافتده واعرابده، اعدل ملوك الزمان لامیه لردر،
اعدل اسم تفضیل مظفر الدین پادشاهك لقبیدر، وابوبکر
کنیتی تقدیری ابوبکر بن سعد در، ادام فعل ماضی مفرد
مذکر غائبدر، افعال بابندن بمقام دعاده واقعدر، الله
لفظا مرفوع فاعلی و ایام لفظا منصوب مفعولی و نصر
اعلامه بودخی اعرابده قرینهٔ سابقه کبیدر، اعلام علمك
جمعیدر، سنجاقلر دیمکدر، محصول ترکیب قاضی دیدوکه
بوذکر ایلدوکمز اصحاب خیرات اغنیا پادشاه زمانك بنده سی
کبیدر، یعنی پادشاه عالمك اعیان واکابری منکور اغنیا
کبی اصحاب لطف وکرمدرکه اول پادشاه مؤیّد من عند الله
دائما اعدا اوزرینه مظفر ومنصوردر جمیع خلقك
زمامالرینك مالکیدر، یعنی جمیع خلایق اکا مطیعدر،
اسلام دربندلرینك حافظیدر یعنی دشمن کلجك یرلری
حفظ ایدر، سلیمان سلکینك یعنی تختینك وارثیدر،
نتکه دیباجه ده تفصیل اوزره بیان اولندیغی زمان
پادشاهلرینك عادلرکیدر، متکودا لقابله ملقب

واوصافله

واوصافله موصوف مظفر الدین ابو بکر بن سعد در، الله تعالی
ایامنی دائم ایلسون یعنی عمرنی و دولت و سعادتنی باقی و ثابت
ایلسون، و سنجاقلرینی منصور و مظفر ایلسون، هر نه جانبه
توجه ایدوب حرکت ایدرسه **قطعه** پدر بجای پسر هرگز این
کرم نکند، که دست جود تو با خاندان آدم کرد، پدر مبتدا باحرف
صله جای بونك کبی یرلرده تحسین لفظ ایچون کلور، وجای در که
حو معناسنه اوله، و پسر اضافتی لامیه اوله، نکند بجای
پسر مفعول غیر صریحیدر، و این کرم صریحی و جملهٔ فعلیه خبر
مبتدادر که حرف بیان، و یا رابط صفت دست جود لامیه در
مجازی و مبتدا و تو یه اضافت لامیه در، با حرف صله خاندان آدم
لامیه در، و کرد ك مفعول غیر صریحی و جملهٔ فعلیه خبر مبتدادر
محصول بیت اتا اوغوله هرگز بو کرمی ایلمزکه سنك وجودك
خاندان آدمه ایلدی یعنی اولاد و ذریات آدمه سن ایلدوکك
لطف وکرمی کیمسه کندی اولادینه ایلمز، خدای خاست که
بر عالمی ببخشاید، تو بر رحمت خود پادشاه عالم کرد، خدای
مبتدا خواست خبری که حرف بیان عالمی یا حرف تنکیر و یا
حرف نسبت عالمه و یا عالمه منسوب اولنه دیمکدر، ببخشاید
فعل مضارع مفرد غائبدر، بخشاییدن ایش کمك یعنی
ترحم ایلمك دیمکدر، تو اسنی دیمکدر، با حرف مصاحبت رحمت در
خود لامیه، پادشاه عالم ده لامیه در، کرد ك مفعول صریح
اولی، و پادشاه عالم ثانیسی و برحمت غیر صریحی، محصول بیت

تنه دیلدیکه عالمه و یا اهل عالمه ترحم ایلیه • پس سنی کندی
رحمتیله عالمه پادشاه ایلدی • یعنی سنی خدای تعالی عالمه
رحمت کوندردی حضرت محمدک امتنی رعایت ایلیه سن
حضرت محمدی ایکی عالمه رحمت کوندردوکی کبی • قاضی چون
سخن بدین پایه رسانید و از حد قیاس بما و اسبب مبالغه در
کذرانید بمقتضای حکم قضا رضا دادیم و از ما مضی درکذشتیم
و بعد از ما جرا طریق مدارا کرفتیم و سر بتدارک بر قدم یکدیکر
نهادیم و بوسه بر سر و روی همدیکر دادیم و ختم سخن بدین دو بیت
بود • قاضی مبتدا چون ادات تعلیل سخن رسانیدک مفعول صریحی
و بدین پایه غیر صریحی پایه مرتبه دیمکدر • رسانید فعل متعدیدر
ایرشدردی دیمکدر • حد قیاس ما لامیه لردر و کذرانیدک
مفعول غیر صریحی اسبب مبالغه بیانیه و مفعول صریحیدر
حرف تاکید کذرانید فعل ماضی مفرد غائبدر • کذرانیدن
الف و نون ادات تعدیه در کچوردی دیمکدر • با حرف صله در
مقتضای حکم قضا لامیه لردر • رضا دادیمک مفعول غیر صریحی
و رضا صریحی و جمله فعلیه جواب تعلیل و جمله تعلیلیه
خبر مبتدادر • ما اسم موصول مضی فعل ماضی مفرد مذکر
غائب جمله فعلیه صله موصول در • در حرف تاکید کذشتیم
فعل ماضی متکلم مع الغیر کچدک دیمکدر • با حرف مصاحبت
غدهما جرا لامیه • و ما موصول و جری فعل ماضی مفرد مذکر
غائب جاری اولدی یعنی صوردالذی دیمکدر • راه مدارا لامیه

اصلی

اصلی مدارتدر عجم مفاعله بابنک ناقصندن تاتی مصدرک
حذفیله استعمال ایدر • سر نهادیمک مفعول صریحی و بتدارک
غیر صریحی بر قدم یکدکر ده بو بیله در و قدم یکدکر لامیه در
بری بریمزک قدمینه تدارکله باشمز قودق • و بوسه دادیمک
مفعول صریحی و بر سر و روی همه دیکر غیر صریحی ضم سخن لامیه در
یعنی مصدرک مفعولنه اضافتیدر • محصول ترکیب قاضی
سوزی چونکه بو مرتبه یه ایرشدردی و بزم حد قیاسمزدن
اسبب مبالغه کچوردی • حکم قضا مقتضاسنه رضا
ویردک • و ما مضی دن کچدک • و ما جری عذریله یعنی آرامزده
کچن جنک و جدالک عذریله • یعنی بو سببیله مدارا طریقنی
طوتدق • و تدارک ایله بری بریمزک ایاغنه باشمز
قودق • یعنی اخوانمز حقنه تعزیر وارمش ایدی کچن
غوغا ایچون پس مصالحه طریقن طوتدق قبل شروعدن
بینه بر دشنه توجه اتمسون دیو • و بری بریمزک
روینه بوسه ویردک • نتکه حالت مصالحه ده
عادتدر • و سوزک ختمی و تمامی بو ایکی بیتله اولدی

قطعه مکن ز کردش کیتی شکایت ای درویش
که تیره بختی اکر هم برین نسق مردی • کردش کیتی لامیه در
کردیش اسم مصدردر دونمک معناسنه در • کرده بتک
کاف عجمک فتحیله جهان دیمکدر • که حرف تعلیل
تیره بخت وصف ترکیبیدر • سیه بخت معناسنه

ویا ضمیر خطاب تنشق نونك وسینك فتحلریله
اسلوب وطرزی معناسنه در • هم بونده تحسین
لفظ وتکمیل وزن ایچون کلشدر مع معناسنه در
دین معلوم درکه نهمك معناسنی بیلورمش
ن معه نك • خردی فعل مضارع مفرد مخاطبدر خردن
محصول بیت جهان کردیشدن شکایت ایلمه
ای درویش زیرا سیه بخت ایسین اکر بو اسلوب
وطریقا وزره اولورسك یعنی درویشلك توکل وقناعت
وتسلیم ورضا دو ولیشه یشکایت لایق دکل
زیرا شکایت بد بختلقدر • توانکرا چو دل ودست کامرانت هست
بخور ببخش که دنیا واخرت بردی • توانکرا الف حرف ندادر چو حرف
تعلیل دل کو کل دست کامران بیانیه بخور فعل امر مفرد مخاطب
ببخش بویله در ببخشیدندن که حرف تعلیل بردی فعل ماضی
مفرد مخاطبدر بردیدندن ایلتدك دیمکدر • محصول
بیت ای توانکر چونکه مراد سورچی الك وکوكلك واردر
یعنی چونکه خدا سکا مرادك ویردی یمحی ونفقه
زیرا هم دنیا وهم اخرتی کتوردك یعنی دنیا واخرت
سنك اولدی حاصلی بکله دنیانی نفقه
آخرت سنك اولدی یعنی ثواب
دنیا واخرت مالك اولدك
تم الکلام
تم

باب هشتم در آداب صحبت

باب هشتم بیانیه آداب ادبك جمعیدر • خیرلی خویلرك اجتماعنه
دیرلر • ادیب شول کشیه دیرلر که خیرلی خویلر اننده مجمع اوله •
صحبته اضافتی لامیه در حکمت مال از بهر آسایش عمر است نه عمر
از بهر کرد کردن مال • عاقلی را پرسیدند نیکبخت کیست وبدبخت
که گفت نیکبخت آنکه خورد وکشت وبدبخت آن که مرد وهشت
مال سکون لامله مبتدا وما بعدی خبری بهر آسایش عمر لامیه لردر
آسایش دیکلنمش معناسنه اسم مصدردر آساییدندن • بهر
کرد کردن مال لامیه لردر • کرد کردن کاف عجمك کسریله وعربك
فتحیله جمع ایلمك دیمکدر • عاقلی یا حرف وحدت ورا حرف مفعول
نیکبخت وصف ترکیبی در • ایو بختلو معناسنه در که تقدیری کیست در
کشت کاف عربك کسریله وسکون شینله فعل ماضی مفرد غایبدر قوه
یعنی ترك ایلدی دیمکدر • کشت کشتن دن وهشت هشتن دن
مشتقدر • محصول ترکیب مال عمرك آسایش وحضوری ایچوندر
عمر مال جمع ایلمك ایچون دکلدر • بر عاقله صوردیلر که ایو بختلو
کیمدر و بر امز بختلو کیم دیدی ایو بختلو اولدر کیم اکدی ویدی کری
دیمك دن مراد اخرت ایچون بذل ایلدی الدنیا مزرعة الآخرة اعتبار یله
و بد بخت اولکیم اولدی وقودی یعنی ورثه وحساده ترك ایلدی
وکتدی • و بد بخت که برینه چیست یا زان احوال سجعدن غافل ایمش
بیت مکن نماز بران هیچکس که هیچ نکرد • که عمر در سر تحصیل مال کرد
ونخورد • مکن نماز نماز قیلمه دیمکدر • هیچکس سفله ودنی معناسنه که

حرف رابط صفت • هیچ نکرد یعنی بر خیرلی وفائده لی ایش اشلمدی جانـ
حقه لایق عمل ایلمدی که حرف تعلیل عمر کردك مفعول اولی • ومقدر
حرف ثانیسی در حرف ظرف سر تحصیل لاهیته ما له اضافت مصدرك
مفعولنه در • محصول بیت اولدکند نصکن نماز قلمه اول سفله
وناکسك اوزرینه که خدایه لایق عمل ایشلمدی • حاصلی آخرت ایچون
بر خیر ایلمدی • زیرا عمرنی تحصیل مال سوداسنده صرف وتلف
ایلدی ویدی • یعنی نه کندی یدی ونه خدا ایچون ویردی بند
حضرت موسی علیه السلام قارون را نصیحت کرد که احسن کما احسن
الله الیك نشنید وعاقبتش شنیدی • قارون را • را ادات مفعول
که حرف بیان احسن فعل امر مفرد مذکر مخاطبدر افعال بابندن
احسان ایله دیمکدر • کما کاف حرف تشبیه وما حرف مصدر احسن
فعل ماضی مفرد مذکر غائب الله فاعلی الیك جار ومجرور فعل ماضیه
متعلقدر • نشنید فعل نفی ماضی مفرد غائب فاعلی قارون در
اشتمدی یعنی پندینی دکلمدی وقبول ایلمدی دیمکدر • عاقبتش ضمیر
قارونه راجعدر • شنیدی فعل ماضی مفرد مخاطب عاقبتده اولدیغین
ایشندك دیمکدر • محصول ترکیب موسی پیغمبر علیه السلام قارونه
نصیحت ایلدی که خدانک قوللرینه احسان ایله • یعنی مالکدن زکاة
وصدقه اعطا ایله نته که الله تعالی سکا احسان واعطا ایلمدی • قارون
موسانك پندینه کلمدی یعنی قبول ایلمدی • عاقبتده اولدوغین
مفصل ایشتدك باب اولده کچمشدر قطعه آنکس که به دینار ودرم
خیر نبند وخت • سر عاقبت اندر سر دینار ودرم کرد • معلوم اولا که

بعض

بعض مقامده انکه نك تقدیری نه آن کس که ایدردك بوندن معلوم
اولسون اول تقدیر دینار ودرم با حرف مصاحبت نبند وخت
فعل نفی ماضی مفرد غائب قزانمدی یعنی کسب ایلمدی یا همزه دن
منقلبدر نته که مفصل بیانی کچمشدر خیر مفعول صریحیدر ییار
غیر صریحی سر کردك مفعول اول صریحی وتلف ویا صرف مقدر
ثانیسی واندر سر مفعول فیهی ولکی سر باش معناسنه در ودنجی
سودا معناسنه در • محصول بیت اول کمسه که دینار ودرم
سببیله خیر کسب ایلمدی یعنی مالنی خیره صرف ایلمدی • و
باشنی عاقبت دینار ودرم سوداسنده تلف ایلدی یعنی اولـ
سودا ایله فوت اولدی قارون کبی • خواهی متمتع شوی از نعمت دنیا
با خلق کرم کن که خدا با تو کرم کرد • خواهی فعل مضارع مفرد
مخاطب معنای شرط متضمن دیلرسن دیمکدر • متمتع اسم
فاعلدر تفعل بابندن فائده مند دیمکدر • بعض نسخه ده خواهی
که متمتع شوی واقعدر تفعیل بابندن اسم مفعول در لکن معنا
بردر • شوی فعل مضارع مفرد مخاطب اوله سین دیمکدر
با حرف صله که حرف تعلیل خدا مبتدا وکرد خبری وکرم مفعول
صریحی وبا تو غیر صریحی وبا حرف صله • محصول بیت دیلرسك
دنیا نعمتندن فائده مند اوله سین خدانك خلقنه کرم ایله
چونکه خدا سکا کرم ایلدی عرب کوید جد ولا تمنن فان الفائدة
الیك عائدة • جد جیمك ضمیله فعل امر مفرد مذکر مخاطبدن
جاد یجود دن • یعنی نصح بابندن اجوف واوینسند قلکب

قال بقول دن جومردلك ایله دیمكدر ولا تمنن فعل نهی مفرد مذكر مخاطب منت
ایلمه یعنی ایلك ایلدگك كمسه یه منت ایلمه فان الفائده فا حرف تعلیل نهیدر زیرا
تحقیق انك فائده سی دیمكدر الیك جار ومجرور عاید یه متعلقدر محصول كتب
عرب دیر جومردلك ایله ومنت قومه جومردلك ایلدگك كمسه اوزرینه زیرا ایلدگك
جومردلگك فائده سی كنه سكا عائددر یعنی فائده سی سكا دونر نته كه شیخ شرح
ایدوب بیورر یعنی بخشش وعطاده منت منه كه فایده آن بتو باز میگردد
محصول تركیب یعنی سكا بخشش ایله وعطا ویر یعنی احسان ایله ومنت قومه زیرا
فایده سی كنه سكا دونر حاصلی فایده سكا در اول ویردگك دگلدر بیت
درخت كرم هر كجا بیخ كرد گذشت از فلك شاخ بالای او درخت كرم بیانیه
بیخ كوكدر بای عربینك كسریله كوك ایلدی یعنی كوك صالدی دیمكدر درخت
مبتدا دكره دخبری بیخ مفعول صریحی وهر كجا مفعول فیهی گذشت فعل ماضی غایب
بجدی دیمكدر یعنی تجاوز ایلدی از فلك مفعول غیر صریحی شاخ دال وبراق معناسنه در
بالا بوی دیمكدر اویه اضافت لامیه در محصول بیت كرم درختی هر یرده كه كوك
صالدی یعنی مستحكم اولدی یعنی نه یرده كه ثابت وقایم اولوب یرلشدی انك بویی
دراز وبداغی فلكدن بجدی حاصلی ثوابی عرش اعلایه واصل اولدی تتمه قطعه
گر امیدواری كز و بر خوری به منت منه اره بر پای او امیدوار امیدلی دیمكدر
زیرا وار نسبت معناسنه در یعنی نسبت افاده ایدر میم تشدید ضرورت وزنیچون
ویا ضمیر خطاب كز و تقدیری كه از و در كه حرف بیان واو ضمیری درخته كرمه
راجعدر بر خوردن حاصل میوه معناسنه در خوری فعل مضارع مفرد مخاطب
یبه سین دیمكدر به منت با حرف مصاحبت منه فعل نهی مفرد مخاطب
نهیدن نونك فتحی وكسریله نهادندن اخذ ایدنلر سهو ایلمشلر اره دستره

تشدید ضرورت وزن ایچوندر بر حرف استعلا پای او لامیه ضمیر درخته راجعدر
اره منه نك مفعول صریحی وبر پای وبمنت غیر صریحلریدر محصول بیت گر امیدلی
ایسك كه مذكور درختدن میوه وحاصل یه یسین منت دیینه دستره قومه
یعنی ایلدوگك كرمی منت ایلمكله ضایع ایلمه حاصلی ایلدوگك احسانی
من والاذی اره دن مراد منتدر كه احسان وكرمك ثوابنی ابطال ایدر
بعض نسخه ده امیدواری یرینه واوله امید داری دوشمش دالله لیكن معناسی
متقاربدر قطعه شكر خدای كن كه موفق شدی بخیر ز انعام فضل او نه معطل گذاشتت
شكر خدای مصدرك مفعولنه اضافتیدر كه حرف تعلیل موفق اسم مفعولدر
تفعیل بابندن توفیق وهدایت ایرلمش معناسنه شدی فعل ماضی مفرد
مخاطب اولدك دیمكدر با حرف صله خیر ایله ویا خیر دیمكدر انعام وفضل او
لامیه در نه حرف نفی معناده گذاشته مقیددر نگذاشتت تقدیرنده
محصول بیت خدایه شكر ایله كه خیر له موفق اولدك ویا خیره توفیق و
هدایت بولدك خدای تعالی كندی انعام وفضلندن سنی معطل
قومدی یعنی لطف واحسانندن سنی معطل ترك ایلمدی منت منه كه
خدمت سلطان همی كنی منت شناس ازو كه بخدمت بداشتت
كه حرف بیان خدمت سلطان مصدرك مفعولنه اضافتی در شناس
فعل امر مفرد مخاطب ازو ضمیری سلطانه راجعدر كه حرف بیان بخدمت
با حرف ظرف تقدیری بخدمتش در محصول بیت منت قومه كه پادشاهه
خدمت ایدرین دیو یعنی پادشاهه بن سكا خدمت ایدرین دیو منت
ایلمه بلكه پادشاهدن منت بیل كه سنی خدمتنده طوتدی یعنی سنی
خدمتكار ایدندی وكنی غیرن منت بیل سنی خدمتكار ایدنمسه نه ایدردك

لا تبطلوا صدقاتكم بالمن والاذى

حکمت دو کس رنج بیهوده بردند وسعی بی فایده کردند یکی آنکه
اندوخت ونخورد • دیگر آنکه آموخت ونکرد • رنج بیهوده بیانیه
سعی بی فائده ده بویله در • اندوخت تقدیری مال اندوختدر • آموخت
تقدیری علم آموختدر • نکرده تقدیری عمل نکرددر • محصول ترکیب
ایکی کمسه باطل وزائد یره رنج وزحمت ایلتدیلر • یعنی یوق یره امک
چکدیلر • وفائده سز یره سعی وکوشش ایلدیلر • بریسی اولدرکه مالی قزاندی
ویمدی • وبریسی اولکه علم اوکرندی ومقتضای علمله عمل ایلمدی مثنوی
علم چندانکه بیشتر خوانی • چون عمل در تو نیست نادانی • علم خوانینک
تقدم مفعولی • محصول بیت علمی نقدر که زیاده رک اوقوسک چونکه
سنده عمل یوقدر نادانسین یعنی جاهلسین • نه محقق بود نه دانشمند
چارپایی برو کتابی چند • محقق تفعیل بابندن اسم فاعلدر مسائلی
دلایلیله اثبات ایدنه دیرلر • حرف نفی معلادده فعله مقیددر • نبود
تقدیرنده چارپا دورت ایاقلی حیوان نبودک فاعلیدر • ویا حرف
وحدت جمله ظرفیه صفت چارپادر • چند بچه دیمکدر • محصول بیت
محقق اولمز دانشمنده اولماز برحیوانکه اوزرنده برنیچه کتاب اوله
یعنی اوستنده برنیچه کتاب اولان چارپا نه محققدر ونه دانشمند
یعنی علمیله عامل اولمیان کمسه برنیچه کتابی یوکلنمش حیواندر نته که
کلام خداده واقعدر • کمثل الحمار یحمل اسفارا • اسفار سفرک جمعیدر
کتاب معناسنه • آن تهی مغز را چه علم وخبر • که بر و هیزم است یا دفتر
تهی مغز وصف ترکیبی در عقلسز دیمکدر • تاده فتح وکسر جائزدر • را ادات
تخصیص که حرف بیان هیزمک هاسنک کسری وزانک ضمیله اوددن معناسنه در

دفتردن مراد کتابدر • بونی قافیه ضروریچون اختیار ایلدی • محصول بیت اول
بینی بیزک یعنی عقلسزک نه علم وخبری وار • یعنی علمی وخبری یوقدر که اوزرنده اودونمیدر
یوخسه دفترمی • حاصلی بر یوکدر اکرچه اما بیلمز که یوکی نه در • حکمت علم از بهر دین پروردنست
نه بهر دنیا خوردن • محصول ترکیب علم دینی تربیت وتقویت ایچوندر دنیا ییمک
ایچون دکلدر • یعنی تحصیل دنیا ایچون ووسیله جاه ایچون دکلدر علم بیت
هر که پرهیز وعلم وزهد فروخت • خرمنی گرد کرد وپاک بسوخت • خرمنی یا حرف
وحدت گرد کرد جمع ایلدی دیمکدر • پاک سوخت تمام یقدی هیچ نسنه قومادی
دیمکدر • اراده بو استعمالدر • محصول بیت هر کیمسه که خلق عالمه پرهیز وعلم
وزهد صاتدی یعنی بونلری وسیله تحصیل مال وجاه ایلدی بر خرمن جمع ایلدی
وپاک یاقدی هیچ نسنه قومادی یعنی آخرتده باعث مغفرت اولماز فایده سی
سمان دنیاده در آنجق حکمت عالم ناپرهیزکار کوریست مشعله دار یهدی به
ولا یهتدی • عالم ناپرهیزکار بیانیه در • رکاف عجمله ادات فاعلدر حی معناسنه
عالم مبتدا کوریست خبری یا حرف وحدت مشعله دار وصف ترکیبی در
داریدن مشعله طوتجی دیمکدر • یهدی فعل مضارع مفرد مذکر غائبدر • ضرب
بابنک ناقص یائیسندن ناسه یول کوسترر • یعنی مطلوبه واصل اولاجق
طریقی کوسترر • لا یهتدی فعل نفی مستقبل مفرد مذکر غائبدر • افتعال
بابنک ناقص یائیسندن یهتدی اولماز • یعنی هدایت بولماز • محصول
ترکیب پرهیز ایلیجی عالم • یعنی پرهیزسز اهل علم مشعله دار بر کوردر • یعنی کا
بکزر زیرا اول مشعله ایله خلقه یول کوسترر • اما کندی انکله یول کورمز حاصلی
عالم غیری عاملدن برکمسه علم کسب ایدوب عمل ایلسه مهتدی اولور •
واعظ غیر متعظ ناصح غیر منتصحدر • بیت بی فایده هر که عمر درباخت

چیزی نخرید و زر بینداخت • عمر در باختک مقدم مفعولیدر • محصول بیت
چیزی یا حرف وحدت زر بینداختک مقدم مفعولیدر • محصول بیت بر کمسنه که
قائم یره عمرین اویناتدی • یعنی عبث یره صرف ایدوب ضایع ایلدی شول
کمسنه یه بکزر که هیچ برنسنه المدی واقچه‌سی والنونی یابانه اتدی یعنی نسنه صتون
المدی واقچه‌سنی طاغتدی وتلف ایلدی **حکمت** ملک از خردمندان جمال
گیرد و دین از پرهیزکاران کمال یابد پادشاهان بنصیحت خردمندان محتاجترند
که خردمندان بتقرب پادشاهان ملکدن مراد مملکتدر • دیندن مراد
دین اسلامدر • کمال یابد فعل مضارع مفرد غائبدر یافتندن یافتندن
دین خطا ایلمش • یا نسخه‌ده واقع اولان ممنوع کمال یابد دیتمش اگرچه که
قیاس مقدر کیرا ولمق ایدی پس بایدی یازانه اعتراض تعریبیدر • محتاجترند ترا
تفصیل ودیکه من تفضیلیه معناسنه‌در • محصول ترکیب مملکت عقلادن
جمال طوتر یعنی شول مملکت که انده عقلا اولا گوزل اولور • زیرا عقلا زینت
عالمدر دین اسلام دخی پرهیزکارلردن کمال بولور یعنی دین اسلام اهل
زهد وتقوا ده کمال بولور • زیرا امرلری شرعی اولور • پادشاهلر عقلانک
نصیحتنه محتاج قدر عقلا پادشاهلرک تقربنه ایسه • یعنی عقلا اول قدر
سلاطینک تقربنه محتاج دکللردر که سلاطین انلرک نصیحتنه محتاجلردر **قطعه**
پندم اگر بشنوی ای پادشاه • در همه دفتر به از این پند نیست • پندم بعض
نسخه‌ده بندی واقعدر یای وحدتله اما پندم میمسز وقلمیز یا نسخه‌ده موجود اولان
متنوع یوقدر • پس میملی نسخه اختیار اینه نه اعتراض قلت تتبعدن
کلور • دفتردن مراد کتابدر • محصول بیت ای پادشاه اگر بنم پندمی ایشیدرسک
جمع کتابلرده بوندن ایو پند یوقدر • اول پند بیت ثانیسیدر

جز بخردمند مفرما عمل • گرچه عمل کار خردمند نیست • بخردمند با حرف صله
مفرما فعل نهی مفرد مخاطبدر • فرمایندندن فرمودندن دین خطا ایلمش
محصول بیت ای پادشاه عاقلدن غیریه عمل بیورمه • اگرچه عمل عاقل ایشی
دکل یعنی سن عملکی عاقلدن غیریه ویرمه • اگرچه که عاقل اولان عمل ایلمز
حکمت سه چیز پایدار نماند مال بی تجارت وعلم بی بحث وملک بی
سیاست • رحم اوردن بر بدان ستمیست بر نیکان وعفو کردن از ظالمان
جورست بر درویشان • محصول ترکیب اوچ نسنه ثابت وپایدار قالماز
برنسی تجارتسز مال • یعنی مال که انکله تجارت اولنمیه یاب یاب فرجنور
کیدر • وعلم اگر بحثسز علم ده فراموش اولور کیدر • وسیاستسز مملکت
الدن کیدر • سلطنت دخی پایدار قالماز • زیرا بو سببله ظلمه طغیان
ایدوب مملکت الدن کیدر • نته که تسبیتنی کندی بیان ایدوب بیورر یرامازه
رحم ایلمک کتورمک • یعنی ترحم ایلمک ایلره ظلمدر • وظالملردن ظلمی عفو
ایلمک درویشلره یعنی فقرایه جور وجفادر • پس ظلمه سلطنت قائم اولماز
زیرا یاداماملرا ایلیره وظالملر فقرایه جفا ایدرلر • پس بددعایه سبب اولور
که سلطنت انکله ثابت وپایدار اولماز **بیت** خبیث را چو تعهد کنی و
بنوازی • بدولت تو گنه میکند بانبازی • خبیث مرواز دیمکدر • ورا
ادات مفعول • تعهد تفعل بابندن مصدردر تحفظ ورعایت معناسنه‌در
بنوازی بای تاکیدیله فعل مضارع مفرد مخاطب وخشایه سین دیمکدر
بدولت با حرف ظرف بو با حرف مصاحبت تو به اضافت لامیه‌در
گنه میکند ک مفعول صریحی وبانبازی غیر صریحی با حرف مصاحبت انباز
ادرتغه دیرلر شریک معناسنه • ویا حرف مصدر • محصول بیت خلقی چون که

رعایت وحمایت ایلیوب وحشیلرینک دولتکده وبادولتکل اوزرنه
کناه ایلر یعنی بن اکا رعایت ایلدوکک سببیله ظلمه رضا ویرمکدر یعنی ظلمده
انکله شریک اولورسین حکمت بر دوستی پادشاهان اعتماد نتوان
کرد وبر آواز خوش کودکان غره نباید بود که آن بخیالی متبدل شود واین
بخوابی متغیر کردد بر حرف استعلا دوستی یا حرف مصدر اضافتی ایچون مکسور
اولنور واضافت لامیه در نتوان کردک کرد دوستی مفعول غیر صریحی واعتماد
صریحی آواز خوش کودکان بیانیه ولامیه ترکیبدر کودک ایکی کاف عربیه دال کسی
مضموم دال مفتوح اوغلانجق دیمکدر الف ونون ادات جمعدر غره غینک
کسریله درلغت اما عجم فتح غینله اوقور غره نبایدک مفعول صریحی وبر آواز غیر
صریحی کرد وبود مصدر معناسنه در که حرف تعلیل آن اسم اشارتدر دوستیه
با حرف مصاحبت خیال بونده ظن ووهم معناسنه در که حرف تعلیل این اسم اشارتدر
آوازه با حرف سبب خواب بونده دوش دیمکدر مراد احتلامدر محصول بیت
پادشاهلرک دوستلغنه اعتماد ایلمک اولماز واوغلانجقلرک کوزل آوازینه
مغرور اولمق کرک زیرا پادشاهلرک دوستلغی برخیال ایله متبدل اولور یعنی
بر سوء ظن ایله دوستلغی بوزار واطفالک دخی آوازی احتلام سببیله متغیر اولور
بیت معشوق نزار دوست را دل ندهی ور میدهی آن بجدائی بنهی
معشوق نزار دوست بیانیه نزار دوست وصفی ترکیبی در یعنی دوستلی
یعنی بیک عاشقلی ورا ادات مفعول ندهی نونک فتحی ودالک فتحی وکسریله
وهانک کسریله فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب ویرمیه سین دیمکدر معشوق
مفعول اولی ودل ثانیسی در واکر دن مخففدر نته که کر ایله ذکر اولندی
میدهی فعل مضارع مفرد مخاطب فعل شرطدر بجدائی با حرف صله ویا حرف مصدر

نهی با حرف استقبال نهی نونک فتحی وکسریله وهانک کسریله فعل مضارع مفرد
مخاطب قویاسین دیمکدر جواب شرطدر آن دل مفعول صریحی وبجدائی غیر صریحی
محصول بیت بیک دوستلی معشوقه کوکل ویرمیه سین یعنی اکا عاشق اولور
اول کوکلی فراقه قورسین یعنی وصال میسر اولمیوب فراق جکر جدائینک
یای اول اشباعیدر دین فاسد سویلمش که یای اصلیه در بنهینک نونی
کسرتیه تخصیص ایلین نی وجه ایلمش ایکی مصراعک آخرنده یالر کسره نک اشباعیدن
حاصلدر دین خطا ایلمش حکمت هر آن سری که داری با دوست در میان
منه چه دانی که وقتی دشمن کردد وهر کزندی که توانی بدشمن مرسان باشد که وقتی دوست
کردد رازی که خواهی نهان ماند باکسی درمیان منه اکرچه معتمد بود که هیچکس بر
تو از تو مشفق تر نباشد سری یا حرف وحدت که حرف رابط صفت یا حرف مصدریت
دوستله دیمکدر درمیان در حرف صله منه قویه دوستله اورتایه قومه یعنی دو
افشا ایلمه وقتی یا حرف وحدت کزند کاف عجمک ضمی وزانک فتحی ونونک
سکونیله ضرر معناسنه در ویا حرف وحدت که حرف رابط صفت توانی
فعل مضارع مفرد مخاطبدر توانیدندن قادرسین دیمکدر بدشمن با حرف صله
مرسان فعل نهی مفرد مخاطب ایرشدرمه دیمکدر الف ونون ادات تعدیه در
باشد که اوله که یعنی جایزکه دیمکدر وقتی یا حرف وحدت رازی یا حرف وحدت که
حرف رابط صفت خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب دیلرسک دیمکدر نهان کیزلی
ماند فعل مضارع مفرد غایب قاله دیمکدر معتمد اسم مفعولدر افتعال بابندن
ایناندیغک کمسه که حرف تعلیل مشفق افعال بابندن اسم فاعلدر محبتلی وشفقتلی
معناسنه وتر ادات تفضیلدر محصول ترکیب هر اول سر که وار در
یعنی هر بر سرک که وار انی دوستله اورتایه قومه یعنی انکله اول سری سویلشوب

زيرا چونكه چوق اولوب ايرمني اولدي برمعي بغلمق اولماز • قصه دن حصه بودركه
سن سركي آني سرچشمه دلكده بند ايدوب ايكي دودانكدن طشره آني چقرمه
والا تمام عالمه منتشر اولور **بيت** سخني در نهان نمايد گفت • كه بهر انجمن نشايد گفت
سخني ياحرف وحدت در • حرف ظرف نهان گزلي گفتن معناسنه در ايكي
يرده بيله كه حرف رابط صفت • انجمن دير نك ديمكدر مجمع معناسنه محصول بيت
بر سوزي گزلين ديمك گركمزكه اول سوزي هر مجلسده سويلمك لايق ديگل
يعني بر كلامه كه هر مجلسده آني آشكاره سويلمكه لايق وجايز اولميه اول كلامي خفيه
سويلمك گرك **حكمت** دشمني ضعيف كه در طاعت آيد ودوستي نمايد مقصود
وي جز اين نيست كه دشمني قوي گردد وگفته اند بر دوستي دوستان اعتماد
نيست تا تملق دشمنان چه رسد هركه دشمن كوچك را حقير شمارد بدان ماند كه آتش
اندك را مهمل گذارد • دشمني ياحرف وحدت ضعيف صفت دشمندر بعضي
نسخه ده دشمن ضعيف واقعدر اضافتله كه حرف بيان ويا رابط صفتدر
طاعت در حرف صله آيد كلمه ديمكدر • دوستي ياحرف وحدت نمايد كوستره
ديمكدر نمايدن نمودن بو فقره ماقبلنه عطف تفسيري حكمنده اعتبار ايدن
ملاحظه سي بو عمش • مقصود وي لاميه وي دشمنه راجعدر • دشمني يا حرف مصدر
گردد كاف عجمك فتحيله فعل مضارع مفرد غايب گرديدن بوندن اولور
ديمكدر • وعقلا ديمشلردر بر حرف صله دوستي دوستان ياحرف مصدر واضافت
لاميه در تا ادات تعجب عجبا معناسنه • وبعضيلر ديركه حرف تنبيهدر آگاه اول
غافل اولمه معناسنه • ياحرف صله تملق تفعل بابندن مصدردر يالتقلنمق معناسنه
چه رسد تقديري چه اعتماد رسد در • يعني دشمنلك تملقنه نه اعتماد ايرشور استفهام
انكاريدر يعني اعتماد ايرشمز حاصلي اعتماد يوقدر ديمكدر • معناسني دشمنك

اكا افشا ايلمه نه بيلورسين كه بر وقت دشمنك اوله يعني رازكه عداوت دوشه
وخلقه رازكي فاش ايليه • وهر بر ضرره كه قادرسين دشمنكه ايرشدرمه جايزكه بر زمان
دوستك اوله صكره اوتانمق لازم كلور • بر رازكه گيزلي قالمق غير بيلدن
كمسه ايله ارايه قومه آني يعني يالكز اراسنه كتوروب آني سويلشمك حاصلي
آني كمسه يه ديمه • اگرچه اينانديغك كمسه ايسه ده • زيرا هيچ كمسه سنك سركه
سندن مجترك ومشفقرك اولماز • يعني سن حفظ ايتميجك كندي رازكي
غيريلر هيچ حفظ ايلمز • زيرا كمسه سنك سرينه خزينه دار اولماز. **قطعه**
خامشي به كه ضمير دل خويش • باكسي گفتن وگفتن كه مگوي • خامشي وخموشي وخاموشي
وخمشي ياي مصدريه ايله اسم اولمق ضمير بوندن سردر دلمه وخويشه اضافتلر
لاميه لردر • با حرف صله كسي ياحرف وحدت گفتن مصدردر سويلمك معناسنه
ايكي يرده بيله كه حرف بيان مگوي فعل نهي مفرد مخاطب سويلمه ديمكدر • محصول بيت
اسم اولمق يگدر كندي گوكلك سرني بر كمسه يه ديمكدن ودينكه كمسه يه سويلميه
يعني بر كمسه يه رازكي ديمكدن وتنبيه ايلمكدن كه بو رازي كمسه يه افشا ايلمه ديو
اسم اولوب رازكي كمسه يه ديمه مك يگدر • اي سليم آب ز سر چشمه ببند
كه چو پرشد نتوان بستن جوي • سليم بونده ساده دل معناسنه در • يعني بوردر
آب ببندك مفعول صريحي وزسرچشمه غير صريحي سرچشمه دن اتك سكونيله بكار باشي
ديمكدر • ببند فعل امر مفرد مخاطب بغله ديمكدر • كه حرف تعليل پرشد چوق اولدي
ديمكدر • يعني چونكه ايرمق اولدي نتوان بستن بغلمق اولماز • جوي ايرمق بستنك
مفعولي اضافتله اولوب مقدم جايز • پس مصدر مفعولنه مضاف اولور • بوتقديرجه
شدنك فاعلي آبه راجع اولور • پس جو پرشد ايله بستن تنازع ايلدين معاني
بيته واصل اولمامش • محصول بيت اي ساده دل آبي بيكار باشندن بند ايله

نملغنه نه اعتماد ایرلشور یعنی اعتبار یوقدر دین حق دایی بیو ممش مرکه یعنی
مرکس که دشمن کوجک بیانیه ور آ ادات مفعول شمارد که مفعول اوّلی
وحقیر ثانیسی شمارد فعل مضارع مفرد غائبدر شماریدندن بونم صایه دیمکدر
بدان یا حرف صله وآن اشارتدر بدآن با حرف صله وآن اشارتدر بر مقدره
حال وقصه وقضیه وغیرلری مانند فعل مضارع مفرد غائبدر مانیدندن بکزمک
معناسنه زیرا مانستن مانیدن وازد ماندن مانیدن وارد اولکیلری بکزمک
معناسنه در وثانیلری قالمق وقومق معناسنه در فاحفظ پس بونم مانستن دن
مشتقدر دینلر غلط سویلمشلر که حرف بیان آتش انرک بیانیه ور آ آدات
مفعول کذارد که مفعول اوّلی ومهمل ثانیسی کذارد کاف عجمک ضمیله ترک ایلیه
یعنی اهمال ایده محصول ترکیب بر ضعیف دشمن که طاعته کله یعنی سکا مطیع اوله
دد دستلق کوستره انک مقصودی اندن غیری نسنه دکلدر الا دشمنلک
قوی ومستحکم اوله حاصلی دشمنلکی زیاده ایلمک ایچون در سکا مطیع اولوب
محبت کوستردیکی تا کیم فرصت وقتنده الشین اتشنیه وعقلا دیمشلردر که دوستلرک
دوستلغنه اعتماد یوقدر یا دشمنلرک یالتقلتمسنه نه اعتماد ایرلشور
یعنی اعتماد یوقدر مرکیم کوجک دشمنی حقیر وضعیف عدّ ایلیه اکا بکزر که آز اجق
آتشی مهمل ترک ایده یعنی ضررندن قورقموب سوندرمیه زیرا بر فعلیجه بر شهر یقار

قطعه امروز بکش که میتوان کشت کاتش چوبلند شد جهان سوخت بکش فعل
امر مفرد مخاطبدر آتشی سوندیرمک معناسنه مستعملدر وزیر دوح
ولانم قتل معناسنه پس بکشک مفعول آتش اعتبار اولورسه
سوندر دیمکدر ودشمن اعتبار اولورسه قتل ایله دیمکدر که حرف بیان میتوان
کشت کشتن تقدیرنده یعنی سوندرمک ویا قتل ایلمک ممکندر دیمکدر

مصراع ثانی ایکی وجهیله علت ولمغه قابلدر زیرا آتش دیمکدر بلند باده
فتح جایزدر وضم دخی جایزدر پس فتحه انکار ایدنلر تتبعلری یوغمش جهان
سوختنک مقدم مفعولیدر محصول بیت بو کون سوندر ویا
اولدر که سوندرمکه واولدرمکه ممکندر زیرا چونکه آتش حقیقی ویا آتش
دشمن بلند اولدی یعنی چوغالدی وبیودی جهانی یاقدی وفنایه کیردی
حاصلی فرصت ال ویرمشیکن مضرک وضارک ضررنی دفع ایلمک کرک
زیرا بیو یوب ارتقدقصکره عالمی فنایه ویرر بعض شراح مصراع ثانینی
شدیزینه شو اولسه بیت موزون ومستقیم اولوردی دیمش
پس بوندن معلومدر که موزونی وناموزونی تشخیص ایلمز ایمش یا کاتبه
شرح یازمق نه زحمت ایدی سوخت فعل ماضی مفرد غائب لازمله متعدّی بلسننده
مشترک مستعملدر بونده متعدّیدر پس چو لفظنی ادات شرط اکلیوب ماضی یه
مستقبل معناسنی ویرنلر معنای شرطی اکلمزلر ایمش مکذار که زه کند کمانرا
دشمن چو بتیر میتوان دوخت کمان کندک مفعول اوّلی وزه ثانیسی ودشمن
فاعلی وجمله مفعول مکذاره درکه فعل نهی مفرد مخاطبدر زه یای کرشی زه کند
کمانرا یایه کرش کچوره یعنی یایی قوره تیر تقدیری تیرشدر ضمیر دشمنه راجعدر
دوختنک دشمن مقدم مفعولیدر حاصلی متنازع فیه در وتیر مفعول غیر صریحیدر
وبوا عرابه منکر اولوب دشمنک ما بعدی صفتیدر دیو معناجابیله آشنا یکی
بوغمش دوخت فعل ماضی مفرد غائبدر دوختن دن که مشترکدر دیرنلر دیمکله
رنسنه مخلمق بیننده بونده مراد مخلمقدرکه ترکیبنده بو معنایه مستعملدر مثلا
اوقیله مخلدی دیرلر محصول بیت قومه که دشمن یایینه کرش کچوره یعنی یاین
قوروب جنکه منتهی اوله چونکه آنی اوقیله مخلمق یعنی اوقه دیکوب هلاک ایلمک ممکندر

حاصلی دشمنه فرصت و امان ویرمك كرك پند سخن درمیان دو دشمن چنان
گوی که اگر دوست شوند شرم زده نباشی شرم زده وصف ترکیبی اوتانمندن
شرم زده نباشی شرم زده اولمیاسن یعنی اوتانمیاسین محصول ترکیب
ایکی دشمنك آراسنده سوزی شویله سویله که اگر بری بریله دوست اولورلرسه
اوتانمش اولمیاسین یعنی خجل و شرمنده اولمیاسین مثنوی میان دو کس
جنگ چون آتشست سخن چین بدبخت هیزم کشست میان دو کس لامیه
و ظرف مکان و جنگ مبتدا و ما بعدی خبری آتش و کش عاریلرسه همین
و یائی ملا ایلمیوب همزه مجتلبه اثبات ایدنلر املا احوالندن آگاه دگللردر
چون ادات تشبیه سخن چین وصف ترکیبی در چیندن بحسب لغت
سوز دیوشیرجی دیمکدر اما غماز معناسنده مستعملدر بدبخت اضافتی
بیانیه در هیزم کش وصف ترکیبی در کشیدندن اودون چکیجی یعنی طاشیجی
سخن چین مبتدا و هیزم کش خبری محصول بیت ایکی کشینك آراسنده
جنگ آتش گبیدر اما بدبخت غماز اول آتشك اودونین طاشیجیدر
حاصلی جنگ آتشنی اوفلیجیدر کنند این و آن خوش دگرباره دل
وی اندر میان کوربخت و خجل این و آن کنندك فاعلی و دل مفعول اولی
و خوش ثانیسی دگرباره ظرف زمان و مبتدا سخن چینه راجعدر
اندر میان ظرف مکان کوربخت وصف ترکیبی در بدبخت و مکدر الحال
دیمکدر شوربخت دیرلر خبر مبتدادر خجل شرمنده معناسنه در محصول
بیت اول ایکی دشمن بری بریله گوکللرین خوش ایدرلر یعنی مصالحه ایدوب
بارشورلر اما سخن چین اورتاده خبیث طالع و مکدر حال و شرمنده در
همان غمازلغی کندینه قالور الحق میان دو تن آتش افروختن

نه عقلست خود درمیان سوختن میان دو تن لامیه و افروختنك ظرف
مکانی و آتش مفعول افروختن یاقمق معناسنه در خود
سوختنك مقدم مفعولیدر متعدی اولنجه اما لازم اولمقدر فاعلدر
تأمل ایدنه و درمیان ظرف مکانی محصول بیت ایکی کشینك یعنی ایکی کمسنه‌نك
آراسنده آتش عداوت یاقمق مقتضای عقلدن دگلدر کندویی
آراده یاقمق بو بیت کافیه که ما قبلنه نسبت مقام تعلیلده در یعنی ایکی کمسنه‌نك
آراسنده غمازلق ایلمك کندینی شر و فساد آتشینه یاقوب یاندرمقدر
مذکورا ایا ایتك اولینه قطعه دینه بیت یازان غلط یازمش قطعه
در سخن با دوستان آهسته باش تا ندارد دشمن خونخواره گوش
در حرف ظرف با حرف مصاحبت دوستلرله دیمکدر آهسته
یاواش یعنی قتی سویلمیه ایشتمسون تا حرف تعلیل ندارد فعل نفی
مستقبل مفرد غائب دشمن خونخواره بیانیه و فاعل ندارد خونخواره وصف
ترکیبی در قان ایچیجی معناسنه و هاء رسمی حرف تخصیص گوش کاف
عجمك ضمیله قولاق طوتمقدن دیکلمك مراد در ترکیبده دکله دیجك یرده
قولاق طوت دیرلر محصول بیت سوزده یعنی سوز سویلدکده دوستلرله
آهسته اول یعنی پك سویلمه تا کیم قان ایچیجی دشمن قولاق طوتوب دیکلمسون
زیرا که مطلع اولوب حلقه فاش ایدر پیش دیوار آنچه گویی هوش دار
تا نباشد در پس دیوار گوش پیش دیوار لامیه هوش عقل اوص معناسنه در
دارك مقدم مفعولی در دار فعل امر مخاطبدر داریدندن اوصلك طوت
یعنی عقلك اویار حاصلی آگاه اول غافل اولمه دیمکدر تا حرف تنبیه تا کیم دیمکدر

بس دیوار لامیه در؛ گوش فاعل نباشد در؛ محصول بیت دیوارا وکشیه
اول نسنه که سویلرسن عقلکدا ویار؛ یعنی عاقلانه دیرن تاکم دیوارلردنه
تولنو اولمیه؛ یعنی سوزک دیکلر اولمیه زیرا ارازک فاش ایدر؛ بعض نسخه ده
هوش دار زینه گوش دار واقعدر **حکمت** هرکه با دشمنان دوستان خود
صلح کند سر آزار دوستان دارد؛ با حرف مصاحبت دشمنان و دوستان
خود لامیه لردر؛ صلح کندک مفعول صریحی وبا دشمنان غیر صریحی که بونه
اسمدر؛ من شرطیه معناسنه کند فعل شرط ومصراع ثانی جوابی سر آزار
اسم مصدردر؛ انجمه معناسنه دوستانه اضافتی مصدرک مفعولنه
اضافتدر؛ محصول ترکیب هرکیمه که کندی دوستلرینک دشمنلریله صلح
ایلیه یعنی انلرله دوستلق ایلیه دوستلرینی انجمک سوداسین طوتار؛
یعنی دوستلرینی بحضور ایلکه مراد ایدر؛ **بیت** بشنوی ای خردمند از آن
دوست دست؛ که با دشمنانت بود همنشست؛ با حرف تاکید شوی
شینک ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر؛ شوییدندن شستندن یومق ایلمش دست
شوینک مفعول صریحی واز آن دوست غیر صریحی که حرف رابطه صفت
با حرف مصاحبت دشمنانت تا ضمیر خطاب در همنشست مجالس ومخالط
دیمکدر؛ محصول بیت ای خردمند اول دوستکدن الک یو؛ یعنی اول
دوستکی ترک ایله که دشمنلرکله مصاحب ومجالس اوله **حکمت**
چون در امضای کاری متردد باشی آن طرف اختیار کن که بی آزارتر برآید امضا
افعال باییندن مصدردر؛ کچورمک معناسنه؛ کاره اضافتی مفعولنه در
ویا حرف وحدت؛ متردد تفعل باییندن اسم فاعلدر؛ باشی فعل مضارع مفرد

مخاطب

مخاطبدر؛ باشیدندن؛ متردد اوله سین؛ یعنی ایکی ایشی ایکیمین جی دیوان طرف
ظرف کنک اولی مفعول واختیار ثانیسی که حرف بیانی حرف سلب آزار
اسم مصدر وتر ادات تفضیل برآید حاصل اوله دیمکدر؛ محصول ترتیب
چونکه برایشی کچورمکده یعنی ایشلمکده متردد اوله سین حاصلی ایشلمک
وایشلمک بیننده؛ دغدغهک اوله اول جانبی اختیار ایله که انجیمسکزرک
حاصل اوله؛ یعنی نه سن انجینه سین ونه کمسنه انجینه؛ حاصلی زحمت اولمین جانبی
اختیار ایلمک کرک **بیت** با مردم سهل گوی دشوار مگوی
باآنکه در صلح زند جنگ مجوی؛ با حرف صله ویا حرف مصاحبت مردم
سهل گوی بیانیه در؛ مردم بریشهر دیار انلر صحیح تسخیرله مخالف یازمشلر
مردمک اتی بیلکوئله دردیدکلرینی انجخش خطایاذندر؛ وگوی امر درگفتن
مصدرندن دیدکلرینک ایکی خطاوار؛ اول بوکه گوی بونکی فعل دکل
اسمدرکه سهلله ترکیب اولور؛ وصف ترکیب اولمش وگوی فعل واقع وحکم
اولدوغی برده گفتن دن مشتق اولمز گوییدندن مشتقدر؛ علی کل حال
بوشارحلر بوبیتک معنی صحت واصلی اولمامشلر؛ پس سهل گوی وصف
وصف ترکیبی در؛ ملایم ورفقله سویلیجی دیمکدر؛ دشوار جنگ دیمکدر مشکل
معناسنه سهلله مقابلدرکه قولای معناسنه در؛ یعنی آسان مگوی فعل نهی مفرد
مخاطب؛ با حرف مصاحبت آن اسم اشارت؛ وکه اسمدر کیمسه معناسنه در
صلح لامیه؛ وزندک مقدم مفعولی جنگ مقدم مفعولی مجوی فعل نهی مفرد
مخاطبدر جوییدندن؛ محصول بیت سهل گوی مردم ایله یعنی رفق وملایمتله
سویلیجی کمسنه جنگ یعنی کوج ویا وز سویلمه اول کمسنه ایله که صلح قپوسنی اوررلر یعنی قفار
جنگ ایلیک دیلمه یعنی صلحه مائل ورغبت اولان کمسنه ایله صواشه مائل اوله

بلکه صلح اوزره اول انکه **حکمت** تا کار بزر می بر جان در خطر افکندن نشاید
تا بونده حرف توقیتدر کار مبتدا بر خی آید خبری حاصل اولور دیمکدر نزد
خبره متعلقدر در حرف صله خطر خانک وطانک فتحه لریله خوف معناسنه در
افکندنک مفعول غیر صریحی وجان صریحی محصول ترکیب مادامکه ایش اقچه و
التون ایله حاصل اولور کشی جانی خوف وخطره براقمق لایق دکل یعنی
ضرری دفع ایلمک ایچون مالی صرف ایلمک لازمدر زیرا مشهوردر بوزدر کم
مال بلایه قالقاندر **بیت** چو دست از همه حیلتی در گسست حلالست
بشمشیر دست دست مبتدا حیلتی یا حرف وحدت در حرف تاکید
گسست کاف عجمک ضمی وکسریله وسین اولک فتحی وکسریله لغتدر بونده
سینک فتحه لازمدر قافیه ضرورتیچون اما کافک ایکی حرکت بیله جایزدر
فعل ماضی مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه در خبر مبتدا ودست
مفعول صریحی وبشمشیر بای صله ایله غیر صریحی محصول بیت چونکه ال جمیع
حیله لردن اوزلدی وکسلدی یعنی هیچ وجهله حیله یه مجال قالمیجق قلیجه ال
صونمق حلالدر زیرا آخر الحیل السیف قدر **بیت** بر عجز دشمن رحمت
مکن که اگر قادر شود بر تو رحمت نکند محصول ترکیب دشمنک عجزینه
وزبونلغنه مرحمت ایلمه یعنی زبوندر دیو اسرکمه زیرا قادر اولورسه
اول سنی اسرکمز بو نثری نظم ظن ایدوب اولنده بیت یازان نثردن نظمی
فرق ایدر دکل ایمش **بیت** دشمن چو بینی ناتوان لاف از بروت خود مزن
مغزیست در هر استخوان هر دیست در هر پیرهن دشمن بینی نک مفعول اولی
وناتوان ثانیسی بروت بانک ورانک ضمه لریله بیقدر که عربجه شارب
وسبلت دیرلر مغز بینی ایلک معناسنه در ویا حرف وحدت مردیست

کنه یا حرف وحدت پیرهن کوملک مصراع ثانی اوله نسبت حکم تعلیلده واقع
محصول بیت چونکه دشمنکی ناتوان وضعیف کوره سین کندی بیغکدن
لاف اورمه یعنی قوت وقدرتکه مغرور اولوب بیغکی بورو ب لاف لحور و ب
وکنمز زیرا هر کملکده ایلک وار وهر کوملکده ار وار یعنی عالم خالی دکلدر هیچ
بلنمز دوکلدن کاه اولور که ارلکلر کلور که آدم حیران قالور نته که ترکیده
بلنمز دوکک طاش باش یارر دیرلر هرزن نهی در زدندن دین اصابت
لطیفه هر که بدی را بکشد خلق را از بلای وبرهاند واو را از عذاب خدای
بدی یا حرف وحدت ورا ادات مفعول بکشدک مقدم مفعولیدر
خلق را دخی ادات مفعول برهاندک مقدم مفعول صریحی واز بلای او لامیه ایله
غیر صریحی برهاندی با استقبالیه فعل مضارع مفرد غایب قورتردی دیمکدر
الف ونون ادات تعدیه در اصلی رهیدندر صکره رهانیدن اولمشدر
خلق رایه محصول ترکیب هر کیمکه بر یرامازی قتل ایدر سه خلقی انک
بلاسندن خلاص ایدر واونی عذاب خدادن زیرا انی شادیجه کناه کسب ایدر
که عذابه باعث اولور **قطعه** پسندیدست بخشایش ولیکن منه بر ریش
خلق آزار مرهم پسندیدست با عجمک فتحیله اصلی پسندیده است در
های رسمیه وهمزه محذوفه ایله پس ضرورت وزن ایچون ایکسی بیله کتابتدن
وتلفظدن ترک اولندی امدی ایکیسین بیله کتابتده اثبات ایدوب
وصل همزه ایله دینلر غلط ایلمشلر بخشایش اسم مصدردر اسکیش معناسنه
یعنی مرحمت لیکن ادات استدراک منه فعل نهی مفرد مخاطبدر
نهیدندن قونه دیمکدر نهادندن دین سهو ایلمش ریش بونده یاره در
خلق آزاره اضافتی بیانیه در خلق آزار وصف ترکیبی در آزاریدندن خلق الخلق یحیی

خلق انجیدیجی دیمکدر آزردندن اخذ ایلین خطا ایلمش ❊ مرهم پاره یه قونلری
نسنه در معربدر منهنک مفعول صریحی و برریشن غیر صریحی ❊ محصول بیت
مرحمت مقبولدر ❊ ولیکن خلق انجیدیجینک پاره سنه مرهم اوریه یعنی ظالمی
اسرکیوب دردینه درمان ایلمه ❊ حاصلی ظالمه رحم ایلمه ❊ ندانست آنکه رحمت
کرد برمار ❊ که آن ظلمست بر فرزند آدم ❊ ندانست فعل نفی ماضی مفرد غائب
بیلمدی دیمکدر ❊ وجایزدر که استفهامی متضمن اوله یعنی بیلمدیمی دیمک اوله
آن اسم اشارتدر که به که بونده اسم واقعدر کس معناسنه ❊ وآن ندانستنک
فاعلیدر مرحمت کردک مفعول صریحی و برمار غیر صریحی که حرف بیان آن اسم
اشارتدر رحمت و مبتدادر ❊ و ظلمست خبری بر حرف استعلا ظلمه متعلق
فرزند آدم لامیه ❊ محصول بیت بیلمدیمی ویا بیلمدیمی اول کمسنه که ییلانه رحمت
ایدوب انی قتل ایلمدیکه اول رحمت آدم اوغلانلرینه ظلمدر ❊ زیرا فرصت
بولدقده آدمی صوقر ❊ رحم ایلمز ❊ امدی اکا رحم ظلم صریحدر ❊ تحذیر
نصیحت از دشمن پذیرفتن خطاست ولیکن شنیدن رواست
تا بخلاف آن کار کنی وآن عین صوابست ❊ پذیرفتن بانک عجمک فتحی و ذال
معجمه نک کسری و رانک ضمیله قبول ایلمک معناسنه در ❊ بونده مبتدادر
و نصیحت مفعول صریحی ❊ و از دشمن غیر صریحی و خطاست خبری لیکن ادات
استدراک شنیدن مبتدا و رواست خبری جایز دیمکدر ❊ تا حرف تعلیل
بخلاف آن کیلک مفعول غیر صریحی و آن اسم اشارتدر خلافه و مبتدا عین صوابست
بیانیه و خبر مبتدا ❊ محصول ترکیب دشمندن نصیحت قبول ایلمک خطادر
اما ایشتمک جایزدر تا که اول نصیحتنک خلافنجه ایشلر ایشلیه سین و اول
خلاف خود عین صوابدر ❊ مثنوی حذر کن ز انچه دشمن کوید آن کن ❊ که بر

زانو زنی دست تغابن ❊ که حرف تعلیل بر حرف استعلا زانو نک
ضمیله دیز معناسنه در که عربجه رکبه دیرلر ❊ زنی فعل مضارع مفرد مخاطب
اوررسین دیمکدر ❊ زنیدندن دست تغابن لامیه در ❊ مجاز از زنینک مفعول
صریحی و بر زانو غیر صریحی تغابن تفاعل بابندن مصدر در الدنمق معناسنه
بونده مشارکت مراد دکلدر ❊ محصول بیت حذر ایله اول نسنه دن که دشمنک
سکا انی ایله دیه ❊ یعنی دشمنک سکا بیوردیغی نسنه دن حذر ایلیه صقین انی
اشلمه زیرا تغابن و ندامت الینی دیزکه اوررسین ❊ یعنی انک سوزیله
بر ایش ایشلرسن البته نوب پشیمان اولورسین ❊ نیچون دشمن سوزیله
عامل اولدم دیو ❊ کرت راستی نماید راست چون تیر ❊ ازو بر کرد و راه
دست چپ کیر ❊ کرت تا ضمیر خطاب راستی یا حرف وحدت نماید
فعل مضارع مفرد غائب ضمیر تا مفعول اولی و راه ثانیسی و در راست
صفت راهدر چون اداة تشبیه ازو اصلی از او در ضمیر او راهه راجع
بعض نسخه ده او یرینه آن واقع در اسم اشارتدر راهه ❊ بر حرف تاکید
کرد کاف عجمک فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر ❊ کردیدندن دون دیمکدر
ارجع معناسنه ❊ راه دست چپ لامیه و بیانیه در ❊ بونده چپ
ذکری راست مناسبتیله در ❊ زیرا چپ صوله و راست صاغه دیرلر ❊
راه کیرک مقدم مفعولیدر ❊ محصول بیت اکر سکا دشمنک اوق
کبی بر طوغری یول کوستررسه البته او یولدن دون و صول ال یولنی
طوت بوندن مراد بودر که دیدوکینک خلافنی اشله ❊ حکمت
خشم بیش از حد وحشت آرد و لطف بیگاه وقت هیبت ببرد نه چندان
درشتی کن که از تو سیر کردند و نه چندان نرمی که بر تو دلیر شوند خشم بیش

بیانیه‌در ومبتدا اضافتی تجویز ایلمیشلر لذت کلامدن بی ذوق المشلر
از حدیثش متعلقدر • وحشت بونن نفرت معناسنه‌در • واو دک
مقدم مفعولیدر • و از دخبر مبتدادر • لطف بی وقتنه بیانیه‌در •
ومبتدا و مبنت بیر دک مقدم مفعولیدر • دیر دخبر مبتدادر
درشتی درشت ایری دیمکدر • غلیظ وخشن معناسنه یا حرف مصدر
غلظت وخشونت معناسنه‌در • سبر بونک کبی یرلرده اوصانمق
ونفرت اتمک معناسنه‌در • کرد ند کاف عجمک فتحیله فعل مضارع
جمع غائبدر اوللر معناسنه • خشونت افاده ایدر سندن اوصانه‌لر
دیمکدر • نرمی نرم یومشق و یا حرف مصدر • دلیر بهادر معناسنه‌در
غلبه‌دن کنایتدر • محصول ترکیب حددن زیاده غضب نفرت و وحشت
کتورر • یعنی غضوب کمسنه‌دن خلق نفرت ایدرلر کلب عقوردن
کبی • و وقتسز لطف ادمک هیبتی وصلابتنی ایلدر • یعنی عزت و عظمتی
ضایع ایدر • امدی نه اولقدر خشونت وغلظت ایله که سندن دویالر
یعنی اوصانوب نفرت ایده‌لر • ونه اولقدر ملایمت و رفق ایله که
اوزرکه بهادر اولوب غالب اولالر • حاصلی نه یادز ادل اصلاسین
ونه یاوشق دل ای جصلاسین مثنوی درشتی ونرمی بهم در بهست
چو قاصد که جراح و مرهم بهست • درشت ایری دیمکدر • یومشق معناسنه
و یا حرف مصدر • نرمیده ده یا حرف مصدردر • بهم با حرف صله و هم ادا
اجتماع در • همخانه و همحجره و همراه کبی • بونلر بری بری ایله دیمکدر • دکر
بانک افاده ایلدوکی معنایی تاکید ایدر • بهیک دیمکدر • قاصد
اسم فاعلدر قان الیجی معناسنه مصدری فصد کلور فانک فتحی د

صادک

صادک سکونیله که حرف بیان جراح یاره اوران کمسنه بونده مراد طری
یاره لمکدر • مرهم وصف ترکیبی‌در • نهید نهادن مرهم قویجی دیمکدر • محصول
بیت خشونت و ملایمت بری بریله اولمق گرکدر • نشتر دیورلر [illegible] کبی قان
الیجی کبی که هم طری یاره‌لر و مرهم اوکلمنق الچون کنه حرم قورکیارهیه بهم‌در
بهک تقدیرینی در بهم بست دیو تراکیب فارسیلنک استعمالاتنه
واصل دکل المثنی درشتی نکیرد خردمند خویش نه سستی که ناقص کند قدر خویش
درشتی نکیرد ک مقدم مفعولی • و خردمند فاعلی • و خویش مفعول ثانیسی
نه سستی که سستی نکیرد ک مفعولیدر یعنی مقدر نکیرد ک تقدیری سستی
هم نکیرد که حرف تعلیل و یا حرف بیان قدر خویش لامیه • وکند ک مفعول
اولی و ناقص ثانیسی • محصول بیت خردمند یعنی عاقل کمسنه خشونت و غلظتی
اوکنه طوتماز • یعنی خشونت وغلظتله عامل اولماز • حاصلی درشت خویلغی
عادت وپیشه ایدنمز • ملایمت وتواضع دخی کار ایدنمز که کندی قدرینی
ناقص ایلیه • یعنی زیاده رفق وملایمت آدمی خلق یاننده بی قدر ایدر •
نه خویشتن را فزونی نهاد • نه یکباره تن در مذلت نهد • نه حرف نفی
بمعناده نه‌در متقیددر • نهد تقدیرنده هم رانک معناستی تاکید ایدر
خویشتن واو رسمیله کندی دیمکدر • خویش کبی • فزونی یا حرف مصدردر • نه
کنه حرف نفی و هم متقیددر • یکباره برکره‌دن و براوغوردن دیمکدر • تن
بونن وجود معناسنه‌در • در حرف صله • مذلت لامک تشدیدیله مصدر
میمیدر • ذلت معناسنه • دهد فعل مضارع مفرد غائبدر • یر دیمکدر
ایکی فعلک فاعلی خردمنددر • محصول بیت عاقل اولان کندییه از تفلق
ترماز • یعنی تعظیم تکبر ایدوب کندویی بیوک طوتماز • حاصلی بیوکلنم برکره‌دن

وبراوغردن کندی وجودلی مذلته ویررمر یعنی کندینه تحقیر ایدوب وجودنی
ذلته وهوانه دوشررمر حاصلی نه مقداربندن بیوکلنور و نه کندینی ذلیل
وحقیر طوتوب کوچکلنور حاصلی کندونی ذلته دوشروب پایمال ایتدررمر

مثنوی شبانی بابدر کفت ای خردمند ٭ مرا تعلیم ده پیرانه یک پند

شبان شینک ضمیله چوبان دیمکدر ویا حرف وحدت یا بدر یعنی با
بدرش ده دالک کسری وهای اصلیه ایله فعل امر مفرد مخاطبدر دمیدندن
وبردیمکدر دادندن دینلر سهو ایلمشلر پیرانه یای رسمی بونک کبی یرلرده
تخصیص ولیاقت معناسنی افاده ایدر محصول بیت برچوبان باباسنه
دیدی ای خردمند بکا بزلره لایق ومناسب بر پند ویر یعنی بکا بر نصیحت
ویر بلکه انیلک شعر دی کن نه چندان که کردد خیره کرک تیز دندان

نیکی مردی وصف ترکیبی در ویا حرف مصدر کرحرف تعلیل کردد
فعل مضارع مفرد غایب اوله دیمکدر خیره جیم مجمک کسریله غالب
وبکین معناسنه در کرک تیز دندان بیانیه تیز دندان وصف ترکیبی در
کسکین دیشلی دیمکدر کردد کرک اسمی وخیره خبریدر زیرا معنای صیرورتی
متضمندر محصول بیت باباسی چوبانه دیدی نیک مردلک ایله یعنی رفق
ولین او زره اول اما اولقدر دکل که کسکین دیشلی قورد سکا غالب اوله
وقویونلروکی هلاک ایلیه حاصلی ول قدر کلوملایم اولمه که سکا ضرر مترتب اوله
چوبانه لایق ومناسب پند بو قدر اولورانجق **حکمت** دوکس دشمن ملک
ودیننند پادشاه بی حلم وزاهد بی علم لف نشر ومرتب طریقیله
محصول ترکیب ایدر ایکی کمسه مملکت ودینک دشمنلریدر برلیسی پادشا
بی حلمدر که غضبی سببیله خلق اندن نفرت ایدوب قچار ومملکتی خالی

قالور

قالور برلیسی زاهد بی علمدر که جهلی سببیله دیندار اولان امتلری
طریق مستقیمدن اضلال ایدوب ضلالته دوشورر **بیت**

بر سر ملک مباد آن ملک فرمان ده ٭ که خدا را نبود بنده فرمان بردار

برحرف استعلا سر ملک لامیه مباد نهیله دعادر آن تقدیری آن
کسدر ملک فرمان ده بیانیه فرمان ده وصف ترکیبی در بویرق ویریجی
معناسنه که حرف رابط صفت بنده فرمان بردار بیانیه فرمان
بردار وصف ترکیبی در بردارندن بویرق قالدریجی معناسنه
بویرق طوتیجی در محصول بیت مملکتا وزرینه اول کمسنه بویرق ویریجی
پادشاه اولماسون که خدانک بویروغین طوتیجی قولی اولمیه یعنی امر و
نهینه مطیع اولوب اکا امتثال ایلمیه وجایزدر که آن اشارتی ملک فرمان ده یه
اوله پس محصول مصراع مملکت وزره اول فرمان ویریجی پادشاه ثابت وقایم
اولماسون یعنی هالک وفانی اولسون آه حاصلی پادشاه ظالمه بددعادر

حکمت پادشاه باید که تا بحدی بر دشمنان خشم نراند که دوستانرا
اعتماد نماند که آتش خشم اول در خداوند خشم افتد انکه زبانه بخصم رسد
یا نرسد باید فعل مضارع مفرد غایب کرک دیمکدر که حرف بیان تا حرف
انتها بحدی با حرف صله ویا حرف حدت بر دشمنان بر حرف استعلا ویا
حرف صله خشم خانک فتحی وکسریله لغتدر نراند فعل نفی مستقبل مفرد غایب
فاعلی تحتنده پادشاهه راجع ضمیردر مفعول صریحی خشم وغیر صریحی بر دشمنانی
وجمله فعلیه خبر نمیسنددر که پادشاه در راندن مشتقدر راندن ذن دینلر
سهو ایلمشلر که حرف بیان دوستانرا را حرف تخصیص آتش خشم بیانیه
بو کلام ما قبلنه نسبت حکم تعلیلده واقعدر در حرف صله خداوند خشم لامیه

صاحب خشم دیمکدر • افتدیمزه نک فتحی وضمیله فعل مضارع مفرد غایبدر فاعلی
تحتنده آتش خشم راجع ضمیردر دوشر دیمکدر • انکه اندن صکره دیمکدر • زبانه
زانک فتحی وضمیله آتش یالکی بخصم با حرف صله رسد فعل مضارع مفرد غائب
فاعلی تحتنده زبانه یه راجع ضمیردر • یا حرف عطف نرسد فعل نفی مستقبل مفرد
غائب فاعلی سابق کبیدر • محصول ترکیب پادشاه کرکدر که دشمنلره برحدّت
وبرمرتبه ده غضب سورمیه که دوستلرک انکا اعتمادی قالمیه • زیرا جایزدر که
دوستلر غضبندن خوف ایدوب کندیه ضرر ایرشدره لر هیچ نسنه ایلمز
ایلمزلر ایسه ده نفرتلری مقرردر • زیرا خشم آتشی اول صاحبنی یاقدقدن
صکره بلکی خصمه ایرشه ویا ایرشمیه • حاصلی کندییه ضرری مقرردر پس
خصمه ضرر ایلیه یا ایلمیه **مثنوی** نشاید بنی آدم خاکزاد • که درسر کند کبر وتندی
وباد • نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غایب عربیده لاینبغی معناسنه بنی آدم
لامیه اصلنده بنین ایدی اضافتله نون ساقط اولمشدر • خاکزاده
اضافتی بیانیه در خاک وصف ترکیبی در • بحسب لغت طپراقدن طوغجی
دیمکدر لیکن مراد خاکدن مخلوق اولاندر که حرف بیاندر حرف صله
حرف ظرف طوغان ایلی طوغمامشدر • کندک مفعول غیر صریحی کبر معطوفی تندی
صریحی • تندایتی دیمکدر یعنی کسکینلک ویا حرف مصدر یاوزلق وحدت
دیمک اولور • باد بونده هوا معناسنه در که خفتدن عبارتدر • محصول
لایق دکلدر که خاکدن مخلوق اولان بنی آدم که باشنه کبر وحدت وهوایی
ایلیه یعنی بونلری باشنه قویه • حاصلی بونلر ایله متصف اولمق لایق دکلدر
ترا باچنین کرمی وتیز کشی • نپندارم از خاک باز آتشی • ترا سنی دیمکدر
با حرف مصاحبت چنین تشبیه معناسنی متضمن اسم اشارتدر • حاصلی

ادات تشبیه ایله اسم اشارتدن مرکبدر • بوکبی دیمکدر • کرمی ایسیلق دیمکدر • بو
تیز معناسنه در • ویا حرف مصدر مراد حدت وتیزلکدر • سرکش وصف ترکیبی در
بحسب لغت باش چکیجی دیمکدر کشیدندن مشتق اما معاند معناسنه استعمال ایدرلر
ویا حرف مصدر معاندلق دیمکدر • نپندارم فعل نفی مستقبل متکلم وحده مفعول
صریحی ترا در دیگر صریحلری یا چنین از خاکی • یا حرف عطف در عربیده ام واو
کبی آتشی دیگی یا ضمیر خطابدر • محصول بیت سنی بو حدت وسرکشلکله ظن ایلمزم که
خاکدن سین یوخسه آتشدن سین یعنی یقینم وظنم بوقدر که بنی آدم کبی خاکدن می
خلق اولدک یوخسه شیطان لعین کبی آتشدنمی • حاصلی بو ایکی معنا بیننده مترددم
بعض متوننده مصراع ثانی نپندارم از خاکی از آتشی واقعدر ایکی یای خطابله •
محصول مصراع سنی خاکدن مخلوق اولدوغک ظن ایلمزم • بلکه ابلیس ملعون کبی
ناردن مخلوقسن دعا کو یک نفسنده شبهه واوجه متون بودتامل یدر **قطعه**
در خاک بیلقان برسیدم بعابدی • کفتم مرا بتربیت ازجهل پاک کن • در حرف ظرف
خاک بیلقان لامیه • بیلقانک بانک فتحی ویانک سکونی ولامک فتحیله بدخشان
ولایتنده برناحیه نک اسمیدر • بعابدی با حرف صله ویا حرف وحدت کفتم تقدیری
کفتمش درمرا وپاک کن فعلنک مفعول صریحلریدر • وتربیت واز جهل غیرصریحلریدر
محصول بیت بیلقان ولایتنده برعابده ایرشدم دیر حضرت شیخ
یعنی سیاحتلقم زماننده اکا واصل اولدم زیرا حضرت شیخک دنیایی کزمکدن
مرادی اهل اللهه وصولدر • پس هر برده که برعزیز ایشتسه انک جانبنه عزم ایدرمش
نته که بعض حکایه لرندن معلومدر • اول عابده دیدم بنی تربیتکله جهلدن
پاک ایله • حاصلی بنی ارشاد ایله • کفتا برو چو خاک تحمل کن ای فقیه • یا هرچه خوانده
همه درزیر خاک کن • کفتا عابد دیدی برو پای مکور ادات تاکیددر • یا پی

ضمه ایله اوقیان دوستانه‌یلق ایدرمش جوادات شبیه فقیهدن بونده مراد عالمدر
یاهرچه یا حرف عطف خوانده ماضیدن قسمدر و یا ضمیر خطاب و همزه حرف توصل
مرزکه او متحمس سک دیمکدر در حرف تأکید زیر خاک لامیه زیر زانک کسریله
الت معناسنه در عربجه تحت دیرلر محصول بیت عابد دیدی ای فقیه وار
خاک کبی مرجفا و جوره تحمل ایله زیرا علمک مقتضاسی تواضع و تحملدر کبر و غرور
دکل پس اکر سکا کبر و غرور علم تواضع و تحمله مانع اولورسه جمیع اوقودوغکی یعنی
تحصیل ایلدوککی خاک لغته ایله یعنی نسیاً منسیا ترک ایله زیرا درویشلک
و صوفیلق علم و معرفت وجودیله تحصیل اولماز بلکه ایوقلق و فنا ایله کسب اولور
انکیچون مشایخ علما ارشادینه زحمت چکرلر زیرا عالم و مجتهدن خالی کل
پس عابدک مرادی بودر که علم و کمالله تحمل و تواضع اهل ویررسه فبها و نعمه
والا بونلر اسباب بندار درکه درویشلکه مانعدر پس بونلری فراموش
اولمش منزلنه تنزیل ایدوب آسوده حال اول که علم لدنی میسر اوله حاصلی
یا علمله تحمل تواضع ایله ویا علمی ترک ایله مانع راه اولماسون **مطایبه**

بدخوی در دست دشمنی کرفتارست که مرکجا که رود از چنک عقوبت او خلاص
نیابد بدخوی وصف ترکیبی در بادامخوللی دیمکدر در حرف صله در بامعناسنه
دست دشمن لامیه و یا حرف حدث که حرف رابط صفت مرکجا که مرقنده که دیمکدر
که حرف بیاندر رود فعل مضارع مفرد غائب کیدر دیمکدر چنک عقوبت
بیانیه واو به اضافت لامیه در نیابد فعل نفی مستقبل مفرد غائب
محصول ترکیب بدخوی بر دشمن الینه کرفتاردر که مرزه یه کیدرسه انک عقوبتی
پنجه‌سندن خلاص بولماز یعنی بدخولق اکا بر بلادر که قنده کیدرسه اندن خالی
اولماز **بیت** اکر ز دست بلا بر فلک رود بدخوی ز دست خوی

بدخویش در بلا باشد دست بلا لامیه در مجاز ابر فلک فلک اوزره دیمکدر
دست خوی بدخویش لامیه و بیانیه و لامیه در لف و نشر طریقیله
محصول بیت اکر بلا الندن بدخوی فلک اوزره کیدرسه یعنی فلکه چقارسه
کندنک یرامازخولی الندن بلاده اولور یعنی کندنک یرامازخولی
نه قنده کیدرسه کندینه قرین بدر **بند** چو بینی که در سپاه دشمن
تفرقه افتاد تو جمع باش و اکر جمع شوند از پریشانی اندیشه کن که حرف بیان
در حرف صله سپاه دشمن لامیه تفرقه تفعیل بابندن مصدر در بای مصدر
سماعا حذف اولنوب یرلنه تا ویرلمشدر طاغنقلق دیمکدر باش فعل امر مفرد
مخاطبدر باشیدندن جمع اول یعنی پریشان و بی حضور اولمه محصول
ترکیب چونکه کوره سن که دشمنک لشکرینه پریشانلق و پراکنده لک
دوشدی سن جمع اول قورقمه و اکر کوره سن که جمع اولوب انک ایدرلر
پریشانلقدن اندیشه ایله یعنی صاقین درنکلری سنک ایچون اولماسون
قطعه برو با دوستان آسوده بنشین چو بینی در میان دشمنان جنک
برو بانک کسری و رانک فتحیله فعل امر مفرد مخاطب کیت بانک ضمیله
ینلر دوستانیلغه مایل اینلر و برو رفتن مصدرندن مشتقدر
دینلر علم اشتقاقله اصلا مناسبتلری یوقمش با حرف مصاحبت
آسوده بوننده مستریح معناسنه در یعنی فارغ و راحت دیمکدر محصول
بیت وار دوستلرکله آسوده حال و فارغ البال اوتور یعنی حضور ایله
چونکه دشمنلرک اراسنده جنک و جدال کوره سین و کر بینی
باهم یک زبان‌اند کمان از زه کن و بر باره بر سنک باهم بربریله
دیمکدر یک زبان زانک فتحی و ضمیله وصف ترکیبی در بر دللی معناسنه

یعنی متحد ومتفق کمان را ز ا دات مفعول زه کن زه کرش دیمکدر
زانک کسری وهای اصلیه ایله کن کاف عربک ضمیله ایله دیمکدر در
فعل امر مفرد مخاطبدر کنسیدندن کمان مفعول اولی زه ثانیسی بر حرف
استعلا باره های رسمیله وباره واوله حصار معناسنه در وایکنجی
بر فعل امر مفرد مخاطبدر بریدندن ایلت دیمکدر سنک مفعول صریحی
و برباره غیر صریحی محصول بیت واکر دشمنلرک بری بریله یکدل و
دیکربان کوره سین یعنی متفق فی الکلام و متحد فی المرام کوره سین
جنک ایچون یایکی قور و حصارا و زه بورتش ایلدکن اکا انغیجون طاش
حاضرله زیرا اول زمانده طوپ وتفنک یوغیمش اما اوق وسنکار
یراقلری وارمش دیرلرکه طوپ وتفنک دوز یوز سال الحق وار انکروس
انکروسدن یعنی لهدن جقالی والعهدة علی الراوی

بیت
دشمن چو از همه حیلتی درماند سلسله دوستی بجنباند پس انکه دوستی
کارها کند که دشمن نتواند کرد حیلتی یا حرف وتنکیر درماند فعل مضارع
مفرد غایب فاعلی تحتنده دشمنه راجع ضمیردر جنبانیدندن بر
دیرتمک دیمکدر یعنی دوستلق ومحبت اظهار ایدر جواب
تعلیلدر وجمله تعلیلیه خبر مبتدادر که لفظ دشمندر پس بونک کبی
یرده مطلق عطف معناسنی افاده ایدر انکه اندنصکره دیمکدر
بد دوستی یا حرف مصاحبت ویا حرف مصدر کارها کندک مفعول صریحی
وبد دوستی غیر صریحی که حرف رابط صفت دشمن مبتدا نتوان کردن
معناسنه خبرتی محصول ترکیب دشمن چونکه جمیع حیله دن عاجز قاله
دوستلق سلسله سنی دیردر یعنی محبت ودوستلق اظهار ایدر واندنصکره

دوستلق صورتیله انلر که دشمن ایلمکه قادر دکلدر بیت سر مار
بدست دشمن بکوب که از احدی الحسنین خالی نباشد اکر این غالب آمد
مار کشتی واکر آن از دشمن رستی سر مار لامیه بیا حرف مصاحبت دست
دشمن لامیه بکوبک سر مار مفعول صریحی وبدست دشمن غیر صریحی با حرف
تاکید کوب کاف عربک ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر کوبیدندن کوفتن دن
دینلر خطا ایلمشلر کاف عجمیله در دین غلط سویلمش که حرف تعلیل احدی
همزه نک کسری وحانک سکونی ودالک فتحیله احدک همزه نک وحانک
فتحه لریله مؤنثیدر حسنین حانک ضمی وسینک سکونی ونونک فتحی
ویای اولکده وثانینک سکونیله حسنی نک تثنیه سیدر که احسنک
مؤنثیدر افضلک فضلی واعلی نک علیا مؤنثی اولدوغی کبی موصوفی
محذوفدر تقریری احدی الفائدتین الحسنین ایکی کوجک فائده نک
برسندن خالی نباشد خالی اولماز دیمکدر این اسم اشارتدر دشمنه
کشتی فعل ماضی مفرد مخاطب دیلدک یعنی قتل ایلدک دیمکدر وآن اسم
اشارتدر ماره رستی رانک فتحیله فعل ماضی مفرد مخاطبدر رستن دن
قورتلدک دیمکدر محصول ترکیب مارک کله سنی یعنی باشنی دشمن الیله
دوک یعنی ازیعنی دشمنکه انی اولدرده زیرا ایکی کوزل فائده نک برندن
خالی اولماز اکر دشمن ماره غالب اولورسه ماری قتل ایلمش اولورسین
واکر مار دشمنکه غالب اولورسه دشمندن قورتلدک یعنی قورتلمش اولورسین

بیت
بروز معرکه ایمن مشو ز خصم ضعیف که مغز شیر بر آرد چو دل ز جان برداشت
با حرف ظرف روز معرکه لامیه معرکه اسم مکاندر صواش یرینه دیرلر اما بونده
جنک مراددر ایمن همزه نک ومیمک کسره لریله امین معناسنه در مشو

مثو میمك وشینك فتحه‌لریله نهی مفرد مخاطب در شویدندن اولمه دیمكدر
خصم ضعیف بیانیه كه حرف تعلیل مغز شیر لامیه مغز بینی وایلك بونك
باشك بینی اسی مراد در وشیر ارسلان برآرد چقارر چو حرف تعلیل
دل بر داشتنك مفعول صریحی وز جان غیر صریحی بر داشت فعل ماضی
مفرد غایب قالدردی دیمكدر محصول بیت صواشكوننده خصم
ضعیفدن امین اولمه زیرا ارسلانك بینی سین چقارر چونكه دلینی جاندن
قالدردی یعنی خصم مقدر ضعیف اولورسه جاندن نا امید اولنجه ارسلانه
غلبه ایدوب انی هلاك ایدر پس خصمك ضعفنه باقمق اولمازكه كاه اولور
اتوبیا الیشین اشلرنته كه ملك زاده كوتاه وحقیر حكایه سننده كچدی **بند**
خبری كه دانی كه دلی بیازارد توخاموش باش تا دیگری بیارد خبری یا حرف وحدت
كه حرف رابط صفت دانی فعل مضارع مفرد مخاطب كه حرف بیان
دلی یا حرف وحدت بیازارد ك مقدم مفعولیدر تا حرف تعلیل دیگری
یا حرف وحدت بیارد ك فاعلی تحتنده دیگره راجع ضمیردر ومفعولی
بر مقدر خبر محصول تركیب بر خبری كه بیلورسین كه بر كوكل انجیدر
یعنی اول خبری سویلدوكك تقدیرجه بیله كه بر خاطر انجنوب پریشان اولور
او خبری سن سویلمه دینمه تا كیم برغیر كمسنه كتوروب سویلسون **بیت**
بلبلا مژده بهار بیار خبر بد ببوم باز گذار بلبلا الف ونداء مژده
بهار لامیه خبری بد بیانیه دگذار ك مفعول صریحی در وببوم غیر صریحی باز
ادات تاكید بگذار فعل امر مفرد مخاطب ترك ایله دیمكدر محصول بیت
ای بلبل سن بهار مژده سین كتور زیرا انكا دوشن اولندر ویرامان خبری
بوم شومه ترك ایله كه بد خبر اكا لایقدر **تحذیر** پادشاه را بر خیانت كسی

واقف مگردان مگر انكه برقبول كلی واثق باشی وگرنه در هلاك خود میكوشی
پادشاه را را ادات مفعول بر حرف استعلا خیانت كس لامیه ویا حرف
وحدت مگردان فعل نهی مفرد مخاطب در كردانیدندن ایلمه دیمكدر
اصلی كردیدندر اولمق معناسنه یعنی ضرورت معناسنه والف ونون
ادات تعدیه در ایلمك معناسنی افاده ایدر مگر ادات استثنا انكه اول
وقت دیمكدر كه حرف بیان قبول كلی بیانیه واثق اسم فاعلدر معتمد
معناسنه مصدری وثوق وثقه كلور عدة وزنی اذ ذره تریحه طابعی
دیمكدر باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اوله سین دیمكدر وگرنه
استثنادن مستثنادر یعنی واگر واثق كلی اولمازسك میكوشی
سعی ایدرسین بونده ادات استمراردر محصول تركیب پادشاهی بر كمسنه‌نك
خیانتنه واقف ایلمه یعنی اكا كیمسه‌نك خیانتنی اعلام ایلمه مگر كه قبول كلیته
معتمد اولاسین یعنی سوزك انك قتنده مقبول ومسلم اولدیغین
بیله سین حاصلی مقبول ومقربلرندن اوله‌سین والا كندی هلاكنه سعی
وكوشش ایدرسین **بیت** بسیج سخن گفتن انگاه كن كه دانی كه دركار گیرد سخن
بسیج سخن گفتن لامیه در بسیج لغتده یول یراغی وغیریسیدر اما بونده
تداركی معناسنه در سخن گفتن سوز سویلمك كه حرف بیان دانی فعل
مضارع مفرد مخاطبدر دانیدندن بیله سین دیمكدر كه حرف بیان در
در ادات تاكید كار گیرد تأثیر ایلر دیمكدر فاعلی سخندر محصول بیت سوز
سویلمك فكرینی وتداركنی اول وقت ایلدك بیله سین كه سوزك تأثیر
ایدر یعنی سوزكك نفوذی اولدوغنی بلمكدن صكره سوز سویلمكه متهیی
اول **مطایبه** هر كه نصیحت خود رایی میكند او خود بنصیحت كری

محتاجست ❊ که بونوع اسمدر کیم معناسنه نصیحت خودرای مصدرک
مفعوللنه اضافتیدر ❊ خودرای وصف ترکیبی در ❊ کندی رائیله عامل اولوب
غیرینک سوزینی دکلمینه خودرای دیرلر ❊ وایکنجی یا حرف وحدت اولوب ضمیر غایب
بیتا ولنوع که یه راجعدر ❊ خود ادات تاکید با حرف صله نصیحت کاف
عجمک فتحیله نصیحتجی دیمکدر ❊ زیرا کر کاف عجمک فتحیله ادات فاعلدر جی معناسنه ❊ و یا حرف وحدت ❊ محصول بیت هر کس که بو خودرای
و خود بیننوع نصیحت ایدر اول کس بر ناصحه محتاجدر که اکا دیه نیچون
خودرایه پند و نصح ایدوب سوز جوهرنی ضایع ایدرسین ❊ اول بیلورسن سوزک طوتماز ❊ پس اکا نصیحت جنوندن ناشیدر مطالعه

فریب دشمن مخور و غرور مداح مخر که آن دام رزق نهاده است و این
کام طمع کشاده احمق را ستایش خوش آید چون لاشه که در کعبش دمی نماید ❊

فریب فانک و رانک کسریله اسم مصدردر ❊ فریبیدندن الدمق معناسنه فریفتن دن دینلر خطا سویلمش ❊ دشمنه اضافتی لامیه ❊ مخور فعل نهی مفرد مخاطبدر
خوریدندن یمه دیمکدر ❊ خوردن دن دین غلط سویلمش ❊ غرور مداح مصدر
فاعلنه اضافتیدر ❊ مخر میمک و خانک فتحه لریله فعل نهی مفرد مخاطبدر
خریدندن صاتون المه دیمکدر ❊ فریب مبتدا و مخور خبری ❊ و غرور مبتدا
و مخر خبری که حرف تعلیل آن اسم اشارتدر دشمنه ❊ و مبتدا دام رزق
و یا لامیه در مجازا ❊ نهاده نک مقدم مفعولی و نهاده خبر مبتدادر این اسم
اشارتدر مداحه ❊ و مبتدا کام طمع بیانیه ❊ و یا لامیه در مجازا کاف عجمله
بونوع آغز مراددر ❊ کاف فارسیله دین فاسد سویلمشلر ❊ کشاده نک مقدم
مفعولیدر ❊ و کشاده خبر مبتدادر این اسم اشارتنی دشمنه و آن اسم اشارتنی

مداحه صرف ایدنلر قریبی بعیددن تشخیص و تمیز ایلملرلمش ❊ احمق را
خوش آیدک مقدم مفعولی ❊ و ستایش مبتدا و اسم مصدردر ستاییدندن
سینک کسریله اوکش دیمکدر ❊ ستودندن دینلر سهو ایلمشلر ❊ خوش آید
خبر مبتدادر چون ادات تشبیه لاشه میت دیمکدر ❊ ترکینوع تحریف
ایدوب لش دیرلر ❊ معناسنی لاغردن زیاده آرق سویلمش ❊ که حرف
بیان در حرف صله کعب کافک فتحی و عینک سکونیله توپوق دیمکدر
و شین لاشه یه راجعدر ❊ دمی دالک فتحی و میمک کسریله فعل مضارع
مفرد مخاطبدر ❊ دمیدندن ادفورمک دیمکدر ❊ قصابلر بجغله اوفورد کلری
کبی در ❊ کعبش دمینک مقدم مفعولیدر ❊ فربه فانک و بانک سکونیله
و هانی اصلیه ایله سمز دیمکدر ❊ عجه سمین دیرلر مبتدا و افعلدر و نماید خبری
محصول ترکیب فریب دشمنی یمه ❊ یعنی انک الدامسیله الدانمه ❊ و مداحک
غرور و غفلتی صاتون الما ❊ یعنی انک مدحیله مغرور اولمه زیرا اول دشمن
رزق و مکر و حیله دوزاغنی قوروب سنی نفاقله غافل قلمق استر ❊
و بو مداح طمع دهانینی اچمشدر ظرافتله سندن بر نسنه المق استر حاصلی
سنی مدح ایلمسی اتندا اچون دکلدر ❊ بلکه سنی مدحله مغرور ایدوب سندن
بر . المق استرننه که اکثر خلق بو یله در ❊ اما احسن احمق دوشمه زیرا
احمق ولانه ستایش خوش کلور ❊ لاشه کبی که باجغنه اوفوره سین
سمز کورینور ❊ یعنی احمق انی سمز ظن ایدر ❊ امدی سندن نیره ز افک مدحیله
مغرور اولوب شیشمه و فربه ❊ الا تا نشنوی مدح سخن کویی قطعه
که اندک مایه نفعی ز تو دارد ❊ الا حرف تنبیه تا حرف تعلیل نشنوی
فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر ❊ بونوع مراد معنای نهی در ایشتمه دیمکدر

شنویدندن مشتق مدح سخن گوی مصدرك فاعلنه اضافتیدر و شنونده نك
مفعولی سخن گوی وصف ترکیبی در سوز سویلیجینك مدحنی معناسنه در که
حرف تعلیل اندکت آز یعنی قلیل دیمکدر مایه بونك کبی یرلرده سرمایه
و مقدار معناسنه در لفعی یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر محصول بیت
آگاه اول غافل اولمه تا کیم مداحك مدحنی دیکلیه سین یعنی مدحیله مغرور
اولمیه سین زیرا سندن آزاجق مقدار فائده طمع طوتار یعنی سنی
مدح ایلمه دن طمعی سندن جوی فائده در ایتدا ایچون سنی مدح ایلمز
اگر روزی مرادش بر نیاری • دو صد چندان عیوبت بر شمارد •
روزی یا حرف وحدت مرادش ضمیر سخن گویه راجعدر بر نیاری فعل
مضارع مفرد مخاطبدر آریدندن که مخففدر آوریدندن همزه یایه مبدل
اولمشدر نتکه سابقا بیان اولمشدر فعل شرط واقعدر دو صد ایکی یوز
دیمکدر چندان اولقدر دیمکدر یعنی ایکی یوز مدحی قدر دیمکدر عیوب
عیبك جمعیدر و تا ضمیر خطاب بر حرف تأکید شمارد فعل مضارع
مفرد غائب عد ایدر دیمکدر جواب شرطدر و عیوب مقدم مفعول
محصول بیت اگر بر کون مداحك مرادنی حاصل ایلمیه سین ایکیوز مدحی
قدر عیبلروکی صیارر یعنی سنی چوق ذم ایدر **تربیت** متکلم را تا کسی عیب
نگیرد سخنش صلاح نپذیرد • متکلم را را ادات مفعول و یا حرف تخصیص
تا حرف توقیت کسی یا حرف وحدت سخنش سین متکلمه راجعدر نپذیرد
فعل نفی مستقبل مفرد غائب قبول ایلمز دیمکدر محصول بیت متکلمك
مادام که برکمسنه عیبنی طوتمیه سوزی صلاح قبول ایلمز یعنی سوزی مقبول
اولماز **بیت** مشوغره بر حسن گفتار خویش • بتحسین نادان و پندار خویش

مشو فعل نهی مفرد مخاطب غره مغرور معناسنه در بر حرف صله حسن گفتار
خویش لامیه لردر بتحسین با مشو غره یه متعلقدر نادانه اضافتی مصدرك
فاعلنه اضافتی در پندار خویش ده بویله در لیکن پندار اسم مصدر در
محصول بیت مغرور اولمه کندی حسن گفتارکه یعنی گوزل سوزکه نادانك
تحسینی سببیله و کندی پندارکله یعنی کندوکه حسن ظن کله کندوکه غرور
ملاطفه همه کس را عقل خود بکمال نماید و فرزند خویش بجمال • محصول
ترکیب جمیع کمسنه یه کندی عقلی کماللکه گورینور و کندی اوغلی جماللو یعنی هرکس
عقلنی کامل بیلور و فرزندنی صاحب کمال **قطعه** یکی جهود و مسلمان نزاع میکردند
چنانکه خنده گرفت از حدیث ایشانم • یك بر و یکی بریسی دیمکدر لیکن
گاه اولور که یکی بك معناسنه استعمال ایدرلر خنده اسم مصدر در
گولمك معناسنه حدیث بونده سوز و قصه معناسنه در محصول بیت بر
جهود ایله بر مسلمان نزاع ایدرلردی شویله که بنی خنده طوتدی انلرك قصه سندن
بطیره گفت مسلمان گر این قباله من • درست نیست خدایا جهود میرانم • با حرف
مصاحبت طیره طاقت گیرلمك غضب معناسنه در قباله قافك فتحیله قاضی مکتوبنه دیرلر
قباله من لامیه و مصراع ثانیه مرهون خدایا حرف ندا میرانم فعل امر مفرد مخاطبدر
میرانیدندن اصلی مردن و مردن اولمك معناسنه در الف و نون تعدیه ایچون میرانیدن
اولدی اولدرمك معناسنه بس میرانم بنی اولدر دیمکدر محصول بیت غضبله مسلمان دیدی
اگر بنم بو قبالم گرچك دگل ایسه یا الله بنی جهود اولدر یعنی بنی جهود حشر ایله حاصلی جهود
قوپارم دیمکدر جهود گفت بتوریت میخورم سوگند • اگر خلاف کنم همچو تو مسلمانم • بتوریت
با حرف صله یا تصرفات اعجامدندر موسی و عیسی کبی سوگند یمین معناسنه در محصول
بیت جهود دیدی توراته یمین ایچرم یعنی اند ایچرم اگر یمینمده خلاف ایدرسم سنك کبی

مشو

مسلمانم یعنی سنک تک مسلمان اولایم ٭ کر از بسیط زمین عقل منعدم گردد ٭ بخود گمان نبرد
هیچ کس که نادانم ٭ بسیط زمین لامیه در روی زمین معناسنه بخود با حرف صله مجهول
بیت اکر یر یوزندن عقل منعدم اولوب کیدرسه یعنی دنیاده نام ونشانی قالمزسه هیچ
کمسه کندویه ظن ایلمز یعنی ایلمز که بن نادانم دیو یعنی هر کشی کندویی عاقل و دانا اعتقاد
ایلر **مطایبه** ده آدمی بر سفره بخورند و دو سک بر جیفه بسر نبرند ٭ حریصان جهانی
کرسنه است و قانع بنانی سیر ده آدمی ٭ ادن ادم دیمکدر ٭ بر سفره یا حرف وحدت وهمزه
حرف توسط همزه حرف وحدت دین خطا ایلمش ٭ بعض نسخه ده سفره برینه خوانچه دخی
واقع در بنه سفره معناسنه جیفه مردار دیمکدر ٭ و یا حرف وحدت وهمزه حرف توسط همزه حرف
وحدتدندر دین اظهار جهل ایلمش ٭ بر با حرف صله سر بونک بی یرلرده حد و غایت معناسنه در
نبرند فعل نفی مستقبل جمع غایب بابنده ایلتمزلر یعنی جیفه اوزره اکلی تکمیل ایدوب حتی
و بایانه ایلتمزلر ٭ حاصلی اتحاد و امتزاج ایلمزلر دیمکدر ٭ بعض نسخه ده جیفه یرینه مردار
واقعدر لیکن معنی بردر ٭ حریصان مبتدا با حرف مصاحبت با جهانی تقدیری با
ملک جهاندر یا حرف تنکیردر ٭ حرف وحدتدن استقامت معنادن خبردار
دکلدر ٭ کرسنه خبر مبتدادر ٭ و قانع مبتدا ٭ بنانی با حرف مصاحبت یا حرف
وحدت سیر خبر مبتدادر ٭ توق دیمکدر ٭ محصول ترکیب آدن انسان بر سفره
اوزره اوتوروب یمک یرلر ٭ اما ایکی سک بر جیفه اوزره تتمیم وتکمیل اکل
ایلمزلر بلکه غوغا ایدرلر یعنی خرلدا شرلر ٭ حریص اولان کمسنه جهان ملکی ایله
آجدر ٭ یعنی تمام دنیا ایله کندویه قناعت کلمز ٭ اما قانع اولان کمسنه بر
اتمک ایله توقدر ٭ یعنی بر اتمک البته کر دکدن صکره کمسیه عرض احتیاج
و بیان حال ایلمز ٭ با جهانی معناسنی بتون جهانه دین ٭ و بنانی بر نانه دین
معلومدر که بانک معناسنی احاطه ایلمشدر **بیت** زوده تنک

بیک

نیچه

بیک نان تهی پر کردد ٭ نعمت روی زمین پر نکند دیده تنک ٭ زوده تنک
بیانیه ٭ زوده زانک ضمی ایله بغرسق درکه عربجه معا دیرلر ٭ میمک کسری ایله
تنک تانک فتحی ونونک سکونی ایله وکاف عجمیله دار دیمکدر ٭ عربجه ضیق
دیمکدر ٭ صادک فتحی ویای مشددک کسری ایله بیک با حرف مصاحبت
نان تهی بیانیه تهی تانک کسری ایله وهانک کسری ایله لغتده بوش دیمکدر
خالی معناسنه ٭ اما بونده تهیدن مراد قتیق سز اتمک در ٭ یعنی خبر باادام
پر کردد پر اولور دیمکدر ٭ یعنی طویار ٭ نعمت روی زمین لامیه لردر ٭
پر نکند پر ایلمز یعنی طویرماز دیده تنک بیانیه زوده مبتدا پر کرد
و خبری بیک نان تهی خبره متعلق نعمت مبتدا پر نکند خبری دیده
تنک مفعول ٭ محصول بیت بوش بغرسق قتقسز بر اتمک ایله پر اولور
یعنی طولار مراد طویلمقدر ٭ اما یر یوزینک نعمتی طار کوزی یعنی آج کوزی
پر ایلمز یعنی طویرماز ٭ حاصلی زیاده حرصدن کنایتدر **مثنوی**
پدر چون دور عمرش منقضی کشت ٭ مرا این یک نصیحت کرد و بکذشت
پدر مبتدا چون اداة تعلیل دور عمر منقبض لامیه زمان عمرش دیمکدر ٭
بو مصراع تقدیم و تأخیره محمولدر ٭ تقدیری پدرم چون کشت منقبض دور
عمرش در پس کشت فعل تعلیل مفرد غایب و منقضی اسم فاعلدر انفعال
بابندن دوکندی دیمکدر ٭ و کشتک اسمی دور عمرده تنازع ایلدیلر
منقضی فاعلیله ٭ و کشت خبر لغلبه مراد باکه دیمکدر ٭ کرد فعل ماضی مفرد
غائب فاعلی تحتنده پدره راجع ضمیردر ٭ و این یک نصیحت مقدم
مفعولی بکذشت فعل ماضی مفرد غائب کنه فاعلی ضمیر پدره در ٭ و جمله
ثانیه معطوف در جمله فعلیه که جواب تعلیل در ٭ و جمله تعلیل خبر مبتدادر

محصول بیت پدرم چونکه برنان عمری منقضی اولدی یعنی دوکتدی
بکا بو نصیحت ایلدی دکتدی یعنی وفات ایلدی اول نصیحت بوندن
صکره کلان ایکی بیتدر معلوم اولا که بو ابیات ثلثه نک ماقبلنه
تعلقی یوقدر که شهوت آتشی است از وی بپرهیز بخود بر آتش دوزخ مکن تیز
که حرف بیان نصیحتدر شهوت بو نوع جماعدن حاصل اولان لذتدر
مبتدادر و آتش خبری با حرف تأکید پرهیز فعل امر مفرد پرهیز مخاطبدر
پرهیزیدندن عربجه اجتهاد دیرلر افتعال بابندن مصدر در بخود با حرف
صله و یا مصاحبت کندیکه و یا کندی کله دیمکدر بر با متضمن اولدوغی
وافاده ایلدوکی معنای تأکید ایدر نتکه سابقا بردی زمین بر نشان
نماند دیو بیورمشلر ایدی آتش دوزخ لامیه و مکن نک مفعولی در
و تیز مفعول ثانیسی تیز کسکین و یاوز دیمکدر محصول بیت پدرک
بکا نصیحتی بودر که شهوت آتشیدر اندن پرهیز ایله کندی که آتش جهنمی
یاوز ایلمه یاخود کندی کله جهنم آتشنی تیز ایلمه یعنی کندوکی دوزخه الملق
آتشنی یاوزلندرمه زیرا آتشه یرننه یراقسک البته یارلار
و علی الخصوص که یانمغه قابل نسنه اوله تیزی بو نوع برسبیل استعجال
معناسنه اخذ ایلین غریب عجله ایلمش و تیزی آتشه صفت ایدوب
کندوکی آتش تیزه اتمه دیدوکی خود عجایب عجیبه دندر و ترجمه معنا
کندی اوزرکه جهنم اوتیز ایلمه دینلر ظاهر بودرکه با ای حرف زائد
یاخود معنا بویله اولاکه کندوکی دوزخ آتشنی اوزره تیز ایلمه دیمین
تصرف ایلمشدر در ان آتش نداری طاقت سوز یعنی کی برین آتش
زن امروز در ان آتش یعنی در آتش دوزخ طاقت سوز مصدرک

مفعولنه

مفعولنه اضافتی در یعنی سوزه قدرت و طاقت طوتماز سن دیمکدر
بصبر با حرف مصاحبت آبی با حرف وحدت بر حرف استعلا این آتشدن
مراد آتش شهوتدر زن فعل امر مفرد مخاطبدر زنیدندن اور دیمکدر
زدندن دینلر سهو ایلمشلر زیرک آب مفعول صریحی و بصبر غیر صریحی برین
آتش ده بویله در و امروز ظرف زمانی محصول بیت اول آتش دوزخک
سوزوحرارتنه طاقت کتوره مزسن باری بکون بو آتش شهوته صبر ایله
صوا ور یعنی صبر صوینی اوزرینه سپ حاصلی صبر ایدوب ترک شهوت
صبر ایله صوا ورمقدن مقصود شهوت آتشنی سوندرمکدر حکمت
هرکه در حال توانایی نیکویی نکند در وقت ناتوانی سختی بیند حال
توانایی لامیه توانا صفت مشبهه در کوجلی و قدرتلی دیمکدر و یای اولی
اصلی و یای ثانیه حرف مصدر نیکویی یا الریم بویله در نیکویی نکندک مقدم
مفعولیدر و درحال ظرف زمان و وقت ناتوانی لامیه ناتوانی یا حرف
مصدر کوجسزلک و قدرتسزلک وقتنده دیمکدر سختی یا حرف مصدر
بیند فعل مضارع مفرد غائب در بینیدندن کورر دیمکدر سختی
مقدم مفعولی و در وقت ظرف زمانی محصول ترکیب هر کمکه
قدرتی حالتنده احسان و کرم ایلمیه قدرتسزلک حالنده شدت
کورور یعنی زحمت چکر بیت بداختر تر از مردم آزار نیست که روز
مصیبت کسش یار نیست بداختر وصف ترکیبی در بدبخت کبی و تر ادات
تفضیل مردم آزار وصف ترکیبی در آزاریدندن مردم انجیدیجی دیمکدر
حرف تعلیل روز مصیبت لامیه کسش ضمیر مردم آزاره راجعدر
محصول بیت مردم آزاردن بدبخت زک و بد طالع زک کمسه اولماز

زیرا مصیبت دبلاکوننده اکا کمسه یار دکلدر. یعنی باشنه برحال
کلدکده کمسه اکا یار اولماز حکمت جان در حمایت یک دمست
ودنیا وجودی میان دوعدم. دین بدنیا فروشان خوند یوسف بنقره وشند
تا چه خوند. جاندن مراد روح وحیاتدر. در حرف ظرف حمایه یکدم لامیه
حمایت مصدر در حفظ معناسنه ودم نفس پس مادام که نفس داخل
وخارج در دوحیات ثابت وقایم در. نفس که منقطع اولدی حیات
کیدوب ممات لازمدر. پس حیات بر نفسک حفظنده دیمکدر
معناسی بودر. وجودی یا حرف وحدت میان دوعدم لامیه در. برلیسی
عدم سابق درکه اکا عدم قدیم دیرلر. وبرلیسی عدم لاحقدر اکه عدم حادث
دیرلر. یا حرف مقابله. دنیا فروش وصف ترکیبی در فروختیدندن
صاتماق معناسنه. خ معروف در حمار معناسنه. ونون ودال اداة
خبر استک جمعیدر. والف ونون اداة جمع در فروشان ظاهر مراد دنیا
ترکیبا اولمشدر. اما حقیقتده دینه قیدر دین فروشان تقدیرنده توفروشند
فعل مستقبل جمع غائب یوسف مقدم مفعولی نا عجبا دیمکدر. خوند خانک
فتحی وکسریله ورانک فتحی ایله فعل مضارع جمع غائبدر خویدندن محصولدر
حیات حیوانات بر نفسک حفظنده در. ودنیا ایکی عدم بیننده بروجود
یعنی موجود اولان اشیا عدمدن وجوده کلمشدر. وینه جمیعا عدمه رجوع
ایدر. دینی دنیا صاتجیلر حمارلردر. یعنی حمار وبغر کبی بر بولک لایعقل
احمقلردر. یوسفی صاترلر عجبا انک بهاسیله انزن یک نه الورلر. یعنی دینی
دنیایه صتانلر یوسفی برقاج قلب پجرا فجه صتانلر کبیدر. الم اعهد الیکم
یا بنی آدم ان لا تعبدوا الشیطان. همزه حرف استفهام الم اعهد فعل جحد مطلق

عهد بونده وصیت معناسنه در. الیکم فعل جحده متعلق یا حرف بنی ملنده
نونی ایدی اضافتله نون دوشدی ان لاتعبدوا اتاویل مفرده فعل جحدک
محلا منصوب مفعولیدر. نونک سقوطی علامت نصبدر. الشیطان لا
تعبدونک مفعولی محصول آیت ای آدم اوغللری سزه وصیت ایلمدمی شیطانه
عبادت ایلمک دیو. یعنی عبادته امر ایدجی یعنی خدایه عبادته وغیریدن نهی ایدجی
عقلی وسمعی دلیللر وحجتلر نصب ایلمدمی استفهام انکاریدر. یعنی ایلدم
دیمکدر. عبادتی شیطانه تخصیص ایلدی زیرا کندیه عبادته امر ایدجی اود
ملعوندر بیت بقول دشمن پیمان دوست بشکستی. ببین که از که بریدی
وبا که پیوستی. با حرف مصاحبت قول دشمن لامیه پیمان دوسته بولیه در
وبشکستی مقدم مفعولی شکستی فعل ماضی مفرد مخاطب ببین فعل امر در ببینید
که حرف بیان. وایکنجی که اسمدر کیم معناسنه بریدی بانک ضمیمه فعل مضارع
مفرد مخاطب مبنی للمفعول معناسنه کسلدک دیمکدر. با حرف صله که کنه
اسمدر کیم معناسنه پیوستی بای عجمک وواوک فتحی وبانک سکونیله
فعل ماضی مفرد مخاطب اوله. شدک یعنی واصل اولدک دیمکدر محصول
بیت دشمن قولیله دوستک عهد وپیمانینی صدک یعنی بوزدک کورکه
کیمدن کسلدک وکیمه اولاشدک یعنی کورکه نجه کمسه دن ایرلدک ونجه
کمسیه واصل اولدک حاصلی شیطانک اغواسیله خدانک عهد وپیمانینی
صدک کورکه امدی کیمدن منقطع اولدک وکیمه متصل اولدک حکمت
شیطان با مخلصان برنیاید وسلطان با مفلسان. شیطان مبتدا
با حرف مصاحبت مخلصان خدا دوستلری الف ونون اداة جمع
برنیاید حیقشامز. یعنی مخلصلری اضلال ایدمز زیرا توجهلری دایما عن

هوا وهوس دکلدر که شیطان انلره وسوسه ویرکه قادر اوله برلکی اید
خبر مبتدادر * وبامخلصان اکا متعلق سلطان با مفلسان بویله در یعنی
پادشاه مفلسلرله چقشامانده حاصلی انلردن حق تخلیص ایده * زیرا نسنه یه
مالک دکلدرکه انی الوب چقلشا * فقره اولک معناسنی شیطان مخلصلره
موافق ومصاحب اولمازدن معنای مقصوده موافق سویلمه مش و فقره
ثانیه نک معناسنی سلطاندن مفلسلره موافق ومصاحب اولماز دیدو
اولکیدن الحق اوخش سویلمش **مثنوی** وامش من انکه بی نماز ست
ورخود دهمتش فاقه باز ست * وام بورج ودیمکدر که عربجه قرض دیرلر وشین
ضمیر اضمار قبل الذکر طریقیله که بی راجعدر * بده میمک فتحی وذالک کسریله دهای
اصلیه ایله فعل نهی مفرد مخاطبدر * خطاب عام طریقیله ویرمه دیمکدر * دهیدندن
آنکه ادل کمسه که دیمکدر که بونده اسمدر کیمه معناسنه * ورخود واکر خوددن
مخففدر * دهمتش ضمیره که بی راجعدر * فاقه فقر دیمکدر * وباز اچق معناسنه در
محصول بیت دوزج ویرمه اول کمسه یه که بی نماز در * یعنی تارک الصلاة در واکر
فرضا اوغی فقردن اغزی اچق ایسه ده * یعنی اکرچه دنیاده فقیر اولوب معاشنده
متحیر ایسه ده برمرتبه که برنسنه بولیمازسه اغزینه قویاجق داغزی اچلغندن
آچق قالسه * کو فرض خدا انمی کذارد * از قرض تونیز غم ندارد * کو اصلنده
که او ایدی * که حرف تعلیل دا ضمیری بی نماز اولانه که بی راجعدر * فرض خدا الله
فرض د قرض بیننده صفت تجنیس خط وار تیز حرف دردا خی دیمکدر محصول
بیت زیرا بی نماز خدانک فرضنی ادا ایلمز * یعنی اوزرینه مفروض اولانی ادا ایلمز
قرضکدن ده غم طوتمز یعنی بورجکی ادا ایلمه ده بی پروادر * هیچ اداسی خاطرینه کلمز *
قطعه هرچه زود برآید دیر نپاید * زود تیز دیمکدر و دیر کچ * محصول ترکیب

هرنسنه که تیز حاصل اولور اول نسنه چوق زمان اکلنمز **قطعه**
خاک مشرق شنیده ام که کنند * بچهل سال کاسه چینی * خاک مشرق
لامیه * وکنند کنندک مقدم مفعولی * باحرف ظرف چهل سال ظرف زمان
کاسه چینی بیانیه وکنندک مفعول ثانیسی * محصول بیت ایشتمشم که
خاک مشرقی قرق ییلده کاسه چینی ایدرلر * یعنی قرق ییلده فغفوری ایدرلر
بعضیلر دیو یارلرکه بونده خاکدن مراد مملکتیدر خاک بلقان بورنجی
کبی ددر بغداد بوکه قرینه در * بویله اولنجه خاک کنندک ظرف مکانی اولور
محصول بویله اولورکه دیار مشرقده مسموعمدرکه قرق ییلده کاسه
چینی ییله یاپارلر ولکل وجه * صد بروزی کنند در بغداد * لاجرم قیمتش همی
صد * یعنی صدکاسه بر روزی * باحرف ظرف وروز ظرف زمان وحرف
وحدت کنندک صد کاسه مفعول صریحی * وبر روزی ظرف زمانی
ودر بغداد ظرف مکانی لاجرم لاثبتک ولامحاله دیمکدر * محصول بیت
یوز کاسه یاپارلر برکونده بغداد ده لاجرم قیمتنی کورییورسن یعنی
چوقدر واوجوز * قیمتش ضمیری صد کاسه بغداده یه راجعدر *
قطعه کاسه چینی یه ارجاع ایلین دورد دراز افکاره دوشمش
مرغک از بیضه برون آید و روزی طلبد * وآدمی بچه ندارد خبر از عقل وتمیز
مرغک کاف حرف تصغیر قوشجغز دیمکدر * بیضه بانک فتحیله یومرطه
دیمکدر * برون طشره چقار دیمکدر * روزی رزق معناسنه در طلبدک
مقدم مفعولیدر * آدمی بچه آدم یاورسی یعنی اوغلانجغی ندارد خبر طوتمز
طوتماز * یعنی بی خبردر * تمیزک اصلی تمییزدر * اما عجم یانک حذفیله استعمال
ایدر محصول بیت قوشجغز یمرطه دن چقار همان رزق طلب ایدر یعنی

يمرده دن چقدوغي كبي كزوب دانه ديوشرمكه باشلر • اما آدمي زاده انان
طوغدقده عقل و تميزدن بي خبر در اغزينه مه ويررلرسه اهر واكر ويرمزلرسه
آج قالور • انكه ناگاه كسي گشت و بجيزي برسيد • دين تمكين فضيلت بكذشت از همه چيز
آن اسم اشارتدر رمزعلكه حرف بيان • ناگاه بونوع بلا تدريج ديمكدر • كسي يا
حرف وحدت بونوع معنا چيزي اقتضا ايدر دي • ليكن وزن ضرورتيدن
كسي بيورمش • گشت فعل ماضي مفرد غائب اولدي ديمكدر • صار مكنا سنه
دين اشارتدر اوچي بچه يه • با حرف مصاحبت • و يا حرف ظرف تمكين قدرت
معناسنه در بگذشت فعل ماضي مفرد غائب گچدي يعني تجاوز ايلدي • همه
چيزي جميع اشيادن عبارتدر • محصول بيت اول مرغك كه بركره ويره
اوغوردن نوعندن فرد واحد كامل اولدي هيچ مرتبه يه واصل
اولمدي يعني انسان كبي معزز و مكرم اولمدي • حاصلي مقام عزت
و كرامته واصل اولمدي • اما آدمي زاده تمكين و فضيلتله ديا تمكين و فضيلتيله
جميع مخلوقاتك گچدي يعني عزت و كرامتده جميع اشيادن ايلري گتدي
حاصلي تشريف و لقد كرمنا بني آدم ايله مشرف اولدي يعني نسنه كبي
حاصل اولور نه حاصل اولندن اعز و اكرمدر • آبگينه همه جا هست
ازان قدرش نيست • لعل دشوار بدست آيد ازانست عزيز •
آبگينه الف ممدوده و سكون بايله و كاف عجمك كسريله بر جوهر ديمكدر كه
عرب زجاج و قارزوره دير • همه جا هر يرده ديمكدر • ازان اداة تعليل
محصول بيت . بو بيت ايكي سابق بيتي تنوير ايدر • بيورر كه شيشه هر يرده
واردر يعني هر يرده بولينور بيورر فحوى كلام ادعائيدر حقيقي دكلدر انكيچون
قدر و قيمتي يوقدر • يعني كثير الوجود اولدوغيچون ذي قيمت دكل اما لعل

مشكل ايله كيدر يعني تحصيلي گوجدر انكيچون عزيز و معتبر در • حكمت كار ما بصبر
بر آيد و مستعجل بسر در آيد • محصول تركيب مصالح صبرله حاصل اولور يعني
هر ايشي صبر و تانيله ايي حاصل اولور • و مستعجل يعني اوجي كمسه او مكله موز
ياوزيلور • يعني ييقلور و ايشي ايلري گلوب حاصل اولماز • مثنوي
بچشم خويش ديدم در بيابان • كه مرد آهسته بگذشت از شتابان • با
حرف مصاحبت و بچشم خويش لاميته كه حرف بيان مرد آهسته قلبيه مجهولدر
تقديري آهسته رفتار مرد در و بعضيلر ديديلر • اصلنده مرد آهسته رفتار
ايدي اضافتنه ضرورت وزن ايچون اضافتدن قطع اولنوب همزه وصلله
ساقط اولوب فتحه سي داله نقل اولنوب وصلنه اوقنور • شتابان صفت
مشبهه در شتابيدندن ايوه بكي معناسنه • محصول بيت يعني بو زيمده
كندي گوزمله گوردم بيابانده كه آهسته رفتار مرد شتابانه اندن
گچدي • يعني بو زيمده آهسته كيدن عجله ايله كيدندن سبق ايلدي
يعني منزله اندن ايلري واصل اولدي • سمند بادپاي از تك فروماند
شتربان همچنان آهسته مي راند • سمند سينك و ميمك فتحه لريله صاري
و قوله و بغز اته مستعمل القطدر • اشتراك طريقيله بادپايه اضافتي بيانيه در
بادپا بو كرگ آت اصلنده وصف تركيبي در يل ايقلي معناسنه تك تانك
فتح و كافك عسله اسم مصدر در تكيدندن يلمك معناسنه بوتنده يله
ديمكدر • فروماند عاجز قالدي ديمكدر • شتربان دوه جي ديمكدر • بانك ادا
فاعله رجي معناسنه • همچنان اولكي كبي يعني آهسته آهسته مي راند سوردي
يعني قالمدي • محصول بيت ديدكم بيابانده سمند بادپا يلوب يوريمقدن
عاجز قالدي • اما دوه جي آهسته آهسته دوه سني سوروب كيدردي

هیچ قلمدی یعنی نیا باندہ لندی گورملدی بو باله لوردم مطایبه نادان را به
از خاموشی نیست واگر این مصلحت بدانستی نادان نبودی نادانرا را حرف
صله خاموشی یا حرف مصدر بدانستی ونبودی یالری حکایت ایچوندر محصول
ترکیب تلاله یعنی جاهله ابسم اولمقدن یکسی اولماز واگر بو مصلحتی بلدی
نادان اولمازدی یعنی سکوت ایدوب خاموش اولمق کندی مقدارینی چ
بلمکدن ناشیدر بو الیه نفس علم ومعرفتدر قطعه چون نداری کمال وفضل
که زبان دردهن نکه داری محصول بیت خطاب عامدر ایسه ابیور چون
که کمال فضلک یوقدر اول یکدر که دلیکی اغزکده حفظ ایده سن یعنی تکلم ایلمیه سن
آدمی را زبان فضیحه کند جوز بی مغز را سبکساری فضیحه رسوایی
دیمکدر ضرورت وزن ایچون تا هعای تهوز دیمی شکلبنده اده قنوز جوز بی
مغز بیابانی جوز جیمک فتحی ایله قوز معناسنه در مغزدن مراد ایچیدر واز
و حرف صله در محصول بیت انسانی دلی رسوا ایدر ایچی قوز بی یعنی
ایچیدن خالی اولان جوز بی سبکسارلق یعنی خفت رسوا ایدر حاصلی
انسانی دیلی و جوز بی خفت رسوا ایدر زیرا جوز بی البته الان
خفتندن بیلور ایچی اولمدوغنی بس اعتبار ایلمیوب بیابانه اتر جوزه دا
تشبیه تقدیر ایدنلر نا ایدالمش قطعه خری را ابلهی تعلیم میداد بر وبر
صرف کرده عمر دایم خری را ادات مفعولدر ابلهی یا حرف وحدت میداد اول
مفعول اولی جزو ثانیسی تعلیمدر بر وا صلنده بر او ایدی ضرورت وزن ایچون
حذف ایصال اولندی ایکنجی بر ادات تاکیددر کرده تک عمر مفعول اول جر
و حرف ثانیسی وبر ومفعول عمر ضرینی دایم کرده یه قیددر محصول بیت برابله
برخره تکلم تعلیم ایدردی یعنی نطق تعلیمه کتوریه قصد ایدردی حاصلی دایما اشتی ا

تعلیمنه مصروف ایدی. حکیمی گفتش ای نادان چه کوشی. در این سودا بترس
از لوم لائم. لوم لامک فتحیله مصدردر لام یلومیدن یعنی نصر یابندن
اجوف واویدندر آزارلمق آزارلق معناسنه ولائم اسم فاعلدر آزارلیجی
دیمکدر. محصول بیت بر حکیم اول ابلهه دیدی ای نادان نه چالشورسن
یعنی نه زحمت چکرسین بو سودا ده لائمک لومندن قورق حاصلی
اعتراض ایدن معترضدن صاقن یعنی ملامت کرک ملامتندن احتراز ایله
نیاموزد بهائم از تو گفتار. تو خاموشی بیاموز از بهائم. محصول بیت بو بیت
تتمه قول حکیمدر. ابلهه دیدیکه حیوان سندن گفتار اوکرنمز یعنی سندن تکلم
اوکرنمز. امدی سن حیواندن ابسم اولمغی اوکرن. حاصلی اول سندن
تکلم یعنی سوز اوکرنمک احتمالی یوقدر باری سن انلردن سکوت ایلمکی
اوکرن. مثنوی هرکه تامل نکند در جواب. بیشتر آید سخنش ناصواب
محصول بیت هرکیمکه جواب فکر وتامل ایلمیه ویا ایلمز یعنی فکر ایتمیه
جواب ویره اکثر سوزی ناصواب کلور یعنی خطا واقع اولور
یا سخن آرای چو مردم بهوش. یا بنشین همچو بهائم خموش. یا حرف تردیدر سخن
آرا ایک تقدم مفعولی صریحیدر و بهوش غیر صریحیدر آرای فعل امر مفرد
مخاطبدر. آرا ایدندن بزه مک یعنی زینت ایلمک معناسنه در محصول
بیت یا سویلیجک سوزی عقل وفکر ویر خوشجه بزه یعنی عاقلانه سویله
ویا حیوانات کبی ابسم اوتور یعنی سکوت ایله ختم مطایبه
هرکه با دانا تر از خود بحث کند تا بدانند که داناست بدانند که نادانست
با حرف مصاحبت دانا تر دانا عالم وتر ادات تفضیلدر تا حرف
تعلیل بدانند بیله لر دیمکدر که حرف بیان بدانند لفظ مشترکدر مضا

ام غايب بيلمنده بيلورلر ويا بيلمسونلر ديمكدر كه حرف بيان
محصول تركيب هر كيمه كه كندي بدن عالمدر كه بر كمسنه ايله بحث ايلر
يا بيلورلر كه دانادر يعني ديسونلر كه عالمدر ديو بيلورلر كه ويا بيلمسونلر كه
جاهلدر والا كندي بدن عالم كلي بحث ايلمزدي بيت چون در آيد
به از تو بي سخن گرچه به داني اعتراض مكن تو يي ياي ثاني ضمير خطابدر
سخن با در آيد متعلقدر چون حرف مصاحبت حرف ظرف ديوب
معناسني چونكه سوزده بر كمسنه سندن ايك كلادين سوز سويليه ده
ايي دكل ايمش محصول بيت چونكه سندن ايي بر كمسنه تكلمه ونطقه
كله يعني سوز سويلمكه باشليه اكرچه انوك سوزني اندن ايي ده بيلورسك
اعتراض ايلمه زيرا جايزدر كه او سوزي بر وجهله توجيه ايتليه كه سنك
بيلمدوكك اشبه واوجه اوله لطيفه هر كه با بدان نشيند نيكي نه بيند
با ديو وحشت آموزد وخيانت وريو محصول تركيب هر كمسنه كه يرامزلر
اديو ر ايلك كورمز مثنوي گر نشيند فرشته با ديو وحشت آموزد
وخيانت وريو فرشته يا حرف وحدت وهمزه حرف توسط ملمزه
حرف وحدتدر دين بلمز ايمش آموزد فعل مضارع مفرد غايب
اوكرنور ديمكدر ريو رانك كسريله حيله ومكر معناسنه در محصول
بيت گر نشيند اكر اوتورسه ديمكدر يعني بر فرشته ديو ايله اوتورسه
ايسه اول ديودن وحشت وخيانت وريو اوكرنور حاصلي
اندن اوكرندوكي محض شردر هيچ خير اوكرنمز از بدان نيكوئي نياموزي
نكند گرگ پوستين دوزي پوستين دوز وصف تركيبيدر
دوزيدندن گرگ ديلجي ويا حرف مصدر حاصلي كورلجيلك ديمكدر

مصراع ثاني مقام تعليلده در محصول بيت خطام طريقيله بورر يرامزلردن
ايلك اوكرنمزسين زيرا قورددن كوزنجيلك كلمز يعني قورد كورنجيلك
ايلمز زيرا طبيعتي ترنجيلك اوزره مجبولدر ديمجيلك اوزره دكل حاصلي
قورددن پوستين دوزلك كلمدوكي كبي يرامزلردن ايلك كلمز بند
مردمانرا عيب نهاني آشكارا مكن كه مر ايشانرا رسوا كني وخود را بي
اعتماد مردمانرا را حرف تخصيص عيب نهاني بيانيه آشكاره وآشكار
بر معنايه در كه حرف تعليل مر حرف تاكيد يعني رانك معناسني
تاكيد ايدر محصول تركيب مردمك كزلي عيبني آشكارا ايتمز
زيرا انلري رسواي ايدرسين وكندي اعتماد سز يعني سكا هيچ بر
اينانمايوب سندن هر كس نفرت ايدر تشبيه هر كه علم خواند وعمل
نكرد بدان ماند كه گاو ورز نخم نيفشاند بدان با حرف صله ودال مهمله دن
مبدلدر بان تقديرنده ماند فعل مضارع مفرد غايب بكزر ديمكدر
مانيدن ن مانستن دن دين خطا ايلدي كه حرف بيان گاو وكاف
عجمله صغر ديمكدر ورز بو معناسنه زاند فعل ماضي مفرد غايب سوردي
ديمكدر گاو مقدم مفعول اوكوز سوردي ديمكدر مراجعت سوردي
ديمكدر تخم نيفشاند فعل نفي ماضي مفرد غائب صاچمدي ديمكدر تخم
مقدم مفعوليدر محصول تركيب هر كمسنه كه علم اوقوردي يعني تحصيل
علم ايلدي وعلميله عمل ايلمدي اول كمسنه يه بكزر كه چفت سوردي
ودانه صاچمدي يعني اكين اكمدي عبرت از تن بي دل طاعت
نيايد وپوست بي مغز نشايد تندن مراد شخصدر وبي دلدن مراد صاحب قلب
اولميانلر زيرا اهل الله اصحاب قلوب ديرلر مراد شول قلبدر كه انك

مطلب

[illegible]

خدا ومیل آخرت اوله دیمکدر • امدی بویله اولماین شخصدن طاعت بو
بی مغز بیانیه • بوستاندن مراد بونده بوقدر که غنچه قشر دیرلر • ومغزدن مراد
ایچندکی فندق وفستق وبادام ایچی کبی • بضاعت سرمایه • محصول ترکیب
شخص بی قلبدن یعنی بی محبت حقدن ومیل آخرتدن طاعت خدا کلمز •
یعنی صدقله طاعت وعبادت ایلمز بلکه ایلدوکی ریا ایله در • ایچسز قبق داخی
بضاعت وسرمایه یه لایق دکلدر • یعنی بیع وشرایه لایق اولماز • حاصلی تن
بی قلب قشر بی مغزدر که هیچ برنسنه یه یرامز • تنبیه • نه هر که بی حجاب دل
جست در معامله درست • نه حرف نفی مجموع ترکیبه • مصرع قدر • محصول
ترکیب بویله دکلدر که هر کیمه که بحث وجدلده جست وچابکدر معامله ده
یعنی تقوی وصلاحده وجد ایله معامله ده درست در • زیرا انجه نجات وارد
صلاح وتقواسی هیچ یوقدر • معلوم اوله که بو مصرع اداة خبر یعنی
سین تا مقدر در جلست وبادر شست نقد برنده در • بیت • بس قامت
خوش که زیر چادر باشد • چون بازکنی مادر مادر باشد • پس چو دیمکدر • قامت
خوش بیانیه که حرف رابط صفت • زیر چادر لامیه بونده چادردن الک
فتحیله عورتلر بوروندوکی چارمادر که دیار عجمده اکثر عورتلر انی استعمال
ایدرلر • بازکنی اچاسین دیمکدر • مادر مادر لامیه در معلوم اولا که چوندن بر
ضمیر غایب محذوفدر ضرورت وزن ایچون چونش تقدیرنده • محصول
بیت چوق کوزل قامت که چادر التنده اولور • یعنی چادر التنده
قامت لطیف وموزون کبی کورینور • اما چون که اول چادری اوستندن
اچارسین کوره سین انک اناسی دلودر • ویا اول چادر صاحبنک اناسینک
اناسی اولور • یعنی صورتا کوزل کورینور اما حقیقتده برباشلی قاری دلور •

حاصلی ظاهره اعتبار یوق حکم باطنکدر • حکمت • اگر شبها همه قدر بودی پس
شب قدر بی قدر بودی • ایکی قدر بودیده یا حرف حکایه در • محصول ترتیب
کیجه لر جمیعا قدر کیجه سی اولیدی قدر کیجه سی بی قدر وبی اعتبار اولوردی
بعض نسخه ده بی قدر یرینه چه قدر واقعدر • بیت • کر سنک همه لعل
بدخشان بودی • پس قیمت لعل وسنک یکسان بودی • لعل بدخشان
لامیه بودیده یا حرف حکایه در • ایکی یرده بیانیه • محصول بیت اکر هر بر
طاش لعل بدخشان اولیدی پس لعل وطاشک قیمتی یکسان اولوردی
یعنی ایکسنک براولوردی قیمتی • امدی قلیل الوجود اولانک اعتباری
زیاده المش کثیر الوجود اولاندن • حکمت • نه هر که بصورت نکوست
سیرت زیبا دردست کار اندرون دارد نه پوست • بصورت
با حرف ظرف سیرت خلق معناسنه در • زیبا صفت مشبهه در
یار شیق ویا قشنق دیمکدر • دروست اصلنده در او دست او ضمیری که
راجعدر اندرون بونده قلب معناسنه در • پوستدن مراد ظاهر حالدر •
محصول ترکیب بویله دکلدر که هر کیمه که صورتی ایی در سیرتی زیبا اندرون
یعنی هر کسک که صورتی وسیماده ایی وکوزلدر ایله دکلدر که انک سیرتی
زیبا واخلاق حسنه اوله بلکه بعضیسنی بویله وبعضیسی خلافنجه در زیرا ایش
قلبکدر پوستک دکلدر • یعنی مصلحت باطنکدر ظاهرک دکلدر • حاصلی
هر کسک باطننه نظر ایلمک کرک ظاهرینه دکل • قطعه • توان شناخت
بیک روز در شمایل مرد • که تا کجاش رسیدست پایکاه علوم • شناخت
... شناختن معناسنه در شمایل مرد لامیه در اخلاق مرد دیمکدر ...
... ف بیان • یا حرف انتها کجاش ضمیر مرده راجعدر • پایکاه بانک سکونیله

مرتبه دیمکدر علو مرا اضافتت لامیه در محصول بیت ادمک اخلاق د
اطوارندن برکونده بیلمک ممکندرکه نره یه دک ایرشمشدر مرتبه علومی
یعنی اخلاق و اطوارندن کشینک مرتبه ومقام علوتی نه حده واصلدر بیلمک
اولور ولی ز باطنش ایمن مباش وغره مشو که خبث نفس نکردد ولیا لها
معلوم ولی ادات استدراک باطنش ضمیری مرده راجعدرکه حرف تعلیل
خبث نفس لامیه محصول بیتک اما باطنندن امین ومغرور اولمه زیرا
اخباثت نفس بیللرکه معلوم اولماز **تخویف** هرکه با بزرگان ستیزد خون
خود ریزد محصول ترکیب هرکیم که اکابر ایله جنگ وعناد ایلرسه کندی
قانینی دوکر یعنی کندی ینی هلاک ایدر زیرا اکابر ایله چقشامز **قطعه**
خویشتن را بزرگ می بینی راست گفتند یک دو بیند لوج
می بینی فعل مضارع مفرد مخاطب کوررسین دیمکدر خویشتن مفعول
اولی وبزرگ ثانیسی راست بونم کرچک معناسنه در بیند فعل
مضارع مفرد غایب کورر دیمکدر بیننده دن یک مفعول اولی
ودو ثانیسی لوج لامک ضمی وجیم عربی ایله شاشی دیمکدر احول معناسنه
محصول بیت خطاب عام طریقیله سوارد که کندوکی اولو کوررسین
کرچک دیدیلر وبا دیمشلر شاشی بری ایکی کورر یعنی سن غرور دن
تکبر کدن کندوکی اولو کوردوکک شاشینک بری ایکی کوردوکی
کبی فاسددر زیرا اوته سی بو قدر زور دستی شکسته نشاید
بوکه با زیر دستی با فوج زردزانک ضمی ایله تیز دیمکدر ظرف زماندر
بینی نک شکسته مفعول اولی وبشان ثانیسی بازی اوتون دیمکدر بننک
مفعول صریحی و برایله با فوج غیری صریحلری فوج لفظ مشترکدر ترکیله فارسی

ما بیننده محصول بیت نتیز زمان النکی شکسته کوررسین که بانکله
قوچلار دیون اوینارلر یعنی کوله کله قوچله طوقشورسین ترکیبده قوچ طوقشورسین
ترکیبده قوچ جیم عجمیله در قافیه رعایتی ایچون بونده عربی اوقنور فتعدتر
بند پنجه با شیر ومشت با شمشیر کار خردمندان نیست معلوم
اوله که بونلرک کسلیه مقدرلرله ملحوظدر باشیر باحرف مصاحبت
ویا حرف صله با شمشیر باحرف صله محصول ترکیب ارسلانله
پنجه طوتشمق ویا ارسلانله پنجه اورمق ویومرغی شمشیره اورمق عقلا
ایشی دکلدر زیرا انلرک کندولرنی تهلکه یه صالمازلر ومضرتدن احتراز
ایدرلر **بیت** جنگ وزور آوری مکن با مست پیش سرپنجه در بغل
نه دست زور آور وصف ترکیبی در آوریدندن زورکتوریجی
ویا حرف مصدر زور آورلک دیمکدر با مست باحرف مصاحبت
پیش سرپنجه لامیه سرپنجه قوی وغالب معناسنه در بغل بانک وغین
معجمه نک فتحه لریله قولتق دیمکدر نه نونک کسری وهای اصلیله فعل امر
مفرد مخاطبدر نهیدندن مستقبلاتندن نونک فتحیله مستعملدر نه نهادن دیدیلر
دینلر سهوا ایلمشلر ومست مفعول صریحی ودر بغل غیر صریحی وپیش
ظرف مکانی محصول بیت مستله جنگ وزورکتوریجیلک ایلمه یعنی
انکله محاربه ومقابله ایدوب اکا قوت بازوکی کوسترمه پس قوی و
غالب کمسه نک اوکنده الیکی قولتغکه قو یعنی انکله جنگ وجدال ایدوب
خصومت کوسترمه **تحذیر** ضعیفی که با قوی دلاوری کند یار دشمنست
در هلاک خویشتن ضعیفی یا حرف وحدت که حرف بیان ویا حرف الطف
صفت ویا حرف مصاحبت دلاور وصف ترکیبی در آوریدندن

بهادر مغالسنه در • يار دشمن لاميته هلاك خويش ده بو بله در • محصول
تركيب بر ضعيف كه قوي ايله برابر دلاورلك ايليه • واكا بهادرلك
يعني اكا بهادرلق صتاد كند بني اكا كوره دلير طوته كندي كندو
دشمنك معين وناصر يدر **قطعه** سايه پرورده را چه طاقت آن
كه رود با مبارزان بقتال • سايه پرورده كولكه ده بسلنمش يعني نازو
نعمت ايچنده بيومش ورا ادات تخصيص طاقت آن لاميته دركه حرف
بيان با حرف مصاحبت مبارز بهادر ديمكدر • والف ونون ادات جمعدر
بقتال با حرف صله قتال مفاعله بابنك مصدر ثانيسي با مبارزان ده
قتال ده متعلق اولمق جايز • محصول بيت سايه پرورده نك نه قدرت
طاقتي اوله اول نسنه يه كه بهادر ار ايله جنك ومقابله يه واره •
سست بازو بجهل ميفكند • پنجه با مرد آهنين چنكال • سست بازو
وصف تركيبي در بازوسي ضعيف كمسنه ديمكدر • بجهل با حرف مصاحبت
ميفكند فعل مضارع مفرد غائب براغور ديمكدر • پنجه مفعول صريحي
بجهل وبا مرد غير صريحلري • مرد آهنين چنكال بيانيه در • آهنين چنكال و
صف تركيبي در • دمور قانجقلي يعني پنجه لي ديمكدر • محصول بيت
ضعيف بازولي اولان كمسنه جهلنله دمور پنجه لي اولان كمسنه يه پنجه
براغور • يعني انكله پنجه طوتشر • آهنين چنكال قوي بازوليدن كنايه در
ومحكم پنجه ليدن • **نظم** هر كه نصيحت نشنود سر ملامت شنيدن دارد
هر بوينه كه نشود آ ده هوس مشغلسنه در • محصول تركيب اكثر كه نصيحتي ديكلمن
يعني قبول ايلمز ملامت ايشتمك سوداسين طوتار • حاصلي آزارلنمق سوداسين
طوتار يعني آزارلنمق استر **بيت** چون نيايد نصيحتت در كوش •

اكرت

اكرت سرزنش كنم خاموش • نصيحت دركوش تقديري نصيحت
دركوشت در اكرت سرزنش كنم تقديري اكر سرزنش كنمت • ويا اكر سرزنشت
كنم در خاموش فعل امر مفرد مخاطبدر اسم اول ديمكدر • محصول بيت
چونكه نصيحت قولغكه كيرمز اكر بن سكا توبيخ وسرزنش ايدرسم اسم اول
لطيفه بي هنران هنرمندان را نتوانند ديدن همچون سكان بازاري
بيانيه وسك شكاري ده لويله در • مشغله غوغا بر آرند فالدررلر ديمكدر
نيارند فعل نفي مستقبل جمع غائبدر يارندن قادر اولمازلر ديمكدر
بر مصدري دخي يارستندر قدرت معناسنه يعني نيارد ديك آرستن دن
اخذ ايدن سهو ايلمشدر • محصولي تركيب هنرسزلر هنرليلري كورمكه قادر
اولمازلر **مخدوم** سفله چون بهنر با كسي بر نيايد به خبثش در پوستين
فتد • بر نيايد چقشماز • يعني مقابله ومعارضه ايده مز • محصولي تركيب
سفله كمسنه يعني دني وناكس چونكه هنرده ويا هنرله بر كمسنه ايله چقشامز
يعني مقابله ومعارضه ايده مز خباثتله غيبتنه دوشر حاصلي ارتجه قدح
ايلمكه باشلر **بيت** كند هر آينه غيبت حسود كوته دست • كه در مقابله
كنك بود زبان مقال • هر آينه البته ديمكدر • غيبت غين معجمه نك
كسري وبانك فتحيله بر كمسنه نك ارديجه غائبانه سويلمكه ديرلر شول
سوزي كه ايشتدوكي تقديرجه مغموم اوله • اكر ادل [illegible] ايدوكي سوز
كرچك ايسه غيبت ديرلر • واكر كذب ودروغ ايسه بهتان ديرلر
حسود كوته دست بيانيه در • كوته دست وصف تركيبي در • قاصر اللي
ديمك در • نسنه يه قادر اولميان كمسنه ده مستعملدر • كه حرف
تعليل كنك اول عربي ومضمومدر • وكاف ثاني عجمي معلوم اولا كه

نون ساکندن صکره آخرده کاف واقع اولسه البته عجمیدر فاحفظ
شبن ضمیر حسوده راجعدر اما معناده مقاله مقیددر محصول بیت
حسود کوته دست یعنی عاجزلی قدرت البته غیبتا یدر حاصلی
غیبتن قوماز زیرا مقابلده زبان مقالی کنک ولور یعنی دیلی
طوتلور نطقه قادر اولماز کنک کاف عجمک ضمیله فصیحدر دن خطا
سویلمش **حکایت** اکر جور شکم نیستی هیچ مرغی در دام نیفتادی
بلکه صیاد دام نهادی فعل نفی جور شکم لامیه نیستی یا حرف حکایه
صیاد مبالغیله اسم فاعلدر اوجی دیمکدر نهادی فعل نفی حال ماضی مفرد
غائب ویا حرف حکایه محصول ترکیب اکر جور شکم بو غمش یعنی
آجلق بلاسی یوغمش البته هیچ برمرغ دامه دوشمزدی بلکه اوجی طوزق دخی
قورمازدی زیرا بوغه وردی اولمسه مرغ دامه دوشمزدی **عبرت**
در دیر خورند وعابدان نیم سیر وزاهدان تا سد رمق وجوانان
تا طبق برکیرند وپیران تا غرق عرق کنند اما قلندران چندان که
معده جای نفس نماند وبرسفره روزی بکسی حکیمار کچ یعنی سیرک
یرلر تا کم طعام هضم اوله وعابدلر نیم سیر یعنی تمام طویمازلر تا جوق
انتها سد رمق مصدرک مفعولنه اضافتیدر رمق سد دیمکدر
رمق جانک صنوکیدر مراد اولمیجک جه یمک یرلر دیمکدر تا حرف
انتها طبقدن مراد الجندن تمک بنن اسیابدر صحن وبلسی طاس
کبی برکیرند قالدررلر دیمکدر تا کنه حرف انتها عرق کنند درلبه لر دیمکدر
معرع میمک فتحی وعینک کسریله ومیمک کسری وعینک سکونیله انسانده
جیوان جنسینک شیردانی یرنده مستعملدر یعنی تحریف ایدوب شردن

دیدکاری

دیدکاریدیده جای نفس لامیه در نماند فعل نفی مستقبل مفرد غائب
قالمیه دیمکدر روزی یکسی لامیه محصول ترکیب حکیمار سیرک یمک
یرلر تا کیم یدکلری هضم اوله وعابدلر یاریم طویجه یعنی تمام طوق اولمیجه
یمزلر وزاهدلر سد رمقجه یعنی جانی تنده حفظ ایلمک مقدارنجه حاصلی
اولمیه جکجه وجوانلر اوکلرندن ظرف طعام قالقنجه یعنی ایچنده اولان دوکنجه
وپیرلر ترلینجه اما قلندرلر اولقدر یرلرکه معده ده نفسه یر قالمیه سفره ده
کمسه نک رزقی ونفقه سی یعنی جوانلر طبقده یمک قالمینجه یرلر اما قلندر
سفره ده اتمک داخی قالمینجه یرلر وجایزدرکه خورند فعل امر غائب اوله
یعنی مرطائفه مذکوره اولان مقدارلری یسونلر دیمک اوله **بیت**
اسیر بند شکم را دو شب نگیرد خواب. شبی ز معده سنکی شبی ز دلتنکی
اسیر بند شکم لامیه وبیانیه در بند شکم مجازدر ورا ادات تخصیص
نکردک خواب فاعلی واسیر بند شکم مقدم مفعولی ودو شب ظرف
زمانی شبی یا حرف وحدت معرع میمک کسری وعینک سکونیله دکر
اولنان کبیدر سنکیله اضافتی بیانیه در ویا حرف نسبت طاش
ملنوب معرع دن یعنی زیاده طوقلقدن طاش کبی یکشمش
معرع ده دیمکدر دلتنک وصف ترکیبی درکوکلی طارو یا حرف مصدر
شورت باز نان تیا هست کوکل طارلغی دیمکدر محصول بیت
شکم قیدینه اسیر اولان کمسه برایکی کیجه اویقو طوتماز یعنی ایکی کیجه
اویقو اویومز برکیجه زیاده جوق یمک ییمکی نقلتندن وبر کیجه
طعام یعنی یمک بولمدوغی اجلدن کوکلی طارلغندن **وعظ**
مشوش زنان تیا هست وسخاوت با مفسدان کناه محصول ترکیب

زيرا لئيمه مشورت فاسددر، ومفسدلره سخاوت وكرم كناهدر زيرا
فسادلرينك زياده سنه باعثدر، ترحم بر پلنگ تيز دندان
ستمكاري بود بر گوسفندان، پلنگ تيز دندان بيانيه در
ستمكار ظالم ديمكدر، ويا حرف مصدر، محصول بيت كسكين
دشلي قپلانه ترحم ايدوب آني بسلمك ستمكارلقدر يعني ظالملقدر
قيونلره، حاصلي ظالملره مهر ومحبت مظلوملره جفا وظلمدر ديمكدر
هر كه با دشمن درنشست آنكه شد دشمن چو ننشست محصول تركيب
مركبات كه دشمن توكننده در اگر آني اولدرمزسه كنديه دشمندر زيرا
دشمن فرصت بولنجه آني اولدرر، بيت سنگ بدست و مار بر سر سنگ
خيره رايي بود قياس ودرنگ، خيره رأى وصف تركيبي در احمق فكرلي
ديمكدر، ويا حرف مصدردر، احمق وضعيف فكرليلك ديمكدر، درنك
دالك فتحي وكسريله درانك فتحيله اكلنمك ديمكدر، محصول بيت
طاش الكده اوله ويلان بر طاشك اوزرنده اوله احمق فكرليلكدر
قياس ودرنك يعني آني اورمايوب نه يه قياس وتردد ايلمك
فكرك فسادندندر، وگروهي از خردمندان بخلاف اين مصلحت ديده اند
وگفته اند كه در كشتن بنديان تأمل اولي تراست بحكم آنكه اختيار
باقيست توان كشت وتوان بخشيد تا اگر بي تأمل كشته شود
محتملست كه مصلحتي فوت شود كه تدارك مثل آن ممتنع باشد
گروهي يا حرف وحدت گروه كاف عجمك ورانك ضمه لريله بلوك
معناسنه در، كشتن بنديان مصدر مفعولنه اضافتيدر بندي باغ
معناسنه دركه عربجه قيد ديرلر، ويا حرف نسبت بنده منسوب ديمكدر

يعني

يعني محبوسلر الف ونون ادات جمعدر محبوسلر ديمكدر، بعض نسخه ده
بند كافه واقعدر، كشت كشتن ومشت هشتن معناسنه در صالي
ويرمك يعني ترك ايلمك، تا حرف تعليل كشته شود اسم مفعولدر
مقتول اوله ديمكدر، محتمل اسم فاعلدر افتعال بابندن كه حرف بيان
مصلحتي يا حرف وحدت كه حرف رابط صفتدر، ويا حرف بيان تدارك
مثل آن مصدرك مفعولنه، ولاميه در ممتنع اسم فاعل در افتعال بابندن
موصوف محصول تركيب اما بر بلوك عقلادن بونك خلافني مصلحت
كورمشلردر ودیمشلركم محبوسلري قتل ايلمه ده تأمل اوليركدر يعني
قتلنده عجله ايلمامك ترك اولي در سببيله كه اختيار باقيدر قتل
ممكن وترك ايدوب آزاد ايلمك ممكن زيرا اگر تأملسز قتل اولورسه
احتمالدركه بر مصلحت فوت اوله كه اول مصلحتك بيننك تداركي
ممتنع اوله يعني قتل سببيله فوت اولنجه تداركي ممتنع اولور بهر حال
مثنوي نيك سهلست زنده بي جان كرد، كشته را باز زنده نتوان كرد
نيك بونك كبي يرلرده محكم معناسنه در، فتي اسناد زنده ايتمك
اولور، زنده كرد متقدم مفعول صريحي، بي جان غير صريحي، وكرد
كردن معناسنه در، وكشته نتوان كرد مفعول اولي وزنده
مفعول ثانيسي، وباز زمان معناسني متضمندر، محصول بيت غايت
قولايدر زنده يي جانسز ايلمك يعني زنده نك جانني المق، اما مقتولي
كنه جانلي ايلمك ممكن دكل، شرط عقلست صبر تير انداز كه چو رفت
از كمان نيايد باز، شرط عقل لاميه ومقدم خبر صبر تير انداز موخر مبتدا
ولاميه تير انداز وصف تركيبي در، انداز يدن انداختن دن ديلمشهو

كوف تعليل ازكان زفته متعلق نيايد فعل نفي مستقبل مفرد غايب
بازكنه ديمكدر • محصول بيت شرط عقلدر نيراندازك صبري نعلي
اوفي اتمزدن ول دوبيجك يري ملاحظه ايلمك كركدر زيرا خدنك
بايدن كندي يعني جيقدي كنه عودت ايتمز **نصيحت** حليمي كه
باجهل درافتد بايدكه عزت توقع ندارد • بعض نسخه ده توقع عزت
واقعدر اضافتله • وجاهلي كه بزبان آوري بر حكيمي غالب آيد عجب نيست كه
سنكيست جوهري رامي شكند • محصول تركيب برحكيم كه جهلا ايله
جمع اولوب متخلط اوله كركدر كه انلردن عزت اميد ايلميه وبر جاهل
كه تكلمله بر حكيمه غالب اوله عجب دكلدر كه طاش بر جوهري كسر ايدر
بيت نه عجب كر فرو رود نفسش • عندليبي غراب همقفسش
نه حرف نفي فرو رود لغتده اشاعه كيدر ديمكدر • اما استعمالده
باتمق معناسنه در • نته كه تركيده سسي باتدي ديرلر • نفسش شين
ضمير اضمار قبل الذكر طريقيله عندليبه راجعدر • عندليب بلبلدر
ويا حرف وحدت غراب مبتدا وهمقفسش خبري • وجمله صفت عندليبدر
قفس عرب صادله استعمال ايدر • وعجم سينله • محصول بيت عجب
يعني عجب دكل اكر نفسي باتارسه بر عندليبك كه غراب همقفسي اوله
يعني قفسداشي اوله حاصلي غراب آوازي عندليبك آوازيني بصر
عجب دكل **قطعه** كر هنرمند از اوباش جفايي بيند • تا دل خويش
نيازارد ودرهم نشود • اوباش جمع صيغه سيله مستعملدر لوندان
معناسنه • وبعضيلر ديدلر كه مفردي بوشدر قلب بعض طريقيله
جمع اولدي جفايي يا حرف وحدت ويا حرف تنكير تا حرف تنبيه دل خويش

لاميه

لاميه • ونيازارد دك مقدم مفعولي نيازارد لفظ منفردر فعل
نفي مستقبلدر نهي غائب بيننده اينجيتميه ويا اينجيتميه‌ون ديمكدر
اما بونده نهي حضور معناسنه در نشود دكنه مشتركدر نهي حضور اولميه
ويا اولمسون ديمكدر • محصول بيت اكر هنرمند اراذل واسافلدن
جفا كوررسه البته كندي كوكلني اينجيتميه ويا اينجيتمسون ونهي حضور اولميه
ويا اولمسون • سنك بدكوهر اكر كاسهٔ زرين شكند • قيمت سنك
نيفزايد وزر كم نشود • سنك بدكوهر بهانه كاسهٔ زرين بويله در
زر التون ويا حرف نسبت ونون حرف تاكيد • شكند فعل مضارع
مفرد غائب فعل شرط واقعدر همسه ديمكدر • قيمت سنك لاميه
نيفزايد فعل نفي مستقبل ارتمز يعني زياده اولماز • قيمت زر مبتدا
ونشود خبر مبتدا وكم خبر نشود در • واسمي تحتنده قيمت زره راجع
ضميردر • محصول بيت سنك بدكوهر يعني بد اصل اكر التوندن كاسه
صرسه يعني شكست ايدرسه اول سنكك قيمتي زياده اولماز وكاسه
مكسورك زري قيمتي اكسلمز • حاصلي كسرله جوهره نقصان كلمز كه قيمتدن
قالمه وقيمته نقصان كله • بو بيت ضرب مثل حكمنده واقعدر زياده
شهرتندن **لطيفه** خردمند برا كه در زمرهٔ اجلاف سخن صورت
نه بندد • شكفت مدار كه آواز بربط با غلبهٔ دهل برنيايد وبوي
عبير از كند سير فرو ماند • خردمند برا را حرف تخصيص كه حرف بيان
زمره زانك ضمي وميمك سكونيله بلوك معناسنه در • اجلاف
اضافت بيانيه در • اجلاف جلفك جمعيدر غليظ طبعلي ناس اولان
كمسنه‌يه ديرلر • سخن بندد ك مفعولي • وصورت تانيسي شكفت

شینک و کافک ضمه‌لریله و کسره‌لریله عجب معناسنه اسمدر کسره تخصیص
ایدنلر بلمزلر ایمش مدار فعل نهی مخاطب طوتمه دیمکدر که حرف تعلیل آواز بط
لامیه ایکی بانک فتحه‌لریله و سکون را ایله قوپوزدر با حرف مصاحبت غلبه
دهل لامیه برنیاید چقماز یعنی طاول یانچه آوازی ظاهر اولماز دهل دالک
دهانک ضمه‌لریله طاول معناسنه‌در بوی عبیر لامیه عبیر عینک فتحی و بانک
کسریله گوزل قوقولی اون گبی برنسنه‌در که عبیر ده لامیه‌در گنده کافک عجمیک
فتحی و سکون نونله چرکین قوقیه دیرلر سیر سینک کسری صارمستق معناسنه‌در
فرو ماند فعل مضارع مفرد غائب بونده مغلوب اولور دیمکدر محصول بیت
برعاقلک که اجلاف و ناسازلر بلوکنده سوزی صورت باغلمز یعنی [illegible]
که سوزی رونق و التفات بولوب مسموع اولماز عجب مدار یعنی عجب طوتمه
زیرا قوپوز آوازی طاولله چقماز یعنی طاول یاننده آوازی ایشدلمز
و عبیر قوقوسی صارمستاق قوقوسندن مغلوب اولور یعنی صارمستق قوقوسی
عبیر قوقوسین بصار زیرا لطیف قوقینک خبیث قوقی یاننده ظهوری اولماز

مثنوی بلند آواز نادان گردن افراخت ، که دانا را به بی شرمی بینداخت

بلند آواز نادان بیانیه و مبتدا گردن افراختک مقدم مفعولیدر
و افراخت فعل ماضی مفرد غائب یوجلتدی و قالدردی دیمکدر [illegible]
یک جغرمقدن عبارتدر جمله فعلیه خبر مبتدادر بلند آواز وصف ترکیبی
یوکسک آوازلی دیمکدر بلند آوازی اضافتدن قطع ایدنلر اسلوب
عجمه واصل دکلر ایمش گردن افراختک معناسی اقدام و مجوملة تعبیر
ایدرلر معنای مقصوده مخالف اولیشلر که حرف رابطه صفت دانا را
ادات مفعول با حرف مصاحبت شرمی یا حرف مصدر حیاسزلغله دیمکدر

بینداخت

بینداخت لغتده آتدی دیمکدر اما بونده ناسزا کلماتله بوکا غلبه ایلدی
دیمکدر بینداختک دانا مفعول صریحی و بی شرمی غیر صریحی محصول
بیت یوکسک آوازلی بر نادان بوینین یوجلتدی یعنی بیک یک غوغا ایدی
شویله که بر دانایی حیاسزلغله مغلوب و مقهور ایلدی زیرا جهله آدم اوزرینه
بیک جاغرمغی بر معرفت اکلر نمی داند که آهنگ حجازی فرو ماند ز بانگ
طبل غازی نمی داند فعل نفی مستقبل بلمز دیمکدر که حرف بیان آهنگ
بونده آواز معناسنه‌در حجازیه اضافتی بیانیه‌در معلوم اوله که
علم انغامک اصولی دوازده‌در اولکیسی راستدر که جمیع نغماتک
اصلیدر ایکنجیسی عراقدر اوچنجیسی زیرافکنددر دوردنجیسی
اصفهاندر و بو دوازده‌نک هر برینک ایکی فرعی واردر لیکن بز بونده
لازم اولانی بیان ایدرز انجق پس عراقک ایکی فرعی واردر بری
ماباه و بری بوسه‌لکدر و هر ایکی فرعک مخرجی اوله نغمه‌یه آوازه دیرلر
پس ماباه و بوسلکک آوازه‌سی حجازدر فاحفظ پس شراحک
حجاز اون ایکی مقامدن بر مقامک اسمیدر دیدکلری باطلدر زیرا
محض جهلدن ناشیدر و بعضیسی علم انغام یرینه علم موسیقی دیمش
خطا ایلمش زیرا موسیقی صاز ترنمیدر غیری نسنه دکلدر آهنگ
حجازی [illegible] فرو ماند سابقا مذکور اولان [illegible] بانک
طبل غازی لامیه و بیانیه‌در طبل طاول معناسنه‌در غازی لفظ
مشترکدر اهل غزایه و جانبازه دیرلر لیکن طبل غازی طاوله دیرلر
طبل بازدن احتراز ایچون پس بونده جانباز طاولی درین خیلی پهلوانلق
اظهار ایدیش محصول بیت بلند آواز نادان بیلمز که آهنگ حجازی

یعنی وازه حجازی طاولّ آوازندن بتار قالور یعنی انک یاننده
اشدیلمز زیرا طاولک یاننده بوری وصورنای وزیل وبونلرکبی
ایشدیلر الحق نازک نغمه که انسان یدر یعنی نسانک حقیقته سندن
پیدا اولور وقتنده ایشدیلر **حکمت** جواهر اکر در خلاب افتد
همچنان نفیس است وغبار اکر برفلک رسد همچنان خسیس است
استعداد بی تربیت دریغست وتربیت نامستعد ضایع
خاکستر اکرچه نسب عالی دارد که آتش جوهر علویست ولیکن
چون بنفس خود هنری ندارد باخاک برابرست قیمت
شکر نه ازنیست که آن خاصیت نیست خلاب خانک فتحی
وکسریله چوکاب معناسنه در همچنان کذلک معناسنه در
یعنی دوشمزدن اولکی کبی هنوز الآن دیمکدر بعض نسخه ده همان
واقعدر هنوز یرینه استعداد بی تربیت بیانیه ومبتدا
ودریغست خبری وتربیت نامستعد مصدرک مفعولنه اضافتی
ومبتدا وضایع خبری خاکستر کل نسبت عالی بیانیه که حرف
تعلیل آتش مبتدا جوهر علوی خبری با حرف ظرف نفس خود
بیانیه سیری یا حرف وحدت ویا تنکیر محصول ترکیب جوهر اکر خلابه
دوشرسه کنه نفیسدر یعنی ذاتنه تغیّر ونقصان کلمز وغبار اکر
فلکه دک ایرشورسه کنه همان خسیسدر یعنی مقام شریفه وصلت حسابی
چقوب شریف اولماز تربیتسز قابلیت ظلم وحیفدر یعنی استعداد
اولان کمسنه تربیه ایلمیوب اهمال ایلمک ظلم وحیفدر یعنی استعدادی
وناقابلی تربیه ایلمک ضایعدر کل اکرچه عالی نسب طوتار یعنی عالی در

زیرا

زیرا آتش جوهر علویدر زیرا عناصرک جمیعندن علادر اما کولک چون
کندی نفسنده جوهری یوقدر خاکله برابردر اندن چوق بقاوتی یوقدر
شکرک قیمتی قمشدن دکلدر بلکه اول قیمت واعتبار کندی خاصیت وخاصه
سیدر **مثنوی** چو کنعانرا طبیعت بی هنر بود پیمبرزادکی
قدرش نیفزود کنعان حضرت نوح پیغمبرک کندی یه عاصی اولان
اوغلیدر که سایر مشرکلرله طوفانه غرق اولدی را ادات تخصیص پیغامبر
وپیغمبر وپیامبر وپیمبر هپ برمعنایه در خبر ایلیجی دیمکدر بر یردن
کاف عجم وهای رسمیه یازیلدر ویا حرف مصدر نیفزود فعل نفی ماضی
مفرد غایب افزودن دن که لازمله متعدی بیننده مشترکدر بونده
متعدی در که قدر مفعولیدر محصول بیت چونکه کنعانک خلقت و
طبیعتی هنرسز ایدی پیغمبر اوغلی اولمق قدرینی ارتورمدی بلکه سایر
مشرکین ایله بیله غرق اولدی فکان من المغرقین انک حقنده در
هنر بنمای اکر داری نه کوهر کل از خارست وابراهیم از آزر هنر بنمایک
مقدم مفعولیدر کوهردن مراد بونک کبی یرلرده اصلدر که نسبدر
آزر حضرت ابراهیمک باباسیدر که بتلر یونار دی محصول بیت
هنر کوستر اکر وار ایسه کوهر ونسب کوسترمه کورمزمیسین که کل دیکندن
طوغر وپیدا اولور وابراهیم پیغمبر آزردن پس اصل ونسبه اعتبار یوق
بلکه ذاته وحسبه در **لطیفه** مشک آنست که ببوید نه آنکه عطار بکوید
دانا چو طبله عطارست خاموش وهنرنمای ونادان چون طبل غازیست
بلند آواز ومیان تهی بوید فعل مضارع مفرد غایبدر بوییدندن لازمله
متعدی بیننده مشترکدر بونده لازمدر قوقی ویره معناسنه طبله عطار

لامیه در طبلهٔ عطار اولدر که دیار عرب وعجمده بر طبله یه انواع مجرالی
ترتیب ایدوب صتار آمازومن بو اسلوب وترتیب اولماز هنرنمای
وصف ترکیبی در نمایندن هنر کوسترجی دیمکدر بلند آواز وصف
ترکیبی در میان تهی ده وصف ترکیبی در اچی بوش دیمکدر محصول بیت
مسک اولدر که کندینی توقه یعنی قوقوسنی جفا اول دکلدر که عطار
سویلیه یعنی عطارک تعریفیله اولان مسکه اعتبار یوقدر عالم طبلهٔ
عطار کبی ایسمدر هنر کوسترجی یعنی تصلف المنبوب اظهار هنر ایلر
امانادان طاول کبی بلند آواز واچی بوشدر یعنی سمان دکنسی وار
الحق اما هنردن بی بهره در طبل غازی نجا نباز طاولینه تخصیص ایلین طاول
کبی میان تهی در **قطعه** عالم اندر میان جاهل را مثلی گفته اند صدیقان
میان جاهل لامیه جاهلدن مراد جنسیدر ورا معناده عالمه قیددر عالم
میان جاهلان تقدیرنده در مر هونندر مثلی باء وحدت مراد مثلدن مثلیدر
صدیقان صدیقک جمعیدر صادک ودال مشددک کسره لریله صفت
مشبهه در محصول بیت جهله اداسنده عالم بر تمثیل سویلمشلر صدیقلر
اول تمثیل بیت ثانیدر شاهدی در میان کوراشت مصحفی در میان زندیقان
شاهدی یا وحدت مصحفیدر بویله در زندیقان زانک ودالک
کسره لریله زندیقک جمعیدر ملحدان معناسنه یعنی حشر اجساده قائل
اولمیان ظالملر محصول بیت جاهللر اراسنده عالمک مثلی بر محبوبدر که
کورلر اراسنده وبر مصحفدر زندیقلر اراسنده یعنی بونلره بکزر
عالم جهلی ایچنده **بند** دوستی را که بعمری فراچنگ اورم نشاید که
بیکدم بیازارند دوستی باء وحدت ورا ادات مفعول که حرف

حرف رابط صفت باء حرف ظرف وعمر بونک کبی یرلرده مددن عبارتدر
وباء حرف وحدت بر مدتی وبر زمانی دیمکدر فرا بونک کبی یرلرده ادات
صدوربه چنکدن مراد الدر آرند فعل مضارع جمع غایبدر بیکدم باء حرف
ظرف ودم نفس وساعت معناسنه در بر دمده وبر ساعتده دیمکدر
بیازارند فعل مضارع جمع غایب اینجیدلر دیمکدر محصول ترکیب بر
دوستی که بر مدتده الہ کتوره لر یعنی تحصیل ایده لر لایق دکلدر که انی
بر نفسده اینجدوب بحضور ایده لر **بیت** سنکی بچند سال شود لعل پارهٔ
زنهار تا بیک نفسش نشکنی بسنک سنکی باء حرف وحدت بچند سال
باء حرف ظرف بچه ییلده دیمکدر شود فعل مضارع مفرد غایب فاعلی یعنی
اسمی تحتنده ضمیر سنکه راجع ضمیردر وخبری لعل پاره در تقدیری پارهٔ
لعلدر زنهار ادات تنبیه تا حرف تأکید باء حرف ظرفیک نفس بر نفسده
دیمکدر شین لعل پاره یه راجعدر نشکنی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب
صیغه سیدر دیمکدر یعنی کسمه ایلیه سین محصول بیت بر طاش نیجه ییلده
بر لعل پارهسی اولور زنهار تا بر نفسده انی طاشله کسر ایلیه سین محصول
بو بیت بحن نثره تمام تنویر وتنظیر در **تشبیه** عقل در دست نفس
چنان کرفتارست که مرد عاجز در دست زن کربز دست نفس لامیه
در مجازا مرد عاجز بیانیه زن کربزده بویله در کربز کاف عجمک ضمی
وراءنک سکونی وبانک ضمیله زورلی وقوتلی وزیرک دیمکدر محصول
ترکیب عقل نفسک الندہ الحلیل کرفتار در که عاجز ارقوتلو عورت النده
در خوشی بر سرایی نبیند که بانک زن زوی برآید بلند در خوشی بیانیه در
یای نکره برسرایی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت بانک زنی

لامیه در عورتنك آوازی وی ضمیر غائبدر سرایه رجع برابد جفا دیمکدر
محصول بیت اول اوکه ذرینه شتلك وشادیلق قپوسنی باغلیه یعنی قپایه
اندن غورتنك آوازنی طاشره ده اولان خلق یوکسک جفا یعنی غورتنك
آوازنی طاشره ده اولان خلق ایشیده حکمت بی رای بی قوت کم
وقسولسب وقوت بی رای جهل وجنون رای فکر دیمکدر بی قوته
اضافتی بیانیه در یعنی بی وقت رائی ده بیانیه در یعنی قوت عقل بی رای
وتدبیر جهل وجنوندر محصول ترکیب رای خالص بی قوت عقل بی
فایده ولی نتیجه ایشدر عقل بی رای وتدبیر صافی جهل وجنوندر حاصلی
رای وتدبیره عقل لازمدر وعقله رای وتدبیر لازمدر یعنی بر ایشده عقل و
رای بیله اولمق کرك بیت تمیز باید وتدبیر وعقل آنکه ملك که ملك و
دولت تا وان سلاح جنك خدا است تمیز یای اول اسلوب عجم اوزره
ضرورت وزن ایچون تخفیف اولنمشدر ملك لفظ مشترکدر مملکت و سلطنت
بیننده بو نوع یلسینده مبالغ وار که حرف تجلیل دولت ملکه
معطوف دنانه مضافدر لامیه ایله سلاح جنك خدا لامیه دیرلر
محصول بیت انسانه تمیز وتدبیر وعقل کرکدر اندن صکره مملکت و
سلطنت زیرا تا والك ملك ودولتی خدا ایله جنك ایلمکه یا یا اقدمدر یعنی
خدانك امر ونهیینه مخالفت ایلمکه سببدر توبیت جوانمردی که بجوی
ویله به از عابدی که روزه دارد وتشهید جوانمردی یا حرف حدث که حرف
رابط صفتدر روزه دارك مقدم مفعولی ورج قونه دیمکدر تنهد فعل
مضارع مفرد غائبدر توبه دیمکدر یعنی صقلیه وحفظ ایلیه حاصلی
ادخار ایلیه محصول ترکیب بر سخی کسه یه وغیریه بذل ایلیه یکمونول

مخالفت صح

عابدن

عابددن که صائم اوله وکندی یمیه وبنه کندی ایچون حفظ ایلیه
قطعه هرکه ترك شهوت از بهر قبول خلق کرده است از شهوت حلال
در شهوت حرام افتاده است ترك شهوت مصدرك مفعولنه اضافتیدر
شهوتدن مراد لذت دنیویه در بهر ادات تعلیل قبول خلق مصدرك
فاعلنه اضافتیدر یعنی خلقك مقبولی اولمغیچون شهوت حلال و
حرام بیانیه لردر محصول ترکیب هرکیم که آرزو ولذت دنیانی خلقك
قبولیچون ترك ایلمشدر یعنی بنی پرهیزکار در ناص اکلسونلر دیو تیز ایدو دنیادن
کسیلن لذت حلالدن ولذت حرامده دوشمشدر زیرا ایلدوکی وضع ریادر
ریا ایسه اهل تحقیق قتنده کفردر العیاذ بالله بیت عابد که نه از بهر
خدا کوشه نشیند بیچاره در آیینه تاریك چه بیند که حرف بیان
نه نفی معناده نشیند مقدردر کوشه نشیند که ظرف مکانی بر درتقدیرها
تقدیریله از بهر خدا ده اکا متعلقدر حرف ظرف آیینه تاریك بیانیه
چه ادات استفهام بیند فعل مضارع مفرد غائب نه کورر دیمکدر
استفهام انکاری طریقیله یعنی کورمز عابد مبتدا وما بعدی صفتی بیچاره
مبتدا ثانی وچه بیند خبر ثانی وثانی خبریله خبر اول بیچاره نك عابددن بدل
المقتضی جائز محصول بیت عابد که خدا ایچون کوشه ده اوتورمیه یعنی
انزوا ایچون کوشه نشین اولمیه ریا ایچون اوله بیچاره عابد قرانکولق آیینه ده
نه کورر یعنی آیینه قلبی که ریا متخیله پاسلنمش اوله انده نور وفیض
خدا عکس ایلمز لطیفه اندك اندك خیلی شود وقطره قطره سیلی کردد
یعنی آنانکه دست قدرت ندارند سنك خرده نکه دارند تا بوقت فرصت
دمار از دماغ ظالم بر آرند اندك اندك تاکید لفظی خیلی با حرف تنکیر نون

چوق دیمکدر شود اولور دیمکدر • وقطره قطع کبی تأکید لفظی سیلی
یا حرف تنکیر جیلی وسیلی یا لرینه حرف وحدت
دین لذت کلامدن تجرید ایلمش کردد فعل مضارع مفرد غائب شود کبی
صیرورت معناسنی افاده ایدر اولور دیمکدر • حضرت شیخ معنای مرادی نثری
ایله شرح ایدوب بیورر • آنان انک جمعیدر • تم نلر دیمکدر که حرف
رابط صفتدر دست قدرت بیانیه ندا • نه طوغملر بو فلقدن کماترر
کماندر سنک خرد ترکیب قرحید رسنک نیزه کبی طاش آواجی
دیمکدر ترکیب اضافتی اولمغه ده قابلدر • نکه دارند فعل امر جمع غائب
حفظ ایلسونلر دیمکدر • فعل مضارع معنی اولمق ممکندر • امکان تعبیر
تا حرف تعلیل بجا حرف ظرف • وقت فرصت لامیه • دمار نک فتحی
وکسریله انتقام معناسنه در • دماغ دالک کسریله بوتن باشک بینی سی
مراددر بر آنلر چقارسونلر دیمکدر • محصول ترکیبا آز آجق آز آجق برتننده
بری برینه منضم اوله چوق اولور • مثلا صو قطره قطره بر یره جمع اولنجه
سیل اولور بونک معناسی بودر که شونلرک که دست قدرتلری یوقدر
یعنی برشیئه قادر دکللر سنک خرده و یا سنک خرده حفظ ایلسونلر
تا کیم فرصت وقتنده ظالمک دماغندن انتقام حاصل ایدهلر یعنی دماغنی
چقارهلر • حاصلی آنلردن انتقام الالر یعنی هلاک ایلیهلر دیمکدر • بیت
وقطرة علی قطر اذا اتفقت نهر • ونهر الی نهر اذا اجتمعت بحر • قطر لفظا
مرفوع مبتدا علی جار ومجروریله اتفقته متعلقدر • اتفقت فعل ماضی مفرد
مؤنث غائبه در افتعال بابندن اصلی اتفقت ایدی فیلی تاء افتعال واوه
واقع اولدی تا حرف حروف مهموسه دن واو حرف مجهوره دن

تنافر

تنافر وتباعد واقع اولدیغیچون واوی تایه قلب ایدوب تایی تایه ادغام
ایتدیلر اتفقت اولدی • نهر لفظا مرفوع خبر مبتدادر • ونهر لفظا مرفوع
مبتدا الی نهر اجتمعته متعلق اجتمعت تضمنت معناسنی متضمن اولدیغیچون
الی ایله تعدیه ایلدی • بحر لفظا مرفوع خبر مبتدادر • محصول بیت قطره قطره
اوزره بجن متفق اولسه ایرماق اولور • یعنی قطرات بری بریله مجتمع اولسه نهر
اولور • ونهر نهر ایله مجتمع اولسه بحر اولور • یعنی انهار بری بریله بری برینه منضم
اولسه بحر عظیم اولور • بیت • اندک اندک بهم شود بسیار • دانه دانه است
غله در انبار • دانسته یعنی ریزه وسعره مجتلبه ایله بازلله ایلادن غله دکلر
ایلمش • محصول بیت آزآجق آزآجق بری بریله جمع اولنجق چوق اولور کورمزمی
که انبارده غله دانه دانه در • یعنی دانه لر بری بریله جمع اولوب بر انباره طولو
اولور • غله غینک فتحی ولامک تشدیدیله ترکیبه تخل دیدکلری بدر • حکمت
عالم را نشاید که سفاهت از عامی بحلم درکذارند که هر دو طرف را زیانی دارد
هیبت آن کم شود وجهل این مستحکم • عالم را ده را ادات مفعول که حرف بیان
سفاهت مصدردر سفه دن یعنی حسن بابندن زیرا بولغت نکی بابی
مستعملدر علم وحسن علمدن مصدر سفه • اما حسن دن سفاه وسفاهت
کلور بوندن حلمک نقیضی مراددر • عامی جاهل معناسنه در اصلنده میم
مشدد در • اما عجم تخفیف میم ایله اقور • بحلم با حرف سبب در حرف تأکید
کذارند فعل مضارع مفرد غائب کچوره دیمکدر یعنی حلمی سببیله سفاهتنی
ترک ایلیه • حاصلی سفاهتندن اغماض عین ایلیه که حرف تعلیل
هر دو طرفدن مراد عالم وعامی در • را ادات صله هیبت آن لامیه اشارتدر
عالمه کم یعنی ناقص معناسنه در • جهل این لامیه اشارتدر عامیه • مستحکم محکم

یعنی قوی دیمکدر • محصول ترکیب عالمه لایق کلدر حلم سبیله عامیدن
صادر اولان سفاهتی اهمال ایدوب ترک ایلیه • یعنی ایلدوکی سفاهتنه
مقید اولمیوب دیمیه • زیرا ایکی جانبله زیان ویرر • عالمک هیبتنه
نقصان ویرر • وعامینک جهلی محکم اولور • زیرا بونک اهمالیله اکا
غرور کلور که طغیاننه سبب اولور **بیت** جو با سفله کوئی بلطف وخوشی
فزون کرددش کبر وکردن کشی • جو ادات تعلیل با حرف صله سفله
الحقی ودنی کمسنه فزون افزوندن مخففدر • زیاده معناسنه اسمدر
کردد فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر • شین ضمیر معناده سنه
مقید در کشش نعت تره کردن کشی متانه معناسنه در • محصول
جونکه الجغه یعنی دنی یه وسفیهه لطفله واینکله سوز سویلنه سنین کبری و
عنادی زیاده اولور یعنی وسوسه یه دوشر که بندن قورقدوغندن بکا
ملایم سویلر دیو **موعظه** معصیت از هر که صادر شود ناپسند ست از
علما ناپسندتر که علم سلاح جنک شیطانست وخداوند سلاح را چو
با سیری برند شرمساری بیشتر بود • معصیت یعنی گناه وعصیان نا
نامقبول دیمکدر • زیرا خدایه خلاف وشیطانه طاعتدر • واز علما اما
علمادن ناپسندتر نامقبولکدر • که حرف تعلیل علم مبتدا سلاح جنک
شیطان لامیه لر وخبر مبتدا • واو حرف حال خداوند سلاح لامیه
صاحب سلاح لامیه دیمکدر • ورا ادات مفعول چون حرف تعلیل
با حرف مصاحبت اسیری با حرف مصدر برند فعل مضارع جمع غائب
ایلدهلر دیمکدر • خداوند مفعول صریحی وباسیری غیر صریحی شرمساری مبتدا
ویاء مصدر بیشتر بود خبر مبتدا وجمله اسمیه جواب تعلیل محصول ترکیب

عصیان

عصیان وگناه هرکیمدن که صادر اولور ایسه نامقبولدر • اما علمادن نامقبول کدر
زیرا علم سلاح جنک شیطاندر • یعنی شیطان ایله جنک ایلمکه یراقدر
ویراقد صاحبنی جونکه اسیر ایلکه ایلدهلر جهالت زیاده رک اولور
مثنوی عامی نادان پریشان روزکار • به ز دانشمند ناپرهیزکار •
عامی نادان بیانیه • پریشان روزکار وصف ترکیبی وصفه عامی ومبتدا
ومصراع ثانی خبری • دانشمند ناپرهیزکار بیانیه محصول بیت احوالی و
اموری پریشان عامی نادان پرهیزسز دانشمندن یکدر • یعنی بو صفتلی
دانشمنددن او صفتلو عامی یکدر • عامی جهل صفتندن تجرید ایلمک کرکدر
نادانه اضافتی صحیح اوله • یعنی تولیدن برشخص معناسنه فتدبر • کان نابینا بی
ازراه افتاد • وین دو چشمش بود در چاه افتاد • کان که حرف تعلیل ان اشارتدر
عامی یه • با حرف مصاحبت نابینا نا ادات نفی بینا صفت مشبهه در
بلنیدندن کورهکن دیمکدر • ویا حرف مصدر نابینالغله دیمکدر • افتاد
واوله دوشدی دیمکدر • وین اسم اشارتدر دانشمنده • محصول بیت
زیرا عامی نابینالغله یولدن دوشدی دیمکدر یعنی جهل ونادانلغله
ضلالته دوشدی • اما دانشمند که ایکی کوزی وار ایکن جاه ضلالته دوشدی
یعنی وجهلا ضلالته دوشدی • و بو علمیله عامل اولمدوغندن **مطایبه**
هرکه در زندکی نانش نخورند جون بمیرد نامش نبرند • محصول ترکیب
هرکیمه دیرلکنده صاغلغنده • یعنی حال حیاتنده اتمکین یمزلر جون کیمه
اولور • یعنی اولیجک آدینی ایلتمزلر یعنی انکمزلر **حکمت** یوسف علیه
السلام درخشک سالی مصر سیر نخوردی تا کرسنکانرا فراموش نکند
لذت انکور زن بیوه داند نه خداوند میوه طول عورت محصول ترکیب

یوسف پیغمبر علیه السلام مصرك قورالق ییللرنده یعنی قحطلق ییللرنده
طوق اولنجه یمزدی یعنی طویونجه یمزدی تا کیم آجلری فراموش ایلمیه بلکه کندینی
انلردن اولا تا که قصد ایدردی آجلر حالنی بیلمک ایچون • زیرا آورینك
لذتنی طول عورت بیلور که فقیر و محتاجدر • میوه صاحبی یعنی انکورینی
بیلمز زیرا مرادی اینده بیله الور اکل ایدر مثنوی آنکه در راحت و تنعم زیست
او چه داند که حال کرسنه چیست • تنعم تفعل بابندن مصدردر
نعمت ایچنده اولمق زیست فعل ماضی مفرد غائبدر دیرلکدیمکدر
که حرف بیان حال کرسنه لامیه • محصول بیت اول کمسنه که نعمت
و راحتده تعیش ایلدی یعنی اننده ییودی و ایچندی اول کمسنه نه بیلورکه
آجك حالی ندر • حاصلی آجك حالنی اول کمسنه بیلورکه آجلق چکمش اوله
حال درماندگان کسی داند • که باحوال خود فرو ماند • حال درمانده کان
لامیه در • مانده عاجز کاف عجمی حرف توسط والف ونون ادات
جمع که حرف رابط صفت یا حرف ظرف احوال خود لامیه فرو ادات
تاکیددر • اکثر انده مستعمل و لکنه عاجز معناسنی افاده ایدر • ماند
بونده فعل مضارع بوننده مفرد غائبدر • ماندندن قالمق معناسنه
ماندندن دیلر غلط سویلشلر • محصول بیت عاجزلرك حالنی بر کمسنه بیلورکه
کندی احوال و اطوارنده عاجز قاله یعنی نیجه درلو عجز چکن بیلور عاجزلرك
حالنی قطعه ای که بر مرکب تازنده سواری هش دار • که خر خارکش مسکین
درآب و کلست • ای حرف ندا منادای محذوف تقدیری ای کسی که
مرکب تازنده بیانیه بلکی و یوبرجی بنت دیمکدر • یعنی چوبك
و جابك مرکب سواری یا ضمه خطاب آتلی سین دیمکدر • هش دار هوشله

فعل امر مفرد مخاطبدر اوصك طوت یعنی وصلی اول حاصلی عقلك اله یارک
حرف تعلیل خر خارکش لامیه و یا بیانیه خارکش صفت ترکیبی ر دیکن
چکیجی دیمکدر مسکینه اضافت بیانیه دریای بطنیله خره خارکش صفت
اول اولنجه مسکین صفت ثانی اولور • پس بکی اضافت بیله بیانیه
اولور تامل محصول بیت ای شول کمسنه که چاپك مرکب یعنی بنیت اوزره
سوارسین عقلك باشکه دیوشر • یعنی جمع ایله و بیهوش و غافل اولمه
زیرا مسکین خار کشنك خری و یاخود مسکین خارکش درآب و کل
اداسنده یعنی آب و کله باتمش قالمش خطا خره دایله بالتخفیف اچ
چقسون مسکین بر بنه ... نوبا زان وزنه حفت و نیرش لکلن
نجه لره مخالف یازمشلر و بالجمله ضرورت وزن ایچون مسکینك یانی
تلفظ کلمز • آتش از خانه همسایه درویش مخواه • کانچه بر روزن او میکذرد
دود دلست • خانه همسایه درویش لامیه و بیانیه در همسایه قوکسی
درویشدن مراد فقیردر آتش مخواه مفعول صریحی و از خانه غیر صریحی
مخواه فعل نهی مفرد مخاطبدر خواهیدندن دیلمه و استمه دیمکدر
کانچه که حرف تعلیل آن اسم اشارتدر چه نك مضمومنه بر روزن او
بعض نسخه ده از روزن او واقعدر معنا بر در روزن روزن زانك
نجه لریله و واوك سکونیله باجه و پنجره • بونده مراد اوجقدر که عجم بخاری
دیر او ضمیری درویشه راجعدر میکذرد فعل مضارع مفرد غائب بحکذر
دیمکدر یعنی مرور ایلر • محصول بیت فقیر قوکشینك خانه سندن آتش
استمه زیرا اول اننه که انك باجه سندن و اوجاغندن چیقار
کوکلی دو تونیدر • یعنی دود آهیدر • حاصلی فقرا اوکشیلرك احوالنه

نظر ایلمکه ترغیبدر * مخواه فعل نهیدر * خواستندن نیلر سهو ایلمشلر

قطعه درویش ضعیف حال را در تنکی خشک سال مپرس که چونی

مکر بشرط آنکه مرهمی بر ریشش نهی و معلومی در پیشش * درویش ضعیف حال بیانیه * ضعیف حال وصف ترکیبی در * و را ادات مفعول در حرف ظرف * تنکی یه خشک سال لامیه * تنکی یا حرف مصدر * خشک سال ترکیب مزجیدر * قوراقلق سل معناسنه * اصلنده سال خشک ایدی اضافتلو صکره ترکیب مزجی ایتدیلر * مپرس فعل نهی مفرد مخاطبدر پرسیدندن صورمه دیمکدر * درویشی مفعول صریحی و در سکی غیری صریحی * که حرف بیان * چونی واو اصلیه ایله یای خطابله نجه سین دیمکدر * مرهمی یا حرف وحدت * بر حرف صله * ریش یاره معناسنه * و شین ضمیر درویشه راجعدر * بنهی فعل مضارع مفرد مخاطب قویاسین دیمکدر * و معلومی بیش * بونک کبی یرلرده معلومدن مراد نقددر محصول ترکیب احوال و اطواری ضعیف اولان درویشه قوراقلق و قحطلق ییلی ز اولغندن صورمه که نجه سین حالک ندر * الا اول شرطله که فقر و فاقه یاره سنه احسان و کرم مرهمی قویاسین و اوکینه بر مقدار نقد براغه سین * حاصلی بونک کبی یرلرده اوله برلسنه ویرونب عطیه ایلمینجه ندر حالک درویشه بو صورمیه سن

قطعه خری که بینی و باری بکل در افتاده * بدل برو شفقت کن ولی مرو بسر خری یا حرف وحدت که حرف بیان و یا حرف رابط صفت * بینی فعل مضارع مفرد مخاطب کورر سن دیمکدر * بار دخی معطوف و یا حرف وحدت * بکل با حرف صله * در حرف تأکید * افتاده دوشمش دیمکدر

ماضیدن قسم بدل * با حرف مصاحبت * دل له یعنی کوکلکه بر و اصلنده برا و ایدی * بر حرف صله و یا استعلا * شفقت شین و فانک و قافک فتحه لریله مرحمت دیمکدر * اسیرکمک معناسنه * کن کاف عربیک ضمه سیله فعل امر مفرد مخاطبدر ایله معناسنه * و لی ادات استدراک * مرو فعل نهی مفرد مخاطبدر * رویدندن کتمه دیمکدر * بسر باء حرف صله و شین ضمیر خره راجعدر * محصول بیت برخری و بر یوکی یعنی خری یوکیله بالجمله دوشمش کوره سین کوکلکله آکا شفقت و مرحمت ایله * اما باشنه دیاننه وارمه * اکر بالجمله جفا ی منه فادر انیک * هر و بر بینه خرن زان نسخه لره مخالف یازمشدر * کنون اله رفتی و بر سیدیش که چون افتاد

میان بند جو مردان بکیر ذم خر شن * کنون کاف عربیک و نونک ضمه لریله اکنوندن مخففدر شمدی معناسنه * که حرف بیان * بر سیدی یا ضمیر خطاب شینه اتصالله ضرورت وزن ایچون مفتوح قلنمشدر * شین قرینه ایله صاحب خره راجعدر * ذیرا خو و بارنی صاحبسز اولمیانه البته لشین بو بن زائد در دینلر زاهد سویلمشلر * که حرف بیان * چون جیم عجمی و و لو اصلیه ایله نجه دیمکدر * کیف معناسنه * میان بیل معناسنه در * که عربی اکا وسط دیر * بندک مقدم مفعولیدر * بیل بغلمقدن مراد براقلنوب حاضر لنمقدر * جوادات تشبیه * مردان الف و نون ادات جمع ارلر دیمکدر * بکیر فعل امر مفرد مخاطبدر * کیریدندن طوت دیمکدر * کرفتن دن دینلر سهو ایلمشلر * ذم خر لامیه * و مفعول بکیر در * ذم دالک ضمی و تشدیدیله قویرق دیمکدر * تشدید ضرورت وزن ایچوندر * شین کنه صاحب خره راجعدر سابق کبی شعر ایچون زائد در * دینلر زائد سویلمشلر * محصول بیت

خطاب عام طریقیله سویلنمشدر که وارد ک وصاحبنی صورد ک که با جغه
بچه ونو جهله دوشندی دیو • بیلکی بغله یعنی انکی بیلکه چال وخونیک قویروغنه یاپشدی
بعض نسخه ده کوشش خویش واقعدر **وعظ** دو چیز محال عقلست خوردن بیش
از رزق مقسوم ومردن پیش از وقت معلوم • محصول ترکیب ایکی
نسنه محال عقلست محال عقلدر • برسی رزق مقدر ومقسومدن زیاده
یمک • وبریسی وقت معلومدن یعنی معیندن اول اولمک • حاصلی ازلده
مقدر اولندن زیاده یمز • واجل کوننده ن اول اولمز **قطعه**
قضا دکرکشود کر هزار ناله وآه • بشکر یا بشکایت بر آید از دهنی • قضادن
مراد حکم ازلیدر • دکرکون تغیر معناسنه در • یعنی تغیر وتبدیل اولماز • هزار
ناله وآه مرهوندر • بشکر باء حرف مصاحبت • با حرف عطفدر • ام واو
معناسنه بر آید چیقار دیمکدر • قضا مبتدا • کشود خبری هزار مجرود بله
مبتدا بر آید خبری اینکی باوا ازخبری وخبره متعلقدر • دهنی یاء حرف وحدت
محصول بیت قضا وقدر خدا متغیر اولماز • اکربیک ناله وآه شکر له وشکایتله
برده هندن چقا • یعنی برکمسه کندی حالندن کرکسه شاکر اولسون کرکسه شاکی
اولسون انکیچون حکم ازلی بوزلماز • فرشته که وکیلست بر خزینه باد
چه غم خورد که بمیرد چراغ بیوه زنی • فرشته یاء حرف وحدت وهمزه
حرف توسط بهمزه وحدت ایچوندر دین غلط سویلنمشدر که حرف رابط صفت
وکیل موکل معناسنه درکه مراد حضرت میکائیلدر • خزینه باد لامیه که حرف
بیان ایمرد فعل مضارع مفرد غائب سونه دیمکدر • زیرا مردن لفظ متعدی
اولمک ایکه سونمک بیننده چراغ بیوه زن لامیه • یاء حرف وحدت
بیوه زن برینه بیره زن یازان صحیح نسخه لره مخالف یازمشدر • محصول

رفته

رفته که باد خزینه سی اوزرینه وکیلدر نه غم یر اکر بر طول عورتک چراغی
سویسه • یعنی انک چراغی ایچون کندی خدمتنی ترک ایلمز **نصیحت**
ای طالب روزی بنشین که بخوری • وای مطلوب اجل مرو که جان نبری
محصول ترکیب ای رزق طالبی اولان کمسنه اوتور که یه سین • یعنی
رزق قسمت الیسه یا تغلو کلور سنی ارامق لازم دکلدر • وای اجلک
مطلوبی اولان شخص تحمد که جان قورتارمزسین زیرا اجل قسمت الیسه
سنی بولور اکرکسه وکوز بوینه کیرسک **قطعه** جهد رزق ارکنی
وکرنکنی • برساند خدای عز وجل • جهد رزق مصادرک مفعولنه
اضافتیدر • رزقه سعی واجتهاد دیمکدر • محصول بیت رزق ایچون سعی
جهد ایلر سکده ایلمز سکده البته خدا تعالی عز وجل تکشدر • قسمت اینه
ور روی در دهن شیر وپلنگ • نخورندت مکر بروز اجل • ور اصلنده
واکر در روی فعل مضارع مفرد مخاطب • در حرف صله • دهان بر لامیه
نخورند فعل نفی مستقبل • وت ضمیر منصوب منفصل • سنی یمزلر دیمکدر •
مکر ادات استثنا • با حرف ظرف • روز اجل لامیه • محصول بیت اکر شیر
وپلنکک اغزینه وارسک • یعنی اغزلرینه کیرسک سنی یمزلر الا اجل
کوننده • یعنی اجل تقدیر اولان کونده **حکمت** بنا نهاده دست نرسد
وچیزی که نهاده است هرجا که هست برسد • با حرف صله • نا حرف نفی
قونلمشدر دیمکدر • نرسدک مفعول غیر صریحیدر • چیزی یاء حرف وحدت • محصول
ترکیب ازلده تعیین اولنموب قونلماشه ال ایرشمز • وبرنسنه که ازلده
قونلوب تعیین اولمشدر • هر نه یرده که وار در ایرشور • حاصلی مقدر اولان
نسنه قسمت الیسه صاحبنه واصل اولور • اما ازلده تعیین اولماین نسنه

وکوشش ایله الکلم **بیت** شنیده که سکندر برفت تا ظلمات • بچند محنت
وخورد آنکه خورد آب حیات • شنیدهٔ یا ضمیر خطاب وهمزه حرف توسل
که حرف بیان تا حرف انتها ظلمات جمع ظلمتدر • قرانکلقلر دیمکدر • اما
اعجام اکثر منود مقاممنده استعمال ایدرلر بچند محنت برفته متعلقدر
خوردکی بو نوع ایچدی دیمکدر • محصول بیت اشتمش سن که سکندر ظلماته
نیجه محنتله کتدی وآب حیاتی ایچن ایچدی • یعنی آب حیات حضرت خضره
نصیب اولدی اکا اولمادی **حکمت** صیادی روزی در دجله ماهی نکیرد
وماهی را اجل در خشکی نمیرد • صیادی روزی بیانیه دجله بغداد ایرمغی ماهی
نی اجل بیانیه خشکی یا حرف مصدر قورولق دیمکدر • نمیرد فعل نفی مستقبل
مفرد غائب اولمز دیمکدر • محصول ترکیب نصیب سز صیاد دجله ایرمغنده
بالق طوتماز واجلسز بالق قوریلقده اولمز **بیت** مسکین حریص در همه عالم همی
رود او در قفای رزق واجل در قفای اوست • همی دود فعل مضارع مفرد
غائب یلر ویوریر • او ضمیری حریصه راجعدر • قفای رزق لامیه در •
قفای اوست رزق لامیه در • قفای اوست ده بویله در • محصول بیت
مسکین حریص جمیع عالمده یلر یوریر • انما اونی یعنی اشغا دیوقری سکردر
اول رزق ارد نجه یلر ویوریر • واجل انک ارد نجه یلر یوریر • اما اول بو حالدن
غافل **تنبیه** توانکر فاسق کلوخ زراندود ست • ودرویش صالح شاهد
خاک آلود این دلق موسیست مرقع وآن ریش فرعونست مرصع بشدت
نیکان روی در فرج دارد ودولت بدان سر در نشیب توانکر فاسق بیانیه
ومبتدا کلوخ زراندود بیانیه وخبر مبتدا زراندود وصف ترکیبی در
التون ایله صوانمش یعنی یالدزلنمش کلوخ کاف عربک لامک ضمه لریله کسک

دیمکدر • درویش صالح بیانیه ومبتدا شاهد خاک آلود بیانیه وخبر مبتدا
خاک آلود وصف ترکیبی در طپراغه بولشنمش دیمکدر • این اسم اشارتدر درولشه
ومبتدا اولور خرقه موسا لامیه وخبر مبتدا مرقع یمانمش دیمکدر • صفت
خرقه در وآن اسم اشارتدر • توانکر فاسقه ومبتدا وریش فرعون لامیه
وخبر مبتدا مرصع اسم مفعولدر تفعیل بابندن جواهرله طونانمش دیمکدر •
زیرا فرعونک صقلی جواهرله بزنمش ایدی نته که مشهوردر • مرصع جواهر ایله دوزنمش
اکلشه والتونه دیرلر • بو نوعه زیشه صنعتدر شدت نیکان لامیه ومبتدا
روی دارد ک مفعول صریحی ودر فرج غیر صریحی وجمله فعلیه خبر مبتدا در • در فرج
حرف صله فرج فرح کبیدر • لفظا ومعنا دولت بدان لامیه ومبتدا
در فرج خبر مقدر • دارد ک مفعول ظرفیدر • ودر نشیب غیر صریحی وجمله فعلیه
خبر مبتدادر نشیب انش معناسنه در • محصول ترکیب فاسق غنی التون
یلدزلی کسکدر • یعنی طاشی قلایلی وایچی واولی • وصالح درویش طپراغه بولشق
محبوبدر • یعنی بو زلی دلبر در • بو درویش صالح حضرت موسانک یمانی خرقه سی
کبیدر که برشخصک کیسی در • که عزت وشرف ملکه اولسی کیسیدر • واول
فاسق غنی فرعونک مرصع صقلی کبیدر که کندی کبی خبیث در که آتشه برابر
همان جواهر بدر • ایلرک شدتی یوزنی فرجه طوتار • یعنی چکدکلری شدتک
توجهی فرجه در • حاصلی شدتدن نه خلاص بولورلر اما یارامازلرک دولتی
باشی اشغادر • باشی اشاغه طوتار دیمکدن مرا دزوالی تیز در دیمکدر حاصلی
سریع الزوالدر **قطعه** هر کرا جاه ودولتست بدان • خاطر خسته در نخواهد یا
هر کرا تقدیری هر کرا که در ضرورت دزن ایچون رابطه حذف اولندی •
وبدان واو حرف حال دبا حرف سبب ودال همزه دن مبدلدر • اصلی با آن در

خاطر خسته بیانیه ویا لامیه در مجروح خاطری ویا مجروحک خاطرینی در آدات
تاکید دال ترینه واو یا زوب ورا وفیان زیاده وروکنمشدر یافت
بونیه یافتن معناسنه در زیرا مضارعه مقارندر خاطر خسته نخواهد یافتک
مفعول صریحی آن غیری صریحی محصول بیت هرکیمکه منصب و دولتی وار یعنی
هرکیمکه صاحب جاه و دولتدر حال بوکه اول منصب و دولت سببیله
مجروح خاطری ویا مجروحک خاطرینی یعنی بر شکسته دلی تدارک و تفقد
ایلمیشدر حاصلی بر کوکلی الکتورمز وجائزدر که بداننک باسی حرف ظرف
اوله یعنی اول جاه و دولت اولدوغی حینده شکسته دللری
رعایت ایلمیه دیمک اوله مجموع بیتک معناسنی هرکیمک که منصبی
و دولتی واردر لیکن انکله خسته نک خاطرین کربولمق ایسته مزدن تعبیر
معناده عجب بی نظیر ایلمش عفا الله عنه خبرش ده که هیچ دولت
وجاه لنسر آیش دیگر نخواهد یافت خبرش شین هم که زاده کی کیه راجع
که معنای شرطی متضمندر پس بو بیت جواب شرط اولور ده فعل امر
مفرد مخاطبدر خطاب عام طریقیله دیمه ندن دالک فتحی وکسریله خبر
مقدم مفعولی که حرف بیان هیچ دولت و جاه بولمیه نخواهد یافتک
مقدم مفعول صریحی و برای دگر غیر صریحی با حرف ظرف واضافت بیانیه
محصول بیت شکسته خاطری خبر ایلمین دار آخرتده صاحب جاه و دولته
خبر ویر که دار آخرتده هیچ دولت و جاه بولمیسر در یعنی دنیاده منصب
و دولت سببیله نامرادلره رعایت ایدوب خیرات ایلمین دار آخرتده هیچ
منصب و مرتبه بولماز یعنی انده منظور نظر خدا اولمازدیمکدر **لطیفه**
حسود از نعمت حق بخیلست ومردم بی گناه را دشمن حسود مبتدا و بخیل خبری

واز نعمت حق اضافت لامیه ایله خبره متعلق مردم بی گناه بیانیه و دشمنک
مقدم مفعولیدر محصول ترکیب حسود خدانک نعمتندن بخیلدر یعنی
خدانک ویردوکی نعمته بخل ایدوب محسودن زوالین ایستر و گناهسز
مردمه عدودر یعنی خدا محسوده نعمت ویردوکیچون عداوت ایدر حال
بوکه انک هیچ گناهی یوقدر زیرا نعمتی خدا کندی لطفندن ویرر
یعنی کندی لطف واحسانیله ویردی بواندن ذور وقوتله المادی مردم
اسم جنسدر قلیله وکثیره شامل پس مردمی کشی ایله بیان ایلمین بو معنایه
واصل دکل ایمش **قطعه** مردکی خشک مغز را دیدم رفته در پوستین
صاحب جاه مردکی کاف عربی بونیه حرف تصغیر تحقیردر ویا حرف وحدت
بعض نسخه ده اضافتله واقعدر یعنی بیانیه ایله خشک مغز وصف ترکیبیدر
قوری بینلی یعنی بی عقل و دانش که بونیه مراد حسوددر ورا ادات
مفعول مردکک دیدمک مقدم مفعولیدر وخشک مغز صفتی رفته
دیدمک مفعول ثانیسی در حرف صله پوستین بای عجمینک ضمیله و سنک
سکونیله وتانک کسریله غیبت و مذمت معناسنه در صاحبه
صاحبک جاهنه اضافتی لامیه لردر محصول بیت بر عقلسز حسود
ارجلزی کوردم صاحب منصبک مذمت و غیبتنه کیتمش یعنی
صاحب منصبی غیبت ایدر کوردم گفتم ای خواجه کرتو بدبختی مردم
نیکبخت راچه گناه بدبختی کاف ضمیر خطاب مردم نیکبخت بیانیه
ورا حرف تخصیص محصول بیت مردم که دیدم ای خواجه اکر سن بدبخت
ایسک یعنی طالعک نحس ایسه نیکبخت مردمک نه گناهی وار
سنک بدبخت اولدوغکدن دولت و رفعتی ویرن خدادر پس غیرنک

نه کناهی وار؛ بو نظمی نثر ظن ایدن ب قطعه یرینه حکمت یازان نظمی نثردن
فرق ایتمز ایمش **قطعه** الا تا نخواهی بلا بر حسود * که آن بخت برگشته خود در
بلاست * الا حرف تنبیه تا حرف تاکید نخواهی فعل نفی مستقبل مفرد
مخاطب دیلمیه سین دیمکدر؛ بلا مفعول صریحی و بر حسود غیر صریحی که حرف
تعلیل بخت برگشته تانک سکونیله وصف ترکیبیدر؛ خود نونی
جائزدر که کندی معناسنه اوله و جایزدر که تحسین لفظ ایچون اوله
محصول بیت خطاب عام طریقیله بیوررکه اول غافل اولمه تا که
حسوده بلا و مصیبت استیه سن؛ زیرا اول برگشته طالع و معکوس
بخت کندی بلاده در؛ یعنی حسد بر بلادرکه اولی اکا گرفتاردر؛
چه حاجت که با وی کنی دشمنی * که او را چنان دشمنی در قفاست *
با وی با حرف صله و ضمیر حسوده راجعدر؛ دشمنی یا حرف مصدرکه
حرف تعلیل و را ضمیر کنه حسوده راجعدر؛ و یا حرف تخصیص چنان
اشاتدر حسوددن مستفاد اولان حسدده دشمنی یا حرف وحدت
محصول بیت نه حاجت که حسوده دشمنلک ایلین یعنی سن اکا دشمنلک
ایلمک احتیاج یوق زیرا کندینک حسدی کندینه دشمندر؛
بو نظمک اولنده قطعه یرینه تشبیه و حکمت یازانلر نظمی نثردن بیلوزلر
ایمش **تشبیه** تلمیذ بی ارادت عاشق بی زر است و رونده بی معرفت
مرغ بی پر و عالم بی عمل درخت بی بر و زاهد بی علم خانه بی در؛ تلمیذ
تانک و میمک کسریله شاگرد معناسنه در؛ بونده مبتدادر؛ طالبه
دم بی افعالی بابندن مصدردر؛ طلب و محبت مراددر؛ تلمیذ بی اراد
بیانیه و مبتدا عاشق بی زر بیانیه و خبر مبتدادر؛ رونده بی معرفت

بیانیه

٥٦٨

بیانیه و مبتدا مرغ بی پر کذا بو یله خبری؛ روندهدن مراد سیاح عالمدر
پر بونده قنات معناسنه در؛ بوندن صکره ایکی فقره نکره اعرابی بویله در؛
محصول ترکیب طلبسز و ارادتسز شاگرد و طالب اقچه‌سز عاشق کبیدر
که مراد و مقصودینه ظفر بولمز؛ و سیاحی معرفتسز قوشسز کبیدر که
اضطراب و المدن خالی اولماز؛ و عملسز عالم یمشسز اغاج کبیدر که اندن
انتفاع قابل دکل؛ زیرا فیاض اولماز؛ و زاهد جاهل قپوسز اوکبیدر یعنی
کلمسه ارشاد ایلمک اونلار ایچون اغزین اچوب سوز سویلمکه قادر دکلدر
قالور؛ خانه بی در کبی **نصیحت** مراد از نزول قرآن تحصیل سیرت خوب
نه ترتیل سوره مکتوب عامی متعبد پیاده رفته است * و عالم متهاون
سوار خفته عاصی که دست بر دارد به از عابدی که کبر در سر دارد؛ نزول قرآن
مصدرک فاعلنه اضافتیدر؛ تحصیل سیرت مصدرک مفعولنه اضافتیدر
و خوب اضافت بیانیه در؛ ترتیل سوره مکتوب اضافتی ثانی کبیدر؛
ترتیل تفعیل بابندن مصدردر؛ مراد تجوید ایله اوقومقدر؛ عامی متعبد
بیانیه؛ و مبتدا پیاده رفته بیانیه و خبری عالم متهاون بیانیه و مبتدا
متهاون اسم فاعلدر؛ تفاعل بابندن کاهل معناسنه؛ سوار خفته بیانیه و خبر
مبتدا اولدیلر اوبو بیش اتی دیمکدر؛ عاصی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت
دست بر دارد که مقدم مفعولیدر؛ عاصی مبتدا و دست بردار صفتی
به از عابدی خبر مبتدا و یا حرف وحدت که حرف رابط صفت کبر دارد که
مقدم مفعول صریحی و در سر غیر صریحی؛ محصول ترکیب مراد نزول قرآندن تحصیل
خلق خوب و سیرت محبوبدر؛ تجوید سوره مکتوب دکلدر؛ یعنی قرآنی تجوید و
ترتیل ایله اوقومق دکلدر؛ متعبد جاهل یوله دوشوب کیدن پیاده کبیدر

کی باب باب منزله ایرشوب و عالم کامل یولده اویوب فلان آنکی لنبیدر
که منزله مشکل ایرشور • بر عاصی که تضرع و نیاز له خدایه ال قالدروب کناه
و جرمنه اعتراف ایدوب زاریلق ایله باشنده کبر و غرور اولان عابددن
یکدر • حاصلی کناهنه معترف عاصی عبادتیله مغرور عابد و زاهددن یکدر •
بیت سرهنک لطیف خوی دلدار • بهتر ز فقیه مردم آزار • سرهنک
لطیف خوی و دلدار وصف ترکیبی لردر • لطیف خویلی و کوکل رعایت
ایدیجی دیمکدر • سرهنک مبتدا و بهتر خبری • فقیه مردم آزار بیانیه
مردم آزار وصف ترکیبی در • آزاریدن مردم انجدیجی دیمکدر • محصول
بیت کوکل اله ایلدیجی لطیف خولی سرهنک یعنی سرعسکر مردم آزار فقیهدن
یکدر • حاصلی موذی فقیهدن ملایم و خوشخوی سرهنک یکدر • **لطیفه**
یکی را گفتند عالم بی عمل بچه ماند گفت بزنبور بی عسل • محصول ترکیب
بر بیته دیدیلر که عمل سز عالم نکه بکزر دیدی • بالسز آریسنه بکزر • ماند فعل مضارع
مفرد غایبدر • مانیدندن بکزمک معناسنه • مانستن دن دیمک سهو ایلمش
بیت زنبور درشت بی مروت را کوی • باری چو عسل نمی دهی نیش مزن
زنبور درشت بی مروت لامیه لردر • زنبور مطلق آری دیدر • اما سیاق کلامدن
مفهوم اولان بال آریسندن غیری اوله • فتنه تر • درشت ایک و
دانک ضمه لریله بویمشق مقابلی ایری معناسنه در • نیشدن بونده آری اکنه سی
مراددر • مزنک مقدم مفعولیدر • او رمه دیمکدر • محصول بیت خطاب عام
طریقیله بوزرحم و تنرکشن آری یه سویله چونکه عسل ویرمزسن باری نش اوره
یعنی آدم آوغلانی صوقمه • حاصلی چونکه فائده ایلمزسین یعنی فائدهک یوق باری
زیانک اولماسون کوتی مرحاضر در • کفتن دن بیلر خطاب شویلمار **لتتمه**

مردی مروت بنانیه دست و زاهد با طمع دشمن مرد بی مروت بیانیه
و مبتدا و زن خبری • و زاهد با طمع بیانیه و مبتدا و رهزن وصف
ترکیبی خبری یول اورجی دیمکدر • یعنی وامی زنیلدن محصول ترکیب
مروتسز ار عورت کبیدر • و طمعکار زاهد یول کسجی کبیدر • یعنی خلقک
مالنی راکان لور **قطعه** ای بناموس کرده جامه سپید
بهر پندار خلق و نامه سیاه • ای حرف ندا منادی محذوف یا فی
مصاحبت ناموس بو نوع عرض و غیرت معناسنه در • کرده ایلمش
دیمکدر • ماضیدن قسمدر • جامه مفعول اول صریحی • و سپید ثانیسی ،
بناموس غیر صریحی • بهر پندار خلق لامیه لردر • و کرده به مفید نامه
جامه یه معطوفدر • و اعمالی جامه سپید • اعمالی کبی در • نامه دن مراد دفتر
اعمالدر • سپید و سفید بر معنایه در • محصول بیت ای ناموس و غیرتله
لباسنی بیاض ایلین خلقک حسن ظنی ایچون • و نامه ٔ عملنی کثرت ذنوبله
تسوید ایلین کمسنه • دست کوتاه باید از دنیا • آستین چه دراز و چه کوتاه
محصول بیت دنیادن ال قصه کرک • یعنی دنیادن النی چکمک کرک • و
قفتان یکی اوزون اولمق نه و قصه اولمق نه • یعنی لباسه اعتبار یوقدر
اعتبار اعمال صالحه و خلوص طویت در • کرکسه اطلس کی و کرک عبا
زهد و تقوی قبا و عبا ایلدکلر • بالکه نیت پاک و قلب صافله درچه لفظنده
اولان کسره بر تقدیر اشباعله او قونمق کرکدر کیم وزنه نقصان کلمیه
بعض نسخه ده چه زینه خواه و اقعدر • لیکن سرعته او قونمق کرکدر کم موزون
اوله **لطیفه** دو کس را حسرت از دل بدر نرود و پای تغابن از کل بر
نیاید تاجری کشتی شکسته و وارثی با قلندران نشسته • پای تغابن بیانیه

تغابن تفاعل بابندن مصدردر الدلمق و زیان ایلمک ازکل تقدیرجی
ازکل ندامتدر تاجی یا حرف وحدت وا ولی ده بویله در یا قلندران
به متعلق محصول ترکیب ایکی کمسه نک کوکلندن حسرت طشره چقمازه تغابن
ایاغی کل ندامتدن خارج اولماز یعنی چقماز برینی کمیسی یاره لنمش بازرکان
و برینی قلندرلرله اوتوروب طورمش وارث یعنی کمی سفرینی اختیار
ایلدوکیچون تاجو ما دامکه صاغدر ندامت چکر و قلندرلرله اختلاط ایتمین
ایچین وارث مال موروثی نیچون انلره بذل ایتدم دیو دایما ندامت
چکر یکی و دوم عبارتلرینی نا متن ظن ایدوب یازانلر سهو ایلمشلر قطعه

پیش ز دیشان بود خونت مباح * کر نباشد در میان مالت سبیل

محصول بیت خطاب عام طریقیله بیورر درویشلر قتنده قانک وقتلک
مباح و حلال اولور اگر مالک آرایرده سبیل و تمامزسه یعنی انلره مالکی
بذل ایلمزسک زیرا درویشلرله اختلاط ایدن املاک نکنه کرمک کرک
انلر ایسه مالکی درمیان ایدرلر یعنی بوکونم ایرتیه قالسون دیمزلر
پیش درویشانک معناسنی ظاهرا درویش ولندرک تشنع دیدن ظاهر
قیدی زاید واقع اولمش * یا مرو با یار ازرق پیرهن * یا بکش بر خانمان
انکشت نیل * یا بونده حرف تردیددر عبس اتالکی کمر همزه ایله مرو فعل
مفرد مخاطب کتنیم دیمکدر دویدندن با حرف مصاحبت یار ازرق پیرهن
بنا ینه ازرق پیرهن وصف ترکیبیدر کوک کوملکلی دیمکدر زیرا ازرق
کوک رنک معناسنه در یا حرف عطف بکش فعل امر مفرد مخاطبدر
کشیدندن چک دیمکدر بر حرف استعلا خانمان مال و ملک معناسنه
ترکیبله اسم واحد قلنمشدر حلیمی لغتنده اوبرق دیمش و بعض لغت

اکا مساعددر و بعضیسی ماسوه انکشت نیل بیانیه در زیرا انکشت
بونده برمق معناسنه دکلدر بلکه جوندک دانه سیدر نیل نونک
کسریله جویت دیمکدر بو شول قصه یه تلمیحدر که زمان سابقده برکمسه نک
اوینده عزیز میت چقسه سو فاق قپوسینک اوستنی یانیلی برمقدار
جویت ایله بویارردی اول اومانمخانه اولدوغنه دلالت ایتمک ایچون
کذلک بجه وارانکسه قپوسنک اوستنی یانیلی برمقدار کرج ایله اغدرلر
بجه وار دوغی اندن معلوم اولسون دیو الآن شامده وغیری سنبن
بو قاعده مستعملدر پس انکشت نیل چکمکدن مراد جویتله رنکلمکدر که
ایهام طریقیله مذکوردر محصول بیت یا کوک کوملکلی مصاحبله یورمه
یعنی اختلاط ایلمه و یا ایدرسک سنکده اسبابک اتقالکی جویت رنکنه
چک یعنی انکله همرنک اول مراد بودر که هر طائفه ایله که اختلاط ایدرسن
انلرک رنکنه کیروب انلرله همرنک اول ولمانجه صلحا بولمزسین مجموع بیتک معناسی
یاخود کوک کوملکلو یار ایله کتمه یعنی نامعقول یار ایله یا بکش قوشمه یاخود
اوزره جویت برمعنی چک یعنی جمیع مالکدن امیدی قطع ایله دین بیتک
معناسنه انکشت نیل چکمش تأمل بیور * یا مکن با پیلبانان دوستی * یا بنا کن
خانه درخور پیل * یا کنه اما معناسنه در مکن فعل نهی مفرد مخاطبدر کنیدندن ایلمه
دیمکدر با حرف مصاحبت * پیلبانان فیلجی دیمکدر زیرا پیل فیل دیمکدر
بلکه فیل اندن معربدر و بان ادات فاعلدر جی معناسنه و الف ونون ادات
جمعدر * دوستی یای مصدر ایله مکنک مفعول صریحی و با پیلبان غیر صریحی یا حرف
عطف بنا کنک مفعول اولی صریحی و خانه ثانیسی و یا حرف وحدت ومیم حرف
توسل درخورد پیل اسم فاعلک مفعولنه اضافتی قبیلندندر زیرا درخورد

خانمانک صح

درخور و اللهده و السزا لایق معناسنه در ٭ بو اوچ بیت بیله خطاب عام
طریقیله واقع در ٭ محصول بیت یا فیلجیلر له دوستلق و اختلاط ایلمه
ویا فیله لایق بر خانه بنا ایله یا انکه کلدکی انی یتاوقالقه حاصلی مصاحبت
ایلدکک کمسنه نک بر حالنه موافقت و مطابقت ایلمک کرک کیم
امتزاج ممکن اوله والا اختلاطی ترک ایلمک کرک حضرت شیخ خلقله اسلوب
مصاحبتی تعلیم بیوررلر ٭ بیت ٭ خلعت سلطان اگرچه عزیزست
جامۀ خلقان خود از آن بعزت تر ٭ بلذت تر خلعت سلطان لامیه بعزت تر
خوان بزرگان اگرچه لذیذست خرده انبان خود از آن بلذت
تر خلعت سلطان لامیه ٭ جامۀ خلقان خود بیانیه و لامیه در خلقان
خانک ضمی و سکون لامله خلقک جمعیدر ٭ خانک و لامک فتحه‌لری
ایله اسکی دیمکدر کهنه معناسنه ٭ خوان بزرکان لامیه ٭ نعمت کلان
دیمکدر ٭ خرده انبان خود لامیه لردر انکی برده خود عبائی کندی
معناسنه در که غائبه و مخاطبه و متکلم شاملدر ٭ بس متکلم تخصیص
ایلین بلا تخصص ایلمش ٭ انبان طغرجق افرده اضبان طغرجق اداغی
دیمکدر ٭ بو سوزا کا کوره در که عرب و عجم فقراسی آنه یعنی طغرجقه
کوتررلر ٭ بعزت تر و بلذت تر بالری تخصیص و نسبت معناسنی
افاده ایدر ٭ عزتلورک و لذتلیرک دیمکدر ٭ محصول ترکیبی پادشاه
خلعتی اگرچه عزیز و شریفدر ٭ لیکن کشینک کندی کهنه لباسلری اندن
عزتلورکدر زیرا بخشش حجابدن خالی دکلدر ٭ و اکابرک نعمتی اگرچه
لذیذدر ٭ اما کشینک کندی طغرجغی خرده‌سی اندن لذتلورکدر ٭ زیرا
بی منت و بی حجابدر ٭ اولکی فقره نک معناسنی لیکن کندی کهنه لرم

تشبیهی

اندن عزیزرک ایله در ٭ و ایکنجی فقره نک لیکن کندی طغرجغم خرده‌سی
اندن لذیذرک ایله دردین قصور کج معناده عجب لی نظیر ایمش عفا الله عنه
بیت سرکه از دسترنج خویش و تره ٭ بهتر از نان ده خدا و بره ٭
دسترنج ترکیب فرحی ال امکی دیمکدر ٭ خویش ضمیم اضافت لامیه در
تره سرکه یه معطوفدر معروف نباتدر ٭ سرکه مبتدا و بهتر خبری
نان ده خدا لامیه ده خدا کوی اسی یعنی صاحبی مرکب انسم تخذاسی دیکری
کبی ترکیب فرحی در ٭ اصلنده خدای ده ایدی اضافتله که ترکیب فرحین
قانون بوردر بره بانک فتحیله قوزی دیمکدر ٭ نانه معطوفدر ٭ محصول بیت
کشینک کندی کسبنده یعنی الی امکندن سرکه و تره کوی تخذاسنک
نان و بره سندن یکرکدر ٭ زیرا بی منتدر و بی حجابدر ٭ حاصلی کشی
کندی الی امکیله قانع اولمق غیرینک منت نعمتندن یکرکدر که حجابدن
خالی دکل ٭ حکمت ٭ خلاف راه صواب است و نقض عهد اولی الالباب
دارو بگمان خوردن و راه نادیده بی کاروان رفتن از امام مرشد
محمد غزالی پرسیدند که بدین منزلت در علوم چه گونه رسیدی گفت
بدان چه هرچه ندانستم از پرسیدن ان ننگ نداشتم ٭ خلاف
راه صواب لامیه و بیانیه در دارویه معطوف در و رفتنک مفعول
صریحی ٭ و بی کاروان غیر صریحی ٭ امام مرشد بیانیه محمد عطف بیان امام
غزالی صفت تشبیهی زمانک کسریله در ٭ بونه که حضرت مولانا جامی قدس سره
سبحة الابرار ده ایراد بیورمشلردر ٭ مثنوی ٭ تا کهان تیر اقبال نیافت ٭ ره
احمد غزالی نیافت ٭ هر رشته وعهد غزالی بست ٭ سر این رشته اش اقادست
[illegible] به این دیمکدر ٭ رفته که تمر زبان دلبندی منزلت مرتبه دیمکدر ٭

بدان چه بان چه دیمکدر • برسیدن ان مصدرک مفعولنه اضافتیدر
محصول ترکیب صواب بوکلک نخاقیدر • واصحاب عقولک نقض
عهد بدرمکا نده دوایمک والحاک یعنی شبهه‌لی غیرمجرب دوا استعمال
ایلمک وکورلمه‌مش یوله کاروانی کتمک زیرا جایزدرکه زارو مهلک
اوله وضر ایلیه • وطریق مخالف بره چقوب هلاکه مؤدی اوله • امام
مرشد محمد غزالی دن سوال ایلدیلر بومرتبه‌یه نجه ایرشدک و نه ایله واصل
اولدک دیدی اول نسنه ایله که هر نسنه که بلمدم انی صورمه‌دن عار
طوتمدم یعنی عار لنمدم قطعه امید عافیت آنکه بود موافق عقل
که نبض را به طبیعت شناس بنمایی • امید عافیت مصدرک مفعولنه
اضافتیدر که حرف بیان نبض لغتده طمر کتندر • اما بوندن طمرک صحرا مسی
مراددر • و را ادات مفعول • با حرف صله طبیعت شناس وصف
وصف ترکیبی درشناسیدن شناختن دن غلط سویلمش مراد
طبیب حاذقدر • بنمایی فعل مضارع مفرد مخاطب کوستره‌سین
دیمکدر • محصول بیت صحت وعافیت امید ایلمک اول وقت
عقله موافق ومطابق اولور که نبضکی حاذق طبیبه کوستره‌سین
زیرا اعمال ایلمک عقله موافق وکل قصه دن حصه بودرکه اهل علم
واهل فضل اولمشی امیدی عقلا اول وقت موافق ومطابق اولور
که مشکلات وشبهاتکی اهلنه عرض ایلکه عار ایلمیه‌سین • بپرس
هرچند دانی که ذل پرسیدن • دلیل راه تو باشد بعز دانایی
که حرف تعلیل ذل پرسیدن مصدرک مصدره اضافتیدر • ذل الک
ضدیدر ولامک تشدیدیله حقارت معناسنه درهیو بکر دلیل راه اسم فاعل

مفعوله

مفعولنه اضافتیدر محصول بیت هر نسنه که بلمیه‌سین صور زیرا صورمغک
ذلتی عالملک ودانالک عزت وشرفنه سکا یول قولاغوزی اولور • یعنی
اگرچه که سوالده نوع ما هوان وار لیکن نهایتی عزت ووحمتدر حکمت
هرآنچه دانی که هرآینه معلوم تو خواهد شد بپرسیدن آن تعجیل مکن که
حکمت را زبان دارد • بعض نسخه ده حکمت یرینه هیبت واقعدر
محصول ترکیب هر اول نسنه بیلورسین که البته سنک معلومک
اولیسر در • یعنی لابد سنی انی بر وجهله بیله جکسین انی سوآل ایلمه‌ده استعجال
ایلمه زیرا هیبت وحکمتکه زبان ویرر • زیرا خفت عقل ذکر کجلی
اولنور • ظاهر بودرکه بیوز دغی بد بهاتن ده اوله زیرا نظر بانین سوآل
ضرورید ر اگرچه که نظر یاته حمل ایدوب ترک عجلیه وتاخیرک
اولویتنه حکم ایلمکده قابلدر نته که حضرت داوده لقمان قصه سنده
مشهوردر قطعه چو لقمان دید کاندر دست داود • همی آهن بمعجز موم
گردد • همی تقدیرده گردد فعلنه مقید در همی گردد دیمکدر • اولور معناسنه
بمعجز باحرف مصاحبت وتا ضرورت وزن ایچون حذف اولنمشدر •
مومدن مراد بال مومیدر • محصول بیت چونکه لقمان کوردی که حضرت
داودک النده موم قوت معجزه ایله موم اولور • یعنی بال مومی کبی یوغرش
دالیلر آلتنده زره اولور • نپرسیدش چه میسازی که دانست • که بی پرسیدنش
معلوم گردد • نپرسیدش ضمیر مستتر لقمانه راجعدر • وبارز داوده که دانست
مرهون که حرف تعلیل ودانستک فاعلی تحتنده لقمانه راجعدر ضمیر که
حرف بیانی پرسیدنش ضمیر لقمانه راجعدر محصول بیت لقمان داوده بو
حالی کوردکه اکا صورمدی که نه اشلرسین • زیرا بلدی که صورمغسزین اکا

معلوم اولمسه‌در • بو سوزك اصلی بودر که قاضی تفسیرنده بیورر شول
شول برده که خدا بیورر • وَلَقَدْ آتَیْنَا لُقْمَانَ الْحِکْمَةَ • بیورمش که لقمان
حضرتلرینك جمله حکمتنه‌ندر که حضرت داوده برای مصاحب اولدی •
واول طورمیوب زره طوقوردی • ولقمان هیچ سؤال ایلمزدی که بو نه ایش ایدکی
ندر • پس تمام یاپدقدن صکره حضرت داود کیدی ودیدی نه خوشجه
صواش کوکلکیدر • پس لقمان دیدی الصمت حکم وقلیل فاعله یعنی
سکوت حکمتیدر • حال بو که فاعلی آزدر وبعضلر دیدیلر که بر ییل مقداری
یانینه کلوب کیدردی بو حالی بلمك ایچون اما سؤال ایلمزدی • اوله که
سؤالسز بلیم دیو • وبعضیلر دیدیلر که بو مدت کوزفقصه شول پرده درکه
سکوتدن ضرر ترتب اولمیه • واما سؤال لازمدر ادب
از لوازم صحبت یکی آنست که خانه پردازی یا با خانه خدای
درسازی • لوازم لازمك جمعیدر صحبته اضافتی اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر • صحبت مصاحبت معناسنه‌در که حرف بیان
خانه پردازینك مقدم مفعولیدر • یا حرف تاکیددر پردازی فعل
مضارع مفرد مخاطبدر پردازیدن بوشالتمق معناسنه پرداختندن
دن خطا سویلمش پرداختن وپردازیدن مشترکدر • بوشالتمق ایله
برنسنه دوزیمك ویاپمق وتمام ایلمك بیننده یا حرف تردید
یا بر بینه حرف تعلیل یعنی یا یازان اصلا معنایه وصول بولمش یا بوله
کتابلره شرح یازمق نه زحمت ایدی • با حرف مصاحبت خانه خدای صاحب
خانه دیمکدر • ترکیب مزجیدر • اصلنده خدای خانه ایدی اضافتله بو بله
ترکیبلرده خدا صاحب معناسنه‌در • ده خدا وکتخدا کبی درسازی فعل

مضارع مفرد مخاطبدر سازیدن موافقت ومطابعت ایلمه‌سین
دیمکدر • زیرا بو مصدر مشتقا قیله درو قبله مستعمل اولسه بو معنایی
افاده ایدر • نا حفظ ساختندن مشتقدر دینلر غلط سویلمشلر
نته که عادتلریدر • محصول ترکیب خلقله اسلوب مصاحبتك دواخلا
لوازمندن برلیسی اولدر که اوکدوکك او ایل اوی ایسی انی
تخلیه ایلیه‌سین یعنی بوشالده‌سین کندییدر اودن حقنا قدن ذیرا
اودن حقانیجه او بوشلمازه • یا خود صاحب خانه ایله امتزاج ایدوب
اکا موافقت وملاطفت اوزره اولمق کرکسین • وما اویتدن خفیف
کرکسین که اراکزده بو ودندن وکدورتدن نسنه واقع اولمیه
پردازی تمام اولمق معناسنه اخذ ایدوب ناتمام ایمش بونی
پردمازیدندن مراد اغیاردن خالی قلمقدر دینی ترکیبی لب انست
معناده خالی قلمشدر • خانه پردازینك معناسنی بلمینك
خانه سنده‌اولمیاندن باوه سویلمش قطعه حکایت زفراح
مستمع کوی • اکر دانی که داردبا تو میلی • حکایت کوینك مفعول
صریحی • دبر فراح غیر صریحی مستمعه اضافت لامیه‌در • دار فعل
مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده مستمعه راجع ضمیردر • با تو با
حرف صله میلی یا حرف تنکیر میل دارك مفعول صریحی • وا تو خراج غیر
صریحی میلی یا حرف وحدت طوتان لذت کلامدن اکاه دکل
ایمش • محصول بیت حکایتی مستمعك خراجنه سویله اکر سلورسك
سکا میلی وار • بو سوزکه نعتی وار • زیرا بو تقدیرجه کلامك اصغا
ایدرو سوزك ضایع اولماز • هر آن عاقل که با مجنون نشیند •

نكويد و حديث روى ليلى • كه حرف رابط صفت • با مجنون با حرف
مصاحبت • نشنيد فعل مضارع مفرد غائب فاعلى تحتنده عاقله
راجع ضمير در • نكويد مشترك در • فعل مضارع ايله امر غائب بيننده
سويلمز و يا سويلمسون خبر معناسنه در • حديث روى ليلى لامبتدا
مر آن عاقل مبتدا و نكويد خبرى و ما بعدى مقول قول نكويد بى مضارع
تخصيص ايدنلر بلا مخصص ايلمشلر • محصول بيت مر اول عاقل كه مجنون ايله
اوتوره يعنى مصاحبت ايليه • سويلمز و يا سويلمسون ليلينك روى
و قصه سندن غيرى سنه يعنى مصاحبتى حديث روى ليلى اولسون
حاصلى سوزى همان ليلى جانبندن اولسون • زيرا مجنونك امر مقصودى
اكا منحصر در • مطايبه هر كه با بد ان نشيند اكرچه طبيعت ايشان
نكيرد متهم كردد • چنانكه اكر شخصى بخرابات رود بنماز كذاردن منسوب
شود • بخمر خوردن بعض نسخه ده اكرچه بربنه اكمينز و اقعدر • و بطريق
بربنه نفعل و اقعدر • ايشانه اضافت لاميه در • متهم افتعال بابندن
اسم مفعولدر • شخصى يا حرف وحدت • بخرابات با حرف صله رود ده متعلق
بنماز ده بويله در • كزاردن ادا ايلمك ديمكدر • بخمر خوردن شود ده
متعلقدر • محصول تركيب هر كيمكه يراماز لر ايله اوتوره يعنى مصاحبت
و اختلاط ايده اكرچه انلرك طبيعتلرين طوتمازسه يعنى انلرك
خويله خويلنمزسه ده ليكن انلرك طريقيله متهم اولور • حاصلى انلرك
فعلنى اكا اسناد ايدرلر • شويله كه بركمسنه كرمنجانه نماز قلمغه كيدر
و ياكيدرسه انى و ارمق سببيله شراب ايچمكه منسوب اولور • مثنوى
رقم بر خود بناد انى كشيدى • كه نادانرا بصحبت بر كزيدى

رقم رانك وقافك فتحه لريله خط معناسنه اسمدر بر حرف صله بنادانى
با حرف صله و با حرف مصاحبت و يا حرف مصدر كندى نادانلغه و يا
كندى نادانلغله كشيدى چكدك • يعنى نادانلغه اقرار و اعتراف ايلدك
ديمكدر كه حرف تعليل نادانرا را ارادت مفعول له بصحبت با حرف صله
تقديرى بصحبت خوددر • بر حرف تاكيد كزيدى فعل ماضى مفرد مخاطب
اختيار ايلدك ديمكدر • كه حرف تعليل نادان مفعول صريحى و بصحبت
غير صريحى محصول تركيب كندى نادانلغه رقم چكدك يعنى جهلكه
اعتراف ايلدك • زيرا نادانى مصاحبتكه اختيار ايلدك يعنى جاهلله
صحبت ايلمك كشينك جهلنه دليلدر • طلب كردم زنادانى
نكى بند • قرالكفتا كه با نادان بپيوند • محصول بيت خلقله اختلاط
و مصاحبت ايچون بر عالمدن بر نصيحت طلب ايلدم بكا ديدى كه جاهلله
مختلط و مصاحب اولمه بيت انى مقام تعليلده واقعدر • كه كر دانائى
عصرى خر باشى • و كر نادانى ابله تر باشى • دانائى عصر لاميه • و يا ضمير
خطاب يا حرف تاكيد باشى فعل مضارع مفرد مخاطب و اولورسين
ديمكدر • ابله تر ابله زك ديمكدر • محصول بيت زيرا دانائى عصر ايسك
نادانله مصاحبت سببيله خر اولورسين • و اكر نادان ايسك ابلهرك
اولورسين • زيرا صحبت مؤثردر • بينده دورت يا ضمير خطاب
واقعدر • عبرت حلم شتربان كه معلومست اكر طفلى مهارش
كيرد و صد فرسنك بردكردن از متابعت و نپيچد اما اكر دره
هولناك پيش آيد كه موجب هلاك باشد و طفل بنادانى انجا
خواهد رفتن زمام از كفش در كسلاند و ديكر مطاوعت نكند كه

هنگام درشتی ملاطفت مذمومست گفته اند که دشمن بملاطفت دوست نگردد
بلکه طمع زیاده کند حلم شنه لامیه طفلی یاوی حدت مهارمیمک فتحیله
یولار دیمکدر وشبن شتره راجعدر فرسنک فارسیدر فرسخ عربیدر خالرک
فتحه لریله بر میل مقداری یره دیرلر بعضلر و بعضیلر ثلث فرسنک بر میلدر
دیرلر وبعضیلر دورت بیک آدم و دورتیوز آدم و بعضیلر اوچ فرسنک
دیمشلر دره لفظ مشترکدر عجمده ترک بیننده و یاوی حدت وهمنده
واو توسیا یوکناک صفت دره در کدر تیغ معناسنه که واو ابطا صفت
موجب هلاک اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر واو حال زمام در
کسلاند کاف عجمک فتحی وکسریله لغتدر کسلانیدندن کسلاندندن دین
خطا ایلمش که واو تعلیل هنگام درشتی لامیه هنگام وقت معناسنه در
درشتی یاوی مصدر خشونت دیمکدر ملاطفت ملایمت دیمکدر محصول بیت
حضرت شیخ دوه نک حلمنی بیان ایدوب بیورر دوه نک حلمی شویله که
معلومدر اگر بر طفل یولارینی طوته و یوز فرسخ بیر ایلته بوینی انک
متابعتندن دوندرمز اما اگر او کینه بر قورقنج دره کلسه که سبب هلاک
اولسه وطفل نادانلغله انده وارمق دیلسه یولاری الندن چکوب
یوزر و زاجر مطاوعت ایلمز زیرا خشونت وقتنده ملایمت مذمومدر
دیمشلردر که دشمنی ملایمت سببیله دوست اولماز بلکه طمعی زیاده ایدر
قطعه کسی که لطف کند با تو خاک پاش باش وگر خلاف کند در دو چشمش اکن خاک
اکن الف ممدوده وکاف عجمک فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر آگنیدندن
برنسنه یه طقمق وطولدرمق معناسنه در اگنیدندن دینلر خطا
ایلمشلر خاک مفعول صریحی و در چشم غیر صریحی و ایکی شین کسی یه راجعدر

محصول

محصول بیت برکمسه که سکا لطف ایلیه انک خاکپایی اول اگر سکا خلاف
ایدرسه ایکی کوزینه طپراق طولدر حاصلی سکا مخالف اولانه سن زیاده
مخالف اول کوزینه طپراق طولدرمقدن مراد انکا عداوت و بغض
کوزیله باقمقدر حاصلی طپراق کوزینه دی سخن بلطف و کرم با درشت
خوی مگوی که زنگ خورده نگردد بنرم سوهان پاک باء حرف اصله
درشت خو وصف ترکیبی در ایوی خویلی معناسنه ملایم خویلینک
نقیضی غلیظ مگوی فعل نهی سویلمه دیمکدر که واو تعلیلیه زنگ خورده
وصف ترکیبی در پاس یمش دیمکدر یاوی منصاحبت نرم سوهان صفتک
موصوفنه اضافتی قبلنده در زیرا نرم یمشق دیمکدر که عنت عجم دن
صفت مشبهه در و سوهان بسنک ضمتیله اکه یه دیرلر اصلی سوهان
نرم در یمشق اکه دیمکدر نگردد اسمی تحتنده زنگ خورده یه راجع
ضمیردر وخبری پاکدر بنرم سوهان مفعول غیر صریحی محصول بیت
درشت خویلی یه وغلیظ طبیعتلو یه سوزی لطف و کرملر سویلمه یعنی
انکا سوزده ملایمت کوسترمه زیرا پاس یمش دمور یومشق اکه ایله پاک
اولماز مصراع ثانی مقام تعلیلده واقع در ادب نه که در میان
سخن دیگران افتد تا مایه فضلش بدانند بایه جهلش بشناسند
محصول ترکیب هر کیم که غیریلرک سوزی اراسنه دوشه یعنی سوزی لا
کیره تاکیم فضلنک مقدارینی بیله لر دیو جهلنک مرتبه سنی اکلرلر
بو اسلوب خلقک مصاحبتنده چوق واقع اولور اما اکثر ناس
بونک قباحتنی اکلامزلر قطعه ندهد مرد هوشمند جواب مگر آنگه کزو
سؤال کنند مگر ادات استثنا آنکه اول وقت دیمکدر کزو اصلنده

که ازوایدی حذف و ایصال واقع اولمشدر . محصول بیت وصلی ولان
کمسنه جواب ویرمز مگر اول وقت که اندن سؤال ایلیه لر . یعنی عاقل کیسنه دن
بر نسنه سؤال ایتمینجه یعنی صورمایینجه جوابه متصدی اولماز سکوت ایدر
گرچه بر حق بود مزاج سخن . حمل دعوتش بر محال کنند . مزاج سخن لامیّه
در اصل سخن یمکدر . تقدیری مزاج سخنش در شین ضرورت وزن ایچون
حذف اولندی . حمل دعوتش مصدرک مفعولنه اضافتیدر . دعوی ده
والو مکسور و یا ساکن و قنودر . و شین مرد هوشمنده راجعدر . بو بیت
سابقه مقام تعلیلده واقعدر . محصول بیت مرد هوشمند انک ایچون
سؤال اولمایینجه جواب ویرمز . زیرا بو زمانک لفظی حق و دوزده اولورسه
انی هیچ کذب و شبهه اولمامسنده سوزینی کذبه و محاله حمل ایده
اینانمزلر . پس سؤال اولنمینجه جوابه مبادره ایلمز . ادب ریشی
درون جامه اش . حضرت شیخ رحمه الله مرد و زی پرسیدی که
جوشنت . و نه پرسیدی که کجاست دانستم که ازان احتراز میکند
که ذکر هر عضوی روا نباشد . و خردمندان گفته اند هر که سخن نسنجد
از جوابش برنجد . ریش یاره و یا جوف و حدت درون جامه لامیه
قفتان ایچنده . یعنی ستری لازم اولان یرمه برچبانم واریدی پرسیدی
یا حرف حکایه صوردی دیمکدر . که حرف بیان . پرسیدنا ضمیر خطاب بعض
نسخه ده دملت واقعدر . رنجیت برینه دالک ضمی و میمک ولامک فتحیله
چبان دیمکدر . نسنجد فعل نفی مستقبل مفرد غایب طارتماز . یعنی میزان
عقلیله اولچمز . سخن مقدم مفعولیدر . محصول ترکیب تقرتمه ایچنده یعنی برمه
لازم اولان یرمه یارم واریدی یعنی چبانم . حضرت شیخ شهاب الدین

سهو دردی بر کون صوردی که یارک و چبانک نره ده در . اما صورمدی که
نره ده در . بیلدم که اندن احتراز ایدر که هر عضوک اکمک جایز دکلدر .
زیرا جایزدر که ذکری قبیح اولان عضوده اوله . و عقلا دیمشلردر که هر کیم
که سویلدوکی سوزی میزان عقل ایله و معیار فکر ایله وزن ایلمز اول سوزک
جوابندن زحمت چکر . یعنی بحضور اولور . زیرا بو یلدوکی سوزینه کوره
جواب ایشیدر . قطعه تا نیک ندانی که سخن عین صوابست . باید که
بگفتن دهن از هم نگشائی . تا حرف توقیت بگفتن با حرف صله از هم
بری برندن یعنی بو ملمقدن نگشائی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب
محصول بیت مادامکه اهل بیلمیه سین که سوز عین صوابدر . یعنی کرچکدن
صواب اولدوغنی بیلمینجه کرکدر که سویلمکه اغزکی یوملمقدن اچمیه سین
حاصلی اغزکی یومق طوتوب عین صواب اولمیان سوزی سویلمیه سین کرچکی
ندامتدر . گر راست سخن گوئی و در بند بمانی . به زانکه دروغت دهد از بند
رهائی . سخن گوئی تقدیری گر سخن راست گوئی در ضرورت وزن
ایچون تقدیم و تأخیر قلنبدی . در بند یعنی در حبس بمانی فعل مضارع
مفرد مخاطبدر . مانیدندن قالورسک و یا قلاسین دیمکدر . دروغت
تای خطاب معناده دیمک مفیددر . دهد ات تقدیرنده . رهائی یای
ثانی حرف مصدردر قورتلمق دیمکدر خلاص معناسنه . محصول بیت اکر سوزی
کرچک سویلرسک و زندانده قالورسک یعنی طوتوب و سویلدککک
ایچون حبسده قالورسک اندن یکدر که یالان سکا حبسدن خلاصی ویره
حضرت شیخک بو سوزی شیخک کندی ذاتنه راجع احوالدندر . اما
اغیاره نسبت دروغ مصلحت آمیزی راست فتنه انگیزدن اولی طو

پس بین الکلامین ناقص لازم کلمز تأمل تدر **تشبیه** دروغ گفتن بضربت
لازب ماند که اگر نیز جراحت درست شود نشان بماند چون برادران یوسف
که بدروغ موسوم شدند بر راست گفتن نشان نیز اعتماد نماند قال الله تعالی
بل سولت لکم انفسکم امراً فصبر جمیل دروغ گفتنک مفعولیدر
و گفتن مبتدا و ماند خبری و بضربت لازب خبره متعلق و اضافت
بیانیه لزوب لصوق و ثبوت معناسنه در یعنی یاپشمق و ثابت اولمق
ماند فعل مضارع مفرد غایبدر ماندن بکزر دیمکدر مانستن دن دینلر
خطا ایلمشلر که حرف بیان نیز حرف عطف ده معناسنی افاده ایدر
مثلا اگرچه جراحت درست ده اولورسه دیمکدر نشان مبتدا و بماند
خبری و جمله اسمیه جواب شرطدر ماند فعل مضارع مفرد غایب
قالور دیمکدر بماندن ماندن دینلر خبط عشق ایلمشلر چون
ادات تشبیه برادران یوسف علیه السلام لامیه که حرف بیان
ویا حرف رابط صفت موسوم مبتدا و شدند خبری و بدروغ موسوم
متعلقدر نشان لنمش و حالا متلمش دیمکدر جمله اسمیه صفت برادراندر
بر حرف صله راست گفتنک مفعولی و نشانه اضافتی مصدرک فاعلنه
اعتماد مبتدا نماند فعل نفی ماضی مفرد غایب قالمادی دیمکدر خبر مبتدا
بر راست گفتن اعتماده متعلق بو قصه نک اصلی بودر که یوسفک
قرداشلری یوسفی باباسندن نیجه درلو حیله ایله آیروب قویویه آتدقدن
دکو ملکینه بر مقدار قان بولشدروب بابالرینه اغلیو اغلیو کلدیلر که
یوسفی قورد یدی دیو حضرت یعقوب معجزه ایله قورتلری جمع ایدوب
یوسفی قنغیکز یدی دیو سؤال ایدیجک جمیعی یمین ایلدیلر که بزدن بو خطا

صادر اولمادی دیو پس یعقوب بیلدیکه بو خصوصده اوغللری کاذبلردر
بر غیری حال اولمشدر امدی مصردن خبر کلوب اوغلک سرقه ایلدی و مصر
پادشاهی بو جرم ایچون انی الیقودی دیجک یعقوب اینانمدی و دیدی
بل سولت لکم انفسکم الآیه محصول ترکیب یالان سویلمک ثابت
بره یه و یاره یه بکزر که جراحت و کلورسه ده نشانی قالور یوسفک
قرداشلری کبی که یالانلری معلوم اولدیلر که کرچه سویلدکلری
دخی اعتماد قالمدی زیرا مصردن کتوردکلری خبر کندیلرینه نسبت
صحیح ایدی زیرا یوسفک ایکوده کی حیله بیلمزلر ایدی لیکن چونکه یوسف
خصوصنده کذب ایلمشلر ایدی باباری بو خبرلرینه اعتماد ایلمدی
و دیدی خبر ویردکلری کبی دکلدر اصل قصه بلکه بو نوع شرک برحیله کوز
و عمکر وار در اندن صکره دیدی فصبر جمیل تقدیرکی فامری
صبر جمیل ایدی یعنی مبتدای محذوف خبر اوله یا خود تقدیری فصبر
جمیل اجمل یعنی صبر مبتدای موصوف اجمل خبری اوله **قطعه**
کسی را که عادت بود راستی خطا گر کند درگذارند ازو کسی یا حرف
وحدت و را حرف تخصیص که حرف بیان راستی یا حرف مصدر طوغریلق
و کرچکلک دیمکدر درگذارند فعل مضارع جمع غایب ترک ایدرلر دیمکدر
یعنی مؤاخذه ایلمزلر انا و ایدی حذف و ایصال ایلدیلر ضمیر کسی یه
راجعدر محصول بیت برکمسنک که عادتی و خویی کرچکلک و
طوغریلق اوله اگر خطا ایدرسه اندن کچرلر یعنی خطاسنه اعتبار
ایلمیوب اغماض عین ایدرلر حاصلی خطاسنی صواب عد ایدرلر
وگر نامور شد بنا راستی دگر راست باور ندارند ازو نام اسمدر

دور. اوکی فتحیله ادات نسبت اولی دیمکدر. یعنی مشهور. با حرف مصاحبت
ونا ادات توصیف نفی وبا حرف مصدر ناراستی نقیض راستی در.
مراد یلانجیلکدر. ندانست ندانندک مفعول اولیدر. وباور ناتیسی باور
داوک فتحیله اینانمقدر. تصدیق معناسنه محصول بیت. واگر برکسنه
ناراستلغله نامدار ومشهور اولدیسه داخی کرچکی وطوغریسنی
اندیشه اینانمزلر. یعنی یلانجیلق ایله شهرت بولدقدن صکره کیمسه‌لر اندن
کرچکی دخی تصدیق ایلمز. قطعه دروغی نکیرند صاحبدلان بر آن کس که
سوسته گفتست راست. دروغی با حرف تنکیر حرف وحدت دینلر
خطا نویلمشلر. نکیرندک مقدم مفعولیدر. یعنی صریحی وبران کس
غیر صریحی بیوسته دایم دیمکدر. محصول بیت صاحبدللر یلان
طوتمامشلر شول کمسنه‌نک اوزرینه که دایما کرچک سویلیو کلمشدر
یعنی دایما کرچک وطوغری سویلینک کذبنی طوتمامشلر زیرا بو کبی
کمسنه‌دن کذب صادر اولماز. مکر خطا بیانه وخطایه اعتبار یوق.
وکر مشتهر شد ناراستی اکر راستش کوید نکویی خطاست مشتهر
اسم فاعلدر افتعال بابندن. حضرت شیخ تفننه قصد ایدوب
سابقده نامور وبونده مشتهر بیوردی بر معنایه اولدقلری‌چون
بو کوبی خطابت عامدر محصول بیت. واکر برکمسنه ناراستلغله
یعنی کذبله مشهور ونامدار اولورسه کرچکده سویلرسه سن خطادر
یعنی یالاندر دیرسین. مطایبه اجل کائنات از روی ظاهر مستی
واذل موجودات سک وباتفاق سک حق شناس به از آدمی ناسپاس
اجل لامک تشدیدیله اسم تفضیلدر اعظم معناسنه کائناته اضافه

از روی ظاهر قیدی انکچوندر که خدا اولقدر کرمنا بنی آدم بیورمشدر
لیکن حقیقتده جایزدر که خدانک قتنده بنی آدم اکرم واشرف
مخلوق اوله. یا عزده واقع اولا. متونده همه بو قید موجوددر اما
شراح بو قیدی باتفاق عبارتدن ایراد ایلمشلر. ذقیه نظر اجل مبتدا
واذلیست خبری. اذل لامک تشدیدیله اسم تفضیلدر حقارت
وهوان معناسنه موجوداته اضافتی لامیه‌در. وازروی ظاهر
قیدی کنه مقدردر. زیرا جایزدر که حقیقتده سکدن اخس مخلوق اوله
اول مبتدا وسک خبری. وباتفاق یعنی باتفاق خردمندان عبارت
متنده فی ایدوب یازانلر نایدیا مشلر. سک حق شناس بیانیه
حق شناس وصف ترکیبی در حق بیلجی سک دیمکدر. مبتدادر وبه خبر
آدمی ناسپاس بیانیه غیر شاکر دیمکدر. کفور معناسنه یعنی کفران نعمته
محصول ترکیب کائناتک اجلی ولفظی ظاهر یوزندن آدمیدر واذل
واحقر موجودات کلبدر واتفاق عقلا ایله کلب حق شناس
انسان ناسپاسدن یکدر زیرا کلبی دوکسک وقوسک قپوکی ویک
قوییوب کیتمز اما انسان اونی بهانه ایله الوب یوریر. قطعه
سکی را لقمه هرکز فراموش نکردد ور زنی صد نوبتش سنک
وحدت ورا حرف تخصیص برسکه دیمکدر. لقمه یا حرف وحدت
وبا حرف تنکیر وهمزه حرف توسل همزه حرف وحدتدن خطا
سویلمش. فراموش معروفدر نکردد تقدیری فراموشش نکردد
ضرورت وزن ایچون حذف وایصال اولدی. زنی فعل مضارع
مفرد مخاطب اورسک دیمکدر. نوبتش ضمیری سکه راجعدر

زلنڭ سڭ مفعول بهی و صد نوبت مفعول فيهی محصول بيت
برسڭ و يا سڭك بر لقمه فراموش اولماز يعنی و بر دكك لقمه اونتماز
اگر ایوز کره اکا طاشی اور رسڭ يعنی يوز كره طاشی اور رسڭ
داغاجله اورسڭ قوسك قاپك قويب قويوب گيتمز مگر دو عبارت
عنده عبارتيله قيدلر زائد ايلمشلر بر كلبه بر لقمه هرگز فراموش
اولماز ديو را حرف تخصيص اولدوغنی بيلدرمش اولمشلر كه ترزلق سويلمش
وكر عيبی نوازی سفله را مكنتر خيری آيد با تو در جنگ عمری يا حرف
وحدت بر زمان ديمكدر نوازی فعل مضارع مفرد مخاطب نوازيدندن
اوخشايه بسن يعنی رعايت ايليه سن نواختن دن خطا ايلمش سفله
يا حرف وحدتدر همزه حرف وحدتدر دن اسكی خطی اوزره مقرا اولمش
ورا ادات مفعول بر سفله يه ديمكدر نوازينك مفعول بهيدر و عمری
مفعول فيهيدر مكنتر يا حرف نسبت كمتر دن نوع آزرق يعنی جوزی معنا
خيری يا حرف وحدت اكثر منون نوع يا بو قدر يا تو يا حرف مصاحبت
حرف صله در با معناسنه محصول بيت اما اگر بر زمان بر الجقی
رعايت ايدوب اوخشاسن ازرق تنه سبيله يعنی جوزی بهانه
ايله سنكله جنكه كلور حاصلی اولاجق بهانه سنكله چكشور حو صوابشور
يعنی ايلدوكك ايلكی رعايت ايلمز لطيفه از نفس پروری هنروری
نيايد دنی هنروری زيرا نشايد نفس پرور وصف تركيبی در تن پرور
كبی پروريدندن هنرور هنرلی ديمكدر زيرا اوراث تشبيدر و تا و
مصدر سرور باشی اراى يعنی رئيس القوم و يا حرف مصدر و را حرف
صله محصول تركيب نفس پروردن يعنی نفسی بسلمكله مقيد اولان كمسنه دن

هنرليلك كلمز يعنی اهل هنر اولماز وهنرسزك بروركلك و رئيس قوم اولمغه
لايق اولماز مثنوی مكن رحم بر گاو بسيار خوار كه بسيار خوارست
بسيار خوار گاو بسيار خوار بيانيه در جوتيجی صغر ديمك اولور بسيار
خوار وصف تركيبی در خواريدندن الف اصليه ايله ليكن الفك حذفيله
استعمالی زياده اولدوغيچون چوق كمسنه الفی حرف زايد ظن ايدر خوردن
و خوريدندن و خواريدن بر معنايه مصدرلردر بعض نسخه ده خوار
يرينه بار كلور چوق يوكلی يعنی چوق يوك چكيجی بو بابده ولنجه عالی مكرر اولمان
بونده خواری حقير معناسنه اخذ ايدن بسيار خوار انمش كه حرف
تعليل بسيار خسب وصف تركيبی در خسبيدندن چوق اويوجی ديمكدر
بعض نسخه ده بسيار خواب واقعدر بو معنايه بسيار خوار ده وصف
تركيبی در سابق كبی و مؤخر مبتدا و بسيار خسب مقدم خبر بس بسيار
خواری بسيار خسبه عطف ايدنلر مقصود بيته واصل اولمامشلر و خواريدن
خوردندن اخذ ايدن خطا ايلمش محصول بيت مرحمت ايلمه چوق ديمك
يين كاوه بونده كاودن مراد مرد اكولدر يعنی چوق يمك يمكی تخصيص در
تشبيه طريقله حقيقت كاو دگلدر رفتد بر يعنی تن پرور اولان اكول كمسنه يه
رحم ايلمه يعنی انسان منزلنه تنزيل ايدوب انی اهمال ايلمه زيرا چوق يميجی چوق ياتيجی و چوق
اويوجی در مصراع اولی بسيار خوار كاوده صفت واقع اولمش و ثانيسی
مبتدا بس فا فقيه بو قدر تغار كفايت ايدر تأمل ايدر چو گاو ازهمی بايدت
فربهی چو خوبيچو ركسان در دمی چو ادات تشبيه همی ادات مضارعت در
بايد فعل مضارع مفرد غائب و تا ضمير منصوب متصل موصولی و فربهی يا مصدر
ايله فاعلی فربه فانك فتحی و رانك سكونی و بانك كسری و ها اصليه ايله سمز معناسنه

چون کنه ادات تشبیه تندن مراد کندی وجودیدر. بای حرف صله چون
کسان لامیه در حرف تاکید دمی دالک فتحی وکسریله ونانک کسریله
فعل مضارع مفرد مخاطبدر. وبرسین دیمکدر. تن دمی نک مقدم
مفعولیدر. محصول بیت کاو کبی اگر کسک سنک لک کرک ایسه یعنی
کندکی سم تمك استریسک کبی وجودکی الك جور وجفاسنه تسلیم ایلمک
کرکسین. کاو خر ایلدوکی کبی قرمهی بایدک مفعولیدر. دنیلمه مفعولله فی
فرق ایدر دکلو ایمش. **بیت** در انجیل آمده است که ای فرزند آدم اگر
توانگری دهمت از من بمشتغل شوی واگر درویش کنمت تنگدل نشینی
پس حلاوت ذکر من کجا یابی وبعبادت من کی شتابی. محصول بیت
انجیلده کلمشدر که ای آدم اوغلی اگر سکا غنا ویرسم مندن امور دنیا ایله
مشغول اولورسین. واگر سنی فقیر ومحتاج ایدرسم تنکدل وغمناك
اوتورسین پس ذکرم لذتنی قنده بولورسین. وبنم عبادتمه نجن
ایورسین. یعنی بنی قنده ذکر ایدرسین. وبنم قوللوغمی نجن ایدرسین.
قطعه که اندر نعمتی مغرور وغافل. که اندر تنگدستی خسته وریش
که کاهدن مخففدر. نعمتی یاضمیر خطاب معناده مغرور وغافله مسند در
اندر ادات ظرف تنکدستی وصف ترکیبی در الی دار یعنی فقیر کمسه
ویا حرف مصدر خسته دریشه بریای ضمیر تقدیرا اولور. محصول بیت
کاه محنت وغنا ده مغرور وغافل سین. یعنی دنیا نعمتنه مشغول ومطلقا حقدن
زاهل وغافل سین. وکاه الطار لغندن خسته ومجروح سین. یعنی افلاس
وفقردن دل ریش ومجروح خاطر سین. چو در سرا وضرا حالت اینست
ندانم کی بحق پردازی از خویش. سرا اوتنده سرور وحبور معناسنه در

وضرا غم وغصه معناسنه در. پردازی فعل مضارع مفرد مخاطبدر.
پردازیدندن پرداختن دیو سهو ایلمش. مشغول اولورسین معناسنه
از خویش کنندکدن. محصول بیت چونکه حالتک سرور زده وغمده
حالک بودر. بیلمزم کنندکدن خدایه نوقت مشغول اولورسین.
عبرت اراذل بیچون یکی را از تخت شاهی فرود آرد ودیگری را
در شکم ماهی نکه دارد. اراذل بیچون لامیه بیچون لی کیف دیمکدر تخت
شاهی بیانیه در. زیرا بای حرف ... تبدر حرف مصدر ...
فرود آرد بونده ایندرر معناسنه در. دیکری یا حرف وحدت ورا
ادات مفعول شکم ماهی لامیه. ماهی بالقدر. ... قرنتده دیمکدر
نکه دارد حفظ ایدر دیمکدر. محصول ترکیب خدا انکسارتی برنی تخت
سلطنتدن ایندرر. یعنی پادشاهلغی فراغت ایدوب درویش اولور
ابراهیم ادهم ویحیی بن معاذ که شیخ محی الدین عربینک دانسند
بونلرکبی به اشارت ایدرلر زیرا جایزدر که ادیان سابقه ده دخی بونلرکبی
پادشاه بیلر تختدن برافمش اولالر. ودیگرینی بالق قرنتده یعنی قورصغنده
حفظ ایدر یعنی ولندره دری طوتار. یونس پیغمبر کبی. **بیت**
وقتیست خوش آنرا که بود ذکر تو مونس. ورخود بود اندر شکم حوت
چو یونس. وقتست بعض نسخه ده وقتیست واقعدر. یای وحدت
خوش وقتک صفتیدر آن را رای حرف تخصیص آن کس را تقدیرنده
که حرف رابط صفت ذکر تو مصدرک مفعولنه اضافتیدر
مونس اسم فاعل دو افعال بابندن ور واکردن مخففدر. خود ادات
تاکید شکم حوت لامیه حوت عرجه بالق دیمکدر. یونس بونده نونک

کسریله در قافیه رعایتیچون • محصول بیت اول کسنک وقتی خوشدر که سنک ذکرک اکا مونس وله یعنی دایماسنی ذکر ایده نک وقتی وحالی خوشدر که بالق قرننده یعنی قوصغنده اوله • یونس کبی زیرا حضرت یونس بالق قرننده دخی ذکر خدایی وتسبیح ترک ایلممشدر •

حکمت اگر تیغ قهر برکشد نبی وولی سر درکشد • واگر غمزه لطف بجنباند بدان را بنیکان دررساند • بدر کشد • باشنی کیر وچکر یعنی اشقیا خوف ایدوب بکر • نقطه فادر اولمز • غمزه لطف بیانیه یعنی لطف محض بجنباند فعل مضارع مفرد غایب • دبرده دیمکدر بدان بدک جمعیدر یرامازلر دیمکدر یعنی اشقیا • فذا الذات مفعول باوف صله نیکان ایولر یعنی سعدا دررساند فعل مضارع مفرد غایب فاعلی خدا • در محصول ترکیب اگر خدا قهر قلجین چکرسه یعنی اظهار جلال ایدرسه نبی وولی باشین کندی یه چکوب سکز قورخوسندن • واگر لطف غمزه سین دپردرسه یعنی لطف اظهار ایدرسه شقیلری سعدلره ایرشدرر • یعنی شقیلری سعید لرمقامنه ایصال ایدر •

قطعه گر بمحشر خطاب قهر کند • انبیا را چه جای معذرتست • خطاب قهر لامیه • جای معذرت ده بوبله در • معذرت مفعوب وزنی اوزره مصدردر • ومحصول بیت اگر خدای تعالی محشرده قهر ایله خطاب ایدوب اظهار غضب ایدرسه انبیانک وانبیایه نه عذر یریدر یعنی انبیایه عذره مجال اولماز • ویا انبیانک اعتذاره مجالی اولماز پرده از لطف کو بردار • کاشقیا را امید مغفرتست • دوی لطف لامیه در مجازا کوبونک کبی یرلرده تاکید افاده ایدر الحق

اگرچه نوعا تکلف معنا ویرمکده قایلدر • بردار فعل امر مفرد مخاطب قالدر دیمکدر • که حرف تعلیل اشقیا شقینک جمعیدر وراء اوات تخصیص امید مغفرت مصدرک مصدره اضافتیدر • محصول بیت خدایه خطاب ایدوب • ومناجات ایدر یارب لطف یوزندن پرده قالدر یعنی رفع حجاب ایدوب اظهار لطف ایله زیرا اشقیانک امید مغفرتی وار یعنی مغفرت وعفو رجا ایدر • حاصلی گناهکارلر غفران رجا ایدر • امدی اظهار لطفله محروم قالمسونلر رحمتکدن

وعظ هرکه بتادیب دنیی راه صواب نگیرد • بتعذیب عقبی گرفتار آید • قال الله تعالی وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ

هر اصلنده هرکس که در نته که بیان اولندی جنس که اسمدر کم معناسنه هرکه معنای شرطی متضمندر • با حرف مصاحبت تادیب دنیی مصدرک فاعلنه اضافتیدر • راه صواب بیانیه • ونگیرد مفعول صریحی دنیا غیر صریحی با حرف مصاحبت تعذیب عقبی مصدرک فاعلنه اضافتیدر وآیدک مفعول غیر صریحیدر وگرفتار صریحی وجمله فعلیه جواب شرط عذاب ادنادن غرض دنیا عذابیدر قتل واسیر کبی • وبونلر دن غیری عذابلر ایچون دیدیکه عذاب قبردر • دون بونده قبل معناسنه در • عذاب اکبر عذاب اخرتدر محصول ترکیب هرکمسه که دنیا تادیبیله صواب یولنی طوتماز یعنی رحمله صوابه کتمز • آخرت تعذیبنه گرفتار اولور یعنی آخرت عذابنی چکر تنکری خدا ایدر • البته بزانلره دنیا عذابندن طاوزاخرت عذابندن اول یعنی هم دنیاده تعذیب ایدرز انلری وهم آخرتده • ایت کریمه کفار حقنده در دون لفظی غیر عبارتیله تفسیر ایدنلر لغته مخالف ایتمشلر

بيت پندست خطاب مهتر آن انکه بند * چون پند دهند ونشنوی بند نهند
پندست مقدم خبر خطاب مهتر ان لامیه * مؤخر مبتدا انکه بند یعنی اندن
صکره قید وحبس دیمکدر چون ادات تعلیل بند دهند کی مقدم
مفعولی دهند معنا مضارع جمع غائب ویره لر دیمکدر * نشنوی فعل نفی
مستقبل مفرد مخاطب ایشتمیه سن دیمکدر * بند نهند کی مقدم مفعولی نهند
فعل مضارع جمع غائب قورلر دیمکدر * محصول بیت اولولرک خطابی
نصیحتدر * اندن صکره بنددر یعنی حبس وقیددر چونکه نصیحت پذیر
اولمایجه سنی حبس ایدرلر **عبرت** نیکبختان بحکایات وامثال پیشینیان
پندگیرند پیش ازان که پسینیان بواقعهٔ ایشان مثل زنند * نیکبخت
وصف ترکیبیدر ای بختلو دیمکدر * یعنی سعادتلو والف ونون ادات
جمعدر امثال پیشینیان لامیه پیشین یا حرف نسبت الون حرف تأکید
ویای ثانی های رسمیه دن بدلدر اصلی پیشینه در والف ونون ادات
جمعدر پیشینیان اعرابی بو یله در با حرف مصاحبت واقعهٔ ایشان
لامیه مثل زنند کی مقدم مفعولیدر * محصول ترکیب مسعود بخت اولنلر
کندیلردن اوکدن کلنلرک امثال وحکایاتیله نصیحت طوتارلر یعنی
منتصح اولورلر * اندن اول که کندیلردن اول کلن ابولرک حکایات
وامثالیله پند پذیر اولورلر * کندیلردن صکره کلنلر کندیلرک احوال
وواقعاتنی ضرب مثل ایلمزدن اول **قطعه** نرود مرغ سوی دانه فراز *
چون دگر مرغ بیند اندر بند * نرود فعل نفی مستقبل مفرد غائب
ومرغ فاعلی سوی دانه لامیه جانب انه دیمکدر * فراز سوی تأکید ایدر
فاده فتحه وکسره جائزدر چون ادات تعلیل دگر مرغ غیر مرغ دیمکدر

مقدم مفعولی صریحی * واندر بند غیر صریحی * محصول بیت مرغ دانه جانبنه
وارماز یعنی دانه یه توجه ایلمز چون غیر مرغی بندده کوره یعنی طوزاقده طوتلمش
کوره فراز نوع قرب ومقابله معناسنه دردینلر سهو ایلمشلر * پندگیر از
مصائب دگران * تا نگیرند دیگران زتو پند * پندگیر کی مقدم مفعولیدر
گیر فعل امر مفرد مخاطبدر طوت معناسنه * مصائب مصیبتک جمعیدر
دگرانه اضافت لامیه در تا حرف تعلیل ویا حرف دوام نگیرند فعل نفی مستقبل
جمع غائب طوتمیه لر * دیگران بایله در اصلی اوزره * محصول بیت خطاب
عام طریقیله سوزن غیریلر مصیبتلرندن نصیحت طوت تا کیم غیریلر سندن
نصیحت طوتمیه لر * یعنی خلق عالمه عبرت اولمیه سن دک اول غیریلردن عبرت
وانکله منتصح اول **حکمت** آن را که گوش ارادت گران آفریده اند
چون کند گر نشنود وانرا که بکمند سعادت کشیده اند چون کند
نرود * آن را یه حرف تخصیص که حرف بیان گوش ارادت بیانیه
گران کاف عجمک کسریله اغر دیمکدر صممدن کنایه در * آفریده اند ماضیدن
قسم جمع غائب یارتمشلردر دیمکدر * چون کی واو اصلیه ایله نجه دیمکدر
با حرف صله کمند سعادت بیانیه کشیده اند ماضیدن قسم جمع غائب
چکمشلردر دیمکدر * محصول ترکیب ولی بعضنک که ارادتی قولاغی اغر
محصول ترکیب یعنی صاغر یارتمشلردر یعنی حق سوز قبول ایلمکه
ارادت قولاغنی اغر خلق ایلمشلر * حاصلی کوکلی قولاغنی ارادتدن خالی
خلق ایلمشلر * نجه ایلرکه ایشیدم یعنی نه چاره ایدر که کلام خدا ورسولی
ایشیده بیله وقبول ایلیه * واول کمسنه که سعادت کمندیله چکمشلردر
یعنی مسعود ونیکبخت خلق ایلمشلر * نجه ایدر که چکدکلری یره کتمیه یعنی بالضروره

چكلد كلري يره كيدر • حاصلي بركمسنه كه شقي خلق ايلمشلر در نه چاره ايده
مسعود ونيكبخت خلق اوله بيله • وبركمسنه كه مسعود ونيكبخت خلق
ايلمش اوله نجه شقي وبدبخت اوله بيلور • نتكيم الشقي شقي في بطن امه
والسعيد سعيد في بطن امه دردر • قطعه شب تاريك دوستان خداى
مى بتابد چو روز رخشنده • شب تاريك دوستان خدا بيانيه
ولاميه لردر • شبي بونده ظرف زمان اعتباريله ايدوب قراكولق
كيجه ده ديمك ايتمشدر • مى ادات استمراردر • ويا حرف تاكيد بابدفعل
مضارع مفرد غايب بيلدرر ديمكدر • چو ادات تشبيه روز رخشنده
اسم فاعل مفرد غايب اصلي درخشنده ايدي تخفيف ايدوب رخشنده
ديديلر • محصول بيت خدا دوستلرينك قراكلق كيجه سي روز رخشنده
كبي بيلدرر • يعني ضيا ويرر • يعني كيجه سي كوندزي برابردر • نور و
ضيا ويرمه ده • حاصلي كيجه سي كوندزي كبي نورانيدر • وبن سعاد
بزور بازو نيست • تا نبخشد خداى بخشنده • وبن سعادت اشارتدر
شب تاريك روز روشن كبي درخشان اولماسنه باحرف مصاحبت
زور بازو • وقوت پنجه ايله ديكلدر • والا كثرت عبادت وطاعتكه در
مادام كه محسن ومعطى خداى بخشلميه • حاصلي عطيه خداديكى كلدر •
رباعى از تو بكجا نالم كه دكر داور نيست • وز دست تو هيچ دست بالاتر نيست
بو نوع رباعى بر نيه قطعه يازانلر عجب تشخيص صاحبى ايمشلر • تونك ضمني
اشباع اوقيق كركدر كيم وزنه خلل كلميه • بكه با حرف صله وكه اسمدر
كيم معناسنه • در دست تو لاميه • هيچ دست مبتدا بالاتر نيست
خبري • وز دست تو خبره متعلق دستي بالايه مضاف ايدن فن فارسين

عجب ماجرا ايمش • محصول بيت يارب سندن كيمه شكايت ايدوب
ناله وزاري ايده يم كه سندن غيري حاكم مطلق يوقدر • وسنك
قدرتك الندن نوجه رك يرار يوقدر • يعني سنك قدرتك الى
جميع اللردن اوستونده در • زيرا قادر مطلق سنسن بحق نته كه بيورمشسن
يد الله فوق ايديهم • انزاكه تو رهبري نشود كم نشود • وانزاكه تو كم كني
كسش رهبر نيست • محصول بيت يارب اول كمسنه يه كه سن دلالت
وهدايت ايدرسن اول ضال وكم اولماز • يعني ضلالتده وشنمز اما او
كمسنه كه سن كم ايدرسن يعني ضلال ايدرسين هيچ كمسنه كا هادي
ورهبر اولماز العياذ بالله تعالى • غربت كداى نيك انجام به از پادشاه
بد فرجام • كداى نيك انجام بيانيه • پادشاه بد فرجام بويله در نيك
انجام وبد فرجام وصف تركيبي در • انجام وفرجام عاقبت وصوك
معناسنه • محصول تركيب عاقبتى ايى يعني خيرلي كدا پادشاه بد فرجامدن
يكدر • يعني عاقبتي شر اولان پادشاهدن يكدر • بيت غمى كز پيش شادماني
برى • به از شادي كز پيش غم خوري • غمى ياحرف وحدت كز كه حرف رابط
صفتي يا بجگ فتحته • پس در آخر دو صوك معناسنه وشن غم
را جعدر • شادماني وصف تركيبي در ملانية دن بكزمك معناسنه
صكره سرور معناسنه اسم اولدى آسمان كبي كه وصف تركيبي ايكن
فلكه اسم اولدى • ويا حرف مصدر شادمانلق ديمكدر • پس كذ لفظدن
مركب اولدى شاد كه صفت مشبهه در • فرح معناسنه • فانك فتحي
ودانك كسريله وما ن كه هر خمدر مانندن دن وياى مصدردن فتامل
شادي ياى اول حرف مصدر ثانى حرف وحدت شادي ده اولان يا

یای مصدریه در و همزه اضافت ایچون ندر دین سؤال اولنسه همزه قنغی
و اضافت نیه در عجب نه جواب ویردی اولدکز که حرف رابط صفت
بنش شادی یه راجعدر محصول بیت برغم که انکا رنجه شادمانلق
و سرور در جکرسین یعنی اردنجه شاد وخرم اولورسین اول شادلق و سروردن
یکدرکه اردنجه غم چکرسین حاصلی طوتی سرور اولان غصه نه یکدر صوکی
غصه اولان سروردن **لطیفه** زمین را از آسمان نثارست
و آسمانرا از زمین غبار کل اناء یترشح بما فیه زمین را حرف تخصیص و یا
حرف صله در یا معناسنه نثار بوندن صحی معناسنه در یعنی دلن سنه
که صچارلر اقچه و التون کبی اما بونده باران مراددر انا همزه نک کسریله
ظرف دیمکدر یترشح فعل مضارع مفرد مذکر غایبدر تفعیل بابندن نوز
دیمکدر بما با حرف مصاحبت ما اسم موصولدر الذی معناسنه
فیه جار و مجرور جمله ظرفیه اعرابدن محلی یوق صله موصولدر محصول ترکیب
زمینه آسماندن حاصل نثار باراندر و یا زمینک آسماندن محصولی
نثار باراندر اما آسمانه زمیندن غبار و یا آسمانک زمیندن
قندبر هر ظرف کندینک ایچنده اولانله سزر یعنی ایچنده نه وار ایسه
طشره سندن اول سزر و اونی چقارر **بیت** کرت خوی من آمد ناسزا
تو خوی نیک خویش از دست مگذار کرت ضمیر خطاب خوی من اللامی
ناسزاوار ناموافق و غیر لایق خوی نیک خویش بیانیه و لامیه در
محصول بیت اگر سکا بنم خویم و خصلتم ناموافق و ناسزاوار کلدیسه سن
کندی ایو خویکی و خلقکی الدن قومه یعنی ترک ایلمه **ادب** حق تعالی
می بیند و می پوشد و همسایه نمی بیند و می خروشد می خروشد

فصل

فعل مضارع مفرد غایبدر خروشیدن چوقرامق مثلا چو ملک
ذران و غیرلیسی چوقرامق بونده مراد کورلدمک یعنی چوقرمق در
محصول ترکیب خدای تعالی تو للرک عیوبن و جراینی کورر و ستر ایدر
اما قومشی کورمز و چاغرر یعنی غایبانه بجه در لو افترا ایدر **بیت**
نعوذ بالله اگر خلق غیب دان بودی کسی بحال خود از دست کس نیاسودی
غیب دان وصف ترکیبی در غایب بلجی دیمکدر دانیدندن دانستندن
دین خطا ویلش یا حرف ظرف حال خود لامیه نیاسودی فعل نفی
حکایت حال ماضی دیکلنمز دی و راحت و طرزدی دیمکدر محصول بیت
نعوذ بالله یعنی خدایه صغنورم خلقک تشرندن اگر خلق عالم غیب بلجی
اولیدی یعنی احوال غیبدن خبردار اولیدی هیچ برکمسنه کندی
حالنده کمسنه لرندن آسایش و حضور ایلمزدی یعنی خلق بربرینک
عیوبنه مطلع اولدی هیچ برکمسنه دنیاده خلقدن سالم اولمزدی کانی ایلمزدی
بحال خود کمعنا سنی بسبب حال نفسه دین خطا دیمش **مطایبه**
زر از معدن بکان کندن بدر آید و از دست بخیل بجان کندن
معدن دالک کسریله اسم مکاندر ضرب بابندن یا حرف سبب
کان کاف عربیله مرادف معدندر کندن فازمقدر بدر آید چیقار دیمکدر
زر مفعول صریحی و از معدن غیر صریحی بکان کندن ایکی متعلقدر
دست بخیل لامیه بجان کندن بکان کندن کبیدر اعرابده
تقدیری بجان کندن بدر آید در بعض نسخه ده بدر نیاید واقعدر
جان کندندن مراد جان چکشمکدر بلا و مشقت چکمک محصول بیت

آلتون معدنی فازمغله چقار اما بخیلدن جان چکشمکله چقار
یعنی چوق زحمت ومشقت چکمکله آلتون چقار حاصلی یاده منساک
ایلدوکندن دکمه بلا بیله الندن النماز پس برنیایدک معناسی
بو وجهله راست کلور معدندن صکره کان ذکری جانیله قافیه
مطابق اولمق ایچوندر وتفنن قصد ایچون وتکراردن احتراز ایچوندر
مصراع ثانینک معناسی بخیلک الندن آلتون اولمکله چقاریدن
مقصود اولان معنالی چقار امش **قطعه** دونان نخورند وکوش دارند
کوبند امید بکه خورده دون بو نوع خسیس وناکس معناسنه در و
ادات جمعدر مبتدا ونخورند خبریدر کوش دارند ودامیدن صقلیوب
حفظ ایلمکدر نخورند وکوش دارندک مفعولی محذوف مالدر امید
به تقدیری خورده بشلمدر محصول بیت بخیل وخسیس ولئیملر مالنی
یمزلر وصاقلرلر دیرلر که یمک امیدی یکدر بیتش اولمقدن یعنی سویب
مفلس ومحتاج اولمقدن صقلیوب ایلرم دیو امید ایلمک
یکدر نته که عرب دیر المامول خیر من المأکول یعنی صقلیوب امید ایلمک
یتمش اولمقدن یکدر روزی بینی بکام دشمن زرمانده وخاکسار جرده
روزی یا وف وحدت بینی فعل مضارع مفرد مخاطب یاوف
مصاحبت بکام دشمن لامیته دشمنک مرادنجه دیمکدر رم هوندر
زر بسته اماندر به معطوفدر وایکسی بیله بینی نک مفعول صریحلرن
وبکام دشمن غیر صریحی خاکسار لغتده طپراقلق دیمکدر اما استعمالده
قرا طپراقه یاتوب یوالنمق یابوالنمق کمیسه دیرلر هریار عربک عزیله کلدن

یاتان ع یا ن جا نین کبی بو نوعده خاکسار ذیله دیوانه دن تعبیر ایلمشدر زیرا
کشی کسب ایلدوکی مالی یمیوب صقلمق جنوندن ناشیدر خاکسار
رجل کثیر التراب در که تراب درهم ودینارک اصلیدر دینکمسه نک طپراقی باشنه
معنا تصویریله معنای بینی اول بو یله تصویر ایدرکه والمغنی روزی بینی
دشمن بازرمانده وجرده خالی کونه خاک آلوده تکرار مرووجهله داخی تصویر
ایدوب روزی بینی بر مراد دشمنش که تورشش مانده بوارتانده وتنش
بخاک آلوده فرده شمده دین معنای بینی عجب تراب آلوده ایلمشدر
عفی الله عن سیئاته پس محصول بیت برکون کورسین دشمنک مرادنجه ذر
قالمش وخاکسار اولمش یعنی مالمن قویوب کیتمش مصراع اولده
سکته وارغفلت اولنمسون یعنی بینی سکشله اوقور **ادب**
ترکیب زیر دستان نبخشاید فعل نفی مستقبل نخورز مردستان کرفتمه
ابد زیر دستان وصف ترکیبی در الف ونون ادات جمعدر کشنک
آلتنده اولانلردن عبارتدر خادمه ورعایا کبی نبخشاید فعل نفی
مستقبل مفرد غائب مرحمت ایلمز دیمکدر نخوز یا وف فصلجه زیردستان
لامیته در زیردستنت زیردستک نقیضیدر والف ونون ادات
جمع اقویادن عبارتدر محصول ترکیب مرحمت که الی التندهکلره
وضعفالیه مرحمت ایلمز اقویانک جور وجفاسنه کرفتار کلورتنی
مبتلا اولور حاصلی ضعفایه مرحمت ایلمین اقویا قهرینه مبتلا اولور
مثنوی تو مرا بازو که درویی قوتی هست بمردی عاجزانرا بشکند دست
قوتی یا وف تنکیر بمردی باوف مصاحبت ویاوف مصدر عاجزان
را اوف تخصیص بشکند فعل مضارع مفرد غائبه فاعلی تحتنده باذو به راجع

ضمير و عاطف ان مفعول اولی صريحی و ثانيسی دست بردی غير صريحی محصول
بيت ايله دکلدر کرمه بازو که اندن قوت واردر . يعنی قوتلی درمردلکله
و زور ايله عاجزلرك الينی صيمه يعنی شکست ايده دکلدر . حاصلی بويله ايدرسه
باشنه قالمز ديمکدر . بلکه خدا اندن انتقام الور . و کمسنه کمسنه ده حقنی
قومز . ضعيفا نرامکن بردل گزندی . که درماندی بجور زورمندی
ضعيفان را دا حرف تخصيص گزند ضرر . و يا حرف تنکير که حرف تعليل
درماندی فعل مضارع مفرد مخاطب عاجز قالورسين ديمکدر . مانيد نيدن
مانده دن . دينلر خطا ايلمشلر يا حرف ظرفيت . جور زورمند لامية و يا حرف
وحدت ضعفانك محصول بيت گوکلنه کزند ايلمه يعنی ضرر و زيان
ايرشدرمه . زيرا بو زورمندک جور و جفا سنده عاجز
قالورسين يعنی دستنه گرفتار اولورسين . زيرا بو دنيا
محل مکافاتدر . کمانی دين تودانندر . کز دينك باسنی حرف وحدت
دين سهوا ايلمشلر . زورمند وصف ترکيبی در دينلر خطای فاحش
ايلمشلر **حکمت** عاقل چون خلاف در ميان آيد بجهد و چون
صلح بيند لنگر بنهد که آنجا سلامت بر کرانست و اينجا حلاوت
در ميان . بجهد فعل مضارع مفرد غايب صچرار ديمکدر . يعنی صچرادر
معناسنه حاصلی صاولور وارا ده طورماز . لنگر بنهد لنگر قور
يعنی قرار ايدر . محصول ترکيب عاقل اولان کمسه چونکه اورتاده
خلاف کوره سچرادر انده طورماز . اما چونکه صلح ارا ده کوره ثابت
اولوب قرار ايدر . زيرا انده سلامت کنار ده دربونده حلاوت
و لذت ميانده لف و نشر مرتب رعايت ايلدی **حکمت**

مقام

مقام را سه شش می بايد و ليکن سه يك می آيد . مقام مفاعله بابندن
اسم فاعلدر . بونده مراد اوج ايله نرد و طوولی اوينايندر . سه شش اوج
کره التی ديمکدر . و سه يك اوج کره بر ديمکدر . ترکيبك معناسی حاصل
مذکور اولان کبيدر . اما مراد سه شش در و سه و يك در قمار محصول
ترکيب مقامره سه و شش گيدر ليکن سه و يك گلور يعنی روزگار
دائما کشينك مرادی اوزره اولماز **بيت** نزار بارگی گاه خويشتن
از ميدان . وليکن اسب مختار در بدست خويشتن عنان . باد گونون گزی
معناسنده در . گاه ايو تلق ميداندن يکدر . وليکن انك دزکينی کندی
النده دکلدر که استدوکی يرده اوله **تضرع** درويشی در مناجات
ميگفت يارب بر بدان رحمت کن که بر نيکان خود رحمت کرده که
ايشانرا نيک آفريده . درويشی يا حرف وحدت ميگفت می حرف حکايت
بر حرف صله در . بانيکی يرده بيله معلوم اوله که عوضنده رحمت علی حرفيله
مستعمل اوله غی کبی فارسيده بر حرفيله مستعملدر . بدان جمع بد
و نيکان جمع نيک خود ادات تأکيد کرده ماضيدن قسم مفرد مخاطب
که حرف تعليل آفريده ماضيدن قسم مفرد مخاطب يارب ايمشسين
ديمکدر . کرده ده و آفريده ده ميم لر خطاب ايچون در دين معهود حالی
اوزره مقرادلمشدر . محصول ترکيب بر درويش مناجاته سويلردی
يارب يارمازلره رحمت ايله که ايلره خود رحمت ايلمشسين يعنی انلری ايی
خلق ايلدوکك انلره رحمت ايلمکدر **حکمت** اول کسی که عالم بر جامه
وانکشتری در دست بنهاد جمشيد بود کفتند شش جا اهم بر بنيت
دارايش بخشيدی وفضيلت راست راست کفت زراست د

زینت راستی تمامست کسی یا حرف وحدت که حرف بیان علم
بونن قفتانه وضع ایلدکلری نشاندر که اول زمانده صانع اوموزندن اشاغی
کوک اوزره قفتانک ظاهرینه بعض شکوفه شکلنده ویا بعض حیوانات
شکلنده ایلکدن بر نشان پیدا ایدرلردی که اکا علم دیرلردی واول
قفتانه جامهٔ معلم ته که سابقا مفصل بیان اولندی انکشتری همزه
فتحی ونونک سکونیله وکاف عجمک ضمی وشین معجمهنک سکونی وتانک
فتحی ورانک کسری ویای اصلیه ایله یوزک معناسنه در درست
در حرف صله در یا معناسنه اول کسی مبتدا وجمشید بو دجری
جمشید جیمک فتحی ومیمک سکونیله قدیم پادشاهلردن بر اولو پادشاه
اسمیدر بچپ یا حرف صله وجیم ویا عجمیلر در صول معناسنه که عربجه
عربده یسار دیرلر یا انک فتحیله واو حرف حال فضیلت مبتدا راست
راست جوی اولکی را استی بر کلمه در صاغ ال وصاغ جانب معناسنه
که عربجه یمین دیرلر واینکجی مرکبدر را ایله ادات خبردن که سن وبادر
معناسی راستکدر دیمک اولور راست را ادات صله را
دیمکدر زینت راستی لامیه ویا حرف مصدر تمام بوننده کافی
حصول ترکیب اول بر کمسه که قفتانه علم واله یوزک قودی یعنی
پرمغه یوزک طاقدی جمشید در اکا دیدیلر نیچون جمیع زینت
وارایشی صول اله ویردک حال بوکه فضیلت صاغ الکدر دیدی که
صاغ اله راستلغی زینت کافی در راستی عبارتنده ایهام وار
یعنی صاغلق وطوغریلق معناسی قطعه فریدون کفت نقاشان چین را
که پیرامون خرکاهش بدوزند فریدون باب اولکک اولنده مفصل

ذکری

ذکری کچدی نقاشان چین لامیه ور ادات مفعول که حرف
رابط مفعول وقولدر پیرامون بای عجمک کسریله اسمدر اطراف معناسنه
پیرامنده دیرلر خرکاه خانک کسریله ورانک سکونیله قرا دکه یعنی ایلیه
اورتیلور در یم اوبه دیرلر حاصلی قبه شکلنده اولور خرکاه بوننده
اوتاغ معناسنه در دین خرکاهی بیلمز ایمش بدوزند فعل مضارع
جمع غایب دیکه لر دیمکدر مفعولی یعنی دیکلجک نسنه بیت
ثانیدر زیرا عادتدر اوتاغلرده وچادرلرده رنک امیز بطره دن
بعض نسنه کسوب دیکرلر مثلا مبارک باد وسعادت باد
عبارتلرینی کسوب دیکرلر بو معنایه نو اصل وهمیان مصراع
ثانینک معناسنی که انک اوتاغنک اطرافینی دیکه لر یعنی
لازم اولان یری هر ممتاسلردن زیاده ترتیق سویلمش
بدوزند فعل مضارعدر دوختن دن دینلر خطا ایلمشلر
بدان را نیک دار ای مرد هشیار که نیکان خود بزرک ونیک روزند
بدان را ادات مفعول وبدان دارک مفعول اولی ونیک
مفعول ثانیسی ودار فعل امر مفرد مخاطبدر داریدندن طوت
دیمکدر که حرف تعلیل خود ادات تاکیددر بزرک ونیک روزند
تقدیری بزرکند ونیک روزند اولولر وسعادتلیلر در دیمکدر
غرض صاحب سعادتلر در دیمکدر حاصلی یراماز هری ای رعایت
ایلمک پس بزرکاند ونیک روزاند وبو تقدیره ایلمکه احتیاج
بو قدر محصول ترتیب خرکاهنک اطرافینه دیکلجک بو بیتدر که
یراماز لری ایی طوت یعنی ایی رعایت ایله ای مرد هشیار زیرا

ایلر خودا اولورلر ونیك بختلولر در نیك روز دیمکلر. غرض صاحب
سعادتلر در دیمکدر. حاصلی یرامازلری ایی رعایت ایلمك گرکدر.
که ایلر رعایتی فلجیه الورلر که شانلری رعایت اقتضا ایدر
مجموع بیتك معناسی یرامازلری ایی طوت یعنی اللره ایی رعایت ایله که
یعنی انلره ایی دعا ایله ای عاقل کشی زیرا ایولر خودا اولورلر وسعادتلو
سنك دعاکه اصلا احتیاجلری یوقدر دین بو دعایه مستحق ایمش

حکمت بزرگی را گفتند با چندین فضیلت که دست
راست دارد خاتم چرا در دست چپ میکنند گفت ندانی که
همیشه اهل فضل محروم باشند. ندانی فعل مضارع مفرد مخاطب
استفهام انکاری طریقیله. محصول ترکیب بر اولویه دیدیلر که
بوقدر فضیلتله که صاغ الك واردر. یعنی صاغ الده وار خاتمی
نیچون صول اله ایدرلر. یعنی صول الك خرچه یرماغنه طقارلر.
صاغ الك صرچه یرماغنه طاقمزلر دیدی بلمزمیسن که دائما اهل فضل محروم

بیت آنکه حظ آفرید وروزی ساخت. یا فضیلت همی دهد یا بخت
حظ حانك فتحی وظانك تشدیدیله نصیب معناسنه در. آفریدك
مقدم مفعولیدر ساخت فعلنه. روزی یای اصلیه ایله رزق معناسنه در
ساختك مقدم مفعولیدر ساخت فعل ماضی مفرد غایبدر ساختن
لفظندن مخفف یعنی ایلدی حاصلی یراتدی دیمکدر. محصول بیت
اول کسه که نصیب یراتدی ورزق پیدا ایلدی یعنی وجوده گتوردی
آدمه یا فضیلت ویرر یا بخت ودولت. بعض نسخه ده بخت یرینه
تخت واقعدر لطیفه در. **ملاطفه** نصیحت پادشاهان مسلم کسی راست که

بیم سر ندارد وامید زر. محصول ترکیب پادشاهلره نصیحت ایلمك
برکمسه یه مسلمدر که باش قورقسی وامید زری اولمیه. یعنی نه اولمك
خوفی اوله ونه دینار ودرهم امیدی. **مثنوی** موحد چه در پای ریزی زرش
چه شمشیر هندی نهی بر سرش. موحد اسم فاعلدر تفعیل بابندن
توحیدندر چه بونك یرلرده مساوات معناسنی افاده ایدر
ریزی فعل مضارعدر ریزیدندن دوکه سپین دیمکدر. ریختندن
دینلر خطا ایلدیلر. زرش شین معناده یایه مقیددر. تقدیر
در پایش در. شمشیر هندی بیانیه نهی فعل مضارع مفرد مخاطبدر
نهیدندن نونك فتحی مکسیم یایه قوتق معناسنه در. محصول بیت
موحد اولان کمسیه نسبت ایاغنه آلتون ایله اقچه دوکه سین نه وباشی
اوزرنده قلیج طوته سین نه. یعنی ایاغنه مال دوکمکله باشی اوزره قلیج طوتمق
برابردر نه اندن سوینور ونه بوندن پرینور. امید وهراسش نباشد زکس
بر اینست بنیاد توحید وبس. هراس هانك کسریله خوف
معناسنه در. یعنی قورقی وشین موحده راجعدر بر اینست مقدم خبر
بنیاد توحید لامیه. مبتدا واوس ایله بونك یرلرده فقط
معناسنه در. محصول بیت موحدك کمسه دن امید وهراسی اولمان
یعنی نه کمسه دن قورقوسی ویرواسی ونه کمسه دن امید ورجاسی واقع
بنیاد توحید بونك اوزره در الحق یعنی نه کمسه دن بیمی ونه کمسه دن امیدی
اوله. **لطیفه** پادشاه از بهر دفع ستمکاری وشحنه برای خون
خواران وقاضی مصلحت جوی طراران نکرد وخصم حق راضی پیش
قاضی نروند. دفع ستمکاران مصدرك مفعولنه اضافتیدر شحنه

صوباشیه دیرلر خونخوار وصف ترکیبی در قان ایچجی معناسنه
خوار یمکدن والف ونون ادات جمع مصلحت جوی وصف ترکیبی در
جویدن طرانه اضافت اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر پادشاه
ظالملرك ظلمنی دفع ایچوندر وصوباشی قان ایچجی ظالملر ایچوندر واهل شر
وفسادك خلقدن ضررینی دفع ایلمك ایچوندر وقاضی طرالرك مصلحتنه
متعلق احوالی کورمك ایچوندر یعنی شرعیه متعلق اموری کورمك ایچوندر
یعنی طرازه نه لازمدر بو شرعله کورمك ایچوندر مرکز حقه راضی ایکی خصم
قاضی‌یه کتمزلر زیرا هر کس حقنه راضی اولدقدن صکره خصومتنه
احتیاج قالماز بعضی نسخه‌ده مرکز دو خصم ازنیش قاضی راضی نرو
واقعدر یعنی مرکز ایکی خصم قاضی قتندن راضی کتمزلر بلکه برسی راضی
کیدرسه برسی ناراضی کیدر قطعه چو حق معاینه دانی که میبایددار
بلطف به که بجنگ اوزیی ودل تنکی معاینه مفاعله بابندن مصدردر
که حرف بیان می حرف استمرار و یا حرف تأکید باید فعل مضارع مفرد
غائب کرك دیمکدر بلطف برمفرددن مصدرینه متعلقدر
که من تفصیلیه معناسنه در جنك آور وصف ترکیبی در محاربه
یعنی صواشجی معناسنه و یا حرف مصدر دل تنکی هم وصف ترکیبی در
کوکلی طار معناسنه و یا حرف مصدر کوکل طارلغی دیمکدر محصول بیت
چونکه معاینه بیلورسین الك حقنی ویرمك کرکدر لطفله ویرمك
یکدر که صواشجلغله وکوکل طارلغیله حاصلی حقوق ناسی ملایمت ورفقیله
ادا ایلمك یکدر محاربه ومجادله ایله ادا ایلمکدن وطارلغیله جنکله عطفه
ایدوب واوردی اکا قید طوتب ای وبدلتنکی اوری آوریم بای

خطابله

خطابله دین زیاده باطل سویلمش وبر وجهله داخی معنا تصویر ایلمش
بلطف دادن به که بجنگ اوری دادی بدل تنکی دادی ایکی وصف
ترکیبی یه داخل ایکی یای مصدریه ایله دین عجب قوی تر زینگ کوی المش
یعنی ابدعنت فراخ اگر تنك ازدکسی بطیبت نفس بقهر ازو بستانند
هر دیرشنکی طیبت مصدردر طاب یطیب دن تطیابه کاور
تانك فتحیله بونده ایلك معناسنه ور هر دیرشنکی بیانیه در موصوف
وصفتی طررت وزن وقافیه ایچون افراد ایلدی والا فتحیله سمت جمع
مناسب ایدی یعنی هر داین سرشتکان محصول بیت اکر برکمسه فراخی طیبت
نفس وصفای خاطر ایله دلا ایلمسه فرد سرشتکی اندن انی قهریله الور زیرا
حق شرعیدر کیمسه‌نیج کمسه اکا انکار ایلمز مطایبه همه کس را دندان
بترشی کند کرد وقاضی را بشیرینی محصول ترکیب هر کسك دیشی
اکشی نسنه بیله کند اولور یعنی قمقماشر اما قاضینك طاتلیله که هیچ
نسنه کسمز اولور ترشی ده وشیرینی ده یا لر نسبت ایچوندر بیت
قاضی که برشوت بخورد پنج خیار ثابت کند از بهر توده خربزه زار
تو برشوت با حرف مصاحبت ورآده کسره وضمه جایزدر خربزه زار
کلزار ولالازار کبیدر یعنی قاوونلق کثرتدن کنایه‌در حاصلی قاوونستانی
دیمکدر محصول بیت قاضی که رشوت بش خیار ایله اکل ایلسه‌نك
ایچون اون قاوونلق ثابت ایدوب مقرر ایدر لطیفه قحبه پیره از
نابکاری چه کند که توبه نکند وشحنه معزول از مردم آزاری نابکاری
فاسق وفاجره استعمال ایدرلر و یا حرف مصدردر بوندن مراد نابکارلق
زنادر قرینه قیاسیله محصول ترکیب پیر قحبه زنادن نه ایلیه که توبه ایلمیه

یعنی توبه ایلمیوب نیه قادردر زیرا یوزیته لمسه بقمز توبه ایلمیوب
نیه مالکدر بالضروره توبه ایدر سخنهٔ معزولده خلق آزارلقدن
توبه ایلمه نه ایله بیلور یعنی خلق اینجتمکه قادردکلدر زیرا معزولدر
پس توبه ایلمسی ضروریدر **بیت** جوان گوشه نشین شیرمرد راه خداست
که پیر خود نتواند گوشه برخواست • جوان گوشه نشین بیانیه در
گوشه نشین وصف ترکیبیدر گوشه ده اولتوریجی دیمکدر شیرمرد
اضافت بیانیه ایله ارسلان یعنی ارسلان کبی ار حاصلی پهلوان
وبهادر دیمکدر مصراع منتدا وخبردن مرکبدر که حرف تعلیل خوددر
تاکیدر گوشه ده یا حرف وحدت ده همزه حرف توسل همزه حرف وحدت
دن اسکی خطاسی اوزره مصراده جنس برخاست برخاستن معناسنه در
محصول بیت گوشه نشین جوان خدا یولینک شیرمردیدر یعنی
هوادن مجوب نفسنه غالب اولوب گوشه وعزلت اختیار
ایدن جوان ارکلکدر زیرا پیر خود بر گوشه دن قیام ایلمکه
قادر دکلدر پس بر گوشه ده اوتورمش ضروریدر **بیت**
جوانی سخت می باید که از شهوت بپرهیزد • که پیر سست رغبت را
خود آلت بر نمی خیزد • جوان سخت بیانیه که حرف تعلیل پیر سست
رغبت بیانیه سست رغبت وصف ترکیبی در رغبت میل معناسنه در
را حرف تخصیص نمی خیزد فعل نفی مستقبل مفرد غایب خیزیدندن قالقار
دیمکدر محصول بیت محکم جوان کرکدر که شهوتدن پرهیز ایلیه یعنی نفسی طالب
وشهوتی غالب ایکن پرهیز ایلمک هنردر زیرا پیرک قدرت وطاقتی
پرهیزه مضطر در الثه مساعد ایلمز یعنی قالقمز که نامشروع ایشه حرکت اوله

حکمت

حکمت حکیمی را پرسیدند که چندین درخت را نامور که خدای تعالی
آفریده است بلند وبرومند هیچ یکی را آزاد نخوانند مگر سرو را که ثمره ندارد
درین چه حکمت است گفت هر یکی را دخلی معینست وقتی معلوم که گاهی
بوجود آن تازه است وگاهی بعدم آن پژمرده وسرو را هیچ ازین حرجی
نیست ودر همه وقت تازه است واین صفت آزادگانست درخت
نامور بیانیه نامور نامی دیمکدر زیرا ور نسبت معناسنی افاده ایدر معنای
لازمی مشهور ونامدار دیمکدر لازمیله تفسیر ایده نه دخل ایدن کیمسه بی مدح ایدر
برومند بونده یمشلی دیمکدر زیرا بر یمشدر ومند ادات نسبت دولتمند
وحاجتمند کبی نهایتی بر لفظیله واو بنوار استعمالی معهود دکلدر یعنی برمند
دیمزلر واو مبالغه ایچون زیاده اولنمشدر دیدین عندی سویلمش بعض نسخه ده
بلند برینه بارور واقعدر یعنی بارور وبرومند بودر ونسخه وجهدن خالی
دکل زیرا اناد اغاج حاصلنه دیرلر وور ذات نسبتدر بلی معناسنه در
که ثمره ندارد مقام حالده واقعدر حال بوکه ثمره سی یوقدر دیمکدر ثمره
یمیش معناسنه در بونده کلمه سوال در وگفت ما بعدیله جواب دخل بونده حا
حاصل معناسنه در ونا حرف وحدت ویا حرف تنکیر یعنی درختده دخل معین
اثبات ایلمک مبالغه طریقیله در زیرا هر بر درختک حاصلی ولمازقدر بر
وقتی معین بولیدر گاهی یا حرف وحدت پژمرده بانک فتحی وزای عجمک سکونی
ورای مهمله نک سکونیله صولمش دیمکدر فعل ماضی دن قسمدر و
صفت آزادگانست جملهٔ حالیه در محصول ترکیب حکمادن برینه سوال
ایلدیلر که بو قدر نامور ونامدار درخت که خدای تعالی خلق ایلمشدر بارور
وبرومند هیچ برینه آزاد دیمزلر الا سروه دیمشی وحاصلی یوغیکن بونده نه حکمت

بیتی

حکیم دیدی که درختلرک مر برینک معین ومعلوم وقتی واردرکه کامی اول
حاصل وجودیله یانه در وکامی عدمیله پژمرده ویبروک بونده میخ شنده سی
بوقدر. وجمیع اوقاتنه یانه در حال بوکه بو حالت آزاده لر صفتی در قطعه
براکه میگذرد دجله بسی پس از خلیفه بخواهد گذشت در بغداد
دل منه که مفعول صریحی ومیگذرد دانکه نک صفتی که حرف تعلیل دجله
بغداده دجله دیرلر. بسی چوق زمان دجله بسی مرجوندر. پس از خلیفه خلیفه دن
صکره دیمکدر. خلیفه دن مراد مستعصم باللهدر که آخر خلفای دولت
عباسیه در که هلاکو نی هلاک ایلدکدن صکره دنیاده خلافت کلیاً مرفوع
اولوب دور سلاطین ظهور ایلدی. یعنی مرید پادشاه لر حکم ایلدکه باشلدی
مثلا بغداده ابتدا سلاطین ایلخانیه حاکم اولدی آق قیونلی زماننده کدر اندن صکره
تر لباشن بدمعاش باندن صکره آل عثمان کشورستان. آلهی دولت و
شوکتلری قیامته دک مؤبد اولسون آمین یارب العالمین. گذشت بونده
گذشتن معناسنه در. در بغداد از بغداد معناسنه در. یعنی تقدیر نده در
محصول بیت اول استه یه بحر یعنی تا بعد دیاقی لوطه یوب خانی و الان سنه سی
کوکل بغلمه یعنی بغلتوق طلب ایلمه. زیرا دجله چوق زمان خلیفه مستعصم بالله دن
صکره بغداددن بحر یعنی فانی و کذرلیق اولان اشیا آقوصو حکمنده کر
تعلیق قلبه لایق دکل. شراح بو بیتک تحقیقنده اهمال ایلمشلر ظاهر مراده
واصل اولمدقلرندن اهمال ایلمشلر. کرت بر آید چو نخل زدست باش
کریم. درت زدست کی ید چونخل وباش زاد. کرت تای خطاب
معناده دست مقید در ز دست تقدیرنده نخل بونده خرما اغاجیدر
باش فعل امر مخاطب اول دیمکدر. اسمی تحتنده انت وخبری کریم لفظیدر

مصراع

مصراع ثانی اولکی کبی دراعرابی. محصول بیت اکر الکدن کلور سه خرما اغاجی کبی
کریم اول خرما اغاجینک کرامتی اولدرکه بر بری ایشه برار قوینک کبی که
مر یری برننه یه کرکدر. واکر خرما اغاجی کبی الکدن کریم اولمق کلمز ایسه
باری سرو کبی آزاد اول یعنی سرو کبی بار وبردن آزاد اولدوغی کبی سنده تعلق
دنیادن سالم اول حضور ایله یسین. سرو کبی آزاد اولمسه یه ایلمه دین
معنایه جفا ایلمش وعظ دوکس مردند وتحسر بردند آن داشت وخورد
وآنکه داشت ونکرد. محصول ترکیب ایکی کمسه اولدیلر وتحسر ایلدیلر یعنی
حسرتله کتدیلر. بری اولدرکه تا اله مالک اولدی ویمدی. وبری اول که
علمه مالک اولدی وخبلیه عمل ایتمدی قطعه کس نه بیند بخیل فاضل را
که نه در عیب گفتنش کوشد. بخیل فاضل بیانیه در. ادات مفعول که
حرف بیان نه حرف نفی معناده کوشد مفیددر. یعنی فعل نفی مستقبل اولور
در عیب درحرف صله گفتنش شین ضمیر بخیل کا فاضل یه راجعدر. محصول بیت کمسه
فاضل بخیلی کورمز که انک عیبنی سویلمکه دورشمیه یعنی عیوبن تعداد ایلمکه سعی ایلر
البته حاصلی فضل بخیل عیبنی ستر ایلمز نه تقدر حاصل ایسه ده. ور کریمی
دو صد گنه دارد. کرمش عیبها فروبوشد. کریمی یا حرف وحدت فرو
ادات تاکید محصول بیت اما بر کریمک ایکی یوز عیبی دکامی اولورسه
کرمی و احسانی جمیع عیوبنی ستر ایدر **خاتمة الکتاب** تمام شد کتاب کلستان
والله المستعان. درین جمله چنانکه رسم مؤلفانست از شعر متقدمان بطریقه
بطریق استعاره تلفیق رفت. والله مبتدا المستعان اسم مفعول در
استفعال بابندن لفظا مرفوع خبر مبتدا در معاونت طلب اولنان کمسنه
مستعان دیرلر. بونده اقتدر در. درین جمله یعنی جمیع کتابده اکثرین که مؤلفین

متقدمينك عادتيدر يعني مؤلفينك قانونيدر شعراي متقدمينك
اشعارندن استعاره طريقيله تلفيق واقع اولمدي يعني سوزمكسه سوزيني
قامتمه غيريلر قاندوغي كبي بلكه بونده واقع اولان نظم ونثرهب بنمدرزيلته كه
ويري مقاماتنده بويله بيوريمش ومعجزات السحريه صاحبي بونلره تقليد
ايلمش نته كه ديباجه سنده يازمش بيت كهن خرقه خويش پيراستن
به ازجامه عاريت خواستن * كهن خرقه خويش بيانيه ولاميه در پيراستن
بزه مك وسلمك معناسنه درجامه عاريت بيانيه محصول بيت
كشي كنديننك اسكي خرقه سني يمايوب اصلاح ايلمسي جامه عاريتي خلقدن
استمكدن يكدر حاصلي كنديننك اسكي لباسني يمايوب الك عاريتي لباسني
ايمكدن يكدر * مصراع لولك معناسني كندري كهنه خرقم ايله نزيمك يعني اني
ديكمك ديوب وحاشيه ده بكهنه خرقه خويش تقديرنده درديمك بينه زياده
نامعقول وتزويق لباسي كيدرمكدر * غالب گفتار سعدي طرب انگيزست
وطيبت آميز وكوته نظران رابدين علت زبان طعن درازگردد كه مغز دماغ
بيهوده بردن ودود چراغ بي فائده خوردن كار خردمندان نيست وليكن
براي روشن صاحب دلان كه روي سخن در ايشان است پوشيده نماندكه
درموعظهاي شافي درسلك عبارت كشيده است و داروي تلخ نصيحت
بشهد ظرافت برآميخته تا طبع مخاطب ملول نشود وازدولت قبول محروم نماند
غالب گفتار سعدي لاميه لردر * وبيتدا طرب انگيز وصف تركيبي وخبر مبتدا
انگيزيدن قوپارمق وبيدا ايلمك يعني طرب قوپارجي وبيدا ايدجي ديمكدر *
انگيختن دن اخذ ايدنلر خطا ايلمشلر * وطيبت آميز وصف تركيبي در طيبت مصدر در
طاب يطيب دن ايلك وكوزللك معناسنه آميزيدن دن قرشدرمق معنا

انگيختن دن اخذ ايدنلر خطا ايلمشلر * وكوته نظر بصيرتسز ديمكدر والف ونون ادات جمعدر
حاصلي وصف تركيبي در * ورا حرف تخصيص بدين علت بو علتله يعني گفتار سعدي
طرب انگيز وطيبت آميز اولدوغي جهتدن بصيرتسزلرك زبان طعني دراز
اولوركه حرف بيان مغز دماغ بيهوده مغز بوتنه يعني معناسنه در دماغ
بوننه يعني طوران يرقرار باشدر مغز دماغ بيهوده لاميه وبيانيه دربرده يعني
مقدم مفعوليدر باطل يره امك چكمكدن عبارتدر ودود چراغ بي فائده
لاميه وبيانيه درسابقا كبي تضييع اوقات ايلمكه ديرلر دود خوردن نك مقدم
مفعوليدر * براي روشن صاحب دلان بيانيه ولاميه دركه حرف رابطه
روي سخن لاميه در مجملا آ در ايشان درحرف صله درپا معناسنه پوشيده
نماند مخفي قالميه ديمكدر * در موعظهاي شافي بيانيه لردر درآنجو موعظه مصدر
ميمي در وعظ معناسنه وها ادات جمعدر * حرف صله تكلم عبارت بيانيه
سلك سينك كبريله ولامك سكونيله ديزي ايلكنه غريبلر ديزيه ده ديرلر
داروي تلخ نصيحت بيانيه لردر با حرف مصاحبت شهد ظرافت بيانيه
شهد كوچ بالنه ديرلر * برحرف تاكيد آميخته ماضيدن قسم مفرد غايب قرشدرمش
ديمكدر * محصول تركيب سعدينك اكثر كلماتي طرب انگيز در * وطيبت آميز
وبصيرتسزلرك سعدينك كلامي بويله اولدوغي علتله زبان طعنلري دراز
اولوركه مغز دماغ بيهوده ايلتمك ودود چراغ لي فائده يمك عقلا ايشي
دكلدر * اما صاحب دللرك راي روشنلرينه كه سوزك توجهي انلره در مخفي
قالميه كه شفا ويريجي نصيحتلر انجوسني سلك عبارته چكمشدر يعني جوهر كبي
كلماتي تركيب وترتيب ايلمشدر * وآجي نصيحت اجي داروسني شهد ظرافتله
قرشدرمشدر * تا كه مخاطبنك طبعي ملول اولميه قبولدن محروم قالميه

با نصيحت بجاى خود كرديم ٭ روزكارى درين بسر برديم ٭ بجاى خود تقديرى
بجاى خود شد در ضرورت وزن ايچون حذف وايصال اولندى ضمير نصيحته
راجعدر ٭ روزكارى ياء وحدت در بن يعنى درين نصيحت بسر باء
صله حده وغايته ديمكدر ٭ بر ديم ايلدك ديمكدر محصول بيت بز نصيحتى
محلنده ايلدك بر زمانى يعنى بر مدتى بو نصيحتده حده وغايته ايلدك
حاصلى بر مارت بو بابده عمر كچوردك كر نيايد بكوش رغبت كس
بر رسولان پيام باشد وبس ٭ نيايدك فاعلى نصيحتدر با حرف صله
بكوش رغبت كس بانيه ذلاميه ٭ بكوش رغبتدن مراد رغبتله
ديكلمكدر ٭ رسول ايلچى وخبرجى در يعنى خبرالذوب كتوريجيه ديرلر فعول بمعنى
فاعلدر پيام خبردر ٭ وبس الحق ديمكدر ٭ محصول بيت اكر بتم نصيحتمز كمسنك
كوش رغبتنه كلمزسه يعنى كمسنه رغبتله اشيدوب ديكلمزسه بكا لازم
كلمز ٭ زيرا خبرجيلر اوزرينه خبر ويرمكدر ٭ لازم اولان الحق قبول ايتدرمك
لازم دكل ٭ زيرا وما على الرسول الا البلاغ در ٭ يعنى خبرجى اوزرينه واجب اولان
همان ايصال خبردر الحق طوتدرمق كاكدر ٭ قطعه يا ناظرا فيه سل بالله رحمة
على المصنف واستغفر لكاتبه ٭ يا حرف ندا ناظرا منادى غير مقصوده
يعنى نكره فيه ضمير كتاب كلستانه راجعدر ٭ سل سينك فتحى وسكون
لامله فعل امر مفرد مخاطبدر ٭ سل اسئل دن همزه سماعا حذف ولمشدر ٭ اما سال
يسال دن ولنمه عين الفعل قياسا حذف ولمش ولور ٭ بالله با من معناسنده
بعض نسخه ده تقدو شمشدر كنه بومعنايه هر رحمة مفعول علدر على المصنف
سله متعلقدر ويا رحمة متعلقدر ٭ واستغفر سله معطوفدر ٭ لكاتبه استغفره
متعلق وضمير كتابه راجعدر ٭ محصول بيت اى كتاب كلستانه ناظر اولان

يعنى

يعنى قطالعه ايدن اللهدن مصنفنه رحمت استه ٭ وكاتبنه غفران طلب ايله
واطلب لنفسك من خير تريد به ٭ من بعد ذلك غفرانا لصاحبه ٭
واو حرف عطف اطلب فعل امر مفرد مخاطب طلب ايله ديمكدر لنفسك
اطلبه متعلقدر ٭ من خير ده تريد فعل مضارع مفرد مذكر مخاطب به باء تقويت
عمل ايچون كلمشدر ٭ تقديرى تريده در ٭ من بعد ذلك غفرانا بر مفعولدر
اطلبك مفعول به صريحيدر ٭ ولصاحبه غير صريحى ٭ محصول بيت
داخى اى كلستانه ناظر اولان كمسنه داخى نفسكه استدككك خيرى
طلب ايله يعنى هر نه خير كه قرانكدر انى خدادن طلب ايله
وبو سؤال وطلبدن صكره بو كتابك صاحبنه ومالكنه غفران
طلب ايله معلوم اوله كه صحيح نسخه لرده بيت والده سل بالله در
وبعضنده سل بتددر اما حرف ٩٩ نه سل بتددن منسوخ
برنسخه واقع دكلدر ٭ زيرا بويله اولنجه ناموزون
اولور كه بحر بسيط مثمن دركه اوجنجى جزوسى
يعنى مستفعلن لكن شراح جميعا
سل ايتديلر مثلا بس معلوم دركه
اشعار عرب داود امثالى
قاصرلر ايمش
تم الكتاب بعون
الملك
الوهاب

مبارك اولسون اوقويوب يازانه
دخى سهو وخطاسينى دوزنه

[illegible]